རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྩོམ་པ་པོ། དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

༄༅། །རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོན་གནད་འགའ་ཞིག་ཟུར་དུ་བཀོད་པ་གཞན་དོན་ལེའུའི་བརྗེད་བྱང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

རྩོམ་པ་པོ། དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དེབ་སྤྱིའི་ཨང་།
SJRB-0273

དེབ་གསལ་རྩོམ་སྒྲིག་པའི་པར་རྩ་སོར་བཞག་བྱས་ཡོད།
སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་གིས་ཞུ་སྒྲིག་བྱས།སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་གིས་གློག་རྡུལ་འཕྲུལ་དེབ་ཏུ་བཟོས།སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།
༢༠༡༥ ཟླ་བརྒྱད་པར་གསར་དུ་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས།
༢༠༢༠ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༣ ལ་བསྐྱར་སྒྲིག་བྱས།

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་དྲ་བྱང་།
www.serajeyrigzodchenmo.org

ཡིག་འབྲེལ་དྲ་བྱང་།
serajeyrigzodchenmo@gmail.com

བསྐྱར་སྒྲིག་པ། རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་པ།

གསལ་བཤད།

འཕྲུལ་དེབ་འདི་ནི་དེབ་ཏུ་གསལ་བའི་རྩོམ་སྒྲིག་པ་བརྒྱུད་པར་རྩ་འདི་ག་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་དུ་འབྱོར་བ་ལྟར། དགེ་ལུགས་རྒྱུགས་སྤྲོད་དུ་ཕེབས་མཁན་རྣམས་ལ་ཕན་སླེབས་ཆེ་བར་མཐོང་སྟེ། འདི་ག་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་གིས་མ་དཔེ་སོར་བཞག་གིས་འཕྲུལ་དེབ་ཏུ་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པ་མ་གཏོགས་ཞུས་དག་སོགས་བཏང་མེད།

i

དཀར་ཆགསྔོན་གླེང་། .... ix རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོན་གནད་འགའ་ཞིག་ཟུར་དུ་བཀོད་པ་གཞན་དོན་ལེའུའི་བརྗེད་བྱང་།... 1 སྒྲུབ་ངག་གི་འབེལ་གཏམ།..2 རྗེས་དཔག་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ།...3
སྒྲུབ་རྟགས་ཐལ་གསུམ་གྱི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར།................................4

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐོར།... 14
གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དགོས་པ་བཤད་པ།.................... 16
ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གི་སྐོར།...................... 18 རང་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡོད་མེད་དཔྱད་པ།.................................. 19 སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་དབྱེ་ཚུལ་གྱི་སྐོར།...25
སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཚུལ་གྱི་སྐོར།..27
སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཡུལ་གྱི་གང་ཟག་ངོས་བཟུང་བ།................................37 སྒྲུབ་ངག་འགོད་དུས་ངོས་བཟུང་བ་ནི།...42 རྒོལ་བ་གཅིག་ལ་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་འགོད་དགོས་མིན་ལ་དཔྱད་པ།.......45 སྒྲུབ་ངག་གཉིས་སོ་སོ་འགོད་ཡུལ་གྱི་གང་ཟག་ངོས་བཟུང་བ།...............49

དཀར་ཆག

ii

གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ཞེས་བཏགས་པའི་ཆོས་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ།..50 སྒྲུབ་ངག་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་
བཅས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་པའི་ཚུལ།...53
སྒྲུབ་ངག་ལ་བཤད་པའི་སྐབས་དང་འགོད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར།.........56

སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་དང་ལྔ་ལྡན་བཅས་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་དང་ཡན་ལག་གཉིས་དང་ལྔ་ངོས་བཟུང་བ།..57 སྒྲུབ་ངག་དང་གཏན་ཚིགས་ལ་བཀོད་པའི་གོ་རིམ་ཡོད་མེད་ལ་དཔྱད་པ།..60 སྒྲུབ་ངག་དང་གཏན་ཚིགས་འགལ་མི་འགལ་དཔྱད་པ།.........................62 སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་བསྟན་བྱའི་ཚུལ་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ།.................65 སྒྲུབ་ངག་གི་བསྟན་བྱའི་ཚུལ་གསུམ་གྱི་མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བ།..........72 སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་སོགས་ངོས་བཟུང་བ།.........73 གཉིས་པ་སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་བཤད་པ་ལ། ....73 གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་འབེལ་གཏམ།.................................77 དང་པོ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་བཤད་པ་ནི། ....77 ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔའི་རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་བཤད་
པ།...86

མདོར་བསྟན་དང་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་གཞུང་ངོས་བཟུང་བ།.........................88
གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ངོས་བཟུང་བ་ལས་ཀུན་བཏུས་

དཀར་ཆག

iii

ལས་གསུངས་ཚུལ།...99

གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ངོས་བཟུང་བ་ལས་རིགས་སྒོ་ལས་གསུངས་ཚུལ།..100

བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ།.................................... 102 བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བའི་ཚུལ་དང་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་བཅས་ཀྱི་སྐོར།..103 སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ན་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
བསྒྲུབ་བྱ་ཚད་མས་ངེས་དགོས་མིན་གྱི་སྐོར།...............................108
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་གཞི་དང་དབྱེ་བ་
བཅས་ཀྱི་ངོས་བཟུང་ཚུལ།..116
ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་འདོད་པ་དག་གི་ལུང་རིགས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་
དང་རང་ལུགས་ཀྱིས་དེ་དག་འགོག་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར།............... 127
སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཅིག་ལྡན་དང་གཉིས་ལྡན་དང་ལྔ་ལྡན་གྱི་འདོད་ཚུལ།134
རང་གི་མཐོང་ཞེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་གྲངས་ཅན་གྱི་ལོག་རྟོག་གི་སྦྱོར་བའི་སྐོར་བཤད་པ།...141 གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་གྱི་རིགས་པ་འགོད་ཚུལ།..............................149
གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་དེ་འགོག་ཚུལ།.. 162
རྒྱང་ཕན་གྱི་གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ།...............................166
གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་འགོག་ཚུལ།..168

དཀར་ཆག

iv

འགལ་རྟགས་བཞི་ངོས་འཛིན་ཚུལ།...169 རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་སྐྱོན་ཅན་སོགས་ཀྱི་སྐོར།...........180
རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་ཡོན་རྣམས་ནང་ཕན་ཚུན་འགལ་མི་འགལ་
གྱི་སྐོར།...188 རྟགས་ཕྱོགས་སྐྱོན་དང་སྐྱོན་ཅན་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐོར།........................... 192
རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བཅས་ཀྱི་ངོས་བཟུང་།.

194

དངོས་མིང་དང་བཏགས་མིང་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པ།.................196 སེལ་བྱེད་ཚད་མའི་སྐོར།..205 རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་བཅས་ཀྱི་སྐོར།..227
རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་འགལ་མི་འགལ་གྱི་སྐོར།.............................235
དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ།།འགྲོ་ལ་གྲགས་པ་རང་བཞིན་རྟགས། །ཞེས་པའི་རྟགས་གཉིས་འབྲས་རང་གི་རྟགས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་མིན་གྱི་སྐོར།..237 ལུང་གནོད་བྱེད་དང་གེགས་བྱེད་གང་ཡིན་དཔྱད་པ།..........................242 གང་ལ་ཐུན་མོང་མིན་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་གི་འགྲེལ་ཚུལ།.

252

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ངོས་བཟུང་ཚུལ།.................................255
དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ།།ཞེས་པའི་སྦྱོར་བ་གང་འདྲ་ཞིག་བཀོད་དགོས་མིན་གྱི་སྐོར།...264
གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་བསླུའི་ཕྱིར། །གཞན་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡིན། །ཞེས་པའི་

དཀར་ཆག

v

རྟགས་ངོས་བཟུང་ཚུལ།...268 དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་ཚུལ་གྱི་སྐོར།...270 ཤིན་ལྐོག་ཁོ་ན་སྟོན་པའི་ལུང་ཡོད་མེད།...276 བཀའ་ཡིན་ན་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་དགོས་མིན།......277 གཞལ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་ངོས་འཛིན་ཚུལ།...280 དངོས་རྟགས་དང་གྲགས་རྟགས་འགལ་མིན་གྱི་སྐོར།.........................294
གྲགས་རྟགས་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐོར།..302 གྲགས་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་མིང་དོན་ཚུལ་གྲུབ་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར།..304 གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐོར།..

309

རང་རྟེན་ལའོ་ཞེས་པའི་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ངོས་བཟུང་བ།..........319
རང་རྟེན་ལའོ་ཞེས་པའི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་ངོས་བཟུང་བ།.............323
གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རྟགས་དེ་དོན་སྒྲུབ་དང་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་དང་ཁྱབ་བྱེད་དང་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གང་ཡིན།...................................324 གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བ་དེ་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་གང་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་མིན།..334 གཉིས་པ་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་རྣམ་བཞག་བཤད་པ་ལ། ....337 དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དབྱེ་བ་ཇི་ཡོད་ཀྱི་སྐབས་ནི། 337

དཀར་ཆག

vi

དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཞི་ཀའི་གཞི་མཐུན་འཇོག་ཚུལ།.......................338 གཞན་གྱི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད་དང་དེ་འགོག་ཚུལ།..........340 རིགས་པ་ཅན་པའི་མཚན་གཞི་ལ་བརྟགས་ལ་དགག་པ།....................342 ངེས་བཟུང་སྦྱར་ས་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པ།.................................344 སློབ་དཔོན་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཞི་འགོག་ཚུལ།.........346
གཞན་གྱི་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་དགག་པའི་སྐབས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་བཞིའི་ངོས་
འཛིན།..348 ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་བཤད་པ།.................350
གསུམ་པ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་རེའུ་མིག་ཏུ་འགོད་ཚུལ་ནི།...350 རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲ་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ངོས་བཟུང་བ།..........................365
ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཁོ་ན་བཀོད་པའི་རྒྱུ་མཚན།.............367
ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་དགུ་སོ་སོའི་དགོས་པ་བཤད་པ།......370 འབྲས་རྟགས་ལ་རྩོལ་བྱུང་གི་དཔེར་སྨོས་པའི་དགོས་པ།....................375 རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་བྱས་པ་སྨོས་པའི་དགོས་པ།..........................379 གཉིས་ཀ་སྨོས་པའི་དགོས་པ།...380 སྲོག་ལྡན་ལྡོག་པ་ཅན་དུ་མི་འཐད་པའི་སྐབས་འབྲེལ་པ་ལ་བརྟགས་ལ་དགག་ཚུལ།..383 སྲོག་ལྡན་ལྡོག་པ་ཅན་མི་འཐད་པའི་སྐབས་སུ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བརྟགས་ལ་

དཀར་ཆག

vii

དགག་པའི་ཚུལ།...384 སྲོག་སོགས་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པ་དེ་དང་མཉན་བྱ་མཚུངས་པར་བསྒྲུབ་ཚུལ།..386

རྒྱུ་མ་དམིགས་པ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན།..387 རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་མཚོན་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན།389 ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་མཇུག་སྡུད་མཛད་པའི་དགོས་པ།.................393 ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་གོ་རིམ་ངོས་བཟུང་ཚུལ།..404 ཕྱག་རྒྱ་བཞི་རྟོགས་པའི་བློ་ཡི་སྐྱེ་རིམ་གྱི་སྐོར།................................405 ཕྱག་རྒྱ་བཞི་ལམ་གཙོ་གསུམ་དང་སྦྱར་ཚུལ།...................................405 ཕྱག་རྒྱ་བཞི་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་དང་སྦྱར་ཚུལ།................................407 ཕྱག་རྒྱ་བཞི་བདེན་བཞི་དང་སྦྱར་ཚུལ།...408 ཐར་འདོད་ཀྱི་བློ་མཚན་ཉིད་རྫོགས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་བདག་མེད་རྟོགས་དགོས་མིན་
ལ་དཔྱད་པ།...409

སྒྲུབ་ངག་གི་ལམ་སྦྱོང་སུན་འབྱིན་བཤད་པ།....................................420
སྐབས་འདིར་སུན་འབྱིན་གྱི་སྐོར་བཤད་མ་བཤད་ལ་དཔྱད་པ།.............447
ལུང་འདྲེན་ཁུངས་ཀྱི་མཚན།..454 པར་བྱང་སྨོན་ཚིག..463

viii

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

སྔོན་གླེང་།

དེ་ཡང་ཇི་སྐད་དུ། རྒྱལ་བ་མི་ཕམ་མགོན་པོས། རིག་པའི་གནས་ལྔ་དག་ལ་བརྩོན་པར་མ་བྱས་ན། །འཕགས་མཆོག་གིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་མི་འགྱུར་བས། །དེ་ལྟ་བས་ན་གཞན་དག་ཚར་གཅོད་རྗེས་འཛིན་དང་། །བདག་ཉིད་ཀུན་ཤེས་བྱ་ཕྱིར་དེ་ལ་དེ་བརྩོན་བྱ། །ཞེས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་འཐོབ་པ་ལ་རིག་པའི་གནས་ལྔ་ཀ་ལ་བརྩོན་པར་བྱ་དགོས་པར་གསུངས་པ་མ་ཟད། སྔོན་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ཕྱི་ནང་གི་མཁས་པའི་དབང་པོ་པཎྜི་ཏ་རྣམས་ཀྱང་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་གདེང་འཇོག་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་གཉེན་འཁོར་ལོངས་སྤྱོད་དང་། རང་གི་གྲུབ་མཐའ། ཐ་ན་སོ་སོའི་ཚེ་སྲོག་ཀྱང་རིགས་ལམ་གྱི་རྒྱན་དུ་འཇོག་པ་སོགས་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་དགའ་ཞེན་དང་གདེང་འཇོག་ཡིད་ཆེས་སོགས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་མཛད་པ་ནི་ཀུན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་བཞིན་དང་། ཆོས་ལུགས་གང་ཞིག །ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དོན་སྙིང་དང་ལྡན་པ་ཡང་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྲོག་དང་བྲལ་ཚེ། ཚེ་སྲོག་དང་བྲལ་བའི་བེམ་གཟུགས་བཞིན་དུ། འཇིག་རྟེན་འདིར་ཡུན་རིང་དུ་གནས་མི་ཐུབ་པ་ཡིན།
ཁྱད་པར་དུ་ཚན་རིག་དང་བསམ་པའི་དཔལ་ཡོན་ཆེས་ཆེར་དར་བའི་དུས་རབས་
ཉེར་གཅིག་པའི་མཚམས་འདིར་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་བྲལ་བའི་ལྷ་སྒྲུང་ལྟ་བུའི་ཆོས་དང་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡིད་ཆེས་གདེང་འཇོག་མེད་པར་ཕམ་ཉེས་སུ་གྱུར་པའི་དུས་སྐབས་འདིར་དཔལ་ན་ལེཎྜའི་པཎ་གྲུབ་རྣམས་ཀྱིས་དྲི་མ་མེད་པའི་རིགས་པའི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་འཛམ་བུ་གླིང་གི་སྤྱི་ནོར་ལྟ་བུ་རང་རེ་བོད་གངས་ཅན་པའི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་མདོ་སྔགས་ཀྱི་ཆོས་ཚུལ་བཟང་པོ་འདི། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་གཉིས་པ་སོགས་སུ་གསལ་བ་བཞིན་དངོས་པོ་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་རིགས་པའི་སྒོ་ནས་གཞན་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་མ་ཐུབ་ཚེ། དྲི་མ་མེད་པའི་ཆོས་ཚུལ་བཟང་པོ་དེ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདིར་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ་དང་། ཡུན་རིང་

ix

སྔོན་གླེངདུ་བཞུགས་པའི་གསོན་གནས་མི་ཐུབ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། དོན་དེའི་ཕྱིར་༸གོང་ས་མཆོག་གིས་ཀྱང་དུས་དང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བཀའ་སློབ་གསུང་བཤད་ཟབ་རྒྱས་སྔ་ཕྱི་ཐེངས་མང་བསྩལ་བའི་བཀའ་དྲིན་ལ་བརྟེན་ནས། དེང་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་མང་པོ་དང་ཁྱད་པར་དུ་གཞིས་བྱེས་གཉིས་སུ་བཞུགས་པའི་མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་གྱི་དགོན་སྡེ་ཕལ་ཆེ་བར་གཞུང་ཆེན་མོ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཚད་མ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་སློབ་གཉེར་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པའི་སྐབས་འདིར་གུས་པས་ཀྱང་བླ་མའི་བཀའ་སྒྲུབ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཞབས་ཞུ་ལྟ་བུའི་ལྷག་བསམ་བཅང་སྟེ་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་༼མངོན་སུམ་ལེའུའི་ལྡེ་མིག །༽གསུམ་པ་དང་བཞི་པའི་ ༼གཞན་དོན་ལེའུའི་བརྗེད་བྱང་།༽ སྐོར་ལ་འགྲེལ་བཤད་རེ་བྱས་པ་ཡིན།
སྤྱིར་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལ་རྒྱ་བོད་གཉིས་སུ་དཀའ་འགྲེལ་དང་། ཚིག་འགྲེལ། དོན་
འགྲེལ། རྒྱས་འགྲེལ། བསྡུས་འགྲེལ། མཆན་འགྲེལ། སྡོམ་འགྲེལ་སོགས་འགྲེལ་བ་ལག་མི་ཐོགས་པ་ཞིག་བཞུགས་མོད། དེའི་སྟེང་དུ་ཕྲན་གྱིས་ཀྱང་གཞུང་དོན་ལུང་གི་སྒོ་ནས་འགྲེལ་བའི་ལུང་འགྲེལ་ཞིག་བྱས་ན་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འཆད་ཉན་སོགས་ལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་བསམས་ཏེ་བྲིསཔ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྟབས་བདེ་བར་བསམས་ནས་ཁུངས་སོ་སོའི་དཔེ་མིང་། ལུང་གི་ཤོག་གྲངས་དང་བཅས་པ་གསལ་བཀོད་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད། རྩོམ་པ་པོ་དང་དཔར་བསྐྲུན་ཁང་སོགས་ཀྱང་མཇུག་ཏུ་ངོ་སྤྲོད་བྱས་ཡོད་ལ། སྔོན་དཔེ་གཟུགས་ཀྱི་ཤོག་གྲངས་བྲིས་པ་འགའ་ཞིག་ཕྱིས་དེབ་གཟུགས་གསར་རྙེད་སྐབས་སྟབས་བདེ་བར་བསམས་ནས་དེའི་ཤོག་གྲངས་ལ་བཅོས་ཏེ་བཀོད་ཡོད།
གུས་པ་ལོ་སུམ་ཅུ་ལྷག་གཞུང་ཆེན་མོ་ལ་སློབ་གཉེར་བྱས་པའི་རྒྱུད་རིམ་ཡོད་ཀྱང་
གནས་སྐབས་སློབ་གཉེར་གྱི་བྲེལ་ཟིང་དང་རྩོམ་རིག་གི་ཉམས་མྱོང་ཞན་པས་ཚིག་དང་དོན་ལ་ནོར་འཁྲུལ་དང་འགལ་འཛོལ་མཆིས་ཚེ་མཁྱེན་ལྡན་རྣམས་ལ་བཟོད་གསོལ་དང་བཀའ་སློབ་ལམ་སྟོན་ཡོང་བའི་རེ་བ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།
ལས་རིམ་འདིའི་ཁྲོད་དུ་སྤུན་བསོད་ནམས་དར་རྒྱས་དང་། སྤུན་དཔལ་འབྱོར་རབ་

x

སེར་བྱེས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

རྒྱས་གཉིས་ཀྱིས་ཞབས་ཞུ་ཚད་མེད་གནང་བ་དང་། དགེ་སློང་བྱམས་པ་ཆོས་དབང་གིས་པར་རྩ་གསར་འཇུག་དང་། དཔེ་དེབ་སྒྲིག་སྦྱོར། སྔ་ཕྱི་ཞུ་དག་སོགས་རོགས་འདེགས་ཤུགས་ཆེན་གནང་བ་དང་། དགེ་སློང་བསོད་ནམས་ཐུབ་བསྟན་དང་། སྤུན་བསྟན་པ་འཕེལ་རྒྱས། སྤུན་ཡེ་ཤེས་དགའ་བ། ཨ་ཅག་བསྟན་འཛིན་དཔའ་མོ། ཚ་མོ་མཁྱེན་བརྩེ་སྒྲོལ་མ། ཚ་མོ་དབྱངས་སྐྱིད་སྒྲོལ་མ། ཚ་བོ་བསྟན་འཛིན་དགྲ་འདུལ། ཚ་བོ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་བཅས་ནང་མི་རྣམས་དང་། གཞན་ཡང་སྦྱིན་བདག་གཏོང་ཕོད་ཅན་རྣམ་པས་དཔེ་བསྐྲུན་གྱི་རོགས་དངུལ་གནང་བ་བཅས་ཁོང་རྣམས་ལ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།
མདོར་ན་དགེ་རྩ་འདིའི་མཚོན་པའི་བདག་དང་གཞན་གྱི་རྣམ་དཀར་གྱི་ཕུང་པོ་ཇི་
སྙེད་མཆིས་པའི་མཐུ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་བསྟན་དར་ཞིང་འགྲོ་ཀུན་བདེ་བ་དང་། ༸གོང་ས་མཆོག་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་འབྲེལ་དངོས་ཐོབ་ཀྱི་དཔལ་ལྡན་བླ་མ་དམ་པ་རྣམས་སྐུ་ཚེ་བརྟན་ཅིང་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་པ་དང་། ཚེ་འདས་ཕ་ཚེ་རིང་དབང་པོ་དང་། ཨ་མ་སྐལ་ལྷ། ཨ་སྲུ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་སྒྲོན། ཨ་ནེ་སྒྲོན་དགའ། ཨ་ཁུ་ཚེ་བརྟན། ཨ་ཁུ་བརྩོན་འགྲུས་རྡོ་རྗེ། གཞན་ཡང་ལུས་སྲོག་ཞུགས་ལ་ཕུལ་བའི་དཔའ་བོ་དཔའ་མོ་བཅས་སེམས་ཅན་ཚེ་ལས་འདས་ཚད་ཀྱི་སྒྲིབ་གཉིས་བྱང་ཚོགས་གཉིས་རྫོགས་ཏེ་མྱུར་དུ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ས་ཐོབ་པའི་བསྔོ་སྨོན་དང་བཅས།
ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་ ༢ ཚེས་བཟང་ལ་བྲིས་པ་དགེའོ། །

༄༅། །རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོན་གནད་འགའ་ཞིག་ཟུར་དུ་བཀོད་པ་གཞན་དོན་ལེའུའི་བརྗེད་བྱང་
ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

༄༅། །བདེན་གཉིས་གངས་རིའི་སྤོ་ལ་གནས་བཅས་ཤིང་། །མི་འཇིགས་བདེན་བཞིའི་ཆོས་ཀྱི་གཡུ་རལ་གསིག །སྒྲུབ་དང་སུན་འབྱིན་ང་རོས་རྒོལ་ངན་
གླང་། །ཕམ་མཛད་ཐུབ་དབང་སྨྲ་བའི་སེང་གེར་འདུད། །དྲི་མེད་རིགས་པས་ཐུབ་པའི་ལུགས་བཟང་མཆོག །ཆེས་ཆེར་གསལ་མཛད་ཕྱོགས་གླང་ཆོས་གྲགས་དང་། །ཡབ་སྲས་གསུམ་སོགས་དངོས་དང་བརྒྱུད་པ་ཡི། །འཕགས་བོད་པཎ་གྲུབ་ཡོངས་ལ་སྙིང་ནས་འདུད། །རིང་ནས་ཐུགས་བསྐྱེད་རྟ་བདུན་གྱིས་དྲངས་

ཏེ། །འཛམ་གླིང་ན་རྡུལ་གོ་ལའི་ཁྱོན་ཡངས་པོར། །ཞི་བདེའི་འཛུམ་ཟེར་སྤྲོ་བའི་ཉིན་
མོའི་མགོན། །རྒྱལ་མཆོག་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོར་སྙིང་ནས་འདུད། །རབ་འབྱམས་རྒྱལ་བའི་མཛད་པའི་ཁུར་བསྣམས་ཏེ། །རྩོད་དུས་འགྲོ་ལ་ལམ་བཟང་མཚོན་པའི་མིག །བཀའ་དྲིན་འཁོར་མེད་དངོས་བརྒྱུད་ཡོངས་འཛིན་རྣམས། །བྱང་ཆུབ་བར་དུ་འབྲལ་མེད་རྗེས་སུ་ཟུངས། །གང་གི་མཚན་ཙམ་འཛིན་པའི་སྐྱེ་བོ་ལ། །མཆོག་དང་ཐུན་མོང་དངོས་གྲུབ་མ་ལུས་པ། །བདེ་བླག་སྩོལ་མཛད་རྒྱལ་ཡུམ་སྒྲོལ་མ་

2

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ལ། །གུས་པས་འདུད་དོ་བརྩེ་བས་བུ་བཞིན་སྐྱོངས། །རྒྱ་མཚོའི་འགྲམ་དུ་བ་ཚའི་ཁྲོན་པ་བཞིན། །འདི་བྲིས་པ་ལ་དགོས་པ་ཆེར་མེད་ཀྱང་། །བློ་དམན་བདག་གི་
ཡིད་ཀྱི་བརྗེད་བྱང་དང་། །སྐལ་མཉམ་འགའ་ལའང་ཕན་རེའི་བསམ་པས་
བྲིས། །ཚིག་དང་དོན་ལ་འཁྲུལ་པའི་སྐྱོན་མཆིས་ཚེ། །གཟུར་གནས་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱི་སྤྱན་སྔར་འཆགས། །ལེགས་པའི་བསོད་ནམས་ཅུང་ཟད་མཆིས་གྱུར་ན། །སྐྱེ་འགྲོ་རྣམ་མཁྱེན་རྒྱལ་བ་འཐོབ་ཕྱིར་བསྔོ། །གཞུང་དོན་དཀའ་གནས་ཟུར་
བཅད་གར་སྟེགས་སྟེང་། །སྔོན་བྱོན་མཁས་པའི་ལུང་རིགས་རོལ་དབྱངས་བརྒྱས། །བློ་གསལ་མཛེས་ལྡན་ཚོགས་རྣམས་མགྲོན་དུ་བསུས། །ངོ་མཚར་རིགས་ལམ་དགའ་སྟོན་ཅི་ཡང་མཆིས། །

སྒྲུབ་ངག་གི་འབེལ་གཏམ།
དེ་ཡང་ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་གྱིས། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་དང་སུན་འབྱིན་གྱི། །རིགས་པའི་
གཞུང་ལུགས་གང་གིས་ཤེས། །མཁས་པ་དེ་ནི་རྫོགས་པ་ཡི། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནི་བསྟན་པ་འཛིན། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། སྒྲུབ་ངག་དང་སུན་འབྱིན་སོགས་ཀྱི་

རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་མཁས་པའི་སྒོ་ནས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འཛིན་པ་དེ་ནི་བསྟན་འཛིན་གྱི་གཙོ་བོར་གསུངས་པ་ལྟར།
སྐབས་འདིར་གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་འཆད་པ་ལ་བཞི། རྗོད་བྱེད་སྒྲུབ་ངག་གི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་དང་། བརྗོད་བྱ་བསྒྲུབ་བྱའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་དང་། སྒྲུབ་ངག་གི་ལམ་
སྦྱོང་སུན་འབྱིན་བཤད་པ་དང་བཞི།

3

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དང་པོ་རྗོད་བྱེད་སྒྲུབ་ངག་གི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ལ་གཉིས། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་བཤད་པ་དང་། སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་བཤད་པའོ། །
དེ་ལ་ཐོག་མར་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་རྣམ་བཞག་བཤད་པ་ལ། གཞུང་གང་ལས་འཕྲོས་ན། ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས། དེ་ལ་ཕས་གྱི་རྒོལ་བ་ཚར་
གཅོད་པ་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཆོས་རྣམས་ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་སྟོན་པ་དང་། རྣམ་པར་བཞག་པར་བྱེད་པ་དང་། ཀླན་ཀ་འཚོལ་བ་ཚར་གཅོད་པའོ། །ཞེས་པའི་མདོ་འདི་ལས་འཕྲོས། མདོ་དེ་ཡི་དོན་བཤད་པ་ལ་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ལས། གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི། །རང་གིས་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད། ། ཅེས་དང་། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། གཞན་ལ་བསྟན་པར་བྱ་ཉིད་ཕྱིར། །བདག་མཐོང་མིན་ཡང་གཞན་དག་གིས། །མཐོང་བ་སྒྲུབ་བྱེད་ཅེས་ཁ་ཅིག །དེ་སྤང་ཕྱིར་བདག་མཐོང་བའི་ཚིག །།ཅེས་སོགས་ཀྱི་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་
འདི་རྣམས་ལས་འཕྲོས་སོ། །

རྗེས་དཔག་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ།
རྗེས་དཔག་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ་བཤད་པ་ལ། རྣམ་འགྲེལ་དུ་རང་དོན་རྗེས་
དཔག་སྔོན་དུ་གསུངས་ནས་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ཕྱིས་སུ་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་
གང་ཞེ་ན། གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི། རང་གིས་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད་ཅེས་གསུངས་པ་བཞིན་སྔོན་དུ་རང་གིས་བསྟན་གྱི་དོན་དེ་མཐོང་བ་བྱས་ནས་དེའི་
རྗེས་སུ་གཞན་ལ་གསལ་བ་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་རྗེས་སུ་འཛིན་དགོས་པ་ཡིན་པས་ལེའུ་གཉིས་ཀྱི་གོ་རིམ་ནི་དངོས་པོ་ལ་གནས་པའི་གོ་རིམ་སྟེ་རྒྱུ་འབྲས་དོན་གྱི་རིམ་

4

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པས་ཡིན་ནོ། །རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༨༦ ལས། རང་དོན་ལེའུའི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོ་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ཡིན་ལ། དེ་བློ་ཡུལ་དུ་སོང་བའི་དངོས་
ཀྱི་འབྲས་བུ་རྟགས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་གོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། གཞན་དོན་ལེའུའི་གཏན་ལ་དབབ་བྱའི་གཙོ་བོ་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་ལ། དེ་བློ་ཡུལ་དུ་སོང་བའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་

བུ་ནི་ཚུལ་གསུམ་ལ་གོ་བ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ལེའུ་གཉིས་ནི། དངོས་པོ་ལ་གནས་པའི་གོ་རིམས་ངེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲུབ་རྟགས་ཐལ་གསུམ་གྱི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར།

སྒྲུབ་རྟགས་ཐལ་གསུམ་གྱི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། འོ་ན་ཐལ་འགྱུར་དང་
སྒྲུབ་ངག་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གསུམ་ལ་བྱེད་ལས་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་གང་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་གསུམ་གྱི་བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༤༧༧
ལས། དེ་ཡང་ཐལ་འགྱུར་དང་རང་རྒྱུད་གཉིས་བཤད་པ་ནི། ཕྱི་རྒོལ་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་

མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་བཟློག་པའི་ཕྱིར་དུ་ཐལ་འགྱུར་དང་། ཐེ་ཚོམ་བསལ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ངེས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དུ་རང་རྒྱུད་གསུངས་པའམ། ཡང་

ན་རང་རྒྱུད་ནི་བསྒྲུབ་བྱ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ལ། ཐལ་འགྱུར་ནི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱའོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༨༦ ལས། མདོར་ན་སྒྲུབ་ངག་གི་བྱེད་ལས་ནི་ཚུལ་གསུམ་ཤེས་ཟིན་དྲན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི་མ་ཤེས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པས། ནང་གི་ཡན་ལག་ནུས་པ་ནི། །ཚུལ་གསུམ་དག་ལ་ཡང་དག་གནས། །དེ་ལ་དྲན་པ་སྐྱེད་པ་ནི། །དེ་ཉིད་ཚིག་ལ་ཡང་དག་གནས། །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ་

5

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཞེས་གསུངས།
རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༥༩ ལས། གལ་ཏེ་སྒྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་དེས་ཀྱང་རྗེས་དཔག་བསྐྱེད་ནུས་ཏེ། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཡོད་པས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཆོས་མི་མཐུན་
སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་དང་ཁྱད་པར་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ཐལ་འགྱུར་
གྱི་གཏན་ཚིགས་དང་། རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་དོན་མི་གཅིག་ཅིང་། གཏན་ཚིགས་གཉིས་པོ་བློ་ཡུལ་དུ་སོང་བའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡང་མི་གཅིག་སྟེ།
ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྟགས་སུ་རྟག་པ་བཀོད་ལ། རང་རྒྱུད་ལ་བྱས་པ་བཀོད་པས་
སོ། །ཐལ་འགྱུར་གྱི་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། རྟགས་ཁས་བླངས་བློའི་ཡུལ་དུ་
སོང་བ་ན་ཕྱི་རྒོལ་ངོར་མི་འདོད་པའི་དོན་ཁས་བླངས་དགོས་པར་འདུག་གོ་སྙམ་པ་
སྐྱེ་བ་ནི། མི་འདོད་པ་འཕེན་པ་ཞེས་བྱ་ལ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་ལས་རྒོལ་བའི་
འདོད་པ་ལ་དམིགས་པའི་ཚད་མ་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ངོར་སྐྱེ་བས་རང་འདོད་སྒྲུབ་པ་ཞེས་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
གསུངས་ཚུལ་འདིའི་དོན་བསྡུ་ན། ཐལ་འགྱུར་དང་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་གཉིས་ཡོད་དེ་རྟགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། ཕྱི་རྒོལ་ལ་མི་འདོད་པ་འཕེན་པ་དང་།
སྔ་རྒོལ་རང་གི་འདོད་པ་སྒྲུབ་པ་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས་གསུངས་ཚུལ་ནི། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༨༥ ལས། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་པའི་སུན་
འབྱིན་གྱི་ཐལ་འགྱུར་གཉིས་སྒྲུབ་པའི་ངག་ཡིན་མིན་གྱི་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཐལ།

6

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གཉིས་ཀས་ཀྱང་ཕྱིར་རྒོལ་གྱི་ངོར་མི་འདོད་པ་འཕེན་ཞིང་འདོད་པ་འགོག་པར་བྱེད་
ལ། རྒོལ་བའི་འདོད་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཅིང་། མི་འདོད་པ་འགོག་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན།
སྐྱོན་མེད་དེ། གཉིས་ཀས་འབྲེལ་པ་སྟོན་པར་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་། རང་རྒྱུད་ཀྱི་

རྟགས་དང་། ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྟགས་བློ་ཡུལ་དུ་སོང་བའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མི་འདྲ་
སྟེ། ཐལ་འགྱུར་ལ་ནི་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ་ངེས། སྒྲ་ནི་རྟག་པའི་ཕྱིར་མ་བྱས་

པར་ཐལ་བ་འཕངས་པ་ན། སྔར་མི་འདོད་པའི་དོན། སྒྲ་མ་བྱས་པར་འདོད་དགོས་པར་འདུག་སྙམ་པ་ནི་མི་འདོད་པ་འཕེན་པ་ཡིན་ལ། དེ་ནི་ཁྱབ་པ་ངེས་ཤིང་ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྟགས་རྟག་པ་བློ་ཡུལ་དུ་སོང་བའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་ལ། ཆོས་མི་
མཐུན་པའི་སྒྲུབ་ངག་ལ་ནི་སྒྲ་ནི་བྱས་ཞེས་པའི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་ཚད་མའི་ཡུལ་དུ་སོང་ཞིང་། ཁྱབ་པ་ངེས་པའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པར་བྱེད་པ་
ཡིན་ནོ། །དེས་ན་སུན་འབྱིན་གྱིས་ནི། མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་ལོག་
ནས་བློ་ཐེ་ཚོམ་ཅན་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། སྒྲུབ་ངག་ལ་བརྟེན་ནས་མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་ཐེ་ཚོམ་གཅོད་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
གསུངས་ཚུལ་འདིའི་དོན་བསྡུ་ན། སྒྲུབ་ངག་དང་སུན་འབྱིན་ལ་ཁྱད་པར་

གཉིས་སུ་གསུངས་ཏེ། སུན་འབྱིན་དང་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀྱིས་རིམ་པ་བཞིན་དགག་ཕྱོགས་ནས་མཐའ་གཅིག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་དང་། མཐའ་གཉིས་སུ་དོགས་པའི་ཐེ་
ཚོམ་གཅོད་པར་བྱེད་ལ། སྒྲུབ་ཕྱོགས་ནས་རིམ་པ་བཞིན་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུར་ཐེ་

ཚོམ་དང་བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་བློ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ། །
རྗེ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གསུངས་ཚུལ་འདི་རྣམས་ཀྱི་དོན་བསྡུ་ན། སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་

7

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས་
ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་གསུམ་གསུངས་ཏེ། རྟགས་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་གཅིག །དགག་བྱ་བཀག་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་གཅིག །བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་གཅིག་སྟེ་རྒྱུ་མཚན་མི་འདྲ་བ་གསུམ་དུ་གསུངས་སོ། །མདོར་ན་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་དང་ཐལ་འགྱུར་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་དུ་མ་ཡོད་དེ།
རྟགས་ཀྱི་ཁྱད་པར། དགག་བྱ་འགོག་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར། བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་
ཁྱད་པར། སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར། འགོད་པའི་དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར། འགོད་
ཡུལ་གྱི་རྒོལ་བའི་ཁྱད་པར་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གསུམ་སྔར་བཞིན་
དང་། འགོད་ཚུལ་ལ་ཐལ་འགྱུར་ནི་ཐལ་སྦྱོར་དུ་འགོད་དགོས་ལ་རང་རྒྱུད་ནི་རྟགས་སྦྱོར་དུ་འགོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་། དུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཐལ་འགྱུར་སྔོན་དང་སྒྲུབ་ངག་
ཕྱིས་ཡིན་ལ། ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཁྱད་པར་ཐལ་འགྱུར་ནི་ལོག་རྟོག་ཤས་ཆེ་བའི་ངོར་དང་།
སྒྲུབ་ངག་ནི་ཐེ་ཚོམ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་འགོད་དགོས་པའི་ཕྱིར།

རྗེ་བཙུན་རྣམ་འགྲེལ་ལས་གསུངས་ཚུལ་ནི། ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༤༩༠ ལས། རང་ལུགས་ནི། ལུང་དེའི་དོན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་འདུས་
མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་ཞེས་པའི་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་
ངག་ཡང་དག་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། དེ་འདྲའི་ཐལ་
འགྱུར་བློ་ཡུལ་དུ་སོང་བ་སྟེ། དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྙམ་པའི་ཐེ་

8

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཚོམ་དེ་དངོས་སུ་སྐྱེ། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་བློ་ཡུལ་དུ་སོང་བ་སྟེ། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་ཐོས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་
དག་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་
ཚུལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་དེ་སྐྱེ། དེའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་
པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྒྲ་ནི་བྱས་ཞེས་པའི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་ཚད་མའི་ཡུལ་དུ་སོང་སྟེ་ཞེས་པའི་དོན། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དེ་ཉན་ཤེས་
ཀྱིས་ཐོས་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ངེས་པའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཞེས་པ་ཚུལ་གསུམ་དྲན་
པའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །སྔོན་མེད་པའི་ལེགས་པར་བཤད་
པའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༨༧ ལས། ཁ་ཅིག །སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་འཕངས་པའི་བྱེད་པ་ལ། སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་དེ་སྐྱེ། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་
བརྟེན་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་
དེ་སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་འཕངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་འདྲའི་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་
མི་ནུས་ཏེ། སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་དེ་དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་ཕན་འདོགས་བྱེད་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་
ཕན་འདོགས་བྱེད་དུ་མེད་པར་ཡང་སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་

9

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འགྱུར་འཕངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༨༨ ལས། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་
པར་ཐལ། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་
དཔག་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་
ཕན་འདོགས་བྱེད་དུ་མེད་པར་ཡང་། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བ་སྲིད་
པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་

རྗེས་དཔག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་། དེ་ཉིད་ ༤༨༨ ལས། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་
ནས་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བར་ཐལ། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་ཅེས་
སོགས་ཀྱི་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་
རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་ན། དེ་འདྲའི་ཆོས་མཐུན་
སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པར་
ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་འདྲའི་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མེད་ན་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་མེད་དགོས་པར་ཐལ།
འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་སླ། ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་དང་པོའི་རང་འགྲེལ་ ༤ ལས། དེ་མེད་པར་འབྱུང་བ་ནི་དེ་ལས་སྐྱེ་བ་ངེས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་དེའི་ཐད་ཀྱི་རྩ་འགྲེལ་ཀུན་ལས་རྒྱུ་

10

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ལ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཡིན་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་བློ་རིག་ ༢༢༤ ལས། གཉིས་པ་ལ་ཡང་བཞི་ཡོད་དེ། འཁྲུལ་རྒྱུ་བརྟེན་ལ་ཡོད་པ། འཁྲུལ་རྒྱུ་གནས་ལ་ཡོད་པ། འཁྲུལ་རྒྱུ་ཡུལ་ལ་ཡོད་པ། འཁྲུལ་རྒྱུ་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལ་ཡོད་པ་དང་བཞི་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ནི། མིག་རབ་
རིབ་ཀྱིས་བསླད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཟླ་གཅིག་ཟླ་གཉིས་སུ་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། གྲུར་ཞུགས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྗོན་ཤིང་འགྲོ་བར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། འགལ་མེ་མྱུར་དུ་བསྐོར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འགལ་མེ་འཁོར་ལོར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། ཡིད་ཞེ་སྡང་གིས་དཀྲུག་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ས་གཞི་དམར་པོར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
འཇུག་པ་ལས། ཉན་ཐོས་སངས་རྒྱས་འབྲིང་རྣམས་ཐུབ་དབང་སྐྱེས། །ཞེས་
དང་། སྙིང་རྗེ་སེམས་དང་གཉིས་སུ་མེད་བློ་དང་། །བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་དེའི་ཐད་ཀྱི་དགོངས་པ་རབ་གསལ་
སོགས་སུའང་དེ་བཞིན་འབྱུང་ངོ་། །
ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ ༧༨༩ ལས། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན། ལམ་ཟག་བཅས་ལས་ཟག་མེད་ཀྱི་ལམ་འབྱུང་བ་ཡང་མི་སྲིད་པས་སོ་སོ་སྐྱེ་བོས་འཕགས་པ་ཐོབ་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། རྒྱུ་འབྲས་གཉིས་མི་འདྲ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ས་བོན་སྐྱ་བོ་ལས་
མྱུ་གུ་སྔོན་པོ་སྐྱེ་བ་དང་། བུད་མེད་ལས་སྐྱེས་པ་སྐྱེ་བ་སོགས་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བའི་

11

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྒྱུ་འབྲས་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་སྣང་ངོ་ཞེས་ཟག་བཅས་ཀྱི་ལམ་ལས་ཟག་མེད་ཀྱི་ལམ་འབྱུང་བ་ཡོད་པ་དང་། ས་བོན་སྐྱ་བོ་ལས་མྱུ་གུ་སྔོན་པོ་སྐྱེ་བ་དང་། མ་བུད་མེད་ལས་བུ་སྐྱེས་པ་སྐྱེ་བ་གསུངས་སོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་རང་འགྲེལ་ ༤ ལས། རྟགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གི་ཁྱད་
པར་ཅན་གྱི་སྤྱི་རྣམས་གཟུང་ན་ཡིན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྱི་ཁྱད་པར་དུ་མ་

བྱས་པ་བརྗོད་པར་འདོད་ན་ནི་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་མི་འདོད་དོ་ཞེས་འབྲས་བུ་བྱེ་བྲག་པ་དུ་བ་སྐྱ་བོ་ལྟ་བུས། རྒྱུ་སྤྱི་སྟངས་བ་མེ་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་བ་ཡིན་
པར་གསུངས་སོ། །
རྟེན་འབྲེལ་སྤྱི་དོན་ ༣༢༩ ལས། དེ་རྣམས་རང་སྐྱེད་པར་ནུས་པའི་རང་དང་
རིགས་མཐུན་པའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བའི་དཔེ་ནི། མ་རིག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་

རྟེན་འབྲེལ་འབྱུང་ཡང་། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་མི་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་
གྱི་ནུས་པའི་རྐྱེན་དུ་མི་རུང་བར་གསུངས་སོ། །
བསམ་གཟུགས་སྤྱི་དོན་ ༢༤༥ ལས། དེས་ན་སེམས་གནས་པའི་ཐབས་
དགུ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་རང་གི་དམིགས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་འདོད་འདོད་དུ་མཉམ་པར་འཇོག་ནུས་པའི་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱིས་ཟིན་པའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ནི། ཞི་གནས་ཀྱི་
མཚན་ཉིད། ཅེས་གསུངས་སོ། །
གཞན་ཡང་བོད་ཀྱི་ས་ལ་བརྟེན་ནས་རྩ་སྐྱེ་དང་མི་སྐྱེ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ས་

ཞིང་ལས་འབྲས་སྐྱེ་མི་སྐྱེ་དང་། འཇམ་པའི་དབྱངས་དང་དབྱངས་ཅན་མ་ལ་བརྟེན་

12

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ནས་རིག་པ་སྐྱེ་མི་སྐྱེ། བླ་མ་ཐུབ་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་ཡོན་ཏན་སྐྱེ་མི་སྐྱེ། གྲིས་བཅད་བཏུབ་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་ལ་ན་ཚ་སྐྱེ་མི་སྐྱེ། རྩམ་པའི་ཟས་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་ལ་སྟོབས་སྐྱེ་མི་སྐྱེ། ཉེས་པ་མཚམས་མེད་ལྔ་ཆར་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དམྱལ་བར་སྐྱེ་མི་སྐྱེ། ཕ་རྒྱལ་རིགས་དང་མ་བྲམ་ཟེའི་རིགས་འདུས་པ་ལས་བུ་རྒྱལ་རིགས་སྐྱེ་དང་མི་སྐྱེ། བོད་ཀྱི་བུ་མོ་ལས་བུ་སྐྱེ་དང་མི་སྐྱེ། འདྲེ་གདོན་གྱིས་

གནོད་པ་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ན་ཚ་དང་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེ་མི་སྐྱེ་སོགས་ཐ་སྙད་ཀྱི་

ཚིག་རྩོད་གད་མོ་བགོད་བྲོ་བ་མང་པོ་ཡོད་དོ། །
ཡང་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༤༨༩ ལས། ཁོ་ན་རེ། ལུང་དེའི་དོན། དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རང་འབྲས་སྒྲ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་དངོས་སུ་
བསྐྱེད། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གིས་རང་འབྲས་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་
དཔག་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པས་དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་ལས་ལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་ཡོད་
ཅེས་ཟེར་ན། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། རང་འབྲས་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་
ཀྱི་རྗེས་དཔག་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེ་རྒྱུད་ནས་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཁྱོད་ཁྱོད་རང་ཐོས་པའི་ཉན་ཤེས་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན། ཁྱོད་ཐོས་པའི་ཉན་ཤེས་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་འབྲས་བུ་གྱུར་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་
སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་དེར་ཐལ། ཁྱོད་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་དེར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་
སྐྱེ་བ་ལ། ཁྱོད་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་ཐོས་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཁྱོད་
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།རིགས་

13

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པ་དེ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་བྱེད་ལས་ལ་ཡང་མཚུངས་སོ་ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༨༩
ལས། གཞན་ཡང་མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་ན་བྱས་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་འདུས་
མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་བཀོད་པའི་རྗེས་སུ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་འགོད་དགོས་ཀྱི་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་མེད་པར་
ཐལ། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་
དངོས་སུ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་ན། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། རང་
དོན་ལེའུའི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོ་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ཡིན་ལ། དེ་བློ་ཡུལ་དུ་སོང་བའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་རྟགས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་གོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ་ཞེས་སོགས་
དྲངས་ནས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༣༡ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དངོས་རྒྱུ་ཡིན་ན་བརྒྱུད་རྒྱུ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཟེར་ན། དངོས་པོ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན།

དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དངོས་པོའི་ཕྱི་ལོགས་སུ་བྱུང་བའི་དངོས་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཁྱོད་ཀྱི་ཕྱི་ལོགས་སུ་བྱུང་བའི་དངོས་རྒྱུ་ཡིན་པར་
ཐལ། ཁྱོད་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།
ཡང་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་སྤྱི་དོན་ ༡༥༢ ལས། ཁོ་ན་རེ། དགེ་སྦྱོང་ཚུལ་གྱི་
འབྲས་བུ་དེ་འདུས་མ་བྱས་སུ་ཐལ། འགོག་བདེན་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་
ནུས་ཏེ། དགེ་སྦྱོང་ཚུལ་དེ་རང་གི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན་མ་ཁྱབ། ལྟོ་ལྡིར་བ་རྣམ་པར་

14

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཡང་དེའི་སྐྱེད་བྱེད་མིན་པ་དང་། བུམ་པ་རྣམ་པར་གཞག་
བྱའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཀྱང་དེ་ལས་མ་སྐྱེས་པ་བཞིན་དུ། རྒྱུན་ཞུགས་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པའི་ལམ་མ་ཞུགས་ཀྱི་གང་ཟག་དང་རྣམ་མཁྱེན་སོགས་དེའི་དངོས་འབྲས་
ཡིན་ཀྱང་དེའི་འབྲས་བུ་མིན་ལ། རྒྱུན་ཞུགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་དེ་དེ་དང་དུས་མཉམ་
པས་དེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཡང་དེ་ལས་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།
དེ་བཞིན་དུ་དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༨ ལས། དེས་ན་རྒྱུན་ཞུགས་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པའི་ལམ་མ་ཞུགས་ཀྱི་གང་ཟག་དང་། དེ་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པའི་རྣམ་མཁྱེན་སོགས་རྒྱུན་ཞུགས་ཀྱི་དངོས་འབྲས་ཡིན་ཀྱང་དེའི་འབྲས་བུ་མ་
ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། བུམ་པ་རྣམ་གཞག་བྱའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཀྱང་། དེ་ལས་མ་སྐྱེ་པ་དང་། ལྟོ་ལྡིར་བ་རྣམ་པར་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཀྱང་དེའི་སྐྱེད་བྱེད་མ་ཡིན་པ་
བཞིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། རྒྱུན་ཞུགས་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པའི་རྣམ་མཁྱེན་དང་། དེའི་དངོས་འབྲས་སུ་གྱུར་པའི་རྣམ་མཁྱེན་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་རང་རེའི་ཡིག་ཆ་ལས། འདུས་བྱས་ཡིན་ན་རང་གི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་རྣམ་མཁྱེན་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་གསུངས་སོ། །

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐོར།
སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི། སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༦ ལས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གམ། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། རྒོལ་བ་རང་གིས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཕྱི་རྒོལ་ལ་ལྷག་ཆད་མེད་པར་སྟོན་པའི་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན། ཞེས་གསུངས།

15

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༦༠ ལས། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དང་། དེའི་བརྗོད་བྱ་ངོས་བཟུང་བའོ། །དང་པོ་ནི། རྒོལ་བ་རང་གིས་གྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་གཞན་ལ་གསལ་བར་སྟོན་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་ངག་རྣམ་དག་གོ། །ཞེས་གསུངས།
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༡༣ ལས། གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་གང་ཞེ་ན། ཕྱི་རྒོལ་ཤེས་འདོད་དང་ལྡན་པའི་ངོར་སྐབས་དང་མཐུན་པར་རྒོལ་བ་
ཡང་དག་གིས་གང་བྱས་པ་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་སོ། ། ཞེས་པའི་ངག་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡིན་ཏེ། རྒོལ་བ་རང་གིས་ཚད་མས་མཐོང་བའི་ཚུལ་གསུམ་དོན་ལ་གྲུབ་པ་ཕྱི་རྒོལ་
གྱི་བློ་ངོར་རབ་ཏུ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ལྷག་ཆད་དང་བྲལ་བའི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༧༥ ལས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་
ཉིད། རྒོལ་བ་རང་གིས་མཐོང་བའི་ཚུལ་གསུམ་སྐབས་དང་མཐུན་པའི་རྒོལ་བ་གཞན་ལ་ལྷག་ཆད་དང་བྲལ་བའི་སྒོ་ནས་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ངག་ཅེས་པ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༣ ལས། གཉིས་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་
མཚན་ཉིད། རྒོལ་བ་རང་གི་ཚད་མས་མཐོང་བའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཕྱི་རྒོལ་ལ་
གསལ་བར་སྟོན་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།ཡོངས་འཛིན་བློ་རིག་ ༢༢༥ ལས། ཡང་དེ་ལ་སྒྲས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་

16

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དབྱེ་ན། རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གཉིས་ལས། དང་པོ་དང་རྗེས་དཔག་དོན་གཅིག །གཉིས་པ་དང་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་གསུངས་སོ། །གསུངས་ཟིན་འདི་རྣམས་ལྟར་ན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་རྒོལ་ཕྱི་

རྒོལ་གཉིས་ཀ་ཡོད་དགོས་པ་དང་ངག་ཡིན་དགོས་པ་ལྟ་བུ་གསལ་ལོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༡༡ ལས། གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་ནི། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཡུལ་གྱི་

གང་ཟག་ངོས་གཟུང་བ། དང་པོ་ནི། ཁྱད་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་རྣམ་དག་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཅེས་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ ༥༡༢ ལས། གཉིས་པ་ནི་སྒྲུབ་ངག་ལ་རྒོལ་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་རང་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས་ཞེས་གསུངས་པས་སྒྲུབ་ངག་ལ་ཕྱི་རྒོལ་ངེས་པར་དུ་མི་དགོས་
པར་གསལ་ལ་འོག་ཏུ་ཡང་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །

གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དགོས་པ་བཤད་པ།
གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དགོས་པ་བཤད་པ་ནི། ཚད་མ་
མདོར། གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི། །རང་གིས་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད། །ཅེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེ་སྤོང་ཕྱིར་བདག་མཐོང་བའི་ཚིག །ཅེས་
སོགས་ཀྱིས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་འཆད་པ་ན། རང་གིས་མཐོང་
བ་དང་། དོན་དང་། རབ་གསལ་བྱེད་ཅེས་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རིམ་པ་བཞིན་དུ། ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་ཁས་བླངས་པ་ཙམ་གྱི་ཚུལ་གསུམ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་

17

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དང་། ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་དང་ལུང་ཙམ་གྱིས་བཞག་པ་རྟགས་སུ་སྨྲ་

བ་དང་། སྒྲུབ་ངག་ལྷག་ཆད་ཅན་དུ་འདོད་པ་རྣམས་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པ་བཅད་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སྒྲུབ་ངག་གི་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༨༧ ལས། དེ་ལ་རང་གིས་མཐོང་བ་དང་། དོན་དང་། གསལ་བྱེད་གསུམ་
གྱིས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་ཁས་བླངས་ཙམ་གྱིས་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གྲུབ་
པར་འདོད་པ་དང་། ཚུལ་གསུམ་ཚད་མའི་ཡུལ་དུ་མི་གནས་པར་འདོད་པ་དང་ལུང་ཙམ་གྱིས་བཞག་པ་རྣམས་རྟགས་སུ་སྨྲ་བ་དང་། ངག་ལྷག་ཆད་ཅན་དུ་བརྗོད་པ་རྣམས་སེལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༨༧ ལས། ཚིག་འདིས་བློ་སྐྱོན་དང་། དོན་སྐྱོན་དང་། སྒྲའི་སྐྱོན་གསུམ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན་པ་ན། སྦྱོར་བའི་འགོད་ཚུལ་ཡང་བདེ་བླག་ཏུ་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱབ་པ་མ་བརྗོད་པ་དང་། བསྒྲུབ་བྱ་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་སོགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་བསྟན་པ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་མ་བརྗོད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་ཉེར་གཏོད་བརྗོད་པ་སོགས་ཀྱང་སྐྱོན་ཅན་དུ་དོན་གྱིས་

གོ་བས་ཕྱོགས་ཆོས་དང་། ཁྱབ་པ་དངོས་སུ་སྟོན་ཞིང་། བསྒྲུབ་བྱ་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པ་ཞིག་སྒྲུབ་ངག་ཏུ་དོན་གྱིས་གོ་བར་འགྱུར་བས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་ཁྱད་ཆོས་བཞི་ནི། རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༡༣ ལས། རང་གིས་མཐོང་བས་རྒྱུའི་ཁྱད་པར་དང་། དོན་སྨོས་པས་བརྗོད་བྱའི་ཁྱད་པར་དང་། རབ་གསལ་བྱེད་སྨོས་པས་ངོ་བོའི་ཁྱད་པར་དང་། བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བསྟན་ཏོ་
ཞེས་གསུངས།

18

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༡༡ ལས། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས། ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཆོས་ཅན། ཁྱད་ཆོས་བཞི་དང་ལྡན་ཏེ། རྒྱུའི་ཁྱད་པར་རང་གི་བསྟན་དོན་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་སྔོན་དུ་སོང་བ། བརྗོད་བྱའི་ཁྱད་པར་རང་གི་བསྟན་བྱར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་ལྷག་ཆད་མེད་པར་བརྗོད་པ། ངོ་བོའི་ཁྱད་པར་སྒྲ་བློ་དོན་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བ། བྱེད་
ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་རང་འབྲས་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས།

ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གི་སྐོར།
ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ནི། སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་
པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༦ ལས། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་
ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། རྒོལ་བ་རང་གིས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་ཁྱབ་ཕྱི་རྒོལ་ལ་དངོས་སུ་ལྷག་ཆད་མེད་པར་སྟོན་པའི་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་
ལྡན། དཔེར་ན་གང་བྱས་ན་མི་རྟག་དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན་སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་ངག་ལྟ་བུའོ། །ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། རྒོལ་བ་
རང་གིས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་ལྡོག་ཁྱབ་ཕྱི་རྒོལ་ལ་དངོས་སུ་ལྷག་
ཆད་མེད་པར་སྟོན་པའི་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན། དཔེར་ན་གང་རྟག་པ་མ་བྱས་ནམ་མཁའ་བཞིན་སྒྲ་ནི་བྱས་སོ་ཞེས་པའི་ངག་ལྟ་བུའོ་ཞེས་གསུངས།
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༧༥ ལས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ལ་དབྱེ་ན། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་

19

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡང་དག་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་
ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་དངོས་སུ་གོ་བར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་ངག་ཡང་དག །དཔེར་ན། གང་བྱས་པ་དེ་ཐམས་ཅད་མི་རྟག །དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་དངོས་སུ་གོ་བར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག་ཡང་དག །དཔེར་ན་གང་རྟག་པ་དེ་ཐམས་ཅད་བྱས་པ་མིན། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་གསུངས།
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༣ ལས། གསུམ་པ་དབྱེ་བ་ལ་གཉིས། ཆོས་མཐུན་
སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་

གོ །དང་པོའི་མཚན་ཉིད། རྟགས་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་
དངོས་སུ་སྟོན་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག །དཔེར་ན་གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་ངག་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། རྟགས་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག །དཔེར་ན་གང་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་སོ་ཞེས་པའི་ངག་ལྟ་བུའོ་
ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

རང་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡོད་མེད་དཔྱད་པ།
རང་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡོད་མེད་དཔྱད་པ་ནི། འོ་ན་རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། སྔར་གྱི་གཞུང་འདི་རྣམས་ལས་སྒྲུབ་ངག་ལ་ཕྱི་

20

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྒོལ་ངེས་པར་ཡོད་པ་ལྟ་བུར་གསལ་ལ། འོན་ཀྱང་དཔྱད་དགོས་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༡༢ ལས། གཉིས་པ་ནི། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་རྒོལ་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་རང་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གང་ཞིག །སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
རང་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དཔེར་ན། བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་རྒོལ་བའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་
བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ལྟ་བུ། རང་ཉིད་འགོད་པ་པོའི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྔར་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་ཚད་མས་རྟོགས་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་རང་ཉིད་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་ལ་ཆད་ལྷག་མེད་པར་གསལ་བར་སྟོན་པའི་
སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་རྣམ་དག་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དཔེར་ན་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་གི་ངོར་བཀོད་པའི་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ།
དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ལྟ་བུ་ཞེས་གསུངས།དེ་ལྟར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ན་སྔར་རྒོལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཚད་མས་གྲུབ་དགོས་པ་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་
པར་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་སྔར་རྒོལ་གྱིས། ཕྱི་རྒོལ་ཤེས་འདོད་དང་ལྡན་པ་ལ་གང་
བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཀྱང་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་མ་ཡིན་

21

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་མི་རྟག་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་སྔར་རྒོལ་ཡང་དག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ན་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པས་ཁྱབ་བོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༥༡༢ ལས། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་
དག་གཉིས། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གང་ཞིག །སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་ཁྱབ་དངོས་སུ་བརྗོད་ཅིང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་ཤུགས་ལ་བརྗོད་པ་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་
གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ལྟ་བུ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གང་
ཞིག །ཕྱོགས་ཆོས་དང་ལྡོག་ཁྱབ་དངོས་སུ་བརྗོད་ཅིང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཤུགས་ལ་བརྗོད་པ་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི། མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་ན་བྱས་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་ཞེས་པའི་
སྒྲུབ་ངག་ལྟ་བུ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༩༣ ལས། ཁ་ཅིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་ལ་ལྷག་ཆད་
མེད་པར་སྟོན་པའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག་རྣམ་དག་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཟེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་

22

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་གྲུབ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་གྱིས་སྒྲ་

མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་གི་ངོར་བཀོད་པའི་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་
ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་
ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེར་ཐལ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་

རྒོལ་ཡང་དག་ལ་ལྷག་ཆད་མེད་པར་བསྟན་པ་གང་ཞིག །མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག་རྣམ་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་དེར་ཐལ། སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་སྟོན་པའི་ངག་རྣམ་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན།
དེ་འདྲའི་སྔ་རྒོལ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་གྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། གཞན་ཡང་། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་
གིས་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་གི་ངོར་བཀོད་
པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་ཆོས་ཅན། བྱས་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ།
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། དེར་ཐལ། བྱས་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་ལ་ལྷག་ཆད་མེད་པར་བསྟན་པ་གང་ཞིག །བྱས་རྟགས་

23

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག་རྣམ་དག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། དང་པོ་སླ། གཉིས་པ་དེར་ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
ཚུལ་གསུམ་བརྗོད་པའི་ངག་རྣམ་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་མི་ནུས་ཏེ། སྒྲ་
མི་རྟག་པར་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན། སྒྲུབ་ངག་ལ་དམ་བཅའ་མ་བརྗོད་པས་ཁྱབ་ཀྱང་། རྟགས་སྦྱོར་ཙམ་ལ་དམ་བཅའ་མ་བརྗོད་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་ཡང་དག་གིས་དམ་བཅའ་འམ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་བརྗོད་པ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡོད་པར་ཚད་མ་རིགས་
ཐིག་ལས་ཀྱང་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། སྦྱོར་བ་མཐོང་བ་གོམས་པ་ལས་བདག་ཉིད་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་རྟགས་སྦྱོར་འགྱུར་བའི་བདག་གི་དོན་གྱི་

རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལ་ཡང་སྦྱོར་བའི་བྱེ་བྲག་བསྟན་ཏོ་ཞེས་དང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས་ཀྱང་། སྐབས་འདིར་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ཞར་ལ་བསྟན་པ་ནི། ཕྱིར་

རྒོལ་ལ་བརྗོད་པས་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པ་སྐྱེ་བ་ལྟར། རྒོལ་བས་དངོས་སུ་བཀོད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་བསྟན་བཅོས་སུ་བྲིས་པ་མཐོང་ཞིང་བསམ་པ་ལས་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱ་
ལ་རྟོགས་པ་སྐྱེ་ཞིང་། དེ་ཡང་སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་གཉིས་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར། ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ལས་ཀྱང་། དེ་མཐོང་བ་ལས་རང་ཉིད་ཀྱིས་རྟོགས་ཤིང་
གོམས་པ་ན་ཡང་དེ་ལྟར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། རང་གི་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལ་ཡང་
དབྱེ་བ་བསྟན་ཏོ་ཞེས་གསུངས།

24

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༤༩༠ ལས། གསུམ་པ་ནི། སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་
ནི་གཞན་དོན་ལེའུའི་གཏན་ལ་དབབ་པར་བྱ་བའི་གཙོ་བོར་མ་ཡིན་ནམ། སྐབས་འདིར་སྟོན་པ་མི་རིགས་སོ་ཞེ་ན། སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་གཞན་དོན་གྱི་སྐབས་
སུ་གཏན་ལ་དབབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཀྱང་རང་གི་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་སྐབས་
ལ་ཡང་དབྱེ་བ་བསྟན་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་དེ། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དེ་བསྟན་བཅོས་
སུ་བྲིས་པ་མཐོང་བ་གོམས་པ་ལས་རྒོལ་བས་བཀོད་པ་ལ་མི་བལྟོས་པར་གང་ཟག་གཅིག་པུ་རང་ཉིད་ཀྱིས་རྟོགས་པ་ན་ཡང་ཚུལ་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པ་
དེ་ལྟར་འགྱུར་བ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གང་ཟག་རང་ཉིད་ཀྱིས་བསམས་

པའི་ཚེ་ན་ཡང་ལྐོག་གྱུར་རྟོགས་པའི་སྒོ་སྦྱོར་ངག་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་
རྟོགས་པར་འགྱུར་བས་གང་ཟག་གཞན་གྱིས་འདུས་བྱས་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་
ལྐོག་གྱུར་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གོ་བར་བྱེད་པ་མ་རྙེད་ན་རང་ཉིད་ཀྱིས་

བསྟན་བཅོས་ལ་ལེགས་པར་བསམས་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཡང་སྒྲུབ་པའི་སྒོ་ནས་སམ་དགག་པའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པའི་སྒོ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡོད་དོ་ཞེས་ཡིན་ནམ་སྙམ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་རང་དོན་
ལེའུར་གསལ་བར་གསུངས་སོ། །
གསུངས་ཚུལ་འདི་རྣམས་ལ་དཔག་ན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་མི་དགོས་པ་མ་ཟད་ངག་སྒྲ་རང་མཚན་པ་ཡིན་དགོས་མིན་ཡང་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༤༩༥ ལས། ཁ་ཅིག་རང་ཉིད་

25

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འགོད་པ་པོའི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་རང་ཉིད་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་ལ་ལྷག་ཆད་མེད་པར་སྟོན་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་ངག་རྣམ་དག་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་དག་ཡང་དག་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རང་དོན་སྒྲུབ་ངག་
ཡང་དག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་བསྟན་
བཅོས་སུ་བྲིས་པ་མཐོང་ཞིང་བསམས་པ་ལས་རང་རྒྱུད་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་

རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་ཤིང་སྔར་གྱི་རིགས་ཐིག་
དང་། རྣམ་བཤད། རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་གསུམ་གྱི་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་དྲངས་ཤིང་།
ཡང་གོང་དུ་སོང་ཟིན་པ་ལྟར་དེ་ཉིད་ ༥༡༢ ལས། སྒྲུབ་ངག་ལ་རྒོལ་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། རང་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས་ཅེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་དབྱེ་ཚུལ་གྱི་སྐོར།
སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་དབྱེ་ཚུལ་ནི། སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༦ དང་། སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༢༧༥ སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༣
རྣམས་ལས། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་
དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་བཅས་གཉིས་སུ་དབྱེར་ཡོད། དེ་

26

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བཞིན་དུ་རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༤༨༩ ལས་ཀྱང་། ཆོས་མཐུན་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་

ངག་གཉིས་སུ་དབྱེ་ཚུལ་གསལ་ལ། རྗེ་བཙུན་རྣམ་འགྲེལ་ ༥༡༢ ལས། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་རྒོལ་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། རང་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས། ཞེས་དང་། སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས་
ཅེས་གསུངས་སོ། །རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༨༢ ལས། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། ཆོས་མཐུན་མི་མཐུན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས་དང་། དེ་རེ་རེ་ལའང་ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། ཁྱབ་པ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་

ཡང་དག་གཉིས་རེ་ཡོད་པ་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་སྒྲུབ་ངག་ལ་དབྱེ་ན། སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་དང་། རྒོལ་བའི་སྒོ་
ནས་རང་དོན་དང་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་བཅས་དབྱེ་ཚུལ་གཉིས་ཤེས་པར་བྱ་ལ། གཞན་དོན་ལེའུའི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གིས་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །
འོ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་དང་། ཁྱབ་པ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་
གྱི་སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཁྱབ་པ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་ནི་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་རྟོགས་སླ་ལ། ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ནི། རྩ་བར། ཁྱབ་སྔོན་ཅན་ལ་དེ་མེད་ཀྱང་། །སྒྲ་ནི་བྱས་ཡིན་འདི་འདྲ་ཀུན། །མི་རྟག་ཅེས་ནི་བརྗོད་པས་ཀྱང་། །དོན་གྱིས་དེ་ནི་འཇིག་བློར་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་སོ། །གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ།

27

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན་ཞེས་འགོད་དགོས་སོ། །འོ་ན་སྒྲུབ་ངག་ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་འགྲོ་ཅན་ཡོད་ན་རྩ་བར། ཁྱབ་སྔོན་ཅན་ལ་དེ་མེད་ཀྱང་། །ཞེས་རང་ལུགས་སྒྲུབ་ངག་ལ་ཁྱབ་པ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་དུ་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དེའི་དོན་ནི། རང་ལུགས་ལ་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་ཁྱབ་པ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གྱིས་ཁྱབ་པ་བསྟན་པ་མ་
ཡིན་གྱི་དམ་བཅའ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གྱི་གཞན་ལུགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་

མ་ཡིན་པར་མཚོན་པའི་ཆེད་དུ་ཁྱབ་སྔོན་ཅན་ཞེས་སྨོས་སོ། །ཡང་ཁ་ཅིག །སྒྲུབ་ངག་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་འགྲོ་ཅན་དགོས་ཏེ། རྩ་བར། སྒྲ་ནི་བྱས་ཡིན་ཞེས་སོགས་ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་འགྲོ་ཅན་དུ་གསུངས་པས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཁྱབ་པ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ནི་རྒྱ་བོད་ཀྱི་གཞུང་ཆེན་ཚད་ལྡན་ཀུན་ལ་གསལ་ཞིང་།
འོན་ཀྱང་རྣམ་འགྲེལ་ལས། སྒྲ་ནི་བྱས་ཡིན་ཞེས་ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཅན་གསུངས་པ་ནི། གཞན་ལུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་སྒྲུབ་ངག་
ཡང་དག་འགོག་པའི་མཚོན་བྱེད་དམ། ཡང་ན་རྩ་བའི་ཚིག་སྡེབ་སྦྱོར་གྱི་དབང་

གིས་སྒྲ་ནི་བྱས་ཡིན་ཞེས་ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་དུ་བརྗོད་པ་ཡིན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ལ་
ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གྱིས་ཁྱབ་པ་བསྟན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་
བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༡༠ ལས། གཞུང་འདིར་ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་དུ་བརྗོད་པ་ཚིག་གི་སྡེབ་སྦྱོར་གྱི་དབང་ཡིན་པའམ། ཡང་ན། དམ་བཅའ་སྔོན་འགྲོ་འགོག་
པའི་མཚོན་བྱེད་དུ་ཁྱབ་སྔོན་ཅན་ཞེས་སྨོས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཚུལ་གྱི་སྐོར།
སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཚུལ་ནི། སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་

28

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མུན་སེལ་ ༡༢༦ ལས། དཔེར་ན་གང་བྱས་མི་རྟག་དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་ཞེས་པའི་ངག་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༢༧ ལས། དཔེར་ན་གང་རྟག་པ་མ་བྱས། ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་སོ་ཞེས་པའི་ངག་ལྟ་བུའོ་ཞེས་གསུངས། སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༢༨༥ ལས། སྒྲུབ་ངག་འགོད་པའི་ཚུལ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་འགོད་པར་ཁས་བླང་པའི་རྒོལ་བ་ཡང་དག་གིས། གང་བྱས་པ་དེ་ནི་མི་རྟག་དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའམ། གང་རྟག་པ་དེ་ནི་མ་བྱས། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་པའོ་ཞེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་འགོད་པར་བྱེད་
ལ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༣ ལས། དཔེར་ན་གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་ངག་ལྟ་བུའོ་ཞེས་དང་། དེ་ཉིད་ ༢༤༣ ལས། དཔེར་ན་གང་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་སོ་ཞེས་པའི་ངག་ལྟ་བུའོ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༡༦ ལས། དང་པོ་ནི་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་སོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་
བྱས་སོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
གསུངས་ཚུལ་འདི་ཐམས་ཅད་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་སྦྱར་བའི་སྒྲུབ་ངག་བཀོད་པ་ལྟ་བུར་སྣང་ལ། རྣམ་ངེས་དར་
ཊཱིཀ་ ༤༩༡ ལས། གང་ཅུང་ཟད་བྱས་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་

29

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྟེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་ལ་སོགས་བཞིན་ནོ། །སྒྲ་ཡང་བྱས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཞེས་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༩༣ ལས། ལྡོག་པ་དངོས་སུ་སྟོན་པ་ཅན་གྱི་སྦྱོར་
བ་ཡང་། དཔེར་ན་མི་རྟག་པ་ཉིད་མེད་ན་བྱས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའོ་
ཞེས་གསུངས། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༠༧ ལས། མཚན་གཞི་ལ། ཁ་ཅིག་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་

བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་འདི། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པའི་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ན། ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། བྱས་ན་རྟག་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན་སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་དེ་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་
ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་དེ། བྱས་རྟགས་
ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས།

འདོད་ན། སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
ཆོས་དེའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ན།
ཆོས་དེའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་དགོས་པར་
ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དོན་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཆོས་མ་ཡིན་ན་རྟག་པ་མ་
ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་དོན་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཆོས་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཆོས་ཅན། དོན་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་

30

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

རྟགས་སླ། འདོད་ན། རི་བོང་རྭ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་སྐྱོན་གཅིག་དང་།
ཡང་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༠༨ ལས། གཞན་ཡང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན།
རྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་འདི་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་

མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྦྱོར་རྣམ་དག་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་དེ་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་
ངག་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གི་
རྟགས་སྦྱོར་རྣམ་དག་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་
ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་སྒྲུབ་པའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པར་ཐལ། འདོད་པའི་
ཕྱིར། འདོད་ན། རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་དེ་ལྟར་སྐྱོན་གཅིག་དང་།
ཡང་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༠༨ ལས། དེ་འདྲའི་རྟགས་སྦྱོར་ཆོས་ཅན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་རྟགས་སྦྱོར་རྣམ་དག་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྦྱོར་
རྣམ་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རི་བོང་རྭ་ཆོས་ཅན། བྱས་པ་ཡིན་པར་ཐལ།
རྟག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་དེ་ལྟར་སྐྱོན་གཅིག་དང་།

31

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡང་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༠༩ ལས། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་
ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་
སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་དངོས་སུ་བརྗོད་པར་ཐལ། ཁྱོད་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་དངོས་སུ་བརྗོད་
པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ་དེ་བྱས་ན་མི་
རྟག་པས་ཁྱབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བུམ་པ་
རྟག་པ་ཡིན་ན་མ་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དེ། བྱས་པ་ཡིན་ན་བུམ་པ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཁྱབ་པ་
ཕྱི་མ་དེ་ཡོད་པར་ཐལ། ཁྱབ་པ་སྔ་མ་དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། འདོད་ན་
དགག་གཞིས་བཤག་གོ །དེ་བཞིན་དུ་རྟག་ན་ཆོས་དེ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དེ། ཆོས་དེ་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
མེད་ངེས་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། རྟག་ན་མེད་ངེས་མ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་གང་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་

སྒྲུབ་ངག་དེ་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་
ངག་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་པ་ལ་སྐྱོན་དུ་མ་འཇུག་པ་གསུངས་སོ། །
གོང་དུ་དགག་གཞིས་བཤག་གོ་ཞེས་པ་ལས་འཕྲོས་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༢༥༦ ལས། འདིར་སྒྲའི་མི་རྟག་ཅེས་དྲུག་སྒྲ་སྦྱོར་དགོས་

32

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
ཀྱི། གཞན་དུ་ན་བྱ་འཐེང་གི་སྐྱོན་འཇུག་གོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༤༥ ལས། རང་རེས་དངོས་པོ་ཡིན་ན། དངོས་པོའི་སྤྱི་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་བྱས་པ་ལ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར་ཟེར་ན་རྟགས་མ་གྲུབ་བོ། །འདོད་མི་ནུས་ཏེ། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་པོའི་སྤྱི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དངོས་པོ་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༤༡ ལས། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་རང་མཚན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་གཞལ་བྱར་འགྱུར་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༧༥ ལས། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་པོ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་ན་དངོས་པོར་མེད་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་མི་རྟག་པ་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ་
ཞེས་སོགས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་པོ་ཡིན་པ་གསུངས་སོ། །
ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༦༠༠ ལས། འདིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་དགག་ཏུ་སྟོན་པ་མ་ཡིན་གྱི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་མ་ཡིན་དགག་དང་། དེ་
རྗེས་དཔག་གི་ཤུགས་རྟོགས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༠༧ ལས། དེས་ན་གཞི་གྲུབ་པ་ལ། དངོས་པོ་ཡོད་
པ་དང་། རྟོག་པས་བཏགས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ལ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། ཆོས་དང་སྐད་ཅིག་མ་མ་

33

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ཆོས་དང་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགལ་རྟགས་ཡིན་ཡང་། དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཆོས་དང་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་མི་རྟག་པས་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རི་བོང་ར་ལ་སོགས་པ་དེའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། རྟག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པ་ན། རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་ཡང་། དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་འདྲའི་རྟགས་དེའི་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་ལ། མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་ཡང་ཡང་དཔྱད་དགོས་པ་ཡོད།
ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༡༠ ལས། ཁོ་ན་རེ། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་ཞེས་
པའི་སྒྲུབ་ངག་དེ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་
ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་འདི་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཐལ་
འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རང་
རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན་མ་ཁྱབ་སྟེ། དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ལོག་ཀྱང་ཡིན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པར་ཐལ།
ཁྱོད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པའི་

34

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
ཕྱིར། འདོད་ན། རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། སྒྲ་
ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་དེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་འདིས་མི་འཕེན་ཞིང་། མི་རྟག་པ་དེ་ཡང་དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྟགས་ལོག་མ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༡༣༩ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ལན་གྱིས་ལྡོག་པར་
མི་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་དེ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཟེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཆོས་ཅན།
ལན་གྱིས་ལྡོག་པར་མི་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་ཡིན་པར་ཐལ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། མ་གྲུབ་ན། དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་ཆོས་ཅན། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཚུལ་གསུམ་འཕེན་ནུས་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེར་ཐལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་སྦྱོར་བ་ཡང་དག་འཕེན་ནུས་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ཡང་དེའི་ཤོག་ངོས་ ༡༤༡ དང་། ༡༤༢ བཅས་སུ་ཡང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་འདིས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་འདི་འཕེན་པར་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་གང་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་དེ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་
སྒྲུབ་པའི་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཏུ་འདོད་པ་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་སྒྲ་ཆོས་ཅན།

35

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དེས་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྦྱོར་དེ་འཕེན་པར་འདོད་དགོས་ལ། གཞན་ཡང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་འདི། འགལ་ཁྱབ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་འགལ་ཁྱབ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དུ་གསུངས་པས། ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྟགས་ལོག་ཏུ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་སོང་ན། དེའི་འཕངས་པའི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་གཉིས་ལ་ཁྱབ་ཆེ་ཆུང་ཡོད་པའི་ཁྱབ་བྱ་ཁྱབ་
བྱེད་འཐད་ཅིང་། སྔར་གྱི་ཐལ་འགྱུར་དེའི་རྟགས་ལོག་ཏུ་མི་རྟག་པ་སོང་ན། དེའི་
འཕངས་པའི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་གཉིས་ཁྱབ་ཆེ་ཆུང་མེད་པའི་རང་
བཞིན་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་བ་སོགས་སྐྱོན་དུ་མར་འགྱུར་རོ། །
ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༦༤ ལས། ཁོ་བོ་ཅག་ལ་ཐལ་འགྱུར་དང་པོ་དེ་གནོད་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་སྟེ། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་དེ་བྱས་རྟགས་
ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ཀྱང་
མི་མཐུན་དཔེ་ནམ་མཁའི་སྟེང་དུ་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་
ཁྱབ་བསྟན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་པ་འདི་རང་ལུགས་ཀྱི་བརྟགས་པ་

མཐའ་གཟུང་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་གཞན་གྱི་འདོད་བརྗོད་ཡིན་མིན་བརྟག་པར་བྱ་ཞིང་།
དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཉིད་ ༡༩༤ ལས། རིགས་སྒོ་ལས། དེའི་ཐེ་ཚོམ་ཉིད་ཀྱང་མེད་དེ་ཞེས་པ་ནི་གཞི་སྤང་བའི་ལུང་ཡིན་ཏེ། དེས་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པའི་ལྡོག་ཁྱབ་ངེས་པ་ལ་མི་མཐུན་དཔེ་གཞི་གྲུབ་པ་ངེས་པར་འགོད་མི་དགོས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དེས་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་དངོས་གྱུར་གྱི་ནམ་

36

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་སོ་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ལ་བརྟེན་ནས། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་

སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་རྟོགས་ནུས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགྲེལ་བཤད་གཉིས་ཀྱིས་གཞི་སྤང་བའི་ལུང་དང་སྦྱར་བའི་ཐད་དུ་གསུངས་པ་འདི་ཡང་རང་ལུགས་ཡིན་ནམ་འགྲེལ་བཤད་དག་གི་ལུགས་ཡིན་དཔྱད་པར་བྱའོ། །སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༨༥ ལས། སྒྲུབ་ངག་འགོད་པའི་ཚུལ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་འགོད་པར་ཁས་བླངས་པའི་རྒོལ་བ་ཡང་དག་གིས། གང་བྱས་པ་དེ་ནི་མི་རྟག །དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའམ། གང་རྟག་པ་དེ་ནི་མ་བྱས། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་པའོ་ཞེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་འགོད་པར་བྱེད་ལ་ཞེས་གསུངས་པས། བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའི་གཏན་ཚིགས་གཅིག་གཞིར་བྱས་པའི་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཏུ་སྔར་བཀོད་པ་འདི་དང་། དེ་བཞིན་སྔར་སོང་ཟིན་
པ་བཞིན། གང་བྱས་ན་མི་རྟག་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་། གང་རྟག་
ན་མ་བྱས་ཞེས་སོགས་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་པ་
དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གཏན་ཚིགས་གཅིག་ལ་སྦྱར་བ་ཡིན་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་པ་ལ་སྦྱར་དགོས་པ་ལྟ་བུར་སྣང་བས་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་

སྒྲུབ་ངག་དེ་ལ། ཐ་སྙད་བརྗོད་བདེའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཚུལ་གཅིག་དང་། དོན་དམ་དངོས་གནས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཚུལ་

37

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གཉིས་ཡོད་ལ། གཞུང་མང་པོ་ཞིག་ལས་སྔ་མ་ལྟར་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པས་སྐྱོན་
མེད་ལ། དོན་དངོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་ནི། ཕྱི་མ་ལྟར་འགོད་དགོས་པ་ཡང་
ཀུན་མཐུན་པ་ཡིན་ལ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ལྟ་བུ་གཅིག་ལ་ཡང་ཚུལ་དེ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་གོང་གསལ་གྱི་གཞུང་ཀུན་མཐུན་པས་དོན་ལ་
སྐྱོན་མེད་པས་མི་འགལ་ཟེར་དགོས་སམ་སྙམ་ཡང་བརྟག་པར་བྱའོ། །

སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཡུལ་གྱི་གང་ཟག་ངོས་བཟུང་བ།
སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཡུལ་གྱི་གང་ཟག་ངོས་བཟུང་བ་ནི། རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་

༦༡༤ ལས། ཕྱོགས་ཆོས་སྔར་ངེས་ཟིན་མ་བརྗེད་པ་ལ་ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་ཁྱབ་པ་བརྗོད་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ངེས་ཟིན་མ་བརྗེད་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པ་དང་། གཉིས་ཀ་སྔར་ཤེས་ཟིན་བརྗེད་པ་ལ་གཉིས་ཀ་བརྗོད་པ་དང་། སྒྲུབ་ངག་དང་པོར་བཀོད་ནས་ཚུལ་གསུམ་གཞི་ནས་སྒྲུབ་དགོས་པ་གང་ཡིན་ཡང་ཚུལ་གསུམ་ག་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མ་ངེས་པ་དེ་སྲིད་དུ་གཏན་ཚིགས་
ཡང་དག་དང་། དེ་སྟོན་པའི་སྒྲུབ་ངག་དེ་ཡང་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ངོར་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཏུ་
མི་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །སྒྲུབ་ངག་གཉིས་རྟགས་འགལ་བའི་དོགས་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་། མ་ངེས་པའི་དོགས་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་འགོད་ལ། ཕྱི་རྒོལ་ཤིན་ཏུ་རྨོངས་པ་ལ་ནི་གཉིས་ཀ་བརྗོད་དགོས་པ་དག་ཀྱང་སྲིད་
པར་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༨༣ ལས། ཕྱོགས་གཞན་དག་གི་འདོད་པ་ལྟར་བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་མི་ཤེས་ཤེས་རུང་དུ་ཡོད་པའི་

38

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྒོལ་བའི་ངོར་བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་ཁྱབ་པ་ལྷག་ཆད་དང་བྲལ་བའི་སྒོ་ནས་བརྗོད་པའི་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་ཡང་རྒོལ་བ་དེའི་ངོར་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་མི་ཤེས་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར་སྒྲ་བྱས་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། བྱས་པ་མི་རྟག་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་དང་། རྟག་པ་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་བརྗོད་པའི་ངག་ཐམས་ཅད་དམ་བཅའ་བརྗོད་པའི་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་མི་ཤེས་ཤེས་རུང་དུ་ཡོད་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར་བྱས་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ། རྒོལ་
བ་དེའི་ངོར་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཁྱབ་བརྗོད་པའི་ངག་དེ་རྟགས་ཚིག་ཡང་དག་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྒོལ་བ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཁྱབ་ངེས་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་ངོར་བྱས་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་ངེས་པ་སྨོས་ཤིང་། དེ་ཡང་རྒོལ་ཕྱི་

རྒོལ་གཉིས་ཀས་ངེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་པར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་ནི་རྒོལ་བ་
དང་ཕྱིར་རྒོལ་བ་གཉིས་ཀ་ལ་ངེས་པར་གཟུང་ངོ་། །དེ་བཞིན་དུ་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་དག་ལ་ཡང་ཅི་རིགས་པར་བརྗོད་པར་བྱའོ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བཤད་པས། ཚུལ་གསུམ་མ་ངེས་པའི་རྒོལ་བ་དེའི་ངོར་
རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་ཞེས་བྱ་བ་མི་སྲིད་པས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་མི་ཤེས་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཁྱབ་བརྗོད་པའི་ངག་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་

39

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པ་མི་སྲིད་དོ། །གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༣༩ ལས། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་
སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་མི་ཤེས་ཤེས་རུང་དུ་ཡོད་པའི་གང་ཟག་གི་ངོར་། གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་ངག་དེ་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པར་འདོད་པའང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་བུའི་གང་ཟག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་ངེས་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་

ངོར་དེ་ལྟ་བུའི་ངག་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས།

ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། སློབ་དཔོན་གྱིས། རྗོད་པ་གང་ཞིག་གཉིས་ཀ་ལ་ངེས་པ་དེ་ཁོ་ན་
སྒྲུབ་པའམ་སུན་འབྱིན་པ་ཡིན་གྱི་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་ཟ་
བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཡང་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས།
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༥༩ ལས། གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་ཡུལ་གྱི་རྒོལ་བ་ངོས་གཟུང་བ་ལ། གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དེ་
ཚུལ་གསུམ་བརྗེད་པའི་གང་ཟག་གཅིག་ལ་འགོད་དམ། མ་བརྗེད་པའི་གང་ཟག་གཅིག་ལ་འགོད་ཅེ་ན། འགྲེལ་བཤད་ཤཱཀྱ་བློ་ལྟར་ན། དེ་བརྗེད་པའི་གང་ཟག་གཅིག་ལ་འགོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཤཱཀྱ་བློ་ལས། འོན་ཀྱང་ཕྱིར་རྒོལ་བ་བཟུང་བ་རྣམ་
པར་བརྗེད་པ་ལ་ཡང་ཚིག་གིས་དྲན་པའི་ཡུལ་ཉིད་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར། བཟུང་བ་རྣམ་པར་མ་བརྗེད་པ་དེའི་ཚེ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཉིད་དགོས་པ་མེད་པ་ཅན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལྟར་ན། མ་བརྗེད་པའི་གང་

40

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཟག་གཅིག་ལ་འགོད་དེ། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས་བརྗེད་ན་ཤེས་པར་འགལ་ལོ་ཞེས་གསུངས། དེས་ན། གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་གང་ཟག་ཡོད་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་ཤེས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེ་དགོས་ཀྱི་གང་ཟག་དེ་ལ་དེ་འགོད་
པ་སྐབས་སུ་བབས་པ་ཡིན་ཏེ། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། གཞན་དོན་ལེའུའི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོར་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་ལ། དེ་བློ་ཡུལ་དུ་སོང་བའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་

ལ་ཚུལ་གསུམ་ལ་གོ་བ་བསྐྱེད་པའོ་ཞེས་པ་དང་། ལྷ་དབང་བློ་ལས། ཚུལ་གསུམ་སྔར་ཤེས་ནས་དྲན་རུང་དུ་ཡོད་པ་ནི་སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་ལ་ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་ན། སློབ་དཔོན་ཤཱཀྱ་བློ་ལྟར་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་སྐྱེ་མ་མྱོང་བའམ་བརྗེད་པའི་གང་ཟག་གཅིག་ལ་འགོད་པར་གསུངས་ལ། སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློ་ལྟར་ན་ཚུལ་གསུམ་ངེས་ཟིན་མ་བརྗེད་པའི་གང་ཟག་གཅིག་ལ་འགོད་པར་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༠༥ ལས། མཁས་པ་ཁ་ཅིག །བྱས་རྟགས་
ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་
དག་དང་། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་
སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་གཉིས་ཡིན་ཁྱབ་མཉམ་ཡིན་ཟེར་ན། བྱས་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་དཔག་རང་རྒྱུད་ལ་དངོས་སུ་སྐྱེ་ཁ་མའི་
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། བྱས་

41

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་
པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
རྟགས་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཁྱབ་པ་ཁས། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
ཚུལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་རང་རྒྱུད་ལ་མི་ལྡན་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཡོད་པར་ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ན། རང་ཉིད་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་བྱས་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་གི་རྒྱུད་ལ་བྱས་རྟགས་
ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་དྲན་པ་བསྐྱེད་པ་ནི། །དེ་ཉིད་ཚིག་ལ་ཡང་དག་གནས། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༨༢ ལས། འགོད་ཡུལ་གྱི་གང་ཟག་ངོས་བཟུང་བ་ནི།
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྔར་རྒྱུད་
ལ་སྐྱེ་མ་མྱོང་། ད་ལྟ་རྒྱུད་ལ་མི་ལྡན་ཞིང་། སྒྲ་རྟག་མི་རྟག་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་བྱས་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་དེ། དེ་སྐོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་
ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ཏེ། ཤཱཀྱའི་འགྲེལ་པ་ལས།
ཕྱི་རྒོལ་བས་བཟུང་བ་རྣམ་པར་བརྗེད་པ་ཡང་ཚིག་གིས་དྲན་པའི་ཡུལ་ཉིད་ལ་འཇུག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་དང་། རིགས་ཐིག་དར་ཊཱིཀ་ལས། སྔར་ཤེས་པ་བརྗེད་
ནས་དྲན་རུང་དུ་ཡོད་པ་ནི་སྒྲུབ་ངག་འགོད་པའི་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་ལ་ཞེས་

42

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༨༦ ལས། མདོར་ན། སྒྲུབ་ངག་གི་བྱེད་ལས་ནི། ཚུལ་གསུམ་ཤེས་ཟིན་དྲན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། མ་ཤེས་པ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པས། ནང་གི་ཡན་ལག་ནུས་པ་ནི། ། ཚུལ་གསུམ་དག་ལ་ཡང་དག་གནས། །དེ་ལ་དྲན་པ་སྐྱེད་པ་ནི། །དེ་ཉིད་ཚིག་ལ་ཡང་དག་གནས། །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་ཚུལ་གཉིས་འོང་བ་དེ་ཡང་ཤཱཀྱ་བློ་དང་ལྷ་དབང་བློའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་འདོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་བྱུང་བ་གསལ་ལོ། །

སྒྲུབ་ངག་འགོད་དུས་ངོས་བཟུང་བ་ནི།
སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པའི་དུས་ནི། སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༨༤ ལས། གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་ནི། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པའི་དུས། བཀོད་པའི་དགོས་པ། འགོད་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཅེ་ན། བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའི་སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་ལ་མཚོན་ནས་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལྟར། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་དགོས་ཀྱི་རྒོལ་བ་སྒྲ་རྟག་འཛིན་
གྱི་སྒྲོ་འདོགས་ཤས་ཆུང་ཞིང་ཐེ་ཚོམ་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་པ་དང་། གཙོ་ཆེར་སྒྲོ་འདོགས་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་པའི་རིགས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་སྔར་སྒྲ་རྟག་མི་རྟག་གང་ལ་ཡང་བློ་ཁ་མ་ཕྱོགས་པའམ། སྔར་ནས་བློ་ཁ་ཕྱོགས་ཀྱང་། རྟག་མི་རྟག་གང་གི་ཕྱོགས་ལ་ཡང་སྒྲུབ་བྱེད་སོགས་མ་མཐོང་བས་ད་ལྟ་སྒྲ་རྟག་མི་རྟག་གང་ཡིན་སྙམ་དུ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་པ་སྟེ། འདི་ལྟ་བུའི་རྒོལ་བ་

43

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ལ་ཡང་རྟག་མི་རྟག་ལ་གཉིས་ཡིན་གྱི་ཕུང་གསུམ་སྲིད་པར་དོགས་པ་དང་། མི་
དོགས་པ་གཉིས་ལས། དོགས་པ་ལ་དང་པོར་སྒྲ་རྟག་པའི་གནོད་བྱེད་བསྟན་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་འགོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན་ཅིང་། རྟག་མི་རྟག་ལ་གཉིས་ཡིན་སྲིད་པར་མི་དོགས་པ་ལ་ནི་སྒྲ་རྟག་མི་རྟག་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་ནས་འདྲི་བ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་བསྟན་པས་ཆོག་གི །སྒྲ་རྟག་པའི་གནོད་བྱེད་བསྟན་མི་དགོས་སོ། །སྒྲོ་འདོགས་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་པའི་རྒོལ་བ་ལ་ནི། སྒྲ་རྟག་པར་བདེན་ཞེན་གྱིས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའམ། ཕལ་ཆེར་སྒྲ་རྟག་ལས་ཆེ་སྙམ་དུ་འཛིན་པའི་རྒོལ་བ་སྟེ། འདི་ལ་ཡང་རྟག་མི་རྟག་ཕུང་གསུམ་ཁེགས་པའི་དངོས་འགལ་དུ་ངེས་པ་དང་མ་ངེས་པ་གཉིས་ལས། ངེས་པ་ལ་སྒྲ་རྟག་པའི་གནོད་བྱེད་དང་། མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་བསྟན་པས་ཆོག་གི །གཉིས་ཀ་བསྟན་མི་དགོས་ཏེ། རྒོལ་བ་དེས་སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་མཐོང་ཙམ་གྱིས་མི་རྟག་པར་ངེས་ནུས་ལ། མི་རྟག་པར་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་

ཀྱང་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་ངེས་ནུས་པའི་ཕྱིར། རྟག་མི་རྟག་ཕུང་གསུམ་ཁེགས་པའི་དངོས་འགལ་དུ་མ་ངེས་པ་ལ་ནི། དང་པོར་སྒྲ་རྟག་པ་ལ། སྒྲ་དུས་རྟག་ཏུ་ཐོས་པའམ། ཡང་ན་ལན་གཅིག་ཀྱང་མི་ཐོས་པར་ཐལ་བ་ལ་སོགས་པའི་གནོད་བྱེད་བསྟན་ནས་ཕྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་དགོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །སྒྲུབ་
ངག་འགོད་པའི་ཚུལ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་འགོད་པར་ཁས་བླངས་པའི་རྒོལ་བ་ཡང་དག་གིས། གང་བྱས་པ་དེ་ནི་མི་རྟག །དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་པ་

44

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡིན་ནོ་ཞེས་པའམ། གང་རྟག་པ་དེ་ནི་མ་བྱས། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་པའོ་ཞེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་འགོད་པར་བྱེད་ལ། དེའི་ཚེ་སྒྲུབ་ངག་འགོད་དགོས་
ཀྱི་རྒོལ་བ་དེས་བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་མ་ངེས་པས་དེའི་ངོར་བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་བཀོད་པ་ཡིན་གྱི། སོང་བ་མ་
ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་ངག་དེ་ཡང་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཏུ་བཀོད་པ་ཡིན་གྱི། སོང་བ་མ་
ཡིན་ནོ། །བཀོད་པའི་རྗེས་ཐོགས་སུ། དང་པོར་ཕྱོགས་ཁྱབ་གཉིས་རིམ་གྱིས་སོ་

སོར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ལ། ཕྱོགས་ཁྱབ་བསྒྲུབས་ནས་སོ་སོར་ཤེས་པ་ན། རྒོལ་བ་དབང་རྣོན་ལ་ནི་སྒྲུབ་ངག་བསྐྱར་མ་འགོད་མི་དགོས་པར་སྔར་བཀོད་པ་དེ་དྲན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོར་ཤེས་པ་དེ་དག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་དྲན་པར་ནུས་ཤིང་། དེའི་ཚེ་སྔར་བཀོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་དེ་ཉིད་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བ་དང་། བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་དེ་ཡང་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་དུས་ཡིན་ནོ། །རྒོལ་བ་དབང་རྟུལ་ལ་ནི་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོར་བསྒྲུབས་ནས་ཤེས་པར་བྱས་པའི་འོག་ཏུ་ཚུལ་གསུམ་ཅིག་ཅར་དྲན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་སླར་སྒྲུབ་ངག་བསྐྱར་མ་
འགོད་དགོས་ལ། སྔར་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོར་ཤེས་ཟིན་མ་བརྗེད་པ་དེ་ཉིད་སྒྲུབ་ངག་གིས་ཚུལ་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་བརྗོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུལ་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་དྲན་པར་ནུས་པས་ཕྱིས་བཀོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་ནི་བཀོད་ཙམ་ནས་སྒྲུབ་ངག་ཏུ་
འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༠༦ ལས། གསུམ་པ་རྒོལ་བ་གང་གི་
ངོར་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་དཔྱད་པ་ནི། ཕྱི་རྒོལ་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཤེས་འདོད་དང་

45

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ལྡན་པ་ལ། སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་རྟགས་བཀོད་དེ་ཚུལ་སོ་སོའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཇི་ཙམ་བསྟན་དགོས་པ་བསྟན་པ་ལས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་ངེས་ཤིང་། བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པ་ལ་སྔོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་དུས་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྲོ་བའི་དུས་ཡིན་ལ། བསྒྲུབ་བྱ་ཚད་མས་ངེས་པའི་རྗེས་དཔག་སྐྱེས་པ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྒོལ་བ་གཅིག་ལ་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་འགོད་དགོས་མིན་ལ་དཔྱད་པ།
རྒོལ་བ་གཅིག་ལ་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་འགོད་དགོས་མིན་ལ་དཔྱད་པ་ལ། རྒོལ་བ་གཅིག་ལ་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་འགོད་དགོས་སམ་ཞེ་ན། ཚད་མ་རིགས་སྒོར། རེ་ཞིག་འགལ་བ་དང་མ་ངེས་པའི་གཉེན་པོར་གཉིས་ཀར་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རིགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས། རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༡༤ ལས། སྒྲུབ་ངག་གཉིས་རྟགས་འགལ་བའི་དོགས་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་། མ་ངེས་པའི་དོགས་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་འགོད་ལ། ཕྱི་རྒོལ་ཤིན་ཏུ་
རྨོངས་པ་ལ་ནི་གཉིས་ཀ་བརྗོད་དགོས་པ་དག་ཀྱང་སྲིད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས། སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༧༧ ལས། འོ་ན་རྒོལ་བ་གང་ལ་སྒྲུབ་ངག་བསྟན་དགོས་པ་དེ་ལ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གཉིས་ཀ་སྟོན་ནམ། གང་རུང་བ་གཅིག་སྟོན་ཅེ་ན། གང་རུང་བ་གཅིག་བསྟན་པས་ཆོག་གི་གཉིས་ཀ་སྟོན་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་རྒོལ་བ་རྟོག་ལྡན་མི་སྲིད་དེ། འདི་ལྟར་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་

གཞག་ལ་བློ་ཁ་ཕྱོགས་པའི་རྒོལ་བ་རྟོག་ལྡན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་
པ་སྐབས་སུ་བབ་པ་ཡིན་ན་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་

46

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་དོན་གྱིས་གོ་ཞིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་
ནར་ངེས་ན་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་དོན་གྱིས་གོ་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཕྱིར།

དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲེལ་ཤེས་ན། །གཉིས་ལས་གང་ཡང་རུང་སྨྲས་པས། །དོན་གྱིས་

གོ་བས་ཅིག་ཤོས་ལ། །དྲན་པ་ཡང་དག་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་གཞན་ཡང་སྐབས་དེར་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་བརྗོད་དགོས་པ་ལ་སྐྱོན་དུ་མ་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༤ ལས། འོ་ན་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་དང་
ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་བསྟན་དགོས་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་དགོས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་ཡོད་དམ་མེད་ཅེ་ན། མེད་ཀྱི་གང་རུང་རེ་དངོས་སུ་
བསྟན་པས་ཆོག་སྟེ། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་གཉིས་གང་རུང་ཞིག་དངོས་སུ་བསྟན་པས་ཅིག་ཤོས་དོན་གྱི་གོ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེ་སྐད་དུའང་། དེ་ཉིད་ཀྱི་
ཕྱིར་འབྲེལ་ཤེས་ན། །གཉིས་ལས་གང་ཡང་རུང་སྨྲས་པས། །དོན་གྱིས་གོ་བས་
ཅིག་ཤོས་ལ། །དྲན་པ་ཡང་དག་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། འདིར་ཡང་རྒོལ་བ་གཅིག་ལ་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་བསྟན་དགོས་པ་ལ་སྐྱོན་དུ་མ་གསུངས་སོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༢༠༥ ལས། ཁོ་ན་རེ། བྱས་རྟགས་
ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་གི་ངོར་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་བརྗོད་དགོས་སམ་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་བརྗོད་མི་དགོས་ཏེ། དེའི་ངོར་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་

47

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་གང་རུང་གཅིག་དངོས་སུ་བརྗོད་པས། དེ་གཉིས་ཀ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེ་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཆད་པར་བྱེད་པ་ལ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲེལ་ཤེས་ན་ཞེས་གསུངས། ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༦༡ ལས། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་
ངག་ཡང་དག་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས་ཀ་འགོད་པ་
སྐབས་སུ་བབས་པའི་གང་ཟག་ནི་མེད་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་གང་ཟག་དེ་ལ། དེ་གཉིས་གང་རུང་གཅིག་བཀོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེ་ནུས་པའི་ཕྱིར་

ཏེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲེལ་ཤེས་ན། །གཉིས་ལས་གང་ཡང་རུང་སྨྲས་པས། །དོན་
གྱི་གོ་བས་ཅིག་ཤོས་ལ། །དྲན་པ་ཡང་དག་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །

ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༡༣ ལས། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་མི་མཐུན་
སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས་ཀ་འགོད་དགོས་ཀྱི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་མེད་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་གི་ངོར་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་
ངག་ཡང་དག་དང་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གང་རུང་གཅིག་
བཀོད་པས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེད་ནུས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཏེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲེལ་ཤེས་ན་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །

48

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འོ་ན་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་འགོད་ཡུལ་གྱི་རྒོལ་བ་གཅིག་མེད་ན།
རིགས་སྒོ་དང་རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ལས་གསུངས་པ་དེའི་དོན་གང་ཞེ་ན། རིགས་སྒོའི་ལུང་དོན་ནི། སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༧ ལས། གལ་ཏེ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་
ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་བསྟན་དགོས་ཀྱི་རྒོལ་བ་མེད་
ན། རིགས་སྒོར། རེ་ཞིག་འགལ་བ་དང་མ་ངེས་པའི་གཉེན་པོར་གཉིས་ཀ་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རིགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། འགལ་བ་དང་མ་ངེས་པའི་གཉེན་པོར་རིམ་པ་བཞིན་དུ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་
གྱི་སྒྲུབ་ངག་དང་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་བརྗོད་རིགས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་
གྱི། གང་ཟག་གཅིག་ལ་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་བརྗོད་དགོས་པར་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར་

རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༦༡ ལས། ལུང་དང་པོའི་དོན་ནི།
བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པ་བཅད་པའི་ཕྱིར་དུ་ཆོས་
མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་འགོད། མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པ་བཅད་པའི་
ཕྱིར་དུ་ཆོས་མི་མཐུན་པའི་སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། གང་ཟག་

གཅིག་ལ་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་འགོད་དགོས་པ་དེ་དེའི་དོན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་གི་ལུང་དོན་ནི། མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༦༡ ལས། ལུང་ཕྱི་མའི་དོན་ནི། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་བཀོད་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་ཚུལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེ་མི་ནུས་པར། མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་

49

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྒྲུབ་ངག་འགོད་དགོས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་ཙམ་ཡོད་པར་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་

ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༨༦ ལས། རྒོལ་བ་དབང་རྟུལ་ལ་ནི་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོར་བསྒྲུབས་ནས་ཤེས་པར་བྱས་པའི་འོག་ཏུ་ཚུལ་གསུམ་ཅིག་ཅར་དྲན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་སླར་སྒྲུབ་ངག་བསྐྱར་མ་འགོད་དགོས་ལ། སྔར་ཚུལ་
གསུམ་སོ་སོར་ཤེས་ཟིན་མ་བརྗེད་པ་དེ་ཉིད་སྒྲུབ་ངག་གིས་ཚུལ་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་བརྗོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུལ་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་དྲན་པར་ནུས་པས་
ཕྱིས་བཀོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་ནི་བཀོད་ཙམ་ནས་སྒྲུབ་ངག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པས། གང་ཟག་གཅིག་ལ་སྒྲུབ་ངག་གཅིག་ལན་གཉིས་སུ་འགོད་ཚུལ་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །སྒྲུབ་ངག་ལ་ཁྱབ་པ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གང་རུང་གིས་ཁྱབ་པས། ཚུལ་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡོད་མེད་བརྟག་དཔྱད་བྱའོ། །

སྒྲུབ་ངག་གཉིས་སོ་སོ་འགོད་ཡུལ་གྱི་གང་ཟག་ངོས་བཟུང་བ།

སྒྲུབ་ངག་གཉིས་སོ་སོ་འགོད་ཡུལ་གྱི་གང་ཟག་ངོས་བཟུང་བ་ནི། འོ་ན་
རྒོལ་བ་གཅིག་ལ་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ཀ་འགོད་དགོས་པ་ཞིག་མི་སྲིད་ན། སྒྲུབ་ངག་གཉིས་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་རྒོལ་བ་སོ་སོར་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཚད་མ་རིགས་སྒོ་ལས། རེ་ཞིག་འགལ་བ་དང་མ་ངེས་པའི་གཉེན་པོར་གཉིས་ཀ་བརྗོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རིགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས། རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་

༦༡༤ ལས། སྒྲུབ་ངག་གཉིས་རྟགས་འགལ་བའི་དྭོགས་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་ཆོས་

50

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མཐུན་སྦྱོར་དང་། མ་ངེས་པའི་དྭོགས་པ་ཤས་ཆེ་བ་ལ་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་འགོད་ལ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༦༡ ལས། བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པ་བཅད་པའི་ཕྱིར་དུ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་
འགོད། མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པ་བཅད་པའི་ཕྱིར་དུ་ཆོས་མི་མཐུན་པའི་
སྒྲུབ་ངག་འགོད་ཅེས་གསུངས་སོ། །

གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ཞེས་བཏགས་པའི་ཆོས་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ།
གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ཞེས་བཏགས་པའི་ཆོས་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ་ནི། རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༡༥ ལས། རྗེས་དཔག་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཚིག་རྗེས་དཔག་ཏུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར་ཞེ་ན། བཏགས་མིང་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ལ་རྗེས་དཔག་གི་མིང་གིས་འདོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བཏགས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། བསམས་
བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ལ་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་དང་། ཕྱི་རྒོལ་གྱི་རྒྱུད་ལ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་རྟོག་པ་ཡང་དག་བསྐྱེད་པ་གཞན་གྱིས་

བསྟན་པ་ལ་བལྟོས་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་རྗེས་དཔག་དངོས་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་རྗེས་དཔག་གིས་སྒྲས་བསྟན་པ་རྒྱུ་ལ་འབྲས་བུའི་མིང་གིས་བཏགས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་རོལ་མཚོ་ ༣༠༠ ལས། རོང་ཊཱིཀ་པས། དེ་འདྲའི་

51

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མཉམ་གཞག་དེ་གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་ཏུ་འདོད་པ་མི་
འཐད་དེ། དེ་བསམ་བྱུང་གི་བློ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒོམ་བྱུང་གི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་རྗེས་དཔག་ལ་བསམ་བྱུང་གི་བློ་ཡིན་དགོས་པར་གསུངས་ལ། ཡང་དབུ་མའི་སྤྱི་དོན་སྐལ་བཟང་མགུལ་རྒྱན་ ༢༨༦ ལས། འདོད་ན། བྱང་སེམས་སྦྱོར་ལམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་རྗེས་དཔག་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་མི་ནུས་ཏེ། སྒོམ་བྱུང་གི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་རྗེས་དཔག་ལ་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་པ་ཡིན་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །
ལུང་དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ནི། གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་
པའི་རྗེས་དཔག་ཡིན་ན་ཐོས་བྱུང་གི་བློ་ཡིན་དགོས་པ་དང་། རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་

རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་ཡིན་ན་བསམ་བྱུང་གི་བློ་ཡིན་དགོས་པའི་དོན་ཡིན་པས་ལུང་དེ་གཉིས་མི་འགལ་ཞེས་ཞིབ་ཆ་གནང་ཚུལ་ཡོད། རྗེས་དཔག་ལ་ཐོས་བྱུང་དང་བསམ་བྱུང་གང་རུང་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅིང་། དེ་ལ་སྒོམ་བྱུང་གི་བློ་མེད་དོ། །
འོན་ཀྱང་ཉེར་བསྡོགས་དང་དངོས་གཞི་སྙོམས་འཇུག་དག་གི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་རྗེས་དཔག་ཡོད་མེད་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་དགོས་ལ། ཐོས་བྱུང་དང་། ཐོས་བྱུང་གི་བློ་དང་། ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་གསུམ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མེད་དཔྱད་རྒྱུ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བསམ་སྒོམ་གཉིས་ལ་ཡང་རིགས་འདྲ་ཞིང་། གཞི་གྲུབ་ན་ཁྱོད་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཡོད་པས་ཁྱབ་པའང་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། དགེ་སེམས་མངོན་དུ་

52

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མ་གྱུར་པའི་སྐབས་སུ་བུམ་འཛིན་རྗེས་དཔག་མངོན་གྱུར་དུ་ཡོད་པའང་ཁས་ལེན་དགོས་པས་རྗེས་དཔག་ལ་དགེ་བས་མ་ཁྱབ་ཅིང་། འོན་ཀྱང་སྐབས་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༢༦༠ ལས། རང་ལུགས་ནི། གཙོ་བོར་གསུང་རབ་ཀྱི་ཚིག་དོན་ཐོས་པའི་
སྟོབས་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་དེ། ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱི་དོན་དང་། གཙོ་བོར་
གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་བསྒོམས་པའི་སྟོབས་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་དེ། བསམ་བྱུང་
གི་ཤེས་རབ་ཀྱི་དོན་དང་། གཙོ་བོར་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྡོགས་ཡན་ཆད་
ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་བསྒོམས་པའི་སྟོབས་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་དེ། སྒོམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ཀྱི་དོན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༧༡ ལས། གཉིས་པ་སྒྲ་བཤད་པ་ནི། ངག་སྨྲ་བ་པོ་རང་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་གང་ཟག་གིས་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་དོན་བྱེད་
པས་གཞན་གྱི་དོན་ཅེས་སྨོས་ལ། རྗེས་དཔག་ཅེས་པ་ནི། རྒྱུ་མཚན་དང་དགོས་པ་
ལ་བརྟེན་ནས་རྗེས་དཔག་ཏུ་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་ཅིང་། འདོགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། འབྲས་བུ་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུ་ཡིན་པས་རྒྱུ་ལ་འབྲས་བུའི་མིང་གིས་བཏགས་པའ། ། བཏགས་པའི་དགོས་པ་ནི། ཚུལ་གསུམ་བརྗོད་པའི་ངག་ལ་རྗེས་དཔག་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པར་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ལ། དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་ནི། ངག་ཡིན་པའི་བེམ་པོའི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༥ ལས། བཞི་པ་མཚོན་བྱའི་སྒྲ་བཤད་པ་ནི། སྔ་རྒོལ་ལས་གཞན་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་དོན་ཡིན་པས་གཞན་དོན་དང་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུ་ཡིན་
པས་ན་རྗེས་དཔག་ཏུ་བཏགས་པ་ཡིན་གྱི་རྗེས་དཔག་དངོས་མ་ཡིན་ཏེ། ཚིག་གི་

53

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྗེས་དཔག་ཏུ་བཏགས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ངག་
དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བར་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲུབ་ངག་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་བཅས་
ཀྱི་སྒྲ་བཤད་པའི་ཚུལ།
སྒྲུབ་ངག་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་བཅས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་ནི། རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༤༨༩

ལས། དང་པོ་ནི། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པའི་སྒྲུབ་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། ངག་སྦྱོར་བའི་དབང་གིས་རྣམ་པ་གཉིས་ཡིན་ཏེ། དཔེ་དང་རྩོད་གཞི་གཉིས་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་མཚུངས་པར་སྦྱོར་བ་ཆོས་མཐུན་པ་ཉིད་ཅན་དང་། དེ་གཉིས་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་མི་མཚུངས་པར་སྦྱོར་བ་ཆོས་མི་མཐུན་པ་ཉིད་ཅན་གྱི་ངག་རྣམ་དག་ཏུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༧༦ དང་། སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༣༩ ལས་གསུངས་
ཚུལ་འདི་ལ་སྐྱོན་བཏང་ཡོད།
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༧༧ ལས། དེས་ན་རིགས་སྒོར། དེ་ལ་ཆོས་མཐུན་པ་ནི་གང་ལ་གཏན་ཚིགས་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཉིད་ལ་ཡོད་པ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། གང་བྱས་པ་དེ་ནི་མི་རྟག་པར་མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན། ཞེས་པའོ། །ཆོས་མི་མཐུན་པ་ཡང་གང་ལ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་མེད་པ་ལ། རྟགས་མེད་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པ་སྟེ། གང་རྟག་པ་དེ་བྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། ཞེས་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་

54

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ན་ལ་ཡོད་པར་མཐུན་དཔེ་དང་སྦྱོར་ཞིང་དངོས་སུ་སྟོན་པ་དང་། རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་མི་མཐུན་དཔེ་དང་སྦྱོར་ཞིང་དངོས་སུ་སྟོན་པ་ཉིད་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་དོན་ཡིན་གྱི་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༣ ལས། དེ་སྐད་དུ་རིགས་སྒོར། དེ་ལ་ཆོས་མཐུན་པ་ནི་གང་ལ་རྟགས་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཉིད་ལ་ཡོད་པ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། གང་བྱས་པ་དེ་མི་རྟག་པར་མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ཞེས་པའོ། །ཆོས་མི་མཐུན་པ་ཡང་གང་ལ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་མེད་པ་ལ་རྟགས་མེད་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པ་སྟེ། གང་རྟག་པ་དེ་བྱས་པ་མིན་པར་མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན་ཞེས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཆོས་མཐུན་པར་སྟོན་པའི་དོན་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་དང་མཐུན་དཔེ་གཉིས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་
ན་ལ་ཡོད་པར་དངོས་སུ་སྟོན་པ་ལ་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི་རྩོད་གཞི་དང་མཐུན་དཔེ་གཉིས་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་ཆོས་མཐུན་པར་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་དོན་མིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༨༣ ལས། སྒྲ་བཤད་པ་ནི། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་སྒྲུབ་ངག་ཅེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་
ཡོད་དེ། སྒྲུབ་བྱེད་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་སྟོན་པའི་
ངག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་དེ་
དང་། གཅིག་ཤོས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་པ་ལ་ཊཱིཀྐའི་ལུགས་དང་། མཁས་གྲུབ་རྗེའི་ཚད་མ་
ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་དང་། སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་གྱི་ལུགས་གཉིས། དང་པོ་ནི། བྱས་ན་

55

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་དེ་ལ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཅེས་
བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེས་སྒྲ་དང་བུམ་པ་གཉིས། བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པར་ཆོས་མཚུངས་པར་སྦྱོར་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་
མཚུངས་པར་ཡང་སྦྱོར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེས་སྒྲ་ཡང་བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པའི་གཞི་མཐུན་དུ་བརྗོད། བུམ་པ་ཡང་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་

ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་འདི་ལ་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཅེས་བརྗོད་
པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེས་སྒྲ་དང་ནམ་མཁའ་གཉིས་བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པར་ཆོས་མི་མཚུངས་པར་སྦྱོར་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་མི་
མཐུན་པར་སྦྱོར་བ་ཡིན་ཏེ། དེས་སྒྲ་བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པའི་གཞི་མཐུན་དུ་བརྗོད། ནམ་མཁའ་མ་བྱས་པ་དང་རྟག་པའི་གཞི་མཐུན་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ལུགས་གཉིས་པ་ནི། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་དེ་ལ། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་
གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཅེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེས་བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་མཐུན་དཔེ་བུམ་པ་དང་སྦྱར་ནས་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། རྟག་ན་ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་
དེ་ལ་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཅེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེས་སྒྲ་
མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བྱས་པ་མེད་པར་མི་མཐུན་དཔེ་ནམ་མཁའ་དང་སྦྱར་ནས་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། དེ་སྐད་དུ་ཡང་རིགས་སྒོ་ལས། དེ་ལ་ཆོས་མཐུན་པའི་སྦྱོར་བ་ནི་གང་རྟགས་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཉིད་ལ་ཡོད་པར་སྟོན་པར་བྱེད་པ་སྟེ། གང་བྱས་པ་དེ་ནི་མི་རྟག་པར་

56

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཆོས་མི་མཐུན་པ་ཡང་གང་སྒྲུབ་པར་བྱ་བ་མེད་པ་ལ་རྟགས་མེད་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པ་སྟེ། གང་རྟག་པ་དེ་ནི་མ་བྱས་པ་མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་སྲས་མཆོག་རྣམ་གཉིས་འདིའི་སྒྲ་བཤད་ལ་ཡང་བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དོ། །

སྒྲུབ་ངག་ལ་བཤད་པའི་སྐབས་དང་འགོད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར།

སྒྲུབ་ངག་ལ་བཤད་པའི་སྐབས་དང་འགོད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། སྒྲུབ་
ངག་བཤད་པའི་སྐབས་དང་འགོད་པའི་སྐབས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་དམ་ཞེ་ན་ཡོད་དེ། རྩ་བ་ལས། སྒྲུབ་བརྗོད་རྟོགས་པའི་དོན་ཅན་ཉིད། །ཡིན་ཡང་རྨོངས་མེད་ཕྱིར་

མཚན་ཉིད། །ཅེས་གསུངས། དེའི་ཐད་ཀྱི་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༡༦ ལས། དང་
པོ་ནི། དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་མི་རུང་ན། ཁྱེད་སྒྲུབ་ངག་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་འཆད་པ་མི་རིགས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྒྲུབ་བྱེད་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་དོན་ཅན་ཉིད་ཡིན་ཡང་། སྐབས་འདིར་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ།
གཞན་དག་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལ་རྨོངས་པ་མཐོང་བས། དེ་དག་གི་རྨོངས་པ་
མེད་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཏན་ཚིགས་སོ་སོར་ངེས་པ་མཐར་ཐུག་པའི་ཚེ། དམ་བཅའ་དངོས་སུ་བརྗོད་མི་དགོས་ཀྱང་། བསྟན་བཅོས་སུ་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་སྨོས་པ་དགོས་པ་དང་བཅས་པའི་དོན་ཏོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༥༠༣ ལས། གལ་ཏེ་ཕྱོགས་

57

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྒྲུབ་ངག་གིས་དངོས་སུ་བསྟན་བྱ་མ་ཡིན་ན། ཅིའི་ཕྱིར་ཁྱེད་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་
གི་སྐབས་སུ་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་འཆད་ཅེ་ན། ཕྱོགས་ནི་སྒྲུབ་བྱེད་ཚུལ་གསུམ་
བརྗོད་པའི་ཤུགས་ལ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་དོན་ཅན་ཉིད་ཡིན་པས། སྒྲུབ་ངག་གིས་དངོས་སུ་བསྟན་བྱ་མ་ཡིན་ཡང་། གཞན་དག་ཕྱོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་ལོག་པར་སྨྲ་
བ་མཐོང་བས། དེ་དག་གི་རྨོངས་པ་མེད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
བཤད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༢ ལས། ཁ་ཅིག །ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་སྒྲུབ་
ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་བཞེད་ལ། ཕྱོགས་གླང་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་དེ་བཀག་ནས་
སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་བཞེད་དོ་ཞེས་སྨྲ་བ་མི་འཐད་དེ། སྒྲུབ་ངག་ལ་འཆད་པ་དང་འགོད་པའི་སྐབས་གཉིས་ལས། འཆད་པའི་ཚེ་ཕྱོགས་གླང་ཡབ་
སྲས་ཀྱིས་ཀྱང་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་བཞེད་ལ། ཕྱི་རྒོལ་ལ་འགོད་པའི་ཚེ་
ནི་ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་ཀྱིས་ཀྱང་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་བཞེད་པའི་
ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་དང་ལྔ་ལྡན་བཅས་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་དང་
ཡན་ལག་གཉིས་དང་ལྔ་ངོས་བཟུང་བ།

སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་དང་ལྔ་ལྡན་བཅས་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་དང་ཡན་ལག་གཉིས་དང་ལྔ་ངོས་བཟུང་བ་ནི། སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་ནི། སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༧༧ ལས། དེས་ན་རིགས་སྒོར། དེ་ལ་ཆོས་མཐུན་པ་མཐོང་བ་ནི། གང་ལ་གཏན་ཚིགས་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཉིད་ལ་ཡོད་པ་སྟོན་པར་བྱེད་

58

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པ་སྟེ། གང་བྱས་པ་དེ་ནི་མི་རྟག་པར་མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ཞེས་པའོ། །ཆོས་མི་མཐུན་པ་ཡང་གང་ལ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་མེད་པ་ལ། རྟགས་མེད་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པ་སྟེ། གང་རྟག་པ་དེ་བྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན་ཞེས་པའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་
དག་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་ཡན་
ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་ནོ། །ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་ཅེས་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་པོ་དེ་གང་ཞེ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་དང་། ཁྱབ་པ་གང་རུང་གཅིག་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་བཅས་གཉིས་པོ་དེར་འཇོག་ཅིང་། དེ་ཡང་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གིས་ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་ཁྱབ་གཉིས་དངོས་སུ་
བརྗོད་ལ། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གིས་ཕྱོགས་ཆོས་དང་ལྡོག་ཁྱབ་གཉིས་
དངོས་སུ་བརྗོད་པའོ། །མཐུན་དཔེ་བུམ་པ་དང་མི་མཐུན་དཔེ་ནམ་མཁའ་དེ་དག་གིས་དངོས་སུ་བརྗོད་ཀྱང་ཁྱབ་པ་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་འདུ་བས་ཁྱབ་པ་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་ལས་ལོགས་སུ་མི་འདྲེན་ནོ། །
སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་ནི། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༨༧ ལས། ༡ སྒྲ་ནི་མི་རྟག་སྟེ། ༢ བྱས་པའི་ཕྱིར། ༣ དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། ༤ བུམ་པ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས། ༥ དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པ་བཞིན་ཏེ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །
དབུ་མའི་སྤྱི་དོན་སྐལ་བཟང་མགུལ་རྒྱན་ ༢༢༠ ལས། དེ་ལ་ཇི་ལྟར་སྒྲ་མི་
རྟག་སྟེ། བྱས་པ་མི་རྟག་པའི་ཕྱིར་རོ། །བྱས་པ་ནི་མི་རྟག་པར་མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན་

59

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བུམ་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་བྱས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་

མི་རྟག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པས་སྔར་གྱི་དེ་དང་ཅུང་མི་འདྲའོ། །
དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༧ ལས། སྒྲ་སྐྱོན་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་
ལྟར་སྣང་ནི། དཔེར་ན། སྒྲ་ནི་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས། དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་ནི་མི་རྟག་ཅེས་པའི་ངག་ལྟ་བུ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །
ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༧༤ ལས། འོ་ན་ཡན་ལག་མ་ཚང་བའི་སྒྲུབ་ངག་སྐྱོན་ཅན་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། སྒྲ་ནི་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་
ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། བུམ་པ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས། དེའི་ཕྱིར་

སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ནི། ལྷག་པའི་སྐྱོན་ཅན་དང་། ཆད་པའི་སྐྱོན་ཅན་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་ཅེས་པའི་ཡན་ལག་ལྔ་ནི། རྣམ་བཤད་ལྟར་ན། དམ་བཅའ་བརྗོད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པ། དཔེ་བརྗོད་པ། ཉེར་བསྟོད་བརྗོད་པ། མཇུག་སྡུད་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་བཅས་ལྔ་ལ་འཇོག་དགོས་སམ་སྙམ་ཡང་དཔྱད་པར་བྱ་སྟེ། རྣམ་བཤད་ལས་དེར་འཁོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་དེ་སྒྲུབ་ངག་ལྷག་ཆད་ཀྱི་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པར་གསལ་ཡང་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་དུ་བཞེད་མིན་བརྟག་པར་བྱའོ། །སྤྱི་དོན་
སྐལ་བཟང་མགུལ་རྒྱན་དུ་ཡན་ལག་ལྔ་ནི་དམ་བཅའ་བརྗོད་པ་དང་། ཁྱབ་པ་བརྗོད་པ། དཔེ་བརྗོད་པ། ཉེར་བསྟོད་བརྗོད་པ། མཇུག་སྡུད་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་ལྔ་པོ་ལ་འཇོག་པ་གཞུང་རང་དུ་གསལ་ལོ། །

60

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྒྲུབ་ངག་དང་གཏན་ཚིགས་ལ་བཀོད་པའི་གོ་རིམ་ཡོད་མེད་ལ་དཔྱད་པ།སྒྲུབ་ངག་དང་གཏན་ཚིགས་ལ་བཀོད་པའི་གོ་རིམ་ཡོད་མེད་ནི། འོ་ན་གཏན་ཚིགས་དང་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ལ་འགོད་པའི་གོ་རིམ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༦༠ ལས། འོ་ན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་རྒོལ་བ་དང་། རྟགས་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་རྒོལ་བ་གཉིས་དོན་གཅིག་གམ་འགལ་ཞེ་ན། དེ་གཉིས་དོན་ཡང་མི་གཅིག་སྟེ། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འདི་བཀོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུལ་གསུམ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེས་པའི་རྗེས་སུ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་

དུ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་རྒོལ་བ་ཡང་དག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། རང་དོན་ལེའུའི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོར་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ཡིན་ལ། དེ་བློ་ཡུལ་དུ་སོང་བའི་དངོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་རྟགས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པར་བྱེད་
པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས།
ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༠༥ ལས། མཁས་པ་ཁ་ཅིག །བྱས་རྟགས་
ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་
དག་དང་། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་
སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་གཉིས་ཡིན་ཁྱབ་མཉམ་ཡིན་ཟེར་ན། བྱས་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་དཔག་རང་རྒྱུད་ལ་དངོས་སུ་སྐྱེ་ཁ་མའི་

61

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། བྱས་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་
པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
རྟགས་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཁྱབ་པ་ཁས། འདོད་ན་དེ་ཆོས་ཅན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
ཚུལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་རང་རྒྱུད་ལ་མི་ལྡན་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཡོད་པར་ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ན། རང་ཉིད་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་བྱས་
རྟགས་ཀྱི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་གི་རྒྱུད་ལ་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་

སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་དགོས་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་དྲན་པ་བསྐྱེད་པ་ནི། །དེ་ཉིད་ཚིག་ལ་ཡང་དག་གནས། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ ༥༠༦ ལས། གཞན་ཡང་དེ་གཉིས་དོན་མི་གཅིག་པར་ཐལ་ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༥༠༧ ལས། གཞན་ཡང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་
མེད་པར་ཐལ། གོང་གི་རྒོལ་བ་གཉིས་ཡིན་ཁྱབ་མཉམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་གསུངས་པས། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འགོད་
པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་དང་། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་
འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་གཉིས་དོན་གཅིག་མ་ཡིན་པ་

62

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དང་། སྒྲུབ་ངག་དང་གཏན་ཚིགས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་སྒྲུབ་ངག་སྔོན་དང་། གཏན་ཚིགས་རྗེས་སུ་འགོད་པའི་གོ་རིམ་ཡང་གསལ་ལོ། །
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༡༦ ལས། ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྦྱོར་བ་བཀོད་རྗེས་སུ། དུ་བ་ཡོད་
ན་མེ་ཡོད་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ཚང་མང་བཞིན། དུ་ལྡན་གྱི་ལ་ལ་ཡང་དུ་བ་ཡོད་དོ་
ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲུབ་ངག་དང་གཏན་ཚིགས་འགལ་མི་འགལ་དཔྱད་པ།
སྒྲུབ་ངག་དང་གཏན་ཚིགས་འགལ་མི་འགལ་དཔྱད་པ་ལ། སྒྲུབ་ངག་དང་གཏན་ཚིགས་འགལ་ལམ་ཞེ་ན། སྤྱིར་སྒྲུབ་ངག་དང་གཏན་ཚིགས་མི་འགལ་ཏེ། མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༦༠ ལས། དེ་གཉིས་མི་འགལ་ཏེ། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། རྟགས་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ན་རྟགས་སྦྱོར་ཡང་དག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འགྲེལ་པ་དུ་མ་ལས་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་སོ། །ཞེས་པ་དང་། གང་ན་དུ་བ་ཡོད་ན་མེ་ཡོད་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ཚང་མང་བཞིན། དུ་ལྡན་གྱི་ལ་ལ་ཡང་དུ་བ་ཡོད་དོ་ཞེས་པ་ནི་འབྲས་བུའི་གཏན་
ཚིགས་སོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༡༡ ལས། ཁ་ཅིག་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་གང་ཟག་དང་།

63

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་གང་
ཟག་གཉིས་འགལ་ཟེར་ན། དེ་གཉིས་མི་འགལ་བར་ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་གང་ཟག་དེ།
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འགོད་པ་སྐབས་སུ་བབ་
པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་

སྒྲུབ་ངག་དེ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་འགོད་པའི་ཚིག་
ཡིན་པའི་ཕྱིར།དེ་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་རྣམ་
དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྒྱན་སྣང་ ༡༢༧ ལས། འདི་ཉིད་རིགས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་དང་གང་ཤེས་པ་ཡིན་པ་དེ་དང་དེ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་ཡིན་
ཏེ། དཔེར་ན་རྨི་ལམ་དུ་རྟ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་ལྟ་
བུའོ། །རྩོད་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡིད་འདི་ཡང་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སློབ་དཔོན་ཀཱ་མ་ལ་ཤཱི་ལས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྡུས་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། གང་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པའི་སེམས་ཡིན་པ་དེ་ནི། རང་གིས་ཉེ་བར་བླང་བར་བྱ་བའི་སེམས་གཞན་བསྐྱེད་པར་ནུས་པ་ཡིན་ཏེ། ཆགས་པ་དང་བཅས་པའི་སྔར་གྱི་

གནས་སྐབས་ཀྱི་སེམས་བཞིན། ཐ་མལ་པ་འཆི་ཁའི་སེམས་ཀྱང་འདོད་ཆགས་དང་
བཅས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་སོ་ཞེས་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་དུ་དྲངས་སོ། །

64

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དེ་ལྟར་ན་སྤྱིར་སྒྲུབ་ངག་དང་གཏན་ཚིགས་མི་འགལ་ཏེ། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གིས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། ། གཏན་ཚིགས་ལ་སྒྲུབ་
ངག་གིས་མ་ཁྱབ་སྟེ། སྒྲུབ་ངག་བཀོད་རྗེས་སུ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་རྟོགས་ཁ་མའི་ཕྱིར་

རྒོལ་ལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་ནི། གཏན་ཚིགས་ཙམ་ཡིན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་
སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དེ་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གཞན་གང་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་
དག་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་མི་རྟག་པའི་དམ་བཅའ་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ།
སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་དམ་བཅའ་དངོས་སུ་བརྗོད་ན་ལྷག་པའི་སྐྱོན་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༤༩༤ ལས། གཞན་ཡང་། བྱས་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་གིས། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་

མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་གི་ངོར་བཀོད་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན་མི་རྟག་
སྟེ་བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་ཆོས་ཅན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། དེར་ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་ཚུལ་གསུམ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་ལ་
ལྷག་ཆད་མེད་པར་བསྟན་པ་གང་ཞིག །བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་

65

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱི་ངག་རྣམ་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་སླ། གཉིས་པ་དེར་
ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་བརྗོད་པའི་ངག་རྣམ་
དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་མི་ནུས་ཏེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་
ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་བསྟན་བྱའི་ཚུལ་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ།
སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་བསྟན་བྱའི་ཚུལ་གསུམ་ངོས་བཟུང་བ་ནི། སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༡༣ ལས། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ། ཚུལ་གསུམ་པོ་གང་ཞེ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་

མཚན་ཉིད། རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་
མཐུན་པར་ཚད་མས་ངེས་པའི་ཚུལ། རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
སྒྲུབ་ཚུལ་ལྟར་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པའི་ཚུལ། ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་
ཉིད། རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་ཚུལ་ལྟར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པའི་ཚུལ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༧ ལས། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་ནི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་བྱས་པ་ལྟ་བུ་གཞིར་བཟུང་ནས་དེ་ཉིད་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་སྔར་བཤད་པའི་འབྲེལ་བའི་དོན་ལྡོག་ངེས་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༩༤ ལས། གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། ཕྱོགས་

66

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་རང་གི་གཞི་
ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དེའི་ཆོས་སུ་ཡོད་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན་སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། །རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་

མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ཚད་མས་ངེས་པའི་གཏན་
ཚིགས། ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་
ཚད་མས་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་། དཔེར་ན་སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༡༣༨ ལས། ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་རྟེན་
ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པ།
ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༤༣ ལས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་སྔ་རོལ་དུ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་འབྲེལ་སྟོབས་
ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་

མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་སྔ་རོལ་དུ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་
ལ་འབྲེལ་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༢༧༥ ལས། དང་པོ་ནི། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་མེད་ཀྱི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཚད་མས་
ངེས་པ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་
ཡོད་པར་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཚད་མས་ངེས་པ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་

67

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་དོན་ལྡོག་དང་
འབྲེལ་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མེད་
པ་ཉིད་དུ་ཚད་མས་ངེས་པ་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། འོན་ཀྱང་
མཚན་ཉིད་དེ་དག་ནི་གོ་བ་གཙོ་བོར་བྱས་པ་ཡིན་གྱི་དེར་ངེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་དེ་གསུམ་ག་ཡིན་ཀྱང་མཚོན་བྱ་དེ་རྣམས་རེ་རེ་ནས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༧༡ ལས། དེས་ན། རང་ལུགས་དར་ཊཱིཀ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་ལ། རྗེས་དཔག་བྱ་དང་དེ་མཚུངས་ལ་ཞེས་སོགས་
ཀྱི་གཞུང་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པའི་གཞུང་དུ་བྱས་ནས་མཚན་ཉིད་འདི་ལྟར་འཇོག་པར་བྱ་སྟེ། རང་ཉིད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་རྟགས་ཚུལ་དང་པོར་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས། རང་ཉིད་སྒྲའི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཚད་མས་ངེས་པ། རང་ཉིད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། རང་ཉིད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཚུལ་གཉིས་པར་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས། རང་ཉིད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ཚད་མས་ངེས་པ། རང་ཉིད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། རང་ཉིད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཚུལ་གསུམ་པར་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས། རང་ཉིད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་ཚད་མས་ངེས་པ། རང་ཉིད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། མཚན་ཉིད་ཕྱི་མ་འདི་དེ་སྒྲུབ་ལ་སྦྱར་ན་ཚིག་སྐྱོན་འཇུག་པས། ཡང་

68

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ན་བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་རྟགས་ཚུལ་གསུམ་པར་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བྱས་པ་མེད་པ་ཁོ་ནར་ཚད་མས་ངེས་པ། བྱས་རྟགས་ཀྱི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད།
དེས་སྔ་མ་གཉིས་ལ་འདོན་པ་བསྒྱུར་ནས་འཇོག །ཡང་ན་རང་ཉིད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་རྟགས་ཚུལ་གསུམ་པར་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས། རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མེད་པ་ཁོ་ནར་ཚད་མས་ངེས་པ། རང་ཉིད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད་ཅེས་གསུངས་སོ། །མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༢༢ ལས། འདིའི་དོན་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ཚད་མས་ངེས་པའི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཁྱབ་པའི་ཚུལ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རང་ཉིད་མེད་པ་ཁོ་ནར་ཚད་མས་ངེས་པའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་

པའི་ཚུལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅེས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༢༧༦ ལས། གཞི་ལ་སྦྱར་ཏེ་རྒྱས་པར་འགོད་ན། སྒྲ་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་
མེད་ཀྱང་ཡིན། ཁྱོད་སྒྲ་དང་ཕན་ཚུན་ཐ་དད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲའི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་
དང་མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཚད་མས་ངེས་པ། ཁྱོད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
རྟགས་ཆོས་གཉིས་ལྡན་གྱི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་ཡོད། ཁྱོད་མི་རྟག་པ་ལ་འབྲེལ། ཁྱོད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་

69

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཚད་མས་ངེས་པ། ཁྱོད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཆོས་གཉིས་དང་
མི་ལྡན་པའི་མི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་ཡོད། ཁྱོད་མི་རྟག་པ་ལ་འབྲེལ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ནར་ཚད་མས་ངེས་པ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། བྱས་པ་དེ་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
ཕྱོགས་ཆོས། རྗེས་ཁྱབ། ལྡོག་ཁྱབ་གསུམ་ག་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་གསུམ་པའི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༣༦ ལས། དབང་པོ་ཤེས་པའི་ཐ་སྙད་ལ་རྣམ་ཤེས་ལྔ་པོ་དེ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་གོ་བའི་ནུས་པ་ཡོད་དེ། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་དེ་དག་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་པོ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། དཔེར་ན། རྔའི་སྒྲ་ཞེས་པ་བཞིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༣༨ ལས། འོ་ན་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་
ཁྱབ་ཡིན་ན། རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་དཔེ་ཆོས་ཅན་ཡང་དག་
ཡོད་པས་ཁྱབ་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་ན། རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
རྟགས་ཆོས་གཉིས་ལྡན་གྱི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་ཡོད་པས་ཁྱབ་བམ་ཟེར་ན། མ་ཁྱབ་སྟེ། མིག་ཤེས་ཞེས་པའི་ངག་ལས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་གོ་ནུས་ཀྱི་རྟགས་
ཀྱིས། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པའི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་གཟུགས་གསལ་བར་སྣང་བའི་གཞན་རིག་གི་ཤེས་པ་ལ། མིག་ཤེས་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྦྱར་འོས་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཆོས་གཉིས་ལྡན་གྱི་མཐུན་

དཔེ་ཡང་དག་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

70

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༠༧ ལས། ཁ་ཅིག་གིས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡོད་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པས་ཁྱབ་ཅེས་ཟེར་ན། ཤེས་བྱ་
ཆོས་ཅན། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པར་ཐལ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། མ་གྲུབ་ན། དེར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཡོད་པ་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་ཡོད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་
ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༠༩ ལས། ཁོ་ན་རེ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ་ཡོད་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་པ་ཡོད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་
པ་ཡོད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྡོག་ཁྱབ་ཡིན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཟེར་ན་མ་ཁྱབ་བོ། །ཞེས་
གསུངས།

རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། དཔེ་མེད་ཅན་ཡིན་དངོས་རྣམས་ནི། །སྐད་ཅིག་གིས་ནི་འཇིག་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། དངོས་པོ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་དཔེ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་རྣམས་སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༣༧ ལས། གཞན་ཡང་། ཆོས་དང་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན། དོན་བྱེད་ནུས་པ་གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་དངོས་པོར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་དགོས་པ་གང་ཞིག ། དོན་བྱེད་ནུས་པ་གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་དངོས་པོར་སྒྲུབ་

71

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པའི་རྗེས་ཁྱབ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་དངོས་པོར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཚད་མས་མ་གྲུབ། བསྒྲུབ་བྱ་ཚད་མས་
བསལ་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། གཏན་ཚིགས་རྗེས་འགྲོ་མེད་ཅན་འགྱུར། །ཞེས་དང་།
དེའི་ཐད་ཀྱི་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། རྟགས་དེ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ན། ཁྱབ་པ་མི་
འགྲུབ། ཁྱབ་པ་གྲུབ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་མི་འགྲུབ་སྟེ། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པའི་ཕྱིར། ཕྱོགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་གྲུབ་ན། སྒྲ་དོན་དངོས་པོར་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེའི་དོན་བསྡུ་ན། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ན། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཁྱབ་པ་མི་འགྲུབ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་པ་

གྲུབ་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་མི་འགྲུབ་སྟེ། སྒྲ་རྟག་པ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པའི་
ཕྱིར། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན། སྒྲ་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། གཞན་ཡང་། ཆོས་དང་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་ན། རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་

དཔེ་ཡང་དག་ཡོད་དགོས་ལ། དེའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་ཡོད་ན། རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་ཡོད་དགོས་ལ། དེ་
ཡོད་ན། དཔེ་མེད་ཅན་ཡིན་དངོས་རྣམས་ནི། །སྐད་ཅིག་གིས་ནི་འཇིག་ཕྱིར་

རོ། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། དངོས་པོ་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པའི་མཐུན་དཔེ་མེད་པ་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་རྣམས་སྐད་ཅིག་གིས་ནི་འཇིག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

72

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྒྲུབ་ངག་གི་བསྟན་བྱའི་ཚུལ་གསུམ་གྱི་མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བ།
སྒྲུབ་ངག་གི་བསྟན་བྱའི་ཚུལ་གསུམ་གྱི་མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བ་ནི། སྒྲུབ་ངག་གི་བསྟན་བྱའི་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོའི་མཚན་གཞིར་གང་དང་གང་འཇོག་ཅེ་ན།
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
ཕྱོགས་ཆོས་རྗེས་ཁྱབ་ལྡོག་ཁྱབ་རྣམས་རེ་རེ་ནས་སྤྱི་མཚན་དང་རྟག་པ་ཡིན་གྱི་
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་ཁྱབ་ལྡོག་ཁྱབ་ཏུ་
མི་འཇོག་གི་བྱས་པ་ཉིད་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་
དང་རྗེས་ཁྱབ་ལྡོག་ཁྱབ་རྣམས་རེ་རེ་ནས་ཡིན་པ་མ་ཟད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་རུང་ཡིན་ན་བྱས་པ་དང་གཅིག་ཡིན་པས་ཁྱབ་བོ། །
སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༣༠༩ ལས། རང་ལུགས་ནི། བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ། སྒྲ་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས། བྱས་པ་རྟགས་ཡིན་ལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་རྟགས་རྣམས་སྒྲོ་འདོགས་ཡིན་ཅིང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སོགས་ཡིན་ན་རིམ་པ་བཞིན་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པ་དང་བྱས་པ་རྣམས་ཡིན་དགོས་པས་སྒྲོ་བཏགས་སུ་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །སྒྲ་དང་མི་རྟག་པ་དང་བྱས་པ་གསུམ་སྒྲོ་བཏགས་མིན་ཞིང་། ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སོགས་ཡིན་ཀྱང་། སྒྲ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ཡིན་པ་དང་། མི་རྟག་པ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་པ་དང་། བྱས་པ་རྟགས་ཡིན་པ་རྣམས་ནི་སྒྲོ་བཏགས་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་གི་སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱས་པ་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

73

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༤༨ ལས། འདི་ནི་སྒྲ་བྱས་མི་རྟག་པ་གསུམ་ཐ་དད་པའི་ཆ་དང་། རྟགས་དང་། ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་རྣམས་རྫས་སུ་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་གྱི། སྒྲ་བྱས་མི་རྟག་པ་གསུམ་རྫས་སུ་མ་
གྲུབ་པར་བསྟན་ནོ་སྙམ་ན་ཆེར་འཁྲུལ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༢༠ ལས། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་པོ་སྤྱི་མཚན་རྟོག་པས་བཏགས་ཙམ་ཡིན་
ཡང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་པོ་གང་རུང་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་
དགོས་ཏེ། དེ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩོད་གཞི་ཡིན་ན་སྒྲ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩོད་གཞི་ཡིན་ན་སྒྲ་དང་གཅིག་ཡིན་དགོས་ཤིང་། དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་དགོས། རྟགས་ལ་
བྱས་པ་ཉིད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་ནི་དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་མིན་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་ཡང་སྦྱར་ནས་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་སོགས་ངོས་བཟུང་བ།

གཉིས་པ་སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་བཤད་པ་ལ།
སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་སོགས་ངོས་བཟུང་བ་ནི། སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༧ ལས། སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད། སྒྲུབ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག །སྐྱོན་གང་རུང་དང་ལྡན་པ།

74

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དབྱེ་ན་གསུམ་ལས། བློ་སྐྱོན་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་ནི། བློ་བདེ་ཆོས་ཅན།
སེམས་མེད་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་སོགས་བཞིན་ཞེས་
པའི་ངག་ལྟ་བུའོ། །དོན་སྐྱོན་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་ནི། སྒྲ་ནི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ།
ཕྱོགས་དང་མཐུན་ཕྱོགས་གང་རུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ངག་ལྟ་བུ། སྒྲ་སྐྱོན་
ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་ནི། དཔེར་ན། སྒྲ་ནི་མི་རྟག་ཏེ་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས། དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་ངག་ལྟ་བུ་
ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༨༤ ལས། གཉིས་པ་ཞར་ལ་སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་གི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ལ། སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག་སྒྲུབ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་དེ། དེའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐད་དུ་ཡང་རིགས་གཏེར་ལས། སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་མ་ཡིན་པ། །བཀོད་པ་སྒྲུབ་པ་ལྟར་སྣང་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ནི། བློ་སྐྱོན་ཅན་གྱི་དེ། དོན་སྐྱོན་ཅན་གྱི་དེ། སྒྲ་སྐྱོན་ཅན་གྱི་དེ་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ།
རིགས་གཏེར་ལས། དོན་བློ་སྒྲ་ཡི་དབྱེ་བ་ཡི། །ལྟར་སྣང་དེ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དང་པོ་ནི་གྲངས་ཅན་གྱིས་སྨྲས་པའི་སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་ན་སེམས་མེད་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། གྲངས་ཅན་གྱིས་སྐྱེ་
འཇིག་ཅན་གྱི་རྟགས་ཀྱིས་བློ་བདེ་སེམས་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཚད་མས་
མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། །གཉིས་པ་ནི། གྲངས་ཅན་གྱིས་སྨྲས་པའི་སྒྲ་དང་རྟག་པ་གང་རུང་ཡིན་ན་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་དེ་གང་

75

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རུང་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་དོན་ལ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་གྲངས་ཅན་དེས་སྒྲ་དང་རྟག་པ་གང་རུང་ཡིན་ན་
རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་དེ་གང་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་བཀོད་པ་
ཡིན་ཟེར་ན། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་བཀོད་པ་ཡིན་ལ། འོ་ན་དེས་སྒྲ་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པ་ལ་དེ་གང་རུང་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་ན། སངས་རྒྱས་པས་
འགལ་ཁྱབ་ལ་ཕུད་ཀྱི་དོགས་པ་དང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་ན་སངས་རྒྱས་པས་རྟགས་མ་གྲུབ་ཀྱི་ལན་འདེབས་ཀྱི་དོགས་
ནས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། སྒྲ་དང་རྟག་པ་གང་རུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན་སྦྱོར་བ་འདི་ནི་རྟགས་ནི་གྲུབ། ཁྱབ་པ་ཡང་གྲུབ་འདུག་སྙམས་ནས་ཟོལ་སྦྱོར་གྱི་

དབང་དུ་བྱས་ནས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། དེ་གང་རུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པ་ནི། རིགས་པ་ཅན་པས་སྨྲས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་
རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། བུམ་པ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས། དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་
དེ་ལྷག་ཆད་ཟློས་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བཅས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་འདྲའི་
སྒྲུབ་ངག་དེ་ལྷག་པའི་སྐྱོན་དང་བཅས་ཏེ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་དགོས་པ་ལས། དེས་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་ལྷག་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆད་པའི་སྐྱོན་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་

76

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དག་ཡིན་ན། དེ་སྐོར་གྱི་ཁྱབ་འབྲེལ་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་གཅིག་དགོས་པ་ལས། དེའི་
སྐོར་གྱི་ཁྱབ་འབྲེལ་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་ཆད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཟློས་པའི་སྐྱོན་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དམ་བཅའ་བརྗོད་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་ན་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་མཇུག་བསྡུས་བརྗོད་པ་གཉིས་ཀྱང་ཟློས་སོ། །སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་སྒྲ་བྱས་པར་བརྗོད་པ་དང་། བུམ་པ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་སྒྲ་བྱས་པར་བརྗོད་པ་གཉིས་ཀྱང་ཟློས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་རིགས་གཏེར་ལས། ཡན་ལག་ལྔ་ལ་དམ་བཅའ་དང་། །ཉེར་སྦྱོར་མཇུག་བསྡུས་གསུམ་ལྷག་པ། །སྤྱི་ཁྱབ་མ་ཚང་ཕྱིར་མི་
འཐད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༤༩༩ ལས། ཁོ་ན་རེ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་གི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་དེ་འདྲའི་སྒྲུབ་ངག་དེ་
སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རང་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། སྒྲ་བློ་དོན་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བའི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག །ཁྱོད་འགོད་མཁན་གྱི་གང་ཟག་དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་
ཚད་མས་གྲུབ། ཁྱོད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ལྷག་ཆད་མེད་པར་སྟོན་པའི་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་ན། ཐལ་འགྱུར་གཉིས་པ་ལ་མ་ཁྱབ་བོ། །སངས་
འཕགས་ཀྱིས་སྨྲ་བའི་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་

77

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བྱས། དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་ངག་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་
ངག་རྣམ་དག་ཏུ་ཐལ། སྒྲ་བློ་དོན་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བའི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དང་བྲལ་བ་གང་ཞིག །སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་དེར་ཐལ། དེ་སྒྲ་སྐྱོན་དང་བྲལ་བ་གང་
ཞིག །དེ་སྒྲ་སྐྱོན་དང་བྲལ་ན། ཕྱི་མ་གཉིས་ཀ་དང་བྲལ་དགོས་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་
དེར་ཐལ། དེ་སྒྲ་སྐྱོན་མཐའ་དག་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། དེ་སངས་འཕགས་རང་རྒྱུད་
ཀྱིས་བསྡུས་པའི་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་མི་ནུས་ཏེ། དེས་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། བྱས་པ་ལ་ཁོ་ན་རེ། དེ་སྒྲ་སྐྱོན་དང་བྲལ་བ་མ་ཡིན་
པར་ཐལ། དེ་སྒྲ་སྐྱོན་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་སྒྲ་སྐྱོན་དང་བཅས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན་མི་མཚུངས་སོ། །ཞེས་སངས་འཕགས་ཀྱི་ངག་ཏུ་གྱུར་

པའི་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས། དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་

མི་རྟག་ཅེས་པའི་ངག་དེ་སྒྲ་བློ་དོན་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བའི་ངག་ཡིན་པ་དང་།
དེ་སྒྲ་སྐྱོན་དང་བཅས་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །

གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་འབེལ་གཏམ།
གཉིས་པ་བརྗོད་བྱ་བསྒྲུབ་བྱའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ལ་གཉིས། བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་བཤད་པ་དང་། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཤད་པའོ། །

དང་པོ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་བཤད་པ་ནི།
གཞུང་གང་ལས་འཕྲོས་ན། མདོ་ལས། ཐུབ་རྣམས་སྡིག་པ་ཆུ་ཡིས་མི་བཀྲུ་

78

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཞིང་། །འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཕྱག་གིས་མི་སེལ་ལ། །ཉིད་ཀྱི་རྟོགས་པ་གཞན་ལ་སྤོ་མིན་གྱི། །ཆོས་ཉིད་བདེན་པ་བསྟན་པས་གྲོལ་བར་མཛད་ཅེས་གསུངས་
སོ། །ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ལས། ངོ་བོ་ཁོ་ན་རང་ཉིད་དང་། ། འདོད་དང་མ་བསལ་བསྟན་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་ལ་གཞན་ཡང་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་རྩ་བ་འདི་ལ་འགྱུར་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད་པ་མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༠༨ ལས་གསལ་ལོ། །ཚད་མ་
རིགས་སྒོ་ལས། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་འདོད་པར་གྱུར་པ་འགལ་བའི་དོན་གྱིས་

མ་བསལ་བ་དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། ངོ་བོ་ཚིག་ཕྲད་བདག་ཉིད་འདོད། །ཚིག་གིས་དེ་ཡི་མཚན་ཉིད་བཞི། ། མ་གྲུབ་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་དོན་བརྗོད། །རྒོལ་བས་ཁས་བླངས་པ་བཟུང་ངོ་། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་

གཞུང་འདི་རྣམས་ལས་འཕྲོས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་གཞུང་འདིའི་དངོས་ཟིན་ལ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ལ་ཁྱད་ཆོས་ལྔ་ལྡན་དུ་གསུངས་ཤིང་། རིགས་སྒོའི་གསུང་ཟིན་ལ་ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ལྡན་དང་། རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དངོས་ཟིན་
ལ་ཁྱད་ཆོས་བཞི་ལྡན་དུ་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་གཞུང་དེ་རྣམས་འགལ་བ་ཡིན་ནམ་འོན་ཏེ་དགོས་པ་གཞན་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་རྣམས་ལ་འགལ་བ་མེད་ཅིང་དགོས་པའི་དབང་གིས་མཚན་ཉིད་ཁྱད་ཆོས་ལྔ་ལྡན་དང་། གསུམ་ལྡན། བཞི་ལྡན་བཅས་སུ་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་ཀུན་བཏུས་ལས་ཁྱད་ཆོས་ལྔ་ལྡན་དུ་གསུངས་པ་ནི་གཙོ་བོར་ལོག་རྟོག་རྒྱས་པར་སེལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ལ། རིགས་སྒོ་ལས་ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ལྡན་དུ་གསུངས་པ་ནི་གཙོ་བོར་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༦༥ ལས།

79

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རིགས་སྒོར་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བསྡུས་ནས་བསྟན་པ་ནི་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་
བ་གཙོ་བོར་བྱས་པ་ཡིན་ལ། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ནི་ལོག་རྟོག་སེལ་བ་གཙོ་བོའི་དོན་ཏེ། དེ་ལ་ནི་ཚིག་ཟུར་ཕྱིན་པ་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༩༡ ལས། འོན་ཀྱང་ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དང་པོ་དང་། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་ཙམ་གྱི་
དབང་དུ་བྱས་ནས་ཕྱི་མ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༦༤ ལས། རང་ལུགས་ནི། ཀུན་ལས་བཏུས་ནས་
གཙོ་བོར་ལོག་རྟོག་རྒྱས་པར་སེལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཚིག་རྒྱས་པར་བསྟན་ལ། རིགས་སྒོར་ཚིག་བསྡུས་ནས་བསྟན་པས་ཟློས་པའི་སྐྱོན་མེད་ལ། གཉིས་ཀས་ཀྱང་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བསྟན་པས་འགལ་བའི་སྐྱོན་ཡང་མེད་དོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༥༦ ལས། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ། རང་ཉིད་ཀྱི་དོན་
བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཞེས་པས་ཤུགས་ལ་འཕེན་ནུས་ཀྱང་དངོས་སུ་སྨོས་ཤིང་། རིགས་སྒོར་ཤུགས་ལ་འཕེན་ནུས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དངོས་སུ་མ་སྨོས་པ་
ནི། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ་བཤད་པ་ལོག་རྟོག་གཙོ་བོར་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཅིང་། རིགས་སྒོར་བཤད་པ་རིགས་མི་མཐུན་གཙོ་བོར་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལོག་རྟོག་གཙོ་བོར་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ལ་ནི། ཚིག་ཟུར་དཔྱིས་ཕྱིན་

པ་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

80

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ལོག་རྟོག་དང་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་ཚུལ་ནི། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༡༨ ལས། གཉིས་པ་ནི། མཚན་ཉིད་ཡན་ལག་ལྔ་གསུངས་པ་ནི། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་དང་། ལོག་རྟོག་སེལ་བ་གཉིས་ཀའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། སོ་སོར་ཕྱེ་ན་གསུམ་གྱིས་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་ལ། གཉིས་ཀྱིས་ལོག་རྟོག་སེལ་ལོ། །དེ་ལ་
རྒོལ་བས་དམ་བཅར་ཁས་མ་བླངས་པ་དང་། ཁས་བླངས་ཀྱང་སྐྱོན་དང་མ་བྲལ་བ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ལ། དང་པོ་ནི་འདོད་པས་སེལ་ལ། ཕྱི་མ་ལ་གྲུབ་ཟིན་པས་སྒྲུབ་མི་དགོས་པ་དང་། བསལ་ཟིན་པས་སྒྲུབ་མི་ནུས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ངོ་བོས་སེལ་
ལ། ཕྱི་མ་མ་བསལ་བས་སེལ་ལོ། །རྒོལ་བས་མི་འདོད་པའི་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་ཕྱོགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་འདོད་པས་བསལ་ཟིན་ཡང་། དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཡང་དག་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་དོགས་པའི་གནས་ལོག་པའི་ཆེད་དུ་རང་ཉིད་ཟུར་དུ་སྨོས་ལ། ཕྱིས་སྒྲུབ་དགོས་ཤིང་ད་ལྟ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པའི་དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་དོགས་པ་ལྡོག་པའི་ཆེད་དུ་ཚིག་ཕྲད་སྨོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༦༠ ལས། འདི་ལ་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་དང་།
ལོག་རྟོག་སེལ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཚིག་གང་གིས་སེལ་ཞེ་ན། ངོ་བོ་དང་འདོད་པ་དང་མ་བསལ་བའི་ཚིག་གསུམ་གྱིས་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་ལ། ཁོ་ན་དང་རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་གིས་ལོག་རྟོག་སེལ་ལོ། །སེལ་ཚུལ་ནི། ངོ་བོ་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན། གྲུབ་ཟིན་བསལ་ནས་མ་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་སོ་ཞེས་བསྟན། རྒོལ་ཕྱི་རྒོལ་གང་གིས་མ་གྲུབ་ཅེ་ན། སྤྱིར་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་རང་གང་

81

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ལ་བསྒྲུབ་བྱར་སོང་བ་དེས་མ་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་ལ། ཁྱད་པར་དུ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཡིད་དཔྱོད་
ཙམ་གྱིས་གྲུབ་ཀྱང་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་དགོས་སོ། །འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་རྒོལ་བས་དཔག་འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་
བསྟན། མ་བསལ་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་པ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་བསྟན་ནོ། །ཞེས་སོགས་དང་། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་ལ་གསུམ་པོ་དེ་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་རིགས་མི་མཐུན་ལ་སྔ་རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན། ཕྱི་རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་
མཐུན། རྒོལ་ཕྱི་རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་གསུམ་ལས། རྒོལ་
བས་དཔག་འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པ་ནི། སྔ་རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་ཡིན་ཏེ། རྒོལ་བས་དཔག་འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་ན་དེ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་སྔ་རྒོལ་
གཏན་ཚིགས་འགོད་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ནི་ཕྱི་
རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་ཡིན་ཏེ། ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་གྲུབ་ན། ཕྱི་རྒོལ་
དེ་ལ་ཤེས་འདོད་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་པ་ནི་རྒོལ་ཕྱི་

རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་ཡིན་ཏེ། སྔ་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་བསལ་
བ་ཞུགས་ན་དེ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་སྔ་རྒོལ་གཏན་ཚིགས་འགོད་པ་ལ་མི་འཇུག །ཕྱི་
རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་ན་དེ་ལ་ཕྱི་རྒོལ་ཤེས་འདོད་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་

རོ། །གཉིས་པ་ལོག་རྟོག་ནི་ཁོ་ན་དང་རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་གིས་སེལ་ལ། སེལ་ཚུལ་ནི། ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་མ་འོངས་པ་ན་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་རུང་གི་དཔེ་

82

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ད་ལྟ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་ལོག་རྟོག་སེལ་ལོ། །དེ་འདྲའི་ལོག་རྟོག་ཇི་ལྟར་འབྱུང་ཞེ་ན། ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། རང་ཉིད་འདོད་པ་བསྟན་བྱ་བ། །ཞེས་རང་ཉིད་འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་བསྟན་བྱ་བ་དང་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་སུ་འབྲེལ་ལ། བསྟན་བྱ་བ་ཡང་དུས་གསུམ་ག་ལ་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པས་དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ཡང་མ་འོངས་པ་ན་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་བས། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་ལོག་རྟོག་འབྱུང་ངོ་ཞེས་སོགས་དང་། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་གིས་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་དོགས་པ་སེལ་ལ། སེལ་ནུས་པ་ཡིན་ཏེ། བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་སྔ་རྒོལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་
ཁས་བླངས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༨༩ ལས། དེ་ཡང་གཞན་དོན་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ལ། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་དང་། ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ངོ་བོ་དང་། འདོད་པ་དང་། མ་བསལ་བ་གསུམ་སྨོས། ཕྱི་མའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཁོ་ན་དང་།
རང་ཉིད་གཉིས་སྨོས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དང་པོ་གསུམ་སྨོས་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་རིགས་མི་མཐུན་དེ་ལ། ཕྱིར་རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན། སྔ་རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་
མི་མཐུན། རྒོལ་ཕྱི་རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་གསུམ་ཡོད་པ་
ལས། ཕྱིར་རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་ལ། ངོ་བོ་ཞེས་པའི་ཚིག་

83

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྨོས། སྔ་རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་ལ། འདོད་ཅེས་པའི་ཚིག་སྨོས། རྒོལ་ཕྱི་རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་ལ། མ་བསལ་བ་
ཞེས་པའི་ཚིག་སྨོས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་ཏེ། རང་ཉིད་གང་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་
ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་གྲུབ་ཟིན་པ་ཕྱི་རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་
མི་མཐུན་ཡིན་ལ། དེ་སེལ་བ་ལ་ངོ་བོ་ཞེས་པའི་ཚིག་སྨོས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་གི་དཔག་འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པ་རྣམས་སྔ་རྒོལ་ལ་
ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་ཡིན་ལ། དེ་འདོད་པ་ཞེས་པས་སེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་གྲུབ་སྟེ། ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་པ་རྣམས་རྒོལ་ཕྱི་རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལ་
ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་ཡིན་ལ། དེ་མ་བསལ་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་སེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་། རང་ཉིད་གང་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་ཕྱིར་རྒོལ་
ཡང་དག་གིས་ཚད་མས་གྲུབ་ཟིན་རྣམས། ཕྱི་རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་
ཡིན་ཏེ། རང་ཉིད་ཕྱིར་རྒོལ་དེའི་ཚད་མས་གྲུབ་ཟིན་ན། ཕྱི་རྒོལ་དེས་རང་ཉིད་ལ་
ཤེས་འདོད་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར། སྔ་རྒོལ་གྱི་དཔག་འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པ་

རྣམས་སྔ་རྒོལ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་ཡིན་ཏེ། སྔ་རྒོལ་གྱི་རང་ཉིད་དཔག་
འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་ན། སྔ་རྒོལ་རང་ཉིད་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་རྟགས་ཡང་དག་

འགོད་པ་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་པ་རྣམས་རྒོལ་ཕྱི་

རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལ་ལྟོས་པའི་རིགས་མི་མཐུན་ཡིན་ཏེ། སྔ་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་བསལ་
བ་ཞུགས་ན། སྔ་རྒོལ་ལ་དཔག་འདོད་ཀྱི་བློ་མི་སྐྱེ། ཕྱིར་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་བསལ་
བ་ཞུགས་ན་ཕྱིར་རྒོལ་དེ་ལ་ཤེས་འདོད་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལོག་རྟོག་སེལ་

84

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཁོ་ན་དང་། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་གཉིས་སྨོས་པ་ཡིན་ཏེ། མ་འོངས་པ་ན་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་རུང་དང་། ད་ལྟར་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་རྣམས་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་ལོག་རྟོག་དེ་ཁོ་ན་ཞེས་པས་སེལ་བར་བྱེད། སྔ་རྒོལ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་རྣམས་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ནམ་སྙམ་པའི་ལོག་རྟོག་དེ། རང་ཉིད་ཅེས་པས་སེལ་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཡན་ལག་བཞི་ལྡན་དུ་གསུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། རྣམ་འགྲེལ་དུ་ངོ་བོ་ཚིག་ཕྲད་ཅེས་སོགས་ཀྱི་མདོར་བསྟན་དུ་ཡན་ལག་བཞི་
ལས་མ་བསལ་བ་མ་གསུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༠༤ ལས། དེ་ཡང་སྐབས་འདིར་མ་བསལ་བའི་ཚིག་གི་དགོས་པ་མ་གསུངས་པ་ནི། དེ་ཉིད་བཤད་པའི་གཞི་ཆེ་བས། འདིར་ཚིག་གཞན་དག་གི་དགོས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་མ་བཤད་པར་ཟུར་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་ཁོ་བོ་ནི་འདི་ལྟར་སེམས་ཏེ། རང་
ལུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་དང་། རང་ལུགས་ཀྱི་དམ་

བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་བཤད་པ་དང་། གཞན་ལུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དགག་པ་དང་། གཞན་ལུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་དགག་པ་སྟེ། རྣམ་པ་བཞིར་འགྱུར་བ་ལས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཚིག་ཟུར་མ་བསལ་བ་དེ་ཉིད་རྒྱས་པར་འཆད་པ་དང་། རང་ལུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་རྒྱས་པར་འཆད་པ་བྱེད་པ་གཅིག་པས་དེའི་ཕྱིར་མ་བསལ་བ་ལོགས་སུ་བཀར་
ནས་བཟློག་ཕྱོགས་བསལ་བ་དང་བཅས་ཏེ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །བྱེད་པ་

85

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གཅིག་གི་འགྲུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་མ་བསལ་བའི་དོན་རྒྱས་པར་འཆད་པ་ལ། དེའི་བཟློག་ཕྱོགས་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་དགོས་ཏེ། དགག་བྱ་མ་ཤེས་པར་དེ་བཅད་པའི་དགག་པ་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ན། དམ་
བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དབྱེ་བ་ཡང་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། དམ་བཅའ་གང་གི་དོན་ལ་ཚད་མ་དང་། ཁས་བླངས་སོགས་ཀྱི་གནོད་པ་དེ་ཉིད་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་ཡིན་
པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༡༧ ལས། འདིར་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་

བཞི་ལས་མ་སྨོས་པ་ནི། ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞི་གང་ལ་ཞུགས་དཔྱོད་
པར་བཞེད་པ་ཡིན་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་ནི་མཚན་ཉིད་འཇུག་མི་འཇུག་དཔྱོད་པའི་གཞིར་རུང་བ་མ་ཡིན་པས་མ་སྨོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༠༥ ལས། བོད་སྔ་མ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཚད་མས་
བསལ་བ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་འཇུག་མི་འཇུག་དཔྱོད་པའི་གཞིར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། སྐབས་འདིར་མ་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ནི་མི་འཐད་དེ།
གྲངས་ཅན་སྒྲ་རྟག་པ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་ལེན་པའི་ཚེ། སྒྲ་རྟག་པ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་འགོག་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མི་སྲིད་པར་ཐལ། ཚད་མས་བསལ་ན་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་འཇུག་མི་འཇུག་དཔྱོད་པའི་གཞིར་མི་རུང་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་དུ་སྐབས་འདིར་མ་བསལ་བསྟན་པར་གསུངས་ལ་རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་དུའང་མ་བསལ་བ་བསྟན་པར་གསུངས་སོ། །

86

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔའི་རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་བཤད་པ།
ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔའི་རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་བཤད་
པ་ནི། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་
གང་ཞེ་ན། ཚད་མ་མདོར། ངོ་བོ་ཁོ་ན་བསྟན་བྱ་བ། །རང་ཉིད་འདོད་འགྱུར་མ་བསལ་བ། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། ངོ་བོ་ཚིག་ཕྲད་བདག་ཉིད་འདོད། །ཚིག་གིས་དེ་ཡི་མཚན་ཉིད་བཞི། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་
མཚན་ཉིད་སྟོན་པ་ན། ངོ་བོ་དང་། ཁོ་ན་དང་། རང་ཉིད་དང་། འདོད་པ་དང་། མ་བསལ་བ་ཞེས་སྨོས་པའི་རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རིམ་པ་
བཞིན་དུ་ཚིག་ལྔ་པོ་དེས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ན། བསྒྲུབ་བྱ་ཁོ་ན་བསྟན་པར་བྱ་བར་སྔ་རྒོལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་འདོད་ཅིང་ཚད་མས་མ་བསལ་བ་ཞིག་
དགོས་སོ་ཞེས་བསྟན་ལ།
དོན་ནི། སློབ་དཔོན་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀྱི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་
གི་མཚན་ཉིད་འཆད་པ་ན། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་སྨོས་པ་ལ་ཆོས་ཅན། རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ངོ་བོ་ཞེས་པའི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་
དགོས་པ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པ་ན། སྒྲ་མཉན་བྱ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་བཅད་ནས། ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་
ཡིན་ན། སྦྱོར་བ་དེའི་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་དེས་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་ཞིག་
དགོས་སོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །

87

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཁོ་ན་ཞེས་པའི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མིག་
ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། བློ་བཞིན་ཞེས་བཀོད་པ་ན་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་སྒྲ་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་
ཡང་དག་ཡིན་པ་བཅད་ནས། ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་
གི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ན། སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་མ་ཡིན་པ་ཞིག་དགོས་སོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །
རང་ཉིད་ཅེས་པའི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། སྒྲ་ནམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་ལྟ་
བུ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་བཅད་ནས། ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་
ནི། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ན་སྔ་རྒོལ་རང་ཉིད་
ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཞིག་དགོས་སོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །
འདོད་པ་ཞེས་པའི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་
དག་ཡིན་ན། གཞན་དོན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གིས་དངོས་སུ་བརྗོད་དགོས་པ་དེ་བཅད་ནས། ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་སྒྲུབ་ངག་དེས་
དངོས་སུ་མ་བརྗོད་ཀྱང་། སྦྱོར་བ་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཞིག་ཡོད་པར་བསྟན་ཏོ། །
མ་བསལ་བའི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། ཚད་མའི་ཡུལ་དུ་མ་གྲུབ་པ་
རྣམས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་བཅད་ནས། རྣམ་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་
ནི། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ན། ཚད་མས་གྲུབ་པའམ་མ་བསལ་བ་ཞིག་དགོས་སོ་ཞེས་བསྟན་ཏོ། །

88

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དེ་ལྟར་ཡང་མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༨༠ ལས། གཉིས་པ་ལུང་གི་དོན་བཤད་པ་ལ། ངོ་བོ་ཁོ་ན་བསྟན་བྱ་བ། །རང་ཉིད་འདོད་གྱུར་མ་བསལ་བ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ན། བསྒྲུབ་བྱ་ཁོ་ན་
བསྟན་པར་བྱ་བར་སྔ་རྒོལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་འདོད་ཅིང་། ཚད་མས་མ་བསལ་བ་
གཅིག་དགོས་པར་བསྟན། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

མདོར་བསྟན་དང་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་གཞུང་ངོས་བཟུང་བ།
མདོར་བསྟན་དང་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་གཞུང་ངོས་བཟུང་བ་ནི། འོ་ན་གཞན་དོན་
བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ངོས་བཟུང་གི་རྣམ་འགྲེལ་རྩ་བའི་མདོར་བསྟན་དང་རྒྱས་བཤད་
ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༡༧ ལས། ངོ་བོ་ཚིག་ཕྲད་བདག་ཉིད་འདོད་ཅེས་སོགས་ཤོ་ལོ་ཀ་གཅིག་མདོར་བསྟན་དུ་བྱས་ནས་དེའི་རྒྱས་བཤད་ལ། དེ་ཉིད་ ༤༢༠ ལས། གཉིས་པ་རྒྱས་བཤད་ལ་གསུམ། འདོད་པ་རྒྱས་བཤད། རང་ཉིད་རྒྱས་བཤད། མ་བསལ་བ་རྒྱས་བཤད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༠༦ ལས། དེས་ན་ཊཱིཀ་བྱེད་གཞན་དག་གིས།
སྐབས་འདིར་རང་ལུགས་ཀྱི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ལ། མདོར་བསྟན།
རྒྱས་བཤད་གཉིས། རྒྱས་བཤད་ལ། འདོད་པ་དང་། རང་ཉིད་དང་། མ་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་གསུམ་ཞེས་པའི་བསྡུས་དོན་འགོད་པ་ནི། གཞུང་གི་ཚིག་ཙམ་ལ་ཡང་མ་བརྟགས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་མདོར་བསྟན་དུ་མ་བསལ་བ་མདོར་བསྟན་པ་མེད་པར་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱས་བཤད་བཀོད་ན། རྩོམ་པ་པོ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྡ་ལ་མ་

89

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བྱང་བར་འགྱུར་ཏེ། མདོར་བསྟན་དུ་ཡོད་ཀྱང་རྟོགས་སླ་བ་ལ་བསམས་ནས་དེའི་རྒྱས་བཤད་མི་བྱེད་པ་ནི་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོ་དག་གི་ལུགས་ལ་ཡོངས་སུ་གྲགས་ཀྱང་། མདོར་བསྟན་མེད་པའི་རྒྱས་བཤད་དང་། རྒྱས་བཤད་མེད་པའི་དོན་བསྡུ་སོགས་ནི་ལུས་མེད་པའི་ཡན་ལག་དང་འདྲ་བར་རང་ཉིད་ངོ་ཚ་བའི་གནས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་ཡང་མདོར་བསྟན་དུ་མ་བསལ་བ་མི་སྨོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཚད་མས་བསལ་བ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་འཇུག་མི་འཇུག་དཔྱོད་པའི་གཞིར་མི་རུང་བ་ཉིད་ཡིན་པར་སྨྲས་ནས། རྒྱས་བཤད་དུ་བསྡུས་དོན་དེ་ལྟར་འགོད་པ་ནི་ཁས་བླངས་ནང་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འདོད་པ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱས་བཤད་དང་། མ་བསལ་བའི་རྒྱས་བཤད་རྒྱུན་གཅིག་ཏུ་འཆད་མི་རིགས་པར་ཐལ། ཚད་མས་བསལ་བ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་འཇུག་མི་འཇུག་དཔྱོད་པའི་གཞིར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། རྟགས་གསལ་དངོས། མ་ཁྱབ་ན། དེ་
ཡིན་པ་ལ། ངོ་བོ་ཚིག་ཕྲད་བདག་ཉིད་འདོད་ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་མ་བསལ་
བ་མདོར་བསྟན་མི་འཆད་པས་ཁྱབ་པ་བུད་ཅེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་རྩོམ་པ་པོ་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་བརྡ་ལ་མ་བྱང་བའི་སྐྱོན་དང་། ཁས་བླངས་ནང་འགལ་གྱི་སྐྱོན་
བཅས་ཐལ་བ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱོན་འཇུག་པར་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་ཊཱིཀ་ཆེན་རང་ལུགས་ལ་ངོ་བོ་ཚིག་ཕྲད་ཅེས་སོགས་ཀྱི་མདོར་བསྟན་
དུ་མ་བསལ་བ་མི་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༠༦ ལས། འོ་ན་ཚིག་ཟུར་བཞིའི་དགོས་པ་འཆད་པ་ན། མདོར་བསྟན་དང་། རྒྱས་བཤད་གཉིས་སུ་བྱས་ནས། མ་བསལ་བའི་དགོས་པ་འཆད་པ་ལ། མདོར་བསྟན་དང་། རྒྱས་བཤད་

90

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གཉིས་མི་བྱེད་པ་ཅི་ཞེ་ན། ཤིན་ཏུ་ཡོད་དེ། ཁས་བླངས་དེ་ཡང་ཞེས་སོགས་ཤོ་ལོ་ཀ་གཅིག་ནི་མ་བསལ་བ་མདོར་བསྟན་ཡིན་ཅིང་། ལྷག་མ་རྣམས་དེའི་རྒྱས་བཤད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༨༤ ལས། མདོའི་མ་བསལ་བའི་དོན་
དེ། འདིར་ངོ་བོའི་ཚིག་ཕྲད་བདག་ཉིད་འདོད་ཅེས་སོགས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་འདིས་
ཤུགས་ལ་འགྲེལ་བར་བྱེད། ཅེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་ཀུན་བཏུས་སུ། ངོ་བོ་ཁོ་ན་རང་ཉིད་དང་། །འདོད་དང་མ་བསལ་བསྟན་པར་བྱ། །ཞེས་རང་ཉིད་སྔོན་དང་། འདོད་པ་ཕྱིས་སྨོས་ཤིང་། བསྟན་བཅོས་
ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་། ངོ་བོ་ཚིག་ཕྲད་བདག་ཉིད་འདོད་ཅེས་སོགས། མདོར་བསྟན་གྱི་སྐབས་སུ་བདག་ཉིད་སྔ་དང་འདོད་པ་ཕྱིས་སུ་གསུངས་ལ། རྒྱས་

བཤད་ཀྱི་སྐབས་སུ་འདོད་པ་རྒྱས་བཤད་སྔ་དང་། རང་ཉིད་རྒྱས་བཤད་ཕྱིས་སུ་

མཛད་པ་ནི་མདོར་བསྟན་དང་རྒྱས་བཤད་གཉིས་གོ་རིམ་མི་མཐུན་པ་འདུག་པས་དེའི་དོན་གང་ཡིན་ཟེར་ན། མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༠༧ ལས། འོ་ན། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ་ཡང་། རང་ཉིད་དང་འདོད་པ་གཉིས་རང་ཉིད་དང་པོར་སྨོས་ཤིང་། འདིར་ཡང་མདོར་བསྟན་གྱི་སྐབས་སུ། ངོ་བོ་ཚིག་ཕྲད་བདག་ཉིད་འདོད་ཅེས་རང་ཉིད་
དང་པོར་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་འཆད་པའི་ཚེ། རྒོལ་བས་ཁས་བླངས་པ་བཟུང་ངོ་། །ཞེས་རང་ཉིད་ཀྱི་དགོས་པ་ཐ་མར་སྨོས་ཤིང་། རྒྱས་བཤད་དུ་ཡང་འདོད་པ་
རྒྱས་བཤད་ཀྱི་མཇུག་ཏུ་རང་ཉིད་རྒྱས་བཤད་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། བཤད་བྱ་དང་འཆད་བྱེད་གོ་རིམ་མི་མཐུན་པ་དང་། མདོར་བསྟན་དང་། རྒྱས་བཤད་གོ་རིམ་མི་

91

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མཐུན་པའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། བཤད་པར་བྱ་སྟེ། མདོར་བསྟན་གྱི་སྐབས་སུ་
རང་ཉིད་དང་པོར་སྨོས་པ་ནི། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་དེ་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་དང་། ཚིག་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཆོད་པར་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་བསྟན་
པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་གིས་གཞན་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཕྱོགས་ཡིན་པ་གཅོད་པ་དེ་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་དང་ཕྲད་པ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་ནི་ཚིག་གཞན་དང་ཕྲད་ན་དོན་སྟོན་གྱི། མ་ཕྲད་ན་མི་སྟོན་པས་དེའི་ཕྱིར་ཚིག་ཕྲད་ཅེས་བྱ་ལ། དེ་
ཡང་ངོ་བོ་ཞེས་པའི་ཚིག་དང་ཕྲད་པ་ལས། བསྒྲུབ་བྱ་ཁོ་ནར་ཞེས་པར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར། ད་ལྟ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་གཅོད་ཅིང་། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་དང་ཕྲད་པ་ནི་རྒོལ་བ་ཁོ་ནས་ཁས་བླངས་པ་ཞེས་པར་འགྱུར་བས། བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ཕྱོགས་ཡིན་པ་གཅོད་ནུས་པ་ཡིན་གྱི། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་དེ་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་དང་མ་ཕྲད་ན། རྒོལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁས་བླངས་ཞེས་པ་ཙམ་དུ་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལྟ་ན་ཚིག་དེས་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་རྒོལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཁས་བླངས་པ་ཡང་

ཡིན་པས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནམ་སྙམ་དུ་དོགས་པ་མི་ཆོད་དོ། །དེས་ན་རྒོལ་བ་རང་ཉིད་ཁོ་ནས་ཁས་བླངས་པ་ཞེས་པ་གོ་བ་ལ་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་དང་ཕྲད་དགོས་པས། རང་ཉིད་ཅེས་པ་འདོད་པའི་ཐོག་མར་སྨོས་པ་ཡིན་ཏེ། འདོད་པ་ཐོག་མར་སྨོས་ན། རང་ཉིད་དང་ཁོ་ནའི་བར་དུ་འདོད་ཚིག་གིས་ཆོད་པས་དེ་གཉིས་ཕྲད་དགོས་པར་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ཡང་དགོས་པ་འཆད་པའི་སྐབས་

92

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སུ་འདོད་པའི་དགོས་པ་སྔོན་ལ་བཤད་པ་ནི། འདོད་ཚིག་གི་དགོས་པ་རྒོལ་བ་རང་གི་ཞེ་འདོད་མ་ཡིན་པའི་དོན་རྣམས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་གཅོད་པ་ཡིན་ཅིང་། རང་ཉིད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི་གཞན་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་ཕྱོགས་
ཡིན་པ་གཅོད་པ་ཡིན་ལ། རྒོལ་བའི་འདོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། གཞན་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་དེའི་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་པས། ཁྱབ་བྱེད་དང་པོར་བཀག་ན་ཁྱབ་བྱ་དགག་སླ་བར་དགོངས་ནས། མདོར་བསྟན་དང་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་སྐབས་སུ་འདོད་པའི་དགོས་པ་སྔར་སྨོས་ཤིང་རང་ཉིད་ཀྱི་དགོས་པ་ཕྱིས་སྨོས་སོ་
ཞེས་བྱ་བའི་ཚུལ་འདི་དག་གིས་གཞུང་ལུགས་བྱི་དོར་རྨད་དུ་བྱུང་བ་བགྱིས་པ་ལ།

རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་ཐུགས་དགྱེས་པར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༨༦ ལས། འོ་ན་མདོར་བསྟན་དུ། རང་ཉིད་དང་འདོད་པ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས། རང་ཉིད་དང་པོར་བསྟན་ནས། རྒྱས་བཤད་ཀྱི་སྐབས་སུ་འདོད་པ་ལ་རྒྱས་བཤད་དང་པོར་བྱས་ནས། དེའི་རྗེས་སུ་རང་ཉིད་རྒྱས་བཤད་བྱེད་པ་དང་། མདོར་བསྟན་དུ་དགོས་པ་བྱེད་པ་ན་ཡང་འདོད་པ་དང་པོར་བཤད། དེའི་རྗེས་སུ། བདག་ཉིད་རྒོལ་བས་ཁས་བླངས་པ་བཟུང་ངོ་། ། ཞེས་རང་ཉིད་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ།
མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ལྟར་ན། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་དེ་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་དང་།
ལྷན་ཅིག་ཏུ་བསྟན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་གིས། སྔ་རྒོལ་གྱིས་ཁས་མ་བླངས་པ་རྣམས་གཞན་དོན་
བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་གཅོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཁོ་ན་ཞེས་པ་དང་།

93

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ལྷན་ཅིག་ཏུ་བསྟན་པ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ལྟོས་པ་ཡིན་ཏེ། རང་ཉིད་ཅེས་པ་ཁོ་ནའི་ཚིག་དང་ཕྲད་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ན་སྔ་རྒོལ་རང་ཉིད་ཁོ་ནའི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་བླངས་པ་ཞེས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན་ཡང་རྒྱས་བཤད་དུ་འདོད་པ་རྒྱས་བཤད་དང་པོར་བྱས་ནས། དེའི་རྗེས་རང་ཉིད་རྒྱས་བཤད་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། འདོད་པ་ཞེས་པས་སྔ་རྒོལ་གྱི་འདོད་པ་དཔག་
འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པ་རྣམས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་གཅོད་
པར་བྱེད་ལ། རང་ཉིད་ཅེས་པས་སྔ་རྒོལ་གྱི་དཔག་འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པའི་
བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་རྣམས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་གཅོད་པར་བྱེད་པས། ཁྱབ་བྱེད་སྔ་རྒོལ་གྱི་དཔག་འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པ་

རྣམས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་ཁེགས་ན། ཁྱབ་བྱ་སྔ་རྒོལ་གྱི་དཔག་

འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་པ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་
བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་དགག་སླ་བ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་མཛད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༢༥ ལས། འོ་ན་མདོར་བསྟན་གྱི་སྐབས་འདིར་མ་
བསལ་བ་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་པ་རྣམས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཞུགས་མ་ཞུགས་རྩོད་པའི་གཞི་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས། དེ་ལྟར་དངོས་སུ་བསྟན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་སྐབས་སུ་མ་བསལ་བ་ལ་དངོས་སུ་རྒྱས་
བཤད་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་

94

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དག་ཡིན་ན། ཚད་མས་མ་བསལ་བ་ཅིག་དགོས་སོ། །ཞེས་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་དེ་ལྟར་རྒྱས་བཤད་མཛད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན། ངོ་བོ་དང་ཁོ་ན་གཉིས་ལ་རྒྱས་
བཤད་མི་བྱེད་པར། འདོད་པ་དང་རང་ཉིད་ལ་སོགས་པ་ལ་རྒྱས་བཤད་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ངོ་བོ་དང་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་གཉིས་སྟོན་པའི་གཞུང་ལས། འདོད་ཚིག་དང་མ་བསལ་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་གཉིས་སྟོན་པའི་གཞུང་བརྗོད་བྱ་མང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དང་པོ་གཉིས་ལ་རྒྱས་བཤད་མ་མཛད།
ཕྱི་མ་གཉིས་ལ་རྒྱས་བཤད་མཛད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་སྐད་དུ་ཡང་ལྷ་དབང་བློས། འདིར་སྔ་མ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ལ་མི་རིགས་པར་བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་བ་ཉིད་ཀྱི་དོན་
གྱིས། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་ལས་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀྱི་དོན་བཤད་པར་བྱེད་དོ། །ཞེས་
གསུངས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། འདོད་པ་དང་རང་ཉིད་གཉིས་ལ་རྒྱས་བཤད་བྱེད་པ་ཡིན་
གྱི། མ་བསལ་བ་ལ་རྒྱས་བཤད་བྱེད་པ་མི་རིགས་ཏེ། ལྷ་དབང་བློས། ཕྱི་མ་གཉིས་
ཀྱི་དོན་འཆད་པར་བྱེད། ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ལྷ་དབང་བློས་དེ་ལྟར་གསུངས་པ་དེ་ནི། ངོ་བོ་ཚིག་ཕྲད་ཅེས་སོགས་ཀྱིས་དངོས་བསྟན་གྱི་

དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

འོ་ན། མདོར་བསྟན་གྱི་སྐབས་སུ་རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་དང་པོར་སྨོས།
དེའི་མཇུག་ཏུ་འདོད་ཚིག་སྨོས་ནས་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་སྐབས་སུ། དང་པོར་འདོད་པ་རྒྱས་པར་བཤད། དེའི་མཇུག་ཏུ་རང་ཉིད་རྒྱས་པར་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། འདི་ལ་མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་གྱི་ལུགས་དང་ལྷ་ཤཀ་གི་ལུགས་གཉིས། དང་པོ་མདོར་བསྟན་གྱིས་སྐབས་སུ་རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་དང་པོར་སྨོས། དེའི་མཇུག་

95

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཏུ་འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་སྨོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་དེ་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་དང་། ཚིག་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཆོད་པར་བསྟན་པར་བྱ་བའི་
ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་ལ་བརྟེན་ནས་སྔ་རྒོལ་གྱིས་ཁས་མ་བླངས་ཤིང་། བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་འདོད་
པ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་གཅོད་ནུས་པ་དེ་ཡང་། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་དེ་ཁོ་ན་ཞེས་པའི་ཚིག་དང་ཕྲད་པ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར། རྒྱས་བཤད་དེ་ལྟར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་དེས་སྔ་རྒོལ་གྱིས་མི་

འདོད་པ་ཐམས་ཅད་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་གཅོད་ནུས་ལ། རང་ཉིད་ཅེས་པའི་ཚིག་དེས་གཙོ་བོར་སྔ་རྒོལ་གྱི་ཁས་མ་བླངས་ཤིང་། བསྟན་བཅོས་
མཁན་པོའི་འདོད་པ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པ་གཅོད་ནུས་པས། དང་པོ་དེ་ཁྱབ་ཆེ། ཕྱི་མ་དེ་ཁྱབ་ཆུང་བས་ན། ཁྱབ་བྱེད་ཁེགས་ན་ཁྱབ་བྱ་ཁེགས་སླ་བ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལྟར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ལུགས་གཉིས་པ་ནི་རྒྱས་བཤད་དེ་ལྟར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། འདོད་པ་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་གཞུང་ལས། རང་ཉིད་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་གཞུང་བརྗོད་བྱ་མང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་
ཡང་ལྷ་དབང་བློས། བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་བ་ཉིད། །ཅེས་དང་། ཤཱཀྱས། གལ་ཏེ་གོ་རིམས་ལྡོག་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། བརྗོད་པར་བྱ་བ་མང་བ་ཉིད་ཀྱིས་

ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། ཞེས་གསུངས།
དེ་བཞིན་དུ་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་སྐབས་དང་པོར་སྦྱོར་ལམ་འཆད་པ་ན།
མདོར་བསྟན་དུ། དམིགས་པ་དང་ནི་རྣམ་པ་དང་། །ཞེས་སོགས་ཡོངས་འཛིན་

96

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མདོར་བསྟན་སྔོན་དང་རྣམ་རྟོག་དང་ཆུང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་ཕྱིས་སུ་

གསུངས་ཀྱང་། རྒྱས་བཤད་ཀྱི་སྐབས་སུ་སེམས་མི་འགོང་བ་ཉིད་ལ་སོགས་ཞེས་ཡོངས་འཛིན་རྒྱས་བཤད་ཕྱིས་སུ་གསུངས་ཀྱང་སྐྱོན་མེད་ཚུལ། བསྟན་བཅོས་
འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ ༣༥ ལས། ཚིགས་སུ་བཅད་པ་སྦྱར་བ་དང་མཐུན་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་སྔར་གསུངས་ན་ཡང་དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཇི་སྐད་བཤད་པ་ཁྱད་པར་དུ་
འགྱུར་རོ་ཞེས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཡང་མཇུག་ཐོགས་སུ་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་
བཅད་པ། སེམས་མི་འགོང་བ་ཉིད་ལ་སོགས། ། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་རོལ་མཚོ་ ༣༣༠ ལས། གཉིས་པ་ལ། མཚམས་
སྦྱར། རྩ་བ། འགྲེལ་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་སྐབས་འདིར་ཡོངས་འཛིན་བསྟན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་མདོར་བསྟན་གྱི་གོ་རིམ་དང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར། མདོར་
བསྟན་དུ་ཡོངས་འཛིན་རྟོག་པའི་སྔར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། མདོར་
བསྟན་གྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་གོ་རིམ་དང་བསྟུན་ན་དེ་ལྟར་ཡིན་ཡང་། སྐབས་འདིར་ཡོངས་འཛིན་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྦྱོར་
ལམ་དེ་སྔར་བཤད་པའི་ཁྱད་ཆོས་སྔ་མ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་བ་
ཡོངས་འཛིན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་ཟིན་པ་ལ་རག་ལས་སོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་ཡོངས་འཛིན་སྐབས་འདིར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༠༦ ལས། མདོར་བསྟན་མེད་པའི་རྒྱས་བཤད་
དང་། རྒྱས་བཤད་མེད་པའི་དོན་བསྡུ་སོགས་ནི་ལུས་མེད་པའི་ཡན་ལག་དང་འདྲ་བར་རང་ཉིད་ངོ་ཚའི་གནས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་།

97

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༢ ལས། ངག་འདི་བསྟན་བཅོས་
ཀྱི་ལུས་རྣམ་གཞག་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། ཞེས་པ་ནས། སྐྱོན་མེད་དེ། ངག་འདི་བསྟན་བཅོས་འདིའི་ལུས་རྣམ་གཞག་མ་ཡིན་ན། བསྟན་བཅོས་འདིའི་ལུས་རྣམ་གཞག་མེད་པར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལ་ལུས་རྣམ་གཞག་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས་པ་གསུངས་སོ། །
རྟོག་པའི་དྲ་བ་རྣམ་བསལ་ཅིང་ཞེས་སོགས་ཤོ་ལོ་ཀ་འདི་ནི་རྣམ་ངེས་དར་
ཊཱིཀ་ ༧ ལས། རྟོག་པའི་དྲ་བ་རྣམ་བསལ་ཅིང་། །ཞེས་པ་སྤྱིའི་མཆོད་བརྗོད་ཡིན་
གྱི། རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་པ་དག་ལེའུའི་གོ་རིམ་ལྡོག་ནས་ཚད་མ་གྲུབ་པ་
ལེའུ་དང་པོར་བྱེད་པ་ནི། རེ་ཤིག་བཞག་གོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྟོག་པའི་དྲ་བ་རྣམ་བསལ་ཅིང་ཞེས་སོགས་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་ཡི་ལུས་རྣམ་གཞག་ཡིན་ན། དེ་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་ལུས་རྣམ་གཞག་ཀྱང་ཡིན་དགོས་ལ་དེ་ལྟར་ན་ཕྱོགས་ཆོས་དེ་ཆས་ཁྱབ་པ་ཡི་ཞེས་སོགས་ཀྱང་ལེའུ་དང་པོའི་ལུས་རྣམ་གཞག་ཡིན་པས། དེ་ལྟར་ན་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོ་ལ་ལུས་རྣམ་གཞག་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལྟར་ན་ཉན་ཐོས་ཞི་བ་འཚོལ་རྣམས་ཀུན་ཤེས་ཉིད་ཀྱིས་

ཉེར་ཞིར་ཁྲིད་མཛད་གང་ཡིན་དང་ཞེས་སོགས་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་ཡང་མངོན་
རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ལུས་རྣམ་གཞག་ཏུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་

ནི་ཞེས་སོགས་ཀྱང་བསྟན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་གྱི་ལུས་རྣམ་གཞག་ཡིན་
པས། བསྟན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ལ་ལུས་རྣམ་གཞག་གཉིས་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ་ཞེས་གསུངས་ཚུལ་ཡོད་པས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །

98

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དེ་ལ་ཁ་ཅིག་མི་མཚུངས་ཏེ། རྟོག་པའི་དྲ་བ་ཞེས་སོགས་ལེའུ་བཞིའི་སྤྱིའི་ལུས་རྣམ་གཞག་ཡིན་ལ། ཕྱོགས་ཆོས་དེ་ཆས་ཁྱབ་པ་ཞེས་སོགས་ལེའུ་དང་པོའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལུས་རྣམ་བཞག་ཡིན་པས་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་ཁྱད་པར་ཡོད།
ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཞེས་སོགས་དང་། ཤེས་རབ་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ཞེས་སོགས་གཉིས་ཀ་
རྒྱན་གྱི་ལུས་རྣམ་གཞག་ཡིན་ན་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་ཁྱད་པར་མེད་པས་སྤྱིའི་ལུས་
རྣམ་བཞག་གཉིས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར།
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༢༠ ལས། མཁས་པའི་དབང་པོ་ཁ་ཅིག་གི་གསུངས་
ནས། རྟོག་པའི་དྲ་བ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་འདི་སྡེ་བདུན་ཀའི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་

གཞུང་དང་། ལུས་རྣམ་གཞག་གི་གཞུང་གཉིས་ཀ་ཡིན་ནོ་ཟེར་ན། འོ་ན་རྣམ་ངེས་ཀྱི་ཡང་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་ཡིན་པར་ཐལ། དམ་བཅའ་འཐད་པའི་ཕྱིར།

འདོད་ན། རྣམ་ངེས་ཀྱི་གཞུང་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་ལ། ཁོ་ན་རེ། དེ་རྣམ་ངེས་
ཀྱི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་དེའི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་ཡིན་
པ་ལ་དགོངས་ནས་དེར་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་དངོས་སུ་མི་འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། དེར་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་དངོས་སུ་མ་བྱུང་བ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་ཟེར་ན་མ་ཁྱབ་སྟེ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་རྣམ་འགྲེལ་འདི་སྡེ་བདུན་ཀའི་ཐོག་མ་ཡིན་ཅིང་། འདིར་མཆོད་བརྗོད་མཛད་པས་དེས་གཞན་རྩོམ་པ་སོགས་ཀྱི་བར་

ཆད་ཞི་བར་འགྱུར་བ་ལ་དགོངས་ནས། དེར་མཆོད་བརྗོད་དངོས་སུ་མ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྔར་སོང་ཟིན་པ་ལྟར་ལེའུ་བཞི་པའི་ཊཱིཀ་ཆེན་ལས། རྒྱས་བཤད་ལ་མདོར་

99

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བསྟན་ངེས་པར་ཡོད་དགོས་པར་གསུངས་པ་དང་། ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ལས་བསྟན་བཅོས་རྣམ་འགྲེལ་ལ་ལུས་རྣམ་གཞག་ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས་པར་གསུངས་ཀྱང་། མཚོ་ཊཱིཀ་ ༧ ལས། མདོ་རྩ་བ་འདི་ལ་ལུས་རྣམ་གཞག་མེད་ཀྱང་འོད་ལྡན་རྩ་འགྲེལ་སོགས་ལུས་རྣམ་གཞག་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་
ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་འདུལ་བ་མདོ་རྩ་བ་ལ་ལུས་རྣམ་གཞག་མེད་པ་གསུངས་སོ། །
ཡང་འགའ་ཞིག །དེ་ནི་མདོ་རྩ་བ་ལ་ལུས་རྣམ་གཞག་དགོངས་འགྲེལ་ལས་ལོགས་སུ་མེད་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དབང་དུ་

བྱས་ཏེ་ཞེས་པའི་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་འདི་མདོ་རྩ་བའི་ལུས་རྣམ་གཞག་ཡིན་
པས་སྐྱོན་མེད་དོ་ཟེར་བའང་ཡོད་པས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །

གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ངོས་བཟུང་བ་ལས་
ཀུན་བཏུས་ལས་གསུངས་ཚུལ།

གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ངོས་བཟུང་བ་ལས་ཀུན་བཏུས་ལས་གསུངས་ཚུལ་ནི། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ལས། ངོ་བོ་ཁོ་ན་རང་ཉིད་དང་། །འདོད་དང་མ་བསལ་བསྟན་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས། དེའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༡༩ ལས། དོན་ནི། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་མཚན་གཞི། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་མཚོན། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་ན་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༧ ལས།

100

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ། ཞེས་གསུངས།
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༩༡ ལས། དེ་བས་ན་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད། སྔ་རྒོལ་གྱིས་ཁས་བླངས་ཤིང་ཞེ་བས་འདོད་པ་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་
གྱིས་གྲུབ་ཟིན་མ་བརྗེད་པ་མིན་ཞིང་། ད་ལྟ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མ་བཀོད་པའི་དོན་གང་ཞིག །ཚད་མས་མ་བསལ་བ་ཞེས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༦༠ ལས། ཞེས་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ་
དེ། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་དུ་བསྟན་ལ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༦༣ ལས། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ་ཞེས་པ་ནི་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ལས་འབྱུང་བ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༤༤ ལས། ཞེས་པའི་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དང་ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ངོས་བཟུང་བ་ལས་
རིགས་སྒོ་ལས་གསུངས་ཚུལ།
གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ངོས་བཟུང་བ་ལས་རིགས་སྒོ་ལས་གསུངས་ཚུལ་ནི། ཚད་མ་རིགས་སྒོ་ལས། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་འདོད་པར་གྱུར་པ་འགལ་བའི་དོན་གྱིས་མ་བསལ་བ་དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས།
གཞུང་འདིའི་སྐབས་སུ་བསྟན་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༦༥ ལས། བསྒྲུབ་བྱར་འོས་པ་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་

101

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །
དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༧ ལས། ཡང་ན་བསྒྲུབ་བྱར་འོས་ཤིང་རྒོལ་བས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༩༡ ལས། རིགས་སྒོ་ལས་གསུངས་པའི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ནི། སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ངོར་བསྒྲུབ་
པར་འོས་པ་སྔ་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་ཁས་བླངས་ཤིང་འདོད་པར་གྱུར་པའི་དོན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༦༣ ལས། ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ངོར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བར་འོས་
པ་རྒོལ་བས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཞེས་པ་ནི་རིགས་སྒོ་ནས་བཤད་པ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༩༠ ལས། གཉིས་པ་རིགས་སྒོ་ལས་གསུངས་ཚུལ་ནི། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་འདོད་པར་གྱུར་པ་འགལ་བའི་དོན་གྱི་མ་

བསལ་བ་དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། །དེའི་དོན་ནི། ཚད་མས་མ་བསལ་ཞིང་། རྒོལ་བ་སྟོབས་ལྡན་གྱི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་
བླངས་པ་དེ། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༤༤ ལས། ཞེས་ཚད་མས་མ་བསལ་ཞིང་རྒོལ་པ་
རྟོགས་ལྡན་གྱི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་བླངས་པ་དེ། གཞན་དོན་
བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐད་དུ་ཡང་རིགས་གཏེར་

102

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ལས། མདོ་ལས་མཚན་ཉིད་ལྔ་ལྡན་གསུངས། །བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་རིགས་པའི་སྒོ། །ཞེས་གསུངས། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་ལེགས་བཤད་ ༢༧༠ ལས། ཚད་མས་མ་བསལ་ཞིང་། རྒོལ་བ་རྟོག་ལྡན་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེའི་འཇོག་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ།
བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་ནི། རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་
བསྒྲིགས་ ༦༢ལས། གཉིས་པ་ལ་ཤུགས་བསྟན་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དངོས་བསྟན་རྟགས་ཀྱི་རབ་དབྱེའོ། །དང་པོ་ནི། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་
བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༧ ལས།
རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད། རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་གཟོད་གོ་བར་བྱ་བ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༨༦ ལས། གཉིས་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ཤུགས་ཀྱི་བསྟན་བྱ་བསྒྲུབ་བྱ་བཤད་པ་ལ། བསྒྲུབ་བྱ་ཙམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་
དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་བར་བྱ་བའི་ཆོས་གང་ཞིག །ལྡོག་པ་གཉིས་ལ་གནས་པ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༦༠ ལས། དང་པོ་ལ་གསུམ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་

103

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བ། མཚོན་བྱའི་སྒྲ་དོན་ནོ། །དང་པོ་ནི། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་དོན་གང་
ཞིག །རྟགས་ལས་དཔག་པར་བྱ་བ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༨༨ ལས། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་

ཚོགས་དོན་གང་ཞིག །རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དཔག་པར་བྱ་བ། བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཅེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༩ ལས། དེས་ན་ནམ་མཁའ་དངོས་མེད་དུ་
འཇལ་བའི་རྗེས་དཔག་གི་འཇུག་ཡུལ་ནི། ནམ་མཁའ་དང་དངོས་མེད་ཀྱི་ཚོགས་དོན་ཡིན་ལ། དེས་དགག་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་ཀུན་ལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས།
སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་ ༢༠༧ ལས། གཉིས་པ་ལ་རྣམ་གྲངས་པའི་དང་།
རྣམ་གྲངས་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་དོན་དམ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། མྱུ་གུ་དང་བདག་མེད་ཀྱི་ཚོགས་དོན་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། མྱུ་གུ་བདེན་པས་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་ལྟ་བུ་ཞེས་དང་། སྟོང་ཐུན་ལས། བདག་མེད་ལྟ་བུ་མེད་དགག་དོན་དམ་དངོས་དང་། བདེན་མེད་དང་མྱུ་གུ་ཚོགས་པའི་མ་ཡིན་དགག་ལྟ་བུ་ནི་མཐུན་པའི་དོན་དམ་དུ་འཇོག་པས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་ཀ་ལ་འབྱེད་ཚུལ་ཤེས་དགོས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བའི་ཚུལ་དང་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་བཅས་ཀྱི་སྐོར།
བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བའི་ཚུལ་དང་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྐོར་ནི།
སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༧ ལས། རྟགས་ཡང་

104

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དག་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད། རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་གཟོད་གོ་བར་བྱ་བ། དབྱེ་ན་རང་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། གཞན་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་

དག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། གློ་བུར་དུ་རྟགས་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གཟོད་གོ་བར་བྱ་བ། གཞན་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་
མཚན་ཉིད། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ། ཡང་ན་བསྒྲུབ་བྱར་འོས་ཤིང་རྒོལ་བས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༨༦ ལས། རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་བ་བྱ་བའི་ཆོས་གང་ཞིག །ལྡོག་པ་གཉིས་ལ་གནས་པ། དབྱེ་བ་ནི། རང་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་
བསྒྲུབ་བྱ་དང་། གཞན་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་གཉིས། དང་པོའི་
མཚན་ཉིད། གང་ཟག་གཞན་གྱི་བཀོད་པ་ལ་མ་བལྟོས་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་
རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་གོ་བར་བྱ་བའི་ཆོས་གང་ཞིག །ལྡོག་པ་གཉིས་
ལ་གནས་པ། དབྱེ་ན་རང་དོན་གྱི་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་
བསྒྲུབ་བྱ་གསུམ་མོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༨༧ ལས། ཁ་ཅིག་རང་དོན་
རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། གློ་བུར་བའི་རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཁྱད་མེད་དུ་འདོད་པ་ནི་
རྟགས་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མ་ཤེས་པས་མགོ་རྨོངས་པ་སྟེ། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
ཡང་སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༣༨༩ ལས། གཉིས་པ་གཞན་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་

གི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༩༠

105

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ལས། གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ལ། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས། མཚན་ཉིད་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་ཐ་དད་པ་གཉིས་གསུངས་ཏེ་ཞེས་སོགས་
གོང་དུ་གསལ་བ་བཞིན་ནོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༦༠ ལས། དང་པོ་ལ་གསུམ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ།
མཚོན་བྱའི་སྒྲ་དོན་ནོ། །དང་པོ་ནི། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་དོན་གང་
ཞིག །རྟགས་ལས་དཔག་པར་བྱ་བ། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། རང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའོ། །དང་པོའི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག་རང་དོན་གྱི་རྟགས་ལས་

དཔག་པར་བྱ་བ། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཀུན་བཏུས་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ་དང་། རིགས་སྒོ་ནས་བཤད་པའི་ཚུལ་ལོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༨༨ ལས། དེས་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་རང་བཞིན་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ལ། བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། མཚོན་བྱའི་སྒྲ་དོན་བཤད་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་
དོན་གང་ཞིག །རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དཔག་པར་བྱ་བ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ་ནི། རང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་དང་། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གཉིས། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་དོན་གང་ཞིག །རང་དོན་སྐབས་
ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དཔག་པར་བྱ་བ། རང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ་ལ། ཚད་མ་མདོ་ལས་གསུངས་ཚུལ། རིགས་སྒོ་ལས་གསུངས་ཚུལ་གཉིས་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ལས་འཕྲོས་ཏེ། ཁ་ཅིག །བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ལ་

106

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་དོན་གྱིས་མ་ཁྱབ་སྟེ། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
པ་དང་། མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་དང་། སྐྱེ་བ་སྔ་མ་དང་ཕྱི་མ་སོགས་རེ་རེ་ནས་
བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་མཚོན་ན། ཐར་པ་དེ། ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་

པོ་ལྔ་ཆོས་ཅན། རང་གི་རིགས་རྒྱུན་ཟད་པའི་རིགས་ཡོད་དེ། རང་གི་རྒྱུའི་རིགས་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་གཉེན་པོ་སྟོབས་ལྡན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་དེའི་བསྒྲུབ་
བྱར་འཇོག་དགོས་པ་དང་། སྐྱེ་བ་སྔ་མ་དེ། ཉིང་མཚམས་སྦྱར་མ་ཐག་པའི་རིག་པ་དེ་ཆོས་ཅན། རང་གི་རིགས་འདྲ་སྔ་མ་སྔོན་དུ་སོང་སྟེ། རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་དེའི་བསྒྲུབ་བྱར་བཞག་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་མངོན་མཐོ་དང་ངེས་ལེགས་དང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སོགས་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པས་དེ་དག་རྟགས་སོ་སོའི་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་བ་དང་། ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༥༠ ལས་ཀྱང་། དེ་ཡང་སྤྱིར་གཞལ་བྱ་ཙམ་ལ་མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་
བ་དང་། རྟོགས་པ་མྱོང་སྟོབས་ལས་གཞན་ལ་རག་ལས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་རྣམས་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི། ཆོས་དེ་
རྟོགས་པར་ལུང་ལ་ལྟོས་པ་དང་མི་བལྟོས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཡིད་མཆེས་པའི་
རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། ཡིད་མཆེས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱའོ། །ལུང་ལ་མ་
བལྟོས་པ་ལ་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་མི་ནུས་པ་དང་ནུས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་
བྱའོ། །འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་ནུས་པ་ནི། གྲགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་
དང་། རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ལ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཀློང་རྡོལ་

107

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རིན་པོ་ཆེའི་གཏན་ཚིགས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ༡༣༧ ལས། སྤྱིར་བཏང་ནི། བདག་མེད་ཡིན་ན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་སྟེ། བདག་མེད་ཡིན་ན་ཁྱོད་བསྒྲུབ་བྱར་བཟུང་ནས་ཁྱོད་བདག་མེད་དུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དམ་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཁ་ཅིག །ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་དང་བདག་མེད་ཀྱི་ཚོགས་དོན་དེ། ཉེར་ལེན་
གྱི་ཕུང་པོ་བདག་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་ཞིང་། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་དུ་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་མི་ཡི་གར་གྱི་རྣམ་པར་རོལ་པ་རྗེ་བཙུན་ཆོས་
ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྣམ་འགྲེལ་སོགས་ལས་གསལ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་བ་སོགས་ལ་
ཡང་ཡང་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་ ༢༢༥ ལས། ཁ་ཅིག །མི་རྟག་སྡུག་བསྔལ་སྟོང་
བདག་མེད་བཞིའི་ཚོགས་དོན། སྡུག་བདེན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། ཉན་
ཐོས་ཀྱི་དགྲ་བཅོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་མི་ཤེས་པ་ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོར་གྱུར་པའི་ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་དེ་སྡུག་བདེན་མ་ཡིན་ཞིང་། མཚན་ཉིད་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

རྟགས་གྲུབ་སྟེ། དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དགྲ་བཅོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་མི་ཤེས་པ་ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་པོར་གྱུར་པའི་ཚོར་བ་སྡུག་བསྔལ་དེ། མི་རྟག་སྡུག་བསྔལ་སྟོང་བདག་མེད་བཞིའི་ཚོགས་དོན་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༤༤ ལས། རང་ལུགས་ལ། བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ལ་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། སྒྲ་བཤད་པ་དང་གསུམ། དང་པོ་ཚད་མས་མ་བསལ་ཞིང་

108

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྒོལ་བ་རྟོགས་ལྡན་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་བླངས་པ་དེ། བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་
དག་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན། དེ་ལ་དབྱེ་ན། རང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་དང་། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གཉིས། ཚད་མས་མ་བསལ་ཞིང་རྒོལ་བ་རྟོགས་ལྡན་གྱིས་

རང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་བླངས་པ་དེ། རང་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ལ། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ལ། ཚད་མ་མདོ་ལས་གསུངས་ཚུལ་དང་། རིགས་སྒོ་ལས་གསུངས་ཚུལ་གཉིས་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༧ ལས། གཞན་དོན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་
ལྔ་ཚང་བ། ཡང་ན་བསྒྲུབ་བྱར་འོས་ཤིང་རྒོལ་བས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ན་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
བསྒྲུབ་བྱ་ཚད་མས་ངེས་དགོས་མིན་གྱི་སྐོར།
སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ན་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཚད་མས་ངེས་དགོས་མིན་གྱི་སྐོར་ནི། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་
གསལ་བྱེད་ ༤༡༩ ལས། དོན་ནི། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་མཚན་གཞི། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་མཚོན། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༦༤ ལས། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཕྱོགས་ཡང་དག་ཏུ་བསྒྲུབ་པ་ལ། དམ་བཅའ་འོས་པ་ཕྱིར་རྒོལ་གྱི་ངོར་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་

109

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཚང་བ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགོད་མི་རིགས་པར་ཐལ། རྟགས་དེ་འགོད་དགོས་ཀྱི་ཕྱིར་རྒོལ་དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་ན་ཆོས་ཅན་མ་ངེས་
པས་དེ་ལ་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བའི་ཕྱོགས་ཆོས་མི་འགྲུབ་ལ། དེ་ཚད་མས་གྲུབ་ན་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་ངོ་བོའི་དོན་དེ་ལ་འགོད་
ཚུལ་དང་མཐུན་པར་གྲུབ་པ་འགལ་བས་དེ་ལས་ཀྱང་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། འོ་ན་བུམ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་བམ་མ་གྲུབ། མ་གྲུབ་ན།
མངོན་སུམ་དང་འགལ་ཞིང་། གཞི་གྲུབ་ན་བུམ་མེད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་འགྱུར་ལ། ཚད་མས་གྲུབ་ན། གཞི་བུམ་པ་ལ་མེད་ངེས་ཚད་མའི་ཡུལ་དུ་མ་གྲུབ་པའི་
ཕྱིར། གཞི་གྲུབ་ན་བུམ་ཡོད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སྨྲས་ན་ལན་ཅི་ཡོད། གཞི་བུམ་པ་ལ་མེད་ངེས་ཚད་མའི་ཡུལ་དུ་ཡོད་ཀྱང་བུམ་པ་མེད་ངེས་ཡིན་མི་དགོས་པས་བུམ་མེད་ཡོད་པ་དང་། བུམ་པ་མེད་པ་མི་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། འོ་ན་ཕྱིར་རྒོལ་གྱི་ངོར་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཚད་མས་གྲུབ་
པ་ཡང་ཡིན་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ་ཡང་ཡིན་པ་མི་འགལ་བར་ཐལ། རྟགས་དེའི་ཕྱིར་རྒོལ་དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ཡང་ཡིན། དེ་
ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པ་གཞལ་བ་ཡང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མདོར་བསྡུ་ན། སྔར་
གྱི་རྟགས་དེའི་ཕྱིར་རྒོལ་གྱི་ཚད་མ་དེའི་ཡུལ་དུ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡང་ཡོད། སྒྲ་མི་
རྟག་པ་ཕྱིར་རྒོལ་དེས་མ་གྲུབ་པ་ཡང་ཡོད་པའི་དོན་ཏེ། དེ་ལ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་
པ་ཡོད་པས་དེ་ལ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ཁེགས་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

110

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༦༤ ལས། གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་
དོན་ལྟ་བུ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་ན་གཞི་ཆོས་ཅན་མ་གྲུབ་པས་བསྒྲུབ་བྱར་མཚོན་པ་མི་འཐད་ལ་ཚད་མས་གྲུབ་ན་དེ་ལ་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ་མི་འཐད་པས་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་དེ་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྒྲུབ་དགོས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་དེའི་ངོར། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བས་
དེའི་ངོར་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཟིན་གྱི་གང་ཟག་གཞན་

གཅིག་གི་ངོར་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པས་སྐྱོན་དེ་དག་མེད་ལ། ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་དགོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་གང་ཟག་མི་འདྲ་བ་སོ་སོ་ལ་མ་སྦྱར་ཡང་སྐྱོན་མེད་དེ།
སྒྲ་མི་རྟག་པ་གྲུབ་ཟིན་མ་བརྗེད་པའི་གང་ཟག་དེའི་ངོར་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་མ་ཚང་བའི་རྒྱུ་མཚན་དྲི་བར་བྱའོ། །ངོ་བོའི་དོན་ནི་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་མ་གྲུབ་
པའི་དོན་ཡིན་ལ། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཕྱི་རྒོལ་དེའི་ཚད་མས་གྲུབ་པས་
སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་ཕྱི་རྒོལ་དེའི་ཚད་
མའི་ཡུལ་དུ་མ་ཚང་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན།
འོ་ན། ཚད་མའི་ངོར་བུམ་པ་གཞི་མ་གྲུབ་པ་ཡོད་དམ་མེད། དང་པོ་ལྟར་ན། བུམ་པ་གཞི་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་ལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན། བུམ་མེད་གཞི་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། ཚད་མའི་ངོར་བུམ་པ་གཞི་མ་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྨྲས་ན་ལན་ཅི་ཡོད། ཚད་མའི་ངོར་བུམ་པ་གཞི་མ་གྲུབ་པ་ཡོད་ཀྱང་བུམ་པ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་མི་དགོས་ཏེ། བུམ་མེད་ཡོད་པ་དང་བུམ་པ་ཡོད་པ་འགལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན།
འོ་ན་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་མཚོན་དགོས་ཀྱི་ཕྱི་

111

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྒོལ་དེའི་ཚད་མའི་ངོར་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཡོད་པ་དང་། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་ཡོད་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཡོད་པ་དང་། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་མེད་པ་ཡོད་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་།

ཡང་ཚད་མའི་ངོར་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཡོད་པ་དང་། སྒྲ་དང་མི་
རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་ཡོད་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་དེའི་ཚད་མས་གྲུབ་པ་དང་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་དེའི་ཚད་མས་གྲུབ་པ་འགལ་བ་
མེད་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་
གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་སྒྲུབ་དགོས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་དེའི་ཚད་མའི་ངོར་ངོ་བོའི་དོན་
སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་ཡང་དེའི་ཚད་མའི་ངོར་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ། དེས་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་མ་གྲུབ་ཅིང་། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཐ་སྙད་ཀྱང་མ་ཐོགས་པའི་ཕྱིར། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་ཚད་མས་གྲུབ་
ན། རྗེས་དཔག་སྐྱེས་ཟིན་པས་སོ། །དེའི་ངོར་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་དེའི་ངོར་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པ་འགལ་ལོ་ཟེར་བ་ནི། མཚན་མཚོན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་
ལ་རྨོངས་པར་ཟེར་རོ། །
དེས་ན་སྔར་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་དེ་ལ་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཚད་
མས་གྲུབ་ཟིན་ན་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་སྟེ། དེའི་ངོར་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་ཡང་དེ་བསྒྲུབ་བྱར་སྒྲུབ་

112

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དགོས་པ་ཅི་ཞིག་འགལ། དེའི་ངོར་སྒྲ་མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་སྒྲུབ་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་བློ་གྲོས་ཀུ་ཤའི་རྩེ་མོ་ལྟར་རྣོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཞིབ་ཏུ་
དཔྱད་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཉན་བྱའི་དབང་པོ་ཟུར་བཀོལ་ ༣༤༧ ལས། ཁ་ཅིག །ཐལ་འགྱུར་འདིའི་
རྩ་བའི་ཁྱབ་འབྲེལ་གྱི་དོན་དུ་བསམས་ན། མཉན་བྱའི་དངོས་པོ་མི་རྟག་པར་ཚད་
མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། དངོས་པོའི་རྟགས་ཀྱིས་མཉན་བྱའི་དངོས་པོ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་ཞེས་ཟེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། དམ་བཅའ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཡིན་ན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་

ཡང་དག་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། དེ་ཡིན་ན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་
དགོས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མི་རྟག་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་བྱས་པར་

སྒྲུབ་པའི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། རྟགས་ཆོས་ཅན་གྱིས་

གྲུབ། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཚད་མས་
གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཏུ་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྒྲ་བྱས་པར་ཚད་མས་ངེས་
པའི་གང་ཟག་ཏུ་ཐལ་ལོ། །ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༤༨ ལས། གཞན་ཡང་། བུམ་པ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་བུམ་པ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་

113

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། རྩ་བར་འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར།

འདོད་ན། དངོས་པོའི་རྟགས་ཀྱིས་བྱས་པ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་དཔེ་ཡང་
དག་མེད་པར་ཐལ། ཤེས་བྱ་དང་གཅིག་གང་ཞིག །བུམ་པ་དེ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་

གྲུབ་ན། དངོས་པོའི་རྟགས་ཀྱིས་བྱས་པ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་ཡང་དག་
དེས། བུམ་པ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་ངེས་པར་ཐལ། མ་གྲུབ་པ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
དེ་ཆོས་ཅན། བྱས་པ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་བུམ་པ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་
ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བུམ་པ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ། ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༤༨ ལས། གཞན་ཡང་། སྒྲ་མི་རྟག་པ་མཚན་གཞི། བྱས་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་མཚོན།
སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ་ཡིན་པ་ཞེས་པའི་མཚོན་སྦྱོར་རྣམ་དག་ཏུ་སོང་བའི་གང་ཟག་ཆོས་ཅན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་
སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཏུ་ཐལ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་
གི་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ་ལ། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གིས་གཞན་དོན་

114

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་བརྡ་སྦྱོར་དགོས་ཀྱི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཆོས་ཅན་དེ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༢༡ ལས། ལའི་དུ་བ་རྟགས་སུ་ཁོ་བོ་མི་འདོད་དེ། དེ་ལྟ་ན་ལའི་མེ་ཉིད་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། ལའི་དུ་བ་ཚང་མང་ལ་རྗེས་སུ་མི་འགྲོ་བས་རྗེས་ཁྱབ་ངེས་པ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་པར་ཐལ་བ་དང་། ཡང་དག་འགལ་རྟགས་སུ་ཐལ་བ་དང་། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་གསུམ་མོ། །མངོན་སུམ་གྱིས་ལ་ལ་དམིགས་པའི་དུ་བ་རྟགས་སུ་
འདོད་པ་ཡང་ལ་ལ་དམིགས་པའི་དུ་བ་རྟགས་སུ་འདོད་པ་དང་ཁྱབ་ཆེ་ཆུང་མེད་པས་ཉེས་པ་སྔ་མར་འགྱུར་རོ། །རྟགས་འགོད་པའི་ཚེ་དུ་བ་ཙམ་རྟགས་སུ་བཀོད་ལ། སོང་བ་ནི་ལའི་དུ་བ་སོང་བ་དེ་ལ་ཡང་རྟགས་སུ་གང་སོང་བ་དེ་ལ་ཉེས་པ་གསུམ་པོ་དེ་ལྡོག་ཏུ་མེད་དོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༤༨ ལས། དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ནི། ཁོ་
ན་རེ། དུ་ལྡན་གྱི་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་
ཚེ་དུ་ལྡན་ལའི་དུ་བ་དེ་དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། དུ་ལྡན་ལའི་མེ་དེ། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་

ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་པར་ཐལ། དུ་ལྡན་ལའི་
དུ་བ་དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དུ་ལྡན་ལའི་མེ་ཆོས་ཅན། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། ཁྱོད་ཚད་མས་

115

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་
ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་

ཁྱབ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་
ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་རྗེས་ཁྱབ་ངེས་པ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་པར་ཐལ་བ་དང་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༨༣ ལས། ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། དུ་ལྡན་ལའི་དུ་བ་དེ་དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཟེར་ན། དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ཡང་དག་
གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཇི་ལྟར་ཡོད་ན། དུ་ལྡན་ལའི་མེ་དེ་ཡང་དུ་བའི་རྟགས་
ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་གཟུང་
བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། དུ་ལྡན་ལའི་དུ་བ་དེ། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་སྐོར་གྱི་

རྗེས་ཁྱབ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། དུ་ལྡན་ལའི་མེ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། དེ་སྐོར་གྱི་རྗེས་ཁྱབ་ཚད་
མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། དེ་སྐོར་གྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་
ཟག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས།
པཎ་ཆེན་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༥ ལས། དོན་ནི། དུ་ལྡན་ལའི་མེ་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་ཐལ། དམ་བཅའ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། དེའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་

116

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བསྒྲུབ་བྱ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། དེའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན། དུ་ལྡན་ལའི་མེ་ཡོད་པར་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དུ་ལྡན་ལའི་མེ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། ཞེས་
གསུངས་སོ། །
གཞན་ཡང་། ལ་ཡི་མེ་ཆོས་ཅན། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་གྱི་ལ་ལ་མེ་

ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་དོན་
སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་དེ་རྟགས་ཡང་དག་དང་མཚོན་སྦྱོར་རྣམ་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཞེས་སོགས་ཡང་ཡང་དཔྱད་དགོས་སོ། །
ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༧༣ ལས། ལུང་གེགས་བྱེད་དུ་འདོད་པ་དག་ནི། ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་བཟློག་ཕྱོགས་ལ་གེགས་བྱེད་ཙམ་དང་། རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཙམ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། དེ་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་དང་། ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་མི་སྲིད་དེ། ཕ་རོལ་པོས་ལུང་དེ་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་མི་འཁྲུལ་བའི་འབྲེལ་པ་མ་གྲུབ་ན་བསྒྲུབ་མི་ནུས་ཤིང་། གྲུབ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་ཟིན་པས་སྒྲུབ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །

བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་གཞི་དང་
དབྱེ་བ་བཅས་ཀྱི་ངོས་བཟུང་ཚུལ།
བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་གཞི་དང་དབྱེ་

117

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
བ་བཅས་ཀྱི་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ནི། དང་པོ་མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ལ། རྣམ་
འགྲེལ་ལས། ཚོགས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་ཡིན་ནའང་། །གཉིས་པོ་ཕན་ཚུན་ཁྱད་པར་ཅན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༣༨ ལས། འདིར་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་པ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཉིད་ཡིན་ནོ་ཞེ་
ནའང་། སྤྱིར་འཐད་མོད་ཀྱི། ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༡༩ ལས། དོན་ནི། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་མཚན་གཞི། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་མཚོན། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་ཚང་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་ན། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་དེ། གང་ལ་བསྒྲུབ་བྱར་སོང་བའི་ཕྱིར་རྒོལ་དེས་གྲུབ་ཟིན་པས་ཁྱབ་པ་ངོ་བོས་སེལ་
བ་ནས། དེ་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་བསལ་ཟིན་པ་མ་བསལ་བས་སེལ་བའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་
ཤེས་པར་བྱའོ། ། ཞེས་གསུངས།
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༥༦ ལས། ཁ་ཅིག །རིགས་གཏེར་ལས། ཚོགས་དོན་ལ་ནི་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲ། །མཁས་པ་རྣམས་ལ་གདོད་ནས་
གྲགས། །ཞེས་བཤད་པས། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ཟེར་ན། ཤེས་བྱ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཤེས་བྱ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། དམ་བཅའ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཤེས་བྱ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡོད་པར་ཐལ། འདོད་པ་གང་ཞིག །ཤེས་བྱ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤེས་བྱ་དང་མི་རྟག་པའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

118

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡང་དེ་ཉིད་ ༥༥༧ ལས། གཞན་ཡང་། ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་དང་གང་
ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱི་ཚོགས་དོན། ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་
དུ་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། དམ་བཅའ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་
ཆོས་ཅན། ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དུ་རྟོགས་པའི་རྗེས་
དཔག་གིས་ཁྱོད་རྟོགས་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེས་ཉེར་ལེན་
གྱི་ཕུང་པོ་རྟོགས་པར་ཐལ། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། རྗེས་དཔག་གིས་དགག་གཞི་འཇལ་བར་འདོད་པ་ནི། རྟགས་གསུམ་གྱི་རྣམ་དབྱེ་མ་ཕྱེད་པ་ཡིན་ལ་ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།
ཡང་ལེའུ་བཞི་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༥༥༨ ལས། གཞན་ཡང་། སྒྲ་མི་རྟག་
རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་གིས་སྒྲ་མ་རྟོགས་ཟེར་བ་དང་། མི་རྟག་པའི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་
པའི་སྒྲ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ཟེར་བ་ནང་འགལ་ཏེ། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་སྒྲ་རྟོགས་པར་ཐལ། དེས་མི་རྟག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒྲ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། མི་རྟག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་ཁྱོད་རྟོགས་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས།

དེས་ན་སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་སྒྲ་རྟོགས་པར་ཐལ། དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པ་གང་ཞིག །སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་སྒྲ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། དགག་རྟགས་ལ་
ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་གང་ཡིན་ཞེས་སོགས་གསུངས།

119

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཀློང་རྡོལ་བླ་མའི་ཚད་མ་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ༡༣༧ ལས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་དང་། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་གཞི་མཐུན་དང་། སྒྲ་ཡི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་མི་རྟག་པ་དང་། མི་རྟག་པའི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒྲ་དེ་ལྔ་པོ་རེ་རེ་ནས་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པར་བྱེད་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། འདིས་ནི་གཉིས་ཀ་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད།། ཡིན་ན་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་གང་། །བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་འགོག་པས། །དེ་ལ་གནོད་ཅེས་བསྟན་པ་ཡིན། །དེ་ལྟ་ཉིད་དུ་ཆོས་ཅན་གང་། །བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་ཕྱིར་འབའ་ཞིག་མིན། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༦༡༥ ལས། དེས་ན་རང་རྟེན་ལ་ཞེས་
སྨོས་པ་འདིས་ནི་སྒྲས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་མི་རྟག་པ་དང་། མི་རྟག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒྲ་གཉིས་ཀ་གྲངས་ཅན་པའི་ངོར་བསྒྲུབ་དགོས་པ་བཞིན་དུ། སྐབས་
ཀྱི་ཆོས་ཆོས་ཅན་གཉིས་ཀ་ཕན་ཚུན་རྟེན་དང་བརྟེན་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་ཡིན་ན་དེའི་ཚེ་རྟེན་ཆོས་ཅན་གང་ལ་ཚད་མས་གནོད་ན། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱང་ཚད་མས་འགོག་དགོས་པས་སྐབས་ཀྱི་

དམ་བཅའ་དེ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་ཞེས་བསྟན་པ་ཡིན་ཞིང་། ཕན་ཚུན་རྟེན་དང་བརྟེན་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་དོན་
བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན། དེའི་ཆོས་ཅན་བཀག་པས་བསྒྲུབ་བྱ་བཀག་པར་འགྱུར་དགོས་ཏེ། དེ་ལྟ་ཉིད་དུ་ཆོས་ཅན་ཡང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཡན་ལག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའམ། ཡང་ན་དེའི་ཚེ་ཆོས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་དེ་ལྟ་ཉིད་དུ་ཆོས་ཅན་ཡང་

120

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཤད་པར་བྱ་ཞིང་། མི་རྟག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒྲ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ཡང་། སྒྲ་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་མི་དགོས་སོ། །སྐབས་ཀྱི་

ཆོས་ཅན་ཡིན་ཡང་། ཆོས་ཅན་འབའ་ཞིག་པ་ཙམ་བཀག་པས་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་
ལ་གནོད་པར་འགྱུར་བ་མིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བུ་ནི་སྐབས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ཡང་སྐབས་
ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་རྟེན་གཞིར་གྱུར་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་སྔར་གྱི་རྩ་བ་དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༡༨
ལས། རང་རྟེན་ལ་ཞེས་སྨོས་པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གཉིས་ཀ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཡན་ལག་ཉིད་ཡིན་ན་སྐབས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེས་
སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ལ་གནོད་ཅེས་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། གཉིས་ཀ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཡན་ལག་ཡིན་ན་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་ན། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་བསྒྲུབ་པར་བྱའི་ཆོས་འགོག་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར།

རྟེན་བརྟེན་པས་བསྡུས་པའི་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་
ཡིན་ན། དེའི་ཆོས་ཅན་བཀག་པས་བསྒྲུབ་བྱ་བཀག་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་ལྟ་བུ་ཉིད་དུ་ཆོས་ཅན་ཡང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཡན་ལག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན་འབའ་
ཞིག་པ་བཀག་པས་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པར་འགྱུར་བ་མིན་པར་ཐལ། དེ་
བསྒྲུབ་བྱའི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
འདིར་ངེས་པར་ཤེས་དགོས་པ་གཅིག་ནི། ཁ་ཅིག །སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྒྲུབ་པ་ལ། མི་རྟག་པ་བསྒྲུར་བྱར་འདོད་པ་དང་། ཡང་ཁ་ཅིག །སྒྲ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་
བྱ་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། གཞན་དག་དེ་གཉིས་ཀ་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་དང་། ཡང་

121

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འགའ་ཞིག་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ཟེར་བ་ཐམས་
ཅད་མི་འཐད་དེ། དེ་དག་ལས་དང་པོ་འགོག་པ་ལ་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ ༩ ལས། སྒྲུབ་ཆོས་ཡིན་ན་ཆོས་མཐུན་མེད། །ཅེས་དང་། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༩༡ ལས། གཉིས་པ་ནི། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བསྟན་པར་བྱ་བ་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ན། བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་གཞི་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་སྐྱེ་ལྡན་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་བུམ་པ་མཐུན་དཔེར་བཟུང་བའི་ཚེ། ཆོས་མི་རྟག་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནམ། ཆོས་ཅན་སྒྲ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནམ། ཆོས་ཅན་སྒྲ་དང་ཆོས་མི་རྟག་པ་གཉིས་ཀ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། དེ་འགོག་པ་ལ་ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། ཆོས་བསྒྲུབ་བྱ་ན་ཆོས་མཐུན་མེད་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་

མ་གྲུབ་པར་ཐལ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་མ་གྲུབ་པའི་སྔ་རོལ་དུ་ཁྱོད་དང་བུམ་པ་གཉིས་སྐྱེ་ལྡན་དུ་ཆོས་
མཐུན་པར་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་ཐལ་ལོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
གཉིས་པ་ཆོས་ཅན་སྒྲ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་དེ་འགོག་པ་ལ།
ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ ༩ ལས། ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་རྟགས་དོན་མེད། །ཅེས་དང་། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༩༡ ལས། གཉིས་པ་ལྟར་ན། དེ་འགོག་པ་ལ། ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་རྟགས་དོན་མེད། །ཅེས་པ་ལྟར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་

རྟགས་བཀོད་པ་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་གསུངས།

122

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གསུམ་པ་དེ་གཉིས་ཀ་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་དེ་འགོག་པ་ལ། ཚད་མ་ཀུན་
བཏུས་ཀྱི་རང་འགྲེལ་ ༧༩ ལས། གལ་ཏེ་གཉིས་ཀ་ཡིན་ན་ནི་སྐྱོན་ཡང་གཉིས་
ཀའོ། །ཞེས་དང་། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༩༡ ལས། གསུམ་པ་ལྟར་ན། དེའི་དོན་སྒྲ་ཡང་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་མི་རྟག་པ་ཡང་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན།
ཀུན་ལས་བཏུས་ཀྱི་འགྲེལ་པར། ཅི་སྟེ་གཉིས་ཀ་ཡིན་ན་གཉིས་ཀའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། ཆོས་བསྒྲུབ་བྱ་ན་ཆོས་མཐུན་མེད། །ཅེས་དང་། ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་རྟགས་དོན་མེད། །ཅེས་པའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བཞི་པ་ཚོགས་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་དེ་འགོག་པ་ལ། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༩༢ ལས། གཉིས་པ་ལྟར་ན། དེ་ཉིད་འགོག་ཚུལ་ཀུན་ལས་བཏུས་ལས་མ་གསུངས་པས། འདིར་ཁ་བསྐངས་ནས་དགག་པར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཀུན་ལས་བཏུས་ལས་མི་གསུངས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་། རིགས་པ་ཅན་པའི་དཔེ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་ཁས་བླངས་ནང་འགལ་བས་ཁས་བླངས་པ་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བ་རྟོགས་སླ་བ་ལ་དགོངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
འོ་ན་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་ལ་སྐྱོན་ཅི་ཡོད་ཅེ་
ན། ཆོས་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་དང་ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་ལ་སྐྱོན་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་ལ་ཡང་ཁས་བླངས་འགལ་
བའི་སྐྱོན་ཡོད་དོ། །ཇི་ལྟར་ཡོད་ན། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པ་ཕན་ཚུན་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་བྱས་པ་བསྒྲུབ་བྱར་ཐལ། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

123

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འདོད་ན། དཔེ་དང་ཆོས་མཐུན་པས་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་དེ་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མི་རྟག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒྲ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས། དེའི་ཁྱབ་འབྲེལ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། སྐྱེ་ལྡན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན། སྐྱེ་ལྡན་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒྲ་དེ་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་ཐལ།

དེ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མི་རྟག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒྲ་དང་
བུམ་པ་གཉིས་ཁྱོད་དུ་ཆོས་མཐུན་པར་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་
ན། དེ་དང་བུམ་པ་གཉིས་ཁྱོད་དུ་ཆོས་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། ཁྱོད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །མ་ཁྱབ་ན། དཔེ་དང་ཆོས་མཐུན་པས་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་དེ་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་འགལ་ལོ། །གཞན་ཡང་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༣༧ ལས། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས། ཆོས་བསྒྲུབ་བྱ་ན་ཆོས་མཐུན་མེད། །ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་རྟགས་དོན་མེད། །ཅེས་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན། རྟགས་ཆོས་གཉིས་ལྡན་གྱི་མཐུན་

དཔེ་མི་སྲིད་ལ། རྩོད་གཞི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན། སྒྲུབ་བྱེད་བཀོད་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ་བ་བརྗོད་ནས། འདིར་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་པ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཉིད་ཡིན་
ནོ་ཞེ་ནའང་། སྤྱིར་འཐད་མོད་ཀྱི།རིགས་པ་ཅན་པ་ལ་ཁས་བླངས་ནང་འགལ་དུ་
འགྱུར་བ་ནི་མི་རྟག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒྲའམ། སྒྲས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་

124

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མི་རྟག་པ་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ཅན་གང་རུང་གཅིག་བསྒྲུབ་བྱར་ཐལ། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དཔེ་
རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཁས་བླངས་པ་དང་འགལ་ལོ། །ཁས་བླངས་དེ་ཉིད་གསལ་བར་བྱེད་པ་ནི་ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྩ་བ་ལས་ཀྱང་། ཚོགས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་ཡིན་ནའང་། །གཉིས་པོ་ཕན་ཚུན་ཁྱད་པར་ཅན། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་ན་ཚོགས་པ་བསྒྲུབ་བྱར་མི་འཐད་ཟེར་བ་དེ་ཡང་རིགས་པ་ཅན་པའི་ཁས་བླངས་དང་འབྲེལ་ནས་མི་འཐད་པར་གསུངས་ཀྱི་རང་ལུགས་ལ་མིན་ནོ་ཟེར་བ་འཐད་དང་མི་འཐད་དཔྱོད་ཅིག །
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༦༩ ལས། ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་
སྐབས་འདིར་ཆོས་ཅན། རང་གི་ངོ་བོ་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ལྟ་བུ་ཕྱོགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལ། སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཚད་
མས་མ་གྲུབ་པ་དགོས་སོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༣༦ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་གཞི་མཐུན་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་ཟེར་ན། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་དེར་ཐལ། དམ་བཅའ་འཐད་པ་གང་ཞིག དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱི་དེ་མ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་མི་ནུས་
ཏེ། རྟོག་པས་སྒྲོ་འདོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་དོན་འདི་དང་གཞི་མཐུན་ཉིད། །ཡོད་

125

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པ་མིན་ཡང་ཇི་ལྟ་བུ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།
ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༤༥ ལས། རང་རེས་དངོས་པོ་ཡིན་ན་དངོས་པོའི་
སྤྱི་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་བྱས་པ་ལ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར་ཟེར་ན་རྟགས་མ་གྲུབ་བོ། །འདོད་མི་ནུས་ཏེ། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་པོའི་སྤྱི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དངོས་པོ་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༤༡ ལས།བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ཀྱི་བུམ་མེད་ལྟ་བུ་
སྤྱི་མཚན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་གཞལ་བྱར་འགྱུར་བ་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་རང་མཚན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་གཞལ་བྱར་འགྱུར་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༧༥ ལས། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་པོ་མ་
ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་ན་དངོས་པོར་མེད་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་མི་རྟག་པ་རྟག་
པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཁྱབ་པ་འགལ་བར་ཐལ་ལོ། །འདི་དག་ལ་རྒྱ་ཆེར་བཤད་དུ་ཡོད་ཀྱང་། རེ་ཞིག་མདོར་བསྡུས་པར་འདོད་ནས་མ་བྲིས་སོ། །ཞེས་གསུངས།
ཡང་རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༣༦ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན། དངོས་པོ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཟེར་ན། སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་
བྱའི་ཆོས་སུ་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟག་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་
གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱས་པ་ལ་ཁོ་ན་རེ། སྒྲ་མི་རྟག་པ་དེ་སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་

126

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ། སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་
དོན་ཡང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དེར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྒྲ་དང་རྟག་པ་མ་ཡིན་
པའི་ཚོགས་དོན་དེ་ཡང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དེར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་དངོས་ཀྱི་དེར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། མེད་དགག་ཏུ་
ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་གཟུང་བྱ་
ཡིན་ན་མེད་དགག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ན་མ་ཁྱབ། ཅེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། འདིས་ནི་དངོས་ལའང་དངོས་པོའི་ཆ། །ཁས་བླངས་མེད་པ་དགག་པ་ཉིད། །སྒྲུབ་བྱེད་སྔ་མ་དག་གིས་ནི། །མ་ཡིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༦༠༠ ལས། འདིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་དགག་ཏུ་སྟོན་པ་མ་ཡིན་གྱི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་མ་
ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་མ་ཡིན་དགག་དང་། དེ་རྗེས་དཔག་གིས་ཤུགས་རྟོགས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཕྱོགས་ཆོས་དེ་ཆས་ཁྱབ་པ་ཡི། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་
དུ། སློབ་དཔོན་ཤཱཀྱ་བློས་བཤད་པ་ལྟར་རོ་ཞེས་གསུངས།
ཡང་རྒྱན་སྣང་ ༡༢༧ ལས། འདི་ཉིད་རིགས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་དང་གང་ཤེས་པ་ཡིན་པ་དེ་དང་དེ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་
ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། རྨི་ལམ་དུ་རྟ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དམིགས་
པ་ལྟ་བུའོ། །རྩོད་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡིད་འདི་ཡང་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་སོ། །དམིགས་པ་མངོན་སུམ་

127

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མ་ཡིན་ན། ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ།
རྗེ་བཙུན་པའི་ས་ལམ་ཆེ་ ༥༢ ཆུང་ ༨༩ དག་ལས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༣༢༡ ལས། རང་ལུགས་ནི། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་མེད་དགག་ཡིན་དགོས་པ་ཞེས་པའོ། །དེ་ཡང་
སྤྱིར་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་དགག་པར་གྱུར་པའི་ཆོས་ཤིག་སྒྲུབ་པས་ཁྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ན་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་ཤུགས་ལ་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་ཀྱང་དངོས་སུ་སྒྲ་མི་
རྟག་པར་རྟོགས་པའི་ཤུགས་ལ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་པ་ཡིན་ནོ། །འོན་ཀྱང་འབྲས་རང་གི་རྟགས་གཉིས་ཀྱིས་ནི་རང་རང་གི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་
བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སྒྲུབ་པར་གྱུར་པ་དངོས་སུ་བསྒྲུབ་པའི་ཤུགས་ལ་དགག་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་མ་ཡིན་དགག་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ལ། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་ནི་རང་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་མེད་དགག་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་

རོ། །སྒྲུབ་རྟགས་དང་དགག་རྟགས་སོ་སོར་ངེས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར། འདིས་ནི་དངོས་ལའང་དངོས་པོའི་ཆ། །ཁས་བླངས་མེད་པར་དགག་པ་ཉིད། །སྒྲུབ་བྱེད་སྔ་མ་དག་གིས་ནི། །མ་ཡིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཕྱིར་རོ། ། ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་འདོད་པ་དག་གི་ལུང་རིགས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་

128

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
དང་རང་ལུགས་ཀྱིས་དེ་དག་འགོག་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར།
ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་འདོད་པ་དག་གིས་ལུང་རིགས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་རང་ལུགས་ཀྱིས་དེ་དག་འགོག་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ནི། ཁ་ཅིག་
ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཡིན་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས། རང་ཉིད་ངེས་ཤིང་གཞན་དག་ལ། །ངེས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིས། །ཕྱོགས་ཆོས་འབྲེལ་པ་བསྒྲུབ་བྱ་དག །བརྗོད་པ་ལས་གཞན་སྤང་བར་བྱ། །ཞེས་ལུང་གི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། རིགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱང་། ཕྱོགས་ཚིག་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་ཡོད་དེ། དེ་ལས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཚིག་འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་གར་འབབ་ངེས་པ་མེད་པའི་ཐོག་ལྟར། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་བྱེད་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་བསྟན་པ་
མེད་པར་གཏན་ཚིགས་འཇུག་པ་རིགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། བྱེད་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་
ཕྱོགས་དངོས་སུ་བསྟན་པ་དག་སྔོན་དུ་འགྲོ་བ་ཉིད་ལས་རྟགས་ཚིག་འཇུག་པའི་
ཕྱིར། ཕྱོགས་ཚིག་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ནུས་པ་གྲུབ་པར་འདོད་དོ་ཞེས་ཟེར།
རང་ལུགས་ཀྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་དེ་དག་འགོག་ཚུལ་ནི། དེ་ཡང་སྔར་གྱི་རིགས་
པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་པོ་དེ་འགོག་པ་ལ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། གལ་ཏེ་དེ་ལ་ནུས་ཡོད་དེ། །གཏན་ཚིགས་ཚིག་ནི་འཇུག་ཕྱིར་ན། །ཞེས་པས་ཕྱོགས་སྔའི་འདོད་པ་བརྗོད་ནས། དེ་ནི་ཐེ་ཚོམ་གྱིས་ཤེས་པར། །འདོད་པས་སྐབས་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལུགས་དེ་འགོག་པར་མཛད་དོ། །དེ་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་
ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༠༨ ལས། གལ་ཏེ་ཕྱོགས་ཚིག་དེ་ལའང་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་ཡོད་དེ། དེ་ལས་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཚིག་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། འོ་ན་བསྒྲུབ་

129

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བྱ་ལ་དམིགས་པའི་ཐེ་ཚོམ་དང་། ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཤེས་འདོད་དང་། སྒྲུབ་བྱེད་འདྲི་བའི་
སྐབས་ལ་སོགས་པ་ཡང་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་ཐལ། རྟགས་ཚིག་དེ་ནི་ཐེ་ཚོམ་
གྱིས་དྲངས་པའི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཤེས་པར་འདོད་པས་སྒྲུབ་བྱེད་འདྲི་བའི་སྐབས་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་འཇུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཐལ་བ་གཅིག་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༠༨ ལས། སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་བར་ཐལ། སྒྲ་མི་རྟག་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྒྲ་རྟག་ཅེས་ཁས་ལེན་ན་ཡང་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་རྟགས་ཚིག་དེ་འཇུག་པ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་དམ་བཅའ་དེ་དགག་པའི་ཆེད་དུ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ངག་འགོད་པ་ཡོད་པས་སོ། །ཞེས་ཐལ་བ་གཅིག་དང་། ཡང་
དེ་ཉིད་ ༤༠༩ ལས། ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་སྨོས་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ། བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པའང་མེད། ཚུལ་གསུམ་ལ་དྲན་པ་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་ནུས་པའང་མེད། དགོས་པ་གཞན་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་སྔ་མ་དེར་ཐལ།
ནང་གི་ཡན་ལག་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་ནི་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་དག་ཁོ་ན་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་བར་པ་དེར་ཐལ། ཚུལ་གསུམ་དེ་ལ་དྲན་པ་བསྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ནི་དེ་ཉིད་སྟོན་པའི་རྟགས་ཚིག་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚིག་ལ་མི་གནས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཐལ་བ་གཅིག་བཅས་མདོར་ན་ཐལ་བ་གསུམ་གྱིས་བཀག་གོ །
ཕྱོགས་སྔ་མའི་རིགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་གཉིས་པ་དེ་འགོག་པ་ལ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། གལ་ཏེ་ཡུལ་བསྟན་མེད་པ་ནི། །གཏན་ཚིགས་འཇུག་པ་མེད་པའི་
ཕྱིར། །ཡུལ་བསྟན་པ་དག་ཉིད་ལས་ནི། ། ནུས་པ་སྒྲུབ་པར་འདོད་ཅེ་ན། །ཞེས་

130

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཕྱོགས་སྔའི་ཁས་བླངས་དེ་བསྟན་ནས། ཁྱབ་སྔོན་ཅན་ལ་དེ་མེད་ཀྱང་། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལུགས་དེ་འགོག་པར་མཛད་དོ། །དེ་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༠༩ ལས། གལ་ཏེ་འགར་འབབ་ངེས་པ་མེད་པའི་ཐོག་ལྟར། གཏན་ཚིགས་
ཀྱི་བྱེད་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་བསྟན་པ་མེད་པར་གཏན་ཚིགས་འཇུག་པ་རིགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། བྱེད་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཕྱོགས་དངོས་སུ་བསྟན་པ་དག་སྔོན་དུ་
འགྲོ་བ་ཉིད་ལས་རྟགས་ཚིག་འཇུག་པའི་ཕྱིར། ཕྱོགས་ཚིག་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ནུས་
པ་གྲུབ་པར་འདོད་དོ་ཞེ་ན། སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་དང་ལྡན་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་གོང་འོག་ཀུན་ཏུ་བཀག་ཅིང་འགོག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་ངེས་པར་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་ཁས་ལེན་དགོས་ལ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༥༨ དང་། ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༤༨༩ སོགས་འདིའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་དག་ལ་ཞིབ་གཟིགས་གནང་དགོས་སོ། །
ལུང་གི་སྒྲུབ་བྱེད་འགོག་པ་ནི། འོ་ན་སྔར་གྱི་རང་ཉིད་ངེས་ཤིང་གཞན་དག་
ལ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གི་ལུང་དེའི་དོན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེའི་
དོན་ནི། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༠༧ ལས། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ན། ཕྱོགས་ཆོས་འབྲེལ་པ་བསྒྲུབ་བྱ་དག །བརྗོད་པ་ལས་གཞན་སྤང་བར་བྱ། །ཞེས་པ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་བཞེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྗེས་དཔག་བྱ་དེར་བསྟན་པ་ནི། །གཏན་ཚིགས་དོན་གྱི་ཡུལ་དུ་འདོད། །ཅེས་པའི་ཚིག་དེ་ཉིད་ཀྱིས།

ཕྱོགས་ཚིག་དེས་ཕྱོགས་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་མེད་པའི་ཕྱོགས་དེ་ནི་བརྗོད་པར་བཤད་

131

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
པའི་ཕྱིར། འོ་ན་ཚིག་སྔ་མའི་དོན་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་ནི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ། བསྒྲུབ་བྱའི་མིང་གིས་བཏགས་པ་ཡིན་གྱི་བསྒྲུབ་བྱ་མཚན་ཉིད་པ་མིན་ནོ། །གང་དག་དེ་
བསྒྲུབ་བྱ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པ་ཚིག་དེའི་དོན་དུ་བཟུང་ནས་འགལ་སྤོང་བྱེད་པ་ནི་མ་རྟོགས་པའི་རྣམ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༤༨༦ ལས། གཏན་ཚིགས་ཞེས་སོགས་རྐང་པ་
གཉིས་ཀྱི་དོན་ལ། རྒྱན་མཁན་པོ་ལྟར་ན། ལུང་འགལ་སྤོང་བའི་གཞུང་དུ་འཆད་
ཅིང་། བོད་ཀྱི་ཊཱིཀ་བྱེད་མཐའ་དག་ཀྱང་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་ངོ་། །དེ་ལྟར་ན་བཤད་
པའི་ཚུལ་འདི་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས། ཕྱོགས་ཆོས་
འབྲེལ་པ་བསྒྲུབ་བྱ་དག །བརྗོད་པ་ལས་གཞན་སྤང་བར་བྱ། །ཞེས་བཤད་པའི་ཕྱིར།

ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་བཞེད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། སློབ་དཔོན་གྱིས། དེ་ལ་དཔག་བྱ་བསྟན་པ་ནི། །གཏན་ཚིགས་དོན་གྱི་ཡུལ་དུ་

འདོད། །ཅེས་གསུངས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱོགས་ཚིག་དེས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་རྟོགས་པ་བསྐྱེད་
པའི་ནུས་པ་མེད་པའི་ཕྱོགས་དེ་ནི་བརྗོད་པར་བཤད་པས། ཕྱོགས་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་

ཡན་ལག་མ་ཡིན་པར་བསྟན་ཅིང་། དེའི་ཕྱིར་ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་
ཏུ་མི་བཞེད་པར་གྲུབ་བོ། །
ཡང་ན་ཁོ་བོ་ནི་འདི་ལྟར་འཆད་དེ། གོང་དུ་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་རིགས་པ་དེ་
དག་མདོ་ཚིག་གང་གིས་བསྟན་ཅེ་ན། དེ་ལ་དཔག་བྱ་བསྟན་པ་ནི། །གཏན་ཚིགས་དོན་གྱི་ཡུལ་དུ་འདོད། །ཡན་ལག་རྣམས་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། ཁོ་བོ་ཅག་གིས་སྒྲུབ་བྱེད་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་

132

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ལས་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་
ནི་དེས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་པའི་མདོ་ཚིག་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
སྔར་བཤད་ཀྱི་རིགས་པ་རྣམས་མདོ་དང་སྦྱོར་བའི་གཞུང་ཚིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་གཏན་ཚིགས་དོན་གྱི་ཡུལ་ཉིད་ཀྱིས། ཞེས་པ་ནི། གང་དང་སྦྱོར་བའི་མདོའི་ཚིག་
སྣ་སྨོས་པ་ཡིན་ལ། མདོ་དེ་ཡིས། དེ་ལས་ཐེ་ཚོམ་དག །སྐྱེ་ཕྱིར་དངོས་སུ་སྒྲུབ་བྱེད་
མིན། །ཞེས་པའི་རིགས་པ་དེ་ཚིག་ཟིན་ལ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་བསྟན་པས། དེ་ཉིད་མདོ་དེ་བསྟན་པར་མ་བསྒྲུབས་པར། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བརྗོད་པ་ཡིས། ། བརྒྱུད་པ་ཡིས་ཀྱང་ནུས་པ་མེད། །ཅེས་པའི་རིགས་པ་དེ་ཉིད་མདོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བསྟན་པར་

སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། གཏན་ཚིགས་དོན་གྱི་ཡུལ་ཉིད་ཀྱིས། །ནུས་མེད་དེ་ནི་བརྗོད་པར་
བཤད། །ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་གཞུང་གི་དོན་འདི་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཁོ་ན་རེ། ཁྱོད་ཀྱིས་སྨས་པའི་ཕྱོགས་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པའི་
རིགས་པ་འདི་དག །ཀུན་ལས་བཏུས་ལས་བཤད་པའི་རིགས་པའི་དོན་རྣམ་པར་འགྲེལ་བ་ཡིན་ན། དེ་ལས་ཐེ་ཚོམ་དག །སྐྱེ་ཕྱིར་དངོས་སུ་སྒྲུབ་བྱེད་མིན། །ཞེས་
པ་འདི་ཉིད། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ། རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་བསྟན་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི། ཁོ་བོ་ཅག་གིས་སྒྲུབ་བྱེད་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཡིན་ཆུག་མོད། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བརྗོད་
པ་ཡིས། །བརྒྱུད་པ་ཡིས་ཀྱང་ནུས་པ་མེད། །ཅེས་པ་དེ། མདོ་ཚིག་གང་གི་དོན་ཡིན་ཞེ་ན། བརྒྱུད་པ་ཡིས་ཀྱང་ནུས་པ་མེད་ཅེས་པ་དེ་ནི་ཀུན་ལས་བཏུས་སུ། འོན་ཀྱང་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་དོན་གྱི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་དེས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་

133

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བརྗོད་ཅིང་བསྟན་པར་བཤད་དེ། ཚུལ་གསུམ་གྱི་
ནུས་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་བསྒྲུབ་བྱར་བསྟན་པས་རང་ཉིད་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའི་ནུས་པ་མེད་པར་འཕངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བཤད་ན་ཤིན་ཏུ་འགྲིག་པར་
མངོན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློས་ཀྱང་། སྐབས་འདིར་མདོ་ཚིག་འདི་
དག་དྲངས་སོ། །འོ་ན་བཤད་ཚུལ་སྔ་མའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཕྱོགས་ཆོས་འབྲེལ་པ་བསྒྲུབ་བྱ་དག །བརྗོད་པ་ལས་གཞན་སྤང་བར་བྱ། །ཞེས་པའི་དོན་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་དང་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་

འབྲེལ་པ་དག་བརྗོད་ལས་གཞན་སྤང་བར་བྱའོ། །ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཞེས་པ་ལ་ཚིགས་སུ་བཅད་པའི་སྡེབ་སྦྱོར་གྱི་དབང་གིས་ཆོས་ཞེས་པའི་བར་གྱི་
ཚིག་མི་མངོན་པར་བྱས་པའོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༦ ལས། གལ་ཏེ་ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་ན། སློབ་དཔོན་གྱིས། རང་ཉིད་ངེས་བཞིན་གཞན་དག་ལ། །ངེས་པ་
སྐྱེད་པར་འདོད་པ་ཡིས། །ཕྱོགས་ཆོས་འབྲེལ་པ་བསྒྲུབ་བྱ་དག །བརྗོད་པ་ལས་གཞན་སྤང་བར་བྱ། །ཞེས་ཕྱོགས་ཆོས་དང་འབྲེལ་པ་དང་བསྒྲུབ་བྱ་བརྗོད་པར་བྱ་ལ་དེ་ལས་གཞན་བརྗོད་པ་སྤང་བར་བྱ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། ཕྱོགས་ཆོས་དང་འབྲེལ་པ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །གང་དང་འབྲེལ་པ་བརྗོད་པར་བྱ་ཞེ་ན། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་འབྲེལ་པ་བརྗོད་པར་བྱའོ། ། ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྐབས་འདིར་ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་ལུང་རིགས་གཉིས་ཀྱི་

134

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྒོ་ནས་བསྒྲུབ་མཁན་ནི། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གི་རྗེས་འབྲང་འགའ་ཞིག་ལ་འཇོག་པ་གཙོ་ཆེའོ། །

སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཅིག་ལྡན་དང་གཉིས་ལྡན་དང་ལྔ་ལྡན་གྱི་འདོད་ཚུལ།

སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཅིག་ལྡན་དང་གཉིས་ལྡན་དང་ལྔ་ལྡན་གྱི་འདོད་ཚུལ་
ནི། དང་པོ་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཅིག་ལྡན་འདོད་ཚུལ་ལ། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། དཔེ་ལ་དེ་ཡི་ངོ་བོ་གང་། །རྒྱུ་དངོས་དེ་དག་མི་ཤེས་ལ། །སྟོན་ཏེ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་ནི། །གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་བརྗོད་པར་ཟད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེས་འབྲངས་ཁ་ཅིག་ཕྱོགས་ཆོས་རྐྱང་པ་བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཅིག་ལྡན་འདོད་པའང་ཡོད་པར་མངོན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༢༠༤ ལས། ཁ་ཅིག །རྩ་འགྲེལ་འདི་རྣམས་
ཀྱིས་བྱས་མི་རྟག་གི་འབྲེལ་པ་ཚད་མས་ཤེས་ཟིན་མ་བརྗེད། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་

མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཤེས་ཀྱང་དྲན་ལམ་དུ་མེད་པའི་རྒོལ་བ་ལ། སྒྲ་བྱས་ཞེས་པའི་ངག་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཏུ་བསྟན་ཞེས་ཟེར། ཡང་ཕྱིས་ཀྱི་ཁ་

ཅིག །བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཚད་མས་ངེས་ཀྱང་
དྲན་ལམ་དུ་མེད། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཁྱབ་འབྲེལ་ཤེས་ཟིན་
མ་བརྗེད། གང་དུ་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་བརྗོད་པའི་ཕྱི་རྒོལ་མཁས་པ་ལ།
སྔ་རྒོལ་རྣམས་ཀྱིས་འོ་ན་སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པའི་ངག་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པ་
གཞུང་འདིའི་རྩ་འགྲེལ་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། མཁས་པ་
རྣམས་ལ་ནི། གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་བརྗོད་པ་ཟད། །ཅེས་པའི་མཁས་པ་དེ་སྒྲ་

135

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བྱས་པ་ལ་ཤེས་འདོད་ཀྱི་ཐེ་ཚོམ་དང་ལྡན་ཞིང་། བྱས་མི་རྟག་གི་འབྲེལ་པ་ཤེས་
ཟིན་མ་བརྗེད་པའི་གང་ཟག་གཅིག་ལ་ཡིན་གྱི། དེ་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་
སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་དུ་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེ་བྱས་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་མ་
ཡིན་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། ཤཱཀྱས་ཅེས་སོགས་གསུངས་པས། ཕྱོགས་ཆོས་རྐྱང་
པ་བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཅིག་ལྡན་དུ་འདོད་པའི་རང་སྡེ་འགའ་ཞིག་ཡོད་པར་མངོན་ལ། དེ་བཞིན་དུ། གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་ཅེས་རྗེས་ཁྱབ་རྐྱང་པ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཅིག་ལྡན་དང་། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་ཅེས་ལྡོག་
ཁྱབ་རྐྱང་པ་ཅན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཅིག་ལྡན་འདོད་པའང་ཡོད་པར་མངོན་ཏེ།
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༤ ལས། ཕྱོགས་ཆོས་མ་བརྗོད་གོང་གི་དཔེ་གཉིས་ལ་དངོས་སུ་བསྟན་པ་ནི། འབྲེལ་བའི་རང་ལྡོག་དང་དོན་ལྡོག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ཁྱབ་པ་ངེས་པའི་རྒྱུར་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི་དེ་ཙམ་གྱིས་སྒྲུབ་ངག་གིས་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ཁྱབ་པ་རྫོགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྟོན་པ་ལ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་
བརྗོད་པ་ལ་ངེས་པར་བལྟོས་ཏེ། བྱས་པ་གཞིར་བཟུང་བའི་སྟེང་དུ་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་བསྟན་དགོས་ཀྱི། དེ་ལྟར་མིན་ན་
སྔར་བཤད་པའི་ཉེས་པ་དེ་དག་སྤང་མི་ནུས་སོ་ཞེས་གསུངས་ལ། པཎ་ཆེན་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༩༧ ལས་ཀྱང་། ཁ་ཅིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་རུང་སྟོན་པའི་རྟགས་ཚིག་རྣམ་དག་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དཔེར་ན། སྒྲ་བྱས་ཞེས་པའི་ངག་དེ་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་

136

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཆོས་རྐྱང་པ་བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། ཅེས་པའི་ངག་དེ། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་རྐྱང་པ་
བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་ཟེར། ཞེས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་འདོད་ཚུལ་ལ། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་ཡབ་སྲས་རྣམས་ནི་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་དུ་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཚད་མ་ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི། །རང་གིས་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད། །ཅེས་དང་། རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༦༡ ལས། དེས་ན་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་གྱིས་ཁྱབ་ཅིང་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༠༩ ལས། སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་དང་ལྡན་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་གོང་འོག་ཀུན་ཏུ་བཀག་ཅིང་འགོག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་ངེས་པར་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། གོང་དུ་སྒྲུབ་ངག་གི་མཚན་ཉིད་ངོས་བཟུང་བའི་སྐབས་སུའང་གསལ་ལོ། །
གཞན་ཡང་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་དུ་འདོད་པའི་གཞན་ལུགས་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་པཎ་ཆེན་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༩༧ ལས། གཉིས་པ་སྤྱིའི་དོན་ཡོད་དེ། གཞན་ལུགས་འགག་པ། རང་ལུགས་བཞག་པ། རྩོད་པ་སྤོང་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། དང་པོ་ཡོད་དེ། སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཅིག་ལྡན་པའི་ལུགས་དགག་པ། གཉིས་ལྡན་པ་ཞིག་གི་ལུགས་དགག་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་ལ། འོན་ཀྱང་ཡན་ལག་གཉིས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ལ་དཔྱད་པར་བྱའོ། །

137

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་འདོད་པའི་ཚུལ་ལ། རང་སྡེ་དང་། གཞན་སྡེ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཡབ་སྲས་སོགས་ཐལ་འགྱུར་པ་རྣམས་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་དུ་བཞེད་པར་མངོན་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་དབུ་མ་ཚིག་གསལ་དུ་བདག་སྐྱེ་འགོག་པའི་སྐབས་སུ་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་བཀོད་ཅིང་། གཉལ་སྟོན་དཀའ་འགྲེལ་ ༢༨༧ ལས་ཀྱང་། གསུམ་པ་ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་ནི། སྔ་རྒོལ་རང་གི་ཚད་མས་མཐོང་བའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ། སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་ལ་གསལ་བར་སྟོན་པའི་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་གྱི་རྟགས་ཚིག་རྣམ་
དག་དེ། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དཔེར་ན། སྒྲ་ནི་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པ་མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། བྱས་པ་མི་རྟག་པར་མཐོང་སྟེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། དེ་བཞིན་
དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་བྱས་པའི་ཕྱིར་སྒྲ་མི་རྟག་གོ་ཞེས་པའི་ངག་ལྟ་བུའོ་
ཞེས་གསུངས།
གཉིས་པ་གཞན་སྡེ་ནི་རིགས་པ་ཅན་པ་རྣམས་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་དུ་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༤༨༡ ལས། རིགས་པ་ཅན་པ་ལ་སོགས་པ་རང་གཞན་གྱི་རྟོག་གེ་པ་སྔ་མ་དག་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་དག་
ཀྱང་སྒྲུབ་ངག་གིས་གཞན་ལ་སྟོན་པ་ན། སྒྲ་ནི་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། བུམ་པ་བྱས་པ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས། དེའི་ཕྱིར་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་
སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་དུ་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་ངག་ལྷག་ཆད་ཀྱི་སྐྱོན་དང་བཅས་
པ་སྨྲ་བར་བྱེད་ལ་ཞེས་གསུངས་སོ། །གསུངས་འདི་ལྟར་ན། སྔར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་དེ་
སྒྲུབ་ངག་ཏུ་འདོད་པའི་རང་གཞན་གྱི་སྡེ་པ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པར་གསལ་ལ།

138

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གཉལ་སྟོན་དཀའ་འགྲེལ་ ༢༨༧ ལས། འདིའི་ཡན་ལག་ལྔ་ནི། དམ་བཅའ་དང་། ཁྱབ་པ་དང་། དཔེ་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་དང་། མཇུག་སྡུད་པ་བརྗོད་པར་ལྔའོ། །དེའི་ཕྱིར་རིགས་པ་ཅན་པའི་སྒྲུབ་ངག་དང་འཇོག་ཚུལ་མི་འདྲའོ་ཞེས་
གསུངས་པས། ཊཱིཀ་ཆེན་ལས་གསུངས་པའི་རང་གཞན་གྱི་རྟོག་གེ་པ་སྔ་མ་དག་
ཅེས་གསུངས་པའི་རང་སྡེ་དེ་ཐལ་འགྱུར་པ་ལས་གཞན་པའི་རང་སྡེ་ཞིག་ལ་འཇོག་གམ་དཔྱད་པར་བྱ་ཞིང་།
ཡང་དབུ་མའི་སྤྱི་དོན་སྐལ་བཟང་མགུལ་རྒྱན་ ༢༢༡ ལས། སངས་རྒྱས་
བསྐྱངས་ཀྱིས་གཞན་གྲགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་བསྟན་ན། བསྟན་ཚུལ་གང་ཞེ་ན།
དཔེའི་སྦྱོར་བ་དང་། དོན་གྱི་སྦྱོར་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། སྒྲ་ནི་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་ན་
མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་སྟེ་དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན།
བུམ་པ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས། དེ་བས་ན་སྒྲ་བྱས་པའི་ཕྱིར་སྒྲ་མི་རྟག་གོ་
ཞེས་པ་དཔེ་དང་། གཉིས་པ་ནི། དངོས་པོ་རྣམས་སླར་ཡང་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དེ། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་ཟིན་ན་སླར་ཡང་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ་
དཔེར་ན་མངོན་པར་གསལ་ཟིན་པའི་མྱུ་གུ་བཞིན། མངོན་པར་གསལ་ཟིན་པའི་མྱུ་གུ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་ཟིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་རྣམས་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་དངོས་པོ་རྣམས་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་ཟིན་པའི་
ཕྱིར། དངོས་པོ་རྣམས་སླར་ཡང་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དོ། །ཞེས་པ་ནི་དོན་སྦྱོར་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་ནོ། །ཡན་ལག་ལྔ་ནི། དངོས་པོ་རྣམས་སླར་ཡང་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དོ་ཞེས་པས་དམ་བཅའ་བརྗོད། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་ཟིན་ན་སླར་ཡང་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་

139

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པས་ཁྱབ་པ་བརྗོད། དེ་ཁྱབ་སྟེ་དཔེར་ན་མངོན་པར་གསལ་ཟིན་པའི་མྱུ་གུ་བཞིན་ཞེས་པས་ཁྱབ་པ་དཔེ་དང་ཉེ་བར་སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་དཔེ་བརྗོད། མངོན་པར་གསལ་ཟིན་པའི་མྱུ་གུ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་ཟིན་པ་དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་རྣམས་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་ཟིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པས་ཉེར་བསྟོད་བསྟན། དེ་བས་ན་དངོས་པོ་རྣམས་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་

དངོས་པོ་རྣམས་སླར་ཡང་སྐྱེ་བ་དོན་མེད་དོ་ཞེས་པས་མཇུག་སྡུད་ཀྱི་ཡན་ལག་

བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་མ་དྲངས་པར་ཉེར་བསྟོད་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་དྲངས་པས་སྔར་གྱི་དཀའ་འགྲེལ་དང་
མི་འདྲ་བར་བྱུང་ལ། ཡང་ཁ་ཅིག་གཅིག་གིས། དམ་བཅའ་དང་། ཕྱོགས་ཆོས། དཔེ། ཉེར་བསྟོད། མཇུག་སྡུད་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་བཅས་དེ་ལྔ་ལ་ཡན་ལག་ལྔ་ཡི་ངོས་འཛིན་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་གསལ་ཏེ། དབུ་མའི་སྤྱི་དོན་སྐལ་བཟང་མགུལ་
རྒྱན་ ༢༢༣ ལས། འདིའི་སྐབས་སུ་ཁ་ཅིག །སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་
ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན་ནོ། །བུམ་པ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས། དེ་བས་ན་སྒྲ་བྱས་པའི་ཕྱིར། མི་རྟག་གོ་ཞེས་པས་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ཞེས་པས་དམ་བཅའ་བརྗོད། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པས་ཕྱོགས་ཆོས་བརྗོད། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན་ཞེས་པས་དཔེ་བརྗོད། བུམ་པ་བྱས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཡང་བྱས་ཞེས་པས་ཉེར་བསྟོད་བསྟན། དེ་བས་ན་སྒྲ་བྱས་པའི་ཕྱིར་

མི་རྟག་གོ་ཞེས་པས་མཇུག་སྡུད་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལ་ཁྱབ་པ་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་མ་ཚང་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཚིག་གསལ་ལས།

140

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་གྱི་སྒྲུབ་ངག་འཆད་པའི་ཚེ། དེ་ལ་ཇི་ལྟར་སྒྲ་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པ་
མི་རྟག་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་པ་དང་།
ཡན་ལག་ལྔ་ཡི་ནང་དུ་ཁྱབ་པ་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་ངེས་པར་ཚང་དགོས་པ་གསུངས་པ་སོགས་རང་སྡེའི་སྒྲུབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ལྔ་ཡི་ངོས་བཟུང་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་འདུག་པས་ཡང་ཡང་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
དེ་ལྟར་ན་ཐལ་འགྱུར་པའི་ལུགས་ལ་སྒྲུབ་ངག་འཆད་པའི་ཚེ་དང་། འགོད་པའི་ཚེ་གཉིས་ཀ་ལ་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་དུ་འཆད་ཅིང་འགོད་ལ། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ལུགས་ལ་སྔར་བཤད་པ་བཞིན། འཆད་པའི་ཚེ་
སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་ཀྱང་ཡོད་ལ། འགོད་པའི་ཚེ་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་ལ། གཞན་ཡང་མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༤༨༡ ལས། རང་གཞན་
གྱི་རྟོག་གེ་བ་སྔ་མ་དག་ཅེས་གསུངས་པ་བཞིན་རང་སྡེ་ལ་རྟོག་གེ་བ་སྔ་ཕྱི་གཉིས་
སུ་ཕྱེ་ཞིང་། གཞན་ཡང་རྟོག་གེ་བ་སྔ་མ་དག་གི་ལུགས་ལ་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་དང་། རྟོག་གེ་བ་ཕྱི་མ་དག་གི་ལུགས་ལ་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་དུ་བཞེད་ཅིང་། རང་སྡེ་རྟོག་གེ་བ་སྔ་མ་ནི་སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཡབ་སྲས་སོགས་དང་།
ཕྱི་མ་ནི་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་ཡབ་སྲས་སོགས་ལ་འཇོག་པ་ཏ་ར་ན་ཐའི་རྒྱ་གར་
གྱི་ཆོས་འབྱུང་དུ་གསལ་ཞེས་ཐོས་ལ། འོན་ཀྱང་ཁོ་བོས་དེ་ལས་ཡང་ཡང་བཙལ་ཀྱང་མ་རྙེད་དོ། །
ཁ་ཅིག །ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་ཀྱི་ལུགས་ལ། སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་
དང་། ཕྱོགས་གླང་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ལུགས་ལ་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་དུ་བཞེད་

141

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཅེས་ཟེར་ན། དེ་མི་འཐད་དེ། སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༢ ལས། ཁ་ཅིག །ཐོགས་
མེད་སྐུ་མཆེད་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་བཞེད་ལ། ཕྱོགས་གླང་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་

དེ་བཀག་ནས་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་བཞེད་དོ་ཞེས་སྨྲ་བ་མི་འཐད་དེ། སྒྲུབ་ངག་འཆད་པ་དང་འགོད་པའི་སྐབས་གཉིས་ལས། འཆད་པའི་ཚེ་ཕྱོགས་གླང་
ཡབ་སྲས་ཀྱིས་ཀྱང་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་བཞེད་ལ། ཕྱི་རྒོལ་ལ་འགོད་པའི་
ཚེ་ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་ཀྱིས་ཀྱང་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་བཞེད་པའི་ཕྱིར་

རོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

རང་གི་མཐོང་ཞེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་གྲངས་ཅན་གྱི་ལོག་རྟོག་གི་
སྦྱོར་བའི་སྐོར་བཤད་པ།
རང་གི་མཐོང་ཞེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་གྲངས་ཅན་གྱི་ལོག་རྟོག་གི་སྦྱར་བའི་
སྐོར་བཤད་པ་ནི། རང་ལུགས་ལ་རང་གི་མཐོང་ཞེས་པའི་སྐབས་གང་ཟག་གང་གིས་མཐོང་བ་དང་། དོན་གང་ཞིག་མཐོང་བ་དང་། ཚུལ་ཇི་ལྟར་མཐོང་བ་གསུམ་
གྱིས་ཤེས་པར་བྱ་ལ། དེ་ཡང་གང་ཟག་གང་གིས་མཐོང་བ་ནི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་འགོད་པ་པོ་སྔ་རྒོལ་རང་གིས་མཐོང་བའོ། །འདི་ནི་ལྷ་ཤཱཀ་གཉིས་ཀྱང་བཞེད་ལ། རྒྱན་ལྟར་ན་རྒོལ་ཕྱི་རྒོལ་དཔང་པོ་གསུམ་ཀ་ལ་བྱེད་པར་གསུངས། དོན་གང་ཞིག་
མཐོང་བ་ནི། རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་མཐོང་བའོ། །རང་འགྲེལ་དང་། ཤཱཀྱ། ཆོས་མཆོག །རྒྱན་རྣམས་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ལ་གསུངས། ཚུལ་ཇི་ལྟར་མཐོང་བ་ནི་ཚད་མས་ངེས་པའི་སྒོ་ནས་མཐོང་བའོ། །དེའི་ཕྱིར་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༨༨ ལས། དེས་ན་རང་གིས་མཐོང་བ་ནི། ཚུལ་གསུམ་རྒོལ་བ་རང་གི་ཚད་

142

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མས་མཐོང་བ་སྟེ། དེ་ཉིད་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་བློ་ཡུལ་དུ་གསལ་བར་སྟོན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་
གསུངས་སོ། །
ལོག་རྟོག་གི་སྦྱོར་བ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། གཞན་ལ་བསྟན་པ་བྱ་
ཉིད་ཕྱིར། །བདག་མཐོང་མིན་ཡང་གཞན་དག་གིས། ། མཐོང་བ་སྒྲུབ་བྱེད་ཅེས་ཁ་ཅིག །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གྲངས་ཅན་ཁ་ཅིག་ན་རེ། བློ་བདེ་ཆོས་ཅན། སེམས་མེད་བེམ་པོ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་དེ་ཙམ་ལྔ་པོ་བཞིན་ནོ་ཞེས་པ་འདིའོ། །འདི་གང་ལས་འཕྲོས་ན། གོང་དུ་ཚུལ་གསུམ་རྒོལ་བ་རང་གིས་མཐོང་དགོས་པ་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཕྲོས། འཕྲོས་ཚུལ་ནི། གྲངས་ཅན་པ་ཁ་ཅིག །གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ཚུལ་གསུམ་རང་ལ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ན་རྒོལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཚུལ་གསུམ་གྲུབ་དགོས་མོད་ཀྱང་།
ཕྱི་རྒོལ་གཞན་ལ་ཚུལ་གསུམ་བསྟན་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་སྔ་རྒོལ་གྱིས་མ་ངེས་ཀྱང་
བསྟན་པ་ཙམ་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། གྲངས་ཅན་པས་
སངས་རྒྱས་པ་ལ་བློ་བདེ་ཆོས་ཅན། སེམས་མེད་བེམ་པོ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་གཟུགས་སོགས་དེ་ཙམ་ལྔ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་པའི་རྟགས་དེའི་ཚུལ་གསུམ་གྲངས་ཅན་རང་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་ཀྱང་ཕྱི་རྒོལ་སངས་རྒྱས་པ་ལ་
རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ་ཞེས་དང་། དཔེར་གཞན་འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པ་ཞིག་བརྗོད་ན། ལོང་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གཟུགས་མི་མཐོང་ཡང་། ལག་ཏུ་སྒྲོན་མེ་ཐོགས་ཏེ་དེའི་འོད་ཀྱིས་མིག་ལྡན་གྱི་སྐྱེ་བོ་གཞན་གྱི་གཟུགས་མཐོང་བར་
བྱེད་ནུས་པ་བཞིན་ཚུལ་གསུམ་རང་གིས་མ་མཐོང་ཡང་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྲོ་བ་

143

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡོད་དོ་ཞེས་ཟེར། དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༨༨ ལས། ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་སྟོན་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གོ་ཞེས་སྨོས་པས་ཆོག་མོད། རང་གི་མཐོང་བ་ཞེས་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། ཚུལ་གསུམ་རང་ལ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ན་རང་གིས་གྲུབ་དགོས་ཀྱང་། ཕྱིར་རྒོལ་གཞན་ལ་ཚུལ་
གསུམ་བསྟན་ནས་དེ་རྟོགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཚུལ་གསུམ་རྒོལ་བ་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཚད་མས་མཐོང་བ་མིན་ཀྱང་། ཕྱིར་རྒོལ་
གཞན་དག་གི་ཚད་མའམ་ལུང་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐོང་བ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ནོ་ཞེས་གྲངས་ཅན་པ་ཁ་ཅིག་སྨྲ་བས་དེའི་ལོག་རྟོག་དགག་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ།
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༤༦༦ ལས་ཀྱང་། གལ་ཏེ་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་བརྗོད་པར་བྱེད་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གོ་ཞེས་སྨོས་པས་ཆོག་མོད། རང་གིས་མཐོང་བ་ཞེས་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། སེར་སྐྱ་པ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་རྒོལ་བ་རང་ལ་རྟོགས་པ་བསྐྱེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཕྱི་རྒོལ་གཞན་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་ཐབས་སུ་བསྟན་པར་བྱ་བ་
ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དེ་རྒོལ་བ་བདག་གི་ཚད་མས་མཐོང་བ་མིན་ཡང་ཕྱི་རྒོལ་གཞན་དག་གི་མཐོང་བ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། གྲངས་ཅན་པས་སངས་རྒྱས་པ་ལ། བློ་བདེ་ཆོས་ཅན། སེམས་མེད་དེ། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ཞེས་བཀོད་པ་ན། རྟགས་སྐྱེ་
འཇིག་ཅན་དེ་བློ་བདེ་ལ་གྲངས་ཅན་རང་གི་ཚད་མས་མ་མཐོང་ཡང་། བློ་བདེ་སྐྱེ་

144

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འཇིག་ཅན་ཡིན་པར་ཕྱི་རྒོལ་སངས་རྒྱས་པའི་ལུང་ལས་མཐོང་བའི་ཕྱིར་སྒྲུབ་བྱེད་
ཡང་དག་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ་སྙམ་དུ་སེམས་པར་བྱེད་པས། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་བརྗོད་པ་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པ་སྤང་བའི་ཕྱིར་དུ་བདག་གི་མཐོང་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་སྨོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མདོར་ན། སློབ་དཔོན་གྱིས་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་འཆད་པ་
ན་རང་གི་མཐོང་ཞེས་གསུངས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། སྔར་གྲངས་ཅན་གྱིས་

འདོད་པའི་ཚུལ་གསུམ་རྒོལ་བ་རང་གིས་མ་གྲུབ་པས་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པ་དང་། དེ་འདྲའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་ངག་རྣམས་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

འདི་འདྲའི་ལོག་རྟོག་གི་སྦྱོར་བ་འགོད་མཁན་ནི། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༨༩ ལས། ལོག་རྟོག་གི་སྦྱོར་བ་ཞེས་པ་ནས་གྲངས་ཅན་རང་ཉིད་
ཀྱིས་ཁས་ལེན་ཏེ། ཞེས་སོགས་གསུངས་པས་གྲངས་ཅན་ལ་བཞེད་ཅིང་།
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༤༦༧ ལས། སེར་སྐྱ་པ་ཁ་ཅིག་ཅེས་སོགས་སེར་སྐྱ་པར་གསུངས་སོ། །འོ་ན་སེར་སྐྱ་པ་དང་གྲངས་ཅན་པ་དོན་གཅིག་གམ་ཞེ་ན། པཎ་ཆེན་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་གཞག་ ༥༡༠ ལས། རྟོག་གེ་སྡེ་ལྔ་པོ་གང་རུང་གང་ཞིག །རང་གི་རྩ་བའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་ཤེས་བྱ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ཁས་ལེན་པ། གྲངས་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་དུ་མ་ཡོད་དེ། གྲངས་ཅན་པ།
སེར་སྐྱ་པ། གསལ་བྱེད་པ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས། དཔལ་ལྡན་ཆོས་རྗེའི་གྲུབ་མཐའི་མཆན་འགྲེལ་ ༩༡ ལས། འདིར་དྲང་སྲོང་

145

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སེར་སྐྱའི་ཞེས་པ་ནས་སྟོན་པ་ཆུ་ཀླུང་སོགས་གྲངས་ཅན་ལྷར་བཅས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་
ཕལ་ཆེར་སེར་སྐྱའི་རྗེས་འབྲང་ཤ་སྟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན། སེར་སྐྱ་པ་དང་གྲངས་ཅན་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་ནམ་སྙམ་པས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས།ལྕང་སྐྱའི་གྲུབ་མཐའ་ ༢༥ ལས། སེར་སྐྱ་པ་དང་གྲངས་ཅན་པ་ནི། གཞུང་ཆེན་མོ་འགའ་ཞིག་ཏུ་སོ་སོར་བཤད་ཀྱང་གྲངས་ཅན་གྱི་ནང་ཚན་ཞིག་ལ་སེར་སྐྱ་
པར་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་ཞིང་དེ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཏུ་བཤད་པ་ཡང་མང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྡུས་པའི་དཀའ་འགྲེལ་ ༧༢ ལས། དེ་ལ་རང་བཞིན་གྱི་བྱ་བ་དང་བྲལ་བའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྟན་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་གྲངས་ཅན་གྱི་

ལུགས་བསྟན་པའི་དོན་དུ། ནུས་པ་མ་ལུས་དང་ལྡན་པའི། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྨོས་ཏེ། སེར་སྐྱ་པ་རྣམས་ན་རེ། ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུའི་ཚོགས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ནུས་པ་མ་ལུས་པ་དང་རབ་ཏུ་ལྡན་ཞིང་ཡང་དག་པར་ལྡན་པ་རྡུལ་དང་མུན་པ་དང་སྙིང་སྟོབས་དག་ཆ་མཉམ་པའི་གནས་སྐབས་
ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅན་ནི་གཙོ་བོའོ། །དེ་དག་ཉིད་ལས་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུའི་བྱེ་བྲག་དེ་དག་འབྱུང་ངོ་། །ཞེས་ཟེར་ཏེ། གཙོ་བོ་ཁོ་ན་ཞེས་ངེས་པར་བཟུང་བ་ནི། སྐྱེས་བུ་ལ་སོགས་པ་རྣམ་པར་བཅད་པའི་དོན་དུའོ། །འབའ་ཞིག་ལས་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་ནི་དབང་ཕྱུག་དང་བཅས་པའི་གྲངས་ཅན་གྱིས་བརྟགས་པའི་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་བསལ་བའི་དོན་དུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཀུན་མཁྱེན་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོ་ ༧༣ ལས། འདིར་ཅུང་ཟད་དཔྱད་ན་གཞུང་

146

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དུ་མར་སེར་སྐྱ་པ་དང་། གྲངས་ཅན་པ་ཐ་དད་དུ་བཤད་སྣང་སྟེ། ཞི་འཚོས། ནུས་པ་མ་ལུས་དང་ལྡན་པའི། །གཙོ་བོ་ཉིད་ནི་འབའ་ཞིག་ལས། །ཞེས་པ་ནས། དེ་ཡང་ཡིན་ཞེས་སེར་སྐྱ་སྨྲ། །ཞེས་དང་། དེའི་དཀའ་འགྲེལ་ལས། སེར་སྐྱ་པ་རྣམས་ན་རེ་ཞེས་པ་ནས། འབའ་ཞིག་ལས་ཞེས་བྱ་བའི་ཚིག་ནི། དབང་ཕྱུག་དང་བཅས་པའི་གྲངས་ཅན་གྱི་བརྟགས་པའི་དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པ་བསལ་བའི་དོན་དུའོ། །ཞེས་
དབང་ཕྱུག་མི་འདོད་པའི་སེར་སྐྱ་པ་བཤད་ཅིང་། ལེའུ་གསུམ་པར། དེ་ལྟར་རང་བཞིན་དབང་ཕྱུག་དག །ཅེས་སོགས་དང་། དཀའ་འགྲེལ་ལས། དེ་ལྟར་རང་བཞིན་དབང་ཕྱུག་དག །ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སྨོས་ཏེ། དེ་ལ་གྲངས་ཅན་ཁ་ཅིག་ནི་གཙོ་བོ་འབའ་ཞིག་ལས་འབྲས་བུ་ཐ་དད་པ་འདི་དག་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་སེམས་པ་མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་། ཡེ་ཤེས་ཀུན་བཏུས་ལས། སེར་སྐྱ་པ་
རྣམས་སྟོངས་པའི་ཚུལ། །གྲངས་ཅན་སྨྲ་རྣམས་ཡོན་ཏན་མེད། །ཅེས་དང་། འགྲེལ་པ་ལྟར་ན་འདིའི་གྲངས་ཅན་པས་ཀྱང་དབང་ཕྱུག་ལྷར་མི་འདོད་པར་བཤད་ཅིང་། གྲུབ་ཆེན་སྨན་ཞབས་ཀྱིས་བདག་གི་རྣམ་གྲངས་སུམ་ཅུ་པ་ལས། དུས་ལས་བྱུང་བ་
དང་། འདོད་རྒྱལ་དང་། གནམ་གྱིས་བསྐོས་པ་དང་། ཇི་ན་བཞི་ནི་གྲངས་ཅན་གྱི་
འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །རྣལ་འབྱོར་དང་། ཚད་མ་དང་། དག་པ་དང་། མ་དག་པ་བཞི་ནི་སེར་སྐྱའི་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། འོད་ལྡན་ལས། གང་དག་གྲངས་ཅན་དང་སེར་སྐྱ་ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིན་པའི་བློས་ཞེས་བཤད་ཅིང་། འོན་ཀྱང་མི་འགལ་བ་ནི། ལེགས་ལྡན་སོགས་ཀྱི་རྩ་བར་སེར་སྐྱ་ཞེས་པ་འགྲེལ་
པར་གྲངས་ཅན་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ཞི་འཚོས། སེར་སྐྱ་སྨྲ་ཞེས་པའི་

147

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འགྲེལ་པར། ཀ་མ་ལ་ཤི་ལས། ཞེས་སེར་སྐྱ་པ་སྟེ་གྲངས་ཅན་རྣམས་སྨྲ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་ཤིན་ཏུ་མང་ཞིང་། འཇུག་འགྲེལ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་

ཤེས་པས་སོ། །དེས་ན་འདིར་དབྱེ་ངོ་གཉིས་ཏེ། འདོད་ཚུལ་ཕལ་ཆེར་མཐུན་ཡང་། དྲང་སྲོང་སེར་སྐྱ་ཙམ་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའི་སྔོན་གྱི་གྲངས་ཅན་ནི་ལེགས་ལྡན་
ལྟར་འབྲས་བུ་རྒྱུ་དུས་ནས་ཡོད་པར་རྐྱེན་གྱིས་མངོན་པར་གསལ་བར་སྨྲ་བའི་
དང་། ཚད་མའི་དེ་ཉིད་རྩ་འགྲེལ་དང་ཀུན་བཏུས་ལྟར། གཙོ་བོ་ཙམ་ལས་བྱུང་གི་ལྷ་དབང་ཕྱུག་སོགས་ཀྱི་བློ་གཡོ་བ་སྔོན་དུ་སོང་བ་མི་འདོད་པས་གྲངས་ཅན་ལྷ་
མེད་པ་དང་། འདི་ཕྱིན་ཆད་ནས་གྲངས་གཙོ་བོར་བཤད་པས་གྲངས་ཅན། ཚད་མའི་དེ་ཉིད་རྩ་འགྲེལ་ལྟར། རྒྱུ་འབྲས་རང་བཞིན་གཅིག་ཀྱང་རྣམ་འགྱུར་རྣམས་ཐ་དད་དུ་འགྲོ་བ་ནི། ལྷ་ཆེན་དབང་ཕྱུག་གི་བློས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པར་འདོད་པའི་
གྲངས་ཅན་ཕྱི་མ་ནི། སྟོན་པ་ཆུ་ཀླུང་ཕྱིན་ཆད་ནས་བྱུང་བས་དེའི་ལུགས་ཡིན་
ནོ། །ལོཙྪ་བ་ཤེས་རབ་རིན་ཆེན་ན་རེ། འདི་དབང་ཕྱུག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཙོ་བོ་བདེན་ཞེན་གྱི་འདོད་པས་སོ་ཟེར་བ་ལ་མ་ཁྱབ་ཅིང་། མི་འཐད་དེ། ཞི་འཚོ་ཡབ་
སྲས་ཀྱིས་འདི་གྲངས་ཅན་པ་དང་། དབང་ཕྱུག་པ་གཉིས་ཀར་བཤད་པའི་ཕྱིར།

ཡང་ཁོ་ན་རེ་འདིའི་ཚིག་གི་དོན་དྲུག་འདོད་ཟེར་བའང་དཔྱད་ན་སྙིང་པོ་མེད་དེ། བྱེ་བྲག་པ་ལ་འཁྲུལ་བར་ཟད་པས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་གྲངས་ཅན་པས། བློ་བདེ་ཆོས་ཅན། སེམས་མེད་བེམ་པོ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། གཟུགས་སོགས་དེ་ཙམ་ལྔ་བཞིན་ནོ་ཞེས་པའི་ལོག་རྟོག་གི་སྦྱོར་བ་འདི། དོན་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབ་པར་འདོད་ནས་བཀོད་ཅེ་ན།

148

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བདག་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོར་བསྒྲུབ་འདོད་ནས་བཀོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཡོད་དང་སེམས་མེད་གཉིས་སུ་དང་། བེམ་པོ་དང་ཤེས་པ་གཉིས་སུ་དང་། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་དང་། བདག་དང་བདག་གི་བ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པ་གྲངས་ཅན་པས་འདོད་ཅིང་། དེ་འདྲའི་ཤེས་བྱ་ཉེར་ལྔའི་ནང་ནས་ཆེན་པོའམ་བློ་ལ་སོགས་པ་ཉེར་བཞི་པོ་དེ་ལོངས་སྤྱོད་བྱའམ་སེམས་མེད་བེམ་པོ་སོགས་སུ་བསྒྲུབ་པས་དེ་ལྟར་ན་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་ཉིད་བདག་དང་། ལོངས་སྤྱོད་པ་པོ་སོགས་སུ་བདེ་བླག་ཏུ་འགྲུབ་པར་བསམ་པའོ། །རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༢༡ ལས། དེས་ན་གྲངས་ཅན་ཤེས་བྱ་
ཐམས་ཅད་གྲངས་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔར་འདུས་པར་འདོད་ལ། དེའི་ཉེར་བཞི་བེམ་པོ་དང་། ཉེར་ལྔ་པ་རིག་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོའི་བདག་དང་། ཉེར་བཞི་ལས་ཁ་ཅིག་བདག་གི་ལོངས་སྤྱོད་བྱ་ཡིན་ལ། ཁ་ཅིག་བདག་གི་ལོངས་སྤྱོད་དེ་དག་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་པས་བདག་གི་ཉེར་མཁོ་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཟད་ལ། བེམ་པོས་ཤེས་པའི་དོན་བྱེད་པ་སངས་རྒྱས་པས་ཀྱང་འདོད་པས། བེམ་པོ་མཐའ་དག་དེ་ལས་གཞན་གཅིག་གི་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་ན་བདག་རྟག་པ་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལས་གཞན་ཤེས་རིག་གི་བདག་འབའ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ། ཞེས་གསུངས།
བློ་དང་བདེ་བ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བ་ནི། ཤེས་བྱ་ཉེར་བཞིའི་ནང་ནས་ཆེན་པོ་དང་གཙོ་བོ་གཉིས་བེམ་པོར་བསྒྲུབ་དཀའ་བ་ལ་བསམ་ནས་དེ་གཉིས་ཀྱི་གདགས་གཞི་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བློ་ནི་ཆེན་པོའི་གདགས་གཞི་དང་། བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གསུམ་ནི་གཙོ་བོའི་གདགས་གཞི་ཡིན་ནོ། །སྐྱེ་

149

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འཇིག་ཅན་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཀྱང་གདགས་གཞི་དེ་གཉིས་ཆོས་
ཅན་དུ་བཟུང་ངམ་སྙམ་ཡང་དཔྱད་པར་བྱའོ། །རྟགས་དེའི་ཆོས་ཅན་ལ་བློ་ཆོས་ཅན་ཞེས་དང་། བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གསུམ་ཆོས་ཅན་ཞེས་ཆོས་ཅན་སོ་སོར་འཕྲལ་ཡང་རུང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ལྷག་མ་ཉེར་གཉིས་ཀྱང་ཅི་རིགས་པ་ཆོས་ཅན་བཟུང་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །སྦྱོར་བ་དེའི་གསལ་བ་ཡང་སེམས་མེད་ཡིན་ཏེ་ཞེའམ་བེམ་པོ་ཡིན་ཏེ་ཞེའམ་ལོངས་སྤྱོད་བྱ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་སོགས་སྦྱར་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཟུགས་སོགས་དེ་ཙམ་ལྔ་དཔེར་བཀོད་པའང་མཚོན་པ་ཙམ་སྟེ་དཔེར་གཟུགས་དེ་ཙམ་བཞིན་ནོ་ཞེའམ། ལས་དབང་ལྔ་བཞིན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཅི་རིགས་པ་སྦྱར་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །ལོག་རྟོག་གི་སྦྱོར་བ་འདི་ནི་འོག་ཏུ་འཆད་འགྱུར་གྱི་

གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་གྱི་རིགས་པ་དེའི་རྟགས་སྒྲུབ་ཀྱི་རིགས་པར་འགྲོ་བའི་ཚུལ་
ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་གྱི་རིགས་པ་འགོད་ཚུལ།
གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་གྱི་རིགས་འགོད་ཚུལ་ནི། འདི་འཕྲོས་ཚུལ་ནི།
སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས། ངོ་བོ་རང་ཉིད་ཁོ་ན་དང་། །འདོད་དང་མ་བསལ་སྟོན་པར་བྱ། །ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་ཀྱང་། མ་བརྗོད་ན་ཡང་འདོད་
པས་ཁྱབ་ཅེས་སོགས་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ངག་ཏུ་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་ན་ཡང་། རྒོལ་བས་ཞེ་བའི་འདོད་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱོགས་དེ་བསྒྲུབ་བྱར་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་
གྲངས་ཅན་གྱིས། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མལ་ཆ་དང་སྟན་ལ་སོགས་པའི་ཡན་ལག་བཞིན་ནོ་

150

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཞེས་བཀོད་པ་ན། བདག་གི་དོན་བྱེད་པ་ངག་ཏུ་དངོས་སུ་མ་སྨྲས་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་སྒྲུབ་ངག་དེས་དངོས་སུ་མ་སྨྲས་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་བ་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །
དེ་ཡང་མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༡༠ ལས། གཞུང་གི་འཆད་ཚུལ་སྔ་མ་འདི་
ཉིད་ལ་བརྒལ་ཞིང་བརྟག་པ་འདི་ཡོད་དེ། འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་གི་ཡོངས་གཅོད་
ཀྱི་དགོས་པ་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན། དེའི་ཚེ་ངག་ཏུ་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་ཀྱང་རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ལ་དོན་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཞིག་དགོས་ཞེས་པ་དེ་
ཡིན་ནམ། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་ན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་
དགོས་སོ་ཞེས་སྟོན་པ་གང་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། མ་བརྗོད་ན་ཡང་འདོད་པས་ཁྱབ། །ཅེས་པའི་སྦྱོར་བ་འགོད་པའི་སྐབས་སུ། ཕྱི་མ་ཉིད་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་
པར་སྨྲས་པ་དང་འགལ། གཉིས་པ་ལྟར་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། འདོད་ཚིག་གི་དོན་ཚང་ན་གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱིས་

བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་ན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་

ན། དེ་འདོད་ཚིག་གི་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ཡིན་པ་བུད། གང་བྱས་ན་རྟག་
པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་སོ་ཞེས་གྲངས་ཅན་གྱི་སངས་

རྒྱས་པ་ལ་བཀོད་པ་ན། སྒྲ་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་མ་ཡིན་
པར་ཐལ། ཚད་མས་བསལ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་ངག་ཏུ་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་ཀྱང་། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་ཡིན་ན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་

151

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡིན་དགོས་སོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་འདོད་ཚིག་སྨོས་པར་འདོད་པ་ནི་
ལྐུགས་པའི་འཛུམ་བག་གོ །
གལ་ཏེ། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱིས་ཕྱོགས་ཡིན་ན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་
པར་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་འདོད་ཚིག་སྨོས་པར་འདོད་ཀྱི། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱིས་

ཕྱོགས་སུ་ཁས་བླངས་པ་ཡིན་ན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་

སྨོས་པར་མི་འདོད་པས་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། ཁས་བླངས་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་ཕྲི་བ་ཙམ་གྱིས་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མི་འཐོབ་སྟེ། འདི་ལྟར། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཡིན་ན་ཕྱོགས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་

ཕྱོགས་ཡིན་ན། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱར་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་
གིས་འདོད་ཚིག་སྨོས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གྲངས་ཅན་གྱི་སངས་རྒྱས་པའི་
ངོར། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། བདག་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་བཀོད་པ་ན། མིག་སོགས་བདག་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། འདུས་བསགས་ཆོས་ཅན། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྒོལ་བ་རང་གི་ལུགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ། སྒྲ་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་ཡིན་པར་ཐལ། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་
ཀྱི་ཕྱོགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །
དེས་ན་ཁོ་བོ་ནི་གཞུང་འདི་དག་གི་དོན་འདི་ལྟར་འཆད་དེ། མདོར་བསྟན་དུ། མ་གྲུབ་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་དོན་བརྗོད། །ཅེས་པའི་སྐབས་སུ་འདོད་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་ངག་ཏུ་དངོས་སུ་མ་སྨོས་ཀྱང་། རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱིས་དོན་གྱི་བསྒྲུབ་བྱར་

152

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བརྗོད་པ་ཞིག་དགོས་ཞེས་བསྟན་པར་སྨྲས་པ་ལ། གཞན་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་ངག་ཏུ་དངོས་སུ་སྨྲས་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི། ངག་ཏུ་དངོས་སུ་མ་སྨྲས་ཀྱང་རྒོལ་བའི་
ཞེ་འདོད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་དེ་འདྲ་མེད་དོ་ཞེ་ན། དེའི་ཚེ་ངག་ཏུ་
དངོས་སུ་མ་བརྗོད་ན་ཡང་སྔ་རྒོལ་གྱི་ཞེ་བའི་འདོད་པས་ཁྱབ་པའི་སྒོ་ནས་དོན་
གྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད་ཅིང་ཁས་བླངས་པ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། གྲངས་ཅན་གྱིས།

མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

མལ་ཆ་དང་སྟན་བཞིན་ཞེས་བཀོད་པ་ན། བདག་གི་དོན་བྱེད་པ་ངག་ཏུ་མ་སྨྲས་ཀྱང་ཞེ་འདོད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་བླངས་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་པ་སྟེ། སྔོན་མེད་པའི་
ལེགས་པར་བཤད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་འདིའི་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ནི།
རྟགས་འདིའི་ཆོས་ཅན་ནི། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་ཞེས་སོགས་གསུངས་ལ་དེ་ཡང་མིག་དང་སོགས་སྒྲས་བསྡུས་པ་གང་དང་གང་འཇོག་ཅེ་ན།
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༢༡ ལས། དེ་ལ་འདིར་གང་དག་མིག་གི་སོགས་ཁོངས་ནས་རྣ་བ་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་བཞི་གཟུང་གི བེམ་པོ་ཉེར་གསུམ་མི་གཟུང་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་ཕྱོགས་ཆོས་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་
མི་རིགས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་གྲངས་ཅན་གྱིས་མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་རྟགས་འདིས་
ཅི་ཞིག་བསྒྲུབ་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་གོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༢༡
ལས། དེས་ན་མིག་གི་སོགས་ཁོངས་ནས་བེམ་པོ་ཉེར་གསུམ་བཟུང་ལ། ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་སྐྱོན་མེད་དེ། བློ་གྲངས་ཅན་གྱིས་བེམ་པོར་འདོད་ཀྱང་བློ་ཙམ་

153

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སངས་རྒྱས་པས་ཀྱང་འདོད་ཅིང་། གྲངས་ཅན་གྱིས་ཀྱང་བློར་ཐ་སྙད་འདོགས་པའི་
གཞི་གཟུང་རྣམ་ལ་བསམ་པའི་ཕྱིར། གཙོ་བོའི་ཐ་སྙད་མི་འདོགས་ཀྱང་བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གསུམ་ཆ་མཉམ་པའི་ཆ་སངས་རྒྱས་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཁས་ལེན་
པས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༧༢ ལས། འདི་ལ་གཞན་དག་གིས་མིག་གི་སོགས་ཁོངས་ནས་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་གཞན་བཞི་འདོན་པ་ཡིན་གྱི། བེམ་པོ་ཉེར་གསུམ་འདོན་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་བས་ནི། གྲངས་ཅན་གྱིས་ཟོལ་སྦྱོར་བཀོད་
ནས་ཅི་བྱེད་པ་ཡིན་པ་མ་ཤེས་པའི་སྐྱོན་ནོ། །འོ་ན་རིགས་ཐིགས་ཀྱི་འགྲེལ་པར་
སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས། མིག་ལ་སོགས་པས་ནི་རྣ་བ་ལ་སོགས་པ་བཟུང་ངོ་། །ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། དེར་རྣ་བ་ལ་སོགས་པ་སོགས་སྒྲས་སྡུད་པར་
གསུངས་ཀྱི། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་བཞི་ལས་གཞན་སྡུད་པ་མ་བཀག་པའི་ཕྱིར་

རོ། །དེར་མིག་གི་སོགས་ཁོངས་ནས་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་དང་དམིགས་རྐྱེན་གཉིས་སྡུད་པའི་ཟོལ་སྦྱོར་ལ་བརྟག་པ་བྱེད་ཚུལ་བཤད་དེ། འོག་ཏུ་སྒྲུབ་པ་ལྟར་སྣང་གི་སྐབས་སུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༢༣ ལས། ཁ་ཅིག །མིག་གི་སོགས་ཁོངས་ནས་
དམིགས་རྐྱེན་དང་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་བཏོན་ནས་རྐྱེན་གསུམ་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་ལ། དེས་བདག་གི་དོན་བྱེད་པའི་དོན་ཡང་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། གྲངས་ཅན་གྱི་ལུགས་ལ། རྣམ་ཤེས་དེ་རྐྱེན་གསུམ་གྱི་འབྲས་བུ་དང་

རྐྱེན་གསུམ་པོ་དེ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུར་འདོད་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་མི་ནུས་ཏེ། གྲངས་

154

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།ཅན་གྱི་ལུགས་ལ་རྣམ་ཤེས་དེ་རྒྱུ་ཡང་མ་ཡིན་འབྲས་བུ་ཡང་མ་ཡིན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐྱེས་བུ་རང་བཞིན་མ་ཡིན་རྣམ་འགྱུར་མིན། །ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་

རོ། །ཁ་ཅིག་མིག་གི་སོགས་ཁོངས་ནས་དབང་པོ་ལྷག་མ་བཞི་འདོན་པས། དབང་པོ་ལྔ་ཙམ་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར། འོ་ན་གྲངས་ཅན་གྱི་ལུགས་ལ་

མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པར་བསྒྲུབ་པས་མིག་སོགས་བདག་དོན་བྱེད་པར་འགྲུབ་པ་ལ་མི་ཕན་པར་ཐལ། དབང་པོ་ལྔ་ཙམ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་ཆོས་ཅན་
ཡིན་པ་གང་ཞིག །གྲངས་ཅན་གྱི་ལུགས་ལ་དབང་པོ་ལྔས་གཞན་དོན་བྱེད་པར་
བསྒྲུབ་པས་བདག་དོན་བྱེད་པར་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །རང་གི་ལུགས་ལ།
གདགས་གཞི་དང་བཅས་ན་མིག་གི་སོགས་ཁོངས་ནས་ཤེས་བྱ་ཉེར་གསུམ་བཏོན་ནས་ཉེར་བཞི་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༧༣ ལས། དེ་ལ་མིག་སོགས་ཞེས་པ་ནི། གྲངས་ཅན་པའི་ཤེས་བྱ་ཉེར་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་བདག་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་དགོས་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་མིག་སོགས་དབང་པོ་དང་། གཟུགས་སོགས་ཡུལ་རྣམས་བདག་གི་བར་གྲུབ་ན་གཞན་དག་ཀྱང་འབད་མེད་དུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་ཞིང་། དང་པོ་ཉིད་ནས་ཉེར་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན་དུ་བྱས་ན་ཆོས་ཅན་ཕྱི་རྒོལ་ལ་མཐུན་སྣང་
དུ་མི་འགྲུབ་པས། དེའི་ཕྱིར་རྒོལ་བ་གཉིས་ཀ་ལ་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་པའི་མིག་
སོགས་དབང་པོ་དང་། གཟུགས་སོགས་ཡུལ་རྣམས་བདག་གི་བར་སྒྲུབ་འདོད་ནས་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་ཞེས་སྨྲས་པ་ཡིན་པས། ཆོས་ཅན་གྱི་དོན་དེ་ལྟར་དུ་ཤེས་
པར་གྱིས་ཤིག །ཅེས་གསུངས་སོ། །

155

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༣༧༧ ལས། ཁ་ཅིག །མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་ཞེས་པའི་སོགས་ཁོངས་ནས་དམིགས་རྐྱེན་དང་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་འདོན་ཅིང་། དེས་ན་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་མང་དུ་ཐོས་པ་དག་སྒྲོག་གོ །དེ་མི་འཐད་དེ། གྲངས་ཅན་པ། བདག་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུས་མིག་སོགས་དབང་པོའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་ལྔ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་ཡིན་ཀྱང་། བདག་ལས་གཞན་པའི་མིང་གི་སྒོ་ནས་གཟུགས་ལ་ལྟ་བའི་དབང་ཤེས་སོགས་མེད་དོ། །དཔེར་ན། སྐྱེས་བུ་གཅིག་པུ་གཅིག་གིས་མཁར་གྱི་བུ་ག་སྣ་ཚོགས་ནས་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་ལྟ་བར་བྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་སྨྲ་བས། བདག་ལས་གཞན་པའི་ཡུལ་འཛིན་པའི་དབང་ཤེས་ཁས་མི་ལེན་ན་དེའི་རྐྱེན་གསུམ་ཇི་ལྟར་ཁས་ལེན། དེ་ལྟ་བུའི་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་གཞིག་པའི་ཕྱིར། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་མིག་གི་ཁམས་དང་། མིག་གི་རྣམ་
པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ལ་སོགས་པ་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་རབ་དབྱེ་གསུངས་པར་
ཆོས་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ལ་སོགས་པས་བཤད་དེ། འདི་ལྟར་ཁས་བླངས་པས་ནི་མང་དུ་ཐོས་པ་ཁྱོད་གཞུང་ཙམ་ཀློག་པ་པོར་རང་ཉིད་ཀྱི་བ་དན་བསྒྲེངས་ཏེ་
དྲིལ་བསྒྲགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༧༨ ལས། ཁ་ཅིག །གྲངས་ཅན་པས་འདོད་པའི་བེམ་པོ་ཤེས་བྱ་ཉེར་གསུམ་པོ་སོགས་ཁོངས་ནས་འདོན་པས། ཉེར་བཞི་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་ནོ་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི། མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཙམ་དུ་སངས་རྒྱས་པས་གྲུབ་ཟིན་པར་བཤད་པ་ལ་མིག་མ་བལྟས་པར་ཟད་དོ། །ཁ་ཅིག །གྲངས་ཅན་པའི་ལུགས་ལ་ཉེར་བཞི་པོ་ཆོས་ཅན་ཡིན་ལ། སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་ལ་

156

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དབང་པོ་ལྔ་ཆོས་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་པ་ནི། གྲངས་ཅན་པས་ཤེས་བྱ་ཉེར་བཞི་གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་བཀོད་པ་ལ་སངས་རྒྱས་པས། དེ་མི་འཐད་དེ། དབང་པོ་ལྔ་གཞན་དོན་བྱེད་པར་ངེད་ཀྱིས་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པའི་ལན་འབྲེལ་མེད་དུ་བཏབ་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པས་རང་ཉིད་གསལ་བར་མ་བྱེད་ཅིག །ཅེས་གསུངས་སོ། །
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༥༡༥ ལས། གྲངས་ཅན་གྱི་སྦྱོར་བ་དག་
གི་དོན་ནི། ཁོ་བོས་ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་དུ་རྒྱས་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས།

དེ་དག་མི་འགལ་བའི་ཚུལ་ནི། གཉིས་ཀས་དོན་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོའི་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་སྒྲུབ་པ་འདྲ་ཡང་། རྣམ་བཤད་དང་རིགས་རྒྱན་སོགས་ནི་འདི་ཡི་གོང་འོག་ཏུ་གསལ་བ་བཞིན་དང་། སྡེ་བདུན་རྒྱན་ལས་ནི། མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྔ་བདག་གི་བར་སྒྲུབ་པ་ན་བདག་གི་བ་ནི་བདག་ལ་མི་ལྟོས་པར་གྲུབ་ཚུལ་མེད་པས། བདག་གི་བ་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པ་ན་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོའི་བདག་དོན་གྱི་

གྲུབ་པ་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་སམ་དཔྱད།
སྐབས་འདིར་མིག་སོགས་དབང་པོ་ལྔ་དང་གཟུགས་སོགས་ཡུལ་ལྔ་ཆོས་
ཅན་དུ་བཟུང་བ་སྡེ་བདུན་རྒྱན་དུ་གསལ་ལ། དེ་དག་གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཙམ་སངས་རྒྱས་པས་གྲུབ་ཟིན་པའང་སྡེ་བདུན་རྒྱན་དུ་གསལ་བས་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་གང་ཡིན་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
ཟོལ་སྦྱོར་གྱི་རྟགས་དེའི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ནི། གཞན་དོན་

157

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བྱེད་དེ་ཞེས་གསལ་ལ། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༢༤ ལས། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་དོན་
ནི། ཉེར་བཞི་ལས་གཞན་བདག་ཡིན་པས་དེའི་དོན་བྱེད་ཚུལ་ཡང་བདག་སྐྱེད་པ་མ་ཡིན་གྱི་བདག་གི་འདོད་པའི་དོན་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ་མལ་ཆ་དང་སྟན་བཞིན་ཞེས་དཔེར་བཀོད་པས་སོ། །ཞེས་གསུངས།
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༢༡ ལས། བེམ་པོ་མཐའ་དག་དེ་ལས་གཞན་གཅིག་གི་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་ན་བདག་རྟག་པར་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལས་གཞན་ཤེས་རིག་གི་བདག་འབའ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༧༤ ལས། དེ་ལྟར་ན་འདུས་པ་མིན་པའི་ཡུལ་ཅན་གཞན་དོན་བྱེད་དེ་ཞེས་པ་ནི། བེམ་པོ་མིན་ཞིང་། ཡུལ་ཅན་ཡིན་པ། རང་ལས་གཞན་པའི་བདག་དེའི་དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་པ་ཡིན་ནོ། །དོན་བྱེད་དེ་ཞེས་པ་ནི། འདིར་འབྲས་བུ་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་ལ་བསམས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མལ་ཆས་སྐྱེས་བུའི་གྲང་བ་སྐྱོབ་པ་སོགས་ཀྱི་དགོས་པ་སྒྲུབ་པ་ལྟར། བདག་དེ་ཉིད་དབང་པོ་ལྔའི་སྒོ་
ནས་ཡུལ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་དབང་སོགས་རྣམས་བདག་གི་དགོས་པ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ལ། དེ་ཉིད་བདག་གི་དོན་བྱེད་པའི་དོན་དུ་འདོད་དོ། །དེ་ལྟར་ན། བདག་གི་དོན་བྱེད་དེ་ཞེས་པ་ནི། བདག་གི་དགོས་པ་སྒྲུབ་སྟེ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ཅིང་། བདག་གི་དགོས་པ་སྒྲུབ་པ་དེ་ཉིད་བདག་གི་བའི་དོན་ལྡོག་ཡིན་པས། དེར་བསྒྲུབས་པས། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༧༩ ལས། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་པའི་གཞན་དེ་བདག་

158

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡིན་པར་ཆོས་ཅན་དང་རྟགས་ལ་སོགས་པ་གང་གི་ནུས་པས་འཕངས། ཞེས་སོགས་ཀྱི་དཔྱོད་པ་བྱེད་པ་ནི་ཉི་མ་ཡོལ་བར་བྱེད་པའི་ཐབས་ཀྱིས་འཕངས་པར་

ཟད་པས། འདིར་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་དཔྱད་པ་མང་པོས་ཅི་ཞིག་བྱ། ཞེས་གསུངས་སོ། །བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་རྟགས་རིགས་ཀྱིས་དཀའ་གནད་ཟིན་བྲིས་

༩༢ ལས། སྦྱོར་བ་གསུམ་པོ་འདི་ལ་སྒྲས་ཟིན་ཚོད་ཀྱི་སྦྱོར་བ་དང་། ཞེ་འདོད་
ཀྱི་སྦྱོར་བ་གཉིས་རེ་འབྱེད་དགོས་ཤིང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་དངོས་ཟིན་ཙམ་ལ་དེ་གསུམ་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མ་ངེས་པས་འགལ་རྟགས་སུ་འཇོག་དཀའོ། །
ཟོལ་སྦྱོར་གྱི་གཏན་ཚིགས་དེའི་རྟགས་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ནི། འདུས་
བསགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསལ་ལ། དེ་ཡང་ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༢༤ ལས། རྟགས་ཀྱི་དོན་ནི། རྡུལ་དུ་མ་འདུས་ཤིང་བསགས་པ་འབའ་ཞིག་གི་དོན་
མ་ཡིན་ཏེ། ཡིད་དབང་སོགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མ་གྲུབ་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་སྐད་ཅིག་གམ་རྡུལ་དུ་མ་འདུས་ཤིང་བསགས་པ་རྟགས་
ཀྱི་དོན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་སྡེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༧༣ ལས། དེ་བས་ན་འདུས་
བསགས་ཀྱི་དོན་ཀྱང་། རིམ་དང་ཅིག་ཅར་དུ་འདུས་པའི་སྒོ་ནས་རྡུལ་དུ་མ་
བསགས་པ་ལ་བརྗོད་ལ། དེ་ལས་ཟློག་པ་ནི་འདུས་པ་མ་ཡིན་པར་བརྗོད་དེ། འདུས་བསགས་ནི་བེམ་པོའི་དོན་ལྡོག་གོ ། ཞེས་གསུངས།
དེ་ལྟར་ཆོས་ཅན་མིག་སོགས་ཉེར་བཞི་འདོད་པ་ལྟར་ན་འདུས་བསགས་ལ་

159

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྡུལ་དང་སྐད་ཅིག་དུ་མ་འདུས་པ་ལ་འདུས་བསགས་སུ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་དང་། མིག་སོགས་ལྔ་ཙམ་ཆོས་ཅན་དུ་འདོད་པ་ལྟར་ན་རྡུལ་དུ་མ་འདུས་པ་འདུས་
བསགས་ཀྱི་དོན་དུ་འདོད་ལ། དེའི་ཕྱིར་རྣམ་བཤད་དང་རིགས་རྒྱན་སོགས་འདུས་
བསགས་ཀྱི་དོན་རྡུལ་དང་སྐད་ཅིག་དུ་མ་འདུས་པ་ལ་འདུས་བསགས་གསུངས་
ཤིང་། སྡེ་བདུན་རྒྱན་ལ་རྡུལ་དུ་མ་འདུས་པ་བེམ་པོའི་དོན་ལྡོག་ཏུ་གསུངས་སོ། །གྲངས་ཅན་པས་ཟོལ་སྦྱོར་འདི་དོན་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབ་འདོད་ནས་བཀོད་ཅེ་ན། ལོངས་སྤྱོད་པ་པོའི་བདག་རྟག་པ་བསྒྲུབ་འདོད་ནས་བཀོད་པ་ཡིན། དེ་ཡང་འདུས་
བསགས་ཀྱིས་མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པར་བསྒྲུབ་པ་ན། མིག་ལ་སོགས་པ་
ཤེས་བྱ་ཉེར་བཞི་པོ་དེས་གཞན་གཅིག་གི་དོན་བྱེད་པར་གྲུབ་ལ། དེ་འདྲའི་གཞན་དེ་ནི་ཤེས་རིག་གི་བདག་གོ་བསམ་པའོ། །
དེ་ཡང་གྲངས་ཅན་གྱིས་ཤེས་བྱ་ལ་གྲངས་ཉེར་ལྔར་ངེས་ཤིང་། དེ་ལ་ཡང་
ཉེར་ལྔ་ལས་བེམ་པོ་ཉེར་བཞི་སྔར་གྱི་རྟགས་དེས་ལོངས་སྤྱོད་བྱའམ་བདག་གི་བར་
སྒྲུབ་པས། དེ་ལྟར་ན་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་ནི་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོ་དང་བདག་ཏུ་འགྲུབ་པར་སྙམ་ནས་བཀོད་པའོ། །
གྲངས་ཅན་གྱི་འདོད་པའི་ཤེས་བྱ་ཉེར་ལྔ་ནི། རྩ་བའི་རང་བཞིན་རྣམ་པར་
འགྱུར་མིན་ལ། །ཆེན་པོ་སོགས་བདུན་རང་བཞིན་རྣམ་འགྱུར་ཞིང་། །བཅུ་དྲུག་པོ་ནི་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་སྟེ། །སྐྱེས་བུ་རང་བཞིན་མ་ཡིན་རྣམ་འགྱུར་མིན། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། རང་བཞིན་ཁོ་ན་ཡིན་པ་སྤྱི་གཙོ་བོ་དང་། རང་བཞིན་དང་རྣམ་འགྱུར་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ཆེན་པོ་སོགས་བདུན་དང་། རྣམ་འགྱུར་ཁོ་ན་ཡིན་པ་དབང་པོ་

160

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བཅུ་གཅིག་དང་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་ལྔ་སྟེ་བཅུ་དྲུག་དང་། རང་བཞིན་དང་རྣམ་འགྱུར་གང་ཡང་མིན་པ་ཤེས་རིག་གི་བདག་གོ །ཆེན་པོ་སོགས་བདུན་ནི། བློའམ་ཆེན་པོ་དང་། ང་རྒྱལ་དང་། གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་དེ་ཙམ་ལྔ་སྟེ་བདུན་ནོ། །
དབང་པོ་བཅུ་གཅིག་ནི། ལས་དབང་ལྔ་དང་། བློ་དབང་ལྔ། ཡིད་དབང་སྟེ་གཉིས་ཀའི་དབང་པོ་གཅིག་སྟེ་བཅུ་གཅིག་གོ །ལས་དབང་ལྔ་ནི། ངག་དང་། ལག་པ། རྐང་པ། རྐུབ། འདོམས་བཅས་སོ། ། བློ་དབང་ལྔ་ནི། མིག་དང་། རྣ་བ། སྣ། ལྕེ། པགས་པའམ་ལུས་དབང་བཅས་ལྔའ། །གཉིས་དབང་ནི་ཡིད་དབང་ངོ་། །འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་ལྔ་ནི། ས་ཆུ་མེ་རླུང་ནམ་མཁའ་བཅས་ལྔའོ། །
མདོར་ན་གྲངས་ཅན་གྱི་ཤེས་བྱ་ཉེར་ལྔ་ནི། སྤྱི་གཙོ་བོ་དང་། ཆེན་པོ་
སོགས་བདུན་དང་། དབང་པོ་བཅུ་གཅིག་དང་། འབྱུང་བ་ལྔ་དང་། བདག་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་འཇུག་པའི་རང་འགྲེལ་ ༢༢༣ ལས། དེ་ལ་ཆེན་པོ་དང་ང་རྒྱལ་དང་དེ་ཙམ་ལྔ་ནི་རང་བཞིན་དང་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ཉིད་ཡིན་ཞིང་། དབང་པོ་བཅུ་དང་། ཡིད་དང་། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ཉིད་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། རང་བཞིན་ནི་རྣམ་པར་མི་འགྱུར་བ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་གཞུང་ལུགས་སོ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་གྲངས་ཉེར་ལྔའི་འབྱུང་ཚུལ་དང་དེའི་སྟེང་ནས་ཐར་པ་སྒྲུབ་པ་འདོད་ཚུལ་སོགས་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །
སྦྱོར་བ་འདི་ལ་ཟོལ་སྦྱོར་ཞེས་བརྗོད་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། གྲངས་ཅན་
གྱིས་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོ་བསྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་གཡོ་ཐབས་

161

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སམ་སྒྱུ་ཐབས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ངག་ཏུ་གཞན་དོན་བྱེད་དེ་ཞེས་སྨས་ཀྱང་ཞེ་འདོད་ལ་
བདག་རྟག་པའི་དོན་བྱེད་པ་དེ་བསྒྲུབ་པར་འདོད་ནས་ཁ་ཞེ་མི་མཐུན་པའི་སྦྱོར་བ་ཡིན་པས་ན་དེ་ལ་སངས་རྒྱས་པས་ཟོལ་སྦྱོར་ཞེས་ཐ་སྙད་མཛད་དོ། །དབུ་མའི་ལུགས་གཞིར་བྱས་ཚེ་དངོས་སྨྲ་བས་སྔོ་འཛིན་ཆོས་ཅན། མྱོང་བ་ཡོད་དེ། དུས་
ཕྱིས་དྲན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རང་རིག་སྒྲུབ་བྱེད་གྱི་རིགས་པ་དེའང་ཟོལ་
སྦྱོར་གྱི་རིགས་པར་འགྲོ་ཚུལ་སྔར་གྱི་འདི་དང་འདྲའོ། །འོན་ཀྱང་རང་ལུགས་ཀྱི་མ་

བརྗོད་ན་ཡང་འདོད་པས་ཁྱབ་ཅེས་པ་དང་འདྲ་མིན་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
ཟོལ་སྦྱོར་འདི་ལ་སྨྲས་ཆོས་དང་། ཞེ་འདོད་ཀྱི་ཆོས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་
གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཙམ་དང་། གཉིས་པ་ནི་བདག་དོན་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཟོལ་སྦྱོར་དེས་དངོས་སུ་མ་བརྗོད་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པར་སྐབས་ལས་རྟོགས་ཏེ། རྩ་བར། མ་བརྗོད་ན་ཡང་འདོད་པ་ནི། །སྐབས་ལས་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ ༤༢༤ ལས། འདུས་ཤིང་བསགས་པ་ཆོས་ཅན། མིག་སོགས་བདག་དོན་བྱེད་པ་ཁྱོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱར་དངོས་སུ་མ་
བརྗོད་ན་ཡང་དེ་གྲངས་ཅན་གྱི་ཞེ་བས་འདོད་པའི་བསྒྲུབ་བྱར་སྒྲུབ་བྱེད་འགོད་པའི་སྐབས་ལས་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། གྲངས་ཅན་གྱི་ཞེ་འདོད་དེ་འགྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་ཁྱོད་སངས་རྒྱས་པའི་བློ་ངོར་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་གསུངས།
སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༣༧༢ ལས། གཉིས་པ་དབང་སོགས་བདག་གི་བར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ནི། གྲངས་ཅན་གྱི་སྨྲས་ཆོས་དང་། ཞེ་འདོད་གཉིས་ལས། སྨྲས་ཆོས་

162

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ནི། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པའི་ཕྱིར།

དཔེར་ན། མལ་ཆ་དང་སྟན་བཞིན། ཞེས་སྨྲ་བར་བྱེད་ལ། དེའི་ཞེ་འདོད་ནི། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། བདག་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་གྲངས་ཅན་གྱིས་དང་པོ་ནས་བདག་དོན་བྱེད་དེ་ཞེས་མི་སྨྲ་བའི་རྒྱུ་
མཚན་གང་ཞེ་ན། སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༣༧༢ ལས། འོ་ན་དང་པོ་ཉིད་ནས། བདག་དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་མི་འགོད་པ་ཅི་ཞེ་ན། སངས་རྒྱས་པས། དཔེ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་

སྟོང་པའི་ཉེས་པ་བརྗོད་ནས་རྟགས་ཆོས་གཉིས་ལྡན་གྱི་དཔེ་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་དུ་དོགས་ཏེ་དངོས་སུ་སྨྲས་ཚོད་ལ་དཔེ་ལ་ཆོས་རྗེས་འགྲོ་བྱེད་པར་རྒོལ་བ་གཉིས་ཀས་གྲུབ་ཅིང་། ཞེ་འདོད་ལ་དབང་སོགས་བདག་གི་བར་གྲུབ་པ་ཅིག་འདོད་ནས་ཟོལ་སྦྱོར་དེ་ལྟར་སྨྲས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༣༧༣ ལས། དེ་བས་ན་འདུས་བསགས་ཀྱི་དོན་ཡང་།
རིམ་དང་ཅིག་ཅར་དུ་འདུས་པའི་སྒོ་ནས་རྡུལ་དུ་མ་བསགས་པ་ལ་བརྗོད་ལ། དེ་ལས་ལྡོག་པ་ནི། འདུས་པ་མ་ཡིན་པར་འདོད་དོ། །འདུས་བསགས་ནི་བེམ་པོའི་དོན་ལྡོག་གོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན། སྲས་མཆོག་རྣམ་གཉིས་ལ། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་བསགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་འདིའི་རྩོད་གཞི་གང་འཇོག་དང་། བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ཚུལ་དང་།
གཏན་ཚིགས་འདུས་བསགས་ཀྱི་དོན་འཇོག་ཚུལ་བཅས་ལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དོ། །

གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་དེ་འགོག་ཚུལ།

163

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་གྱི་རིགས་པ་དེ་འགོག་ཚུལ་ནི། རྣམ་འགྲེལ་རྩ་བ་
ལས། དེ་དཔེར་རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་ཡི། །སྐྱོན་ཡང་ཇི་སྐད་བདག་གཞན་ན། །དེ་མ་གྲུབ་ཅེས་བཤད་བཞིན་ཏེ། །ཞེས་གསུངས། དོན་ནི། སྔར་གྱི་གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་

སྦྱོར་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་ཟིན་ལྟར་གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཙམ་བསྒྲུབ་ན་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་ཅིང་སྔ་རྒོལ་རང་འདོད་མི་འགྲུབ་ལ། ཤེས་འདོད་
མེད་པའི་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ཞེ་འདོད་ལྟར་བདག་དོན་བྱེད་པར་བསྒྲུབ་ན་རྟགས་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་སྟོང་ཞིང་སྒྲུབ་ཆོས་མཐུན་དཔེ་མལ་ཆ་
སོགས་ལ་རྗེས་འགྲོ་མི་བྱེད་པས་འགལ་རྟགས་སུ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་འགོག་པར་མཛད་དོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༢༥ ལས། རྟགས་དེའི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་མཐུན་དཔེར་རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་ཡི་སྐྱོན་ཡང་ཡོད་དེ།
བདག་རྟག་པའི་དོན་བྱེད་པ་དེ་མཐུན་དཔེ་མལ་ཆ་ལ་སོགས་ལ་རྗེས་འགྲོ་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པར་ཐལ། ཇི་སྐད་དུ། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། ཁྱོད་ཀྱི་བེམ་

པོ་ཉེར་བཞི་ལས་གཞན་དེ་གང་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པ་ན། རྟག་པའི་བདག་དེ་ཉིད་གཞན་
གྱི་སྒྲས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨྲས་པའི་ཚེ་ན། སློབ་དཔོན་གྱིས་དེ་དཔེ་ལ་རྗེས་
འགྲོ་མ་གྲུབ་ཅེས་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་འདིར་ཡང་། དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་ཉེས་པ་སྟོན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་ལ།
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༥༡༥ ལས། གྲངས་ཅན་གྱིས། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མལ་ཆ་དང་

164

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྟན་བཞིན་ཞེས་སྨྲས་པ་ལ། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། གལ་ཏེ་བདག་གཞན་
དེ་མ་གྲུབ། །དཔེ་ལའོ། ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཁྱོད་ཀྱིས་གཞན་ཞེས་པ་བདག་
ལ་བསམས་པ་ཡིན་པས། རྟགས་དེ་ཉིད་བསྒྲུབ་བྱ་དང་འགལ་བ་དང་། དཔེ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་སྟོང་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པའི་སྐྱོན་བརྗོད་པ་ལ་ཞེས་སོགས་
གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༧༤ ལས། གྲངས་ཅན་གྱིས། དབང་སོགས་
བདག་གི་བར་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དངོས་སུ་དེ་ལྟར་བཀོད་པ་དག་ལ། སློབ་
དཔོན་གྱིས་སྐྱོན་འདི་ལྟར་བརྗོད་པར་མཛད་དེ། ཁྱོད་ཀྱིས་གཞན་དོན་བྱེད་དེ་ཞེས་
པའི་གཞན་དེ་བདག་ལ་བསམས་པ་ཡིན་ནམ། འོན་ཏེ་གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ཙམ་
ཞིག་བསྒྲུབ་པར་འདོད་པ་ཡིན། ཕྱི་མ་ལྟར་ན། ཁྱོད་རང་གི་འདོད་པའི་དོན་མི་
འགྲུབ་ཅིང་། ངེད་ཀྱིས་གྲུབ་ཟིན་བསྒྲུབས་ལ། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། ཞེས་པ་བདག་གི་དོན་བྱེད་པ་ལ་བསམས་པ་ཡིན་ན་འདུས་བསགས་དེ་མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན། བདག་གི་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། འདུས་བསགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་
ཡིན་ཅིང་། ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པས། མིག་སོགས་
འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་

འགོག་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་སྟེ། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས། འདི་ནི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་འགལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

165

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
གཞུང་དུ་མར་གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་འདི་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོའི་བདག་ཤེས་
རིག་གི་སྐྱེས་བུའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་པར་གསུངས།
སྡེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ལས། གྲངས་ཅན་གྱི་བདག་བསྒྲུབ་པའི་
རིགས་པ་དང་། བདག་གི་བར་བསྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་གཉིས་ཕྱེ་ནས་སྔར་གྱི་ཟོལ་

སྦྱོར་དེ་མིག་སོགས་བདག་གི་བར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ ༣༧༢ ལས། གྲངས་ཅན་གྱིས། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཉེར་ལྔར་གྲངས་ངེས་པར་སྨྲ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ཀྱང་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་ནི་བདག་ཡིན་ཅིང་། གཞན་རྣམས་བདག་དེས་ལོངས་སྤྱོད་བྱ་དང་དབང་བསྒྱུར་བྱ་ཡིན་ཅིང་། དེ་རྣམས་ཀྱིས་

ཀྱང་བདག་གི་དགོས་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་བདག་གི་བར་འདོད་དོ། །དེ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་དང་བྲལ་བའི་དམ་བཅའ་ཙམ་ནི་རིགས་པ་སྨྲ་བ་སུ་ཡང་མི་འདོད་པས་གྲངས་ཅན་གྱིས་འདིར་རིགས་པའི་སྒོ་གཉིས་སྨྲས་ཏེ། ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་བདག་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་དང་། དབང་སོགས་བདག་གི་བར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་བདག་ཡིན་ཏེ། བཅིང་ཐར་གྱི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་དེ་དག་དང་དེ་དག་འགོག་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་སོགས་ནི་
སྐབས་གཞན་དུ་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་དབང་སོགས་བདག་གི་བར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ནི། གྲངས་ཅན་གྱི་སྨྲས་ཆོས་དང་ཞེ་འདོད་གཉིས་ལས། སྨྲས་ཆོས་ནི།
མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་མལ་ཆ་དང་སྟན་བཞིན་ཞེས་སྨྲ་བར་བྱེད་ལ་ཞེས་སོགས་གསུངས། འོན་ཀྱང་སྔར་ལྟར་གཞུང་དེ་དག་མི་འགལ་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

166

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
རྒྱང་ཕན་གྱི་གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ།
རྒྱང་ཕན་པའི་གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་ནི། སྔ་རྒོལ་རྒྱང་ཕན་
པས། ཕྱི་རྒོལ་སངས་རྒྱས་པ་ལ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་
སྐྱེས་བུའི་ལུས་དང་བུམ་པ་གང་རུང་གི་གཉིས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། ཨུཏྤལ་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བུམ་ལྡན་རྩིག་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བཀོད་
པའོ། །འདིར་གཉིས་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་པ་ནི་ཟླ་དང་བཅས་པའམ་ཐ་དད་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་པའོ། །འདི་ལ་གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ཞེས་བརྗོད་པའི་
རྒྱུ་མཚན་ནི། གཞི་བུམ་པ་ལྟ་བུ་ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་དང་བུམ་པ་གང་རུང་དང་ཟླ་དང་བཅས་པའམ་གཉིས་པ་དང་བཅས་པར་བསྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་ན་དེ་ལྟར་གདགས་སོ། །
རྒྱང་ཕན་པས། སྦྱོར་བ་འདི་དོན་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབ་པར་འདོད་ནས་བཀོད་པ་ཡིན་ཞེ་ན། སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་མེད་པར་བསྒྲུབ་འདོད་ནས་བཀོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བུམ་
པ་དེ་ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་ལུས་དང་བུམ་པ་གང་རུང་དང་གཉིས་སུ་བཅས་པར་གྲུབ་ན། བུམ་པ་བུམ་པ་དང་ཟླ་བཅས་དང་གཉིས་བཅས་སུ་གྲུབ་པ་ནི་མི་སྲིད་དེ་བུམ་པ་བུམ་པ་དང་ཟླ་བོ་དང་གཉིས་ཀྱི་ཐ་དད་དུ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་ན་
བུམ་པ་དེ་ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་དང་གཉིས་བཅས་སུ་གྲུབ་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་གྲུབ་པས་ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་ཏུ་འགྲུབ་ལ། དེ་ལྟར་ན་རྟེན་ལུས་ཞིག་པ་ན་བརྟེན་པ་བློ་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་བས། སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་མེད་པར་འགྲུབ་པར་སྙམ་ནས་བཀོད་པའོ། །

167

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༢༨ ལས། དེ་ཡང་རྒྱང་ཕན་པས། སངས་རྒྱས་པ་ལ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་དང་བུམ་པ་གང་རུང་གི་གཉིས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། ཨུཏྤལ་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བུམ་ལྡན་རྩིག་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ།
ཞེ་འདོད་རྐྱང་པ་ངག་ཏུ་སྨྲས་ན་རྗེས་འགྲོ་མེད་པས་འཇིགས་ཤིང་། བུམ་པ་བུམ་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཟླ་བོར་འགལ་བས། ཤུགས་ཀྱིས་སེམས་དང་རྫས་གཅིག་
པའི་ལུས་ཀྱི་ཟླ་བཅས་སུ་གྲུབ་ལ། དེ་ལྟར་ན། ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པས་ལུས་ཞིག་ན་བློ་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་བས། སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་མེད་པར་འགྲུབ་སྙམ་དུ་
བསམས་སོ། །ཞེས་གསུངས།
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ ༥༢༡ ལས། དེ་ཡང་རྒྱང་ཕན་པས་སངས་རྒྱས་པའི་ངོར་ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲུབ་པར་འདོད་ཅིང་། ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་ཀྱི་ཟླ་བཅས་ཡིན་ཏེ། ཞེས་ཞེ་འདོད་རྐྱང་པ་ངག་ཏུ་སྨྲས་ན། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་ཉེས་པས་འཇིགས་ནས། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་དང་། བུམ་པ་གང་རུང་གི་ཟླ་བཅས་ཡིན་ཏེ། ཨུཏྤལ་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཅས་པའི་རྩིག་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་འགོད་པར་བྱེད་ལ། དེ་ལྟར་བཀོད་པ་ན་བུམ་པ་བུམ་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཟླ་བོ་ཡིན་པར་འགལ་བས། ཤུགས་ཀྱིས་ལུས་

སེམས་རྫས་གཅིག་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་ཀྱི་ཟླ་བཅས་སུ་འགྲུབ་ལ། དེ་གྲུབ་ན་ལུས་སེམས་རྫས་གཅིག་ཏུ་འགྲུབ་པས་ལུས་ཞིག་ན་བློ་ཡང་རྒྱུན་ཆད་པར་འགྲུབ་ཅིང་།

168

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དེ་ལྟར་ན་སྐྱེ་བ་སྔ་ཕྱི་མེད་པར་འགྲུབ་སྙམ་དུ་བསམས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་འགོག་ཚུལ།
གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་འགོག་ཚུལ་ནི། རྒྱང་ཕན་གྱི་གཉིས་བཅས་ཀྱི་
སྦྱོར་བ་དེ་རང་ལུགས་ཀྱིས་འགོག་ཚུལ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། འདིས་ནི་
གཉིས་བཅས་སྦྱོར་བ་ལ། །རྗེས་འགྲོ་མེད་དང་འགལ་བ་དག །བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།
དོན་ནི། ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མི་བྱེད་པ་དང་།
རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་འགལ་བའི་རྟགས་ཀྱིས། གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་
འགལ་རྟགས་སུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་འདིས་ནི། རྒྱང་ཕན་གྱི་གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་
བ་དེ་ཡང་འགལ་བའི་རྟགས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །བརྟགས་པ་གཉིས་ཏེ་དངོས་ཟིན་དང་ཞེ་འདོད་གཉིས་ལས་སྔར་གྱི་དེས་རིགས་འགྲེ་ཞིང་། བརྟགས་པ་ཕྱི་མ་

དེ་ལ་ཡང་རྟགས་སུ་བཀོད་ན། རྒྱང་ཕན་གྱི་གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་དེ་ཆོས་
ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་དང་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་འགལ་བའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་འགོག་པའོ། །
དེ་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༢༧ ལས། གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་

སྦྱོར་འགོག་པའི་རིགས་པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱང་ཕན་གྱི་གཉིས་བཅས་སྦྱོར་བ་
ཡང་ཉེས་པ་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དཔེ་ལ་རྗེས་
འགྲོ་མེད་པ་དང་། བསྒྲུབ་བྱ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་བ་དག་ཏུ་བསྟན་པ་

169

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༥༡༦ ལས། དེས་ན་སློབ་དཔོན་དབྱིག་

གཉེན་གྱིས་བརྗོད་པའི་སུན་འབྱིན་ཚུལ་དེས། གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་གཅིག་པུར་
མ་ཟད། རྒྱང་ཕན་གྱི་གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཟོལ་སྦྱོར་རྣམས་ཀྱང་
ཁེགས་པར་བསྟན་པ་ནི། འདིས་ནི་ཞེས་སོགས་སོ། །ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ ༥༢༠ ལས། དེ་ལྟར་ན། གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་ལ་སློབ་དཔོན་
དབྱིག་གཉེན་གྱིས་བཀོད་པའི་སུན་འབྱིན་དེ་ཉིད་གནོད་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་བསྟན་
ནས། སུན་འབྱིན་དེས་རྒྱང་ཕན་གྱི་གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ཡང་ཁེགས་པར་ཞར་
བྱུང་གི་ཚུལ་གྱིས་སྟོན་པ་ནི། གྲངས་ཅན་གྱི་ཟོལ་སྦྱོར་འགོག་པའི་རིགས་པ་འདིས་
ནི། རྒྱང་ཕན་གྱི་གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ལ་ཡང་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དཔེ་
ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་དང་། རྟགས་དང་དམ་བཅའ་འགལ་བའི་ཉེས་པ་དག་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

འགལ་རྟགས་བཞི་ངོས་འཛིན་ཚུལ།
འགལ་རྟགས་བཞི་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ནི། དེ་ཡང་གང་ལས་འཕྲོས་ན། མ་བརྗོད་ན་ཡང་འདོད་པས་ཁྱབ། །བདག་གི་དོན་བཞིན་བསྒྲུབ་བྱར་འདོད། །ཅེས་པའི་གཞུང་ལས་འཕྲོས། འཕྲོས་ཚུལ་ནི། གལ་ཏེ་རྒོལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་ཚོགས་དོན་
འབའ་ཞིག་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན། དེ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བྱེད་པའི་འགལ་རྟགས་ཡང་གཅིག་ཁོ་ནར་འགྱུར་གྱི་འགལ་རྟགས་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་དང་།
ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་སོགས་དུ་མར་དབྱེ་བ་མི་འཐད་པར་

170

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དེའི་ལན་སྟོན་པ་ལ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེ་ནི་བལྟོས་ནས་ཆོས་དག་དང་། །ཆོས་ཅན་ཁྱད་པར་ཡིན་པར་འདོད། །ཅེས་གསུངས་ཤིང་། འགལ་རྟགས་ལ་ཚོགས་དོན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་འགལ་

རྟགས་དུ་མར་དབྱེ་མི་རུང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་བཀོད་པའི་ཚེ་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་བལྟོས་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བསྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་དང་།
ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་བསྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་སོགས་དུ་མ་དབྱེ་རུང་བ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་འཕྲོས་སོ། །
འགལ་རྟགས་བཞི་ནི། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༢༣ ལས། ཚོགས་དོན་དེ་ནི་སྒྲའི་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་བལྟོས་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དག་དང་། ཆོས་
ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་དུ་མར་དབྱེ་རུང་བ་ཡིན་པར་བརྗོད་རིགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེས་བཀོད་པ་ན། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་སུ་འགྱུར་ཏེ། གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཁྱད་
པར་གྱི་གཞི་ཡིན། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་སོ། །འདུས་
པ་མ་ཡིན་པ་ནི། རྡུལ་དང་སྐད་ཅིག་བསགས་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ཡིན་ལ། ཡུལ་ཅན་ནི་ཤེས་རིག་གོ །
དེ་བཞིན་དུ་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། ཞེས་བརྗོད་པའི་ཚེ། མིག་སོགས་ཁྱད་པར་གྱི་གཞི་དང་། ཅིག་ཤོས་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་

སོ། །ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ནི་རྟོགས་པར་སླ་ལ། ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་

171

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ནི། དངོས་པོར་གྱུར་པའི་ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་སྟེ་དེ་ཡང་སྒྲའི་འགོད་ཚུལ་ཡིན་གྱི། དོན་ནི།
ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ཡིན་ཏེ། འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེས་པ་སྟེ་འདི་ནི་འོག་ཏུ་འཆད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ཆོས་ཅན་གྱི་

ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དེ་དག་ལ་དེ་དང་དེ་བསྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཞེས་བཞི་ཀ་ལ་སྦྱར་ནས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༢༢ ལས། འགལ་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན།
ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་དང་། སྒྲས་ཟིན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་
པའི་འགལ་རྟགས་དང་། སྒྲས་ཟིན་གྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་
རྟགས་དང་། སྒྲས་ཟིན་གྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་དང་
བཞིའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༡ ལས།
འགལ་རྟགས་ལ་བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་བཞི་ལས། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་
འགལ་རྟགས་ཞེས་སོགས་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དག་ལ་དེ་དང་དེ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཞེས་ཐ་སྙད་གདགས་སོ། །སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༦༧ ལས། དབྱེ་ན། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པ་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་འགོག་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་

པར་འགོག་པ་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་འགོག་པར་འགྱུར་བ་ལ་ལྟོས་པའི་
འགལ་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་བཞིའོ་ཞེས་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དག་ལ་དེ་དང་དེ་འགོག་པའི་
འགལ་རྟགས་ཞེས་ཐ་སྙད་གདགས་སོ། །

172

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འོན་ཀྱང་དེ་དག་མི་འགལ་ཏེ་དཔེར་ན་རྩ་ཤེ་རྣམ་བཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༨ ལས། དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གང་ཟག་དང་ཆོས་ལ་སྒྲོ་
བཏགས་པའི་རང་བཞིན་བསྒྲུབ་བྱ་འགོག་པ་ནི་རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཡིན་ལ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལེགས་བཤད་གསེར་ཕྲེང་ ༣ ལས། དེ་ཡང་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་བདེན་དངོས་དང་སྒྲུབ་བྱེད་རྟོག་གེའི་རིགས་པ་
འགོག་པ་གཉིས་ཀྱི་དབང་དུ་མཛད་ནས་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་བདེན་གྲུབ་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས་ལ།
སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་རོལ་མཚོ་ ༩ ལས། དང་པོ་ལ་ཡང་། དགག་བྱ་
བདེན་གྲུབ་གཙོ་བོར་འགོག་པའི་གཞུང་གཉིས་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གཞུང་དུ་མ་ཞིག་ལས་བདེན་གྲུབ་ལ་དགག་བྱ་ཞེས་ཐ་སྙད་གསུངས་པ་རྣམས་མི་འགལ་ཏེ། དེ་ནི་རྒོལ་ཕྱི་རྒོལ་གཉིས་ཀྱི་དབང་གིས་དངོས་སྨྲ་བ་ལ་བལྟོས་ཏེ་བསྒྲུབ་བྱ་དང་།
དབུ་མ་པ་ལ་བལྟོས་ཏེ་དགག་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྦྱར་དགོས་པ་བཞིན། འགལ་རྟགས་བཞི་པོ་འདི་དག་གིས་ཀྱང་ཕ་རོལ་གྱི་འདོད་པ་འགོག་པའི་ཆ་ནས་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་

འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་ཞེས་ཐ་སྙད་བཏགས་པ་ཡིན་པས་སྐྱོན་མེད་དོ་ཟེར་དགོས་སམ་སྙམ་ཡང་ངེས་པ་མ་འཐོབ་པས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༡༩ ལས། ཁ་ཅིག །འགལ་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན། ཆོས་
ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འགོག་པའི་འགལ་
རྟགས་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་

ངོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་དང་བཞི། དཔེར་བརྗོད་རིམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཆོས་

173

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་བསགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་བསགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དངོས་གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་
པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་ཟེར། དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྒྲུབ་བྱེད་མེད་ཅིང་གནོད་བྱེད་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡོད་དེ། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་
ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་སྒོ་
ནས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཆོས་ཅན་སྒྲའི་སྟེང་དུ་རྟག་པ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲའི་སྟེང་དུ་རྟག་པ་འགོག་པའི་སྒོ་ནས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། སྒྲའི་
སྟེང་དུ་རྟག་པ་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲའི་སྟེང་དུ་མི་རྟག་པར་
སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གནོད་བྱེད་ཡོད་དེ། ཆོས་ཅན་སྒྲ་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་རྟག་པར་
སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་གཞན་གསུམ་ལའང་གནོད་བྱེད་
རིགས་འགྲེའོ་ཞེས་གསུངས་པས། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་སོགས་ལ་དེ་དང་དེ་འགོག་པའི་
འགལ་རྟགས་ཞེས་སྦྱར་ན་བཞི་ཀ་མི་འཐད་པ་གསུངས་ཤིང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༢༡༩ ལས། ཁ་ཅིག །ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་ལ་སོགས་པའི་ཐ་སྙད་མི་
འཐད་དེ། ཇི་སྐད་བཤད་པའི་རིགས་པས་གནོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་

174

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་དང་། ཆོས་
ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་
རྟགས་བཞི་ཡོད་ལ། དཔེར་བརྗོད་ནི་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་རོ་ཞེ་ན། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་བསགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན། འདུས་བསགས་ཆོས་ཅན། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དུ་བཟུང་བར་ཐལ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གཞན་དོན་བྱེད་
པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོར་བཟུང་བར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། མིག་སོགས་གཞན་
དོན་བྱེད་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱར་བཟུང་བར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་འགལ་རྟགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱར་བཟུང་བ་གང་ཞིག །མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་ལ་མི་གནོད་ཅིང་། གཞན་དོན་བྱེད་པ་དང་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་

དང་པོ་མ་གྲུབ་ན། མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འདུས་བསགས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་

རོ། །འདོད་པར་མི་ནུས་ཏེ། མིག་སོགས་ཀྱིས་རང་འབྲས་རྣམ་ཤེས་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་

དང་། མིག་སོགས་གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཙམ་སངས་རྒྱས་པའི་ངོར་སྒྲུབ་ན་གྲུབ་ཟིན་བསྒྲུབ་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། དེ་ལྟར་བཀོད་པའི་ཚེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་

175

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཅན་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོར་བཟུང་བ་གང་ཞིག །མིག་སོགས་ཀྱི་

སྟེང་དུ་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པའི་ཕྱིར།

འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོར་བཟུང་བར་

ཐལ། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོར་

བཟུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། མིག་སོགས་བདག་དོན་བྱེད་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་
བྱར་བཟུང་བའི་ཕྱིར་རོ། ། གཞན་ཡང་། མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་
ཅན་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་བསགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་ན་དེ་ཆོས་ཅན། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་

ཁྱད་པར་དུ་བཟུང་བར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་
རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོར་

བཟུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོར་བཟུང་བའི་

ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པས་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་མ་གཏོགས་འགལ་
རྟགས་ལྷག་མ་གསུམ་ལ་སྒྲས་ཟིན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་
ཞེས་མ་སྦྱར་བར་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་

བྱེད་པ་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་མ་གསུངས་སོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༢༢༡ ལས། ཁ་ཅིག །འདུས་བསགས་དེ་མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ་གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་མ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཁ་ཅིག །སྒྲས་ཟིན་ལ་ཡང་འགལ་རྟགས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་བ་

176

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གཉིས་ཀ་མི་འཐད་དེ། ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་

ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། མིག་སོགས་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞེ་
འདོད་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ཡིན་པ་གང་ཞིག །མིག་སོགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་འགོད་
ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། རྩ་བའི་རྟགས་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ།
བདག་དོན་བྱེད་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བ་གང་
ཞིག །དེ་དང་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲས་ཟིན་གྱི་འགལ་

རྟགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲས་ཟིན་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱང་མ་ཡིན། ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། སྒྲས་ཟིན་ལ་ཤེས་
འདོད་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲས་
ཟིན་ལ་མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ཡིན་པ་གང་ཞིག །དེའི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགོད་ཚུལ་ཡིན་འགོད་ཡིན་པ་གང་ཞིག །དེ་ཁྱོད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
ཁྱོད་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་དགོས་ལ། དེ་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྒྲས་ཟིན་ལ་ཁྱབ་
པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མ་ངེས་པར་ཐལ། སྒྲས་ཟིན་ལ་གཞན་དོན་བྱེད་པ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བ་གང་ཞིག །གཞན་དོན་བྱེད་པ་དང་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མ་ངེས་
པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱང་ཡིན་གཞན་དོན་བྱེད་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་སྲིད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་འདུས་བསགས་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགལ་རྟགས་ཡིན་ལ་སྒྲས་ཟིན་ལ་འགལ་རྟགས་མ་ཡིན་ཞིང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་

177

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྟགས་མ་ཡིན། མིག་སོགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་སྒྲས་ཟིན་གྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་
པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པས། ཁ་ཅིག་འདུས་བསགས་དེ་མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ། གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་མ་ཡིན་ཟེར་བ་དེའང་མི་འཐད་ཅིང་། འགའ་ཞིག་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲས་ཟིན་ལ་ཡང་འགལ་རྟགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་ཡང་མི་འཐད་ཅིང་། རང་ལུགས་ལ། འདུས་བསགས་དེ། མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ་གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པ་དང་། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲས་ཟིན་གྱི་འགལ་

རྟགས་མིན་པ་དང་། མིག་སོགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་སྒྲས་ཟིན་གྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་

སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༧༩ ལས། གཞན་དག་བྱས་པ་སྒྲ་
རྟག་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སྨྲ་བ་དག་ལ་
བྱས་པ་སྒྲ་རྟག་པ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་སུ་ཐལ་ཞིང་། མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་ཉམས་སོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་རྟགས་རིགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ཟིན་བྲིས་ ༨༩

ལས། མཚན་གཞི་རིམ་པ་བཞིན། ཞེས་པ་ནས། མཁས་པ་ཀུན་མཐུན་ཞིང་། མིང་འདོགས་ལུགས་ལ་མི་མཐུན་ཏེ། སྦྱོར་བ་དང་པོ་ལ་མཚོན་ན། མཁས་པ་ཁ་ཅིག་དེ་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་ཟེར། མཁས་གྲུབ་རྗེས་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་
པའི་འགལ་རྟགས་ཟེར། དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་
ཟེར། སྒྲུབ་བྱེད་རིམ་པ་བཞིན་དུ། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་

178

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དང་འགལ་བའི་རྟགས་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་རྟག་པ་བཟུང་བ་གང་ཞིགཁྱོད་དེ་དང་འགལ་བའི་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཁས་གྲུབ་རྗེས། བྱས་པ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲའི་སྟེང་དུ་
བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་རྟག་པ་འགོག་པའི་འགལ་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར།
དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱིས། བྱས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སྒྲའི་སྟེང་དུ་རྟག་པ་འགོག་པའི་
འགལ་རྟགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲའི་སྟེང་དུ་རྟག་པ་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྒྲའི་སྟེང་དུ་རྟག་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་རོ། །དེ་དག་མིང་ཙམ་ཐ་དད་དུ་ཟད་ཀྱི་དོན་ལ་འགལ་བ་མེད་
དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འགལ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་ཚུལ་ནི། དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་

སེལ་ ༡༢༠ ལས། འགལ་བའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ཅིང་ཁྱབ་
པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པའི་རྟགས། ཞེས་དང་། འགལ་རྟགས་ལ་སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་འགལ་རྟགས་གསུམ། མཚན་ཉིད་རིམ་བཞིན། འགལ་རྟགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་རང་ལས་རྫས་ཐ་དད་པའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་
ཆོས་ལ་དེ་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བ། སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་

བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་ཁྱོད་ཀྱི་བདག་གཅིག་པའི་ཁྱབ་བྱེད་ཡིན་པ། གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་དངོས་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་དགག་པ་ཡིན་པ། དཔེ་རིམ་བཞིན། དུ་ལྡན་
ལ་མེ་མེད་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་དུ་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཤིང་མེད་ཀྱི་བྲག་རྫོང་དུ་ཤ་པ་ཡོད་པར་

179

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྒྲུབ་པ་ལ་ཤིང་མེད་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །
འགལ་རྟགས་ལ་བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་བཞི་ལས། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་

སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ཅིང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ། དཔེར་ན་སྒྲ་རྟག་

པར་སྒྲུབ་པ་ལ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་

པའི་འགལ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ཅིང་། ཞེ་འདོད་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོར་བཟུང་ཞིང་། བརྗོད་ཚུལ་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་

དུ་བཟུང་བའི་ཆོས་དང་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ། དཔེར་ན་མིག་སོགས་

དེ། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། འདུས་ཤིང་བསགས་པ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་བསྒྲུབ་པའི་འགལ་
རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ཅིང་། ཞེ་འདོད་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་

ངོ་བོར་བཟུང་ལ། བརྗོད་ཚུལ་ལ་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོར་བཟུང་བའི་ཆོས་དང་ཁྱབ་
པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ། དཔེར་ན་དངོས་གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་
ལ། འདུས་མ་བྱས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། ། ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འགལ་
རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཞེ་འདོད་ཀྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ཅིང་།
ཞེ་འདོད་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོར་བཟུང་ལ། བརྗོད་ཚུལ་ལ་ཆོས་ཅན་གྱི་

ཁྱད་པར་བཟུང་བའི་ཆོས་དང་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ། དཔེར་ན་མིག་

སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ། གཞན་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་འདུས་ཤིང་བསགས་པ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་འགལ་

180

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྟགས་ལ་དབྱེ་ན་དབྱེ་ཚུལ་གསུམ་སྟེ། སྦྱོར་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་འགལ་རྟགས་གསུམ་དང་། སྒྲའི་བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན།
ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་རྟགས་སོགས་བཞི་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་།
མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཅས་གསུམ་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

སྐབས་འདིར། དེ་ནི་ལྟོས་ནས་ཆོས་དག་དང་། །ཆོས་ཅན་ཁྱད་པར་ཡིན་པར་བརྗོད། །ཅེས་སོགས་འགལ་རྟགས་ལ་བཞིར་ཕྱེ་བ་ལ་དགོས་པ་གང་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ནི་གཞན་གྱི་ལོག་རྟོག་ལྡོག་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པར་གསུངས་ལ། དེ་ཡང་རྣམ་
བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༢༤ ལས། འགལ་རྟགས་ལ་བཞིར་ཕྱེ་བ་ནི། གཞན་གྱི་ལོག་རྟོག་ལྡོག་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཏེ། གྲངས་ཅན་ལ། བདག་རྟག་པ་དངོས་
སུ་མ་སྨྲས་ཀྱང་རུང་། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་སྨྲས་ཀྱང་རུང་འདུས་ཤིང་
བསགས་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ་མི་རུང་གི་འགལ་རྟགས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་པའི་དོན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་སྐྱོན་ཅན་སོགས་ཀྱི་སྐོར།
རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་སྐྱོན་ཅན་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ། དང་པོ་
མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་ནི། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༦༢ ལས། དེས་ན་ཕྱོགས་སྐྱོན་གྱི་དོན་ནི། ཕྱོགས་སུ་གཟུང་བྱ་དེ་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་འཇོག་
པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྟགས་ཀྱི་སྐྱོན་ཡང་། རྟགས་སུ་

181

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གཟུང་བྱ་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་འཇོག་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་སོ། །ཞེས་དང་། མཚན་གཞི་ནི། དེ་ཉིད་ ༤༦༡ ལས། ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱོན་དང་རྟགས་ཀྱི་སྐྱོན་དཔེར་
བརྗོད་ན། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་སྒྲའི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མ་གྲུབ་
པའི་ཆ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་སྐྱོན་ཡིན་གྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་

སྐྱོན་མིན་ཏེ། དེ་ཁྱད་ཆོས་སུ་ལྡན་པའི་ཆ་ནས་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་སོང་བ་ཡིན་གྱི། དེ་ཡོད་པ་དང་མེད་པས་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཅན་དང་སྐྱོན་མེད་དུ་སྒྲུབ་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
རྩོད་གཞི་ལ་འགོད་ཚུལ་ལྟར་མ་གྲུབ་པ་ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་སྐྱོན་དུ་འདོད་པ་ནི།
དེའི་སྐྱོན་དང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་མ་ཕྱེ་བའི་འཁྲུལ་པ་ཡིན་ལ། དེ་མ་གྲུབ་པའི་
རྟགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དུ་འདོད་པ་ནི། ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་དང་། ཡོན་ཏན་མ་ཕྱེ་བས་
ནོངས་པའོ། །ལྟར་སྣང་གསུམ་པོ་རྟགས་ཡང་དག་གི་སྐྱོན་དུ་འདོད་ན། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། གཞི་སོ་སོ་ལ་བལྟོས་ན་ལྟར་སྣང་ངོ་བོར་མི་ལྡན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར།

དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་ཚེ་བྱས་པ་སྒྲ་ལ་
འགོད་ཚུལ་ལྟར་མ་གྲུབ་པའི་ཆ་དེ་ཕྱོགས་ཆོས་སུ་མཚོན་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་བསལ་བྱ་ཡིན་གྱི་དེའི་སྐྱོན་མིན་ལ། དེ་སྒྲ་ལ་འགོད་ཚུལ་ལྟར་གྲུབ་པའི་ཆ་ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་དང་ལྟར་
སྣང་གཞན་དག་ལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །
དེ་བཞིན་དུ་གྲུབ་ཟིན་གྱི་སྒྲ་མཉན་བྱར་དམ་བཅས་པའི་ཚེ། ཚད་མས་གྲུབ་

182

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པའི་ཆ་དེ་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་མ་ཡིན་ལ། ཚད་མས་གྲུབ་
བསལ་མ་ཞུགས་པའི་ཆ་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་སུ་འདོད་པ་ཡང་ཕྱི་

རྒོལ་གྱི་བློ་ངོ་ལ་བལྟོས་པ་ཡིན་ཏེ། གྲུབ་བསལ་མ་ཞུགས་པ་ཙམ་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱབ་རྟེན་ཚད་མ་མེད་པ་ཕྱོགས་ཡང་དག་ཏུ་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པ་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་
སྐྱོན་དུ་འདོད་པ་ཡང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་རིགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༥ ལས། ཞར་བྱུང་རྟགས་དཔེའི་སྐྱོན་འཆད་པ་ལ། རྟགས་སྐྱོན་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་རྟགས་སུ་བཀོད་ལེ་འོ་དེ་ཁོ་ན་ལ་ལྡན་ཞིང་རྟགས་སུ་བཀོད་ལེ་འོ་དེ་དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་གང་ཞིག །བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ནུས་དང་ཚུལ་གསུམ་གང་རུང་གི་དངོས་ཀྱི་ལྡོག་ཕྱོགས་
གང་རུང་ཡིན་པ། དབྱེ་ན་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན། འགལ་བའི་རྟགས་སྐྱོན། མ་ངེས་པའི་རྟགས་སྐྱོན་དང་གསུམ། དཔེ་རིམ་བཞིན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་བཀོད་པའི་ཚེ་སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་
ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་དང་།
སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་བྱས་པ་བཀོད་པའི་ཚེ་སྒྲ་རྟག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་

བཀོད་ན་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་གཞལ་
བྱ་བཀོད་པའི་ཚེ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་ཁྱབ་པ་རྣལ་མ་དང་ཕྱིན་

ཅི་ལོག་གང་རུང་དུ་མ་ངེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

183

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དེས་ན་རྟགས་སྐྱོན་ལ་གཞི་གྲུབ་པས་ཁྱབ་ལ། རྟགས་སྐྱོན་ཅན་ལ་གཞི་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཅི་རིགས་སུ་ཡོད་དོ། །
རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་ཡིན་ན་གཞི་མ་གྲུབ་དགོས་ཏེ།
བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པ་དང་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ནི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
འདི་ནི་དཔེ་དང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་གོ་བར་བྱའོ། །དཔེ་སྐྱོན་གྱི་མཚན་
ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དཔེར་བཀོད་ལེ་འོ་དེ་ཁོ་ན་ལ་ལྡན་ཞིང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དཔེར་བཀོད་ལེ་འོ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དཔེ་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་གང་ཞིག །བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་སྔོན་དུ་ཁྱབ་པ་ངེས་པའི་གཞིར་གྱུར་པའི་དངོས་ཀྱི་ལྡོག་ཕྱོགས་ཡིན་པ། དབྱེ་ན་མཐུན་དཔེའི་སྐྱོན་དང་། མི་མཐུན་དཔེའི་
སྐྱོན་གཉིས། དཔེ་རིམ་བཞིན། ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་དཔེར་བུམ་པ་བཀོད་པའི་ཚེ་རྟག་པས་སྟོང་པ་ལྟ་བུ་དང་། ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་དཔེར་ནམ་མཁའ་འགོད་པའི་ཚེ་རྟག་པས་མི་སྟོང་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༩ ལས། ཞར་ལ་ཕྱོགས་སྐྱོན་གྱི་

མཚན་ཉིད། ཕྱོགས་སུ་བཟུང་ལེ་འོ་དེ་ཁོ་ན་ལ་ལྡན་ཞིང་། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་
མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་གང་ཞིག །ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་གང་རུང་གི་དངོས་ཀྱི་ལོག་ཕྱོགས་ཡིན་པ། དབྱེ་ན་ལྔ་ལས།

184

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱོགས་ལྟར་སྣང་གི་སྐྱོན་ནི། སྒྲ་མཉན་བྱ་ཡིན་པ་ལ་སྒྲ་མཉན་བྱ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་རྒོལ་གྱི་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ཞུགས་པ་ལྟ་བུའོ། །ལྷག་མ་བཞིའང་
རིགས་འགྲེའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༡༤ ལས། གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་ལ་
གསུམ། རྟགས་སྐྱོན་དང་། དཔེ་སྐྱོན་དང་། ཕྱོགས་སྐྱོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སྐྱོན་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་གཟུང་བྱ་དེ་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་སྒྲུབ་བྱེད་དོ། །གཉིས་པ་རྟགས་སྐྱོན་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་ཡོད་དེ། རྟགས་སྐྱོན་ཅན་ལ་འགལ་མ་ངེས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་དབྱེར་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

འགལ་བའི་རྟགས་སྐྱོན་ནི། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ་ན། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་བཟུང་ནས་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ་ལྟ་བུའོ། །མ་ངེས་པའི་རྟགས་སྐྱོན་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་གཞལ་བྱར་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་བཟུང་ནས་ཁྱབ་པ་རྣལ་མར་མ་ངེས་པ་ལྟ་བུའོ། །མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་མིག་གི་གཟུང་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་བཟུང་ནས་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མ་གྲུབ་
པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་ལྟར་སྣང་གི་སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་ལ་རྟགས་སྐྱོན་དང་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དང་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་གསུམ་བརྩི་བར་བྱ་སྟེ།
རྟགས་སྐྱོན་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་དགོས་ཏེ། རྟགས་སུ་བཟུང་བ་དེ་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་

185

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
རྟགས་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། རི་བོང་གི་རྭས་ཕུག་པ་དེ་སྐྱེས་བུ་སྡུག་བསྔལ་བར་བསྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་

སྐྱོན་ཅན་ཡིན་ན་གཞི་མ་གྲུབ་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། གཞལ་བྱ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་

གཞི་མ་གྲུབ་སྟེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ལྟར་སྣང་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར།

དེ་ཡང་མིག་གིས་གཟུང་བྱས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་བཟུང་ནས་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དེ་རྟགས་སྐྱོན་དང་། མིག་གིས་གཟུང་བྱ་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དང་། མིག་གིས་གཟུང་བྱའི་རྟགས་ཀྱིས་

སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་ནི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་དཔེ་དང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱོན་དང་སྐྱོན་ཅན་རྣམས་ལ་
ཡང་ཅི་རིགས་པར་སྦྱར་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༧༤༡ ལས། དང་པོ་ལ་གཉིས། ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱོན་གཏན་
ལ་དབབ་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་དང་དཔེའི་སྐྱོན་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། །དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞིའི་དབྱེ་བའོ། ། དང་པོ་ནི། ཕྱོགས་སུ་གཟུང་བྱ་དེ་ཕྱོགས་ལྟར་སྣང་དུ་མཚོན་བྱེད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ། །
གཉིས་པ་ནི། ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་པའི་སྒྲ་མཉན་བྱར་དམ་བཅས་པ་ན།
རྒོལ་བའི་དམ་བཅའི་སྐྱོན་ཅན་དང་། ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཆ་དེའི་སྐྱོན་

186

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་བསལ་ཟིན་པ་དམ་བཅས་པ་ན་སྒྲ་རྟག་པའོ་ཞེས་
དམ་བཅས་པ་སྐྱོན་ཅན་དང་། ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་བསལ་ཟིན་པ་སྐྱོན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་
གཞན་ལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །
གཉིས་པ་རྟགས་སྐྱོན་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི། རྟགས་
སུ་གཟུང་བྱ་དེ་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་དུ་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་མཚོན་བྱེད་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། བྱས་པ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་སྐྱོན་ཅན་དང་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ་ནི་དེའི་སྐྱོན་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
གཞལ་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་སྐྱོན་ཅན་དང་། ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པའི་ཆ་སྐྱོན་ནོ། །
མིག་གིས་གཟུང་བྱ་སྒྲའི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མ་གྲུབ་པའི་ཆ་མིག་གི་གཟུང་བྱས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྐྱོན་དང་། གཏན་ཚིགས་དེ་སྐྱོན་ཅན་དང་། དེ་སྒྲའི་སྟེང་དུ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་གྲུབ་པའི་ཆ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱའོ། །
སྔར་བཤད་པ་དེ་དག་འགལ་དང་། མ་ངེས་པ་དང་། མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་སོ་སོའི་སྐྱོན་དུ་ཡང་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། དེའི་ཁྱད་ཆོས་དང་དེའི་སྐྱོན་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར།

གང་དག་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་སྐྱོན་དུ་འདོད་པ་ནི། མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་

དང་སྐྱོན་མ་ཕྱེད་པས་ནོངས་ལ། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་གསུམ་པོ་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་སྐྱོན་དུ་འདོད་པ་ནི། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་སྐྱོན་དང་མི་འབྲལ་བར་

187

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འདོད་དགོས་པ་དང་། བསལ་བྱ་སེལ་ཚུལ་ལ་མི་མཁས་པའི་སྐྱོན་ནོ། །གཏན་ཚིགས་ཡོན་ཏན་ཅན་དང་ཡང་དག་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། རྟགས་ཀྱི་སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་འགལ་ཡང་གཏན་ཚིགས་སྐྱོན་ཅན་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན་མིག་དང་རྣ་བ་འགལ་ཡང་མིག་ལྡན་དང་རྣ་བ་དང་ལྡན་པ་མི་འགལ་བ་བཞིན་ནོ། །
རྟགས་ཡོན་ཏན་ཅན་དང་སྐྱོན་ཅན་འགལ་ན། འགལ་རྟགས་དེ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པའི་ཆ་ནས་ཀྱང་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་ཞིང་། ཕྱོགས་ཆོས་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་ནམ་སོང་བའི་ཚེ་ཡང་དག་ཁོ་ནར་འགྱུར་བར་ཁས་བླང་དགོས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་མིག་དང་ལྡན་ཞིང་རྣ་བ་འོན་པའི་མི་ཡོན་ཏན་ཅན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །སྐྱོན་ཡོན་གཉིས་ཀ་ཚོགས་པའི་མི་ཡོད་ན་གཏན་ཚིགས་ལ་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་

ཁས་ལེན་མི་ནུས། འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ཆེར་ཤེས་པར་བྱའོ། །དཔེ་སྐྱོན་རྣམས་ནི་དཔེ་ལྟར་སྣང་གི་སྐབས་སུ་བཤད་པར་བྱ་བ་རིགས་པ་ཁོ་ནའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༤༢༠ ལས། གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་ནི། རྟགས་སྐྱོན་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་ཁྱད་ཆོས་སུ་ལྡན་པའི་རྟགས་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན་སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་མིག་གི་གཟུང་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཚེ་མིག་གི་གཟུང་བྱ་སྒྲ་ལ་མ་གྲུབ་པའི་ཆ་ལྟ་བུའོ། །
དཔེ་སྐྱོན་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་གང་ལ་ཁྱད་ཆོས་སུ་ལྡན་པའི་དཔེ་དེ་དེ་སྒྲུབ་

188

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
ཀྱི་དཔེ་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན་གཞལ་བྱས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་དཔེར་བུམ་པ་བཀོད་པའི་ཚེ་བུམ་པ་རྟག་པས་སྟོང་བ་ལྟ་བུའོ། །
ཕྱོགས་སྐྱོན་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་གང་ལ་ཁྱད་ཆོས་སུ་ལྡན་པའི་དམ་བཅའི་
དོན་དེ་ཕྱོགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་སྒྲ་རྟག་པ་ཚད་མས་བསལ་བའི་ཆ་ལྟ་བུའོ། །འོན་ཀྱང་འདི་རྣམས་ཀྱི་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི་རྟོགས་སླའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ངོ་བོ་དོན་སོགས་ཆོས་ལྔ་མ་ཚང་བ་ལ་ནང་ཚན་སོ་སོར་ཕྱེ་ནས་ཕྱོགས་སྐྱོན་དང་སྐྱོན་ཅན་ལྔ་ལྔར་དབྱེ་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་ཡོན་རྣམས་ནང་ཕན་ཚུན་
འགལ་མི་འགལ་གྱི་སྐོར།
རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་ཡོན་རྣམས་ནང་ཕན་ཚུན་འགལ་མི་
འགལ་གྱི་སྐོར་ནི། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༦༠ ལས། རྟགས་དཔེ་དང་
རྩོད་གཞི་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་འདི་ཆོས་ཅན། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་ཕྱོགས་སྐྱོན་མིན་པར་ཐལ། སྦྱོར་བ་དེའི་རྟགས་དང་དཔེ་ཡང་དག་གི་སྐྱོན་མིན་ནམ་སྟེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པར་ཐལ། སྦྱོར་བ་སྐོར་
གཅིག་གི་ཡན་ལག་ཕྱི་མ་རྟགས་དང་། དཔེ་ལ་བལྟོས་པའི་སྐྱོན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱོན་
དང་གཞི་མཐུན་དུ་འདོད་པ་རིགས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས། འདི་དེ་དག་གི་སྐྱོན་མིན་ནམ། །ཡན་ལག་ཕྱི་མ་ལ་ལྟོས་པ། །ཕྱོགས་སྐྱོན་འདོད་མིན། ཞེས་པའི་རྩ་བའི་

189

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཐད་དུ་གསུངས་སོ། །
ཡང་། སྒྲུབ་བྱེད་སྐྱོན་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །ཕྱོགས་ཉིད་ལ་ནི་གནོད་
འགྱུར་བ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་དམ་བཅའ་བ། །ཙམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཡིན། །ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ ༥༢༢ ལས། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་
ཀྱིས་ཕྱོགས་ཉིད་འགྲུབ་པ་ལ་གནོད་པར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་ན་ཡང་སྦྱོར་བ་གཅིག་པོ་དེའི་ཕྱོགས་སྐྱོན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཡན་ལག་ཕྱི་མ་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱོན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་དཔེའི་སྐྱོན་ཆོས་ཅན། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་པོའི་ཕྱོགས་སྐྱོན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་དམ་བཅའ་ཙམ་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱོན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པར་ཐལ། དམ་བཅའ་ཙམ་དང་འབྲེལ་བའི་སྐྱོན་དེ་ཕྱོགས་སྐྱོན་གྱི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༤༧༡ ལས། རྟགས་སྐྱོན་དང་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཕན་ཚུན་གཅིག་ཡིན་ན་གཅིག་ཡིན་མི་དགོས་པ་ནི་རྟོགས་སླ་ཞིང་། གཞི་མཐུན་སྲིད་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་རྟག་སྒྲུབ་ལ་རྟགས་སུའང་རྟག་པ་བཀོད་པའི་ཚེ་རྟག་པ་སྒྲ་ལ་མ་གྲུབ་པ་གཉིས་ཀའི་སྐྱོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་གཞུང་ལས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་ནི་
གཞུང་ཉིད་དུ་བཤད་པར་བྱའོ། །རྟགས་ཡོན་ཏན་ཅན་དང་སྐྱོན་ཅན་ཡང་མི་འགལ་ཏེ། སྒྲ་རྟག་སྒྲུབ་ལ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ནི་ཡོན་ཏན་ཅན་དང་། སྐྱོན་ཅན་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱས་པ་སྒྲ་ལ་གྲུབ་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ཅིང་།
བྱས་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་སྐྱོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ཕྱོགས་དཔེ་
ལའང་མཚོན་པར་བྱ་ཞིང་། དཔེ་སྐྱོན་ནི་རྟགས་སྐྱོན་དུ་འདུ་སྟེ། དཔེ་ནི་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་

190

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡན་ལག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་ཡོན་གྱི་རྣམ་པར་

གཞག་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༡༦ ལས། གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤང་བ་ནི། གལ་ཏེ་
རྟགས་སྐྱོན་དང་ཕྱོགས་སྐྱོན་མི་འགལ་ན། འདི་དེ་དག་གི་སྐྱོན་མིན་ནམ། །ཡན་
ལག་ཕྱི་མ་ལ་ལྟོས་པ། །ཕྱོགས་སྐྱོན་འདོད་མིན། ཞེས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། དེ་ནི་རྟགས་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དང་ཆོས་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པ་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་སྐྱོན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟགས་དཔེ་ཁོ་ནའི་སྐྱོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས། དེས་ན་སྤྱིར་རྟགས་སྐྱོན་དང་ཕྱོགས་
སྐྱོན་གཉིས་མི་འགལ་ཡང་། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་
ལྟ་བུ་གཏན་ཚིགས་ཕལ་ཆེ་བའི་རྟགས་སྐྱོན་དང་ཕྱོགས་སྐྱོན་གཉིས་འགལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གཞུང་རྣམས་དགོངས་པ་མི་འགལ་བར་འགྲེལ་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ ༢༡༦ ལས། གལ་ཏེ་ཚུལ་གང་རུང་རེ་མ་ཚང་བའི་སྒོ་ནས་
རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་འགྱུར་ན། ཚུལ་གང་རུང་རེ་ཚང་བའི་སྒོ་ནས་རྟགས་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་གཞལ་བྱ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དང་རྟགས་ཡོན་ཏན་ཅན་མི་འགལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ཚུལ་གང་རུང་རེ་མ་ཚང་བས་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་མི་ནུས་སུ་འགྱུར་ལ། ཕྱོགས་ཆོས་ལྟ་བུ་གང་རུང་རེ་ཚང་བས་རྟགས་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་འཇོག་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟགས་ཀུན་རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་མི་ནུས་ཀྱི་ཆ་

ནས་སྐྱོན་ཅན་དང་། རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ནུས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་བཞག་

191

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པའི་ཕྱིར། དེ་སྐད་དུའང་། རྟགས་ཀུན་རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ། །སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་
དཔྱད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་གསུངས།
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༧༤༢ ལས། རྟགས་ཀྱི་སྐྱོན་དང་ཡོན་ཏན་འགལ་ཡང་གཏན་ཚིགས་སྐྱོན་ཅན་དང་ཡོན་ཏན་ཅན་མི་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་
ན་མིག་དང་རྣ་བ་འགལ་ཡང་མིག་ལྡན་དང་རྣ་བ་དང་ལྡན་པ་མི་འགལ་བ་བཞིན་ནོ། །རྟགས་ཡོན་ཏན་ཅན་དང་སྐྱོན་ཅན་འགལ་ན། འགལ་རྟགས་དེ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པའི་ཆ་ནས་ཀྱང་གཏན་ཚིགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་འགྱུར་ཞིང་། ཕྱོགས་ཆོས་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་ནམ་སོང་བའི་ཚེ་ཡང་དག་ཁོ་ནར་འགྱུར་བར་ཁས་བླང་དགོས་སོ། །དེ་ལྟ་ན་མིག་དང་ལྡན་ཞིང་རྣ་བ་འོན་པའི་མི་ཡོན་ཏན་ཅན་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །སྐྱོན་ཡོན་གཉིས་ཀ་ལ་ཚོགས་པའི་མི་ཡོད་ན་གཏན་ཚིགས་ལ་ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་ཁས་ལེན་མི་ནུས། འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ཆེར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རིགས་རྒྱན་མུན་སེལ་ ༣༤༤ ལས། སྒྲ་རྟག་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པར་

སྒྲུབ་པའི་རྟགས་དང་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་རུ་བཀོད་ནས་སྒྲ་རྟག་པ་ཚད་མས་བསལ་བའི་ཆ། སྒྲ་རྟག་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་དང་ཕྱོགས་
སྐྱོན་གཉིས་ཀ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་རྟག་པ་དེ་སྒྲ་རྟག་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་
རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དང་། ཕྱོགས་སྐྱོན་ཅན་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞུང་ལས་

འགལ་བར་གསུངས་པ་ནི་གཙོ་ཆེ་བ་ལ་དགོངས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཀློང་རྡོལ་རིན་པོ་ཆེའི་གཏན་ཚིགས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ༡༤༥ ལས།

192

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
རྟགས་ཀྱི་སྐྱོན། ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱོན། དཔེ་ཡི་སྐྱོན་རྣམས་མེད་ལ། སྦྱོར་བ་ལྟར་སྣང་
སྐོར་གཅིག་ལ་རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་ཡོད་ཅེས་ཁས་བླང་ངོ་། །བྱས་
པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྦྱོར་བ་ཡང་དག་ལ། རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་
གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཞིང་། གཞི་གྲུབ་ཚད་རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་ཀ་
ཡིན་ཅིང་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྟགས་ཕྱོགས་སྐྱོན་དང་སྐྱོན་ཅན་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐོར།
རྟགས་ཕྱོགས་སྐྱོན་དང་སྐྱོན་ཅན་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐོར་ནི། སྡེ་བདུན་ལ་
འཇུག་པའི་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༦ ལས། དེས་ན་རྟགས་སྐྱོན་ལ་གཞི་གྲུབ་པས་ཁྱབ་ལ། རྟགས་སྐྱོན་ཅན་ལ་གཞི་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཅི་རིགས་སུ་ཡོད་དོ། །རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་ཡིན་ན་གཞི་མ་གྲུབ་དགོས་
ཏེ། བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པ་དང་། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་ནི་
རྟགས་ཡང་དག་གི་བསལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདི་ནི་དཔེ་དང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐབས་
སུ་ཡང་གོ་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༦༢ ལས། དེས་ན་ཕྱོགས་སྐྱོན་གྱི་

དོན་ནི། ཕྱོགས་སུ་གཟུང་བྱ་དེ་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་འཇོག་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྟགས་ཀྱི་སྐྱོན་ཡང་། རྟགས་སུ་གཟུང་བྱ་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་འཇོག་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་སོ་ཞེས་དེ་རྣམས་ཆོས་ཡིན་དགོས་པར་གསལ་ལོ། །

193

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༡༥ ལས། དེ་ཡང་རྟགས་ལྟར་སྣང་གི་སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་ལ་རྟགས་སྐྱོན་དང་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དང་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་
བསལ་བྱ་གསུམ་བརྩི་བར་བྱ་སྟེ། རྟགས་སྐྱོན་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་དགོས་ཏེ། རྟགས་
སུ་བཟུང་བ་དེ་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་དུ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་

སྐྱོན་ཅན་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། རི་བོང་གི་རྭས་ཕུག་པ་དེ་སྐྱེས་བུ་སྡུག་བསྔལ་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་ན་གཞི་
མ་གྲུབ་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། གཞལ་བྱ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་གཞི་མ་གྲུབ་སྟེ། དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ལྟར་སྣང་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༤༩ ལས། མིག་ཤེས་
ཀྱི་གཟུང་བྱའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་ཡིན་ན། དེའི་
རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་ཁྱབ། སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་
པས་ཁྱབ། རྟགས་སྐྱོན་ཡིན་ན། རྟགས་སྐྱོན་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་ཁྱབ་སྟེ།
སྔར་བཞིན་ནོ། །
སྤྱིར་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཅན་གྱི་མཚན་
ཉིད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དང་། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་རྟགས་སྐྱོན་ཡིན་ན། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་གི་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ནི་ཁས་མི་

194

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བླངས་ཏེ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་སྐྱོན་དང་། ཕྱོགས་སྐྱོན་ཅན་མེད། རི་བོང་རྭའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྐྱོན་དང་། རྟགས་སྐྱོན་ཅན་མེད་
པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྔར་གྱི་ཀློང་རྡོལ་རིན་པོ་ཆེས་གསུངས་ཚུལ་ཡང་འདིར་དྲན་པར་བྱའོ། །

རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བཅས་ཀྱི་ངོས་བཟུང་།
རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བཅས་ཀྱི་ངོས་བཟུང་
ཚུལ་ནི། རྟགས་ཡང་དག་དང་ཕྱོགས་ཡང་དག་དང་དཔེ་ཡང་དག་བཅས་ཀྱི་ངོས་

འཛིན་ཚུལ་གང་ཞེ་ན། རྟགས་ཡང་དག་གི་ཚད་ནི། ཡོངས་གྲགས་ལྟར་དང་། ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི། སྔར་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་བཤད་པས་གོ་ནུས་ལ། དཔེ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི། དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༤ ལས། དཔེ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་སྔོན་དུ་ཁྱབ་པ་ངེས་པའི་གཞིར་གྱུར་པ། དབྱེ་ན་གཉིས་ལས། མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་སྔོན་དུ་རྗེས་ཁྱབ་དངོས་སུ་ངེས་པའི་གཞིར་གྱུར་པ། དབྱེ་ན་དངོས་ཀྱི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་དང་། རིགས་འདྲའི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་གཉིས། དཔེ་རིམ་བཞིན། བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་དཔེར་བུམ་པ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ལྟོ་ལྡིར་བ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པས་ལྟོ་ལྡིར་བས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་སུ་བུམ་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་རི་བོང་གི་མགོ་ལ་རྭ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །མི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་སྔོན་དུ་ལྡོག་ཁྱབ་དངོས་སུ་ངེས་པའི་གཞིར་གྱུར་པ། དཔེར་ན་བྱས་པས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་དཔེར་

195

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ནམ་མཁའ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས།
འོ་ན་རྟགས་དཔེ་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་ལྟར་སྣང་དག་གི་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ཇི་
ལྟར་ཞེ་ན། རྟགས་ལྟར་སྣང་གི་ཚད་ནི་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་དང་། ཕྱོགས་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད་སྔར་གྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་ནུས་ལ། དཔེ་ལྟར་
སྣང་གི་མཚན་ཉིད་ནི། དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༤ ལས། དཔེ་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད། བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་སྔོན་དུ་ཁྱབ་པ་ངེས་པའི་གཞིར་བཟུང་ཞིང་ངེས་པར་མི་ནུས་པ། དབྱེ་ན་མཐུན་དཔེ་ལྟར་སྣང་དང་མི་མཐུན་དཔེ་ལྟར་སྣང་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་སྔོན་དུ་རྗེས་ཁྱབ་དངོས་སུ་ངེས་པའི་གཞིར་བཟུང་ཞིང་ངེས་པར་མི་ནུས་པ། དབྱེ་ན་དོན་སྐྱོན་ཅན། བློ་སྐྱོན་ཅན། སྒྲ་སྐྱོན་ཅན་གྱི་མཐུན་དཔེ་དང་གསུམ། དང་པོ་ལ་དབྱེ་ན་ཆོས་ཀྱིས་སྟོང་། རྟགས་
ཀྱིས་སྟོང་། དེ་གཉིས་ཀས་སྟོང་པའི་མཐུན་དཔེ་ལྟར་སྣང་གསུམ། དཔེ་རིམ་བཞིན། ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་དཔེར་ལས་དང་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་བུམ་པ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཞན་གཉིས་རེ་ཞིག་གཞོག །མི་མཐུན་དཔེ་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད། བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པའི་སྔོན་དུ་ལྡོག་ཁྱབ་དངོས་སུ་ངེས་པའི་གཞིར་བཟུང་ཞིང་ངེས་པར་མི་ནུས་པ། དབྱེ་ན་དོན་སྐྱོན་ཅན་སོགས་གསུམ་གྱི་མི་

མཐུན་དཔེ་ལྟར་སྣང་གསུམ། དང་པོ་ལ་ཆོས་ཀྱིས་མི་སྟོང་། རྟགས་ཀྱིས་མི་སྟོང་།
དེ་གཉིས་ཀས་མི་སྟོང་པའི་མི་མཐུན་དཔེ་ལྟར་སྣང་གསུམ། དཔེར་ན། ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་དཔེར་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དང་ལས་དང་ནམ་མཁའ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

196

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དེ་ལྟར་ཕྱོགས་ཡང་དག་དང་ཕྱོགས་ཡོན་ཏན་ཅན་གཉིས་དང་། ཕྱོགས་ལྟར་སྣང་དང་ཕྱོགས་སྐྱོན་ཅན་གཉིས་དང་། རྟགས་ཡང་དག་དང་རྟགས་ཡོན་ཏན་ཅན་གཉིས་དང་། རྟགས་ལྟར་སྣང་དང་རྟགས་སྐྱོན་ཅན་གཉིས་དང་། དཔེ་ཡང་དག་དང་དཔེ་ཡོན་ཏན་ཅན་གཉིས་དང་། དཔེ་ལྟར་སྣང་དང་དཔེ་སྐྱོན་ཅན་གཉིས་བཅས་གཉིས་ཚན་དེ་རྣམས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཕན་ཚུན་ཡིན་ཁྱབ་མཉམ་ཡིན་མིན་དང་། ཕན་
ཚུན་མུ་བཞི་མུ་གསུམ་སོགས་དཔྱད་དེ་བློ་རྒྱ་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །

དངོས་མིང་དང་བཏགས་མིང་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པ།
དངོས་མིང་དང་བཏགས་མིང་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཤད་པ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་
འགྲེལ་ལས། འདིས་ནི་བརྡ་རྗེས་འཇུག་པ་ཡི། ། གནོད་པ་མེད་པར་བསྟན་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༠༥ ལས། སྔར་བཤད་པའི་རིགས་པ་འདིས་ནི་ཆོས་ཅན། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དེ་དག་རྣམས་དོན་ཐམས་
ཅད་དེར་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་འགོག་པ་ཚད་མ་དང་འགལ་བར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། བརྡའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་རྗོད་བྱེད་སྒྲ་རྣམས་ལ་བརྗོད་བྱའི་དོན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ཡོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་འདོད་པས་འཇུག་པར་བསྟན་པ་དེས་ནི་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་སྒྲ་ཡི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ནམ། འདོད་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་རྣམས་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་དོན་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་ཉིད་འགོག་པ་ལ་
ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར། འདོད་པས་སྦྱར་དུ་མི་རུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་སྒྲ་ནི་འགར་ཡང་
སྲིད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྗོད་བྱེད་ཐམས་ཅད་འདོད་པ་ཙམ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་

197

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རོ། །འོ་ན་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་སྒྲ་ཡུལ་ངེས་པར་བཤད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། རྗོད་བྱེད་ཐམས་ཅད་འདོད་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། མིང་གང་ལས་ལྟོ་ལྡིར་ཞབས་ཞུམ་པའི་བློ་འཁྲུལ་མེད་དུ་འཇུག་པའི་མིང་དེ་དོན་དེ་ཉིད་ཀྱི་དངོས་མིང་
ཡིན་པས་ཡུལ་ངེས་པ་ཞེས་བྱའི། དེའི་མིང་དེ་ཉིད་དོན་གཞན་ལ་སྦྱར་དུ་མི་རུང་བ་མི་སྲིད་ཅིང་། འདོད་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་མ་ཡིན་པའི་རྗོད་བྱེད་ཀྱང་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་འདོད་པས་སྦྱར་དུ་མི་རུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱི་སྒྲ་ནི་འགའ་ཡང་སྲིད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། འདོད་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་མ་ཡིན་པའི་རྗོད་བྱེད་ཀྱང་མི་སྲིད་པར་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ། ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༦༠༣ ལས། མདོར་བསྡུས་ན། དེས་ན་ཐམས་ཅད་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་ཉིད་དེ་འགོག་པ་ལ་དོན་གང་ལ་ཡང་འདོད་པའི་དབང་གིས་བརྡ་སྦྱོར་བ་འགོག་ཏུ་མེད་པའི་སྟོབས་ལས་སྐྱེས་པའི་གྲགས་པ་ཞེས་བྱའི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་བརྗོད་རུང་གྲགས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཉིད་ཀྱིས་གནོད་པ་བྱེད་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ལྟར་བསྟན་པ་འདིས་ནི་བརྡའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་ལ་ནི་བརྗོད་བྱའི་དོན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་
ངེས་པ་ཡོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་ཅིང་། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དེ་དག་རྣམས་དོན་སྣ་
ཚོགས་པ་དེར་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་འགོག་པ་ནི་ཚད་མ་དང་འགལ་བ་ཡིན་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་བསྟན་པ་དེས་ནི་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་སྒྲའི་དོན་ནམ་འདོད་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་རྣམས་ཀྱི་དོན་དོན་དམ་པ་ཉིད་ཡིན་པ་འགོག་པ་ལ་གནོད་པ་མེད་པར་
བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།
འོ་ན། འདོད་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་དང་རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་སྒྲ་གཉིས་མི་འགལ་ལམ་ཞེ་

198

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ན། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༠༦ ལས། འོ་ན། རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་སྒྲ་ཡུལ་ངེས་པར་བཤད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། རྗོད་བྱེད་ཐམས་ཅད་འདོད་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། མིང་གང་ལས་ལྟོ་ལྡིར་ཞབས་ཞུམ་པའི་བློ་འཁྲུལ་མེད་དུ་འཇུག་པའི་མིང་དེ་དོན་དེ་ཉིད་ཀྱི་དངོས་མིང་ཡིན་པས་ཡུལ་ངེས་པ་ཞེས་བྱའི་དེའི་མིང་དེ་
ཉིད་དོན་གཞན་ལ་སྦྱར་དུ་མི་རུང་བ་མི་སྲིད་ཅིང་། འདོད་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་མ་ཡིན་པའི་རྗོད་བྱེད་ཀྱང་མི་སྲིད་དོ། །ཞེས་དེ་གཉིས་མི་འགལ་བ་ལྟ་བུར་གསལ་ལ། འོན་ཀྱང་འདིར་འདོད་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་ཞེས་པ་དེ་འདོད་པས་སྦྱར་དུ་རུང་བའི་སྒྲ་ཞེས་པ་དེ་བར་
གྱི་ཚིག་མི་མངོན་པར་བྱས་པ་ཡིན་ཟེར་དགོས་སམ་དཔྱད་རྒྱུ་དང་། རྒྱུ་མཚན་ཅན་
གྱི་སྒྲ་དང་། རྗེས་གྲུབ་ཀྱི་བརྡ་གཉིས་དོན་གཅིག་དང་མི་གཅིག་དཔྱད་དགོས་ལ།
འདོད་རྒྱལ་བའི་བརྡ་དང་། འདོད་པས་སྦྱར་དུ་རུང་བའི་སྒྲ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མེད་སོགས་ལ་ཡང་དཔྱད་དགོས་སོ། །
འོ་ན། དངོས་མིང་དང་བཏགས་མིང་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཡོངས་འཛིན་བློ་རིག་ ༢༦༠ ལས། དེ་ལ་དབྱེ་ན། དངོས་མིང་དང་བཏགས་མིང་གཉིས། དོན་དེ་ལ་འདོད་རྒྱལ་ཐོག་མར་བརྡའ་སྦྱར་བ་ཡང་ཡིན། དོན་དེའི་མིང་གི་གཙོ་བོ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ། དོན་དེའི་དངོས་མིང་གི་མཚན་ཉིད། དོན་དེ་ལ་རྗེས་གྲུབ་ཏུ་བརྡའ་སྦྱར་བ་ཡང་ཡིན། དོན་དེའི་མིང་ཕལ་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ། དོན་དེའི་བཏགས་མིང་གི་མཚན་ཉིད། དངོས་མིང་གི་མཚན་གཞི་ནི། རི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་སེང་གེ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ངག་ལྟ་བུ་ལ་བྱེད།
བཏགས་མིང་ལ་དབྱེ་ན། འདྲ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་དང་། འབྲེལ་

199

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་གཞི་ནི། བྲམ་ཟེ་ཁྱེའུ་ཁ་ཆེ་སྣ་ཉག་ལ་སེང་གེ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ངག་ལྟ་བུ་ལ་བྱེད་དེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། སེང་གེ་བྲམ་ཟེ་ཁྱེའུ་ལ། །དེ་ལྟར་བརྗོད་པའང་འཇིག་རྟེན་ཡོད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ་དེ་བྱུང་འབྲེལ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་དང་། བདག་གཅིག་འབྲེལ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་གཉིས་ཡོད་པའི་དང་པོ་ལ་ཡང་། རྒྱུ་མིང་འབྲས་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་མིང་དང་། འབྲས་མིང་རྒྱུ་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་མིང་དང་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་གཞི་ནི། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལ་ཉི་མ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ངག་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ། རྗེས་དཔག་ཅེས་པའི་ངག་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་བདག་གཅིག་འབྲེལ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་གི་མཚན་གཞི་ནི། རས་ཡུག་གི་ཁ་ཚར་ཚིག་པ་ལ་རས་ཡུག་ཚིག་ཅེས་བརྗོད་པའི་ངག་ལྟ་བུ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་།
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ལུང་རིགས་བང་མཛོད་ ༧༡ ལས། མིང་ལ་དབྱེ་ན།
དངོས་མིང་དང་། བཏགས་མིང་གཉིས། དང་པོ་ནི། དོན་དེའི་མིང་དུ་འདོད་རྒྱལ་ཐོག་མར་བརྡ་སྦྱར་བ་ཡང་ཡིན། རང་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་དེ་འཁྲུལ་མེད་དུ་གོ་ནུས་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་གྱུར་པའི་མཉན་བྱ་དོན་མཐུན་དེ་དེའི་དངོས་མིང་གི་མཚན་ཉིད། དཔེར་ན་རི་དྭགས་རྒྱལ་པོ་ལ་སེང་གེ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ངག་ལྟ་བུའོ། ། རང་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་དོན་དེ་འཁྲུལ་མེད་དུ་གོ་མི་ནུས་པ་ཡང་ཡིན། དོན་དེའི་མིང་ཕལ་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་གྱུར་པའི་མཉན་བྱ་དེ་དོན་དེའི་བཏགས་མིང་གི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། འདྲ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་

200

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མིང་དང་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་གཉིས། དང་པོ་ནི། བྲམ་ཟེ་ཁྱེའུ་ཁ་ཆེ་སྣ་ཉག་ལ་སེང་གེ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ངག་ལྟ་བུ་ལ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། བྲམ་ཟེ་ཁྱེའུ་སྣ་ཉག་དང་། སེང་གེ་གཉིས་ཁ་ཆེ་བ་དང་སྣ་ཉག་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལ། བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་དང་། དེ་བྱུང་གིས་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བཏགས་མིང་གཉིས། དང་པོ་ལ། ཡ་
གྱལ་གྱི་མིང་ཚོགས་པ་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་མིང་དང་། ཚོགས་པའི་མིང་གིས་ཡ་གྱལ་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་མིང་གཉིས། དང་པོ་ནི། རས་ཡུག་གི་ཁ་ཚར་ཙམ་ཚིག་པ་ལ། རས་ཡུག་ཚིག་ཅེས་བརྗོད་པའི་ངག་ལྟ་བུ་ལ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། རས་ཡུག་གི་ཁ་ཚར་དེ་རས་ཡུག་གི་ཡ་གྱལ་དང་རས་ཡུག་དེ་དེའི་ཁ་ཚར་ལ་སོགས་པ་ཚོགས་པའི་ཚོགས་པ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་ངག་ལྟ་བུ་ལ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་མཚན་ཉིད་པ་དེའི་ཡ་གྱལ་གཅིག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་
མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཏགས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། རྒྱུ་མིང་འབྲས་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་མིང་དང་། འབྲས་མིང་རྒྱུ་ལ་བཏགས་པའི་བཏགས་མིང་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཉི་མའི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལ་ཉི་མ་ཞེས་བརྗོད་པའི་ངག་ལྟ་བུ་ལ་བྱེད། གཉིས་པ་ནི། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་རང་འབྲས་རྗེས་དཔག་ཅེས་བརྗོད་པའི་ངག་ལྟ་བུ་ལ་བྱེད་དོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༦༨ ལས། མཚན་ཉིད་གཉིས་པ་ལ་སྤྱི་གཙོ་བོ་དང་ཡུལ་མི་རྒན་པོ་གཉིས་ལ་འདྲ་བའམ་འབྲེལ་བ་གང་རུང་གཅིག་གྲུབ་པར་ཐལ། སྤྱི་

201

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གཙོ་བོ་ཞེས་པའི་ངག་དེ་ཡུལ་མི་རྒན་པོའི་བཏགས་མིང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་

ཁས། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། ནུས་ལའང་གཙོ་བོ་ལ་སོགས་པའི། །མཉན་པ་སྐྱེ་བོས་བྱས་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྤྱི་གཙོ་བོ་ཡོད་པར་ཐལ། འདོད་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་ཡུལ་མི་རྒན་པོ་ལ་སྤྱི་གཙོ་བོ་ཞེས་པའི་མིང་དེ་བཏགས་མིང་ཡིན་ཡང་།
ཡུལ་མི་གཙོ་བོ་དང་། སྤྱི་གཙོ་བོ་གཉིས་ལ་འདྲ་འབྲེལ་གང་ཡང་མ་གྲུབ་པར་
གསུངས་སོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༦༨ ལས། གཞན་ཡང་། སྒྲ་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཡིན་ཞེས་པའི་ངག་ཆོས་ཅན། རང་ཉིད་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་གཞི་དང་སྒྲ་གཉིས་འདྲ་བའམ་འབྲེལ་བ་སྒྲུབ་པ་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲའི་བཏགས་མིང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། སྒྲ་ལ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཞེས་པའི་མིང་
བཏགས་ནས་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་མཚན་ཉིད་པ་དེའི་ཕྱོགས་
གཅིག་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཏགས་ནས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། རིགས་གཏེར་ལས། དེའི་ཕྱོགས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །ཡ་གྱལ་གཉིས་ལ་བཏགས་ནས་
འཇུག །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པས། སྒྲ་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཞེས་པའི་ངག་དེ་བཏགས་མིང་ཡིན་ཡང་། སྒྲ་དང་སྒྲ་མི་རྟག་པ་གཉིས་ལ་འདྲ་འབྲེལ་གང་ཡང་མེད་པར་གསུངས་པས་འདི་ལ་དཔྱད་དགོས་ཏེ། སྒྲ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པས་སོ། །ཞེས་བརྟག་པར་བྱའོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༦༩ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རས་ཡུག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པ་ལ་རས་ཡུག་ཚིག་ཅེས་པའི་ངག་དེ། དངོས་མིང་མ་ཡིན་ཞིང་བཏགས་མིང་ཡིན་

202

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ནོ་ཟེར་ན། རས་ཡུག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པ་དེ་རས་ཡུག་ཚིག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པ་ལ་དེ་ཚིག་ཅེས་པའི་ངག་དེ་དངོས་མིང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེའི་གཡས་ཕྱོགས་ཚིག་པ་དེ་རས་ཡུག་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེའི་གཡས་ཕྱོགས་ཚིག་ཅིང་གཡོན་
ཕྱོགས་མ་ཚིག་པའི་ཚེ་ན། དེའི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར།

འདོད་ན། དེའི་ཚེ་ན། རས་ཡུག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་མེད་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར།

འདོད་མི་ནུས་ཏེ། དེའི་ཚེ་ན་དེའི་གཡོན་ཕྱོགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། དེའི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པ་དེ། དེ་ཚིག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རས་ཡུག་གཅིག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པ་དེ། རས་ཡུག་གཅིག་ཚིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐྱེས་བུ་གཅིག་གི་ལག་པ་ན་བ་དེ། སྐྱེས་བུ་གཅིག་ན་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐྱེས་བུ་གཅིག་གི་མགོ་བོ་མཐོང་བ་དེ། སྐྱེས་བུ་གཅིག་མཐོང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐྱེས་བུ་གཅིག་མཐོང་བའི་བློ་ཡིན་ན སྐྱེས་བུ་གཅིག་གི་ཆ་ཐམས་ཅད་མཐོང་བའི་བློ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་
ཕྱིར། བྱས་པ་ལ་ཁོ་ན་རེ། རས་ཡུག་གཅིག་གི་ཁ་ཚར་ཙམ་ཚིག་པ་དེ། རས་ཡུག་གཅིག་ཚིག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རས་ཡུག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པ་དེ། རས་ཡུག་ཚིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན་མ་ཁྱབ། ཅེས་གསུངས་པས་རས་ཡུག་གི་ཁ་ཚར་ཚིག་ཅེས་པའི་ངག་དེ་བཏགས་མིང་དང་། རས་ཡུག་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་ཅེས་པའི་ངག་དེ་བཏགས་མིང་མིན་པའི་ཁྱད་པར་གསུངས་སོ། །
ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་གཉིས་པར། དེས་ན་འདི་ནི་རིགས་དང་ནི། །ཚོགས་པ་བརྗོད་པའི་ཁྱད་པར་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་

203

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བྱེད་ ༤༢༦ ལས། དེས་ན་རིགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲས་རིགས་དོན་གཞན་དང་། ཚོགས་
བརྗོད་ཀྱི་སྒྲས་ཡན་ལག་ཅན་རྫས་གཞན་ངེས་པར་བརྗོད་བྱར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྔ་མས་རིགས་ཅན་བརྗོད་བྱར་མི་སྤོང་། ཕྱི་མས་ཚོགས་པ་ཅན་བརྗོད་བྱར་
སྤོང་བ་འདི་ནི། རིགས་བརྗོད་དང་ཚོགས་པ་བརྗོད་པའི་ཁྱད་པར་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་གསུངས། དེའི་དོན་ཡང་། རིགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲས་རིགས་ཅན་བརྗོད་བྱར་མི་
སྤོང་། ཞེས་པའི་དོན་ནི། ཆོས་དེའི་རིགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲས་རང་གི་རིགས་ཅན་ཀུན་
བརྗོད་པའི་དོན་མིན་གྱི། རིགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲ་དེ་རིགས་ཅན་ཀུན་ལ་དངོས་མིང་དུ་
འཇུག་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། བུམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རིགས་བརྗོད་ཀྱི་

སྒྲ་དེ། བུམ་པའི་རིགས་ཅན་གསེར་བུམ་དང་ཟངས་བུམ་སོགས་བུམ་གསལ་ཀུན་ལ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་ཅེས་པའི་དོན་ནོ། །
དེའི་དོན་ཡང་། བུམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་དེ་གསེར་བུམ་ལ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་གི། །གསེར་བུམ་གྱི་དངོས་མིང་ནི་མིན་ཏེ། དེ་ལས་གསེར་བུམ་ཐུན་མོང་
མིན་པར་གོ་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ། མི་རྟག་པ་ཞེས་པའི་ངག་དེ། བུམ་
པ་ལ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་ཀྱང་། དེའི་དངོས་མིང་མིན་པའི་ཚུལ་སོགས་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་བཞིན། ཆོས་དེའི་དངོས་མིང་ཡིན་ན། ཆོས་དེ་ལ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། ཁྱི་སྐྱག་ཅེས་པའི་མིང་དེ། ཁྱི་སྐྱག་ཅེས་པའི་མི་དེའི་དངོས་མིང་ཡིན་ཀྱང་། དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱི་སྐྱག་ཅེས་པའི་མིང་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་གཞི་ཡིན་ན་ཁྱིའི་སྐྱག་པ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་
བཞིན་དུ། བྱམས་པ་དང་སྙིང་རྗེ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་དངོས་མིང་ཅན་གྱི་མི་ཡོད་ཀྱང་།

204

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མིང་དེ་དག་མི་དེ་དག་ལ་དངོས་མིང་དུ་མི་འཇུག་ཚུལ་ཡང་ཤེས་པར་བྱའོ། །གཞི་དེའི་བཏགས་མིང་ཡིན་ན། གཞི་དེ་ལ་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། ཤེས་བྱ་ཞེས་པའི་མིང་དེ། ཤེས་བྱ་ཞེས་པའི་མི་དེའི་བཏགས་མིང་ཡིན་ཡང་། དེ་ལ་བཏགས་མིང་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མིང་དེ་དེ་ལ་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་ན་གཞི་དེ་དེ་མ་ཡིན་དགོས་པ་གང་ཞིག །ཤེས་བྱ་མ་ཡིན་པའི་མི་མི་སྲིད་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ན། དངོས་མིང་ཡིན་ལ། དངོས་མིང་དུ་མི་འཇུག་པ། མི་ལ་ཁྱི་སྐྱག་ཅེས་པའི་ངག་ལྟ་བུ་དང་། དངོས་མིང་དུ་འཇུག་ཀྱང་། དངོས་མིང་མ་ཡིན་པ་ནི། མི་རྟག་པ་ཞེས་པའི་ངག་དེ། བུམ་པ་ལ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་ཀྱང་དངོས་མིང་མིན་པ་ལྟ་བུ་དང་། དངོས་མིང་དང་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ནི། བུམ་པ་ཞེས་པའི་ངག་དེ། བུམ་པའི་དངོས་མིང་དང་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་དང་། དངོས་མིང་མིན་ལ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པ་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པ་ནི། བུམ་པ་ཞེས་པའི་ངག་དེ། ཀ་བའི་དངོས་མིང་དང་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པ་གཉིས་ཀ་མིན་པ་ལྟ་བུ་གཞི་སོ་སོ་ལ་སྦྱར་ནས་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། སྤྱིར་བུམ་པ་

ཞེས་པའི་ངག་དང་དངོས་མིང་མིན་པའི་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་དོ། །
དེ་བཞིན་དུ། ཆོས་དེའི་བཏགས་མིང་ཡིན་ལ། བཏགས་མིང་དུ་མི་འཇུག་པ་ནི། མི་ཞིག་ལ་ཤེས་བྱ་ཞེས་པའི་མིང་བཏགས་པའི་ངག་ལྟ་བུ་དང་། བཏགས་མིང་དང་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་པ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ནི། བྲམ་ཟེ་ཁྱེའུ་ཁ་ཆེ་སྣ་ཉག་ལ་སེང་གེ་ཞེས་བཏགས་པའི་མིང་ལྟ་བུ་དང་། བཏགས་མིང་དང་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་པ་གཉིས་ཀ་མིན་པ་ནི། བུམ་པ་ལ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་མིང་ལྟ་བུའོ། །བཏགས་

205

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མིང་མིན་ལ་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་མུ་ནི་མེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ། གཞན་དག་ལའང་སྦྱར་ནས་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲ་དེ་སྒྲ་ལ་
བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་ཀྱང་དེ་ལ་མི་འཇུག་པ་དང་། དེ་བཞིན་དངོས་པོ་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་བུམ་པ་ལ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་ཀྱང་དེ་ལ་མི་འཇུག་པ་སོགས་བློ་རྒྱ་བསྐྱེད་ནས་དཔྱད་པར་བྱ་བ་མང་ངོ་། །
དེ་ལས་འཕྲོས་ཏེ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་མིང་ཚིག་ཡི་གེ་
གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་དང་། ཡང་ན་སྒྲ་དོན་མཐུན་དང་དོན་མི་མཐུན་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། བརྗོད་བྱའི་སྒོ་ནས་རིགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲ་དང་ཚོགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲ་གཉིས་
སུ་དབྱེ་བ་དང་། བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲ་དང་གཞན་
ལྡན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲ་དང་མི་སྲིད་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་དང་།
བརྗོད་འདོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཆོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྒྲ་དང་། ཆོས་བརྗོད་པའི་སྒྲ་
གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་སོགས་དང་། དེ་དག་རེ་རེ་ལའང་དཔྱད་པར་བྱ་བ་མང་པོར་ཡོད་པ་རྣམས་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

སེལ་བྱེད་ཚད་མའི་སྐོར།
སེལ་བྱེད་ཚད་མའི་སྐོར་ནི། མ་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། སེལ་བྱེད་གང་གིས་མ་བསལ་བ་དང་། གཞི་གང་ལ་མ་བསལ་བ་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་

ལ་གནོད་པ་ལ་སོགས་པའི་དཔེ་མི་སྟོན་པའི་འཐད་པ་གསུམ་གྱི་དང་པོ། སེལ་བྱེད་
ཚད་མ་དེ་ལ་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས། མངོན་སུམ་དོན་དང་རྗེས་སུ་དཔག །ཡིད་ཆེས་གྲགས་པས་རང་རྟེན་ལའོ། །ཞེས་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་དང་།

206

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་དང་། ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་དང་། གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་བཅས་ཚད་མ་བཞིར་གསུངས་སོ། །
དེ་ལ་སྐབས་འདིར་སེལ་བྱེད་ཚད་མ་ལ་གྲངས་བཞིའི་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དེ་མི་འཐད་དེ། བསྡུ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ལེའུ་གསུམ་པར་གཞལ་བྱ་གཉིས་
ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས། །ཞེས་པ་ལྟར་གཉིས་སུ་འདུ་བས་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བས་ཆོག་པས། བཞིར་ཕྱེ་བ་གྲངས་མང་བར་འགྱུར་ལ། རྒྱས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་རྗེས་དཔག་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་ན། མངོན་སུམ་ལ་ཡང་དབང་པོ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་
ནས་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མའི་བར་བཞི་ཡོད་པས་དེ་ལྟར་ན་སེལ་
བྱེད་ཚད་མ་ལ་རྒྱས་པར་དབྱེ་ན་བདུན་དུ་དབྱེ་རིགས་པས་བཞིར་དབྱེ་བ་ནི་གྲངས་ཉུང་བའི་སྐྱོན་ཏེ་མདོར་ན་གྲངས་མང་བའི་སྐྱོན་དང་། གྲངས་ཉུང་བའི་སྐྱོན་གཉིས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་སྐྱོན་མེད་དེ། མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ལ་
བཞིར་དབྱེ་བ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་རྣམས་གཞལ་བྱ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པར་གཅིག་པ་དང་། ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་ཚུལ་ཡང་གཅིག་པས་སོ་སོ་མ་ཕྱེ་ལ། རྗེས་དཔག་རྣམས་གཞལ་བྱ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པར་མཚུངས་ཀྱང་ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བས་གསུམ་དུ་ཕྱེ་ནས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༦༦ ལས། རང་ལུགས་ལ། མངོན་སུམ་ལ་བཞི་ཡོད་ཀྱང་གཞལ་བྱ་མངོན་གྱུར་དང་། ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་ཚུལ་ཡང་མཚུངས་པས་འདིར་མངོན་སུམ་ལ་བཞིར་མ་ཕྱེ་ལ། རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱ་ལ་ལྐོག་གྱུར་དུ་མཚུངས་ཀྱང་། ལོག་ཕྱོགས་ལ་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གནོད་པ་དང་།

207

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ལུང་ཁས་བླངས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་གནོད་པ་དང་། གྲགས་པ་ཙམ་གྱིས་གནོད་པའི་
ཚུལ་གསུམ་ཡོད་པས། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལ་སེལ་བྱེད་ཚད་མ་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༠༨ ལས། སྐབས་དེར་མངོན་སུམ་དང་
དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དོན་ལ་གནོད་པ་ལ་གནོད་ཚུལ་རྒྱུ་མཚན་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པར་སྟོན་པ་མིན་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། སྐབས་དེར་དེ་གཉིས་ཀྱི་གནོད་ཚུལ་མདོ་ཙམ་ཞིག་བསྟན་བཞེད་ལ། དེ་ཙམ་ཞིག་
རྟོགས་སླ་བས་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། ཡང་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གནོད་
ཚུལ་བསྟན་ན་ཡང་། དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་གནོད་ཚུལ་མདོ་ཙམ་
རྟོགས་སླ་བས་ཀྱང་སྐབས་དེར་མ་བསྟན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཊཱིཀ་ཆེན་ ༦༠༥ ལས། སེལ་བྱེད་ཚད་མའི་དབྱེ་བ་སྟོན་པ་ན། ཀུན་ལས་
བཏུས་ཀྱི་རྩ་བར། རྗེས་དཔག་ཅེས་གཅིག་ཏུ་མ་བསྡུས་པར་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་དང་། ཡིད་ཆེས་དང་། གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གསུམ་ག་གྲངས་འཛིན་རེ་རེ་ཐ་དད་དུ་བཤད་པ་ལ་དེ་དག་གི་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་གོ་བའི་དགོས་པ་ཡོད་
པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ། ཀུན་ལས་བཏུས་ཀྱི་འགྲེལ་པར་ཡིད་ཆེས་དང་གྲགས་
པས་གནོད་པ་འདི་གཉིས་ནི་དམ་བཅས་པ་ཙམ་གྱིས་འགལ་བ་ཡིན་ཅེས་པ་དང་། སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་དང་འགལ་བའི་དོན་གྱིས་ན། ཞེས་གནོད་
ཚུལ་རྒྱུ་མཚན་དང་བཅས་པར་རབ་ཏུ་བརྗོད་དེ། མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གི་གནོད་པ་ལ་གནོད་ཚུལ་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའང་ཡིད་

208

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།ཆེས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ནི་ལུང་ཙམ་གྱིས་བཞག་པའི་ཡུལ་དང་། གྲགས་པའི་རྗེས་
དཔག་ནི་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་པའི་ཡུལ་ལ་བཟློག་ཕྱོགས་འགོག་བྱེད་ཀྱི་

ཚད་མར་དངོས་སུ་བསྟན་པ་ན། མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་དངོས་སྟོབས་
ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཡུལ་ལ་བཟློག་ཕྱོགས་འགོག་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡིན་པར་ཤུགས་
ལ་གོ་ནུས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༧༧ ལས། གལ་ཏེ་སེལ་བྱེད་ཚད་མའི་དབྱེ་བ་འཆད་པའི་
སྐབས་སུ། གཞན་རིག་མངོན་སུམ་དང་། རང་རིག་མངོན་སུམ་སོགས་སོ་སོར་མ་ཕྱེ་བར་མངོན་སུམ་དོན་དང་ཞེས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ཤིང་། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་
ཀྱི་རྗེས་དཔག་དང་། ཡིད་ཆེས་པའི་རྗེས་དཔག་སོགས་གཅིག་ཏུ་མ་བསྡུས་པར་དབྱེ་བའི་གྲངས་འཛིན་རེ་རེ་ལོགས་སུ་བགྲངས་པ་ཅི་ཞེ་ན། ཞེས་དོགས་པ་བསུས་ནས་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་དང་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གཉི་ག་རྗེས་དཔག་ཡིན་པར་ཁྱད་མེད་ཀྱང་། སེལ་བྱེད་ཚད་མའི་དབྱེ་བ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་དེ་གཉིས་སོ་སོར་ཕྱེ་བ་ནི། དེ་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ལན་
གཞུང་གི་དོན་དུ་བཤད་པར་བྱ་ཞིང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༣༧ ལས། དེ་ལ་ཚད་མའི་གནོད་པ་བཞིར་ངེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། མྱང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང་། མྱང་སྟོབས་མིན་
པའི་རྟོགས་པར་བྱ་བ་གཉིས་སུ་ངེས་ཤིང་། ཕྱི་མ་ལ་ལུང་གནོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་
ལ་ངེས་པར་ལྟོས་པ་དང་མི་ལྟོས་པ་གཉིས་སུ་འདུས་ལ། མི་ལྟོས་པ་ལ། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་འཇོག་ནུས་པ་དང་མི་ནུས་པ་གཉིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་འདིའི་སྟེང་

209

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ནས་ཀྱང་འགལ་སྤོང་བྱེད་ནུས་སོ་སྙམ་མོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་

སེལ་ ༣༥༠ ལས་ཀྱང་གསལ་ལོ། །
ཡང་ཁ་ཅིག་སེལ་བྱེད་ཚད་མ་ལ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་མ་ངེས་ན། སྔར་ལེའུ་གསུམ་པར། གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས། །ཞེས་ཚད་མ་ལ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་ངེས་པ་གསུངས་པ་དང་ནང་འགལ་ཡིན་ལ། གཉིས་སུ་ངེས་ན་སྐབས་འདིར་སེལ་བྱེད་ཚད་མ་དེ་ལ་བཞིར་ཕྱེ་ནས་བཤད་པ་དེ་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན།དེ་ནི་སྐྱོན་མེད་དེ་སྔར་ཚད་མ་ལ་གཉིས་སུ་ངེས་པ་གསུངས་པ་ནི། སྤྱིར་

ཚད་མ་ལ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་ངེས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། སྐབས་འདིར་བཞིར་ཕྱེ་ནས་བཤད་པ་ནི། མངོན་རྗེས་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཚན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་སོགས་གསུམ་དུ་ཕྱེ་ནས་སེལ་བྱེད་ཚད་མ་དེ་ལ་བཞིར་ཕྱེ་ནས་བཤད་པ་ཡིན་པས་འགལ་བ་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་དབྱེ་བ་ཡིས། །གནོད་མེད་དེ་ནི་རྣམ་བཞིར་བཤད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༧༡ ལས། གལ་ཏེ་ཚད་མས་བསལ་བའི་དོན་ནི། གཞི་གང་ལ་བསལ་བྱ་སེལ་ནུས་ཀྱི་འགལ་ཟླ་བློས་
བསྒྲུབས་ནས་སེལ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཚད་མའི་བློས་བསྒྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་པས། དེ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་མ་འདུས་ན་སྔར་གྲངས་ངེས་བསྒྲུབ་པ་དང་འགལ་ལ། དེ་གཉིས་སུ་ངེས་ན་ཚད་མའི་གནོད་པ་བཞིར་དབྱེ་བ་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། ཚད་མས་གནོད་བྱ་ལ་གནོད་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། རྣམ་པ་བཞིར་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ།

210

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་དབྱེ་བ་གསུམ་དུ་བྱས་པ་ཡིས་དེ་ལྟར་ཕྱེ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༦༦ ལས། གལ་ཏེ་ཚད་མ་ཀུན་ལས་བཏུས་སུ་སེལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཞིར་ཕྱེ་བ་དང་། སྔར་ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་གྲངས་
ངེས་པར་བཤད་པ་མི་འགལ་ལམ་ཞེ་ན། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། དེ་གཉིས་མི་འགལ་ཏེ། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་དབྱེ་བ་བྱེད་པ་ན། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་
དང་། གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་དང་། ཡིད་ཆེས་པའི་རྗེས་དཔག་གསུམ་དུ་ཕྱེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིས། རང་གི་གཞལ་བྱའི་ཟློག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པའི་ཚད་མ་དེ་ནི། མངོན་སུམ་དོན་དང་རྗེས་དཔག་དང་། །ཡིད་ཆེས་གྲགས་པས་རང་རྟེན་ལའོ། །ཞེས་རྣམ་པ་བཞིར་བཤད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སེལ་བྱེད་གང་གིས་མ་བསལ་བ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་མདོར་བསྟན་དུ་
མངོན་སུམ་དང་། དངོས་སྟོབས། ཡིད་ཆེས། གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་བཞི་ཀ་བསྟན་ནས། རྒྱས་བཤད་ཀྱི་སྐབས་སུ། ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་མ་བསལ་བའི་ཚུལ་དང་། གྲགས་པས་མ་བསལ་བའི་ཚུལ་དང་། མངོན་སུམ་གྱིས་མ་བསལ་བའི་ཚུལ་དང་གསུམ་
ལས། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱིས་མ་བསལ་བའི་ཚུལ་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་
ཡིན་ཞེ་ན། ཁ་ཅིག་རྟོགས་སླ་བ་ལ་དགོངས་ནས་མ་བཤད་ཅེས་ཟེར།
འགའ་ཞིག་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་ཚད་མ་ནི་སྔར་ལེའུ་དང་པོར་རྒྱས་
པར་བསྟན་ཟིན་པས་སྐབས་འདིར་རྒྱས་བཤད་མ་མཛད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་གཞན་དག་མངོན་སུམ་ཡང་སྐབས་འདིར་རྒྱས་བཤད་མི་དགོས་པར་ཐལ། སྔར་

211

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ལེའུ་གསུམ་པར་རྒྱས་པར་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་ན་དེ་དག་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་མེད་སོགས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
འོ་ན་སྐབས་འདིར་མ་བསལ་བའི་ལྡོག་ཕྱོགས་བསལ་བ་དེ་གང་། དེ་ལ་དབྱེ་ན་དུ་ཡོད་ཅེ་ན། སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༨ ལས། བསལ་བའི་མཚན་ཉིད། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གང་ཞིག །ཁྱོད་ཀྱི་ལྡོག་ཕྱོགས་
ཀྱི་དོན་ཚད་མས་གྲུབ་པ། དབྱེ་ན་གཉིས་ལས། མངོན་སུམ་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག །ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་ལྡོག་ཕྱོགས་ཀྱི་དོན་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པ།
དཔེར་ན་སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་
གི་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག །ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་ལྡོག་ཕྱོགས་ཀྱི་དོན་དངོས་
པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་པ། དཔེར་ན་སྒྲ་རྟག་པ་ལྟ་བུ། གྲགས་
པའི་རྗེས་དཔག་གི་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག །ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་ལྡོག་
ཕྱོགས་ཀྱི་དོན་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་པ། དཔེར་ན་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་
སྒྲས་བརྗོད་མི་རུང་བ་ལྟ་བུ། ཡིད་ཆེས་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད། སྔར་ཁས་བླངས་པའི་དམ་བཅའ་དག་ཕྱི་མས་ཉམས་པར་བྱས་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དོན།
དབྱེ་ན་རང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་འགལ་བའི་སྒོ་ནས་ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་དང་། ཡིད་
ཆེས་པའི་བསལ་བ་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། རང་ཚིག་སྔ་མས་བཞག་པ་རང་ཚིག་ཕྱི་མས་ཉམས་པར་བྱས་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དོན། དཔེར་ན་བུད་མེད་གཅིག་སྔར་མར་དམ་བཅས་ནས་ཕྱིས་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་ཚེ་བུད་མེད་བུ་
སྐྱེད་པའི་ནུས་ལྡན་ཡིན་མིན་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། དམ་

212

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དོན་གང་ཞིག །རང་གི་དངོས་ཀྱི་ལོག་ཕྱོགས་ཀྱི་དོན་ཡིད་ཆེས་
རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་པ། དཔེར་ན་སྔར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལུང་ཚད་མར་ཁས་བླངས་
ནས་ཕྱིས་སྦྱིན་སོགས་དཀར་ཆོས་ལ་སྤྱོད་པ་ལས་མ་འོངས་པ་ན་བདེ་བ་མི་འབྱུང་
བར་དམ་བཅས་པའི་དོན་ལྟ་བུའོ། །དེས་ན་ཡིད་ཆེས་བསལ་བ་ཡིན་པ་ལ་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གི་བསལ་བ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་ཅིང་། སྤྱིར་ཡིད་ཆེས་བསལ་བ་དང་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་བསལ་བ་ཡང་མི་འགལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༧༩ ལས། དེ་ལ་འདིར་རང་ཚིག་དང་འགལ་བ་དག་དང་ལུང་ཚིག་དང་འགལ་བ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བ་ནི། ཡིད་ཆེས་བསལ་བའི་དབྱེ་བ་གཉིས་ཡོད་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་མ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཅན་ཁས་བླངས་ཙམ་གྱི་བདེན་ཞེན་གྱིས་སྨྲས་ཤིང་། དེ་མ་དོར་བཞིན་དུ་ཁྱད་ཆོས་དམ་བཅས་པ་ན། ཁ་ཅིག་དངོས་ཤུགས་འགལ་བ་དང་། གཞན་དག་ཁས་བླངས་འགལ་བར་འགྱུར་བས་ཡིད་ཆེས་ཙམ་གྱིས་བཞག་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་གཉིས་ཡོད་པར་གོ་བའི་ཆེད་ཡིན་གྱི། སྔ་མ་ནི་ཡིད་ཆེས་བསལ་བར་
བཏགས་པ་ཙམ་མོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༤༠༠ ལས། གསུམ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་

བ་ལ། རང་ཚིག་གི་བསལ་བ་དང་། ཡིད་ཆེས་པའི་བསལ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དཔེར་ན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དམ་བཅས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་རང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་འགལ་བའི་བསལ་བ་དང་། དམ་བཅའ་དངོས་ཤུགས་འགལ་བའི་
བསལ་བ་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་ནི། དཔེར་ན། མ་མོ་གཤམ་ཞེས་དམ་བཅས་པ་ལྟ་བུ་

213

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དང་། གཉིས་པ་ནི། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་མེད་དོ་ཞེས་དམ་བཅས་
པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༩༣ ལས། གསུམ་པ་མ་བསལ་བའི་བཟློག་ཕྱོགས་བསལ་བ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ། ཚད་མས་བསལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནི་ཅི། དེ་ལ་དུ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཅེ་ན། ཚད་མས་བསལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནི་འདི་ལྟར་གོ་བར་བྱ་སྟེ། སྤྱིར་ཚད་མས་གནོད་པ་འབབ་པའི་ཚུལ་ལ། བདག་འཛིན་ལྟ་བུ་བློ་
ལ་གནོད་པ་དང་། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་ལྟ་བུ་སྒྲ་ལ་གནོད་པ་དང་། སྒྲ་རྟག་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་དུ་བཏགས་པ་ལ་གནོད་པའི་ཚུལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བློ་དེས་ཇི་ལྟར་བཟུང་བ་ལྟར་གྲུབ་པ་ལ་གནོད་པའི་སྒོ་ནས་བློ་དེ་ལ་ཚད་མ་གནོད་བྱེད་དུ་སོང་སྟེ་བློ་དེའི་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་སྐྱེ་བ་ཚད་མས་འགོག་པ་ཡིན་ལ།
གཉིས་པ་ནི། དམ་བཅའ་དེས་ཇི་ལྟར་དམ་བཅས་པ་ལྟར་གྲུབ་པ་དང་། སྒྲ་དེས་ཇི་ལྟར་བརྗོད་པར་ལྟར་གྲུབ་པ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པ་འབབ་པའི་སྒོ་ནས་དམ་བཅའ་འམ། སྒྲ་དེ་ལ་ཡིད་བརྟན་དུ་མི་རུང་བར་བྱེད་པ་ཉིད་དེ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པའི་དོན་ཡིན་ཅིང་།
གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟ་བུ་ཤེས་བྱ་ལ་སྲིད་པ་འགོག་པ་ཉིད་ཚད་མས་གནོད་པའི་དོན་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར། གནོད་པ་དེ་ནི་རྣམ་བཞིར་བཤད། །ཅེས་པའི་གནོད་
ཚུལ་ནི་ཕྱི་མ་འདིའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། སྒྲ་བློ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པ་ལའང་དེ་དག་གིས་བཟུང་བ་ལྟར་དང་བརྗོད་པ་ལྟར་ཤེས་བྱ་ལ་སྲིད་པ་ཚད་མས་ཁེགས་པ་འདི་ཉིད་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཡུལ་སུན་དབྱུང་མེད་པར་ནི། །དེ་སྤོང་

214

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བར་ནི་ནུས་མ་ཡིན། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །
དེ་བས་ན་སྐབས་འདིར་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁོའི་རིགས་སྤྱིར་

ཤེས་བྱ་ལ་སྲིད་པ་ཚད་མས་བཀག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། གང་ཟག་སྒོས་བཙན་
འགའ་ཞིག་གི་རྒྱུད་ལ་ལོག་རྟོག་སྐྱེ་བ་ཚད་མས་བཀག་པ་ལྟ་བུའམ། ཁོ་སྒྲ་བློ་དོན་མཐུན་ཡིན་པ་ཚད་མས་བཀག་པ་ལ་སྒྲ་བློ་དེ་ཚད་མས་བཀག་པར་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་ནི་མ་ཡིན་པས། ཚད་མས་བསལ་བ་ནི་གཞི་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཚད་མས་གྲུབ་པ་དང་ཚད་མས་ཁེགས་པའི་གཞི་མཐུན་སྲིད་པར་ཐལ། ཚད་མས་བསལ་བ་གཞི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༧༡ ལས། ཚད་མའི་བསལ་བ་ཉིད་ལ་བཞིར་ཕྱེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་དབྱེར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། དེས་ན། ཚད་མས་གནོད་པའི་ཚུལ་བཞིར་ཕྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
གཞན་ཡང་སྐབས་འདིར་ངེས་པར་དུ་བརྗེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ལ། སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༩༥ ལས། ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཚད་མས་བསལ་བ་གཞི་གྲུབ་སྟེ། ཚད་མས་བཀག་པ་གཞི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ཚད་མས་བཀག་པ་གཞི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཅེས་པ་མི་འཐད་དེ། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། མེད་ངེས་གཞི་གྲུབ་པར་ཐལ། རི་བོང་རྭ་མེད་ངེས་གཞི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཚད་མས་བཀག་པའང་གཞི་མ་གྲུབ། སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པའང་གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱང་སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ཚད་མས་བཀག་པ་ནི་གཞི་གྲུབ་སྟེ། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་དེ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་ཁོའི་རིགས་ཤེས་བྱ་ལ་སྲིད་པ་ཚད་མས་བཀག་པ་ལ། ཚད་མས་

215

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བསལ་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་མི་འདྲ་བའི་དབྱེ་བ་མེད་ཀྱང་། འགོག་བྱེད་ཚད་མའི་སྒོ་ནས་བཞིར་དབྱེ་བའི་ཐ་སྙད་བྱས་ཏེ། འདི་ལྟར་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བ་དང་། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མའི་བསལ་བ་
དང་། ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་དང་། གྲགས་པའི་བསལ་བའོ། །
ཁ་ཅིག །ཚད་མའི་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད། ཚད་མས་བཀག་པ་ཞེས་སྨྲས་
ནས། ཚད་མའི་བསལ་བ་གཞི་མ་གྲུབ་པར་འདོད་པ་དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དོན་ལྡོག་ཆོས་གསུམ་ཚང་བ་ཞེས་སྨྲས་ནས་ཆོས་གསུམ་ནི་རང་གི་མཚན་གཞི་ལ་སྲིད་པ་ཞེས་སོགས་སྨྲ་བ་ནི་ནང་འགལ་ཏེ། ཚད་མས་བཀག་པ་སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་སྲིད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་ཚད་མས་
བཀག་པ་སྲིད་དེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚད་མས་བཀག་པ་སྒྲ་
མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་མི་སྲིད་དེ། མེད་ངེས་རི་བོང་རྭ་ལ་ཚད་མས་དམིགས་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །
དེས་ན་གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱི་མཚན་མཚོན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཁས་བླངས་ནས་

མཚན་མཚོན་ཡིན་ན་འབྲེལ་པ་གྲུབ་དགོས་པར་འདོད་པ་དང་། ཁྱབ་མཉམ་ཡིན་དགོས་པར་འདོད་པའང་སྣང་མོད། གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ཁས་ལེན་པ་ཁྱོད་དང་
ལྷན་ཅིག་གཏམ་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་བོ་ཅག་སྨྱོན་པ་དང་རྩོད་པར་མི་བྱེད་དོ། །གཞན་ཡང་། གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱི་མཚན་མཚོན་ཁས་བླངས་ན་གཞི་མ་གྲུབ་ན་
རྣམ་པར་གཞག་འཇོག་གི་རྒྱུ་འབྲས་ཁས་ལེན་དགོས་ཤིང་། བསལ་བ་མཚོན་བྱ་ཡིན་ན་བསལ་བའི་དོན་ལྡོག་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན་བསལ་བ་བསལ་བའི་རང་

216

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ལྡོག་ཏུ་ཐལ་ཞིང་། འདོད་ན། བསལ་བ་བསལ་བ་དང་གཅིག་ཏུ་ཐལ་ཞིང་། གཞི་མ་གྲུབ་ཀྱི་གཅིག་ཐ་དད་འགལ་འབྲེལ་རྟོགས་པ་སོགས་ཁས་ལེན་དགོས་མི་དགོས་ལེགས་པར་སོམས་ཤིག །
དེས་ན་ཁོ་བོ་ནི། གཞི་མ་གྲུབ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་མཚོན་པ་ལ་དགོས་ནུས་མེད་པས་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད་མི་སྨྲའོ། །འོ་ན་དབྱེ་བ་ལའང་མི་མཚུངས་སམ་ཞེ་ན། སེལ་བྱེད་རྗེས་དཔག་ལ་བཞི་ཡོད་པས་བསལ་བའམ། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བ་ཞེས་སོགས་བཞིའི་ཐ་སྙད་ཚད་མ་རྣམས་ཀྱི་གནོད་ཡུལ་སོ་སོར་རྟོགས་
པར་བྱེད་ཅེས་སྨྲའི། བསལ་བ་དབྱེ་གཞིར་བྱས་པ་ལ་དབྱེ་བ་བཞིར་བྱེད་དོ་ཞེས་ཁོ་བོ་ཅག་མི་སྨྲ་ལ། སློབ་དཔོན་གྱིས་ཀྱང་། བསལ་བ་ལ་དབྱེ་གཞི་དང་། དབྱེ་བའི་
རྣམ་གཞག་ཏུའང་མ་གསུངས་སོ། །
དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བའི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ལ་དགག་གཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག །མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད། མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དོན་གྱི་འགལ་ཟླ་དངོས། དཔེར་ན། སྒྲ་མཉན་
བྱ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་ཟེར་ཏོ། །འོ་ན་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དོན་མ་ཡིན་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བར་ཐལ། མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དོན་གྱི་འགལ་ཟླ་དངོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དང་ཕན་ཚུན་སྤངས་
འགལ་གྱི་དངོས་འགལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། གཞལ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་སོགས་
མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བར་ཐལ་ལོ། །སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པའང་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དོན་དང་དངོས་འགལ་དུ་ཐལ་ལོ། །

217

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དེས་ན་མཚན་ཉིད་འདི་ལྟར་སྨྲ་བ་དག་གིས་ནི་ཚད་མ་དེས་བསལ་བ་ཡིན་ན་ཚད་མ་དེས་གྲུབ་པའི་དོན་དང་དངོས་འགལ་དུ་འདོད་དགོས་སོ། །
ཁ་ཅིག །མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དོན་གང་ཞིག །ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་ཟློག་ཕྱོགས་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པ།
༼འདི་དག་གོང་གི་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་དང་འགྲིག་མིན་དཔྱད།༽ ཞེས་ཟེར་ཅིང་། བསལ་བ་གཞན་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ་སྨྲའོ། །
འོ་ན། སྒྲ་རྟག་པར་དམ་བཅས་པའི་ཚེ་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཚད་མས་བསལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དོན་གང་ཞིག །ཁྱོད་ཀྱི་

དངོས་ཀྱི་ཟློག་ཕྱོགས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་སྔ་མ་ལ་མ་གྲུབ་ན། སྒྲ་
མི་རྟག་ཅེས་བརྗོད་པའི་ངག་གིས་ཀྱང་མི་རྟག་པ་མ་བརྗོད་པར་ཐལ་ལོ། །དེ་འདོད་ན། སྒྲ་ཡང་བརྗོད་མི་རྟག་པ་ཡང་བརྗོད་ན་མི་རྟག་པ་བརྗོད་ཞེས་འདོད་དགོས་སམ་མི་དགོས་སོམས་ཤིག །
མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བ་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེའི་མཚན་ཉིད་ཁས་མི་ལེན་ལ། སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང་བསལ་གཞི་སྒྲ་ལ། བསལ་བྱ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ། དངོས་ཀྱི་སེལ་

བྱེད་མཉན་བྱ། སེལ་ནུས་པའི་རྒྱུ་མཚན་སྒྲ་ལ་མཉན་བྱ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། འགལ་བ་ལ་མི་འཁྲུལ་བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེས་ན་དངོས་ཀྱི་སེལ་བྱེད་མཉན་བྱ་ཡིན་ཀྱང་། དེས་སེལ་ནུས་པའང་དེ་
མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཡིན་པས་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་

218

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བ་ཞེས་ཐ་སྙད་བྱས་ཏེ། དེའི་ཕྱིར། མངོན་སུམ་སོགས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ཡང་། །འཇལ་

བྱེད་སྒྲ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་བརྗོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ཡང་འདིར་སྒྲ་མཉན་བྱ་ཡིན་པར་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གཞལ་ཞེས་པའི་
དོན་ནི། སྒྲ་མཉན་བྱ་ཡིན་པར་འཇལ་བའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་སྲིད་པ་ཙམ་ལ་བྱེད་དམ། འོན་ཏེ། སྒྲ་མཉན་བྱར་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ལ་བྱེད་ཅེ་ན། དང་པོ་མ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡང་སྲིད་པས། བུམ་པ་རྟག་པར་དམ་བཅས་པའི་དོན་ཀྱང་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་འདྲའི་ཚད་མ་སྲིད་པའི་རྒྱུ་
མཚན། བདེན་པའི་རྣམ་པར་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེས་ན། བརྟག་པ་ཕྱི་མ་དེ་ཉིད་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་སྒྲ་མཉན་བྱར་འཇལ་བའི་ཚད་མ་ནི། ཉན་ཤེས་དེ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། ཉན་ཤེས་ཀྱི་སྒྲ་གཞལ་ཡང་། སྒྲ་དེ་མཉན་བྱ་ཡིན་པར་མ་གཞལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། མཉན་བྱར་གཞལ་ན་ཉན་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པར་གཞལ་དགོས་པ་ལ། ཉན་ཤེས་ནི་སྒྲ་རང་གི་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་འཇལ་བ་ཡིན་ཀྱང་། སྒྲ་རང་གི་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་འཇལ་བ་ཡིན་པར་འཇལ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན། བྱས་པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་རང་གི་བསྒྲུབ་
བྱར་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཀྱང་། དེ་བསྒྲུབ་བྱར་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པ་བཞིན་ནོ། །
དེས་ན། སྒྲ་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་ཐོས་པ་འཇལ་བའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ནི་ཉན་
ཤེས་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། དེས་ཉན་ཤེས་སྒྲའི་དངོས་

219

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།ཀྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་གཞལ་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲ་ཉན་ཤེས་ཀྱིས་གཞལ་བྱ་ཡིན་པར་ཤུགས་ལ་
འཇལ་བ་ཡིན་ནོ། །
དེས་ན་སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་བསལ་ཞེས་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ནི། ཉན་ཤེས་མྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའི། ཉན་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲ་མཉན་བྱར་གཞལ་བས་ཁྱབ་པ་ཁས་ལེན་ན། ཉན་
ཤེས་ཀྱིས་སྒྲ་ཉན་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གཞལ་བས་ཁྱབ་པར་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན།
དབང་ཤེས་རང་རིག་གིས་གཞལ་བ་ན། དབང་ཤེས་རང་རིག་གིས་གཞལ་བ་ཡང་རང་རིག་གིས་གཞལ་བས་ཁྱབ་དགོས་པས་དབང་ཤེས་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་ངོར། རང་
རིག་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲུབ་དགོས་པ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་ལོ། །
འོ་ན་མངོན་སུམ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཐམས་ཅད་འདི་དང་འདྲའམ་ཞེ་ན། མི་འདྲ་སྟེ། ཚང་མང་ན་དུ་བ་མེད་པ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་བསལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ནི་ཚང་མང་གི་དུ་བ་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་པས་རང་རིག་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ནོ། །
འོ་ན་མཉན་བྱས་དབང་པོའི་སྤྱོད་ཡུལ་བཤད་ཅེས་པ་ཇི་ལྟར་དྲང་ཞེ་ན། དེས་ནི་མཉན་བྱར་གཞལ་ན་ཉན་ཤེས་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་
གཞལ་དགོས་པ་ཉིད་ཆེས་གསལ་བར་བཤད་པས། ཁོ་བོའི་ཕྱོགས་སུ་གནས་པར་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །
གཉིས་པ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་རྗེས་དཔག་གི་བསལ་བ་ནི། བུམ་པ་
རྟག་པར་དམ་བཅས་པའི་དོན་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་ལ་ཡང་། བསལ་གཞི་ནི་བུམ་པ།

220

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བསལ་བྱ་ནི་རྟག་པ། དངོས་ཀྱི་སེལ་བྱེད་ནི་བུམ་པ་མི་རྟག་པ་ཡིན་ལ། སེལ་
ནུས་པའི་རྒྱུ་མཚན་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གཞལ་བ་ཞེས་སོགས་གོང་གིས་མཚོན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །
གསུམ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་ལ། རང་ཚིག་གི་བསལ་བ་དང་། ཡིད་
འཆེས་པའི་བསལ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དཔེར་ན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དམ་བཅས་པ་ལྟ་བུ་དང་། དེ་ལ་རང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་འགལ་བའི་བསལ་
བ་དང་། དམ་བཅའ་དངོས་ཤུགས་འགལ་བའི་བསལ་བ་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་ནི། དཔེར་ན་མ་མོ་གཤམ་ཞེས་དམ་བཅས་པ་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པ་ནི། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་མེད་དོ་ཞེས་དམ་བཅས་པ་ལྟ་བུའོ། །
རང་ཚིག་གི་བསལ་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་འདི་ལ། བསལ་གཞི་དང་། སེལ་བྱེད་སོགས་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཅེ་ན། གཞན་དག །མ་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་དམ་བཅའི་དོན་འདི་ལ་བུད་མེད་གཅིག་མར་དམ་བཅས་པ་དང་། མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་དོན་སྔ་མ་ཕྱི་མས་ཉམས་པར་བྱས་པས། རང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་འགལ་བའི་བསལ་བ་
ཞེས་བརྗོད་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། མ་མོ་གཤམ་མོ་ཞེས་པའི་ཚིག་འདིས་བུད་མེད་གཅིག་མར་དམ་བཅས་པ་དང་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་དོན་གཉིས་གཅིག་བསལ་བྱ་དང་། ཅིག་ཤོས་སེལ་བྱེད་དུ་སོང་བར་རང་ཚིག་གི་བསལ་བའི་བསལ་བྱ་དང་སེལ་བྱེད་དུ་ཐལ་ཞིང་། དེ་ནི་ཆེས་མི་འཐད་དེ། འདི་ལྟར་བུད་མེད་གཅིག་གཞིར་བྱས་པ་ལ་བུ་སྐྱེད་མི་སྐྱེད་ཕུང་གསུམ་མི་སྲིད་པས་གང་རུང་གཅིག་ཚད་མས་གྲུབ་དགོས་ཤིང་། ཚད་མའང་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་། དངོས་པོ་སྟོབས་

221

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་གང་རུང་ལས་མི་འདའ་བའི་དམ་བཅའི་དོན་དེ་
གཉིས་གང་རུང་ཚད་མས་གྲུབ་པ་དེ། ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་དེ་ལ་སེལ་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་བསལ་བའི་བསལ་བ་དེ་ཡང་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་བསལ་བའམ། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་བསལ་བར་འགྱུར་བས། རང་
ཚིག་གི་བསལ་བ་ཡིན་པ་ཉམས་ལ། བུད་མེད་གཅིག་གཞིར་བྱས་པའི་སྟེང་དུ་བུ་སྐྱེད་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ན། དེའི་སྟེང་དུ་བུ་སྐྱེད་པ་བུ་མི་སྐྱེད་པ་ལ་སེལ་བྱེད་མཚན་ཉིད་པར་མི་འགྱུར་ན། སྒྲའི་སྟེང་དུ་མཉན་བྱའང་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལ་སེལ་བྱེད་མཚན་ཉིད་པར་མི་འགྱུར་བར་མཚུངས་ལ། སེལ་བྱེད་མཚན་ཉིད་པར་འགྱུར་ན། རང་ཚིག་གི་བསལ་བ་ནི། ཕན་ཚུན་གེགས་བྱེད་པ་ཙམ་ལ་བསལ་བྱ་སེལ་བྱེད་དུ་ཐ་སྙད་བྱས་པ་ཡིན་གྱི། ཕན་ཚུན་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་མ་ཡིན་པར་གཞུང་ལས་སློབ་དཔོན་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པས་གསལ་བར་གསུངས་ཤིང་། ཁྱོད་རང་ཡང་འདོད་པ་དང་འགལ་ལོ། །
ཚུལ་འདི་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པས། ཤེས་པ་གཅིག་རྗེས་དཔག་ཏུ་ཡང་དམ་བཅས། ཚད་མ་མིན་པར་ཡང་དམ་བཅས་པ་དང་། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་མེད་དོ། །ཞེས་པས་དངོས་སུ་ཚད་མ་
མེད་པར་ཁས་བླངས་ཤིང་ཤུགས་ལ་ཚད་མ་ཁས་བླངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དམ་

བཅའི་དོན་ཕན་ཚུན་འགལ་བ་རང་ཚིག་གི་བསལ་བའི་དོན་དུ་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ལའང་མཚུངས་པས་ཕྱོགས་འདི་མ་བརྟགས་པའམ། བརྟགས་ཀྱང་བློ་གྲོས་ཆུང་བའི་བབ་ཅོལ་ཡིན་ནོ། །

222

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དེས་ན་འདི་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། རང་ཚིག་གི་བསལ་བའི་དཔེར་བརྗོད་དུ་སློབ་དཔོན་གྱིས་གསུངས་པའི་དམ་བཅའ་འདི་དག་གི་དམ་བཅའ་བའི་ཚུལ་ནི།
རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པས་རྗེས་དཔག་ཁྱད་གཞིར་བཟུང་ནས་དེའི་སྟེང་དུ་ཁྱད་ཆོས་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་དམ་བཅས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་
གྱི། ཁྱད་གཞི་ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་བློ་ལྟ་བུ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ། ཁྱད་ཆོས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དང་། ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་གཉིས་དམ་བཅས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། མ་མོ་གཤམ་མོ་ཞེས་པས་ཀྱང་། མ་དེ་ཉིད་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་གྱི། བུད་མེད་གཅིག་ཁྱད་གཞིར་བྱས་ནས་དེའི་སྟེང་དུ་ཁྱད་ཆོས་མ་ཡིན་པ་དང་། མོ་གཤམ་ཡིན་པ་གཉིས་དམ་བཅས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་མ་མོ་གཤམ་ཞེས་པའི་དམ་བཅའ་དཔེར་བརྗོད་དུ་གསུངས་
པ་འདིས། བུད་མེད་གཅིག་མར་དམ་བཅས་པ་དང་། བུད་མེད་དེ་ཉིད་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པའི་དམ་བཅའ་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་གཉིས་བསྟན་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་
རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དམ་བཅས་པ་དཔེར་བརྗོད་དུ་གསུངས་པ་ལའང་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པར་མ་དེ་ཉིད་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པ་འདི་ལྟ་བུའི་དམ་བཅའ་གཅིག་གི་དབང་དུ་བྱས་ན་དམ་བཅའ་སྔ་ཕྱི་འགལ་བར་མི་
འགྱུར་གྱི། དམ་བཅའ་གཅིག་གི་ཚིག་ཟུར་སྔ་ཕྱི་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །
གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་མེད་དོ། །ཞེས་དམ་བཅས་པ་འདིས་
ཀྱང་། དངོས་སུ་ཚད་མ་མེད་པར་ཁས་བླངས་ཤིང་། ཚིག་འདི་ཉན་པ་པོའི་ཐེ་ཚོམ་བསལ་བའི་ཕྱིར་བདེན་ཞེན་གྱིས་སྨྲས་པའི་ཤུགས་ལ་ཚིག་འདིའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བའི་

223

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཤེས་པ་རང་རྒྱུད་ལ་སྐྱེས་པར་དམ་བཅས་པ་ཡིན་པས། དངོས་སུ་ཁས་བླངས་པའི་དམ་བཅའ་ལ་མི་སླུ་བའི་ཚད་མ་མེད་པར་བརྗོད་པ་དང་། ཤུགས་ལ་ཚིག་འདིའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བའི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཁས་བླངས་པའི་དམ་བཅས་གཉིས་འགལ་བ་ཡིན་ཅིང་། དེའི་ཕྱིར། དངོས་ཀྱི་དམ་བཅའ་དང་ཤུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་གཉིས་
འགལ་བའི་དཔེར་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། ཚིག་འདི་སྨྲས་པའི་ཤུགས་ལ་ཚིག་འདིའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བའི་ཤེས་པ་ཁས་བླངས་པ་ཡིན་ཀྱང་། དེ་འདྲའི་དམ་བཅའ་དེ་གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་མེད། ཅེས་པའི་དམ་བཅའི་བརྗོད་བྱ་མ་ཡིན་པས།
དམ་བཅའ་གཅིག་བརྗོད་བྱ་དངོས་ཤུགས་འགལ་བའི་དཔེ་མིན་གྱི་དངོས་ཀྱི་དམ་
བཅའ་དང་ཤུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་འགལ་བའི་དཔེར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །
དེས་ན་བརྗོད་བྱ་དངོས་ཤུགས་འགལ་བའི་ཚིག་ཅེས་མི་བྱའི། དངོས་ཤུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་འགལ་བའི་ཚིག་ཅེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །
ད་ནི་རང་ཚིག་གི་བསལ་བར་འགྱུར་ཚུལ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་དམ་
བཅའ་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་གཉིས་ལ་ནི་དམ་བཅའ་ཕྱི་མ་ཉིད་སེལ་བྱེད་དང་། སེལ་ཚུལ།
དམ་བཅའ་སྔ་མས་བཞག་པའི་དོན་དེ་གྲུབ་པ་ལ་དམ་བཅའ་ཕྱི་མས་གེགས་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་བུ་སྐྱེད་པར་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་བུད་མེད་གཅིག་མ་ཡིན་པར་དམ་བཅས་པའི་དོན་དེ། དམ་བཅའ་ཕྱི་མ་མ་སྨྲས་ན་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་བཀོད་
ནས་འགྲུབ་པ་ཡོད་པ་ལ། བུད་མེད་དེ་མོ་གཤམ་དུ་དམ་བཅས་པ་དེས་དེའི་གེགས་བྱས་ཏེ་དམ་བཅའ་སྔ་མའི་དོན་སྒྲུབ་པ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཅི་བཀོད་ཀྱང་། དམ་བཅའ་ཕྱི་

མ་དང་ཁས་བླངས་འགལ་བའི་ཉེས་པ་བརྗོད་ནས་སུན་འབྱིན་ཡང་དག་འབབ་པའི་

224

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གནས་སུ་གྱུར་པས་ཇི་སྲིད་དམ་བཅའ་ཕྱི་མ་མ་དོར་གྱི་བར་དུ་རྒོལ་བ་དེས་དམ་
བཅའ་སྔ་མའི་དོན་འགྲུབ་པའི་སྐབས་མི་རྙེད་པར་འགྱུར་བའོ། །
འོན་ཀྱང་དམ་བཅའ་ཕྱི་མ་དམ་བཅའ་སྔ་མའི་དོན་ལ་གནོད་བྱེད་ནི་མ་ཡིན་
ཏེ། དམ་བཅའ་སྔ་མའི་དོན་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་

ཚད་མ་མེད་པར་དམ་བཅས་པའི་དོན་ནི་བསལ་བྱ་དང་། དེའི་ཤུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་

སེལ་བྱེད་དང་། སེལ་ཚུལ། དངོས་ཀྱི་དམ་བཅའི་དོན་གྲུབ་པ་ལ་ཤུགས་ཀྱི་དམ་

བཅའ་གེགས་བྱེད་དུ་གྱུར་པའོ། །
འདིའི་དངོས་ཀྱི་དམ་བཅའི་དོན་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གནོད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་
རམ་ཞེ་ན། ཤུགས་ཀྱི་དམ་བཅའ་ནི་དངོས་ཀྱི་དམ་བཅའི་དོན་དང་འགལ་བར་དམ་
བཅས་པའི་ཚིག་ཙམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན། སྒྲ་རྟག་པར་དམ་བཅས་པའི་དོན་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་བརྗོད་པའི་ཚིག་གནོད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །
དེས་ན་རང་ཚིག་གི་བསལ་བ་ནི། གེགས་བྱེད་ཙམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་
གསུངས་ཀྱི། གནོད་བྱེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་མ་གསུངས་པར་བཤད་པ་ཡིན་
པས། ཚད་མའི་བསལ་བ་ནི་མ་ཡིན་ལ། མདོར་ན་རང་ཚིག་གི་བསལ་བ་ནི། རྒོལ་བ་རང་གིས་སྨྲས་པའི་དམ་བཅའ་གཅིག་གིས་རང་གིས་སྨྲས་པའི་དམ་བཅའ་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་དོན་གྲུབ་པ་ལ་གེགས་བྱས་པའོ། །དེའི་ཕྱིར། རྒོལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཚིག་ཕྱི་
མས་སྔ་མའི་ནུས་པ་ཉམས་པར་བྱས་ཞེས་སྨྲས་ན་ལེགས་ཀྱི། ཚིག་རང་ཉིད་ཀྱིས་

རང་ཉིད་ཀྱི་ནུས་པ་ཉམས་པར་བྱས་ཞེས་སྨྲ་བ་ནི་བབ་ཅོལ་ལོ། །

225

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བུམ་པ་རྟག་ཅེས་པ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་གིས་བསལ་
བའི་དཔེར་བསྟན་པ་ནི། གཞི་བུམ་པ་ལ་ཆོས་རྟག་པ་ཁས་བླངས་པའི་དམ་བཅའ་གཅིག་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས་དེའི་དོན་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་རྗེས་དཔག་གིས་བསལ་བར་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ཡིད་འཆེས་པའི་བསལ་བ་ནི། སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ནི་
བདེ་བ་སྟེར་བྱེད་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་ན་རེ། ཆོས་ཞེས་དངོས་སུ་ཁས་བླངས་པའི་ཤུགས་ལ་བདེ་བ་སྟེར་བའི་ནུས་པ་ཁས་བླངས་པའི་སེལ་བྱེད་སྔ་མ་ཁས་བླངས་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་བདེ་བ་མི་འབྱུང་ཞེས་བསལ་བྱ་ཁས་བླངས་སོ། །
ཚད་མ་གཞན་གྱིས་བསལ་བའི་དཔེ་ལ། བསལ་བྱ་སེལ་བྱེད་གཉིས་ཀ་ཁས་བླངས་པ་མི་དགོས་ལ། འདི་ལ་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་མིན་པ་སྒྲ་མཉན་བྱ་མིན་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་བསལ་བར་གྱུར་པ་ལྟ་བུ་ལ།
སྒྲ་མཉན་བྱར་ཁས་བླངས་མི་དགོས་ཤིང་། འདི་ནི་ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་ཡིན་པས་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་གཉིས་ཀ་ཁས་བླངས་སོ་ཞེས་ཟེར་ཏོ། །
འདིར་མཐའ་དཔྱད་པ་ལ། བསལ་བྱ་དང་སེལ་བྱེད་དང་སེལ་ཚུལ་གསུམ་
བཤད་པ། ལུང་གནོད་གེགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་བཤད་པ། དཔེར་སྨོས་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་ལ་དོགས་པ་དཔྱད་པའོ། ། དང་པོ་ནི། སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་
ནི་བསལ་གཞི། དེའི་སྟེང་དུ་བདེ་བ་མི་འབྱུང་བ་བསལ་བྱ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་

དག་པའི་ལུང་ཙམ་སེལ་བྱེད། སེལ་ཚུལ་ནི། གནོད་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་འགོག་

226

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པ་ཡིན་གྱི། དེ་འགྲུབ་པ་ལ་གེགས་བྱེད་པ་ཙམ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །སེལ་བའི་རྒྱུ་མཚན།
དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་དེ་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ལས་བདེ་བ་
འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་དང་སླུ་བའི་གནོད་བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིའི་སྒྲུབ་བྱེད་ནི་གོང་དུ་
བཤད་ཟིན་ཏོ། །
ཡིད་འཆེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་མི་འདོད་པ་དག་གིས། ཆོས་དེ་བརྗོད་བྱར་བྱས་པའི་ལུང་ཆོས་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མི་འཐད་པར་མཐོང་བས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་ནས་ལུང་ཡིན་ན་གནོད་སྒྲུབ་ཡང་དག་ཏུ་མི་འཇུག་པའི་ཁྱབ་པར་ཁས་ལེན་པ་ནི། སྒྲའི་བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་ན། བྱས་པ་ཙམ་ཡང་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་པར་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཆེས་མི་རིགས་སོ། །
དེས་ན་སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ལུང་དེ་
ཉིད་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་ཟློག་པ་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་ཡང་། ལུང་དེ་ཉིད་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་སླུ་བ་ལ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་
གནོད་བྱེད་མཚན་ཉིད་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །
དེ་ཡང་ལུང་ཁས་ལེན་པའི་ཚུལ་ལུང་ཁས་བླངས་ནས་ལུང་ལ་དཔྱད་གསུམ་
གྱིས་དག་མ་དག་དཔྱད་པ་མིན་གྱི། ལུང་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་མ་དག་དཔྱད་

ནས་དག་ན་ཁས་ལེན། མ་དག་ན་ཁས་མི་ལེན་པའི་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ནི་ཡིད་འཆེས་པའི་སྒོ་ནས་ཁས་བླང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡིད་ཆེས་ཞེས་བྱ་ལ།

227

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དེ་འདྲའི་རྟགས་ལས་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ལས་བདེ་བ་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་
རང་གི་བསྟན་བྱ་ལ་མི་སླུ་བར་སྒྲུབ་པ་ལ། ཡིད་འཆེས་པའི་རྗེས་དཔག་ཅེས་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་རྗེས་དཔག་དེ་ལྟ་བུས་གཞལ་ཚུལ་དང་འགལ་བར་དམ་བཅས་
པའི་དོན་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ལས་བདེ་བ་མི་འགྱུར་བ་ལའང་ཡིད་འཆེས་
རྗེས་དཔག་གི་བསལ་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ། ། ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་གཞུང་ཚིག་ཅུང་མང་ཡང་བསལ་བྱ་སེལ་བྱེད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བརྗེད་ན་ཕངས་པའི་གནས་སུ་འདུག་
པས་གཞུང་ཚིག་མཐར་ཆགས་སུ་བཀོད་དོ། །
གཞན་ཡང་འདིར་བརྗེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ལ་སྣང་མུན་གྱི་བསལ་བྱ་

སེལ་བྱེད་དང་། བདག་འཛིན་དང་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ལྟ་བུའི་སྤང་གཉེན་གྱི་བསལ་བྱ་སེལ་བྱེད་དང་། ཐལ་འགྱུར་དང་རྟགས་སྦྱོར་གྱིས། ལོག་
རྟོག་དང་ཐེ་ཚོམ་སེལ་བ་ལྟ་བུའི་བསལ་བྱ་དང་སེལ་བྱེད་སོགས་ལའང་བསལ་བྱ་དང་། སེལ་བྱེད། སེལ་ཚུལ། སེལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བློ་རྒྱ་
བསྐྱེད་དེ་དཔྱད་པར་བྱའོ། །

རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་བཅས་ཀྱི་སྐོར།
རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ནི། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ ༩ ལས།
མངོན་སུམ་དོན་དང་རྗེས་སུ་དཔག །ཡིད་ཆེས་གྲགས་པས་རང་རྟེན་ལའོ། །ཞེས་ཡིད་ཆེས་ཞེས་ལུང་ཚིག་དང་རང་ཚིག་སེལ་བྱེད་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་བསྟན་ཅིང་། རང་འགྲེལ་ ༧༨ ལས། ཚད་མས་གཞལ་བར་བྱ་བའི་དོན་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དོ་ཞེས་ལུང་ཚིག་དང་རང་ཚིག་འགལ་བའི་དཔེ་དག་ཀྱང་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་

228

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ནས་བསྟན་ཏོ། །ཚད་མ་རིགས་སྒོ་ ༣བ ལས་ནི། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བར་འདོད་ཀྱང་མངོན་སུམ་ལ་སོགས་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར་བསྒྲུབ་བྱ་ལྟར་སྣང་ངོ་། །མངོན་སུམ་
གྱིས་བསལ་བ་དང་།རྗེས་དཔག་གིས་བསལ་བ་དང་། ཡིད་ཆེས་པས་བསལ་བ་དང་། གྲགས་པས་བསལ་བ་དང་། རང་ཚིག་གིས་བསལ་བ་དང་ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ལུང་ཚིག་དང་རང་ཚིག་གིས་བསལ་བྱེད་སོ་སོར་ཕྱེ་ནས་བསྟན་ཅིང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་དཔེ་བརྗོད་པ་ནའང་རིགས་སྒོ་ ༤ན ལས། དེ་ལ་མངོན་སུམ་
གྱིས་བསལ་བ་ནི། དཔེར་ན་སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་པར་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །རྗེས་དཔག་གིས་བསལ་བ་ནི། དཔེར་ན་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་རྟག་པར་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡིད་ཆེས་པས་བསལ་བ་ནི། དཔེར་ན་བྱེ་བྲག་པ་སྒྲ་རྟག་པར་བསྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །གྲགས་པས་བསལ་བ་ནི། དཔེར་ན་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་པའམ། གཞན་ཡང་མིའི་ཐོད་པ་གཙང་བ་ཡིན་ཏེ་སེམས་ཅན་གྱི་ཆ་ཤས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དུང་ཆོས་བཞིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །རང་ཚིག་གིས་བསལ་བ་
ནི། དཔེར་ན་བདག་གི་མ་མོ་གཤམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་སོགས་གསུངས་པས་བསལ་བྱ་ལུང་ཚིག་དང་རང་ཚིག་གི་དཔེར་བརྗོད་ཀྱང་སོ་སོར་གསུངས་སོ། །
ཀུན་ལས་བཏུས་ལས་ལུང་ཚིག་དང་རང་ཚིག་ཡིད་ཆེས་ཞེས་གཅིག་ཏུ་
བསྡུས་ནས་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཡང་དག་ངེས་ལྡན་བརྗོད་འདོད་པ། །བདག་གཞན་ཡིད་ཆེས་མཚུངས་པ་ཡི། །ཕྱིར་ན་རང་གི་ཚིག་དང་ནི། །བསྟན་བཅོས་གཅིག་ཏུ་བཤད་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་ཊཱིཀ་ཆེན་

229

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

༥༦༩ ལས། འོ་ན་རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་གཉི་ག་ཡིད་ཆེས་ཞེས་པའི་ཚིག་གཅིག་གིས་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། རྒོལ་བ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་སྨྲས་

པའི་རང་ཚིག་དང་། གཞན་ལུང་བྱེད་པ་པོས་སྨྲས་པའི་བསྟན་བཅོས་གཉི་ག་ཆོས་ཅན། ཀུན་ལས་བཏུས་སུ། ཡིད་ཆེས་ཞེས་པའི་ཚིག་གཅིག་གིས་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རང་ཚད་མར་ཁས་ལེན་པ་པོས་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ཡང་དག་པར་ཚད་མས་ངེས་པ་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་བརྗོད་པར་འདོད་པ་ཡིན་པས། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་གནས་སུ་ཁས་བླངས་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་ན། ཁྱོད་གཉིས་དེར་ཡིད་
ཆེས་ཞེས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་བཤད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ།།དེ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་བསྟན་པའི་དགོས་པ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཇི་ལྟར་བདག་ནི་ཚད་མིན་ན། །ཚིག་ནི་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་བ། །དེ་བཞིན་བསྟན་བཅོས་མི་རྟེན་ན། །དེར་གྲགས་དོན་ལ་དཔྱོད་པ་ཡང་། །མཚུངས་པར་བསྟན་ཕྱིར་ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༦༩ ལས། དེ་ལྟར་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་
ནས་སྟོན་པའི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཇི་ལྟར་རྒོལ་བ་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཚིག་ནི་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་སླུ་བའི་ཚད་མར་ཁས་ལེན་པ་མིན་ན། རང་གིས་བསམ་པའི་དོན་གཞན་ལ་བསྟན་པའི་ཆེད་དུ། རང་གི་ཚིག་ནི་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་དུ་བསྟན་བཅོས་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་སླུ་བའི་ཚད་མར་ཁས་བླངས་པ་ལ་མི་བརྟེན་ན་བསྟན་བཅོས་དེར་གྲགས་པའི་དོན་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ལ་དཔྱོད་པ་ཡང་མི་འཇུག་གོ་ཞེས་མཚུངས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ། རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་གཉིས་ཀ་ཡིད་ཆེས་ཞེས་པའི་ཚིག་གཅིག་གིས་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །རྣམ་

230

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་འདིའི་ཐད་དུ་རྒྱུ་མཚན་གཉིས་དང་། དགོས་པ་གཉིས་
ཀྱི་བཤད་པ་དེར་གཟིགས་དགོས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་སྒོ་ལས་རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་གིས་བསལ་བ་སོ་སོར་གསུངས་པའི་དགོས་པ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། རང་གི་ཚིག་ཀྱང་ཐ་དད་པ། །ཚིག་ཙམ་བརྗོད་པ་གེགས་བྱེད་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༨༥ ལས། གལ་ཏེ་རིགས་སྒོར། ཇི་ལྟར་སྨྲ་བ་ཐམས་ཅད་རྫུན་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། རང་ཚིག་གི་གནོད་པ་དང་། ཞེས་ཁས་བླངས་པ་དང་འགལ་བ་ལས་དེ་ཐ་དད་དུ་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། རིགས་སྒོར་དངོས་ཤུགས་འགལ་བའི་རང་གི་ཚིག་ཀྱང་ལུང་དང་འགལ་བ་ལས་ཐ་དད་དུ་བྱས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྒྱབ་རྟེན་ཚད་མ་མེད་པའི་ཚིག་ཙམ་རང་གི་ལོག་ཕྱོགས་བརྗོད་པ་ལ་གེགས་བྱེད་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིའི་ཐད་
ཀྱི་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༧༩ ལས། བཞི་པ། རིགས་སྒོར་རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་གི་འགལ་བ་སོ་སོར་གསུངས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཀུན་ལས་བཏུས་སུ་རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་གཉི་ག་ཡིད་ཆེས་ཞེས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་དེ་གཉིས་དང་འགལ་བའི་དམ་བཅའ་དཔེ་གཅིག་གིས་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་དགོས་པ་སྔར་བཤད་པ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། རིགས་སྒོར་རང་ཚིག་དང་འགལ་བ་དང། ཁས་བླངས་དང་འགལ་བའི་དཔེ་ཐ་དད་དུ་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། རིགས་སྒོར་དངོས་ཤུགས་འགལ་བའི་རང་གི་ཚིག་ཀྱང་ལུང་དང་འགལ་བ་ལས་དཔེར་བརྗོད་ཐ་དད་པའི་སྒོ་ནས་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྒྱབ་རྟེན་ཚད་མ་མེད་པའི་དམ་

231

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བཅའི་ཚིག་ཙམ་རང་གི་དོན་གྱི་བཟློག་ཕྱོགས་བརྗོད་པའི་དམ་བཅའི་དོན་ལ་
གེགས་བྱེད་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་འགྲེལ་བྱེད་གཞན་དག་གི་བཤད་པ་ཡིན་ལ། རྒྱན་མཁན་པོ་ནི་འདི་ལྟར་འཆད་དེ། གལ་ཏེ་རང་ཚིག་དང་ཁས་བླངས་པའི་ཚིག་ལ་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་དེ་ལྟ་བུ་ནི་མེད་ན། ཅིའི་ཕྱིར་

རིགས་པའི་སྒོར། རང་ཚིག་དང་འགལ་བ་དང་། ཁས་བླངས་དང་འགལ་བ་གཉིས་དཔེར་བརྗོད་སོ་སོར་བསྟན་ཅེ་ན། བདེན་ཏེ་དེ་གཉིས་གང་ཡང་རང་གི་དོན་གྱི་

བཟློག་ཕྱོགས་བརྗོད་པའི་དམ་བཅའི་དོན་ལ་གེགས་བྱེད་པའི་ཚིག་ཙམ་ཡིན་པར་ཁྱད་པར་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་རང་གི་ཚིག་དང་འགལ་བ་ཡང་ཁས་བླངས་དང་འགལ་བ་ལས་ཐ་དད་པར་བྱས་པ་ནི་ངག་སྔ་མས་བཞག་པ་ཕྱི་མས་ཉམས་པར་

བྱེད་པ་ནི་ཁས་བླངས་དང་འགལ་བ་ཡིན་ལ། དངོས་སུ་སྨྲས་པའི་དམ་བཅའ་དེ་ཉིད་དེའི་ཤུགས་ལས་འོངས་པའི་དམ་བཅས་ཉམས་པར་བྱེད་པ་ནི། རང་ཚིག་འགལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ངག་གི་དབྱེ་བ་སྟོན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་གྱི། ནུས་པའི་ཁྱད་པར་བསྟན་པའི་
ཕྱིར་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཆད་ཅིང་འདི་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཏེ། རིགས་སྒོར། རང་ཚིག་འགལ་བའི་དཔེར་བརྗོད་དུ། ངག་ཐམས་ཅད་རྫུན་ཡིན་ཞེས་དམ་བཅས་པ་དང་། ཁས་བླངས་དང་འགལ་བའི་དཔེར་བརྗོད་དུ་འུག་པ་བས་སྒྲ་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་བཀོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་ལུང་ཚིག་དང་རང་ཚིག་དང་འགལ་བའི་དཔེ་བརྗོད་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ་ ༦༨ ལས། གང་སྒྲུབ་པར་འདོད་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དུ་

བྱས་པའི་ཆོས་ཅན་དེ་ལ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་དང་འགལ་བའི་མངོན་སུམ་དང་།

232

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྗེས་སུ་དཔག་པ་དང་། ལུང་དང་། གྲགས་པ་རྣམས་ཏེ། ཆོས་གཞན་གྱིས་མ་

བསལ་བའོ། །དེ་ལྟར་ན་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་ནི་དེ་ལྟར་སྣང་བ་སྟེ། དཔེར་ན། སྒྲ་མཉན་དུ་མི་རུང་ངོ་། །བུམ་པ་རྟག་གོ །ཚད་མས་གཞལ་བར་བྱ་བའི་དོན་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དམ་བཅའ་བ་ཙམ་དང་འགལ་བ་དང་། གང་ཡང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་སྒྲར་གྲགས་པ་དང་འགལ་བའི་དོན། སྦྱོར་བ་ནི་རི་བོང་ཅན་ནི་ཟླ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཞེས་
མངོན་སུམ་དོན་དང་རྗེས་སུ་དཔག །ཡིད་ཆེས་གྲགས་པས་རང་རྟེན་ལའོ། །ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་རང་འགྲེལ་ལས་ལུང་ཚིག་དང་རང་ཚིག་འགལ་བ་གཉི་གའི་དཔེར་
བརྗོད་དུ། ཚད་མས་གཞལ་བར་བྱ་བའི་དོན་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དམ་བཅའ་བ་ཙམ་དང་འགལ་བ་དང་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། རང་ཚིག་འགལ་ལ་གསལ་བའི་དཔེ། །ལུང་ལ་ཕྱོགས་ཙམ་བསྟན་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ ༤༧༩ ལས། གལ་ཏེ་གཞི་ཆོས་ཅན་ཚད་མ་དེ་ལུང་གིས་མ་བཞག་པར་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་

པའི་ཕྱིར། ཡིད་ཆེས་བསལ་བའི་དཔེར་ཇི་ལྟར་རིགས་ཤེ་ན། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་
གྱི་ཚད་མ་དག་མེད་དོ་ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་རང་ཚིག་འགལ་བ་ལ་གསལ་བའི་དཔེ་ཡིན་ཏེ། དེའི་བྱེ་བྲག་ཅིག་དཔེར་བཀོད་པའི་ཕྱིར། ལུང་དང་འགལ་བ་ལ་གསལ་

བའི་དཔེ་མ་ཡིན་ཏེ་དེ་དཔེ་དངོས་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་ཕྱོགས་ཙམ་ཞིག་མཚོན་ནས་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེའི་དཔེ་དངོས་མ་ཡིན་ཡང་། རང་ཚིག་འགལ་

233

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བ་ཆོས་ཅན་ཁས་བླངས་ཀྱིས་བཞག་པ་ཙམ་གྱིས་དངོས་ཤུགས་འགལ་བར་འགྱུར་
བ་དེས་མཚོན་ནས། ལུང་དང་འགལ་བ་ཆོས་ཅན་ལུང་ཙམ་གྱིས་བཞག་པའི་སྒོ་ནས་དངོས་ཤུགས་འགལ་བ་གོ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་པས། སྔར་
གྱི་དཔེར་བརྗོད་དེ་རང་ཚིག་དང་འགལ་བའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པས་དེའི་དཔེ་དངོས་དང་། ལུང་ཚིག་དང་འགལ་བའི་ཕྱོགས་མཐུན་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་ཙམ་ཡིན་གྱི་
དཔེ་དངོས་མ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༧༩ ལས། དེ་ལ་འདིར་རང་ཚིག་དང་འགལ་བ་དག་དང་ལུང་ཚིག་དང་འགལ་བ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བ་ནི། ཡིད་ཆེས་བསལ་བའི་དབྱེ་བ་གཉིས་ཡོད་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་མ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཅན་ཁས་བླངས་ཙམ་གྱི་བདེན་ཞེན་གྱིས་སྨྲས་ཤིང་། དེ་མ་དོར་བཞིན་དུ་ཁྱད་ཆོས་དམ་བཅས་པ་ན། ཁ་ཅིག་དངོས་ཤུགས་འགལ་བ་དང་། གཞན་དག་ཁས་བླངས་འགལ་བར་འགྱུར་བས་ཡིད་ཆེས་ཙམ་གྱིས་བཞག་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་གཉིས་ཡོད་པར་གོ་བའི་ཆེད་ཡིན་གྱི། སྔ་མ་ནི་ཡིད་ཆེས་བསལ་བ་བཏགས་པ་
ཙམ་མོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་ལུང་ཚིག་དང་འགལ་བའི་དཔེ་དངོས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༧༩ དེ་ལ་མ་འོངས་པ་ན་ཆོས། །བདེ་བ་མི་འགྲུབ་ཅེས་བྱ་ཡིན། །ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལས། འོ་ན་ལུང་དང་འགལ་བའི་གསལ་བའི་
དཔེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་ལ་སྦྱིན་སོགས་དཀར་པོའི་ཆོས་ནི་སྤྱད་པ་ལས་མ་འོངས་པ་
ན། བདེ་བ་མི་འགྲུབ་ཅེས་བྱ་བའི་དམ་བཅའ་དེ་ལུང་དང་འགལ་བའི་གསལ་བའི་དཔེ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཅན་ལུང་ཁོ་ནས་གྲུབ་པ་གཞིར་བཟུང་ནས་དེ་ལ་ཆོས་ཅན་སྒྲུབ་

234

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བྱེད་ཀྱི་ལུང་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གནོད་པའི་འགལ་བ་ལྟར་སྣང་དམ་བཅས་པ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཚད་མ་རིགས་སྒོ་ ༣བ ལས་ནི། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བར་འདོད་ཀྱང་མངོན་སུམ་ལ་སོགས་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར་བསྒྲུབ་བྱ་ལྟར་སྣང་
ངོ་། །མངོན་སུམ་གྱིས་བསལ་བ་དང་། རྗེས་དཔག་གིས་བསལ་བ་དང་། ཡིད་ཆེས་
པས་བསལ་བ་དང་། གྲགས་པས་བསལ་བ་དང་། རང་ཚིག་གིས་བསལ་བ་དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཅན་མ་གྲུབ་པ་དང་། གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཕན་ཚུན་གྲུབ་པའོ། །དེ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་བསལ་བ་ནི། དཔེར་
ན་སྒྲ་གཉན་བྱ་མ་ཡིན་པར་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །རྗེས་དཔག་གིས་བསལ་བ་ནི། དཔེར་ན་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་རྟག་པར་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡིད་ཆེས་པས་བསལ་བ་ནི། དཔེར་ན་བྱེ་བྲག་པ་སྒྲ་རྟག་པར་བསྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །གྲགས་པས་བསལ་བ་ནི། དཔེར་ན་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའམ། གཞན་ཡང་མིའི་ཐོད་པ་གཙང་བ་ཡིན་ཏེ། སེམས་ཅན་གྱི་ཆ་ཤས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དུང་ཆོས་
བཞིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །རང་ཚིག་གིས་བསལ་བ་ནི། དཔེར་ན་བདག་གི་མ་མོ་གཤམ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཆོས་མ་གྲུབ་པ་ནི། དཔེར་ན། སངས་རྒྱས་པ་རྣམས་གྲངས་ཅན་པ་ལ་སྒྲ་འཇིག་ཡོད་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །ཆོས་ཅན་མ་གྲུབ་པ་ནི། དཔེར་ན་གྲངས་ཅན་པས་སངས་རྒྱས་པ་ལ་བདག་ནི་སེམས་པ་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་ནི། དཔེར་ན། བྱེ་བྲག་པ་སངས་རྒྱས་པ་ལ་བདག་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་འདུས་པའི་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་སྦྱོར་བའི་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཕན་ཚུན་གྲུབ་པ་ནི། དཔེར་ན་སྒྲ་

235

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ནི་མཉན་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
མདོར་ན་ལུང་ཚིག་དང་རང་ཚིག་འགལ་བའི་དཔེ་བརྗོད་ནི། རྣམ་བཤད་
ཐཪ་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༧༩ ལས། དེ་ལ་སྦྱིན་སོགས་དཀར་པོའི་ཆོས་ནི་སྤྱོད་པ་
ལས་མ་འོངས་པ་ན། བདེ་བ་མི་འགྲུབ་ཅེས་བྱ་བའི་དམ་བཅའ་དེ་ལུང་དང་འགལ་བའི་གསལ་བའི་དཔེ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༧༩ ལས། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་མེད་དོ་ཞེས་པའི་ཚིག་རང་ཚིག་འགལ་བ་ལ་གསལ་བའི་
དཔེ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་འགལ་མི་འགལ་གྱི་སྐོར།
རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་འགལ་མི་འགལ་གྱི་སྐོར་ནི། འོ་ན་རང་ཚིག་དང་
ལུང་ཚིག་གི་ཁྱད་པར་གང་། དེ་གཉིས་འགལ་ལམ་མི་འགལ་ཞེ་ན། དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༩ ལས། ཡང་ཀུན་ལས་བཏུས་སུ། ཡིད་ཆེས་ཞེས་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ནས་བཤད་པའི་རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་གི་མཚན་ཉིད། རིམ་པ་བཞིན་རྒོལ་བ་རང་གིས་བདེན་ཞེན་གྱིས་སྨྲས་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་བརྗོད་པའི་ཚིག་དང་། དཔྱད་
པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པ། བླ་མ་སྔ་མ་དག་གཉིས་པོའི་མཚན་ཉིད་རིམ་
བཞིན། བསྒྲུབ་བྱ་བརྗོད་པའི་ཚིག་གང་ཞིག །ཆོས་ཅན་ཡོད་ན་ཚུར་མཐོང་གིས་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱིས་འགྲུབ་པ་ལུང་ལ་མི་བལྟོས་པ་དང་བལྟོས་པ་ཞེས་
གསུངས་ཏེ་དཔྱད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༨༠ ལས། ཆོས་ཅན་ཁས་བླངས་ཙམ་
གྱི་བདེན་ཞེན་གྱིས་སྨྲས་ཤིང་། དེ་མ་དོར་བཞིན་དུ་ཁྱད་ཆོས་དམ་བཅས་པ་ན། ཁ་

236

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཅིག་དངོས་ཤུགས་འགལ་བ་དང་། གཞན་དག་ཁས་བླངས་འགལ་བར་འགྱུར་བས། ཡིད་ཆེས་ཙམ་གྱིས་བཞག་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་གཉིས་ཡོད་པར་གོ་བའི་ཆེད་ཡིན་གྱི། སྔ་མ་ནི་ཡིད་ཆེས་བསལ་བར་བཏགས་པ་ཙམ་མོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །
ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༨༠ ལས། འོན་ཀྱང་རང་གི་ཚིག་དང་འགལ་བ་ཡང་ཁས་བླངས་དང་འགལ་བ་ལས་ཐ་དད་པར་བྱས་པ་ནི། ངག་སྔ་མས་བཞག་པ་ཕྱི་མས་

ཉམས་པར་བྱེད་པ་ནི་ཁས་བླངས་དང་འགལ་བ་ཡིན་ལ། དངོས་སུ་སྨྲས་པའི་དམ་བཅའ་དེ་ཉིད་དེའི་ཤུགས་ལས་འོངས་པའི་དམ་བཅས་ཉམས་པར་བྱེད་པ་ནི། རང་ཚིག་འགལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ངག་གི་དབྱེ་བ་སྟོན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་གྱི་ནུས་པའི་ཁྱད་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འཆད་ཅིང་འདི་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༧༤ ལས། འོ་ན་རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་གཉིས་
འགལ་ལམ་མི་འགལ་ཞེ་ན། གང་ཟག་གཅིག་ལ་ལྟོས་ཏེ་འགལ་ལ་སོ་སོ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མི་འགལ་ཏེ། དཔེར་ན་བཀའ་རྒྱས་འབྲིང་བསྡུས་གསུམ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ལ་
ལྟོས་ནས་རང་ཚིག་དང་གདུལ་བྱ་ལ་ལྟོས་ནས་ལུང་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༥༢༠ ལས། དེས་ན་ལུང་ཚིག་རྣམ་དག་ཡིན་ན། གཅིག་ཤོས་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅིང་། བཀའ་བརྒྱད་སྟོང་པ་ལྟ་བུ་དེ་དེ་གཉིས་ཀ་ཡིན་ཏེ། སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ལ་ལྟོས་ཏེ་རང་ཚིག་རྣམ་དག་དང་། རང་གི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་

237

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བྱ་ལ་ལྟོས་ཏེ་གཅིག་ཤོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་ཚིག་དང་འགལ་བའི་དམ་བཅའ་དང་། ལུང་ཚིག་དང་འགལ་བའི་དམ་བཅའ་གང་རུང་ཡང་ཡིན། རང་གི་ཞེན་དོན་
གྱི་ལོག་ཕྱོགས་གྲུབ་པ་ལུང་རྣམ་དག་ལ་མི་ལྟོས་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་དེ། རང་ཚིག་དང་འགལ་བའི་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་དེ་སྔ་ཕྱི་འགལ་

བའི་དེ་དང་། དེ་དངོས་ཤུགས་འགལ་བའི་དེ་གཉིས། ཞེས་དང་། རང་ཚིག་དང་འགལ་བའི་དམ་བཅའ་དང་། ལུང་ཚིག་དང་འགལ་བའི་དམ་བཅའ་གང་རུང་ཡང་ཡིན། རང་གི་ཞེན་དོན་གྱི་ལོག་ཕྱོགས་གྲུབ་པར་ལུང་རྣམ་དག་ལ་ལྟོས་པ་ཡང་ཡིན་
པའི་གཞི་མཐུན་པ་དེ། ལུང་ཚིག་དང་འགལ་བའི་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ལུང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་འགལ་བའི་དམ་བཅའ་དང་། དེ་དངོས་ཤུགས་འགལ་བའི་དམ་
བཅའ་གཉིས། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ། །འགྲོ་ལ་གྲགས་པ་རང་བཞིན་རྟགས། །ཞེས་པའི་རྟགས་གཉིས་འབྲས་རང་གི་རྟགས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་མིན་གྱི་སྐོར།
དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ། །འགྲོ་ལ་གྲགས་པ་རང་བཞིན་
རྟགས། །ཞེས་པའི་རྟགས་གཉིས་འབྲས་རང་གི་རྟགས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་མིན་གྱི་སྐོར་ནི། འོ་ན། དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ། །འགྲོ་ལ་གྲགས་པ་རང་བཞིན་རྟགས། །ཞེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་དང་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་དེ་དག་
འབྲས་རྟགས་དང་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༧༡ ལས། གནོད་ཚུལ་བཞིར་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཚད་མར་ཁས་བླང་བར་འོས་ཤིང་ཚད་མར་ཁས་བླངས་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་

238

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་བུའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སྦྱིན་

པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་པའི་ལུང་ལྟ་བུ་རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པའི་
རྟགས་ཡང་དག་དང་། བརྗོད་བྱའི་ལོགས་ཕྱོགས་ལ་གནོད་བྱེད་བསྒྲུབ་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་མི་ནུས་ཤིང་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ནི་སློབ་དཔོན་ཆོས་
མཆོག་གིས་དེ་འདྲ་བ་ཡང་སྨྲ་བ་པོའི་ང་རྒྱལ་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་བཤད་པ་ལྟར། ལུང་ཚིག་དང་རང་ཚིག་གང་ཡིན་ཡང་རུང་། ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་གང་ཡིན་ཡང་། རང་ཚད་མར་ཁས་ལེན་པ་པོས་ཚིག་དེ་རང་གི་བརྗོད་བྱ་དེ་ལ་མི་འཁྲུལ་ཞིང་། ཚིག་དེ་ལས་རང་གི་བརྗོད་བྱ་དེ་རྟོགས་པར་འདོད་ཀྱང་དེ་འདྲའི་རྗེས་སུ་དཔོག་པའི་བློ་ནི། སྨྲ་བ་པོའི་བསམ་ངོ་ནས་བཞག་པའི་རྗེས་དཔག་ཡིན་གྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་མིན་ནོ། །འདི་ནི་རེ་ཤིག་ཡིད་ཆེས་རྟགས་ཡང་
དག་གི་ཕྱོགས་ཁྱབ་ཚད་མས་ངེས་མི་ནུས་པ་དེ་སྲིད་དུ་རང་གིས་ཚད་མ་ཁས་ལེན་པའི་འཆད་པ་པོའི་ཚིག་དེ་ཉིད་ལས་དོན་རྟོགས་པར་འདོད་པ་ཡིན་ལ། གཞན་དོན་གྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་པར་བྱ་བའི་གཙོ་བོ་ནི་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་བསྒྲུབ་པ་ལ་བལྟོས་ནས་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་ནི་གཙོ་བོ་རང་དོན་སྐབས་སུ་བབ་པ་ཡིན་ལ། འདིར་ཡང་དམ་བཅའ་ཡང་དག་ཡིན་ན་ལུང་གིས་ཀྱང་མི་གནོད་པ་ཞིག་དགོས་པར་ཤེས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གི་དམ་བཅའི་བསལ་བྱ་སེལ་ཚུལ་རྒྱས་པར་འཆད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། ལེའུ་དང་པོ་དང་བཞི་པའི་སྐབས་ཀྱི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོ་གྱུར་པའི་ཡིད་ཆེས་རྗེས་

239

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དཔག་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་དང་། ལེའུ་གཉིས་ཀྱི་དགོས་པ་ཡང་ཁྱད་པར་ཡོད་པས་
བཟློས་སྐྱོན་མེད་པ་མ་ཟད། སྐབས་འདིའི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོ་གྱུར་པའི་རྗེས་དཔག་དེ་རྗེས་དཔག་མཚན་ཉིད་པ་མིན་ཡང་། སྐབས་འདིར་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་རྟགས་སུ་བསྟན་པ་ནི་རེ་ཞིག་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཁྱབ་ངེས་མི་ནུས་
པའི་གང་ཟག་རྣམས་གཞལ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་གི་བླང་དོར་ལ་འཇུག་པའི་ཐབས་ཚུལ་བླ་ན་མེད་པ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །
རྩ་བར། འགྲོ་ལ་གྲགས་པ་རང་བཞིན་རྟགས། །ཞེས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་
རྟགས་དེ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༥༦༧ ལས། དེ་བཞིན་དུ་གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་སློབ་དཔོན་མི་བཞེད་དེ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དངོས་མེད་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པ་རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་གི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཞེས་ཁོ་བོས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་འགྲོ་ལ་གྲགས་པ་རང་བཞིན་རྟགས་ཞེས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་

ཞེས་པའི་དོན་གང་ཞེ་ན། ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༥༦༧ ལས། དེ་ལྟ་ན་ཡང་། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་འདོད་པའི་དབང་གིས་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་
གང་ཡང་སྦྱར་དུ་རུང་བའི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་འགྲོ་ལ་གྲགས་
པ་རང་བཞིན་རྟགས། ཞེས་བྱ་བ་འདི་གསུངས་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༤༢༢ ལས། དེའི་ཕྱིར་ཤེས་བྱ་དང་གཞལ་བྱ་ལ་

240

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སོགས་པ་དངོས་པོར་མ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དགག་པར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དགག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་བློ་ཡིན་ན་དགག་བྱ་བཅད་པའི་རྣམ་པར་འཆར་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཁྱོད་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་མངོན་སུམ་མི་སྲིད་པ་གང་ཞིག །ཁྱོད་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་ན་ཤེས་བྱ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ལྟ་བུར་སྣང་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་

རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༡༦ ལས། གཉིས་པ་ནི། རང་བཞིན་གྱི་
རྟགས་ཡང་དག་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། ཚུལ་གསུམ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་
པ་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། རང་དང་རང་བཞིན་གཅིག་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་སྒྲུབ་རྟགས་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་འགྲུབ་པ།
རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་དངོས་སུ་ཟིན་པའི་ཆོས་གཉིས་རྒྱུ་འབྲས་སུ་ངེས་
པ་ལ་བལྟོས་མི་དགོས་པའོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༢༡ ལས། རང་ལུགས་ནི། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་མེད་དགག་ཡིན་
དགོས་པ་ཞེས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༠༥ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེ། རི་
བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཀྱང་། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་དངོས་མེད་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ། །འོ་ན་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་

241

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་མ་ཡིན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་དགག་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་

ཞིག །འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་
དགག་པ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཆོས་ཅན། དགག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

འདོད་ན། དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ་
ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༢༠༦ ལས། འོན་ཏེ་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཆོས་ཅན། དགག་
པ་ཡིན་ཏེ། དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར་

རོ། །ཞེས་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དེ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པར་དང་སྒྲུབ་པ་དེ་དངོས་མེད་ཡིན་པར་གསུངས་ལ་གཞན་ཡང་དེ་འདྲའི་རིགས་མང་དུ་སྣང་ངོ་། །
དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༠ ལས། གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་སྒྲ་བྱུང་གྲགས་པ་ཡིན་པ། ཞེས་
གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༠༢ ལས། གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ལས། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེ། རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་གྲགས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེ། རི་བོང་
ཅན་ལ་དངོས་དབང་གིས་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་

242

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གྲགས་པའི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༠༦ ལས། གཉིས་པ་ལ་གསུམ། རྟགས་དགོད། ཚུལ་
སྒྲུབ། བསྒྲུབ་བྱ་བརྡའི་དབང་གིས་བཞག་པའི་ཚུལ་ལོ། ། དང་པོ་ནི། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་ན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ག་པུར་དང་དངུལ་ཆུ་བཞིན། རི་བོང་ཅན་འདི་ཡང་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་བཞིན་
གྱི་རྟགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ལུང་གནོད་བྱེད་དང་གེགས་བྱེད་གང་ཡིན་དཔྱད་པ།
ལུང་གནོད་བྱེད་དང་གེགས་བྱེད་གང་ཡིན་དཔྱད་པ་ལ། ལུང་གནོད་བྱེད་དུ་འདོད་པའི་ཚུལ་ནི། དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཉིད། ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་རང་གི་ལུགས་ལ་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱ་བསྒྲུབ་པ་དང་ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་མི་བཞེད་ཀྱང་། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་
ཀྱི་ཕྱོགས་ཁྱབ་ངེས་མི་ནུས་པའི་གདུལ་བྱ་དབང་པོ་རྟུལ་པོ་འགའ་ཞིག་རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་དུ་གཞན་ངོར་རེ་ཤིག་དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་མཛད་པ་ལ་
འཁྲུལ་ནས། སློབ་དཔོན་གྱི་སློབ་མ་ཁ་ཅིག་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པ་དང་ལྡོག་
ཕྱོགས་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་དོ། །
ལུང་གེགས་བྱེད་དུ་འདོད་པའི་ཚུལ་ནི། ལུང་དེ་རང་གི་ལྡོག་ཕྱོགས་ལ་གེགས་བྱེད་ཙམ་དང་། བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཙམ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཀྱི། བརྗོད་
བྱ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་དང་། ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་པའི་གནོད་བྱེད་ཡང་དག་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །དེའི་ཚུལ་ནི། གལ་ཏེ་ལུང་དེ་རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་

243

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པ་དང་། ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་

འབྲེལ་པ་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མི་སྲིད་ལ། དེ་འདྲའི་ཕྱི་རྒོལ་དེས་ལུང་དེ་
རང་གི་བརྗོད་བྱ་དང་འབྲེལ་པ་ཚད་མས་ངེས་ན་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་ཟིན་པས་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་མི་འགྱུར་ལ། གལ་ཏེ་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་མ་ངེས་ཀྱང་སྒྲུབ་
བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་ན་ལུང་དེ་རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་བླངས་ཙམ་གྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན། སྒྲ་མི་
རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཁས་བླངས་པ་ཙམ་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་
པ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན་སྒྲ་རྟག་པར་ཁས་བླངས་པ་ཙམ་གྱིས་སྒྲ་རྟག་པ་དེ་ཡང་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་
ཏུ་འདོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟ་ན་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་འདོད་དགོས་པ་སོགས་སྐྱོན་དུ་མ་ཡོད་པས། ལུང་དེ་རང་གི་ལོག་ཕྱོགས་ལ་གེགས་བྱེད་ཙམ་ཡིན་གྱི་གནོད་བྱེད་ནི་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ལུང་གནོད་བྱེད་དུ་འདོད་པ་དག་འགོག་པར་བྱེད་དོ། །ལུང་གེགས་བྱེད་དུ་འགྱུར་ཚུལ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། སྒྲ་རྟག་ཅེས་པའི་ལུང་ཡང་རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་དགོས་པར་མཚུངས་པས་དེ་གཉིས་ཕན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལ་གེགས་བྱེད་པའོ། །
དེ་ཡང་ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༥༧༢ ལས། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས་རང་ལུགས་ལ་ལུང་རྣམ་དག་རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་མི་

244

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བཞེད་ཀྱང་། གཞན་ངོར་རེ་ཤིག་དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མཛད་པ་ལ་འཁྲུལ་ནས། སློབ་དཔོན་གྱི་སློབ་མ་ཁ་ཅིག །སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་

བདེ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ལུང་དེ་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་དང་བཟློག་པ་ལ་གནོད་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་ཅིང་། དེ་ཉིད་ལུང་གནོད་བྱེད་དུ་འདོད་པའི་དོན་ནོ། །ལུང་གེགས་བྱེད་དུ་འདོད་པ་དག་ནི་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་བཟློག་ཕྱོགས་ལ་གེགས་བྱེད་ཙམ་དང་། རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཙམ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི།

རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་དང་། ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་མི་སྲིད་དེ། ཕ་རོལ་པོས་ལུང་དེ་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་མི་འཁྲུལ་བའི་འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ་ན་བསྒྲུབ་མི་ནུས་ཤིང་། གྲུབ་ན། བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་ཟིན་པས་སྒྲུབ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་ཡང་ལུང་དེ་ཉིད་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་ན། ལུང་དེ་ཉིད་ཁས་བླངས་ཙམ་གྱིས་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་གྱི་སྒྲུབ་
བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བར་འདོད་དགོས་པས། སྒྲ་མི་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་ཙམ་
གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་འགྲུབ་པར་ཐལ་ལོ། །དེས་ན་གེགས་བྱེད་དུ་འགྱུར་བའི་དོན་ནི། སྦྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་
སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ན། སྦྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་མི་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་ཡང་རང་
གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བར་སྟོབས་མཚུངས་པས། ལུང་གཉིས་རང་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་ལ་ཕན་ཚུན་གེགས་བྱེད་པར་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་སྒྲ་མི་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་དང་། སྒྲ་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་གཉིས་ཕན་ཚུན་སྟོབས་མི་མཚུངས་ཀྱང་། དམ་བཅའ་དེ་གཉིས་རང་རང་གི་དམ་

245

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བཅའི་དོན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་མིན་སྟོབས་མཚུངས་པས་ཕན་ཚུན་རང་རང་གི་དམ་
བཅའི་དོན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་ལ་གེགས་བྱེད་པ་བཞིན། འདི་ཉིད་སློབ་དཔོན་
ཡབ་སྲས་ཀྱི་ཡང་རང་ལུགས་ཀྱི་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་། སྒྲ་མི་
རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་དང་། སྒྲ་རྟག་པར་དམ་བཅས་པ་གཉིས་རང་རང་གི་བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་པའི་གནོད་བྱེད་མིན་པ་སྒོ་ཀུན་ནས་སྟོབས་མཚུངས་ཀྱང་། འོན་ཀྱང་དམ་བཅའ་དེ་གཉིས་སྟོབས་མཚུངས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མི་རིགས་ཏེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་དམ་བཅས་པའི་དམ་བཅའ་ནི་རྒྱབ་རྟེན་ཚད་མ་ཅན་གྱི་དམ་བཅའ་དང་དམ་བཅའ་དོན་མཐུན་ཡིན་ལ། སྒྲ་རྟག་པར་དམ་བཅས་
པའི་དམ་བཅའ་ནི་རྒྱབ་རྟེན་ཚད་མ་མེད་པའི་དམ་བཅའ་དང་དམ་བཅའ་ལོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༧༣ དང་། སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༤༠༦ དང་། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༦༨ བཅས་སུ་རྒྱས་བཤད་འདུག་པས་གཟིགས་པར་ཞུ།
འོ་ན་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་དང་སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་རང་ལུགས་སྔར་གྱི་ཕྱོགས་གཉིས་པོ་དེ་ལས་གང་བཞེད་ཅེ་ན། སློབ་དཔོན་
ཡབ་སྲས་ནི་ལུང་གེགས་བྱེད་དུ་འདོད་པ་དེ་རང་ལུགས་སུ་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། རྒྱུ་མཚན་ནི་ལུང་གནོད་བྱེད་དུ་འདོད་པ་ལྟར་ན། ལུང་དེ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། དེའི་ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་པའི་གནོད་བྱེད་འགྱུར་བས་དེ་ལྟར་ན་སྦྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་མི་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་ཡང་རང་

246

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་དང་བཟློག་པ་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་ཡང་

དག་ཏུ་འགྱུར་བ་སོགས་སྔར་གྱི་སྐྱོན་རྣམས་འཇུག་ལ། དེ་ལྟར་ན་ལུང་གེགས་
བྱེད་དུ་འདོད་པ་དག་གི་ཚུལ་དེ་རང་ལུགས་སུ་བཞེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཊཱིཀ་

ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༥༧༣ ལས། འདི་ཉིད་སློབ་དཔོན་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ཡང་

རང་ལུགས་ཀྱི་བཞེད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་ཀྱང་།
གེགས་བྱེད་པ་ནི་གནས་པར་གྱུར་པའི་ཕྱོགས་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་རེ་ཤིག་གནོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་འདོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་གསུངས། ཆོས་མཆོག་གི་ལུང་འདིའི་དོན་ནི། ལུང་གེགས་བྱེད་དུ་འདོད་པའི་ཚུལ་འདི་ནི། སློབ་དཔོན་རང་ལུགས་ཀྱི་བཞེད་པའི་ཕྱོགས་སུ་གནས་པར་གྱུར་པའི་ཕྱོགས་
ཡིན་ལ། སློབ་དཔོན་རང་ལུགས་ལུང་གེགས་བྱེད་དུ་བཞེད་པ་ཡིན་གྱི་གནོད་
བྱེད་དུ་བཞེད་པ་མིན་པ་དེ་ལྟ་ན་ཡང་སློབ་དཔོན་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གཞུང་དག་ལས་

ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་བཟློག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་སྟོན་པ་ནི། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཁྱབ་ངེས་མི་ནུས་པའི་གང་ཟག་འགའ་ཞིག་ཤིན་ལྐོག་ལ་
འཇུག་པའི་ཐབས་སུ་གཞན་ངོར་རེ་ཤིག་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཏེ་དེ་ནི་གཞན་ངོར་རེ་ཞིག་པའི་འདོད་པ་ཡིན་གྱི་རང་ལུགས་མིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༧༤ ལས། གཉིས་པ་ནི། ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་ལོག་ཕྱོགས་ལ་གེགས་བྱེད་ཙམ་དང་། རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཙམ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་མི་སྲིད་དེ། རང་གི་

247

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བརྗོད་བྱ་དང་འབྲེལ་བ་ཚད་མས་མཐོང་ན་བརྗོད་བྱ་དེ་ཉིད་གྲུབ་ཟིན་པས་སྒྲུབ་མི་དགོས་ལ། འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ་ན་སྒྲུབ་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། དེ་ལྟ་མིན་པར་རང་གི་
བརྗོད་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ན། ལུང་ཁས་བླངས་པ་ཙམ་གྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་
འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྨྲས་ཙམ་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་འགྲུབ་པར་
འགྱུར་རོ། །དེས་ན་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་བྱེད་དང་གེགས་བྱེད་
ཀྱི་ཕྱོགས་གཉིས་ལས་ཕྱི་མ་འཐད་པའི་ཕྱོགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༤༡༠ དུ་ཡང་གསལ་ལོ། །ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༦༩ ལས། དེ་ཡང་གནོད་བྱེད་དུ་འདོད་པ་དག་གིས་ལུང་གང་ཡང་རུང་བ་གནོད་སྒྲུབ་ཏུ་ཁས་ལེན་པ་ཡང་མ་ཡིན། གཞལ་བྱའི་གནས་དང་པོ་གཉིས་ལ་ལུང་གནོད་སྒྲུབ་ཏུ་ཁས་ལེན་པ་ཡང་མ་ཡིན་གྱི། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་སྟོན་པའི་ལུང་རྣམ་དག་རང་གི་བརྗོད་བྱ་བསྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཛོད་ཊཱིཀ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༢༡ ལས། ཁོ་ན་རེ། དགོས་སོགས་ཆོས་
བཞི་སྟོན་པའི་ཚིག་གིས་དོགས་པ་དེ་དག་སེལ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་ངག་གིས་ཀྱང་སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་སེལ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་འདོད་ན། རྟགས་དང་
དཔེ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ལ། འོན་ཏེ་མི་སེལ་ན། དགོས་པ་སྟོན་པའི་ངག་གིས་ཀྱང་མི་སེལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་གཉིས་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་བརྗོད་པས་ཀྱང་སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་སེལ་ཀྱང་། རྟགས་དཔེ་བསྟན་པས་ཐེ་
ཚོམ་དང་མ་རྟོགས་པ་བསལ་ནས་ཚད་མའི་རྟོགས་པ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་འགལ་བ་མེད་

248

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དོ་ཞེས་མཁས་པ་དག་འཆད་དོ། །ཞེས་གསུངས།
མཚོ་ཊཱིཀ་ ༦ ལས། གལ་ཏེ་དམ་བཅའ་བའི་ངག་གིས་ལོག་རྟོག་བསལ་
ནུས་སམ་མི་ནུས། མི་ནུས་ན་ལོག་རྟོག་བསལ་བ་དེ་དགོས་འབྲེལ་ངག་གི་དགོས་པ་ཡིན་པའི་དམ་བཅའ་ཉམས་སོ། །ནུས་ན་ནི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་
ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན་སྦྱོར་བ་དེ་ལྟར་བཀོད་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་བཟློག་པའི་དོན་དུ་རྟགས་དང་དཔེ་བཀོད་པ་དོན་མེད་དུ་ཐལ། སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་དམ་བཅས་པ་ཙམ་གྱིས་སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་ཁེགས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན།
ངག་གིས་ཐོས་བྱུང་ཤེས་རབ་ཀྱི་བློ་ཡུལ་དུ་ལོག་རྟོག་བསལ་ནུས་པས་སྐྱོན་དང་པོ་མེད་ལ། ཚད་མས་བསྡུས་པའི་བློ་ཡུལ་དུ་ལོག་རྟོག་བསལ་མི་ནུས་པས་སྐྱོན་གཉིས་པ་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་ལུང་ཚིག་དེ་བརྗོད་བྱ་དཔོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པ་དེ་ལྟ་ན། ཀུན་སློང་དཔོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་སྨྲ་
བ་པོའི་ཀུན་སློང་དཔོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་ནི་སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་

གྲགས་པས་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་ཀ་ལས་གསུངས་ཏེ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ཀྱི་

ལེའུ་བཞི་པ་ལས། ཕྱོགས་ཀྱི་ཚིག་དེ་སྨྲ་བ་པོའི། །བསམ་པ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་
ན། །ཚད་ཡིན་དེ་ལས་ཐེ་ཚོམ་དག །སྐྱེ་ཕྱིར་དངོས་སུ་སྒྲུབ་བྱེད་མིན། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། ཕྱོགས་ཚིག་དེ་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་མིན་ཡང་སྨྲ་
བ་པོའི་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་ཀུན་སློང་གི་བསམ་པ་དཔོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་
གསུངས་ཏེ། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༠༣ ལས། སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་

249

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚིག་དེ་ནི་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་མ་ཡིན་
ན། དོན་གང་གི་ཡང་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མི་རུང་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཕྱོགས་ཀྱི་

ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར་རང་སྨྲ་བ་པོའི་ཀུན་སློང་གི་བསམ་པ་སྟོན་ཞིང་དཔོག་པར་བྱེད་པ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཊཱིཀ་ཆེན་དུའང་གསལ་ལ།
ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོ་ལས། སྒྲ་རྣམས་དངོས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །མེད་ན་མི་འབྱུང་ཉིད་མེད་ཕྱིར། །དེ་ལས་དོན་གྲུབ་མིན་དེ་དག །སྨྲ་བོའི་བསམ་པ་སྟོན་པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་དང་
ལྷན་ཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ་པས་དེ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མིན་ཡང་། རང་སྨྲ་བ་པོའི་སྨྲ་འདོད་ཀྱི་ཀུན་སློང་དཔོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་གསུངས་པ་དང་།
དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༢༤༦ ལས། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ལས་ཁྱོད་རང་གི་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་གྲུབ་པ་མ་
ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱའི་དངོས་པོ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་དེ་གང་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ཞེ་ན། ཚིག་
དེ་དག་ཆོས་ཅན། རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར། སྨྲ་བ་པོའི་བརྗོད་འདོད་
ཀྱི་བསམ་པ་ཚད་མའི་ཡུལ་དུ་སྟོན་པར་བྱེད་ནུས་ཏེ། ཁྱོད་དེ་དཔོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་ལ། གཞན་ཡང་། འདིའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་
གཞན་དག་ཏུ་ཡང་གསལ་ལོ། །
ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་གཉིས་པ་ལས། སྨྲ་བ་པོ་ཡི་བྱེད་པའི་ཡུལ། །དོན་གང་

250

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བློ་ལ་རབ་གསལ་བ། །དེ་ལ་སྒྲ་ནི་ཚད་མ་ཉིད། །དོན་གྱི་དེ་ཉིད་རྒྱུ་ཅན་མིན། །ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར། བསྟན་བཅོས་སོགས་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་རང་གི་བརྗོད་བྱ་གོ་
བར་བྱེད་པའི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཡང་རང་སྨྲ་བ་པོའི་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་

བསམ་པ་ཕ་རོལ་ཉན་པ་པོ་ལ་གོ་བར་བྱེད་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༤༢ ལས། བསྟན་བཅོས་ལ་སོགས་པའི་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་མཐོ་ངེས་
ལེགས་སོགས་གོ་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཅན་གྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པར་ཐལ།
དེ་ལ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ནི། རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར། རང་སྨྲ་བ་པོའི་
བྱེད་པ་བརྗོད་འདོད་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཉན་པ་པོའི་བློ་ལ་རབ་ཏུ་གསལ་བའི་དོན་གང་ཡིན་པ་དེ་གོ་བར་བྱེད་པའི་ཚད་མ་སྟེ་རྟགས་ཡང་དག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་ན་

གཞུང་སྔ་མའི་དོན་ཡང་སྒྲ་བྱུང་ཕྱི་མ་དང་མཐུན་པ་སྦྱར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་
བཞིན། སྒྲ་ལས་བྱུང་བ་ཡང་། །མངོན་པར་འདོད་པ་སྟོན་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པའི་ལེའུ་
གཉིས་པའི་གཞུང་འདིས་ཀྱང་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དེ་རང་སྨྲ་བ་པོའི་བརྗོད་འདོད་དཔོག་
པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་གསུངས་སོ། །
ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་གསུམ་པ་ལས། སྨྲ་སོགས་ལ་ནི་འཇུག་པའི་ཕྱིར། །དེ་ཡི་ངོ་བོ་ངེས་པར་གྲུབ། །བསླུ་མེད་ཕྱིར་དེ་ཚད་མ་ཉིད། ཅེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༨ ལས། ངག་སྨྲ་བའི་སྐྱེས་བུ་དེ་ཡི་སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ངེས་པར་གྲུབ་སྟེ། དེ་གསོང་པོར་སྨྲ་བ་ལ་སོགས་པའི་ལུས་ངག་གི་ཐ་སྙད་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་དེ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་ཉིད་

251

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡིན་ཏེ། གསར་དུ་བསླུ་བ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཚད་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྡུས་པའི་དཀའ་འགྲེལ་ ༧ ལས། ཚིག་ནི་བརྗོད་པར་འདོད་པ་ལ་ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་མོད་ཀྱི་ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཛོད་ཊཱིཀ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༥ ལས། བསྟན་བཅོས་ནི་ངག་སྒྲ་རང་
མཚན་པ་ལ་བྱེད་ན་འདོད་པ་དང་བསམ་གཏན་དང་པོ་ན་ཡོད་ཀྱི་གཉིས་པ་ཡན་
ཆད་ན་མེད་དེ། རྣམ་རིག་དཔྱོད་དང་བཅས་དག་ན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། མིང་ཚིག་ཡི་གེ་གསུམ་ལ་འདོད་པ་ལྟར་ན་ཁམས་འོག་མ་གཉིས་ན་ཡོད་ཀྱི། གཟུགས་

མེད་ན་མེད་དེ། འདོད་དང་གཟུགས་གཏོགས་སེམས་ཅན་སྟོན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
གཞན་ཡང་། ཕྱི་རོལ་འགྱུར་བའི་སྤྱོད་པ་དག་གིས་ནི། མི་རྣམས་སྙིང་ལ་
གནས་པའི་བསམ་པ་གོ །ཆུ་ལ་གནས་པའི་ཉ་ནི་རབ་གབ་ཀྱང་། །ཆུ་ཡི་རླབས་
ཀྱིས་འགྱུར་བར་རྣམ་པར་བསྟེན། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་

སྒྲ་རྣམས་རང་སྨྲ་བ་པོའི་ཀུན་སློང་གི་བསམ་པ་དཔོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་གསུངས་སོ། །
ཡང་རང་དོན་ལེའུ་ལས། བློ་དོན་འགའ་ལས་རྣམ་བཟློག་ནས། །དོན་འགའ་ཞིག་ལ་འཇུག་བྱའི་ཕྱིར། །སྒྲ་ནི་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བྱེད་དེ། །དེ་དོན་ངེས་པར་
བཟུང་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དུ་སྦྱོར་བ་དོན་མེད་འགྱུར། །ཞེས་པའི་ཐད་ཀྱི་ཊཱིཀ་ཆེན་
རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༢༡༣ ལས། ཉན་པ་པོའི་བློ་མི་འདོད་པའི་དོན་འགའ་ལས་རྣམ་པར་བཟློག་ནས་འདོད་པའི་དོན་འགའ་ཞིག་ལ་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་དུ་

252

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ནི་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བར་བྱེད་དེ། གནས་སྐབས་ལྔ་བྲལ་གྱི་ངག་

ཐམས་ཅད་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་དེ་ངེས་པར་གཟུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་སྟོན་པ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དུ་ན་ངེས་གཟུང་གི་སྙིང་པོ་ཅན་དུ་སྦྱོར་བ་དོན་མེད་
པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་གནས་སྐབས་ལྔ་བྲལ་གྱི་ངག་

མིན་པ་ལ་རྗོད་བྱེད་སྒྲ་དེ་གང་བརྗོད་པའི་བརྗོད་བྱ་དེ་སྨྲ་འདོད་ཀྱི་ཀུན་སློང་ཡོད་
པར་དཔོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་བཞེད་ལ། འོན་ཀྱང་སྤྱིར་སྨྲ་འདོད་
ཀྱི་ཀུན་སློང་ཙམ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་བཞེད་དམ་སྙམ་ཡང་དཔྱད་པར་བྱའོ། །གནས་སྐབས་ལྔ་བྲལ་གྱི་ངག་ནི། དེ་ཉིད་ ༢༡༤ ལས།
གནས་སྐབས་ལྔ་བྲལ་གྱི་ངག་ཅེས་པའི་གནས་སྐབས་ལྔ་ནི། སྨྱོ་གཉིད་གོམས་
དང་རྗེས་བཟློས་ནོར་བའི་ངག་གོ །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གང་ལ་ཐུན་མོང་མིན་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་གི་འགྲེལ་ཚུལ།
གང་ལ་ཐུན་མོང་མིན་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་གི་འགྲེལ་ཚུལ་ནི།
དེ་ཡང་ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ་གྱི་བསལ་བྱེད་ཚད་མ་བཞིའི་སྐབས་ཀྱི་གྲགས་པས་

མ་བསལ་བ་བཤད་པ་ན། ལྡོག་ཕྱོགས་གྲགས་པས་བསལ་བའི་མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བའི་ཚེ། ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ་ ༧༨ ལས། གང་ཡང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཞིང་སྒྲར་གྲགས་པ་དང་འགལ་བའི་དོན་སྦྱོར་བ་ནི་རི་བོང་ཅན་ནི་ཟླ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ།
ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༩༢ ལས། སློབ་དཔོན་གྱིས་གང་ལ་

253

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྗེས་སུ་དཔག་པ་མེད་ལ་སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་
དང་འགལ་བའི་དོན་གྱིས་ན་བསལ་བ་དེ་ཡང་ཕྱོགས་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་
སོ། །ཞེས་གསུངས།
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༥༨༧ ལས། ཐོག་མར་སྤྱིའི་དོན་རྟོགས་
དཀའ་བ་འདི་ལྟར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ཀུན་ལས་བཏུས་སུ། གང་ལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་མེད་ལ། སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་དང་
འགལ་བའི་དོན་གྱིས་ན། བསལ་བ་དེ་ཡང་ཕྱོགས་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་རི་བོང་ཅན་
ནི་ཟླ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་གསུངས་པ་འདིའི་དོན་བཤད་ནས་སེལ་བྱེད་ཀྱི་གྲགས་པ་བརྗོད་རུང་གྲགས་པ་བཞེད་པར་སྒྲུབ་པ་ཡིན་
ཞིང་། དེ་ལ་མདོ་ཚིག་དེའི་དོན་ནི། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་
བ་འགོག་པའི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་མེད་དེ། དེ་འགོག་པའི་རྟགས་གང་བཀོད་ཀྱང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེས་ན། དེ་འགོག་པ་ནི། སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་དང་འགལ་བའི་དོན་གྱིས་ན། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་
འཇུག་ཏུ་མི་རུང་བ་དེ་ཉིད་གྲགས་པས་བསལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཕྱོགས་མ་ཡིན་
ནོ། །བརྗོད་དུ་རུང་གི་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་འགོག་པའི་ཕྱིར་དུ་བཀོད་པའི་རྟགས་ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་སུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་རྟགས་དེའི་དམ་བཅའ་གྲགས་པས་བསལ་བ་ནི། དཔེར་ན། རི་བོང་ཅན་ནི་ཟླ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དོན་ནི། མདོ་དང་པོའི་དོན་ནི། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་དོན་གང་ལ་ཡང་

254

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འཇུག་ཏུ་མི་རུང་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གམ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་མེད་དེ། དེ་ལྟར་མི་རུང་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་གང་བཀོད་ཀྱང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་དོན་དང་། མདོ་ཕྱི་མའི་དོན་ནི། གཞན་ཡང་རྗོད་བྱེད་
ཀྱི་སྒྲ་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་འགོག་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལ་རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་གྲགས་རྟགས་སམ་སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་དང་འགལ་བས་སོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ཏུ་མི་རུང་བ་ནི། གྲགས་པའི་རྗེས་
དཔག་གིས་བསལ་བ་ཡིན་པས་ཚད་མས་བསལ་བ་ཡིན་ལ། ཚད་མའི་བསལ་བ་ནི་ཕྱོགས་ཡང་དག་གམ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་མི་རུང་བ་སྟེ་ཕྱོགས་ཡང་དག་མིན་ནོ། །འོ་ན་གྲགས་པས་བསལ་བའི་དམ་བཅའི་དཔེར་བརྗོད་གང་ཞེ་ན། རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་མི་རུང་སྟེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །
སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློས་འགྲེལ་ཚུལ་ནི། སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༧༦ ལས།
ལྷ་དབང་བློས། མདོ་དང་པོ་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ལ་གནོད་བྱེད་མེད་པར་བསྟན་ལ། མདོ་གཉིས་པས་སྒྲུབ་བྱེད་ཡོད་པར་བསྟན་ཞིང་། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ལ་འགྲན་ཟླའི་ཚད་མ་མེད་པར་ཡང་མདོ་གཉིས་པས་བསྟན་པར་འདོད། ཅེས་གསུངས་སོ། །
སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་འགྲེལ་ཚུལ་ནི། སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༧༦
ལས། སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་དེ་བཀག་ནས། མདོ་དང་པོས་རི་བོང་ཅན་ཟླ་

255

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡོད་པར་བསྟན་ཅིང་། དེའི་སྒོ་ནས་
དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་དང་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་འགྲན་ཟླའི་ཚད་མ་མེད་པར་བསྟན་པར་བཞེད་དོ། །ཞེས་གསུངས།
སློབ་དཔོན་རྒྱན་མཁན་པོས་འགྲེལ་ཚུལ་ནི། སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༧༦
ལས། རྒྱན་མཁན་པོ་ནི། ལུང་གཉིས་ཀས་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་མེད་པ་ཡང་བསྟན། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡོད་པར་ཡང་
བསྟན། ལུང་དང་པོ་གཙོ་བོ་དང་གཉིས་པ་ཕལ་བར་བྱས་པའི་ཚེ། དེ་ལ་གནོད་བྱེད་
ཀྱི་ཚད་མ་མེད་པར་བསྟན་ལ། ལུང་གཉིས་པ་གཙོ་བོ་དང་དང་པོ་ཕལ་པར་བྱས་ཚེ། དེ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡོད་པར་བསྟན་ལ། དེའི་སྒོ་ནས་དངོས་སྟོབས་རྗེས་
དཔག་དང་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་ཡང་འགྲན་ཟླའི་ཚད་མ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་ལུང་གཉིས་པ་བསྟན་པར་བཞེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ངོས་བཟུང་ཚུལ།
ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ནི། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་

དག་གི་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་ལ། ཁ་ཅིག །སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་
ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་དངོས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཏེ། དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ཅུང་ཟད་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཅུང་ཟད་ལྐོག་གྱུར་གང་ཞིག །མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན། སྤྱིར་དངོས་རྟགས་
དང་། གྲགས་རྟགས། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གསུམ་མི་འགལ་ཞིང་། དེ་

256

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྒྲུབ་ལ་སྦྱར་ན་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །སྤྱིར་དེ་གསུམ་མི་འགལ་ཏེ། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་

དག་པའི་ལུང་དེ་དངོས་རྟགས་ཡང་དག་དང་། གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གསུམ་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་དེ། བདེན་བཞི་ཆོས་འཁོར་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་དངོས་རྟགས་ཡང་དག་དང་། དེ་བདེན་བཞིའི་ཆོས་འཁོར་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་དང་། དེ་སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་སོགས་
ཀྱི་ལུང་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བར་སྒྲུབ་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་

དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༢༢༦ ལས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་

རྟགས་ཡང་དག་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་འགལ་ཡང་། སྤྱིར་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་མི་
འགལ་བར་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༢༩༩ ལས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་རྟགས་ཡང་

དག་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་འགལ་ཡང་། དགག་རྟགས་ཡང་དག་

དང་། སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་མི་འགལ་ཏེ། བྱས་པ་དེ་དེ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་དགག་རྟགས་ཡང་དག་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ཁ་ཅིག །བཀའ་བརྒྱད་སྟོང་པ་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསླུ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་

257

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པའང་མི་འཐད་དེ། བཀའ་བརྒྱད་སྟོང་པ་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསླུ་བ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་སྤྱི་དོན་རིགས་
རྒྱན་ ༢༠༡ ལས། ཁ་ཅིག །ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པ་གསུམ་དུ་བྱས་ནས་དཔེར་བརྗོད་རིམ་པ་བཞིན། བཀའ་རྒྱས་འབྲིང་

བསྡུས་གསུམ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་མཁྱེན་པ་རྣམ་དག་སྔོན་དུ་སོང་སྟེ། རྗོད་པ་རྣམ་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། དེ་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསླུ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ཅན། སྒྲིབ་པ་སྤང་བ་ཡིན་ཏེ། དེའི་རྒྱུ་བདག་འཛིན་སྤངས་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། རྟགས་གསུམ་པོ་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
གཞན་ཡང་དེ་མི་འཐད་དེ། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་དེ། ཉན་ཐོས་ཞི་བའི་འཚོལ་རྣམས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསླུ་བར་
བསྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །དེ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་དེར་ཐལ། རྟགས་དེའི་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་དེའི་ཚེ་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་འདྲའི་ལུང་དེ་ཅུང་ཟད་ལྐོག་གྱུར་བསྟན་པའི་ཆ་ལ་དངོས་སྟོབས་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པར་ངེས་པ་ན། དེ་འདྲའི་ལུང་དེ་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསླུ་བར་ངེས་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་བསྟན་བྱ་མཁྱེན་གསུམ་དེ་ཅུང་ཟད་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་
དོན་ཀླུ་དབང་གི་རོལ་མཚོ་ ༤༡ ལས། རོང་ཊཱིཀ་པ་ན་རེ། དགོས་དོན་ལ་དངོས་ཀྱི་

258

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དགོས་དོན་དང་བསྡུས་པའི་དགོས་དོན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དེ་ཐོས་ནས་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འཆད། གཉིས་པ་ནི། དེ་ལ་རབ་ཏུ་དང་བས་ཀྱང་། ཞེས་སོགས་ཀྱིས་

འཆད་ཅེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། ཁྱོད་ལྟར་ན་དབང་རྣོན་མཆོད་བརྗོད་མཐོང་བ་ཙམ་
གྱི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དང་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ན། དབང་རྣོན་དང་བ་སྐྱེ་བ་རྒྱུ་མཚན་ལ་
བལྟོས་པས་གནོད་པ་མ་མཐོང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་གྱི། མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་ལུང་ཙམ་

རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། དབང་རྣོན་གྱིས་ལུང་དོན་ལ་དཔྱད་པས་དག་
ནས་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ལ་ལུང་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཁས་ལེན་པ་གང་ཞིག །དཔྱད་གསུམ་
གྱིས་དག་པའི་ལུང་དེ། ཉན་ཐོས་ཞི་བ་ཞེས་སོགས་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཁྱེན་གསུམ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༣༥ ལས། དེ་ལྟར་ན་ཁྱོད་ལ་འདུས་བྱས་མི་རྟག་པར་སྟོན་པའི་ལུང་ཤེས་འདོད་དུ་བཟུང་བའི་སྔར་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་དེ་ལྟ་བུ་
ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་བུ་མི་སྲིད་དེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་

དག་པར་ངེས་པའི་དུས་ན་འདུས་བྱས་མི་རྟག་པར་སྟོན་པའི་ལུང་བསྟན་བྱ་ལ་མི་སླུ་བར་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་དེ། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་

ཀྱིས་བདེ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསླུ་བར་སྒྲུབ་པའི་
རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ཡང་རྟགས་དེའི་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་དེའི་ཚེ་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་འདྲའི་ལུང་དེ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་

259

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བསྟན་པའི་ཆ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པར་ངེས་པ་ན། ལུང་དེ་བསྟན་དོན་ལ་མི་སླུ་བར་ངེས་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྔར་གྱི་དེ་དང་རྒྱུ་མཚན་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་
མཚུངས་སོ་སྙམ་ན། སྤྱིར་བདེན་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་དཔྱད་པ་གསུམ་པའི་དག་ཚུལ་
ནི་ཡིད་ཆེས་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པའི་སྒོ་ནས་དག་ཚུལ་མ་ཡིན་གྱི། ཡིད་ཆེས་ལུང་གིས་གནོད་པ་མེད་པའི་སྒོ་ནས་དག་ཚུལ་ལ་བྱ་དགོས་པས་མི་གནོད་དོ་ཞེས་ཞིབ་ཆ་གནང་ཚུལ་ཡོད། འོ་ན་རང་ལུགས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་སྦྱོར་བ་འགོད་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་
སོགས་ཀྱི་ལུང་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔྱད་པ་
གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བདེན་བཞི་བསྟན་པའི་མདོ་བཞིན་ཞེས་བཀོད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་དུ་སྡེ་བདུན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དོན་གཉེར་ཡིད་
ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༠ དང་། སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༤༣ དང་། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༠༢ དང་། ༡༢༠ དང་། ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༠༢ བཅས་སུ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་སྔར་ལྟར་བཀོད་ཡོད་དོ། །
འོན་ཀྱང་འདིར་ངེས་པར་མཁྱེན་དགོས་པ་ཞིག་ལ། རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༣༡ ལས། དེ་ལྟར་གཙོ་བོའི་དོན་བདེན་བཞིའི་གནས་ལུགས་ལ་མི་སླུ་བར་བསྒྲུབས་ནས་ད་ནི་མངོན་མཐོ་ལ་མི་སླུ་བར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་རྟགས་འགོད། ཚུལ་སྒྲུབ། རྩོད་པ་སྤང་བའོ། །དང་པོ་ནི། སྦྱིན་པས་ལོངས་
སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རང་གི་བསྟན་བྱ་ལ་མི་སླུ་སྟེ།
དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་འདུས་བྱས་མི་རྟག་

260

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པར་སྟོན་པའི་སྐབས་བཞིན། འཇུག་པ་བདེ་བའི་ཕྱིར་དུ་སྦྱོར་བ་འདི་ལྟར་བཀོད་པ་
ཡིན་གྱི། དོན་སྟེང་དུ་འབྲེལ་བ་མི་སྟོན་པ་དང་། དམ་བཅའ་བརྗོད་པར་མི་རིགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ཞིང་།
ཡང་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་རྟགས་རིགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ཟིན་བྲིས་ ༥༠

ལས། གསུམ་པ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་སྦྱོར་བའི་མཐའ་དཔྱད་པ་ལ། རང་དོན་ལེའུའི་དོན་ལ་
དཔྱད་པ་དང་། གཞན་དོན་ལེའུའི་དོན་ལ་དཔྱད་པ་དང་། ཞར་བྱུང་རྒྱུས་འབྲས་བུ་དཔོག་ཚུལ་དཔྱད་པ་དང་། རྣམ་རིག་པའི་གྲུབ་མཐའི་དཀའ་གནད་ལ་དཔྱད་པ་དང་བཞི། དང་པོ་ནི། སྦྱོར་བ་དེའི་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་མ་གྲུབ་ན་དེ་སྦྱོར་བ་ཡང་
དག་ཏུ་མི་རུང་ལ། འབྲེལ་པ་གྲུབ་ན། ལེའུ་དང་པོ་ལས། སྒྲ་རྣམས་དངོས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །མེད་ན་མི་འབྱུང་མེད་ཉིད་ཕྱིར། །དེ་ལས་དོན་གྲུབ་མིན་དེ་གང་། །སྨྲ་བོའི་བསམ་པ་སྟོན་པར་བྱེད། ཅེས་དང་། རྗོད་པ་པོ་ལ་སྒྲ་གནས་པས། །འདི་དངོས་རང་བཞིན་ནམ་འབྲས་མིན། །ཞེས་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་རྣམས་རང་གི་བརྗོད་བྱ་དང་འབྲེལ་
པ་མེད་པར་བཤད་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ལ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ལུང་རྣམ་དག་རང་གི་བརྗོད་བྱ་དང་འབྲེལ་པ་མ་གྲུབ་ཀྱང་བརྗོད་བྱ་མི་བསླུ་བ་དང་འབྲེལ་པ་གྲུབ་པས་སྐྱོན་མེད་ཟེར་རོ། །དེ་ལ་ཡང་འོ་ན་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཡིན་ན་རང་གི་བརྗོད་བྱ་དང་
འབྲེལ་པ་མ་གྲུབ་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། དམ་བཅའ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བུམ་
པ་གཟུགས་སུ་རྟོགས་པའི་ཚད་མས་ཀུན་ནས་བསླངས་ཏེ་བུམ་པ་གཟུགས་སོ་ཞེས་བདེན་ཞེན་གྱིས་སྨྲས་པའི་ཚིག་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། འདོད་མི་
ནུས་ཏེ། དེ་འདྲའི་ཚིག་རང་གི་བརྗོད་བྱ་བུམ་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང།

261

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དེ་དེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་དེ་དང་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། དེའི་བརྒྱུད་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེ་འདྲ་བའི་ཚིག་དེ་བུམ་པ་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་ལས་སྐྱེ་ཞིང་། ཚད་མ་དེ་བུམ་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཟུར་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། རྗོད་བྱེད་རྣམ་དག་རང་གི་ཀུན་སློང་གི་ཤེས་པ་དཔོག་བྱེད་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མངོན་སུམ་ལེའུ་ལས། སྒྲ་
སོགས་ལ་ནི་འཇུག་པའི་ཕྱིར། །དེ་ཡི་ངོ་བོ་ངེས་པར་གྲུབ། །བསླུ་མེད་ཕྱིར་དེ་ཚད་མ་ཉིད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཟུར་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་བུམ་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བུམ་པ་བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་

གཟུང་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། རྒྱུ་ཡི་ངོ་བོ་མ་གཏོགས་
པ། །གཟུང་བ་ཞེས་བྱ་གཞན་ཅིའང་མེད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདི་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་སོ། །དེས་ན་སྒྲ་མི་རྟག་ཅེས་བདེན་ཞེན་གྱིས་སྨྲས་པའི་ཚིག་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དང་བརྒྱུད་པས་འབྲེལ་བ་གྲུབ་སྙམ་དུ་དོགས་སོ། །གཞན་ཡང་དཔྱད་པ་གསུམ་
གྱིས་དག་པའི་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱ་མི་བསླུ་བ་དང་འབྲེལ་བར་འདོད་པ་དག་ལ་འདི་དྲི་བ་བྱ་སྟེ། འབྲེལ་ཚུལ་དེ་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་པ་ཡིན་ནམ། བདག་གཅིག་པའི་འབྲེལ་པ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཤིན་ལྐོག་སྟོན་
པའི་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་བསླུ་བར་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་རྟགས་ཡིན་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཤཱཀྱ་བློའི་འགྲེལ་བཤད་དང་ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ལས།
རྟགས་དེ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་སུ་བཤད་པ་དེ་ཅི་ཡིན། གཉིས་པ་ལྟར་ན། དཔྱད་གསུམ་དག་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་བསླུ་བ་མེད་ན་ཁྱོད་མེད་

262

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དགོས་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེ་དང་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
རི་བོང་རྭ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ལུང་རྣམ་དག་མེད་པར་ཐལ། རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་བསླུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བླང་དང་དོར་བྱའི་དེ་ཉིད་ནི་ཞེས་སོགས་ཀྱི་རང་འགྲེལ་ལས། དེ་ལྟར་ན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡང་ཉེས་པ་མེད་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། སྒྲ་དག་ནི་དོན་རྣམས་ལ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་ཉིད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། རྗེ་ཕུར་བུ་ལྕོག་པ་བླ་མ་བྱམས་པ་རིན་པོ་ཆེས་རྗེས་ཚད་མའི་ལམ་ཊཱིཀ་ཏུ་

ངོས་འཛིན་གནང་བའི་ལམ་ཊཱིཀ་དེ་ཉིད་ལས། འཇུག་པ་བདེ་བའི་ཕྱིར་དུ་སྦྱོར་བ་དེ་
ལྟར་བཀོད་པ་ཡིན་གྱི། དོན་སྟེང་དུ་འབྲེལ་བ་མི་སྟོན་པ་དང་། དམ་བཅའ་བརྗོད་
པར་མི་རིགས་སོ་ཞེས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་

ཀྱིས་བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། བསྟན་བྱ་ལ་བསླུ་བ་མེད་དེ། དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་གནོད་པ་མ་དམིགས། རྗེས་དཔག་གིས་གནོད་པ་མ་དམིགས་
ཚིག་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་སོགས་ཀྱིས་གནོད་པ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དགག་
རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་དམ། ཡང་ན་དེ་ཆོས་ཅན། ཇི་སྐད་བསྟན་པ་ལྟར་སྦྱིན་པ་

ལས་ལོངས་སྤྱོད་འབྱུང་རུང་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ལ་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་

དག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ཚུལ་དུ་བཀོད་ཨེ་རུང་ཞེས་མཁས་པའི་བརྟག་གཞིར་བྲིས་པ་ཡིན། ཞེས་མཁས་དབང་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༠༣ ལས། རང་འགྲེལ་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡང་
ཉེས་པ་མེད་པ་མིན་ཏེ། ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ།

263

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ལུང་ཙམ་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་དང་འབྲེལ་མེད་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་གྱི། དཔྱད་པ་
གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བ་དང་འབྲེལ་མེད་དུ་བསྟན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་དེ། རང་
གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༤༠༥ ལས། འདིར་མཐའ་དཔྱད་པ་ལ། བསལ་
བྱ་དང་སེལ་བྱེད་དང་སེལ་ཚུལ་གསུམ་བཤད་པ། ལུང་གནོད་གེགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཚུལ་བཤད་པ། དཔེར་སྨོས་པའི་དམ་བཅས་ལྟར་སྣང་ལ་དོགས་པ་དཔྱད་པའོ། །དང་པོ་ནི། སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ནི་བསལ་གཞི། དེའི་སྟེང་དུ་བདེ་བ་
མི་འབྱུང་བ་བསལ་བྱ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཙམ་སེལ་བྱེད། སེལ་
ཚུལ་ནི་གནོད་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་སྒོ་ནས་འགོག་པ་ཡིན་གྱི། དེ་འགྲུབ་པ་ལ་གེགས་བྱེད་པ་ཙམ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །སེལ་བའི་རྒྱུ་མཚན། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་དེ་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ལས་བདེ་བ་འབྱུང་བར་སྟོན་པའི་ལུང་རང་གི་
བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་དང་། སླུ་བའི་གནོད་བྱེད་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིའི་སྒྲུབ་བྱེད་ནི་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །ཡིད་འཆེས་པའི་
གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་མི་འདོད་པ་དག་གིས་ཆོས་དེ་བརྗོད་བྱར་བྱས་པའི་ལུང་ཆོས་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མི་འཐད་པར་མཐོང་བས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་ནས་ལུང་ཡིན་ན་གནོད་སྒྲུབ་ཡང་དག་ཏུ་མི་འཇུག་པའི་ཁྱབ་པར་ཁས་ལེན་པ་ནི། སྒྲའི་བྱས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་ན་བྱས་པ་ཙམ་ཡང་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མ་ཡིན་པར་རྣམ་པར་ཐམས་ཅད་དུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཆེས་མི་རིགས་སོ། །དེས་ན་སྦྱིན་

264

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་ལུང་དེ་ཉིད་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་
སྒྲུབ་བྱེད་དང་ཟློག་པ་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་མི་འགྱུར་ཡང་། ལུང་དེ་ཉིད་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་སླུ་བ་ལ་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གནོད་བྱེད་མཚན་ཉིད་པར་
འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ལུང་ཁས་ལེན་པའི་ཚུལ་ལུང་ཁས་བླངས་ནས་ལུང་ལ་
དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་མ་དག་དཔྱད་པ་མ་ཡིན་གྱི། ལུང་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་

མ་དག་དཔྱད་ནས་དག་ན་ཁས་ལེན། མ་དག་ན་ཁས་མི་ལེན་པའི་དཔྱད་གསུམ་
གྱིས་དག་པའི་ལུང་ནི་ཡིད་འཆེས་པའི་སྒོ་ནས་ཁས་བླང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡིད་འཆེས་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་འདྲའི་རྟགས་ལས་སྦྱིན་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ལས་བདེ་བ་འབྱུང་
བར་སྟོན་པའི་ལུང་རང་གི་བསྟན་བྱ་ལ་མི་སླུ་བར་སྒྲུབ་པ་ལ། ཡིད་འཆེས་པའི་རྗེས་དཔག་ཅེས་བྱའོ། །དེའི་ཕྱིར་རྗེས་དཔག་དེ་ལྟ་བུས་གཞལ་ཚུལ་དང་འགལ་བར་
དམ་བཅས་པའི་དོན་སྦྱིན་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ལས་བདེ་བ་མི་འབྱུང་བ་ལའང་
ཡིད་འཆེས་རྗེས་དཔག་གི་བསལ་བ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ། །ཞེས་པའི་སྦྱོར་བ་གང་འདྲ་ཞིག་བཀོད་དགོས་མིན་གྱི་སྐོར།
དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ། །ཞེས་པའི་སྦྱོར་བ་གང་འདྲ་ཞིག་བཀོད་དགོས་མིན་གྱི་སྐོར་ནི། རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༧༧༤ ལས། གཉིས་པ་ནི། དཔྱད་པ་
གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ཡིད་ཆེས་པའི་ཚིག་ནི་ཆོས་ཅན། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་
ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བར་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་བུའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་འབྲས་བུའི་

265

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས། འདི་ནི་སྔར་ལེའུ་དང་པོའི་སྐབས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་སྦྱོར་དང་དོན་གཅིག་པས། དེ་ལྟ་ན། སྔར་
གྱི་ལེའུ་དང་པོའི་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་དེ་ནི་རྟགས་ཡང་དག་མཚན་ཉིད་པར་གསུངས་ཤིང་། ལེའུ་བཞི་པའི་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ནི། སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་དེ་འདྲ་བ་
དེ་ཡང་སྨྲ་བ་པོའི་ང་རྒྱལ་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་དང་ཊཱིཀ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་
སོགས་ལས་རྟགས་ཡང་དག་མཚན་ཉིད་པ་མིན་པར་གསུངས་པས་དཔྱད་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཡང་། འབྲས་རྟགས་མཚན་ཉིད་པ་མིན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ་ཟེར་ན་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་བཞག་མི་བྱེད་པ་གཞུང་དེ་དག་ཏུ་གསལ་ལ། འོན་ཀྱང་གཏན་ཚིགས་གཅིག་ཀྱང་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཁྱད་པར་ལས་

ཡིན་ནོ་ཟེར་ན་འདི་ཡང་འཐད་མིན་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
མཁས་དབང་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་རྟགས་རིགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ཟིན་
བྲིས་ ༥༤ ལས། དེ་འདྲ་བའི་རྟགས་སྦྱོར་དེ་གང་ཞེ་ན། སྔ་རྒོལ་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་བདེན་ཞེན་གྱིས་སྨྲས་པའི་ཚིག་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་བསླུ་སྟེ། སྔ་རྒོལ་གྱིས་བདེན་ཞེན་གྱིས་སྨྲས་པའི་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་
བུ་སྦྱོར་བ་ལ་བྱ་ཞིང་། དེའི་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་ཚུལ་ནི། སྔ་རྒོལ་གྱིས་སྒྲ་

མི་རྟག་ཅེས་བདེན་ཞེན་གྱིས་སྨྲས་པའི་ཚིག་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་ལས་སྐྱེ་ཞིང་ཚད་མ་དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དང་འབྲེལ་བས་ན་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་པ་གྲུབ་ཟེར་རོ། །དེ་འབྲས་རྟགས་དངོས་མ་ཡིན་ཡང་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཞེས་རེ་

266

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཞིག་གདུལ་བྱ་བཀྲི་བའི་རིམ་པ་ལ་ལྟོས་ནས་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས་གཞན་
ངོར་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་མཛད་ཅིང། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མའི་བརྗེད་བྱང་ཆེན་མོ་ ༧༤༥ ལས། དང་པོ་ནི། དཔྱད་པ་གསུམ་
གྱིས་དག་པའི་ལུང་དེ། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་
ལུང་དེ་རང་གི་བསྟན་བྱ་ལ་མི་སླུ་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་ཟློག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། བསྒྲུབ་བྱ་དེ་བསྒྲུབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ལེགས་པར་ཚང་བས་སོ། །ཡིད་ཆེས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་མི་སྲིད་པར་འདོད་པ་དག་གིས་ལུང་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་པར་མཐོང་བས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་ནས། ལུང་ཡིན་ན་གནོད་སྒྲུབ་ཏུ་མི་འཇུག་པས་ཁྱབ་པར་འཛིན་པ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་ན་སྒྲ་རྟག་པ་ཡིན་པ་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་འཇུག་པས་མ་ཁྱབ་ཀྱང་བྱས་པ་དེ་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་མི་འགལ་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ནི་རང་དོན་
གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་གྱི་གདུལ་བྱ་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན།
དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ། །ཞེས་བཤད་པ་ལྟར་ལུང་དང་རང་ཚིག་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲས་བུར་གདུལ་བྱའི་བློ་ངོ་ལ་ལྟོས་ནས་ཁས་བླངས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་གྱི། རང་ལུགས་ལ་འབྲས་རྟགས་སུ་ཁས་

བླངས་པར་འོས་པ་མིན་ཏེ། དེ་ལྟ་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མེད་དགག་ཏུ་འགྱུར་བའི་འབྲས་རྟགས་ཀྱང་ཁས་བླང་དགོས་པར་འགྱུར་བས་སོ། །གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་
དཔྱད་པ་ཤས་ཆེར་མ་རྫོགས་པའི་གང་ཟག་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས་རྒོལ་བ་རྟོགས་ལྡན་གྱིས་ཀྱང་། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་ན་རང་རང་གི་བརྗོད་

267

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བྱའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་རེ་ཞིག་གཞན་ངོར་ཁས་ལེན་པ་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གི་དགོངས་པ་ཡིན་པ་ལ། ལུང་གནོད་བྱེད་པའི་ཕྱོགས་དག་གིས་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་རང་ལུགས་ལ་ཁས་ལེན་པ་སློབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པར་བསམས་སོ། །དེས་ན་
རང་ཁས་ལེན་པའི་ལུང་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པར་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་

མི་ནུས་པའི་སྔར་ནི་རང་ཡིད་ཆེས་པའི་སྐྱེས་བུ་དེའི་གསུང་ཡིན་སྙམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་པ་མ་གཏོགས་ཐབས་གཞན་མེད་ཅིང་། འཆད་པ་པོས་ཀྱང་དེའི་སྔ་རོལ་ཏུ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་

རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
གཞན་ཡང་དེ་ཉིད་ ༧༤༦ ལས། དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་བསྟན་པ་ལས་མ་གཏོགས་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་
སྐབས་གང་དུའང་མ་གསུངས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། འབྲེལ་བ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་གིས་ཁས་བླང་བར་བྱ་བའི་ལུང་ངོས་བཟུང་
བ་དང་། དེ་རང་གི་བསྟན་བྱ་ལ་མི་སླུ་བར་དཔོག་པའི་ཚུལ་རྒྱས་པར་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་སོ། །དེར་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གསུང་བདེན་
བཞིའི་གནས་ལུགས་ལ་མི་སླུ་བ་དཔེར་བྱས་ནས་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་དོན་ལའང་
མི་སླུ་བར་དཔོག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གསལ་པོར་གསུངས་ཤིང་། དེ་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལས་མ་འདས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར། འབྲེལ་པ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ནས་
བསྟན་པ་ལྟར་ལེའུ་དང་པོར་གསུངས་པའི་ཡིད་འཆེས་ཀྱི་རྟགས་དེ་རྟགས་ཡང་

268

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དག་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལ་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་
ནས་བསྟན་པའི་ལེའུ་བཞི་པའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་ཡིད་འཆེས་ཀྱི་རྟགས་དེ་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པ་གཞན་ངོར་བལྟོས་པའི་ཁས་བླངས་ཙམ་གྱི་གཏན་

ཚིགས་ཡིན་པ་དང་། ལེའུ་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་རྟགས་ནི། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་
ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱ་ལ་མི་སླུ་བ་
ཡིན་ཏེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ཡང་འདྲ་བས་ཡང་ཡང་བརྟག་དཔྱད་གནང་དགོས།
རིགས་རྒྱན་མུན་སེལ་ ༣༤༧ ལས། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་

བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་འདི་ནི་རང་གི་བསྟན་དོན་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར། དེ་རང་གི་བསྟན་དོན་སྒྲུབ་པའི་ཁས་བླངས་འབྲས་རྟགས་ཡིན་ཏེ། དེ་དེའི་ངོར་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་བུའི་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འཐད་ལྡན་ལས། དེ་འདྲ་
བ་དེ་ཡང་སྨྲ་བ་པོའི་ང་རྒྱལ་གྱིས་རྗེས་སུ་དཔོག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར།འདི་ནི་ལུང་གནོད་བྱེད་པའི་ལུགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་བསླུའི་ཕྱིར། །གཞན་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡིན། །
ཞེས་པའི་རྟགས་ངོས་བཟུང་ཚུལ།
གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་སླུའི་ཕྱིར། །གཞན་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡིན། །ཞེས་
པའི་རྟགས་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ནི། འདིའི་སྐབས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་སྦྱོར་དེ་གང་
འདྲ་ཞིག་འགོད་ཅེ་ན། ཁ་ཅིག །ཤིན་ལྐོག་སྟོན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུངས་ཆོས་
ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་སྟེ། བདེན་བཞི་སྟོན་པའི་གསུང་དང་སྨྲ་བ་པོ་

269

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་པ་དང་། ཡང་ཁ་ཅིག །ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་སྔར་བཞིན་ལ། བདེན་བཞི་སྟོན་པའི་མདོ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཡིན་པར་
མཚུངས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་པ་དང་། ཡང་ཁ་ཅིག །ཆོས་ཆོས་ཅན་སྔར་བཞིན་ལ། ཉེས་ཟད་ཀྱི་སྐྱེས་བུའི་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། དང་པོ་ལ་རྫུན་ཚིག་མི་སྲིད་པ་ཐལ་བ་དང་། ཕྱི་མ་གཉིས་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་ན་
བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་པར་ཐལ་བ་དང་། ཡང་ཁ་ཅིག །སངས་རྒྱས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་ཤིན་
ལྐོག་སྟོན་པའི་གསུང་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་སླུ་སྟེ་ཞེས་འགོད་པ་ལའང། ཆོས་ཅན་ཚད་མས་གྲུབ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་པར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁ་

ཅིག །ཟས་གཙང་མའི་སྲས་པོ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་མངོན་མཐོ་ལྷ་མིའི་
གོ་འཕང་ཐབས་དང་བཅས་པ་ད་ལྟར་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་བཤད་པ་དེ་དག་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་སླུ་སྟེ། ཁྱོད་ཀྱི་བདེན་བཞི་བླང་དོར་ཐབས་དང་བཅས་པ་བཤད་
པ་དེ་དག་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་སླུ་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བ་
ཕལ་བའི་དོན་ལ་སླུ་བར་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་ཟེར་ན་དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་ལ་གང་ཟག་དེས་གཙོ་བོའི་དོན་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ངེས་ན། ཕལ་བའི་དོན་གང་
ལའང་ཐེ་ཚོམ་དང་སྒྲོ་འདོགས་མི་སྲིད་པར་ཐལ་བ་དང་། བདེན་བཞི་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་རྒྱུད་ལ་ལྡན་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་གི་
གྲངས་དང་། སྐྲ་ཡི་ཉག་མ་གྲངས་ཇི་ཙམ་ཡོད་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་སྲིན་བུའི་གྲངས་
ཇི་ཙམ་ཡོད་པ་སོགས་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་མི་སྲིད་པར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དེ་ལྟར་ཁ་ཅིག་བཞི་པོ་དེ་རེ་རེ་ནས་མི་འཐད་པའི་ཚུལ་ནི་ལེའུ་དང་པོའི་

270

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༣༣༡ ལས། གལ་ཏེ་ཞེས་པ་ནས་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ་

ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །འོ་ན་དེའི་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་སྦྱོར་དེ་གང་འདྲ་འགོད་ཅེ་
ན། ཊཱིཀ་ཆེན་ ༣༣༢ ལས། དེ་བས་ན་ཁོ་བོས་བཤད་པ་ལྟར། སྦྱིན་པས་ལོངས་
སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་
སྟེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བདེན་བཞི་སྟོན་
པའི་གསུང་རབ་བཞིན། ཞེས་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་འདི་ཉིད་སློབ་དཔོན་ཡབ་
སྲས་ཀྱི་གཞུང་འདི་དག་གིས་བསྟན་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ་ལ། རྟགས་འདིའི་ཚུལ་གསུམ་ཇི་ལྟར་བསྒྲུབ་ཚུལ་དང་། ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་གཞན་དག་ནི་ཁོ་བོས་ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་དུ་རྒྱས་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༢༥༢ ལས། འདི་ནི་དཔེ་ཉིད་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཡིན་གྱི། རྩ་བའི་སྦྱོར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། བཞི་བརྒྱ་པར་སྟོང་ཉིད་སྟོན་པའི་
གསུང་དཔེར་བྱས་ནས། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་སྟོན་པའི་གསུང་རྩོད་གཞིར་མཛད་པ་དང་འདྲའོ། །དོན་ནི། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པ་དེ་ནི། རང་གི་བསྟན་བྱ་ལ་མི་སླུ་བས་ཁྱབ་སྟེ། དཔེར་ན། བདེན་བཞི་སྟོན་པའི་གསུང་བཞིན། ཚུལ་
ཁྲིམས་བསྲུངས་པས་ལྷར་སྐྱེ་བར་སྟོན་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཡང་ཞེས་རྟགས་དང་སྦྱར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་ཚུལ་གྱི་སྐོར།
འོ་ན་ལུང་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་ཚུལ་དེ་གང་ཞེ་ན། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་

271

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དང་པོ་ལས། མཐོང་དང་མ་མཐོང་དངོས་པོ་ཡི། །དོན་དེ་དག་ལ་མངོན་སུམ་དང་། །རྗེས་སུ་དཔག་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་། །གནོད་མེད་འདི་ནི་མི་སླུ་བའ། །ཞེས་ ོགསུངས། ཡང་དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༢༤༩ ལས། གཉིས་པ་དེ་ཚད་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་སྟོན་པ་ལ་མངོན་
སུམ་གྱིས་གནོད་པ་མེད་པ། དཔེར་ན། སྔོན་པོ་མངོན་གྱུར་དུ་བསྟན་པ་ལ་མངོན་
སུམ་གྱིས་གནོད་པ་མེད་ཅིང་གྲུབ་པ་དང་། གཞན་དག་མངོན་གྱུར་དུ་འདོད་པའི་སྤྱི་དོན་གཞན་སོགས་མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པ་ལ་གནོད་པ་མེད་པ་ལྟ་བུའོ། །མཐོང་བ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་དོན་སྟོན་པ་ལ། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་
དཔག་ཉིད་ཀྱིས་གནོད་པ་མེད་པ། དཔེར་ན། འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་དངོས་
སྟོབས་རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱར་བསྟན་པ་ལ་གནོད་པ་མེད་ཅིང་དེས་གྲུབ་པ་དང་། གཞན་དག་ལྐོག་གྱུར་འདོད་པའི་བདག་དང་གཙོ་བོ་ལ་སོགས་པ་ལྐོག་གྱུར་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པ་ལ་གནོད་པ་མེད་ཅིང་ལྐོག་གྱུར་མ་ཡིན་པར་གྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །མ་མཐོང་བའི་དངོས་པོ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡི་དོན་དེ་དག་ཇི་ལྟར་བསྟན་པ་ལྟར་ཁས་བླངས་པ་ལ་ལུང་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་ཀྱང་གནོད་པ་མེད་ཅིང་། རང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་དང་དངོས་ཤུགས་འགལ་བས་ཀྱང་གནོད་པ་མེད་པ།
དཔེར་ན་ཆགས་སོགས་སྡིག་པའི་རྩ་བ་ཡང་ཡིན། ཁྲུས་དང་མར་མེ་ལ་འཇུག་པ་
སོགས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་པ་བཀག་པ་ལ་ནང་འགལ་མེད་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་རྗེས་
དཔག་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་གནོད་པ་མེད་པའོ། །འདི་དག་ནི་ལུང་འདི་ཡི་མི་སླུ་
བར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

272

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༠༢ ལས། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་
ཞེས་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་ཏེ། དབུ་མ་རིན་
ཆེན་ཕྲེང་བའི་གཞུང་གང་ཞིག །དབུ་མ་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་དེ་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་

དག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལས་མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་བསྟན་པ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པར་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ། མཐོང་བ་ལྐོག་གྱུར་བསྟན་པ་ལ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པར་དེས་གྲུབ། མ་
མཐོང་བ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་བསྟན་པ་ལ། ཁས་བླངས་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་དང་རང་ཚིག་
དངོས་ཤུགས་འགལ་བས་གནོད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༣༢༨ ལས། འོ་ན་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་

ལུང་ཞིག་གཞིར་བྱས་ནས། དེ་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་སླུ་བར་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ན། རྟགས་གང་གིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་ཞེ་ན། མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་སྟོན་པ་ལ་མངོན་སུམ་
གྱིས་གནོད་པ་མེད་པ། དཔེར་ན། སྔོན་པོ་མངོན་གྱུར་བསྟན་པ་ལ། མངོན་སུམ་
གྱིས་གནོད་པ་མེད་ཅིང་གྲུབ་པ་དང་། གཞན་དག་མངོན་གྱུར་དུ་འདོད་པའི་སྤྱི་དོན་
གཞན་སོགས་མངོན་གྱུར་མིན་པ་བསྟན་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་གནོད་པ་མེད་པ་ལྟ་
བུ་དང་། མཐོང་བ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་དོན་སྟོན་པ་ལ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་
དཔག་ཉིད་ཀྱིས་གནོད་པ་མེད་པ། དཔེར་ན་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་བཏན་ལ་
ཕབ་པ་ལ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་རྗེས་དཔག་གིས་གནོད་པ་མེད་ཅིང་གྲུབ་ལ། གཞན་དག་ལྐོག་གྱུར་དུ་འདོད་པའི་བདག་དང་གཙོ་བོ་སོགས་བཀག་པ་ལ་རྗེས་དཔག་གིས་གནོད་པ་མེད་པ་ལྟ་བུ་དང་། མ་མཐོང་བའི་དངོས་པོ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་

273

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གྱུར་པའི་དོན་དེ་དག་ལུང་དེ་ལས་ཇི་ལྟར་བསྟན་པ་ལྟར་ཁས་བླངས་པ་ལ་ལུང་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་ཀྱང་གནོད་པ་མེད་ཅིང་། རང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་དང་འགལ་བ་

དང་དངོས་ཤུགས་འགལ་བས་ཀྱང་གནོད་པ་མེད་པ། དཔེར་ན་ཆགས་སོགས་སྡིག་

པའི་རྩ་བ་ཡང་ཡིན། ཁྲུས་དང་མར་མེར་ལྡུགས་པ་སོགས་ཀྱིས་སྡིག་པ་དག་པ་

ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་བཀག་པ་དང་། སྦྱིན་པ་དང་མི་འཚེ་བ་སོགས་ཆོས་སུ་བཤད་པ་ལ་ནང་འགལ་མེད་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པ་དེ་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་ལུང་འདི་ཡི་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་མི་སླུ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དྲང་ངེས་སྤྱི་དོན་རྒོལ་ངན་ཚར་གཅོད་ ༡༡ ལས། རིགས་པས་དྲང་ངེས་
འབྱེད་དགོས་པའི་དོན་གྱི་དབང་འདི་གཟིགས་ནས། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དགེ་
སློང་དག་གམ་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུང་རབ་ལ་

དཔྱོད་པའི་ཚེ། གསུང་རབ་དེས་གཞལ་བྱ་མངོན་གྱུར། ལྐོག་གྱུར། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་གསུམ་སྟོན་པའི་ཆ་ལ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་མངོན་སུམ། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག །ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གསུམ་གྱིས་གནོད་པ་ཡོད་མེད་ལེགས་པར་
བརྟགས་ལ། གནོད་པ་མ་མཐོང་བ་ན་ངའི་བཀའ་ལས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་བཞིན་ཉམས་སུ་བླང་བར་བྱ་ཡི། ང་ལ་གུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་བཤད་ཚད་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་འཛིན་མི་རིགས་ཏེ། དཔེར་ན་གསེར་བརྟག་པའི་ཚེ་དང་པོར་མེས་བསྲེགས། དེ་རྗེས་བཅད། དེ་རྗེས་བརྡར་ནས་གསེར་ཡིན་པར་ཤེས་པ་ན་ནོར་
གྱི་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་རིགས་ཐིགས་ཀྱི་ཕྱོགས་སྔ་མདོར་

274

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བསྡུས་སུ། ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལས། དེ་ལ་བསྲེག་པ་ནི་མངོན་སུམ་དང་ཆོས་མཐུན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཅད་པ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དང་ཆོས་མཐུན་པར་བསྟན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །བརྡར་བ་ནི་ཡིད་ཆེས་པ་དང་ཆོས་མཐུན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༣༤༤ ལས། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ཚུལ་ཀྱང་།
ལུང་དེའི་བརྗོད་བྱ་མཐོང་བ་མངོན་གྱུར་སྟོན་པའི་ཆ་རྣམས་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ། མ་མཐོང་བ་ལྐོག་གྱུར་སྟོན་པའི་ཆ་རྣམས་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གྲུབ། མ་མཐོང་བ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་སྟོན་པའི་ཆ་རྣམས་ལ་རང་ཚིག་འགལ་བ་སོགས་ཀྱིས་གནོད་པ་མེད་པ་རྣམས་ལ་བྱེད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་ན། དཔྱད་པ་
གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་ན་ལུང་དེའི་བརྗོད་བྱར་གྱུར་པའི་མངོན་གྱུར་ལྐོག་གྱུར་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་གསུམ་ག་ཡོད་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཤིན་ལྐོག་ཁོ་ན་སྟོན་པའི་ལུང་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་འདོད་ན། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་པའི་ལུང་དེ་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་

དག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །དེ་བས་ན་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་དོན་ནི། མངོན་རྗེས་གཉིས་དང་རང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་སོགས་དང་གསུམ་གྱིས་གནོད་པ་
མེད་པའི་ལུང་ཡིན་པ་ལ་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སེར་ཤུལ་དྲང་ངེས་ཟབ་དོན་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེ་ ༡༦ ལས། ལུང་དེ་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་ཚུལ་ཡང་། ལུང་དེའི་བསྟན་དོན་གྱི་ཆ་ལ་གནོད་པར་མ་མཐོང་བ་
ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་གི་གནོད་པ་མེད་པར་མཐོང་དགོས་བྱས་པ་ལ། ཁ་ཅིག །དེ་ཆོག་

275

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
པར་ཐལ། སྤྱི་དོན་རྒོལ་ངན་ཚར་གཅོད་ལས། གནོད་པ་མ་མཐོང་བ་ན་ངའི་བཀའ་
ལས་ཇི་ལྟར་འབྱུང་བ་བཞིན་བླང་བར་བྱ་ཡི། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ན་མ་ཁྱབ་སྟེ།
གནོད་པ་མེད་པར་མཐོང་བ་ན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིའི་རྟགས་འགོད་ཚུལ་མངོན་གྱུར་སྟོན་པའི་ཆ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་ཅིང་གྲུབ་ཅེས་སོགས་གསུངས་པ་ནི། གཞལ་བྱ་གསུམ་ག་སྟོན་པ་ཞིག་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། ཤིན་ལྐོག་ཁོ་ན་སྟོན་པ་ཆོས་ཅན་དུ་བྱས་ཚེ། རང་གི་བསྟན་བྱ་ལ་ཚད་མ་གསུམ་པོ་གང་གིས་ཀྱང་གནོད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་དོ། །གཞལ་བྱ་གསུམ་ག་སྟོན་ན། མངོན་ལྐོག་གི་ཆ་བསྟན་པ་ལ་གནོད་པ་མེད་པར་མཐོང་བ་ལ། མངོན་ལྐོག་གི་ཆ་དེ་མངོན་རྗེས་ཀྱིས་གྲུབ་དགོས་ལ། ཤིན་ལྐོག་
བསྟན་པའི་ཆ་ནི་ལུང་གཞན་ལ་བརྟེན་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་གནོད་པར་མེད་པར་
མཐོང་བ་དང་། རང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་དང་དངོས་ཤུགས་འགལ་བ་མེད་པར་མཐོང་བ་ན་
ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་དག་པར་འཇོག་གི་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་མི་དགོས་ཏེ།
རྟགས་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་དག་

པའི་ཚུལ་དང་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་ཚུལ་ལའང་ཁྱད་པར་གསུངས་སོ། །གཙང་རྟགས་ཆོས་གྲགས་དགོངས་རྒྱན་ ༡༨༥ ལས། དེས་ན་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཡོད་དེ། སྤྱིར་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་ཚུལ་
ཙམ་དང། གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་སྟོན་པའི་སྒོ་ནས་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་

ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་སྔ་མ་འདི་བཞིན་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི། གཞལ་
བྱའི་གནས་གསུམ་སྟོན་པའི་སྒོ་ནས་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་ཚུལ་ནི། དབུ་མ་

276

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་སྟོན་པའི་སྒོ་ནས་དཔྱད་
པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ཚུལ་ཡོད་དེ། ཁྱོད་ཀྱིས་བསྟན་དོན་མངོན་གྱུར་བསྟན་པའི་
ཆ་ལ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་ཅིང་དེས་གྲུབ། ལྐོག་གྱུར་བསྟན་པའི་ཆ་ལ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་གིས་གནོད་པ་མེད་ཅིང་དེས་གྲུབ། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་བསྟན་པའི་ཆ་ལ་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གིས་གནོད་པ་མེད་ཅིང་དེས་གྲུབ། རང་གི་བསྟན་དོན་རང་སྨྲ་བ་པོའི་གང་ཟག་གི་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ལུང་རྣམ་དག་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

ཤིན་ལྐོག་ཁོ་ན་སྟོན་པའི་ལུང་ཡོད་མེད།
ཤིན་ལྐོག་ཁོ་ན་སྟོན་པའི་ལུང་ཡོད་མེད་ནི། དེང་སང་ཞལ་རྒྱུན་ལྟ་བུར་ཤིན་ལྐོག་ཁོ་ན་བསྟན་པའི་ལུང་འཇོག་དཀའ་ཞིང་། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་

བདེ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་ཡང་། གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་ག་སྟོན་སྟེ། དེ་ཡང་སྦྱིན་

བྱའི་རྫས་ལྟ་བུ་མངོན་གྱུར་དང་། གཏོང་བའི་སེམས་པ་ལྟ་བུ་ཅུང་ཟད་ལྐོག་གྱུར་དང་། དེ་ལྟར་སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་མ་འོངས་པ་ན་ལོངས་སྤྱོད་འབྱུང་བའི་
ཚུལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་གྲུབ་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཚུལ་
ཁྲིམས་སོགས་ལའང་ཅི་རིགས་པ་སྦྱར་བར་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༤༥ ལས། དེ་ལྟ་ན། ཤིན་ལྐོག་ཁོ་ན་སྟོན་པའི་ལུང་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པ་མེད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་འདོད་ན། སྦྱིན་པས་

ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་དེ་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པ་མ་

ཡིན་པར་ཐལ་ལོ་ཞེས་སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་པའི་ལུང་དེ་

277

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཤིན་ལྐོག་ཁོ་ན་བསྟན་པའི་ལུང་དུ་གསུངས་སོ། །
དེང་སང་ཕལ་ཆེ་བས། ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ལས་ཤིན་ལྐོག་ཁོ་ན་བསྟན་པའི་མདོ་ཡོད་པ་གསུངས་པའི་དོན་ནི། ཤིན་ལྐོག་ཁོ་ན་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོ་བྱས་པའི་ལུང་ཡོད་པའི་དོན་ཡིན་ཞེས་ཞིབ་ཆ་མཛད་པར་སྣང་བས་ཡང་ཡང་དཔྱད་པར་བྱའོ། །

བཀའ་ཡིན་ན་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་དགོས་མིན།
བཀའ་ཡིན་ན་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་དགོས་མིན་ནི། ཡང་དེང་སང་ཕལ་ཆེ་བས་བཀའ་ལ་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེས་རླུང་ལྟར་དུ་གྲགས་ལ། མཁས་པ་ཨ་ལགས་ཤ་པ་དང་། སོག་པོ་ཚེ་རམས་པ་གཉིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་བཞེད་པ་སེར་ཤུལ་དྲང་ངེས་སུ་གསུངས་ལ། ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞེད་པ་ནི། དྲང་ངེས་བློ་གསལ་མགྲིན་རྒྱན་ ༤༩༡ ལས། བདེན་བཞིའི་བླང་དོར་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་མདོ་དེ་ངེས་དོན་གྱི་མདོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེར་ཐལ། མདོ་དེ་རང་གི་དངོས་བསྟན་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་ལ་ཚད་མས་མི་སླུ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བདེན་བཞིའི་བླང་དོར་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་མདོ་དེ་དཔྱད་པ་
གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གི་རྟགས་ཀྱིས། གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་སྟོན་པའི་
མདོ། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རྟགས་ཆོས་གཉིས་
ལྡན་གྱི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
དྲང་ངེས་སྤྱི་དོན་རྒོལ་ངན་ཚར་གཅོད་ ༡༡ ལས། རིགས་པས། ཞེས་པ་
ནས། ང་ལ་གུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་བཤད་ཚད་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་

278

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འཛིན་མི་རིགས་ཏེ་ཞེས་སོགས་གསུངས་པས་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ལ་
སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་འཛིན་ཆོག་པ་གསུངས་སམ་དཔྱད་རྒྱུ་དང་། རིགས་པ་བརྗོད་ན། སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་ཕྱི་དོན་ཡོད་པ་བསྟན་པའི་འཁོར་ལོ་དང་པོའི་མདོ་ཚིག་
དེ་དཔྱད་གསུམ་དག་པའི་ལུང་ཡིན་ན་ཅུང་ཟད་ལྐོག་གྱུར་སྟོན་པའི་ཆ་ལ་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གནོད་པ་མེད་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་མི་ནུས་ཏེ། ཕྱི་དོན་མེད་པ་
དངོས་སྟོབས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སྒྲ་རྟག་པ་ལ་དངོས་སྟོབས་ཚད་མས་གནོད་པ་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །
འཁོར་ལོ་དང་པོའི་སྒྲས་ཟིན་དང་བསྟན་དོན་གཅིག་པ་ཡིན་པས་སྒྲས་ཟིན་བསྟན་དོན་སོ་སོ་ནས་འབྱེད་དཀའ་ལ། དེ་བཞིན་མངོན་སུམ་དང་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་

ཚད་མས་གནོད་པའི་མདོ་ཚིག་དུ་མ་བཞག་ཆོག་མིན་དཔྱད་དགོས།
སེར་ཤུལ་དྲང་ངེས་ཟབ་དོན་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེ་ ༡༢ ལས། རྣམ་འགྲེལ་
ཊཱིཀ་ཆེན་ལས། བཀའ་ཡིན་ན་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་ངག་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མཁས་པ་ཨ་ལགས་ཤ་པ་དང་། སོག་པོ་ཚེ་རམས་པ་གཉིས་ཀྱིས་བཀའ་ཡིན་ན་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པས་ཁྱབ་ཅེས་གསུངས་ཀྱང་། ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པས་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་
གི་རྟགས་ལས་ཤིན་ལྐོག་སྟོན་པའི་ལུང་བསྟན་དོན་མི་བསླུ་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཆོས་གཉིས་ལྡན་གྱི་མཐུན་དཔེ་ལ་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་དགོས་པར་གསུངས། ཞེས་གསུངས་ལ། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༥ ལས། གོང་དུ་བཀའ་ཡིན་ན། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་

དག་པས་མ་ཁྱབ་བྱས་པ་ལ། ཁ་ཅིག །དེ་ཁྱབ་པར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན་རང་གི་བཞེད་

279

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དོན་རང་སྨྲ་བ་པོས་གྲུབ་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ན་མ་ཁྱབ། ཡང་ཁོ་ན་རེ། གོང་དུ་ཁྱབ་
པར་ཐལ། དེ་ཡིན་ན་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་ངག་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ནའང་

མ་ཁྱབ་བོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༣ ལས། ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་གྱི་ལུང་འདི་མི་བསླུ་བའི་ལུང་གི་མཚན་གཞིར་བཞག་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་སོགས་ལ་བརྟགས་ན་འབྱུང་ཡང་། ལེགས་པར་བརྟགས་ལ་ང་ཡི་བཀའ། །བླང་བར་བྱ་ཡི། ཞེས་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་ནས་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་ཁས་བླངས་པར་
གསུངས་པ་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་། མཐོང་དང་མ་མཐོང་དངོས་པ་ཡི། །དོན་དེ་དག་ལ་མངོན་གསུམ་དང་། །རྗེས་སུ་དཔག་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་། །གནོད་མེད་
འདི་ནི་མི་བསླུ་བའོ། །ཞེས་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ལ་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་ཚད་མ་གསུམ་པོ་གང་གིས་ཀྱང་གནོད་པ་མེད་པ་ཞིག་དགོས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། དབུ་མ་སྣང་བ་ལས་ཀྱང་། ངེས་པའི་དོན་ཀྱང་གང་ལ་བྱ་
ཞེ་ན་ཚད་མ་དང་བཅས་པ་དང་། དོན་དམ་པའི་དབང་དུ་མཛད་པ་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཞེས་རང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཚད་མ་དང་ལྡན་ན་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་ཡིན་དགོས་
པར་གསུངས་པས། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ལ་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པ་ཡིན་པས་
ཁྱབ་བམ་སྙམ་མོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཀུན་མཁྱེན་དབུ་མ་ཆེན་མོ་ ༥༤༨ ལས། རང་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་

གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ལ་མི་སླུ་བའི་རྗེས་དཔག་ཡིན་པ་དེ། རང་ཉིད་ལུང་གི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། ལུང་གི་ཚད་མ་དང་། ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་དོན་གཅིག །ལུང་ཚད་མ་དང་དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་དོན་གཅིག །དེ་གཉིས་

280

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།ཀྱི་མཚན་གཞི་སླ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཞལ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་ངོས་འཛིན་ཚུལ།
གཞལ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ནི། རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༢༦ ལས། དེ་ལྟར་ཕུང་པོ་མི་རྟག་པར་བསྒྲུབས་ནས་ད་ནི་སྡུག་བསྔལ་དུ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་སྟེ། ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་འདི་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་བ་ཡིན་ཏེ། ལས་ཉོན་
གྱིས་འདུས་བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་སོ། །དེའི་ཕྱོགས་ཆོས་
སྒྲུབ་པ་ནི། མིའི་ལུས་འདི་ཆོས་ཅན། ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་བཟང་པོ་སྔོན་དུ་སོང་སྟེ།
འདོད་པར་བྱ་བའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་ན། འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་བཟང་པོ་

སྔོན་དུ་སོང་སྟེ། རྣམ་སྨིན་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལས་བཟང་ངན་སྣ་ཚོགས་
སྔོན་དུ་སོང་སྟེ། འབྲས་བུ་འདོད་མི་འདོད་སྣ་ཚོགས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དུད་འགྲོའི་
ལུས་འདི་ཆོས་ཅན། འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་ངན་པ་སྔོན་དུ་སོང་སྟེ། རྣམ་སྨིན་ཡིད་དུ་
མི་འོང་བ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་རྟགས་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་ཟིན་གྱི་རྣམ་སྨིན་འདོད་མི་འདོད་འདི་དག་ལས་བཟང་ངན་སྔོན་དུ་སོང་བར་དངོས་
སྟོབས་ཀྱིས་འགྲུབ་ཀྱང་། དེ་རིང་སྦྱིན་པ་བཏང་བ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བསྲུངས་པའི་
ལས་ལ་མ་འོངས་པ་ན་འབྲས་བུ་བདེ་བ་འབྱུང་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ཏེ། ཕྱི་དྲོའི་ལུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཕྱག་འཚལ་བ་སོགས་སྔ་དྲོའི་ལུས་སྔོན་དུ་སོང་བར་གྲུབ་
ཀྱང་། སྔ་དྲོའི་དུས་ན་གང་ཟག་དེས་ཕྱི་དྲོའི་ལུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དེ་ལྟ་བུ་མི་འགྲུབ་པ་བཞིན་ནོ། ། ཞེས་འདས་པའི་ལས་དགེ་སྡིག་ལས་གྲུབ་ཟིན་གྱི་རྣམ་སྨིན་བདེ་སྡུག་
འབྱུང་བ་ཤིན་ལྐོག་མ་ཡིན་ཞིང་དེ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་། ལས་

281

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དགེ་སྡིག་ལས་མ་འོངས་པ་ན་རྣམ་སྨིན་བདེ་སྡུག་འབྱུང་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་
ཡིན་པས་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་དགོས་པར་གསུངས་ཤིང་། དེ་
ཡང་དཔེར་ན། ཉིན་མ་གཅིག་ལ་སྔ་དྲོ་དང་ཕྱི་དྲོ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཀྱི་
གང་ཟག་དེའི་ལུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཕྱག་འཚལ་བ་དང་ངག་གི་ཁྱད་པར་གསོལ་བ་
འདེབས་པ་ལ་སོགས་པ་རང་རང་གི་རྒྱུ་ལས་འབྱུང་བ་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་འགྲུབ་

ཀྱང་། སྔ་དྲོའི་དུས་ན་གང་ཟག་དེའི་ལུས་ངག་སོགས་ལས་ཕྱི་དྲོའི་དུས་སུ་འབྲས་
བུ་ལུས་ངག་གི་ཁྱད་པར་ཇི་འདྲ་འབྱུང་བ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པར་བཞིན་ནོ་ཞེས་
གསུངས་པ་དང་།

ལེའུ་གཉིས་པའི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༦༤ ལས། རྣམ་སྨིན་

ཡིད་དུ་འོང་བ་ལས་ལས་བཟང་པོ་སྔོན་དུ་སོང་བ་དང་། ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་ལས་ལས་ངན་པ་དང་། ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་སྣ་ཚོགས་པ་ལས་ལས་བཟང་ངན་སྣ་ཚོགས་སྔོན་དུ་སོང་བར་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་ལས་དཔོག་ནུས་ཀྱི། ལུས་

འདིའི་སྔོན་གྱི་ལས་ཡུལ་གང་དུ་བྱས་པ་དང་། དུས་ནམ་ཀྱི་ཚེ་དང་། ཚུལ་ཇི་ལྟར་
བྱས་པ་སོགས་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
འདོད་པའི་ལྷར་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ཟག་བཅས་དགེ་བའི་ལས་དེ་དག་ཆོས་ཅན།
རང་འབྲས་རྣམ་སྨིན་ཡིད་འོང་འབྱུང་རུང་ཡིན་ཏེ། འཕེན་བྱེད་དགེ་བའི་ལས་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེ་བ་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་

བཞིན་ནོ། །ངན་སོང་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་རྣམས་ཆོས་ཅན། རང་
འབྲས་རྣམ་སྨིན་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་འབྱུང་རུང་ཡིན་ཏེ། འཕེན་བྱེད་མི་དགེ་བའི་ལས་

282

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། དམྱལ་བའི་རྣམ་སྨིན་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་མཚམས་མེད་ཀྱི་
ལས་བཞིན་ནོ། །ཞེས་བཀོད་པ་དེ་རྣམས་དངོས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནམ་མིན། མིན་ན་ཚུལ་གསུམ་གང་མ་ཚང་དཔྱད་རྒྱུ་དང་། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྒྱུ་ཚོགས་པ་ལས་འབྲས་སྐྱེ་བར། །རྗེས་སུ་དཔོག་པ་གང་ཡིན་པ། །དོན་གཞན་ལ་ནི་མི་ལྟོས་ཕྱིར། །དེ་ནི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་བརྗོད། །ཅེས་ནས་
ས་ཆུ་ལུད་དྲོད་གཤེར་སོགས་ཚོགས་པ་ཚང་བའི་ཞིང་དེ། རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་

གྲུབ་པའི་གཞིར། རང་འབྲས་ནས་མྱུག་སྐྱེ་རུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་

ཡང་དག་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༤ ལས། རྒྱུ་ནས་དང་ཆུ་ལུད་དྲོད་གཤེར་སོགས་ཚོགས་པ་ཚང་བའི་ཚོགས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་

ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར་རང་འབྲས་ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་སྐྱེ་རུང་བར་རྗེས་སུ་དཔོག་པ་
གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པར་བརྗོད་རིགས་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གང་ཞིག །ཁྱོད་ལས་རང་འབྲས་ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བ་ནི་རང་རྒྱུ་རྐྱེན་
དོན་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་དེ་སྐྱེ་རུང་གི་རྫས་སུ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་ལེའུ་དང་པོའི་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༡༩
ལས། ལྷ་དང་ཚངས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྒྱལ་དཔོག་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་འཇལ་བྱེད་དུ་ཡོད་པ་སྲིད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

283

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡང་ལེའུ་གཉིས་པའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༣༧༧ ལས། མངོན་མཐོའི་ཁྱད་པར་འདོད་པའི་ལྷ་དང་། ཚངས་པ་ལ་སོགས་པ་འགའ་ཞིག་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པས་ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེས་སུ་དཔོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེ་དག་གི་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལེའུ་དང་པོར་རྒྱས་པར་
བསྟན་ནས། དེའི་རྒྱབ་རྟེན་གྱི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ནི་ལེའུ་གསུམ་པར་སྟོན་
ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༡༡ ལས། དེ་ལ་ལུང་གི་བསྟན་པའི་བརྗོད་བྱ་ནི། མངོན་མཐོ་བདེ་འགྲོའི་གོ་འཕང་དང་། ངེས་ལེགས་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་ཐབས་དང་བཅས་པར་འདུས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བའི་རིམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན། དང་པོར་མངོན་མཐོ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་ནས། ཕྱིས་ངེས་ལེགས་
སྐྱེ་བ་ཡིན་ཅིང་། གཙོ་ཕལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་ངེས་ལེགས་གཙོ་བོ་དང་།
མངོན་མཐོ་ཕལ་པ་ཡིན་མོད་ཀྱི། ཚད་མས་སྒྲུབ་པ་ན། དང་པོ་ངེས་ལེགས་
ཐབས་དང་བཅས་པ་ཚད་མས་བསྒྲུབས་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་མངོན་མཐོ་ཚད་མས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། བླང་དང་དོར་བྱའི་དེ་ཉིད་ནི། །ཐབས་བཅས་རབ་ཏུ་ངེས་པ་ཡིས། །གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་སླུའི་ཕྱིར། །གཞན་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་
ཡིན། །ཅེས་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༣༡ ལས། དེ་ལྟར་གཙོ་བོའི་དོན་བདེན་བཞིའི་གནས་ལུགས་ལ་མི་སླུ་བར་བསྒྲུབས་ནས། ད་ནི་མངོན་མཐོ་ལ་མི་སླུ་བར་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་རྟགས་འགོད། ཚུལ་སྒྲུབ། རྩོད་པ་སྤོང་

284

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བའོ། །དང་པོ་ནི། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་པའི་ལུང་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་སྟེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་འདུས་བྱས་མི་རྟག་པར་སྟོན་པའི་སྐབས་བཞིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༡༩༩ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་ཚད་
མ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུང་དེ་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་སྐད་དུའང་རང་འགྲེལ་ལས། རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡང་ཉེས་པ་མེད་པ་མིན་ཏེ། སྒྲ་རྣམས་དོན་དག་ལ་མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་མིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ་ཞེ་ན། འོ་ན་མངོན་མཐོ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་མེད་པར་ཐལ། ད་ལྟར་ཚུལ་ཁྲིམས་སྲུང་བ་

ལས་མ་འོངས་པ་ན་མཐོ་རིས་སུ་སྐྱེ་བ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས།

འདོད་མི་ནུས་ཏེ། ངེས་ལེགས་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་སྐད་དུའང་།
གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་སླུའི་ཕྱིར། །གཞན་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད། །ཅེས་གསུངས་
སོ། །ཞེས་གསུངས།
སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་ཀླུ་དབང་རོལ་མཚོ་ ༡༢༧ ལས། ཁ་ཅིག །འཆོས་
སྐྱོབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་ངག་རྣམ་དག །བསྟན་བཅོས་རྣམ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན། མངོན་མཐོའི་གོ་འཕང་ཡོད་པར་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱི་རོལ་

པས་བརྩམས་པའི་མངོན་མཐོའི་གོ་འཕང་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་ཕྱི་རོལ་པའི་བསྟན་
བཅོས་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། བསྟན་བཅོས་རྣམ་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་དེར་ཐལ། དེས་མངོན་མཐོ་གོ་འཕང་ཡོད་པར་དམ་བཅས་པའི་དམ་བཅའ་དེ་དམ་

285

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བཅའ་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། ཁྱོད་རང་གི་ཞེན་དོན་དམ་བཅའ་བ་པོའི་གང་ཟག་གི་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དམ་བཅའ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། ཆོས་ཅན་དེའི་ཕྱིར། ཞེས་མངོན་མཐོའི་གོ་འཕང་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱི་རོལ་པ་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །
དྲང་ངེས་རྣམ་འབྱེད་ ༦༥ ལས། འདི་ལྟར་འདི་འགོག་པར་བྱང་ས་ལས་ལུང་གིས་ཀྱང་བཀག་ཅིང་གཞན་སྡེ་ལ་རང་གི་སྟོན་པའི་ལུང་གིས་འགོག་ཏུ་མི་རུང་བས་དགག་པའི་ཡུལ་ལ་རང་སྡེ་ཡང་ཡོད་ལ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། ཕྱི་རོལ་པའམ། ཉན་ཐོས་སམ། བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་ཡང་རུང་སྟེ། དག་པའི་བསམ་གཏན་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་ཚད་མེད་པ་རྣམས་འགྲུབ་བོ། །ཚད་མེད་པ་རྣམས་ཇི་ལྟར་མངོན་པར་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ་ཞེས་པ་སྤྱི་དོན་དུ་དྲངས་སོ། །
དེ་བཞིན་སྤྱི་དོན་ཀླུ་དབང་གི་རོལ་མཚོ་ ༢༧༣ ལས། མངོན་ཤེས་དང་
པོ་ལྔ་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་ཕྱི་རོལ་པ་དང་། ཉན་རང་བྱང་སེམས་རྣམས་ཡོད་ལ། ཞེས་
གསུངས།

ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༢༨༨ ལས། སྤྱིར་བློ་ལ་ལྟོས་པའི་བསྐལ་དོན་
ལ་གསུམ་ཡོད་དེ། ཡུལ་དང་དུས་དང་ངོ་བོའི་བསྐལ་དོན་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

དང་པོ་ནི། རང་དང་ཕྱོགས་ཐག་ཤིན་ཏུ་རིང་བ་ན་ཡོད་པའི་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་ཁྱད་པར་

ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། བསྐལ་པ་འདས་ཟིན་པ་དང་འབྱུང་བའི་དུས་ན་ཇི་འདྲ་བྱུང་བ་དང་འབྱུང་བའི་ཁྱད་པར་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་རྣམས་ནི་སྤྱིར་བསྐལ་དོན་མིན་པར་རང་གི་

286

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བློ་ལ་ལྟོས་པའི་བསྐལ་དོན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། རང་དང་ཉེ་བ་ན་ཡོད་ཀྱང་ངོ་བོ་ཕྲ་བའི་དབང་གིས་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བ་མདུན་གྱི་ཤ་ཟ་ལྟ་བུ་དང་། ལྷ་མིའི་བཪ་སྲིད་
པ་རྣམས་དང་དེའི་ཕུང་པོ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་གཉིས་པའི་མཁས་གྲུབ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༥༢༩ ལས། དེ་ཡང་བར་དོ་ནི་ཤིན་
ཏུ་ལྐོག་གྱུར་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་བུའི་རྒྱུན་དང་ཆོས་མཐུན་ཕྱིར། །སྲིད་པ་ཆད་ལས་
འབྱུང་བ་མིན། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རིགས་པས་
འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཀྱང་འགྲོ་བ་འདིའི་བར་དོ་ནི་ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་དང་ཁ་

དོག་འདི་ལྟ་བུའོ། །ཚེའི་ཚད་ནི་འདི་ཙམ་ཞིག་གོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ཏེ།དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་འབའ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་དཔག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༡༨ ལས། དེ་བཞིན་དུ་ངན་འགྲོའི་སྡུག་བསྔལ་ཆེ་ཆུང་དང་། ཚེ་རིང་ཐུང་སོགས་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་དོན་རྣམས་ཀྱང་དཔྱད་པ་གསུམ་
གྱིས་དག་པའི་ལུང་གི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་ཅིང་། དེའི་ཚུལ་རྣམས་ཀྱང་སྔར་ལྟར་འགྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། ། ཞེས་ངན་སོང་གི་སྡུག་བསྔལ་ཆེ་ཆུང་དང་། དེའི་ཚེ་རིང་ཐུང་སོགས་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་དུ་གསུངས་སོ། །
མཛོད་འགྲེལ་མངོན་པའི་རྒྱན་ ༢༡༡ ལས། སྐྱེ་བའི་སྲིད་པ་དེ་ནི། འཆི་སྲིད་དང་གཉིས་ཀྱི་བར་ཆད་པ་ལས་འབྱུང་བ་མིན་ཏེ། ཞེས་བྱ་བས་བར་སྲིད་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བསྒྲུབ་པར་བྱའོ། །གང་གི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ས་བོན་ལས་མྱུ་གུ་དང་དེ་ལས་སྡོང་བུ་ལ་སོགས་པ་བར་མ་ཆད་པར་འབྱུང་བའི་འབྲུའི་རྒྱུན་དང་རྒྱུན་གྱི་

287

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འབྲས་བུ་ཉིད་དུ་ཆོས་མཐུན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ནི་རྟགས་དང་དཔེ་ཅིག་ཅར་དུ་སྟོན་
པའི་ངག་སྟེ་འབྲུའི་རྒྱུན་བཞིན་ཞེས་བྱ་བ་ནི་དཔེའོ། །དེ་དང་ཆོས་མཐུན་པ་ནི་སྔ་མའི་ཕུང་པོའི་རྒྱུན་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའོ། །དེས་ན་གང་ཞིག་རྒྱུན་གྱི་འབྲས་བུ་

ཡིན་པ་དེ་ནི། སྔ་མའི་རྒྱུན་མ་ཆད་པ་ལས་སྐྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། འབྲུའི་རྒྱུན་བཞིན་ནོ། །སྐྱེ་བའི་སྲིད་པའང་རྒྱུན་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་རྒྱུ་སྔོན་དུ་སོང་བ་
ཉིད་དུ་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་རྟགས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མཛོད་རྩ་བར། འབྲུ་ཡི་རྒྱུན་དང་ཆོས་མཐུན་ཕྱིར། །སྲིད་པ་ཆད་ལས་བྱུང་བ་མིན་ཞེས་སོགས་རིགས་
པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། མགུར་ནས་གསུངས་ཕྱིར་ཡོད་དྲི་ཟ་ཞེས་སོགས་ལུང་གི་སྒྲུབ་
བྱེད་གསུངས་ལ། དེའི་ཐད་ཀྱི་མཛོད་ཊཱིཀ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༨༩ ལས་ཀྱང་
ལུང་རིགས་གཉིས་ཀྱིས་སྒྲུབ་ཅིང་། འོན་ཀྱང་རྩ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་གསུམ་པོ་དེ་དག་
ལས་ལུང་གི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་ཅེས་པ་ནི་ལུང་ཤེས་བྱེད་དུ་བཀོད་པ་ཙམ་ལས། སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རིགས་པས་
བསྒྲུབ་པ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་ལུང་
འགལ་ཀྱི་སྐབས་ལའང་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་དག་དང་འདྲ་བ་གཞན་ལའང་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་ཏེ། ལུང་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་བཀོད་པའི་རྟགས་ལ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་ཏུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
མཚོ་ཊཱིཀ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ ༣༩ ལས། སྡོམ་པ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུགས་ཡིན་པར་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེ་ན། ཁྱབ་པ་མེད་དེ།
གཞན་དུ་ན་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་ལྷའི་གཟུགས་ཆོས་ཅན། གཟུགས་མ་ཡིན་པར་

288

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཐལ། གཟུགས་ཡིན་པར་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་མ་གྲུབ་ན། ཤིན་
ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེས་གཟུགས་ཀྱི་ལྷའི་གཟུགས་དེ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །
ཀུན་མཁྱེན་དབུ་མའི་མཐའ་དཔྱོད་ལུང་རིགས་གཏེར་མཛོད་ ༥༥༡ ལས། ཡང་ཁོ་ན་རེ། བུམ་པ་རྟོགས་པའི་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། རང་གི་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་གཞལ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ལ་མི་སླུ་བའི་ཤེས་པར་ཐལ། ཡིད་
ཆེས་རྗེས་དཔག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། རྟགས་དེར་ཐལ། བུམ་པ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བུམ་པ་མེད་པའི་ས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་ཡོད། དེའི་ཚེ་ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་དགོས་པའི་ཕྱིར།

དེར་ཐལ། རང་རེ་རྣམས་ལ་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེའི་གཞན་ལའང་རིགས་འགྲེ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་གསུམ་པའི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༧༩ ལས། ཡིད་
ཀྱི་མངོན་སུམ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ན་དེས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་དེའི་རྐྱེན་གསུམ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་དཔོག་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དབུ་མའི་སྤྱི་དོན་སྐལ་བཟང་མགུལ་རྒྱན་ ༢༩༢ ལས། ཁ་ཅིག །སྒྲ་མི་
རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་

རྗེས་དཔག་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། ཚུར་མཐོང་གི་

289

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྒྱུད་ཀྱི་མིག་དབང་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཐལ། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་
ཀྱི་ལྷའི་མིག་གི་མངོན་ཤེས་དེ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས།

འདོད་མི་ནུས་ཏེ། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས། ཡང་དེ་ཉིད་ ༢༩༣ ལས། ཁ་ཅིག །གཞི་གྲུབ་ན་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཤེས་བྱ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་བློ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། སྦྱིན་པ་བཏང་བ་ལས་

ལོངས་སྤྱོད་འབྱུང་བ་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཐལ། གཞི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།

འདོད་མི་ནུས་ཏེ། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཚུར་མཐོང་གི་མིག་དབང་དང་། སྦྱིན་པ་བཏང་བ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་འབྱུང་བ་
རྣམས་ཤིན་ལྐོག་ཏུ་གསུངས་སོ། །
མིག་དབང་ཤིན་ལྐོག་ཏུ་ཁས་བླངས་པ་ལ་འགའ་ཞིག །མིག་དབང་ཆོས་
ཅན། ཤིན་ལྐོག་མིན་པར་ཐལ། དངོས་རྟགས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱི་སྒྲུབ་ནུས་པའི་ཕྱིར།

དེར་ཐལ། སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། དམིགས་རྐྱེན་དང་། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལས་གཞན་པའི་རང་གི་རྒྱུ་ཡོད་དེ། དེ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་མི་སྐྱེ་བ་སྲིད། རེ་འགའ་སྐྱེ་བའི་
ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སྔོ་
འཛིན་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། དབང་ཡིད་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་རང་གི་རྒྱུ་ཡོད་དེ། དེ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་མི་སྐྱེ་བ་སྲིད། རེ་འགའ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་
ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་སྔོ་འཛིན་དབང་མངོན་ལ་དམིགས་རྐྱེན་ཡོད་པར་བསྒྲུབ་ནུས་པ་
གང་ཞིག །རྒྱུ་མཚན་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར།
དེ་ལ་ཁ་ཅིག །སྔར་གྱི་རྟགས་དེ་རྟགས་ཡང་དག་མིན་ཞེས་ཟེར། འོ་ན།

290

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྟགས་དེའི་ཚུལ་གསུམ་གང་མ་གྲུབ་དཔྱད་རྒྱུ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། སྦྱིན་པས་ལོངས་
སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་ཆོས་ཅན། རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་
མི་སླུ་སྟེ། སྒྲ་ཇི་བཞིན་པའི་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་འདི་ཡང་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནམ་མིན། མིན་ན་ཚུལ་གང་མ་གྲུབ་དཔྱད་རྒྱུ་དང་། ཡིན་ན། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནམ། དངོས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ངམ་བཀའ་
ཡིན་མི་དགོས་པར་ཐལ་ལོ། །གཉིས་པ་ལྟར་ན། གཞལ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་བསྒྲུབ་བྱར་བཟུང་བའི་དངོས་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེས་དཔྱད་པར་བྱ་ཞིང་། ཡང་འགའ་ཞིག །སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། དབང་ཡིད་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་རང་གི་རྒྱུ་ཡོད་དེ། དེ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་མི་སྐྱེ་བ་སྲིད། རེ་འགའ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།

ཞེས་པའི་རྟགས་དེས་ཀྱང་སྔོན་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྐྱེན་ཡོད་པར་སྒྲུབ་མི་ནུས་ཏེ། རྟགས་དེས་སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་དབང་ཡིད་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་རྒྱུ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་ཀྱང་། བདག་སྐྱེ་མིག་དབང་དང་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ཡིད་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་ལ་དེས་དམིགས་རྐྱེན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་
པའི་ཕྱིར། སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་སྔ་ལོགས་སུ་བྱུང་བའི་བུམ་པ་དང་སྐྱེས་བུ་སོགས་དབང་ཡིད་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་ཡིན་ཡང་།
དེ་དག་སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་དམིགས་རྐྱེན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ། སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། དམིགས་རྐྱེན་དང་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་རང་གི་རྒྱུ་ཡོད་དེ། དེ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་མི་སྐྱེ་བ་སྲིད། རེ་འགའ་སྐྱེ་བའི་ཕྱིར།

291

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཞེས་རྟགས་དེས་སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ། དམིགས་རྐྱེན་དང་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་རྒྱུ་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་སྒྲུབ་ཀྱང་། སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་བདག་

རྐྱེན་མིག་དབང་བསྒྲུབ་མི་ནུས་པས་དེ་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཡང་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་མི་དགོས་སོ། །ཞེས་ཟེར།
མཁས་དབང་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་རྟགས་རིགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ཟིན་
བྲིས་ ༨༤ ལས། གཉིས་པ་སྣང་བ་ཐམས་ཅད་སེམས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་ཚུལ་ལ་དཔྱད་པ་ནི། མདོ་སྡེ་པས་ཕྱི་དོན་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པའི་གཙོ་བོ་ནི། དེ་
ཉིད་ལས། རྒྱུ་གཞན་དག་ནི་ཡོད་ན་ཡང་། །དབང་པོའི་བློ་རྣམས་མེད་པའི་ཕྱིར། །ཐ་

དད་རྒྱུ་ནི་རྗེས་དཔོག་འགྱུར། །ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་མིག་གི་དབང་པོ་བདག་རྐྱེན་དང་ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གྱི་རྒྱུ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་། སྐབས་འགར་མིག་
ཤེས་མི་སྐྱེ་བའི་རྟགས་ལས། དབང་ཡིད་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་དམིགས་རྐྱེན་གྱི་

རྒྱུ་ཡོད་པར་དཔོག་ཅིང་དེ་ཡང་གཟུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་དེ་འདྲ་བའི་གཟུགས་དེ་མིག་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པས་མིག་ཤེས་ལས་རྫས་ཐ་དད་པའི་གཟུགས་ཡོད་པར་འགྱུར་ཞིང་གཟུགས་དེ་ཉིད་ཤེས་པ་ལས་དོན་གཞན་པའི་ཕྱི་དོན་ཡིན་ནོ་
ཞེས་འདོད་ལ། སེམས་ཙམ་པས་མིག་ཤེས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་བདག་རྐྱེན་དང་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་འགར་མིག་ཤེས་མི་སྐྱེ་བའི་རྟགས་ལས་དབང་ཡིད་གཉིས་ལས་གཞན་པའི་དམིགས་རྐྱེན་ཡོད་པར་དཔོག་པ་ཁོ་བོས་ཀྱང་འདོད་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་གཟུགས་སྣང་བྱེད་ཀྱི་བག་ཆགས་ཡིན་གྱི་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུགས་མ་ཡིན་
པར་ཤེས་པའི་རྫས་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ཕྱིར་གཟུགས་སོགས་སུ་སྣང་བ་ཐམས་ཅད་

292

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཤེས་པའི་སྣང་ཆ་ཙམ་དུ་ཟད་པར་འདོད་དོ། །ཞེས་སྔར་གྱི་རྟགས་དེས་དབང་ཡིད་
གཉིས་ལས་གཞན་པའི་དམིགས་རྐྱེན་གྱི་རྒྱུ་ཡོད་པར་དཔོག་ནུས་པར་གསུངས་
སོ། །དེ་བཞིན་དུ། མཁས་པ་མང་པོ་ཞིག་སྔར་གྱི་རྟགས་དེ་སྔོ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་
དམིགས་རྐྱེན་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་དང་། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་ཕྱི་དོན་ཡོད་པར་
སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་སུ་བཞེད་དོ། །
དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༡༥ ལས། ཕྱི་མ་གསུམ་པོ་དཔེ་རིམ་བཞིན།
རིག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་རང་རྒྱུ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་སྔོན་དུ་སོང་བར་སྒྲུབ་པ་ལ་
རྩོལ་བྱུང་ཉན་ཤེས་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་དབང་ཡིད་ལས་གཞན་པའི་རྒྱུ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་དབང་ཡིད་ལས་གཞན་པའི་རྒྱུ་མེད་ན་མི་སྐྱེ་བའི་དངོས་པོ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་རྟགས་དེ་རྒྱུའི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་གསུངས་ལ།
དེ་བཞིན་དུ་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༡༡ ལས། གཟུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་དབང་ཡིད་ལས་གཞན་པའི་རྒྱུ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པ་ལ། དབང་ཡིད་ལས་གཞན་པའི་རྒྱུ་མེད་ན་མི་སྐྱེ་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་རྒྱུའི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་རྟགས་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༩༨ ལས། གྲོགས་བྱེད་པ། རྐྱེན་གྱི་མཚན་ཉིད།
གཉིས་པ་དེ་ལ་དབྱེ་ན། རྒྱུ་རྐྱེན། དམིགས་རྐྱེན། བདག་རྐྱེན། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་དང་བཞི། ཞེས་དམིགས་རྐྱེན་དང་། བདག་རྐྱེན། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གསུམ་ལས་ལོགས་སུ་རྒྱུ་རྐྱེན་གསུངས་ལ། ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༤༢ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ།

293

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ཚོགས་མཐའ་དག་རྐྱེན་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་ཀྱི་གཞན་མེད་དོ། །ཞེས་ཟེར་ཏོ། །དེ་མི་འཐད་དེ། དབང་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ་གང་ཡང་མ་ཡིན་
པའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་བརྒྱུད་རྒྱུ་མང་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་པར། དབང་ཤེས་
རྣམས་ཀྱི་བརྒྱུད་རྒྱུ་ཡང་། རྐྱེན་གསུམ་གང་རུང་ཡིན་དགོས་ན། ལྕེ་དབང་ཆོས་
ཅན། ཁྱོད་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཐོས་པའི་ཉན་ཤེས་ཀྱི་རྐྱེན་གསུམ་གང་རུང་དུ་ཐལ། དེའི་
བརྒྱུད་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེའི་བདག་རྐྱེན་དུ་ཐལ། དེའི་རྐྱེན་གསུམ་གང་
རུང་ཡིན་པ་གང་ཞིག །དེའི་དམིགས་རྐྱེན་དང་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་མ་ཡིན་པར་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་ཡུལ་མིན་ཞིང་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་འདོད་ན། བདག་རྐྱེན་ལྕེའི་དབང་པོ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཉན་ཤེས་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པས། དེ་ལས་ཕོངས་པའི་ཁས་ལེན་མི་འབྱུང་ངོ་། །གཞན་ཡང་། བུ་རམ་གྱི་གཟུགས་སྔ་མ་
བུ་རམ་གྱི་རོ་ད་ལྟ་བ་འཛིན་པའི་ལྕེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྐྱེན་གསུམ་གང་རུང་དུ་
ཐལ་བ་སོགས་མང་དུ་ཡོད་དོ་ཞེས་སྔོ་འཛིན་དབང་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་རྐྱེན་གསུམ་གང་
རུང་དུ་མ་ངེས་པར་གསུངས་སོ། །
མངོན་སུམ་ལེའུ་ཊཱིཀྐ་ ༨༣༠ ལས། ཀུན་མཁྱེན་སོགས་རྒྱང་ཕན་གྱི་དབང་

ཤེས་ལ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་ཀྱང་། གང་ཟག་རྒྱང་ཕན་ལ་བལྟོས་ནས་ཤིན་ལྐོག་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱང་ཕན་གྱི་ངོར་ཀུན་མཁྱེན་ཡོད་པར་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་

གིས་བསྒྲུབ་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་རྒྱང་ཕན་གྱི་ངོར་ཀུན་མཁྱེན་གཏན་
བསྒྲུབ་མི་ནུས་པ་དང་། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་དགོས་
ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་མི་སྲིད་པ་དང་། གྲངས་ཅན་གྱི་ངོར་ཡང་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དངོས་སྟོབས་

294

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།ཀྱིས་བསྒྲུབ་མི་ནུས་པར་འགྱུར་རོ། །འདིར་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ལ་ཞེས་པ་དབང་ཤེས་ཀྱི་ངོ་ལ་བལྟོས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པར་ལྷ་དབང་བློས་ཀྱང་། ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་པ་ལ་སོགས་པའང་དབང་པོ་ལས་འདས་པ་ཡིན་པ། དེ་ཕྱིར་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ལ། །ཞེས་གསལ་བར་བཤད་དོ། །ཞེས་གང་ཟག་དེའི་དབང་ཤེས་ལ་ཤིན་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། གང་ཟག་དེ་ལ་ཤིན་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་དང་། གང་ཟག་དེ་ལ་གཞི་དེ་དངོས་པོའི་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་ནུས་པ་
རྣམས་གང་ཟག་དེ་ལ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་མ་ཡིན་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །

དངོས་རྟགས་དང་གྲགས་རྟགས་འགལ་མིན་གྱི་སྐོར།
དངོས་རྟགས་དང་གྲགས་རྟགས་འགལ་མིན་གྱི་སྐོར་ནི། རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་
བསྒྲིགས་ ༣༧ ལས། དེ་ལ་ཚད་མའི་གནོད་པ་བཞིར་ངེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། མྱང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང། མྱང་སྟོབས་མིན་པའི་རྟོགས་པར་བྱ་བ་
གཉིས་སུ་ངེས་ཤིང་། ཕྱི་མ་ལ་ལུང་གནོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་ལ་ངེས་པར་ལྟོས་པ་
དང་མི་ལྟོས་པ་གཉིས་སུ་འདུས་ལ། མི་ལྟོས་པ་ལ། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་འཇོག་ནུས་
པ་དང་མི་ནུས་པ་གཉིས་སོ། །འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་ན། ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། སྤྱིར་རྟོག་པས་བརྟགས་པ་ལ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་
ཐག་ཕྲ་ལ་སྦྲུལ་དུ་བཏགས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཚད་མས་གྲུབ་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་ལ། ཕྱི་

མ་ལ་ཡང་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་མི་ནུས་པ་བྱས་མི་རྟག་གི་ཐ་དད་ལྟ་བུ་དང། བཞག་ནུས་པ་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ལྟ་བུ་གཉིས་སུ་ཡོད། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་འཇོག་ནུས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་། གང་ན་འདོད་པ་ཡོད་པ་དེར་བརྡ་ཡོད་

295

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ལ། བརྡ་སྦྱར་བ་དེར་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་ལ། འདོད་པ་ཡང་ཡུལ་ཀུན་ལ་རང་དགར་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དེས་ནི་རི་བོང་ཅན་ལ། ཟླ་བའི་སྒྲ་འདོད་པས་སྦྱར་བ་ཡིན་གྱི་
ཡུལ་གྱི་ངོས་ནས་ཚུར་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་མིན་ན། ཟླ་བ་གང་ན་ཡོད་པ་དེར་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་འུར་འུར་བ་རྒྱུན་མ་ཆད་པ་འབྱུང་དགོས་སོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༠ ལས། རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་གསུམ་ལས། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་
ཉིད། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་
སྒྲ་བྱུང་གྲགས་པ་དང་། དེ་འགྲུབ་པ་ལུང་ལ་ལྟོས་པ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པ། དཔེར་ན་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་བྱས་པ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ། གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་སྒྲ་བྱུང་གྲགས་པ་ཡིན་པ།
དཔེར་ན། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ། ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན། དེ་ཚུར་མཐོང་གི་ཚད་མས་འགྲུབ་པ་ངེས་པར་
ལུང་ལ་བལྟོས་པ། དཔེར་ན། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱི་བདེ། །ཞེས་པའི་
ལུང་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་ལ་མི་སླུ་བར་སྒྲུབ་པ་ལ། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༨༨ ལས། གང་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཡིན་པས་ཁྱབ་སྟེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། རི་བོང་ཅན་ཡང་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་རང་རིག་མངོན་སུམ་

296

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
གྱིས་འགྲུབ་ལ། ཁྱབ་པ་ནི། གང་འདོད་པ་ཙམ་གྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་དེ་ནི་དོན་ཐམས་
ཅད་ལ་འཇུག་དུ་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། རྣམ་རྟོག་རང་དགའ་བ་བཞིན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་ཡང་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བའི་རྟགས་ལ་
བརྟེན་ནས་གྲུབ་སྟེ། དེའི་ཕྱོགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་ཤུགས་

ལ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན། དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་སུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། ཚུལ་
གསུམ་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། དེ་དག་ནི་བསྒྲུབ་བྱའི་
སྒོ་ནས་ཁྱད་པར་ཞུགས་པ་ཡིན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་མ་ཡིན་ཏེ། དམ་བཅའ་
ཡང་དག་ཐམས་ཅད་མཐཪ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
གྲགས་རྟགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཁྱབ་གཉིས་དངོས་རྟགས་ཀྱིས་གྲུབ་ཀྱང་དེ་དངོས་རྟགས་
ཡིན་མི་དགོས་པ་དང་། དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་སོགས་རྟགས་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་

བསྒྲུབ་བྱའི་སྒོ་ནས་འབྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་མི་འབྱེད་པ་དང་། གལ་ཏེ་སྒྲུབ་
བྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཕྱེ་ན་རྟགས་ཡང་དག་ཐམས་ཅད་སྒྲུབ་བྱེད་མཐཪ་མངོན་སུམ་ཉིད་
ལས་མ་འདས་པས་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་དང་རྣམ་དབྱེ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་ཏེ།
མངོན་སུམ་གྱིས་མྱོང་བས་གྲུབ་པ་ལ་རྟགས་བཀོད་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར་རོ། །
ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༩༧ ལས། ལུང་དེ་དག་གི་དོན་
སྔར་བཤད་པ་ལས་ཡང་ན་ལུང་དང་པོ་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། འཇིག་རྟེན་ན་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་པ་ལ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྗེས་
དཔག་མེད་པར་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དངོས་སྟོབས་རྗེས་སུ་

297

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དཔག་པ་ལས་གྲགས་པའི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡུལ་རིགས་ཐ་དད་པའི་ཡུལ་ཅན་ཉིད་དུ་བསྟན་ཏེ། རི་བོང་ཅན་དངོས་དབང་གིས་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་འཇལ་བའི་རྗེས་དཔག་མེད་པར་བརྗོད་པ་དེས་ནའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༧༦༥ ལས། དེའི་ཕྱིར་བསྒྲུབ་བྱའི་སྒོ་ནས་གསུམ་དུ་
དབྱེ་སྟེ། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། ལྐོག་གྱུར་ཙམ་ལ་ཡང་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་

རྗེས་སུ་བྱེད་པ་དང་། མི་བྱེད་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ ༨༡༡ ལས། བརྗོད་རུང་འདོད་པ་ཙམ་གྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་
ན། འདོད་པ་ཙམ་གྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་བརྗོད་རུང་དེ་ཉིད་མྱོང་བས་མི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་

རྟགས་ལ་བརྟེན་དགོས་ལ། རྟགས་གཞན་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར།

གྲགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ངེས་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །གྲགས་པ་དངོས་སྟོབས་སུ་ཁས་ལེན་པ་ལ་ཡང་གནོད་པ་དེ་དག་ཏུ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ ༨༣༤ ལས། ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ནི་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱ་ནི་འདོད་པ་ཙམ་གྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དངོས་སྟོབས་རྗེས་
དཔག་གི་གཞལ་བྱ་ནི་དངོས་པོའི་དབང་གིས་གྲུབ་པའོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས།ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༨༩ ལས། གསུམ་པ་ནི། གྲགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཚུལ་ལུགས་ལས་གྲུབ་པའི་ཤེས་བརྗོད་ཀྱི་ཐ་

སྙད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་དག་ནི་གནོད་བྱེད་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་གྲགས་པ་གནོད་བྱེད་དུ་ཐལ་བས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

298

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༥༠ ལས། དེ་ཡང་སྤྱིར་གཞལ་བྱ་ཙམ་ལ་
མྱོང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང་། རྟོགས་པ་མྱོང་སྟོབས་ལས་གཞན་ལ་རག་
ལས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། མངོན་སུམ་ཚད་མའི་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་རྣམས་ཡིན་
ནོ། །གཉིས་པ་ལ། ཆོས་དེ་རྟོགས་པ་ངེས་པར་ལུང་ལ་བལྟོས་པ་དང་མི་བལྟོས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཡིད་འཆེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། ཡིད་འཆེས་པའི་
རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱའོ། །ལུང་ལ་མ་བལྟོས་པ་ལ་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་མི་ནུས་པ་དང་ནུས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་

བསྒྲུབ་བྱ་དང་། རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱའོ། ། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་གཞག་ནུས་པ་
ནི། གྲགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱ་ཡིན་ལ། ཞེས་
དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༥༡ ལས། དེས་ན་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཡིན་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་ཚད་མས་གྲུབ་ན་འདོད་པ་ཙམ་
གྱིས་བཞག་པ་འགལ་ཏེ། དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཞུགས་པའི་ཚད་མས་བཞག་
པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༥༢ ལས། གཞན་དུ་ན། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གོང་གི་རིགས་པས་དངོས་སྟོབས་ཚད་མའི་གཞལ་བྱ་ཡིན་པ་ཁེགས་པའི་ཕྱིར་དང་། ལུང་

ཙམ་གྱིས་གྲུབ་པའང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༥༢
ལས། དེའི་ཕྱིར་གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འབད་པ་མེད་པར་གྲུབ་ལ། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པར་སྨྲ་བ་སོགས་ལེགས་
པར་ཁེགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

299

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༠༧ ལས། གསུམ་པ་ནི། གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་
དང་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱིས་རྟགས་ཡང་དག་གི་ཚུལ་གསུམ་དངོས་པོ་སྟོབས་
ཞུགས་ཀྱིས་གྲུབ་པར་མཚུངས་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞེ་ན། བསྒྲུབ་བྱ་དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་རྟགས་ནི་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་དང་། བསྒྲུབ་བྱ་བརྡའི་
དབང་གིས་བཞག་པའི་རྟགས་ནི་གྲགས་པའི་རྟགས་ཡིན་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས། གྲགས་པའི་ཡུལ་ནི་བརྡ་ལས་བྱུང་བའི་དོན་ཡིན་ལ། རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཡུལ་ནི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བའོ། །ཞེས་དང་། རྗེས་སུ་
དཔག་པ་ནི་དངོས་པོ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་དང་། གྲགས་པའི་རྟགས་ནི་སྒྲོ་བཏགས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་དངོས་པོ་ལ་མི་འཇུག་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དྲང་ངེས་སྤྱི་དོན་རྒོལ་ངན་ཚར་གཅོད་ ༢༦ ལས། གཞན་ཡང་སྒྲ་རྟག་
སྟོང་ཆོས་ཅན། མིང་བརྡས་བཞག་པར་ཐལ། ཀུན་བརྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

འདོད་ན། བརྡའམ་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་
ན། བྱས་པ་སྒྲ་རྟག་སྟོང་དུ་སྒྲུབ་པའི་གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་མི་ནུས་ཏེ། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་སྟོགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ།།
གྲུབ་མཐའ་ཉུང་ངུ་ ༡༢ ལས། དེ་ལ་དབྱེ་ན། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག །གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག །ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་དང་གསུམ་ལས། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་དང་པོའི་མཚན་གཞི། རྟོག་ཡུལ་ན་

300

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡོད་པའི་རྟགས་ལས་རི་བོང་ཅན་ཟླ་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གཉིས་པའི་མཚན་གཞི། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གི་རྟགས་ལས། སྦྱིན་

པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་ལུང་རང་གི་བསྟན་དོན་ལ་མི་སླུ་
བར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ་གསུམ་པའི་མཚན་གཞི་ཡིན། གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལ། དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་གིས་ཁྱབ་ཅིང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་ཡོངས་འཛིན་བློ་རིག་ ༢༢༥ ལས་ཀྱང་། གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་གིས་ཁྱབ་ཅིང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །
གཞན་ཡང་མདོ་སྡེ་པས་སྤྱི་མཚན་རྟོག་པས་བཏགས་ཙམ་དུ་འདོད་ལ།
སེམས་ཙམ་པས་ཀུན་བརྟགས་རྟོག་པས་བཏགས་ཙམ་དུ་འདོད་ཅིང་། རང་རྒྱུད་པས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྟོག་པས་བཏགས་ཙམ་དུ་འདོད་ཅིང་། ཐལ་འགྱུར་བས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྟོག་པས་ཕར་བཏགས་ཙམ་དུ་བཞེད་པ་ནི་གང་ཞིག །འོན་ཀྱང་དེ་དག་སོ་སོའི་ལུགས་ལ། རྟོག་པས་བཏགས་ཙམ་དང་མིང་བརྡས་བཞག་ཙམ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མེད་དང་། མིང་བརྡས་བཞག་པ་དང་གྲགས་པའི་དབང་གིས་བཞག་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མེད་དང་། གྲགས་པ་དང་སྒྲ་བྱུང་གྲགས་པ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མེད་སོགས་དཔྱད་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལུགས་ལ་གྲགས་རྟགས་ཡང་

དག་གི་མཚན་ཉིད་གཅིག་པར་འཇོག་དང་མི་འཇོག་སོགས་དང་། དཔེར་ན་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ལྟ་བུ་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་ཁྱབ་དང་མ་ཁྱབ་སོགས་ཞིབ་མོར་དཔྱད་པར་བྱའོ། །འགའ་ཞིག་གྲགས་རྟགས་ལ་དངོས་རྟགས་ཀྱིས་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་ནི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་

301

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཚུལ་ལ་ལུང་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་ཚུལ་དང་། ལུང་ལ་མ་བལྟོས་པའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་
ཚུལ་གཉིས་སུ་ངེས་ལ། ཚུལ་དེ་གཉིས་ནི་རིམ་པ་བཞིན་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་དང་།

དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་རྟོགས་ཚུལ་ཡིན་པས་གྲགས་རྟགས་ལ་དངོས་རྟགས་
ཡིན་པས་ཁྱབ་ལ། འོན་ཀྱང་གཞུང་རྣམས་སུ་དེ་གཉིས་འགལ་བར་གསུངས་པ་ནི། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི། མངོན་སུམ་དོན་དང་རྗེས་སུ་དཔག །ཡིད་ཆེས་གྲགས་པས་
རང་རྟེན་པའོ། །ཞེས་པའི་སྐབས་གྲགས་རྟགས་དངོས་རྟགས་ལས་ལོགས་སུ་གསུངས་ཡོད་པས། གྲགས་རྟགས་ཡིན་ན་སྐབས་དེའི་དངོས་བསྟན་གྱི་དངོས་
རྟགས་མ་ཡིན་དགོས་པ་དང་། དེའི་སྐབས་ཀྱི་དངོས་བསྟན་གྱི་དངོས་རྟགས་ཡང་
དག་ཡིན་ན་གྲགས་རྟགས་མ་ཡིན་དགོས་པ་ལུང་དེ་ལ་བརྟེན་ན་གོ་ཞིང་། མདོར་ན་སྐབས་དེར་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་དངོས་རྟགས་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་བརྡ་ཡི་དབང་གིས་མ་བཞག་པ་ཞིག་དགོས་ལ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེ། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་བསྒྲུབ་པ་ལ། བསྒྲུབ་བྱ་བརྡས་བཞག་པས་དངོས་བསྟན་གྱི་དངོས་རྟགས་
མིན་ཡང་། སྤྱིར་དངོས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག་ཡིད་
ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དངོས་སྟོབས་ཞེས་པའི་དངོས་
སྟོབས་ཀྱི་གོ་དོན་ནི། ཡིད་ཆེས་སམ་ལུང་གི་སྟོབས་ཀྱི་ལྡོག་ཕྱོགས་ལ་བཤད་
དགོས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར།
ཚད་མའི་བརྗེད་བྱང་ཆེན་མོ་ ༧༤༧ ལས། དེས་ན་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་

དོན་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་། བརྡ་དང་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་

པའི་དོན་བསྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་གྲགས་པ་དང་། དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་ཞུགས་

302

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པའི་དོན་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་
བྱའོ། །ཞེས་གསུངས།

གྲགས་རྟགས་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་
ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐོར།
གྲགས་རྟགས་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་ཡོད་མེད་
ཀྱི་སྐོར་ནི། འོ་ན་གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གསུམ་ཀ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ལ་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ནི་མེད་དེ། འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་གི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ཡིན་དགོས་
པ་གང་ཞིག་གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་གི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་རྟག་པ་
ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་ལ་རྟག་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། ད་ཏྲིག་

ཆོས་ཅན། ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། ཡལ་ག་ལོ་འདབ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་དང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་ཅེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྟགས་རྣམས་གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་གྲགས་རྟགས་ལ་རྟགས་ཕྱི་མ་གཉིས་འཇོག་གམ་ཟེར་ན། ཚད་མ་
རྣམ་འགྲེལ་ལས། འགྲོ་ལ་གྲགས་པ་རང་བཞིན་རྟགས། །ཞེས་དང་། ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༠༢ ལས། གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ལས། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེ། རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་གྲགས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེ། རི་བོང་ཅན་ལ་དངོས་དབང་གིས་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་གྲགས་པའི་མ་དམིགས་པའི་

303

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༠༥ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེ། རི་
བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཀྱང་། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་
དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ། ། འོ་ན་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་

མ་ཡིན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་

ཞིག །འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་
དགག་པ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཆོས་ཅན། དགག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

འདོད་ན། དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ་
ལོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༥༦༧ ལས། དེ་བཞིན་དུ་གྲགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་སློབ་དཔོན་མི་བཞེད་དེ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དངོས་མེད་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པ་རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་གི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཁོ་བོས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །དེ་ལྟ་ན་ཡང་། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་འདོད་པའི་དབང་གིས་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་གང་ཡང་
སྦྱར་དུ་རུང་བའི་རང་བཞིན་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ། འགྲོ་ལ་གྲགས་པ་རང་

304

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བཞིན་རྟགས། །ཞེས་བྱ་བ་འདི་གསུངས་པ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༠༦ ལས། འོན་ཏེ་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཆོས་ཅན།
དགག་པ་ཡིན་ཏེ། དངོས་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྒྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དབུ་མའི་སྤྱི་དོན་སྐལ་བཟང་མགུལ་རྒྱན་ ༡༤༦ ལས། ཁ་ཅིག །རྩ་བའི་
རྟགས་དེ་ཡིན་ན། ཚུལ་ཁྲིམས་ཆེས་ཡོངས་སུ་མ་དག་པ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ལུང་དེའི་དོན་ཡིན་ཞེ་ན། བྱང་སེམས་དུ་གྱུར་པའི་སེམས་ཙམ་པ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། ཞེས་སེམས་ཙམ་པར་གྱུར་པའི་བྱང་སེམས་དེ། ཚུལ་ཁྲིམས་མ་དག་ཅེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་མ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །

གྲགས་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་མིང་དོན་ཚུལ་
གྲུབ་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར།
གྲགས་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་མིང་དོན་ཚུལ་གྲུབ་ཚུལ་
བཅས་ཀྱི་སྐོར་ལ། གྲགས་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་མཚན་གཞི་ནི། སྡེ་བདུན་རྒྱན་
༣༥༠ ལས། གཉིས་པ་རང་ལུགས་ལ། གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་
འདོད་པས་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་པ། དཔེར་ན། རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། ཁྱོད་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། ག་པུར་བཞིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

305

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
སྤྱིར་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་མོད་ཀྱི། ཚད་མའི་
བསྟན་བཅོས་སུ་རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བའི་སྒྲ་སྦྱར་ཞིང་། དྲིའི་བསྟན་བཅོས་སུ་དངུལ་ཆུ་ལ་ཟླ་བའི་སྒྲ་སྦྱར་བ་དང་། སྙན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་དག་ལས་གཞོན་ནུ་མའི་གདོང་ལ་ཟླ་བའི་སྒྲ་སྦྱར་བ་སོགས་དུ་མ་ཡོད་དོ། །
གྲགས་པའི་མིང་དོན་ནི། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༨༩ ལས། གསུམ་པ་ནི། གྲགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཚུལ་ལུགས་ལས་གྲུབ་
པའི་ཤེས་བརྗོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་དག་ནི་
གནོད་བྱེད་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་གྲགས་པ་

གནོད་བྱེད་དུ་ཐལ་བས་སོ། །གནོད་བྱེད་མཚན་ཉིད་པ་ནི་བརྗོད་རུང་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ལ་གྲགས་པའི་མིང་གིས་བཏགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དངོས་སྟོབས་ཀྱི་

ཡུལ་ལ་གྲགས་པ་གནོད་བྱེད་དུ་ཐལ་བའི་ཚུལ་ནི། རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་ཚེ། གྲགས་པ་བཏགས་པ་བ་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་དང་ལོག་
ཕྱོགས་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་གྱི། གྲགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་ཟླ་བའི་
ཤེས་བརྗོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཁྱད་པར་ཅན་རྣམས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་
དང་ལོག་ཕྱོགས་ལ་གནོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ལ། གལ་ཏེ་ཡིན་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པ་ནའང་། མི་རྟག་པའི་ཤེས་བརྗོད་ཀྱི་

ཐ་སྙད་ཁྱད་པར་ཅན་རྣམས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་དང་ལོག་ཕྱོགས་ལ་
གནོད་བྱེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་

306

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡུལ་ལ་གྲགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་དེ་གནོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་རོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༤༨༩ ལས། ཁ་ཅིག་བརྡ་མ་སྦྱར་བའི་དུས་ན་སྒྲ་དེ་འཇུག་པ་རྟོག་པའི་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་ཙམ་ལ་རག་ལས་པས། དེས་བརྗོད་རུང་བསྒྲུབ་པ་བརྡའི་གྲགས་པའི་མིང་གིས་བསྟན་པ་དང། ཕྱིས་ཐ་སྙད་ལ་འཇུག་པའི་དུས་སུ་རྒྱུ་
མཚན་ངེས་པ་ཅན་ལས་ད་ཏྲིག་ཤིང་དུ་བསྒྲུབ་པ་ལྟ་བུ་ཐ་སྙད་གྲགས་པའི་མིང་གིས་བསྟན་པ་གཉིས་སུ་འབྱེད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། དེ་ཉིད་ཤིང་མ་ཡིན་པ་ལ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཚད་མས་བསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འ་ན་གྲགས་པས་གནོད་པའི་དཔེར་སྨོས་
པ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ད་ཏྲིག་ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་མི་རུང་བ་ལ། གྲགས་པས་གནོད་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཇི་སྐད་གསུངས་པར་ལྟར། གྲགས་པའི་མིང་དོན་ལ། ཁ་ཅིག་གིས་གྲགས་འགྱུར་གྲགས་པ་དང་། གྲགས་ཟིན་གྲགས་པའམ། ཡང་ན་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་དུ་གོང་གི་ལུང་དེ་ལས་གསལ་བ་བཞིན་བརྡ་ཡི་གྲགས་པ་དང་། ཐ་སྙད་གྲགས་པ་གཉིས་སམ། ཡང་ན་རིགས་རྒྱན་དུ་གསལ་བ་བཞིན་འདོད་རྒྱལ་གྱི་གྲགས་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་ཅན་གྱི་གྲགས་པ་གཉིས་
སུ་ཕྱེ་ནས་དེ་ཡང་རིམ་པ་བཞིན། རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ད་ཏྲིཀ་ཆོས་ཅན།
ཤིང་ཡིན་ཏེ། ཡལ་ག་ལོ་འདབ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བཀོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཀ་གྲགས་རྟགས་མཚན་ཉིད་པར་འདོད་ཅིང་། དེ་འགོག་པ་ལ། སྔ་མ་གྲགས་རྟགས་སུ་འཐད་ཀྱང། ཕྱི་མ་གྲགས་རྟགས་སུ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། རྟགས་དེའི་
དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ལོག་ཕྱོགས་ད་ཏྲིཀ་ཤིང་མ་ཡིན་པ་ལ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཚད་

307

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མས་གནོད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ད་ཏྲིཀ་ཆོས་ཅན། ཤིང་ཡིན་ཏེ། ཡལ་ག་ལོ་འདབ་
དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དེས་གནོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དེ་
དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་སྒོ་ནས་ཕྱོགས་སྔ་མ་
བཀག་ཅིང་། ཁོ་ན་རེ། དེ་གྲགས་རྟགས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ཏེ། རྟགས་དེའི་དངོས་
ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ལོག་ཕྱོགས་དེ་ལ། དེ་བཞིན་ད་ཏྲིག་ཤིང་མིན་ཞེས། །རྗོད་པ་ལ་ཡང་གནོད་ཕྱིར་རོ་ཞེས་དེ་གྲགས་པས་གནོད་པའི་དཔེར་སྨོས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ཡང་
མི་འཐད་དེ། ལུང་དེའི་དོན་ནི། ད་ཏྲིག་ལ་ཤིང་ཞེས་བརྗོད་དུ་མི་རུང་བ་ལ་གྲགས་པས་གནོད་པ་བསྟན་ཀྱི་ད་ཏྲིག་ཤིང་མ་ཡིན་པ་ལ་གྲགས་པས་གནོད་པ་བསྟན་པ་
མིན་ནོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་དང་།
ད་ཏྲིག་ཆོས་ཅན། ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་རུང་སྟེ། ཡལ་ག་ལོ་འདབ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་གཉིས་ཀ་གྲགས་རྟགས་མཚན་ཉིད་པར་གསུངས་སོ། །ཡང་གྲགས་པའི་མིང་དོན་ནི། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༤༩༠ ལས། དང་པོ་ནི། བརྗོད་རུང་གིས་གནོད་ན་གྲགས་པས་གནོད་ཅེས་ཇི་ལྟར་བརྗོད་ཅེ་ན། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དེ་ཆོས་ཅན། གྲགས་པའི་སྒྲ་ཡིས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། གྲགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་རྣམ་པ་རྟོག་པའི་ཐ་སྙད་ལས་སྐྱེས་པ་ཡི་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དེའི་ཡུལ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའམ། རྟོག་
པའི་ཡུལ་གྱི་ཆོས་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལས་ཁྱོད་འགྲུབ་པས་དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་
པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

308

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འདིའི་སྐབས་སུ་གྲགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་ནི་རྣམ་རྟོག་ལས་སྐྱེས་པའི་སྒྲ་དང་དེ་དང་འཇུག་ཚུལ་མཚུངས་པའི་རྟོག་པ་གཉིས་ལ་འཇོག་ཅིང་། འོན་ཀྱང་རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ལ་གྲགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། གྲགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་སྒྲ་རྟོག་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་སྟེ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲའི་ཡུལ་
དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའམ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་བཀོད་པ་ལས་རི་བོང་ཅན་ཁྱོད་ལ་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་དུ་འགྲུབ་པས་ན་དེ་ལྟར་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པའོ། །དེ་ལྟར་ན། ཤེས་བརྗོད་ཀྱི་དབྱེ་བས། རི་བོང་ཅན་
ཆོས་ཅན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཡིན་ཏེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་དང་། ཡང་རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། ཟླ་བ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་འཇུག་ཏུ་རུང་སྟེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གྲགས་རྟགས་སོ་སོ་ནས་བཀོད་ཆོག་སྙམ་ཡང་།
གྲགས་རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་སྒྲ་བྱུང་གྲགས་པས་ཁྱབ་པ་གསུངས་པའི་སྟེང་ནས་
དཔྱད་དགོས་སོ། །དེ་ལྟར་རྣམ་བཤད་ཀྱི་ལུང་འདི་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་། དངོས་
སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་འགལ་བ་གསལ་
པོར་འདུག་སྙམ་ཡང་བརྟག་པར་བྱའོ། །
འོ་ན་གྲགས་རྟགས་དེའི་ཚུལ་གསུམ་གྲགས་རྟགས་སམ་དངོས་རྟགས་གང་གིས་འགྲུབ་ཅེ་ན། རྟགས་དེའི་ཕྱོགས་ཆོས་རང་རིག་གིས་འགྲུབ་ཅིང་། ཁྱབ་པ་དངོས་རྟགས་ཀྱིས་འགྲུབ་པར་གསུངས་ཏེ། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་
གསལ་བྱེད་ ༤༨༨ ལས། གང་རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཡིན་པས་ཁྱབ་སྟེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། རི་བོང་ཅན་ཡང་རྟོག་ཡུལ་ན་

309

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་འགྲུབ་ལ།

ཁྱབ་པ་ནི། གང་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་དེ་ནི། དོན་ཐམས་ཅད་ལ་
འཇུག་ཏུ་རུང་སྟེ། དཔེར་ན། རྣམ་རྟོག་རང་དགའ་བ་བཞིན། ཟླ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་དེ་ཡང་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བའི་རྟགས་ལ་
བརྟེན་ནས་གྲུབ་སྟེ། དེའི་ཕྱོགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་

ཤུགས་ལ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་སྡེ་བདུན་རྒྱན་ ༣༥༢ ལས། འོ་ན་རྟགས་འདིའི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མ་གང་གིས་འགྲུབ་ཅེ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་ནི་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་ཤུགས་

ལ་གྲུབ་སྟེ། རི་བོང་ཅན་རྟོགས་པའི་རྟོག་པ་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་
སུམ་གྱིས་དངོས་སུ་རྟོག་པ་དེ་རི་བོང་ཅན་གྱི་རྣམ་ལྡན་དུ་མྱོང་བ་ན། རི་བོང་ཅན་
རྟོག་པ་དེའི་ཡུལ་ན་ཡོད་པར་ཤུགས་ལ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་པ་ནི། གང་
འདོད་པ་ཙམ་གྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་དེ་ནི། དོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་བས་ཁྱབ་
སྟེ། དཔེར་ན་རྣམ་རྟོག་རང་དགའ་བ་བཞིན། ཟླ་བའི་སྒྲ་ཡང་འདོད་པ་ཙམ་གྱི་རྗེས་
སུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་གྲུབ་ལ། རྟགས་དེའི་ཕྱོགས་ཆོས་ནི་རང་རིག་གིས་ཤུགས་ལ་གྲུབ་བོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐོར།
གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྐོར་ནི།
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༥༨༦ ལས། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གཞི་གྲུབ་པས་ཁྱབ་པ་དགོས་ཀྱི། རྟགས་ཡང་དག་གི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ཡིན་

310

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ན། གཞི་གྲུབ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་
དེ་ཉིད་ ༦༣༤ ལས། དེས་ན་རྣམ་བཅད་ཙམ་གྱི་དགག་པ་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་
ཆོས་སུ་སོང་བ་ཁ་ཅིག་ལ་ནི་གཞི་མ་གྲུབ་པ་རྩོད་གཞིར་བཟུང་བས་སྐྱོན་དུ་མི་འགྱུར་ལ། ཐ་སྙད་སྒྲུབ་རེ་རེ་ཙམ་མ་གཏོགས་བྱས་པ་ལྟ་བུ་རྟགས་ལ་དེ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་དང་པོའི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༦༡ ལས། འདི་དག་ཀྱང་སྒྲུབ་རྟགས་དང་དེ་ཡང་གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པར་སེམས་ཏེ། རྒོལ་
ཕྱིར་རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལ་བལྟོས་མི་དགོས་པའི་རྟགས་དང་། གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་དགོས་པའི་དགག་རྟགས་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས།
དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་ཟིན་བྲིས་ ༢༩ ལས། དབུ་མ་སྣང་བ་ལས་ནི། སྔར་བཤད་
པ་ལྟ་བུའི་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བ་ལ་ཡང་རྟགས་ཆོས་རྣམ་བཅད་ཙམ་ཡིན་ན་རང་རྒྱུད་ཤིན་ཏུ་ཡང་རུང་བ་ལན་མང་དུ་བཤད་དེ། རྟགས་དང་ཆོས་གཞི་གྲུབ་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་ན་ནི། ཆོས་དེ་འདྲ་བ་ལ་ཐལ་འགྱུར་མིན་པ་རང་རྒྱུད་མི་རུང་ལ། རྟགས་ཆོས་མེད་དགག་གཞི་མ་གྲུབ་པ་ལ་མི་འགལ་བ་ཡིན་ན་ནི། ཆོས་ཅན་དེ་འདྲ་ལའང་རང་རྒྱུད་ལ་རུང་བ་ལེགས་པར་བསྒྲུབ་པ་ནི། སློབ་དཔོན་མཁས་པ་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་ལུགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་དཀའ་འགྲེལ་དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་ཟིན་བྲིས་སུ་དྲངས་པ་ལས།

གཞན་སྡེས་བཏགས་པ་མ་གྲགས་པ་ལ་ནི། ཐལ་བར་སྒྲུབ་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། གྲགས་

311

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པའི་རང་གི་ངོ་བོ་རྣམས་ལ་ནི། གཉིས་ཀ་ལྟར་ན་ཡང་ཉེས་པ་མེད་ཅེས་གསུངས་ལ། ལུང་འདི་ཡི་དོན་ནི། དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་ཟིན་བྲིས་ ༣༠ ལས། དེས་ན་དཀའ་འགྲེལ་ལས་སྔར་ལྟར་བཤད་པ་འདི་དབུ་མ་སྣང་བ་དང་མི་མཐུན་ནོ། །དཀའ་འགྲེལ་འདི་ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལའི་ཡིན་པར་ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ཡང་བཞེད་པས། འདི་ནི་སློབ་
དཔོན་ཐུགས་མ་རྫོགས་པའི་སྐབས་གཅིག་ཏུ་མཛད་དམ་བརྟག་གོ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ ༢༨༣ ལས། རྟགས་དེས་སྨྲས་པའི་ཆོས་
ཅན་བཀག་ཀྱང་སྐྱོན་མེད་པ་ནི། རྟགས་དང་ཆོས་གཉིས་ཀ་རྣམ་བཅད་ཙམ་ཡིན་པའི་གནད་ཀྱིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་དང་པོའི་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༣༢༢ ལས། སྤྱིར་ཆོས་ཅན་མེད་པ་ཙམ་གྱིས་

བསྒྲུབ་བྱ་མེད་པར་འགྱུར་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་བདག་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོར་མེད་དེ། དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། བདག་རྟག་པ་གཞི་མ་གྲུབ་པས་བདག་རྟག་པ་ཡང་ཡིན་དངོས་པོར་མེད་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་གྱི་ཚོགས་པ་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་འདྲའི་ཚོགས་པ་
བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་ཀྱང་བདག་རྟག་པ་དངོས་པོ་མེད་པ་གཞི་གྲུབ་ཅིང་། དེ་ཉིད་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ལ། བདག་རྟག་པ་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་བདག་རྟག་པ་

དངོས་པོར་མེད་པ་འགྲུབ་པ་ལ་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕན་པས་སོ། །འོ་ན་དེ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཇི་ལྟར་གྲུབ་ཅེ་ན། བདག་རྟག་པའང་ཡིན་དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་ཚད་མས་མ་གྲུབ་ཀྱང་། བདག་རྟག་པ་དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པར་ཚད་མས་

312

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་སྐྱོན་མེད་ལ། འོན་ཀྱང་བདག་རྟག་པ་གཞི་
མ་གྲུབ་པ་ཉིད་བདག་རྟག་པ་དོན་བྱེད་པས་སྟོང་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པས་ཕྱོགས་ཆོས་འགྲུབ་པ་ཆེས་སླ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༠༤ ལས། དེ་བས་ན་རང་ལུགས་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ནི་དེ་ལྟ་བུའི་བདག་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་སྐྱོན་ཀྱང་མེད་དེ། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་ལ་ནི་ཆོས་ཅན་དང་མེད་ངེས་
ཀྱི་ཆོགས་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པས། ཆོས་ཅན་གཞི་གྲུབ་ན་དམ་བཅའ་ཚད་མས་བསལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལྟར། ཆོས་ཅན་དེ་གཞི་མ་གྲུབ་ན་ཆོས་ཅན་
དེ་དང་མེད་ངེས་ཀྱི་ཚོགས་དོན་གཞི་གྲུབ་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞི་གྲུབ་ན་རི་བོང་གི་རྭ་མེད་ངེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས།
ཚད་མའི་བརྗེད་བྱང་ཆེན་མོ་ ༦༩༥ ལས། གང་ཟག་རང་རྐྱ་བ་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་པ་མི་རིགས་ཏེ། གཞི་ཆོས་ཅན་བཀག་ན་དེ་དང་རྟགས་ཆོས་ཚོགས་པའང་ཁེགས་པས་དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་དང་རྟགས་ཕྱོགས་ཆོས་མི་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། རྟགས་ཆོས་གཉིས་དང་ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་

སྒོ་ནས་རང་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཅན་བཀག་ན་སྐྱོན་དེར་གྱུར་པ་ཡིན་གྱི། ཆོས་
ཅན་འབའ་ཞིག་པ་བཀག་པས་མི་འགྱུར། ཆོས་ཅན་འབའ་ཞིག་པ་བཀག་པ་ནི་དགག་བྱའི་ཆོས་དང་ཚོགས་པ་འགོག་པའི་ཐབས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་གྱི་གནོད་པའི་
ཡན་ལག་ཏུ་མི་འགྱུར་རོ། །དོན་དེ་ལ་དགོངས་ནས་སློབ་དཔོན་གྱིས། མངོན་སུམ་

313

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དོན་དང་རྗེས་དཔག་དང་། །ཡིད་ཆེས་གྲགས་པས་རང་རྟེན་ལའོ། །ཞེས་རང་གི་རྟེན་ཞེས་སྨོས་ཀྱི་རྟེན་ཙམ་ལའོ་ཞེས་མ་སྨོས་སོ། །འོ་ན་རྟགས་ངེས་པའི་གཞི་ཆོས་
ཅན་མི་སྲིད་པས་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ཕྱི་རྒོལ་
གྱིས་གང་ཟག་རང་རྐྱ་བ་དང་དེར་སྣང་བ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་ནས་ཤེས་འདོད་ཞུགས་ཤིང་དེར་སྣང་བའི་སྒྲ་དོན་གྱི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཚད་མས་གྲུབ་ལ། གང་ཟག་
རང་རྐྱ་བ་ཆོས་ཅན་དུ་མ་བཟུང་ན་གང་ཟག་གི་བདག་རང་ལྡོག་ནས་མི་ཁེགས་ཤིང་། ཕྱི་རྒོལ་དེར་སྣང་གི་སྒྲ་དོན་དང་གཅིག་ཏུ་ཞེན་ནས་འཇུག་པས་སྒྲ་དོན་ཆོས་
ཅན་དུ་མི་རུང་བའི་སྐྱོན་ཡང་མེད་དོ། །དེས་ན་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གཞི་གྲུབ་པས་ཁྱབ་ཀྱང་རྟགས་ཡང་དག་གི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་པས་མ་ཁྱབ་བོ། །བྱས་པ་ལ་སོགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་ནི་མི་མཚུངས་ཏེ། སྒྲ་དོན་ཆོས་ཅན་དུ་བྱས་ན་ཕྱོགས་ཆོས་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར། འདི་དག་གི་དོན་རྒྱས་པར་ཤེས་འདོད་ན་དབུ་མ་སྣང་བ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྟོང་ཐུན་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ ༡༣༨ ལས། བདེན་ཡོད་དེ། བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་ཡིན་པས་རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཞུགས་པ་མི་འགྱུར་རམ་སྙམ་ན། དེ་ཙམ་གྱིས་རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཞུགས་པར་མི་འགྱུར་གྱི་རྟགས་

མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཞུགས་པ་ལ་ནི། དགག་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡང་ཡིན། རྟགས་དེ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་སྲིད་པ་དགོས་ཤིང་། བདེན་ཡོད་ཀྱང་ཡིན་བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་སྐྱོན་མེད་དོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

314

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མཁས་གྲུབ་རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་འཁྲིད་ ༡༣༠ ལས། དེ་ལྟ་བུའི་རྟགས་དེ་
རྟགས་ཡང་དག་མིན་ཏེ། ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཕྱོགས་
ཆོས་མི་འགྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ཚད་མས་བསལ་བའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། སྐྱོན་དེ་ལྟ་བུ་མེད་དེ། ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པས་དགག་བྱ་ཁེགས་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་ཕན་པའི་
ཕྱིར། དཔེར་ན་རི་བོང་གི་རྭའི་སྟེང་དུ་བུམ་པ་ཁེགས་པ་ཤིན་ཏུ་སླ་བ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།
རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༡༩ ལས། གང་ཟག་རང་རྐྱ་བ་མེད་ན་རྟགས་
ཡང་དག་གི་ཆོས་ཅན་དུ་མི་རིགས་ལ། ཡོད་ན་དགག་མི་ནུས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ཆོས་ཅན་དུ་བཞག་ན་ཡོན་ཏན་དང་། རང་རྟེན་ལའི་དོན་བསྟན་པའོ། །ཡོན་ཏན་ནི། དེ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་བཀག་པ་ཉིད་ཀྱིས། སྐབས་ཀྱི་

བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པའི་གྲོགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༣༣ ལས། རང་ལན་ནི། གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་མ་གྲུབ་ནས་ཕྱོགས་
ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་བཤད་པ་མི་འགལ་ཏེ། གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པར་སྔར་བཤད་ཟིན་ལ། གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་ཚེ། རྟགས་སུ་བཟུང་བ་དེ་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་དགོས་ན། ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་མ་

གྲུབ་ནས་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས།
མཉན་བྱའི་ཟུར་བཀོལ་ ༢༩༧ ལས། གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་
རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་ཀྱང་། ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་

315

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དག་མེད་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟེན་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་ཚད་མས་གནོད་ན། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་རང་རྟེན་ལའོ་ཞེས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པའི་འོག་གི་ལུང་རྣམས་ལ་ཡང་གཟིགས་དགོས།
རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༡༨ ལས། དང་པོ་ནི། དེ་འདྲ་བའི་གང་ཟག་
རང་རྐྱ་བ་ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་མེད་དེ། ཕུང་པོ་ལྔ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རི་བོང་གི་རྭ་བཞིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ་ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་པ་ནི། བུམ་སྣམ་གྱི་སྟེང་དུ་དུ་མ་ཡོངས་གཅོད་ལ་གྲུབ་ན། གཅིག་ཡིན་
པ་རྣམ་གཅོད་ལ་ཁེགས་པས་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་སྒྲུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕུང་གསུམ་སེལ་
ལ། གཅིག་ཡིན་པ་རྣམ་གཅད་ལ་ཁེགས་པ་ན་དུ་མ་ཡིན་པ་ཡོངས་གཅོད་ལ་གྲུབ་པས་གཉིས་ཀ་མིན་པའི་དགག་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕུང་གསུམ་སེལ་ལོ། །དེས་བདག་དང་
ཕུང་པོའི་སྟེང་དུ་རང་བཞིན་གཅིག་དང་ཐ་དད་ཁེགས་པ་ན། རང་བཞིན་ཙམ་དུ་འཛིན་པའི་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཕྱོགས་ཆོས་སྒྲུབ་པ་ནི། ཕུང་ལྔ་ཆོས་ཅན། གང་ཟག་རང་རྐྱ་བ་དང་རང་བཞིན་གཞན་དུ་མེད་དེ། ཡོད་ན་སོ་སོར་དམིགས་དགོས་པ་ལས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། གང་ཟག་རང་རྐྱ་བ་དང་རང་བཞིན་
གཅིག་ཏུ་མེད་དེ། མི་རྟག་དུ་མ་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་རང་བཞིན་གཅིག་ཁེགས་པས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་བཞིའི་བདག་མེད་འགྲུབ་ལ། རང་
བཞིན་ཐ་དད་ཁེགས་པས་ཁྱད་ཆོས་བཞིའི་སྟོང་པ་འགྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་འཇིག་ལྟ་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་བདག་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་

316

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡིན་ནོ། །གང་ཟག་རང་རྐྱ་བ་མེད་ན་རྟགས་ཡང་དག་གི་ཆོས་ཅན་དུ་མི་རིགས་ལ། ཡོད་ན་དགག་མི་ནུས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ཆོས་ཅན་དུ་བཞག་ན་ཡོན་ཏན་དང་། རང་རྟེན་ལའི་དོན་བསྟན་པའོ། །ཡོན་ཏན་ནི། དེ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་བཀག་པ་ཉིད་ཀྱིས། སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་འགྲུབ་པའི་གྲོགས་སུ་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར་དང་། དེ་རང་བཞིན་གཅིག་དང་ཐ་དད་ཀྱིས་སྟོང་པར་ངེས་པས་ཕྱོགས་ཆོས་
འགྲུབ་ཅིང་། དེར་ངེས་ན་གང་ཟག་རང་རྐྱ་བ་དེ་རང་བཞིན་ཡིན་པར་འགལ་བས་འགོག་ཀྱང་ནུས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དེ་འདྲའི་རྟགས་དེའི་ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པ་ལ། སྐྱོན་མེད་པར་མ་ཟད། བསྒྲུབ་བྱ་འགྲུབ་པའི་གྲོགས་སུ་འགྱུར་བ་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་འགྲུབ་པའི་གྲོགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཡོན་ཏན་དུ་མ་ཡོད་པར་གསུངས་སོ། །རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༠༣ ལས། གཉིས་པ་ནི། གང་ཟག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཕུང་པོ་ལ་བཏགས་པ་ཙམ་མིན་པའི་རང་དབང་བའི་ཚུལ་དུ་མེད་དེ། དེ་ལྟར་ཡོད་ན་ཚད་མས་དམིགས་སུ་རུང་བ་ལས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་ངེས་པར་འགྲུབ་ལ། ཡང་ན་ཕུང་པོ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་དང་ཐ་དད་དུ་མེད་པ་དེ་རང་བཞིན་མེད་པས་ཁྱབ་སྟེ། དཔེར་ན་རི་བོང་གི་རྭ་བཞིན། གང་ཟག་རང་དབང་བ་དེ་ཡང་ཕུང་པོ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་བོ་ཞེས་པའོ། །ཁྱབ་པ་ངེས་སླ་ལ། ཕྱོགས་ཆོས་ནི། གང་ཟག་རང་དབང་བ་དང་གྲུབ་སྡེ་གཅིག་གི་རང་བཞིན་དུ་མེད་དེ། ཁྱོད་རྒྱུའི་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཁྱོད་དེ་ལས་རང་བཞིན་གཞན་དུ་མེད་དེ། ཡོད་ན་དམིགས་སུ་རུང་བ་ལ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དེ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་ཀུན་བརྟགས་ཀྱི་བདག་འཛིན་

317

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།གྱི་ཞེན་ཡུལ་རྣམ་པར་བཅད་པ་སྡུག་བསྔལ་བདེན་པའི་ཁྱད་ཆོས་སུ་གྱུར་པའི་སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་འགྲུབ་ལ། རྩ་བའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་
ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་རྣམ་པར་བཅད་པའི་བདག་མེད་གྲུབ་བོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༨༧ ལས། གཉིས་པ་ནི། རང་དབང་བའི་གང་ཟག་ཆོས་
ཅན། རང་བཞིན་གྱིས་མེད་དེ། ཕུང་པོ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་ཡང་མ་གྲུབ། རང་བཞིན་ཐ་དད་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དེ་སྒྲུབ་པ་ལ། ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། རང་དབང་བའི་གང་ཟག་དང་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་མ་གྲུབ་སྟེ། རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་གཞན་དབང་ཅན་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན། དེ་དང་རང་བཞིན་ཐ་དད་དུ་མ་གྲུབ་སྟེ། རང་བཞིན་ཐ་
དད་དུ་གྲུབ་ན་ཚད་མས་དམིགས་སུ་རུང་བ་ལས་དེ་ལྟར་དུ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་གཏན་ཚིགས་གཉིས་པོ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ཀུན་བརྟགས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་རྣམ་པར་བཅད་པའི་སྡུག་བསྔལ་བདེན་པའི་ཁྱད་ཆོས་སྟོང་བདག་མེད་གཉིས་གྲུབ་ལ། རྩ་བའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་རྣམ་པར་བཅད་པའི་བདག་མེད་གྲུབ་པ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཁས་གྲུབ་རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་འཁྲིད་ ༡༣༠ ལས། ཕུང་པོ་དང་མཚན་ཉིད་
མི་མཐུན་པའི་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་ཡོད་དུ་འཛིན་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་གྱིས་མེད་དེ། ད་ལྟར་གྱི་ཕུང་པོ་དང་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་ཡང་མ་
གྲུབ། ཐ་དད་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནས། རང་བཞིན་གྱིས་གཅིག་དང་ཐ་དད་དུ་ཡོད་པར་སྒྲོ་འདོགས་པའི་སྒྲོ་འདོགས་དེ་གཉིས་ཀ་སྒྲོ་འདོགས་ཀུན་

318

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བཏགས་ཡིན་ལ། དེ་གཉིས་ཀྱི་དངོས་གཉེན་དུ་གྱུར་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་གཅིག་
དང་ཐ་དད་དུ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ངེས་པའི་བློ་དེས་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་འཛིན་སྟངས་སུ་གྱུར་
པའི་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་ཁེགས་པར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༨༢ ལས། རི་བོང་གི་རྭས་ཕུག་པ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ལྟར་སྣང་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་ན། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་ཡོད་དགོས་པས། གང་ཟག་གི་བདག་ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ ༧༡༤ ལས། དེས་ན་གཞན་གྲགས་ཀྱི་སྦྱོར་བའི་ཆོས་
ཅན་དང་ཆོས་དང་རྟགས་རྣམས་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི། ཁོས་ཡོད་པར་
ཁས་བླངས་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་གོ །ཞེས་རྟགས་ཡང་དག་གི་རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་ངེས་པར་དུ་ཐ་སྙད་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་གཉིས་པའི་ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༤༥༨ ལས། གཉིས་པ་དེ་འགོག་པའི་རིགས་པ་ནི། གང་ཟག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཕུང་པོ་ལ་བཏགས་པ་ཙམ་མིན་པའི་རང་དབང་བར་མེད་དེ། དེ་ལྟར་ཡོད་ན་དམིགས་སུ་རུང་བས་ལ་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་དང་། གང་ཟག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རང་དབང་བའི་རྫས་སུ་བདེན་པར་མེད་དེ། ཁྱོད་ཕུང་པོ་དང་བདེན་པའི་གཅིག་དང་བདེན་པའི་ཐ་དད་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲུབ་ཅིང་། རྟགས་དེའི་ཁྱད་པ་ངེས་སླ་ལ། གང་ཟག་རང་དབང་བ་དང་ཕུང་པོ་བདེན་པའི་

319

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གཅིག་མིན་ཏེ། ཕུང་པོ་ནི་མི་རྟག་ཅིང་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདེན་པའི་ཐ་དད་དུ་མེད་དེ། ཡོད་ན་ཕུང་པོ་ལས་རྫས་ཐ་དད་པའི་གང་ཟག་རང་དབང་བ་དམིགས་དགོས་པ་ལ་དེ་འདྲ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པར་བྱེད་ཅིང་། གང་ཟག་གི་བདག་ཆོས་ཅན། མེད་དེ། མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ནི་མི་སྲིད་དེ། དེ་འདྲའི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་ན་རྟགས་ཆོས་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། མ་དམིགས་པ་དང་མེད་པ་ལ་འབྲེལ་བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༩༧ ལས། ཚད་མས་མ་དམིགས་པ། མེད་ངེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅེས་གསུངས་སོ། །

རང་རྟེན་ལའོ་ཞེས་པའི་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ངོས་བཟུང་བ།
རང་རྟེན་ལའོ་ཞེས་པའི་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ངོས་བཟུང་བ་ནི། ཚད་
མ་ཀུན་བཏུས་ལས། མངོན་སུམ་དོན་དང་རྗེས་སུ་དཔག །ཡིད་ཆེས་གྲགས་པས་རང་རྟེན་ལའོ། །ཞེས་གསུངས། རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༢༠ ལས། རང་རྟེན་
ལ་ཞེས་པ་ཡང་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་རང་གི་རྟེན་བཀག་ན་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བར་བཤད་ཀྱི། ཆོས་ཅན་འབའ་ཞིག་པ་བཀག་པས་གནོད་པ་ཅི་ཡང་མེད་པར་སྟོན་
པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གྲུབ་པས་ཁྱབ་ཀྱང་། རྟགས་ཡང་དག་གི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་མི་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་བཀག་ན་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བའི་རང་གི་རྟེན་དེ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། རྟགས་རྣམ་བཅད་ཙམ་

320

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དེས་གྲུབ་པའི་སྒྲ་དོན་ནོ། །བྱས་པ་སོགས་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལ་མི་མཚུངས་ཏེ། སྒྲ་ཡི་སྒྲ་དོན་བྱས་པར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། འདི་ལ་འཁྲུལ་ནས་རྟགས་འགོད་པ་ན་གཙོ་བོ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲ་དོན་ངག་གིས་ཟིན་པར་ཆོས་ཅན་དུ་འདོད་པ་ཤིན་ཏུ་མང་ངོ་། །འོ་ན་ཐོག་མེད་བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་ཞེས་ཇི་ལྟར་འཆད་ཅེ་ན། དེ་ནི་གཙོ་བོ་ཞེས་པའི་སྒྲའི་བརྗོད་བྱ་སྒྲ་དོན་ཡིན་པས་གཙོ་བོ་མེད་ཀྱང་། གཙོ་བོ་ཞེས་པའི་སྒྲ་སྦྱོར་བ་མི་འགལ་བར་སྟོན་པ་ཡིན་གྱི། གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་དངོས་སུ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་དགོས་པར་སྟོན་པ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༡༢ ལས། རང་རྟེན་ལའོ་ཞེས་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྩོད་པའི་དུས་ཀུན་ཏུ་རྒོལ་བ་བདག་ཉིད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་

འདོད་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་གང་ཡིན་པའི་ཆོས་དེ་དང་ལྡན་པའི་རང་གི་རྟེན་གཞི་དེ་ལ་གནོད་ན་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པར་འགྱུར་གྱི། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ཆོས་
གཞན་གྱི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་པར་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་མིན་པར་ཤེས་
པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །
དོན་ནི། ཀུན་བཏུས་ལས་རང་རྟེན་ལའོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་

དགོས་པ་ཡོད་དེ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མི་
རྟག་པ་དེ་གང་ལ་ལྡན་པའམ་ཚོགས་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ཆོས་ཅན་སྒྲ་ལ་ཚད་མས་གནོད་ན། སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ལ་ཚད་མས་གནོད་པས་རྟགས་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པར་འགྱུར་གྱི། བསྒྲུབ་བྱ་དེ་དང་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ནམ་

མཁའི་ཡོན་ཏན་དུ་གྱུར་པའི་སྒྲ་ལྟ་བུ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པས་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་

321

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གནོད་མི་དགོས་སོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་བ་སྤྱི་རྟག་

དངོས་ཆོས་ཅན། རང་གི་གསལ་བ་དུ་མ་ལ་དོན་པར་འཕྲོད་འདུ་མ་འབྲེལ་ཏེ། ཆ་
བཅས་ཀྱི་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་དེའང་དེ་འདྲའི་རྟེན་དུ་གྱུར་
པའི་བ་སྤྱི་རྟག་དངོས་དོན་སྤྱི་ལ་ཚད་མས་གནོད་ན་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མས་གནོད་
པར་འགྱུར་གྱི་བ་སྤྱི་རྟག་དངོས་ལ་ཚད་མས་གནོད་པས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མས་
གནོད་པར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། རང་དབང་བའི་བདག་ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་གྱིས་མེད་དེ་ཞེས་སོགས་གོང་ནས་བཤད་པའི་རྟགས་དེ་དག་འདི་དག་དང་འདྲ་མི་འདྲ་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༡༣ ལས། རང་གི་རྟེན་གཞི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་ན་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པར་ཐལ། རྟེན་གཞི་ཆོས་
ཅན་གྲུབ་པ་འགལ་ཞིང་ཁེགས་པར་གྱུར་པ་ཡིས། དེ་ལ་ངེས་པར་བརྟེན་དགོས་པའི་ཆོས་གྲུབ་པར་འགལ་ཞིང་ཁེགས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༦༡༥ ལས། སྐབས་ཀྱི་ཆོས་ཆོས་ཅན་གཉིས་ཀ་ཕན་
ཚུན་རྟེན་དང་བརྟེན་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒོ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་ཡིན་ན་དེའི་ཚེ་རྟེན་ཆོས་ཅན་གང་ལ་ཚད་མས་གནོད་ན། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱང་ཚད་མས་འགོག་དགོས་པས་སྐབས་ཀྱི་དམ་བཅའ་དེ་ལ་ཚད་མས་གནོད་
པའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་ཞེས་བསྟན་པ་ཡིན་ཞིང་། ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༦༡༨ ལས། གང་གི་ཕྱིར་རྒོལ་བ་རང་ཉིད་ཀྱི་འདོད་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཆོས་གང་ཡིན་པ་
དེ་ཉིད་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། ཆོས་དེའི་རྟེན་གཞིར་གྱུར་པའི་ཆོས་ཅན་ལ་

322

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གནོད་པ་ནི་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་ཡིན་གྱི། ཆོས་ཅན་འབའ་ཞིག་པ་ཉིད་
དམ། ཆོས་གཞན་གྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་པས་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་
ལ་གནོད་པ་མིན་ནོ་ཞེས་པ་འདི་རང་རྟེན་ལ་ཞེས་པས་བསྟན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༦༡༠ ལས། རྩོད་པའི་དུས་ཀུན་ཏུ་རྒོལ་བ་བདག་ཉིད་
ཀྱིས་ཞེས་སོགས་གོང་གི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་གསུངས་སོ། །
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༦༣༣ ལས། གཉིས་པ་ནི། རྟགས་དེའི་ཆོས་ཅན་འབའ་ཞིག་པ་བཀག་པས་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་གྱི། རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་གང་
ལ་བརྟེན་པར་གྱུར་པའི་གཞི་ཆོས་ཅན་ཁེགས་ན་དམ་བཅའ་ལ་གནོད་པའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བས་དམ་བཅའ་ཡང་དག་ཡིན་ན་རང་གི་རྟེན་ཆོས་ཅན་ལ་ཚད་མས་མ་བསལ་བ་གཅིག་དགོས་སོ། །ཞེས་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་རང་རྟེན་ལ་ཞེས་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ནས། རང་རྟེན་ཆོས་ཅན་ནི། མི་རྟག་པ་བརྟེན་པའི་གཞི་སྒྲ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་ཁེགས་ན་སྒྲ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་ཁེགས་པས་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་
ལ་གནོད་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༨༡ ལས། གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་ཀྱང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གཞི་གྲུབ་དགོས་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་རྟེན་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་ཚད་མས་གནོད་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་
ལ་ཚད་མས་གནོད་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

323

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༠༥ ལས། མངོན་སུམ་དོན་དང་རྗེས་དཔག་དང་། །ཡིད་འཆེས་གྲགས་པས་རང་རྟེན་ལའོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་རང་གི་རྟེན་དུ་གཞི་གྲུབ་དགོས་པའི་ཆོས་ཅན་བཀག་ན་རྟགས་ཀྱི་སྐྱོན་དུ་སྟོན་པ་ཡིན་
གྱི། ཆོས་ཅན་ཡོད་པ་བཀག་པ་ཙམ་རྟགས་ཀྱི་སྐྱོན་དུ་སྟོན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེའི་
ཕྱིར་རང་རྟེན་ལ་ཞེས་པའི་ཚིག་སྨོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཁས་གྲུབ་རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་འཁྲིད་ ༡༣༠ ལས། སྐབས་ཀྱི་རྟེན་གཞིར་
གྱུར་པའི་ཆོས་ཅན་ལ་༼གནོད་ན་༽གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་ཡིན་
ཞིང་། རྒོལ་བའི་འདོད་པས་དམིགས་པའི་ཆོས་ཅན་ལ་གནོད་ན་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་
བྱ་ལ་གནོད་པ་མིན་ནོ། །དོན་འདི་ནི་དཔལ་ལྡན་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས། རང་རྟེན་ལ་
ཞེས་གསུངས་པས་བསྟན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

རང་རྟེན་ལའོ་ཞེས་པའི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་ངོས་བཟུང་བ།
རང་རྟེན་ལའོ་ཞེས་པའི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་ངོས་བཟུང་བ་ནི། འོ་ན་ཀུན་
བཏུས་ལས། མངོན་སུམ་དོན་དང་རྗེས་སུ་དཔག །ཡིད་ཆེས་གྲགས་པས་རང་རྟེན་ལའོ། །ཞེས་རང་རྟེན་ལ་ཞེས་སྨོས་པའི་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་སྔར་ལྟར་ཡིན་
ན། དེ་ལ་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་གང་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ལ་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་
ཡོད་པ་མ་ཟད། རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་ཡང་ཡོད་དེ། ཁ་ཅིག་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་
མས་གནོད་ཚུལ་ནི། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་པ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པ་འདི་
ཁོ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མས་གནོད་ཚུལ་ཡིན་གྱི་དེ་ལས་གཞན་དུ་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མས་གནོད་ཚུལ་མེད་དོ་ཞེས་པའི་ལོག་རྟོག་དགག་པའི་ཆེད་དམ་དགོས་པ་ཡོད་

324

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པའི་ཕྱིར་འདི་ནི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པའོ། །རང་རྟེན་ལ་ཞེས་པས་དེ་འདྲའི་ལོག་
རྟོག་འགོག་པའི་ཚུལ་ཡང་ཡོད་དེ། ཚིག་དེས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པའི་ཚུལ་ཚོགས་པ་ལ་གནོད་པའི་སྒོ་ནས་གནོད་ཚུལ་གཅིག་དང་། ཡ་གྱལ་ལ་གནོད་པའི་སྒོ་ནས་གནོད་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པས། ཚོགས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་ཚད་མས་གནོད་ན་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པ་མ་ཟད་དེའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་མི་རྟག་པ་དང་ཆོས་ཅན་སྒྲ་ལ་ཚད་མས་གནོད་ནའང་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མས་གནོད་དོ་ཞེས་བསྟན་ལ། དེ་ལྟར་ན་དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་གནོད་ཚུལ་ནི། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་པ་ལ་ཚད་མས་གནོད་ཚུལ་འདི་ཁོ་ནའོ་ཞེས་པའི་
ལོག་རྟོག་དེ་འགོག་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༡༣ ལས། དང་པོ་ནི། རང་གི་རྟེན་ཆོས་ཅན། ཞེས་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། ཚོགས་དོན་དེ་ལ་གནོད་པའི་སྒོ་ཁོ་ན་ནས་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་པ་ཉིད་ཡིན་པར་སེམས་པ་ལྡོག་པའི་
ཆེད་དུ་སྨོས་པ་དེས་ནའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

ཊཱིཀ་ཆེན་ ༦༡༡ ལས། ཡང་ན་དེ་ལྟར་སྨོས་པ་ལས་གཞན་དུ་མ་སྨོས་ན། ཆོས་ཅན་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཅན་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཚོགས་དོན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ཞེས་
བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཚོགས་དོན་དེ་ལ་གནོད་པ་ཉིད་ཁོ་ནས་སྐབས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་
གནོད་པ་ཡིན་པར་སེམས་པ་དེས་ན་དེ་བཟློག་པའི་དོན་དུ་རང་གི་ཆོས་ཅན་སྨོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རྟགས་དེ་དོན་སྒྲུབ་དང་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་དང་ཁྱབ་བྱེད་དང་

325

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གང་ཡིན།
གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རྟགས་དེ་དོན་སྒྲུབ་དང་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་དང་ཁྱབ་བྱེད་དང་རང་
བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གང་ཡིན་ནི། དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་ཟིན་བྲིས་ ༢༤ ལས།

གང་དག་ཡང་དག་པར་ན་གཅིག་དང་དུ་མའི་རང་བཞིན་དང་བྲལ་བ་སྟེ། དེ་གཉིས་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་ནི། དོན་དམ་པར་རང་བཞིན་མེད་དེ། དཔེར་ན་གཟུགས་བརྙན་བཞིན། བདག་དང་གཞན་གྱི་སྡེ་པས་སྨྲས་པའི་དངོས་པོ་འདི་དག་ཀྱང་ཡང་དག་
པར་ན་གཅིག་དང་དུ་མའི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ ༢༥ ལས། རང་བཞིན་ཡོད་པར་གྱུར་པ་སོགས་ཀྱིས་གཅིག་དང་དུ་མ་ལ་ཕུང་གསུམ་སེལ་བ་འདི། གཅིག་དང་དུ་
མ་མ་གཏོགས་པ། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ལྡོག་ཁྱབ་སྒྲུབ་པའི་སྐབས་སུ་འཆད་མོད་
ཀྱང་། འདིར་བཤད་པ་ནི་རྟགས་འདི་ཁྱབ་བྱེད་མི་དམིགས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་དུ་

ཡིན་ཏེ། རང་བཞིན་ལ་གཅིག་དང་དུ་མའི་རང་གཞིན་གང་རུང་གིས་ཁྱབ་པ་དང་། ཁྱབ་བྱེད་དེ་གཉིས་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྟོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ནི་དཀའ་འགྲེལ་གྱི་

དགོངས་པའོ་ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༢༥ ལས། དེ་ཡང་རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མི་དམིགས་པ་ལ། དོན་དང་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་བྱེད་གཉིས་གསུངས་པས། འདི་ནི་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་པ་ཡིན་གྱི། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་མིན་པས། དོན་གྲུབ་ཟིན་པ་ཡང་དོན་ལྡོག་གི་དོན་དུ་མི་གཟུང་ངོ་ཞེས་དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་ཟིན་བྲིས་སུ་

ཡང་ཡང་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་སྙིང་རྒྱན་ ༢༧ ལས། དང་པོ་ནི། བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མ་

326

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གང་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་ན། བདེན་པར་མེད་པས་ཁྱབ་སྟེ། དཔེར་ན་གཟུགས་བརྙན་བཞིན། གཞི་ལམ་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་ཡང་བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མར་མ་གྲུབ་བོ། །ཞེས་བྱ་བ་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཀུན་མཁྱེན་ཕར་ཕྱིན་མཐའ་དཔྱོད་ ༧༩ དུ་དྲངས་པའི་རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་
སྒྲིག་ལས། ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སམ་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེར་དྲངས་པ་ལས། རང་བཞིན་གཅིག་དང་ཐ་དད་
ཀྱིས་སྟོང་པ་དེ་རང་བཞིན་མེད་པའི་དོན་ལྡོག་ཡིན་པས་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཡིན་གྱི་དོན་སྒྲུབ་མིན་ཏེ་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་ཀླུ་དབང་རོལ་མཚོ་ ༥༢ ལས། བདེན་གྲུབ་ཀྱི་
གཅིག་དང་བདེན་གྲུབ་ཀྱི་དུ་མ་གང་རུང་དུ་མེད་པ། གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ། བདེན་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་དུ་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ལས་བཤད་ཅིང་། དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་དཀའ་འགྲེལ་ལས།
རྨོངས་པ་རྣམས་ལ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་ཀྱི་ཐ་སྙད་བྱར་རུང་བ་འདི་རབ་ཏུ་གྲུབ་
པའི་ཕྱིར་དམ་བཅའ་ཕྱོགས་གཅིག་གི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་དམིགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འགྱུར་བ་ལས་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་ཕར་ཕྱིན་མཐའ་དཔྱོད་ ༧༩ ལས།
དང་པོ་ནི། བདེན་གྲུབ་ཀྱི་གཅིག་དང་བདེན་གྲུབ་ཀྱི་དུ་མ་གང་རུང་དུ་མ་གྲུབ་ན།

བདེན་པར་མེད་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན། གཟུགས་བརྙན་བཞིན། གཞི་ལམ་རྣམ་

327

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གསུམ་ཡང་བདེན་གྲུབ་ཀྱི་གཅིག་དང་དེའི་དུ་མར་མ་གྲུབ་བོ། །ཞེས་པ་ནི། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གཉིས་ཀ་ཡིན་ཏེ། རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ལས། ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སམ། རང་བཞིན་
མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྟོང་ཐུན་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ ༡༤༣ ལས། གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི་

རྟགས་འདི་རྒྱན་ལས་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པར་བཤད་ཅིང་། ཆོས་གང་ལའང་བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མ་གང་གིའང་དོན་སྒྲོ་མི་འདོགས་པར། བདེན་པའི་དོན་སྒྲོ་འདོགས་པ་ཕུང་པོ་གསུམ་པའི་དོན་གྱི་སྒྲོ་འདོགས་སྐྱེ་ས་མེད་པས་ཐ་སྙད་འབའ་
ཞིག་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཕྱིར་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ལ་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྗེ་བཙུན་རྣམ་འགྲེལ་ ༢༢༤ ལས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་དགོས་ཏེ།
དེ་ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་དགོས་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་པ་ལུང་དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༢༩ ལས། འབྲེལ་ཡུལ་ལ་ངོ་བོ་རྒྱུ་འབྲས་བུ་གསུམ་དུ་ངེས་ཤིང་། ངོ་བོ་ལ་ཁྱབ་ཆེ་བ་དང་མཉམ་པ་གཉིས་སུ་ངེས་ལ། ཁྱབ་བྱེད་སྣང་རུང་ཡིན་ན་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་འཇུག་དུས་དང་། ཁྱབ་མཉམ་སྣང་དུ་རུང་ན་བཤད་པ་ལྟར་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་འཇུག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

328

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༢༡༨ ལས། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས། འབྲེལ་ཡུལ་ལ་ཡང་ངོ་བོ་རྒྱུ་འབྲས་གསུམ་དུ་ངེས་ལ། ངོ་བོ་ལ་ཡང་ཁྱབ་ཆེ་བ་དང་ཁྱབ་མཉམ་པ་གཉིས་སུ་ངེས་ལ། ཁྱབ་བྱེད་སྣང་རུང་ཡིན་ན་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་འཇུག་པའི་དུས་དང་། ཁྱབ་མཉམ་སྣང་རུང་ཡིན་ན་སྔར་བཤད་པ་ལྟར་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་འཇུག་པའི་དུས་སོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་དོན་ལ་དཔྱད་ན། ཁ་ཅིག །ལུང་འདིའི་ཚིག་ཟིན་ལྟར་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་
ཡང་དག་ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ལས་ཁྱབ་ཆེ་བའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་
བྱའི་ཆོས་ཀྱི་བདག་གཅིག་པའི་ཁྱབ་བྱེད་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱོར་བ་ཡིན་དགོས་
པ་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་དང་ཁྱབ་མཉམ་པའི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རང་

བཞིན་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་ཚུལ་
གསུམ་ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ནམ་མིན་ཞེ་ན། ཚིག་ཟིན་ལྟར་ན་ཁྱབ་པ་དེ་གཉིས་ཞལ་
གྱིས་བཞེས་པ་འདྲ་ནའང། དོགས་པ་འདི་ཡོད་དེ། བདེན་པའི་གཅིག་དང་བདེན་པའི་དུ་མ་གང་རུང་དུ་མ་གྲུབ་པ་ཆོས་ཅན། སྤྱི་མཚན་བདག་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་
དགག་བྱའི་ཆོས་ལས་ཁྱབ་ཆེ་བའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་བདག་གཅིག་
པའི་ཁྱབ་བྱེད་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་བྱེད་མ་
དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་བྱེད་
མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་མདོ་སྡེ་པས་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདེན་པའི་གཅིག་དང་བདེན་པའི་དུ་མ་གང་རུང་མ་གྲུབ་པ་དེ། གཞི་ལམ་རྣམ་གསུམ་བདེན་

329

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བ་རང་རྒྱུད་པས་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་རྣམ་བཤད་སྙིང་པོ་རྒྱན་ལས་བཤད་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་མི་ནུས་ཏེ། བདེན་པའི་གཅིག་དང་བདེན་པའི་དུ་མ་
གང་རུང་དུ་གྲུབ་པ་དང་། བདེན་གྲུབ་ལ་ཡང་ཁྱབ་ཆེ་ཆུང་མེད། གཅིག་དང་དུ་མ་གང་རུང་དུ་ཡོད་པ་དང་ཡོད་པ་ལ་ཡང་ཁྱབ་ཆེ་ཆུང་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་སོགས་ཀྱང་། དགག་བྱའི་ཆོས་ལས་ཁྱབ་ཆེ་བའི་ཁྱབ་བྱེད་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བ་མ་ཡིན་པར་མངོན་ནོ། །འོ་ན་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས་དེ་ལྟར་གསུངས་པའི་དོན་གང་ཞེ་ན།དེའི་དོན་སྐབས་འདིར་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་དང་། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་འཇུག་དུས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའམ། ཡང་ན་དགག་རྟགས་བཅུ་གཅིག་
ཏུ་ཕྱེ་བའི་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པ་བཞིའི་འཇུག་དུས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །
དེ་ལས་འཕྲོས་ཏེ་སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་ ༤༤ ལས། ཁ་ཅིག །གཞི་ལམ་
རྣམ་གསུམ་ཆོས་ཅན། བདེན་པར་མེད་དེ། བདེན་པའི་གཅིག་ཏུ་ཡང་མེད། བདེན་པའི་དུ་མར་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བདེན་པའི་གཅིག་ཏུ་མེད་དེ། ཆ་བཅས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཆ་བཅས་ཡིན་ན་སྣང་ཚུལ་ལ་རང་གི་ཆ་ཤས་
རྣམས་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་སྣང་ཡང་གནས་ཚུལ་ལ་རང་གི་ཆ་ཤས་རྣམས་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་གྲུབ་པས་ཁྱབ། དེ་ཡིན་ན་བརྫུན་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དེ་ཡིན་ན་བདེན་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དེ་ཡིན་ན་བདེན་གྲུབ་ཀྱི་གཅིག་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། དེ་

330

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཆོས་ཅན། ཆ་བཅས་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པ་གང་ཞིག །ཆ་བཅས་དང་ཆ་མེད་དངོས་འགལ་ཡིན། ཆ་མེད་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། བདེན་པའི་གཅིག་མེད་པར་ཐལ། དམ་བཅའ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། བུམ་པའི་ཆོས་ཉིད་དེ་
བདེན་པའི་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་བདེན་པ་དང་གཅིག་གི་གཞི་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་བདེན་པ་དང་དུ་མའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་དེ། བུམ་པའི་ཆོས་ཉིད་དང་ཀ་བའི་ཆོས་ཉིད་གཉིས་པོ་དེ་བདེན་པ་དང་དུ་མའི་གཞི་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཏེ། བདེན་པ་གང་ཞིག །དུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
རང་འགྲེལ་ལས། རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་ནི། གཉིས་ཀའི་ཡང་གཏན་ཚིགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ཤཱཀྱ་བློས། གཉིས་
ཀའི་ཡང་ཞེས་བྱ་བ་ནི། དགག་པ་དང་དགག་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱིའོ་ཞེས་དང་། འཐད་
ལྡན་ལས། འབྲས་བུ་དང་ཁྱབ་པར་བྱ་བ་ལྟར་མི་རུང་བ་ནི། རྒྱུ་དང་ཁྱབ་པར་བྱེད་པ་མི་དམིགས་པས་དངོས་པོ་མེད་པ་དང་། མེད་པའི་ཐ་སྙད་གཉིས་ཀ་གོ་བར་བྱེད་ལ། འབྲས་བུ་དང་ཁྱབ་པར་བྱ་བ་ལྟར་རུང་བ་ལ་ནི། མེད་པའི་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་གོ་བར་ཟད་དོ་ཞེས་གསུངས། ལུང་འདི་རྣམས་ཀྱི་དོན་ནི་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་
དཔྱོད་ ༢༢༤ ལས། རང་ལུགས་ནི། རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་ནི་གཉིས་ཀའི་ཡང་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་བཤད་དང་། སྔར་དྲངས་པའི་འཐད་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་དོན་ནི། རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་

རྟགས་ཡང་དག་དང་། ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་ཀ་ཡོད་དེ། མེ་མེད་
པ་དེ་མེ་མེད་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོར་དུ་བ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པར་སྒྲུབ་པའི་དོན་

331

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། དེ་གཞི་དེར་དུ་བ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་ཡང་
དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་ཀ་ཡོད་
དེ། ཤིང་མེད་པ་དེ། ཤིང་མེད་ཀྱི་བྲག་རྫོང་ན་ཤ་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་
ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། དེ་གཞི་དེར་ཤ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པར་སྒྲུབ་པའི་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་དགོས་ཏེ།
དེ་ཡིན་ན། ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལུང་དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༡༦ ལས། ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡིན་ན།
དེ་ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་ལྡོག་ཆོས་གང་ཡིན་ལ་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བ་ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༡༦ ལས། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག །ཁྱོད་
ཀྱི་དངོས་ཀྱི་ལྡོག་ཕྱོགས་ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་
པ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༢༧ ལས། ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཆོས་དེའི་བདག་གཅིག་པའི་ཁྱབ་བྱེད་བཀག་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་ཆོས་དེ་དངོས་སུ་འགོག་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས།

332

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༢༩ ལས། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞི་ངོས་གཟུང་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཆོས་དེ་དམིགས་པའི་ཚད་མ་བཀག་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་ཆོས་དེ་བཀག་ཙམ་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༡༧༨ ལས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་
རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་བདག་

གཅིག་པའི་ཁྱབ་བྱེད་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བ། དཔེར་ན། ཕོ་རྫ་སྟུག་པོ་དང་ལྡན་པའི་ཤིང་གིས་དག་པའི་བྲག་རྫོང་ན་ཆོས་ཅན། ཤ་པ་མེད་དེ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༧༩ ལས། གསུམ་པ་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་
ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བ། དཔེར་ན་བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་ས་ཕྱོགས་ན་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་མེད་དེ། བུམ་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༡༨༠ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་ཟླ་བཀག་པའི་
མེད་དགག་རྟགས་སུ་སྦྱར་བ་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་
དག་གི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན། མེ་མེད་པ་ཆོས་ཅན། མེ་མེད་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོར་དུ་བ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། མཚོན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནས། འདོད་ན། དུ་བ་ཡོད་པའི་འབྲེལ་ཟླ་བཀག་པའི་མེད་དགག་རྟགས་སུ་སྦྱར་བར་ཐལ་

333

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ལོ། །འདོད་ན། དེ་རྟགས་སུ་བཀོད་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༨༠ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་
ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བ་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན། མེ་མེད་པ་ཆོས་ཅན། མེ་མེད་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོར་དུ་བ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། མཚོན་བྱ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། མེ་མེད་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོའི་ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྟགས་སྦྱོར་
དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་བཀག་པ་རྟགས་སུ་སྦྱར་བ་ཡིན་པར་ཐལ་
ལོ། །འདོད་ན་སྔར་བཞིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །
མདོར་ན་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་
དམིགས་ཅེས་པའི་རང་བཞིན་དེ་ལ་ཆོས་རང་རང་གི་མཚན་ཉིད་རང་ལ་གོ་ཚུལ་ཞིག་དང་། ཆོས་རང་རང་གི་བདག་ཉིད་གཅིག་པ་ཙམ་ལ་གོ་ཚུལ་བཅས་གཉིས་སུ་ཡོད་ཟེར་ནས་དོགས་པ་དཔྱད་དགོས་སྙམ།
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༢༢༦ ལས། དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་
ཡང་དག་དང་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་སྤྱིར་མི་འགལ་ཡང་། བསྒྲུབ་
བྱ་གཅིག་ལ་ལྟོས་ནས་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་

ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དོན་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་དགོས། དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྱི་
རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༢༩༩ ལས། གསུམ་པ་རྟགས་ཡང་དག་ལ་

334

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྒྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག །ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་

ཡང་དག །དོན་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག །ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག །དོན་དང་ཐ་སྙད་གཉིས་ཀ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་ལྔ་ལས།

ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༠༠ ལས། དེ་གང་ཞིག །༼ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག །༽ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་གཟུང་བྱ་ཡང་
ཡིན། མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་སྲིད། མཚོན་བྱ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་སྲིད་པ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དོན་དང་ཐ་སྙད་གཉིས་ཀ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་

གི་མཚན་ཉིད། ཞེས་པ་ནས། བྱས་པ་དེ་སྒྲ་སྐད་ཅིག་མར་ཚད་མས་གྲུབ་ཟིན་གྱི་རྒོལ་བ་ཡང་དག་གི་ངོར་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་

ཡང་དག་ཡིན་ཀྱང་། སྤྱིར་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དོན་དང་ཐ་སྙད་གཉིས་ཀ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་

དག་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་སྐད་ཅིག་མར་ཚད་མས་མ་ངེས་པའི་རྒོལ་བའི་ངོར་དོན་དང་ཐ་སྙད་གཉིས་ཀ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༢༡༨ ལས། སྒྲ་འཇིག་པར་བསྒྲུབ་པ་ལ་དངོས་པོ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཡང་བལྟོས་པ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་བློ་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་བློ་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་ལ་བལྟོས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། དངོས་པོ་ཚད་མས་ངེས་པ་ལ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ངེས་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ཀྱང་དངོས་པོ་བརྗོད་པའི་སྒྲ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དོན་བྱེད་ནུས་པ་འཕེན་པའི་ངེས་པ་མེད་
དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བ་དེ་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་གང་གི་དབང་དུ་བྱས་

335

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པ་ཡིན་མིན།
གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བ་དེ་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་གང་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་མིན་ནི། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༦༡ ལས། འདི་དག་ཀྱང་སྒྲུབ་རྟགས་དང་དེ་ཡང་གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པར་སེམས་ཏེ། རྒོལ་
ཕྱིར་རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལ་བལྟོས་མི་དགོས་པའི་རྟགས་དང་། གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་དགོས་པའི་དགག་རྟགས་མཐོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་ལུང་འགལ་བཞི་པའི་
སྐབས་སུ་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༩༥ ལས། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་། སྒྲུབ་རྟགས་ལ་ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པ་ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་སྐྱོན་ཡིན་ཅིང་། མི་མཐུན་
དཔེ་གཞི་མ་གྲུབ་པས་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པ་ལ་མི་གནོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས།
རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༨༠ ལས། མདོ་རང་འགྲེལ་ལས་འདི་ལྟར་བཤད་པ་རྣམས་གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་དབང་དུ་བྱས་
པ་ཡིན་གྱི་རྟགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྒོལ་ཕྱིར་རྒོལ་གཉིས་
ཀ་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པའི་རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ནང་ནས་ཀྱང་སྒྲུབ་རྟགས་ཀྱི་དབང་དུ་

བྱས་པ་ཡིན་གྱི་གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་མ་ཡིན་
ཏེ། གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་
པའི་ཕྱིར། ཆ་བཅས་ཀྱི་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པ་དེ། བ་ལང་གི་སྤྱི་རྟག་དངོས་རང་གི་
གསལ་བ་དུ་མ་ལ་དོན་དམ་པར་འཕྲོད་འདུ་མ་འབྲེལ་བར་སྒྲུབ་པའི་གཞན་དོན་

336

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༥༨༦ ལས་ནི། ཊཱིཀ་བྱེད་པ་སྔ་མ་དག་གིས་བཞི་པ་འདི་
སྒྲུབ་རྟགས་གཉིས་པོ་ཁོ་ན་ལ་སྦྱོར་བ་ནི་མ་མཐོང་ཙམ་གྱིས་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པ་
འགོག་པའི་སྐབས་དོན་ཅི་ཡིན་ངོ་མ་ཤེས་པའི་བརླབ་རྡོལ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །ཡང་གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་དགག་བྱ་དགོག་པ་དགག་རྟགས་ལ་སྲིད་ཀྱང་སྒྲུབ་རྟགས་ལ་མི་སྲིད་དོ་སྙམ་དུ་བཟུང་ནས་སྒྲུབ་རྟགས་ཁོ་ན་ལ་སྦྱར་བར་ཡང་མི་བྱ་སྟེ། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། ཤེས་འདོད་ཆོད་ཅན་གཞི་གྲུབ་པས་ཁྱབ་པ་དགོས་ཀྱི། རྟགས་ཡང་དག་གི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ཡིན་ན། གཞི་གྲུབ་མི་
དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་
༦༣༤ ལས། དེས་ན་རྣམ་བཅད་ཙམ་གྱི་དགག་པ་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་
སོང་བ་ཁ་ཅིག་ལ་ནི་གཞི་མ་གྲུབ་པ་རྩོད་གཞིར་བཟུང་བས་སྐྱོན་དུ་མི་འགྱུར་ལ། ཐ་སྙད་སྒྲུབ་རེ་རེ་ཙམ་མ་གཏོགས་བྱས་པ་ལྟ་བུའི་སྒྲུབ་རྟགས་ལ་དེ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་

རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༨༡ ལས། མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་གཟུང་བའི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་དེ། སྐྱེས་བུ་འདི་ཆོས་ཅན། སྡུག་བསྔལ་བ་ཡིན་ཏེ། རི་བོང་གི་རྭས་ཕུག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ། རི་བོང་གི་རྭས་ཕུག་པ་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུ་སྡུག་བསྔལ་བར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་

337

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཕྱོགས་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་བཀོད་
པ་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་མ་ཡིན་པ་དེ། རི་བོང་གི་རྭས་ཕུག་པ་
སྐྱེས་བུ་སྡུག་བསྔལ་བར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ལྟར་སྣང་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུང་བ་ནི། རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་གི་དགོངས་པ་ཡིན་སྲིད་ནའང་། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཐར་ལམ་གསལ་
བྱེད་ལས། སྒྲུབ་རྟགས་ལ་གཞི་མ་གྲུབ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ན། ཕྱོགས་ཆོས་མི་འགྲུབ་ལ། གཞི་མ་གྲུབ་མི་མཐུན་དཔེར་བཟུང་ཡང་། ལྡོག་ཁྱབ་འགྲུབ་པ་ལ་མི་གནོད་པའི་ཕྱིར་དང་ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

གཉིས་པ་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་རྣམ་བཞག་བཤད་པ་ལ།

དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དབྱེ་བ་ཇི་ཡོད་ཀྱི་སྐབས་ནི།
དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་རིགས་བསྡུ་ན། ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ལ་གནོད་པའི་
དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་
སྣང་དང་། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་

པར་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཅས་བཞི་ཡོད་ཅིང་། དེ་རེ་རེ་ལའང་མངོན་སུམ་གྱིས་གནོད་པ་དང་། དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གནོད་པ་དང་། ཡིད་ཆེས་
ཀྱིས་གནོད་པ་དང། གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་ཚད་མས་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་བཞི་བཞིར་ཕྱེ་བས་བཞི་གསུམ་བཅུ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་ཆོག་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་གནོད་
པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་ལ་གོང་དུ་སོང་ཟིན་ལྟར་སློབ་དཔོན་ཡབ་སྲས་གཉིས་

338

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
ཀྱིས་བཞིར་ཕྱེ་བ་གང་ཞིག །དེས་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དང་། ཆོས་ཀྱི་

ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་ལའང་རིགས་འདྲ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་
ཟེར་ཆོག་སྙམ་པས་དཔྱད།

དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཞི་ཀའི་གཞི་མཐུན་འཇོག་ཚུལ།
དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཞི་ཀའི་གཞི་མཐུན་འཇོག་ཚུལ་ནི། འོ་ན་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་དེ་རྣམས་ནང་ཕན་ཚུན་འགལ་བ་ཡིན་ནམ། བཞི་ཀ་ཡིན་པ་གཅིག་ཡོད་དམ་ཟེར་ན། དེ་རྣམས་ནང་ཕན་ཚུན་འགལ་བ་མ་ཡིན་ཞིང་། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཞི་ཀ་ཡིན་པ་གཅིག་ཡོད་དེ། སྨྲ་བ་ཐམས་ཅད་རྫུན་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དམ་བཅའ་དེ་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་གཉིས་ཀ་ལ་
གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཞི་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༣༣ ལས། སྨྲ་བ་ཐམས་ཅད་རྫུན་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དམ་བཅའ་ནི། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་
གཉིས་ཀ་ལ་གནོད་པ་འབབ་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༥༣༣ ལས། འདི་ཡང་སྒྲའི་བརྗོད་ཚུལ་དང་བློའི་སྤུ་རིས་མ་འཆོལ་བར་བྱས་ནས་ཚིག་འདི་ཉིད་སྨྲས་པའི་ཤུགས་ཀྱི་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་
ཁྱད་པར་བཞི་ག་ལ་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་རྟོགས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རིག་བྱེད་པས་ཚིག་ཐམས་ཅད་རྫུན་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དམ་བཅའ་དེ་དེ་བཞི་ཀར་འགྱུར་ཚུལ་ནི། ཚིག་ཐམས་ཅད་རྫུན་ཞེས་པའི་དམ་བཅའ་དེའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་

ནི་ཚིག་ཐམས་ཅད་འཇོག་ལ། ཁྱད་པར་ནི་བདེན་ཚིག་དང་རྫུན་ཚིག་གི་བྱེ་བྲག་

339

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མཐའ་དག་ལ་འཇོག་གོ །ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་འགོག་ཚུལ་ནི་ཚིག་ཐམས་ཅད་དམ་ཚིག་
སྤྱི་ཙམ་ཞིག་གི་འཇོག་ཚུལ་མེད་པར་ཐལ། བདེན་ཚིག་དང་རྫུན་ཚིག་གང་ཡང་འཇོག་ཚུལ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ་བདེན་རྫུན་གྱི་ཚིག་མཐའ་དག་ཁེགས་ན་
ཚིག་ཐམས་ཅད་ཁེགས་པས་སོ། །རྟགས་གྲུབ་སྟེ། བདེན་ཚིག་མེད་པ་གང་ཞིག །དེ་ལྟར་ན་རྫུན་ཚིག་ཀྱང་མེད་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་སླ། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ།
ཚིག་ཐམས་ཅད་རྫུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། ཞེས་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ལ་

གནོད་ཚུལ་དང་། ཁྱད་པར་ལ་གནོད་ཚུལ་ནི། ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་ནི་སྔར་ལྟར་
བདེན་ཚིག་དང་རྫུན་ཚིག་དག་ལ་འཇོག་པ་གང་ཞིག །དེ་དག་སྔར་གྱི་དམ་བཅས་

གནོད་ཚུལ་ནི། བདེན་ཚིག་མེད་པར་ཐལ། ཚིག་ཐམས་ཅད་རྫུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

རྟགས་ཁས། འདོད་ན། རྫུན་ཚིག་ཀྱང་མེད་པར་ཐལ། བདེན་ཚིག་མེད་པའི་ཕྱིར།

ཁྱབ་སྟེ། བདེན་རྫུན་གྱི་ཚིག་གཉིས་ཕན་ཚུན་བལྟོས་ནས་འཇོག་དགོས་པའི་ཕྱིར།

དེ་གཉིས་ཀ་ལ་འདོད་ན། བདེན་རྫུན་གྱི་ཚིག་མཐའ་དག་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །ཞེས་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་ལོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་
༥༣༣ ལས། ཚིག་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་དོན་བདེན་པ་སྟོན་པའི་ནུས་
པ་མེད་པ་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ལ། ཚིག་གང་ལས་ཀྱང་དོན་གོ་བའི་ནུས་པ་མེད་པ་
ཤུགས་ལ་ཁས་བླངས་པས་བདེན་ཚིག་བཀག་ལ། དེ་བཀག་པ་ན་རྫུན་ཚིག་ཀྱང་བཀག་པས་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་མཐའ་དག་བཀག་གོ། །ཞེས་གསུངས།
ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་ནི། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་
སྔར་ལྟར་དོན་བདེན་པ་སྟོན་པའི་ནུས་པ་མེད་པ་ལ་འཇོག་ཅིང་། ཚིག་ཐམས་ཅད་

340

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྫུན་ཡིན་ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་དོན་རྣལ་མ་གོ་བའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་ཤུགས་ལ་ཁས་བླངས་ཤིང་། དེ་ལྟར་ན། དོན་རྣལ་མར་སྟོན་པའི་ནུས་པ་མེད་པའི་རྫུན་ཚིག་སྤྱི་དང་

བྱེ་བྲག་ཐམས་ཅད་ལ་གནོད་པ་འབབ་པས་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པ་
འབབ་པའི་ཚུལ་ཏེ། ཚིག་ཐམས་ཅད་བདེན་པ་ཡིན་ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་བདེན་ཚིག་ཡིན་ན། ཚིག་ཐམས་ཅད་བདེན་ཚིག་ཏུ་འགྱུར་ནས་དོན་རྣལ་མ་གོ་བའི་ནུས་པ་མེད་པའི་ཚིག་མེད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ་ ༧༩ ལས། སྨྲ་བ་ཡོད་མོད་ཀྱིས་ཀྱང་སྨྲས་པ་དང་། སྨྲ་བའི་བདག་ཉིད་རྫུན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའི་
ལྟ་ན་ནི། དེའི་སྨྲ་བའི་བདག་ཉིད་དང་ཡང་རྫུན་པ་ཉིད་གཉིས་ཀ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གསལ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བུ་ནི་གཉིས་ཀའི་རང་གི་ངོ་བོ་བསལ་ཏོ། །ཅི་སྟེ་སྨྲ་བའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་བརྫུན་པ་ཉིད་བསལ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་ན་ནི། གཉིས་ཀའི་བྱེ་བྲག་བསལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༣༣ ལས། སྨྲ་བ་ཐམས་ཅད་རྫུན་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ནས། འདི་ཡང་སྒྲའི་བརྗོད་ཚུལ་དང་བློའི་སྤུ་རིས་མ་འཆོལ་བར་བྱས་ནས་ཚིག་འདི་ཉིད་སྨྲས་པའི་ཤུགས་ཀྱི་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་
བཞི་ག་ལ་གནོད་པ་འབབ་ཚུལ་རྟོགས་པར་བྱའོ་ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ལྟར་སྣང་གཅིག་ལ་གནོད་པ་བཞི་ཀས་གནོད་ཚུལ་རང་གི་སྣང་ཚོད་དང་སྦྱར་ནས་ཅུང་ཟད་གསལ་བཤད་བྱས་པ་གཞུང་དོན་ལ་སོང་བ་ཡིན་མིན་བློ་ལྡན་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །

གཞན་གྱི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད་དང་དེ་འགོག་ཚུལ།

341

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
གཞན་གྱི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད་དང་དེ་འགོག་ཚུལ་ནི། གཞན་
སྡེ་རིགས་པ་ཅན་པས། དམ་བཅའ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་བསྒྲུབ་བྱ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཞེས་སྨྲའོ། །དེ་འགོག་པ་ལ་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་ལས། བསྒྲུབ་བྱ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་འདིར། །བྱ་བ་མེད་ལ་དོན་བཅས་ཉིད། །དེ་ལྟ་ན་ནི་རྟགས་དང་དཔེ། །མ་གྲུབ་བརྗོད་པ་ཐལ་བར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། བྱ་བ་དུས་གསུམ་
ཡུལ་ཅན་ཕྱིར། །དེ་ལྟའི་བདག་མིན་གཞན་དག་ལ། །དེ་ལྟར་བཀོད་དེ་དེ་ཡི་
ཚེ། །མི་འདོད་ནའང་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བློ་བཞིན་ཞེས་དཔྱོད་པ་
བ་དང་གྲངས་ཅན་ལྟ་བུའི་ངོར་བཀོད་པ་ན། སྐབས་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་མ་འོངས་པ་ན་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་རུང་གི་དཔེ་དང་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ཡང་སྐབས་ཀྱི་

བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་བ་ཡིན་པར་ཐལ།བསྒྲུབ་བྱར་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེར་ཐལ། བསྟན་པར་བྱ་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་དུས་གསུམ་ཀའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པས་མ་འོངས་པ་ན་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་རུང་རྣམས་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་དེས་གོ་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་འགོག་ལ། དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་
གསལ་བྱེད་ ༥༣༤ ལས། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་དང་། བློ་ལྟ་བུ་དཔེ་རྟགས་སུ་
གྲུབ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་བདག་ཉིད་མིན་བཞིན་དུ་གཞན་དག་ལ་དེ་ལྟར་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་དཔེ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་དེ། བཀོད་བཞིན་པ་དེའི་ཚེ་ན་བསྒྲུབ་བྱར་མི་འདོད་ནའང་བསྒྲུབ་བྱར་འགྱུར་བར་ཐལ། དཔེ་རྟགས་དེ་དུས་ཕྱིས་སྒྲུབ་དགོས་པའི་
ཕྱིར། ཁྱབ་པར་ཁས་བླངས་ཏེ། བསྟན་པར་བྱ་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་དེ་དུས་གསུམ་

342

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གའི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་དེ་ལ་གཞན་སྡེས་སྐྱོན་སྤོང་འདི་ལྟར་མཛད་དེ། རིགས་པ་ཅན་པ་ན་རེ།
སྔར་གྱི་མཚན་ཉིད་དེ་ཁྱབ་ཆེ་བའི་སྐྱོན་མེད་དེ་བྱ་བའི་སྒྲ་ད་ལྟར་བ་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ལན་གཅིག་དང་། ལས་ལ་བྱེད་པ་པོའི་རྐྱེན་ཡོད་པས་བསྒྲུབ་བྱར་བཟུང་བ་ཁོ་ན་ལ་གོ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ལན་གཅིག་དང་། གཞན་ཡང་དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་བརྗོད་པ་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ཡི་ནང་ནས་དམ་བཅའི་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བསྒྲུབ་བྱར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེས་པའི་ལན་གཅིག་དང་། གཞན་
ཡང་དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ། གྲུབ་མཐའ་བཞིའི་ནང་ནས་ཁས་བླངས་པའི་གྲུབ་མཐའ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་སྐྱོན་སྤོང་གཅིག་བཅས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བར་བསྟན་པར་བྱ་བ་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་དུ་ཁས་ལེན་པ་ལ་དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དམ་བཅའ་ཐལ་བའི་སྒོ་ནས་མཚན་ཉིད་ཁྱབ་ཆེ་བའི་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེས་སྐྱོན་སྤོང་རིགས་བཞི་ཡོད་ཅིང་དེ་དག་འགོག་ཚུལ་ཡང་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་དུ་གསལ་ཞིང་གོ་སླའོ། །

རིགས་པ་ཅན་པའི་མཚན་གཞི་ལ་བརྟགས་ལ་དགག་པ།
མཚན་གཞི་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པ་ནི། འོ་ན་རིགས་པ་ཅན་པ་ཁྱོད་
ཀྱིས། བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་མི་འཐད་པ་མ་ཟད་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་གཞི་ཡང་མི་འཐད་པར་ཐལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་ཏེ། སྐྱེ་ལྡན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན་ཞེས་པའི་རྟགས་ལྟ་བུ་ལ་ཆོས་དང་། ཆོས་ཅན་དང་། དེ་གཉིས་ཀ་དང་། ཚོགས་པ་བཅས་གང་བསྒྲུབ་བྱར་བཞག་ནའང་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར།

343

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དེར་ཐལ། དཔེ་དང་ཆོས་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པར་དེ། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དང་། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དང་ཆོས་མཐུན་པས་དེའི་ཆོས་ཡོད་པ་ཅན་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་ཁས་བླངས་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་འགོག་པར་མཛད་དོ། །
དེའི་ཚུལ་ཡང་། ཁོ་ན་རེ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མི་རྟག་པ་དེ་རྟགས་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཟེར་ན། མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་གིས་མ་གྲུབ་
པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་ན། སྐྱེ་
ལྡན་ཆོས་ཅན་ཆོས་མི་རྟག་པ་དེ་དཔེ་བུམ་པ་དང་ཆོས་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་
མཚན་ཉིད་འཇོག་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ་ལོ་ཞེས་འགོག་པ་ལ། ཀུན་ལས་བཏུས་ལས།ཆོས་བསྒྲུབ་བྱ་ན་ཆོས་མཐུན་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
གལ་ཏེ་ཁོ་ན་རེ། ཆོས་ཅན་སྒྲ་དེ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྒོལ་བ་དེ་ལ་ཁྱོད་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་དུ་རྟགས་

བཀོད་པ་དོན་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོག་པ་ལ། ཀུན་ལས་བཏུས་ལས། ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱ་རྟགས་དོན་མེད། ། ཅེས་གསུངས་སོ། །
གལ་ཏེ་ཁོ་ན་རེ། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གཉིས་ཀ་རྟགས་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་མི་འཐད་དེ། སྔར་གྱི་སྐྱོན་གཉིས་ཀ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཅེས་འགོག་པ་ལ།
མདོ་རང་འགྲེལ་ལས། ཅི་སྟེ་གཉིས་ཀ་ཡིན་ན་གཉིས་ཀའི་ཡང་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་ཞེས་གསུངས་སོ། །

344

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གལ་ཏེ་ཁོ་ན་རེ། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་ཚོགས་པ་རྟགས་དེའི་བསྒྲུབ་བྱ་
ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། རིགས་པ་ཅན་པ་ལྟར་ན་སྒྲས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་མི་རྟག་པ་དང་། མི་རྟག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྒྲ་དག་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། དམ་
བཅའ་དེའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཚོགས་པ་ཅན་དང་ཚོགས་པ་གཅིག་ཏུ་ཁས་བླངས་པས་
སོ། །འདོད་ན་དཔེ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཁས་བླངས་པ་དང་འགལ་བའི་ཚུལ་སྔར་ལྟར་སྦྱར་ཞིང་འགོག་གོ །དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཚོགས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་ཡིན་ནའང་། །གཉིས་པོ་ཕན་ཚུན་ཁྱད་པར་ཅན། །བསྒྲུབ་བྱ་དེ་ཚེ་གཏན་ཚིགས་དང་། །དཔེ་ཡི་མཚན་ཉིད་མ་གྲུབ་འགྱུར། །ཞེས་འགོག་གོ །

ངེས་བཟུང་སྦྱར་ས་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པ།
ཁོ་ནའི་ཚིག་གི་ངེས་བཟུང་སྦྱར་ས་ལ་བརྟགས་ནས་འགོག་ཚུལ་ནི། རིགས་པ་ཅན་པ་ན་རེ། ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་པ་ལྟར་ཁོ་བོས་ཀྱང་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་
ཉིད་ལ་ངེས་བཟུང་གི་ཚིག་སྦྱར་བས་དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་བསྒྲུབ་བྱར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་ན། འོ་ན་ཁོ་ནའི་ཚིག་དེ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་སྦྱོར་རམ། གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་སྦྱོར། མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་སྦྱོར་ཟེར་ན། དེ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་མ་ཟིན་པ་ཞིག་དགོས་ཞེས་ཤེས་པའི་
ཆེད་དུ་ཡིན་ནམ། སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་རྣམས་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན་མི་འཐད་དེ། ངེས་བཟུང་མ་སྨོས་ཀྱང་དོན་དེ་སྒྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་བསྟན་པའི་ཤུགས་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་མ་

ཟིན་པ་གཅིག་དགོས་པ་གོ་བའི་ཕྱིར་རོ། །

345

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་རྣམས་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ངེས་བཟུང་སྨོས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་འདྲའི་ཆེད་དུ་ངེས་བཟུང་དོན་མེད་པར་ཐལ། དེ་མ་སྨོས་ཀྱང་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་ལ་བསྒྲུབ་བྱར་དོགས་པའང་མེད་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རིགས་པ་ཅན་པ་རང་ཉིད་
ཀྱི་གཏན་ཚིགས་དང་དཔེ་ལ་སོགས་པའི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པའི་ཚིག་དེ་ཉིད་ཀྱིས་

སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་འཕངས་པ་ཁས་བླངས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་རྣམ་འགྲེལ་ལས། སྒྲུབ་བྱེད་བསྟན་པའི་ཤུགས་ཉིད་ལས། །དོན་དེ་བསྒྲུབ་བྱ་ཉིད་དུ་རྟོགས། །གཏན་ཚིགས་སོགས་མཚན་གྱིས་ཁྱབ་ཕྱིར། །སྒྲུབ་
པར་བྱེད་ལ་དོགས་པའང་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །
གལ་ཏེ་ཁོ་ན་རེ། ངེས་བཟུང་གི་ཚིག་དེ་གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་སྦྱོར་རོ་
ཟེར་ན། དེ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་སྦྱོར་ན་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་རྣམས་བསྒྲུབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག །དེའི་ཆེད་དུ་ངེས་བཟུང་སྨོས་མི་དགོས་པར་ཐལ། རིགས་པ་ཅན་པ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཀོད་བཞིན་པ་
བསྒྲུབ་བྱ་མིན་པས་ཁྱབ་པ་འཕངས་པར་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་ངེས་
བཟུང་གི་ཚིག་དེ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་ཐལ། དེ་དང་གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་གང་རུང་ངེས་ཤིང་། གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་མི་འཐད་པ་སྔར་གྱི་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན།
དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དམ་བཅའ་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་སོ་ན་གནས་སོ་ཞེས་འགོག་པར་མཛད་དེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། སྔར་ངེས་བཟུང་ན་དེ་ཡིས་ནི། །དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་བརྗོད་དོན་མེད། །དེའི་ཕྱིར་ཤུགས་ཀྱིས་དེར་བརྗོད་པས། །ཁྱབ་པའི་འབྲས་ཅན་

346

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡིན་པར་རྟོགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྩ་ཚིག་འདི་དག་གི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་དང་། ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་སོགས་སུ་གཟིགས་ཞིབ་
གནང་དགོས་སོ། །

སློབ་དཔོན་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཞི་འགོག་ཚུལ།
སློབ་དཔོན་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཞི་འགོག་ཚུལ་ནི། འོ་
ན་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་བཞི་པོ་དེ་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་ཚུལ་
ཇི་ལྟར་འགོག་ཅེ་ན། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས། སྒྲ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན། བུམ་པ་རྟག །རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་མ་ཡིན། རི་བོང་ཅན་ཟླ་བ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་ལ། མངོན་
སུམ་དང། དངོས་རྟགས། ཡིད་ཆེས། གྲགས་པ་དག་གི་གནོད་ཚུལ་གྱི་དཔེ་དངོས་སུ་བསྟན་ནས་འགོག་པར་མཛད་ཅིང་། ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་
དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གསུམ་ལ་དཔེ་དང་
གནོད་ཚུལ་རྒྱས་པར་མ་བསྟན་ཏོ། །
འོ་ན་མདོ་མཛད་པས་ལྟར་སྣང་གསུམ་པོ་དེ་དག་ལ་གནོད་ཚུལ་མ་བསྟན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་སྐྱོན་མེད་དེ། གདུལ་བྱའི་དབང་པོ་ལ་ལྟོས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་

གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་རྒྱས་པར་བསྟན་པས། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གཞན་གསུམ་ལ་གནོད་ཚུལ་རྟོགས་ནུས་པས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་གྱི་དམ་

བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་དམ་བཅའ་ཕྱི་མ་གསུམ་གྱི་དཔེ་མི་
བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དེ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས།

347

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འདིས་སྒྲུབ་ཡན་ལག་གྱུར་པ་ཡི། །ཆོས་ཅན་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། །ཆོས་ཅན་
རང་གི་ངོ་བོ་ལ། །གནོད་པ་དག་ནི་བསྟན་པ་ཡིན། ། ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་ཐར་

ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༢༣ ལས། དང་པོ་ནི། ཞེས་པ་ནས། ཆོས་ཀྱོ་ངོ་བོ་ལ་གནོད་པ་འབབ་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་འདིས་བསྒྲུབ་བྱའི་ཡན་ལག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡི་ཆོས་ཅན་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། ཆོས་ཅན་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་ཚད་མས་
གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་དག་ཀྱང་བསྟན་པ་སྟེ་རྟོགས་ནུས་པས་དངོས་སུ་མ་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་ལྟར་སྣང་བཞི་པོ་དེ་འགོག་ཚུལ་ཇི་
ལྟར་ཞེ་ན། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པས་ནི། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་བརྗོད་པའི་སྐབས་སུ་བྱེ་བྲག་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་དཔེ་
དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་
འགོག་ཚུལ་དངོས་སུ་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པས་ཆོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དང་། ཆོས་ཀྱི་

ངོ་བོ་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་འགོག་ཚུལ་མ་བསྟན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་སྐྱོན་མེད་དེ། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་འགོག་ཚུལ་བསྟན་པ་ཉིད་
ཀྱིས་ལྟར་སྣང་གཞན་གསུམ་ལ་གནོད་ཚུལ་ཡང་གོ་ཞིང་རྟོགས་ནུས་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེ་ལ་དོན་ནི་བསྟན་པ་ཡི། །དོན་དུ་དཔེ་ནི་ཕྱོགས་ཙམ་བརྗོད། །ཅེས་དང་། ཁས་བླངས་རང་གི་ཚིག་སོགས་ཀྱིས། །གནོད་པ་དག་ནི་སྲིད་
པས་ན། །ཇི་སྐད་བཤད་པའི་ཕྱོགས་ཀྱིས་ནི། །དཔེར་བརྗོད་གཞན་ཡང་རྟོགས་

348

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༢༤ ལས། དེ་ལ་འདིར་བྱེ་བྲག་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་ཚུལ་གྱི་དཔེའི་ཕྱོགས་ཙམ་ཞིག་བརྗོད་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གསུམ་ལ་གནོད་པའི་དོན་བསྟན་ཅིང་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་གནོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྣང་གི་གནོད་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་
ནི། ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན། ཡན་ལག་དག་ལས་གཞན་པའི་ཡན་ལག་ཅན་རྫས་གཞན་དུ་མེད་དེ། སྲང་དམའ་བའི་ཁྱད་པར་མི་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་མངོན་སུམ་གྱིས་

གནོད་པའི་ལྟར་སྣང་གི་གནོད་བྱེད་ཀྱི་དཔེའ། །དེ་ལྟར་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་ ོབྱེད་ ༥༢༤ ལས། གནོད་བྱེད་ཀྱི་དཔེ་ནི། ཞེས་པ་ནས། སྤྱི་དོན་གཞན་སོགས་
ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དུ་དམ་བཅས་པས་དེ་ལ་གནོད་པ་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །

གཞན་གྱི་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་དགག་པའི་སྐབས་ཀྱི་

གྲུབ་མཐའ་བཞིའི་ངོས་འཛིན།
གཞན་གྱི་དམ་བཅའི་མཚན་ཉིད་དགག་པའི་སྐབས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་བཞིའི་
ངོས་འཛིན་ནི། ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༦༤༩ ལས། གཞན་ཡང་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་པའི་གྲུབ་མཐའ་དང་། སོ་སོའི་རྒྱུད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་དང་། སྐབས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་

དང་། ཁས་བླངས་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྟེ་གྲུབ་མཐའ་བཞི་ཡོད་ལ། ཞེས་པ་ནས། དེ་ལ་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ནི། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་ཡོད་དོ་

349

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། གཞལ་བྱ་འཇལ་བའི་ཚད་མ་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཐམས་
ཅད་ཀྱིས་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སོ་སོའི་རྒྱུད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ནི། བདག་ཡོད་ཅེས་
པ་དང་མེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་སོ་སོ་ལ་ངེས་པའི་འདོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །སྐབས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ནི། ལུས་ཅན་མིན་པའི་བདག་ཤི་ནས་རྣམ་
སྨིན་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། བདག་ཁས་བླངས་པའི་སྐབས་ཀྱི་འདོད་པ་
ཁྱད་པར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁས་བླངས་པའི་གྲུབ་མཐའ་ནི། མ་བརྟགས་པར་
ཁྱད་གཞི་ཙམ་ཞིག་དང་པོར་ཁས་བླངས་ནས། དེའི་རྗེས་སུ་མི་རྟག་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པའི་ཁྱད་པར་ལ་དཔྱོད་པའོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཞེས་པའི་བར་གསུངས།སྤྱི་དོན་རིགས་རྒྱན་ ༢༩༠ ལས་འདི་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་གསུངས་
སོ། །རྣམ་བཤད་ཐཪ་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༣༦ ལས། གྲུབ་མཐའ་བཞི་པོ། རྒྱུད་ཐམས་ཅད་པ་དང་། མི་མཐུན་པའི་རྒྱུད་དང་། དབང་དུ་བྱེད་པ་དང་། ཁས་བླངས་པ་དག་ལས་ཁས་བླངས་པའི་གྲུབ་མཐའ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན་ཞེས་མིང་ཅུང་ཙམ་མི་འདྲ་ཡང་འགལ་བ་མེད་དེ། མི་མཐུན་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་དང་རྒྱུད་སོ་སོའི་
གྲུབ་མཐའ་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཙམ་དང་། དབང་དུ་བྱེད་པའི་གྲུབ་མཐའ་དང་། སྐབས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཀྱང་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་གྱི་དོན་ལ་
ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་གྲུབ་མཐའི་གཙོ་བོ་དེའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཡིན་པས་ན་སྐབས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་དང་། དབང་དུ་བྱེད་པའི་
གྲུབ་མཐའ་ཞེས་བྱའོ། །དཔེར་ན་དབང་བསྒྱུར་བ་པོ། བདག་ཡོད་པ་འདོད་པ་ཕྱི་

རོལ་པའི་གྲུབ་མཐའི་སྐབས་ཀྱི་གཙོ་བོ་དང་། དེ་འདྲའི་བདག་མེད་པར་འདོད་པ་

350

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་གྲུབ་མཐའི་སྐབས་ཀྱི་གཙོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། །

ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་བཤད་པ།

གསུམ་པ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་

རེའུ་མིག་ཏུ་འགོད་ཚུལ་ནི།
གོང་གསལ་རེའུ་མིག་ལས་འཕྲོས་པའི་དོན་འགའ་ཞིག་ལས། སྤྱིའི་འཕྲོས་དོན་ནི། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཐམས་ཅད་རེའུ་མིག་དགུ་པོ་འདིར་
འཁོད་པའི་གཏན་ཚིགས་དགུ་པོ་འདིའི་རིགས་སུ་འདུས་སམ་མ་འདུས། འདུས་ན་རྟགས་ཡང་དག་ཐམས་ཅད་རེའུ་མིག་གོང་འོག་གཉིས་སུ་འཁོད་པའི་རྟགས་གཉིས་སུ་འདུས་དགོས་ལ། དེ་ཡང་འབྲས་རང་གི་རྟགས་ཐམས་ཅད་དེ་གཉིས་སུ་འདུས་པ་སླ་མོད། མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་རྣམས་དེར་ཇི་ལྟར་འདུས་ཚུལ་ནི་འོག་ཏུ་གསལ་བ་བཞིན་དང་། འགལ་རྟགས་ཐམས་ཅད་ལོགས་གཉིས་སུ་འཁོད་པའི་རྟགས་གཉིས་སུ་འདུས་པའང་སྒྲུབ་སླ་མོད། དོགས་པའི་གཞི་གཅིག་ནི། མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐམས་ཅད་ཟུར་བཞི་དང་དབུས་ཀྱི་རེའུ་མིག་ཏུ་འཁོད་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་འདུས་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན། ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པ་དང་། ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པ་གང་རུང་མ་
ཡིན་པའི་ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་རྣམས་རེའུ་མིག་དེ་དག་ཏུ་འདུས་ཚུལ་གང་ཡིན་དཔྱད་དགོས་ལ། གལ་ཏེ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཐམས་
ཅད་དགུ་པོ་དེར་མ་འདུས་ན་འདིར་དགུ་པོ་དེར་བཀོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡོད་

351

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དཔྱད་རྒྱུ།
སོ་སོའི་འཕྲོས་དོན་ནི། དོགས་པ་དང་པོ། གཏན་ཚིགས་དང་པོ་ལ། ཁ་
ཅིག །སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་བཤད་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་གཞལ་བྱས་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་ཟེར།
དོགས་པ་གཉིས་པ། གཏན་ཚིགས་ལྔ་པ་ལ། ཁ་ཅིག །སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་བཤད་པ་མི་འཐད་དེ། མཉན་བྱ་མི་རྟག་པ་ལ་ཚད་མས་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར། འདི་ཡང་སྐྱོན་མེད་དེ། དེ་ནི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་
ཅན་དུ་སོང་བའི་རྒོལ་བའི་ངོར་ལ་ལྟོས་ནས་གསུངས་པས་སྐྱོན་མེད་ཅེས་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་དུ་གསལ།
དོགས་པ་གསུམ་པ། གཏན་ཚིགས་དགུ་པ་ལ། ཁ་ཅིག །གཏན་ཚིགས་དགུ་པ་ལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་བཤད་པ་མི་འཐད་དེ། རྟག་པ་ཡིན་ན་ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པས་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་ཚུལ་མེད་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་ཟེར། འདི་ཡང་། སྐྱོན་མེད་དེ། དེ་ནི་བྱེ་བྲག་པའི་བློ་ངོར་ལ་ལྟོས་ནས་གསུངས་

352

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པས་སྐྱོན་མེད་ཅེས་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་དུ་གསལ།
འོ་ན། མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་། གཏན་མེད་དང་། རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་འགོད་རྒྱུ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ཤེས་འདོད་ལ་མི་ལྟོས་པ་མཐུན་
ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་གཏན་མེད་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་འགོད་དཀའ་ལ།
མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ནི། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༡༣ ལས། དང་པོ་ནི། ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོ་ལས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་བཤད་ཀྱང་། དོན་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། རི་བོང་རྭ་མེད་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་གསུངས།
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༡༡ ལས། མཚན་གཞི་རིམ་པ་ལྟར། རི་བོང་རྭ་མེད་པ་དེ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་
དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ནི། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༡༤ ལས། དེས་ན་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་དངོས་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མཚོན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་

353

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པ་ལྟ་བུ། ཞེས་གསུངས།
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༡༡ ལས། དབང་ཤེས་དེ་ཟླ་བ་གཉིས་སྣང་གི་དབང་ཤེས་མངོན་སུམ་དུ་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན། ཞེས་
གསུངས་སོ། །
དེ་ལས་འཕྲོས་ཏེ། མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྐོར་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་ལ།
དེ་ཡང་འཇམ་པའི་དབྱངས་མི་ཡི་གར་གྱི་རྣམ་པར་རོལ་པ་རྗེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་

མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་གསུང་མཐར་ཆགས་སུ་བཀོད་ན། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༡༡ ལས། གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་ལ། མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་
ཆོས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་རྣལ་མར་མ་ངེས། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཡང་མ་ངེས་པ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་
གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། སྐྱོན་གཅོད་ན་གཞི་མཐུན་བསྡུས་ནས་འཇོག་གོ །ཡང་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་ཡང་ཡིན། དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་འགལ་རྟགས་མ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།
གཉིས་པ་ནི། མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་དབྱེ་ན། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས།

354

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་དོན་ལ་དཔྱད་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་
ཡང་ཡོད་པར་མ་ངེས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཡོད་པར་མ་ངེས་པ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།
སྐྱོན་གཅོད་ན་གཞི་མཐུན་བསྡུས་ནས་འཇོག །གཉིས་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་དབྱེ་ན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ནས་མ་མཐོང་ཞིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཀྱང་ཡོད་པ་ལྟར་མ་མཐོང་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་ནས་མ་མཐོང་ཞིང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཀྱང་ཡོད་པ་ལྟར་མ་མཐོང་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཡོད་ཀྱང་ཡོད་པ་ལྟར་མ་མཐོང་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། སྐྱེས་བུ་ཕ་རོལ་པོ་ཆོས་ཅན། ལྷ་ལས་ཚེ་འཕོས་པ་ཡིན་ཏེ། མིག་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། མཉན་བྱ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཁྱོད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས་ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩོད་གཞི་དང་མཐུན་ཕྱོགས་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་གསུམ་གྱི་ནང་ནས།

355

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྩོད་གཞི་ལ་ཡོད་པར་ངེས། དེས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩོད་གཞི་དང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པར་མ་ངེས། རྩོད་གཞི་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པར་མ་ངེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་

ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས་ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་
ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པར་ངེས་པ་དང་། དེས་ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དང་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པར་ངེས་པ་གང་རུང་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་
མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ལྷག་ལྡན་གྱི་
མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་
པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས་ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཡོད་པར་
ངེས་པ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།
དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་དབྱེ་ན། མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། མཐུན་
ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་

ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་

356

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་
ཚིགས་དང་བཞི། དང་པོ་ནི། ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོ་ལས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཤད་ཀྱང་། དོན་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། རི་བོང་རྭ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བ་ལས་བྱུང་སྟེ། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བ་ལས་མ་བྱུང་སྟེ། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། བཞི་པ་ནི། ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོ་ལས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་བཤད་པ་ནི། བྱེ་བྲག་པའི་བློ་ངོ་ལ་ལྟོས་ནས་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་མི་འཇུག་སྟེ། རྟག་པ་ཡིན་ན་རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། བྱེ་བྲག་པའི་ངོ་བོར་རེག་བྱ་ཅན་
མ་ཡིན་པ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་སྟེ། བྱེ་བྲག་པས་རེག་བྱ་ཅན་ཡིན་ལ་རྟག་པ་ཡིན་པའང་འདོད། དེས་རྟག་པ་ཡིན་ལ་རེག་བྱ་ཅན་མ་ཡིན་པའང་འདོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། དེས་འབྱུང་བཞིའི་རྡུལ་ཕྲན་
རྟག་པར་འདོད། རེག་བྱ་ཅན་དུའང་འདོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན། མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་དངོས་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མཚོན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ།
གཉིས་པ་ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། སྒྲ་བཤད་པ་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་
ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས།

357

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་
པ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཡང་དག་ལྷག་ལྡན་དང་། འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །རང་ཉིད་དེ་
སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་

ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ། དཔེར་ན། ངག་སྨྲའི་སྐྱེས་བུ་ཕ་རོལ་པོ་ཆོས་ཅན། ཀུན་མཁྱེན་མ་ཡིན་ཏེ། ངག་སྨྲ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། དེ་གང་ཞིག །རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་
ཚོམ་ཟ་བ། དཔེར་ན། ངག་སྨྲ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཕ་རོལ་པོ་ཆོས་ཅན། ཀུན་མཁྱེན་ཡིན་ཏེ། ངག་སྨྲ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། ངག་སྨྲ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ངག་སྨྲའི་སྐྱེས་བུ་ཕ་རོལ་པོ་ཀུན་མཁྱེན་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཡང་དག་ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་

ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་

ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ལྷག་མར་ལུས་པའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ངག་སྨྲ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ངག་སྨྲའི་སྐྱེས་བུ་ཕ་རོལ་པོ་ཀུན་མཁྱེན་དུ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་

358

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མཚན་ཡོད་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགལ་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་ལ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་
ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་
མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ལྷག་མར་ལུས་པའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༠༩ ལས། གཉིས་པ་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱང་ཡིན། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡིན། སྒྲ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་མ་ཡིན་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་དེ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།
གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་
ཚིགས་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས། དང་པོ་
ལ་མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞི་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་པ་ཡང་ཡིན། གང་
ཟག་དེས་ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་མ་ངེས་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་
ཀྱི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ་མཚན་གཞི་ནི། མཉན་བྱ། སྒྲ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ། སྒྲའི་ལྡོག་པ་རྣམས་རེ་རེ་ནས། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་

359

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ཀ་ཡིན།
གཉིས་པ་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ། མཚན་ཉིད་དང་།
དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ་དང་། གང་ཟག་དེས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ་གང་རུང་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། གཉིས་
པ་ནི། དེ་ལ་དབྱེ་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། ལྷག་ལྡན་
གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། དེ་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་
དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་
ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ནི། དེ་ལ་དབྱེ་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་
བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་

ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དེ་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དེ་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མཐུན་ཕྱོགས་

360

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གཉིས་ཀ་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དེ་དང་བཞི། མཚན་གཞི་རིམ་པ་ལྟར། རི་བོང་རྭ་མེད་པ་དེ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་

གཏན་ཚིགས་དང་། མི་རྟག་པ་དེ། དུང་སྒྲ་རྩོལ་བྱུང་དུ་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དེ་དང་། མི་རྟག་པ་དེ། དུང་སྒྲ་རྩོལ་བྱུང་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དེ་དང་། དབང་ཤེས་དེ། ཟླ་བ་གཉིས་སྣང་གི་དབང་ཤེས་མངོན་སུམ་དུ་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་

གཏན་ཚིགས་ཡིན།
གཉིས་པ་ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཡང་། མཚན་ཉིད་དང་།
དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་
ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ནས། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་
ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་དང་། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ནས། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་གང་རུང་ཡིན་པ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྷག་ལྡན་མ་

ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ནི། ཡང་དག་ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ལས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་

361

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ནས། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡང་དག་ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་
མཚན་ཉིད། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་
དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ནས། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་རིམ་པ་ལྟར། ངག་སྨྲ་བ་དེ། ཀུན་མཁྱེན་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་གང་ཟག་གི་ངོར། ངག་སྨྲ་བའི་ལྷས་བྱིན་ཀུན་མཁྱེན་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་དང་པོ་དང་། ཡང་དེ་
དེའི་ངོར་ངག་སྨྲ་བའི་ལྷས་སྦྱིན་ཀུན་མཁྱེན་དུ་སྒྲུབ་པའི་གཉིས་པ་ཡིན།
གསུམ་པ་དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཡང་། མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞི་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་
ལ་ཡོད་པར་ངེས་པ་དང་། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་མེད་པར་ངེས་པ་གང་རུང་ཡིན་པ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ་མཚན་གཞི་ནི། བུ་རོ་ད་ལྟ་བ་དེ། ཁ་ནང་བུ་རམ་གོང་བུའི་སྟེང་དུ་བུར་གཟུགས་ད་ལྟ་བ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་

362

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མཚན་གཞི་ཡིན། ཞེས་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་ཚུལ་
སྔར་གྱི་དེ་དང་ཅུང་མི་འདྲ་བར་གསུངས་ཡོད།
ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་དང་དབྱེ་ཚུལ་རྣམ་འགྲེལ་
ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༡༣ ལས། དང་པོ་ནི། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས་ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཐུན་
མོང་དུ་ཡོད་པར་ངེས་པ་དང་། དེས་ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དང་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པར་ངེས་པ་གང་རུང་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།
དེ་ལ་དབྱེ་ན། དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་
གཏན་ཚིགས་གཉིས། ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་གཞུང་དུ་མ་ཞིག་ལས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༣༡༠ ལས། གཉིས་པ་ནི། དེ་ལ་དབྱེ་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས། ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་
ཚིགས། དེ་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་གསུམ་ལས། ཞེས་དངོས་རྒྱུ་མ་ངེས་པ་དང་། ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པ་གང་རུང་མིན་པའི་ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་གསུངས་ལ།
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༣༨༥ ལས། གངས་ཅན་གྱི་རིགས་པ་སྨྲ་བ་དག་ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ནི་ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་

363

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བྱེད་མོད། རི་བོང་གི་ཅལ་གྱི་རྗེས་འབྲང་འདི་དག་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ལུང་རིགས་གང་
ཡང་མ་མཐོང་ངོ་། དེ་བས་ན། ལྷག་ལྡན་ཞེས་པ་ནི། ཁྱབ་འབྲེལ་ལ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་ལྷག་

མ་དང་ལྡན་པར་བྱེད་ཀྱི། རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་ངེས་དང་། མི་མཐུན་
ཕྱོགས་ལ་མེད་ངེས་གང་དུ་ཡང་གོ་བར་མི་བྱེད་པ་ལ་བརྗོད་པ་ཡིན་པས་ལྷག་ལྡན་
གྱི་རྟགས་དང་མ་ངེས་པའི་རྟགས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ལ། ཞེས་ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཁོ་ན་ལ་བཤད་པ་མི་འཐད་པ་དང་། ལྷག་ལྡན་གྱི་རྟགས་དང་མ་ངེས་པའི་རྟགས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པར་
གསུངས་སོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༨༥ ལས། མཚན་ཉིད་ནི། དེ་སྒྲུབ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་འབྲེལ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཙམ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྟགས།

དཔེར་ན། ལུས་ལས་འདོད་ཆགས་དཔོག་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་ན། གང་ཞིག་མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས། །ལྡོག་པ་རབ་ཏུ་སྟོན་བྱེད་པ། །དེ་ནི་ཐེ་ཚོམ་རྒྱུ་ཡིན་ཕྱིར། །དེ་
ལ་ལྷག་མ་ལྡན་ཞེས་བརྗོད། །ཅེས་པ་དང་། དེའི་འགྲེལ་བཤད་དུ། ཤཱཀྱ་བློས། ཡང་ལྷག་མ་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཅི་ཡིན་ཅེས་འདྲི་བར་བྱེད་དོ། །མཚན་ཉིད་བསྟན་པའི་ཕྱིར། གང་ཞིག་ཅེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་སྨོས་ཏེ། ལྷག་མ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྒྲ་འདི་ནི་མ་ངེས་པའི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དག་ལེགས་པར་བཤད་པར་འགྱུར་རོ། །མ་ངེས་པའི་རྟགས་འདི་དག་ལ་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་བྲིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༡༠༤ ལས། དང་པོ་ནི། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་

364

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ལས། མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཁྱབ་པ་ལ་ཐེ་ཚམ་ཟ་བར་མ་ངེས་ཏེ། དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་

པ་ནི། ཁྱབ་པ་མེད་ངེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་ལ། ལྷག་ལྡན་ཁྱབ་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བར་འདོད་ན་ཡང་གང་ལ་ངག་སྨྲ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཕ་རོལ་པོ་ཆགས་བྲལ་དུ་སྒྲུབ་པའི་འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེའི་ངོར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཚད་མས་མཐོང་ཞིང། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་དགོས་པས། རྟགས་དང་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྟགས་དེ་ཡིན་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ངེས་པ་ལ་སུན་འབྱིན་ཡང་དག་ཏུ་མཐོང་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་
མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཐེ་ཚོམ་དང་བཅས་པ་ཞེས་བྱ་ཡི། རྗེས་ཁྱབ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་མིན་ནོ། །ཞེས་པས་བསྟན། འདིའི་དོན་ནི། རིགས་གཏེར་ལས། མ་ངེས་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེད་པའི་རྟགས་ཞེས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རྗེས་འབྲང་ཁ་ཅིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ན། རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་འབྲེལ་ལ་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེད་
བྱེད་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། གཞལ་བྱ་ཆོས་ཅན། རང་ཉིད་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་ཁྱབ་འབྲེལ་ལ་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། རང་ཉིད་སྒྲ་རྟག་པར་
སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས། རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་

རྟག་པར་སྒྲུབ་པས་ཁྱབ་པ་མེད་ངེས་སུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། དེས་རང་ཉིད་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་

365

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང། ངག་སྨྲ་ཆོས་ཅན།
རང་ཉིད་ངག་སྨྲའི་སྐྱེས་བུ་ཕ་རོལ་པོ་ཆགས་བྲལ་དུ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་འབྲེལ་ལ་ཐེ་

ཚོམ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཁྱབ་པ་ཁས། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྱབ་

པ་མེད་པར་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེས་རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ནི་ཐེ་ཚོམ་རྒྱུ་ཡིན་ཕྱིར། ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ལུང་དེས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་གྱི་མ་ངེས་

པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ན། རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེས། རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་གཅིག་
དགོས་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། དེས་རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྗེས་ཁྱབ་ལ་ཐེ་
ཚོམ་ཟ་དགོས་པའི་དོན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲ་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ངོས་བཟུང་བ།
རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲ་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་ངོས་བཟུང་བ་ནི། དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་
མུན་སེལ་ ༡༠༠ ལས། རྗོད་བྱེད་ལ་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། མི་ལྡན་རྣམ་
གཅོད་ཀྱི་སྒྲ་དང་། གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲ་དང་། མི་སྲིད་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲ་
དང་གསུམ། མཚན་ཉིད་རིམ་པ་བཞིན། ཚིག་ཕྲད་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་འོག་དེ་མ་ཐག་པར་

366

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྦྱར་ནས་རྗོད་བྱེད། ཁྱད་གཞིའི་འོག་དེ་མ་ཐག་པར་སྦྱར་ནས་རྗོད་བྱེད། བྱ་བ་སྲིད་པའི་འོག་དེ་མ་ཐག་པར་སྦྱར་ནས་རྗོད་བྱེད། ཅེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༥༣ ལས། བྱས་པ་སྒྲ་ལ་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ཞེས་བརྗོད་ན། མི་ལྡན་པ་གཅོད་དེ། ཁྱད་པར་ཡོད་ཆོས་དང་ངེས་གཟུང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སྦྱར་བའི་ཕྱིར། བྱས་པ་སྒྲ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་ཅེས་སྨོས་ན། གཞན་ལ་ལྡན་པ་རྣམ་པར་
གཅོད་དེ། དེའི་ཚེ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡོད་པ་དག་དང་ངེས་གཟུང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། བ་ལས་བེའུ་འབྱུང་བ་སྲིད་པ་ཁོ་ན་ཞེས་སྨོས་ན། ཤིན་ཏུ་མི་སྲིད་པ་རྣམ་པར་གཅོད་པར་བྱེད་དེ། འབྱུང་སྲིད་པའི་བྱ་བ་དག་དང་ངེས་གཟུང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
འོ་ན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲ་ལ་ངེས་གཟུང་དངོས་སུ་སྦྱར་དགོས་སམ་ཞེ་ན།
ངེས་གཟུང་དངོས་སུ་མ་སྦྱར་ཡང་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དབང་གིས་རྣམ་པར་གཅོད་
པ་ཡོད་པ་གསུངས་ཏེ། རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༥༤ ལས། ངེས་བཟུང་དེ་དངོས་སུ་སྦྱར་བ་མེད་ཀྱང་། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དབང་ལས་རྣམ་གཅོད་
དེའི་དོན་ཉིད་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་ན། ངག་རྣམས་ནི་རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དངོས་འགལ་རྣམ་པར་གཅོད་པའི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དཔེར་ན་ནག་པ་འཕོང་སྐྱེན་ཞེས་པའམ། སྲིད་སྒྲུབ་འཕོང་སྐྱེན་ཞེས་པའམ། སྔོན་པོ་མཚོ་སྐྱེས་ལ་སྲིད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པས། རིམ་པ་བཞིན་དུ་ངེས་གཟུང་དངོས་སུ་མ་སྦྱར་ཡང་མི་ལྡན་པ་དང་། གཞན་ལ་ལྡན་པ་དང་། མི་སྲིད་པ་རྣམ་པར་གཅོད་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

367

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འདི་དག་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དབང་གིས་རྣམ་པར་གཅོད་ཚུལ་ནི། འཕོང་སྐྱེན་
པ་ནི་མདའ་འཕེན་མཁས་པ་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ཡང་སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་ན་མདའ་འཕེན་པ་ལ་སྲིད་སྒྲུབ་ལས་མཁས་པ་གཞན་སུ་ཡང་མེད་ལ། ནག་པ་མདའ་འཕེན་པ་ལ་མཁས་པོ་ཡོད་ཀྱང་ཁོང་དང་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད་དོ། །དེའི་ཕྱིར་བརྗོད་པ་པོས་
དོན་དེ་ལ་བསམ་ནས་ཕ་རོལ་པོ་ལ་ནག་པ་འཕོང་སྐྱེན་ཞེས་བརྗོད་ཚེ་ནག་པ་འཕོང་མི་སྐྱེན་པ་གཅོད་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་དེ་དང་འདྲ་བའི་འཕོང་སྐྱེན་གཞན་ཡོད་པ་མི་གཅོད་པས་མི་ལྡན་རྣམ་པར་གཅོད་པ་དང་། སྲིད་སྒྲུབ་འཕོང་སྐྱེན་ཞེས་བརྗོད་ཚེ། སྲིད་སྒྲུབ་དང་འདྲ་བའི་འཕོང་སྐྱེན་གཞན་ཡོད་པ་རྣམ་པར་གཅོད་ནས་སྲིད་སྒྲུབ་འཕོང་སྐྱེན་པར་གོ་བར་བྱེད་པས་གཞན་ལྡན་རྣམ་པར་གཅོད་པའོ། །གསུམ་པ་ནི་ཤེས་སླའོ། །

ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཁོ་ན་བཀོད་པའི་རྒྱུ་མཚན།
ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཁོ་ན་བཀོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། འོ་ན་སྤྱིར་

གཏན་ཚིགས་ལ་ཡང་དག་དང་། ལྟར་སྣང་གཉིས། ལྟར་སྣང་ལ་ཡང་འགལ་མ་ངེས་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་བཅས་གཏན་ཚིགས་དུ་མ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ། སྐབས་འདིར་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་ཁོ་ན་འཆད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། སྐབས་འདིར་རེའུ་མིག་ཏུ་འགོད་བྱའི་གཏན་ཚིགས་ལ། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཁོ་ནར་
ངེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། དེ་གཙོ་ཆེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་དེ་ལྟར་བཀོད་པའི་ཕྱིར།

གཙོ་ཆེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཀྱང་ཡོད་དེ། རྟགས་ཡང་དག་ཐམས་ཅད་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་
གྱི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །ལྟར་སྣང་ལས་ཀྱང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་དང་། མ་

368

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དག་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱིས་ཁྱབ་པས་དེའི་ཕྱིར་ཕྱོགས་
ཆོས་ཅན་ཁོ་ན་འགོད་དོ། །
མདོར་ན་ཚད་མ་མདོར། གང་ཕྱིར་གཏན་ཚིགས་དག་དང་ནི། །དེར་སྣང་
ཕལ་ཆེར་ཕྱོགས་ཆོས་ཉིད། །དེས་ན་གཏན་ཚིགས་སོགས་དོན་གྱི། །སྔོན་དུ་དབྱེ་
བ་བསྟན་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་ལ། དེའི་དོན་ནི། གཏན་ཚིགས་རྣམས་ཀྱི་ནང་

ནས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་དང་པོར་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། གཏན་ཚིགས་
རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་གཙོ་ཆེ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཏན་
ཚིགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་དགོས། འགལ་
རྟགས་དང་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ན་ཡང་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་

ཚིགས་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྨོན་ཊཱིཀ་ ༤༠༤ ལས་གསུངས་སོ། །
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ནི་དགོས་པའི་དབང་གིས་ཡིན་པར་གསུངས་ཏེ།
དེ་ཉིད་ ༥༤༣ ལས། དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། སྐབས་འདིར་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་རབ་དབྱེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། གཏན་ཚིགས་དེ་ལ་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་སྐྱོན་མེད་དེ། འདིར་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བ་མཐའ་དག་འཆད་པ་མ་ཡིན་ལ། དགོས་པའི་དབང་གིས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་
རབ་དབྱེ་ཙམ་འཆད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་དགོས་པ་གང་གི་དབང་དུ་འཆད་ཅེ་ན།
ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་དེ་ལ་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་དང་ཞེས་སོགས་
གསུངས་སོ། །
འོ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་

369

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ནམ། སྐབས་འདིར་གྲངས་དགུར་བསྡུས་ནས་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། དེ་ནི་རྟགས་ཡང་དག་དང་རྟགས་ལྟར་སྣང་གི་དབྱེ་བའི་དོན་བདེ་བླག་ཏུ་ངོས་བཟུང་བའི་ཆེད་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རབ་དབྱེའི་དོན་སྦྱོར་ངག་ཏུ་བརྗོད་བདེ་བར་ངོས་བཟུང་བའི་
ཆེད་དང་། ཡང་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་དང་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་ཚུལ་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེ་ལྟར་ཡང་། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། གཏན་ཚིགས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་དོན། །བདེ་བར་བཟུང་བ་གྲུབ་བྱའི་ཕྱིར། །ཕྱོགས་ཆོས་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་
ཡིས། །མདོར་བསྡུས་པ་ནི་གསུངས་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༥༢ ལས། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དགུར་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཡི་སྒོ་ནས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་མདོར་བསྡུས་པ་གསུངས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། གཏན་ཚིགས་དང་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་གི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཡི་དོན། ཚད་མའི་ཡུལ་དུ་བདེ་བར་བཟུང་བ་གྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་ན་མཐུན་

ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་། ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་དོན་སྦྱོར་ངག་ཏུ་བརྗོད་བདེ་བར་བཟུང་བ་གྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིར་སྔར་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་ལས་འཕྲོས་པ་ཡིན་ཏེ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་སྦྱོར་ངག་འགོད་ཚུལ་གྱི་དབྱེ་བ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་ཡང་། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དགུར་དབྱེ་བ་
ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

370

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་དགུ་སོ་སོའི་དགོས་པ་བཤད་པ།
འོ་ན་སྤྱིའི་དགོས་པ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན་དགུ་པོ་དེ་ལ་དགོས་པ་སོ་སོ་ནས་
ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་ཡོད་དེ། རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་དང་། ཡོངས་གཅོད་
ཀྱི་དགོས་པ་བཅས་དགོས་པ་གཉིས་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཡང་དག་གཉིས་དང་འགལ་རྟགས་གཉིས་ཏེ་བཞི་སྨོས་པའི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་
དང་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་
འགྲེལ་ལས། རང་བཞིན་འབྲས་བུ་གྲུབ་དོན་དུ། །གཏན་ཚིགས་གཉིས་དང་ལྡོག་པ་གཉིས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྣམ་བཅད་ལ། རྟགས་ཡང་དག་གི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་

རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་གི་ཁྱབ་པ་གྲུབ་པ་བཅད་ནས། ཡོངས་གཅོད་ལ། རྟགས་ཡང་དག་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་སོ་ཞེས་ཤེས་པ་བྱ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་དུ་རྣམ་འགྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༥༦ དང་། ཊཱིཀ་ཆེན་ ༦༧༨ དུ་གསལ།
སྤྱིར་གཞལ་བྱ་དང་། ཁྱད་པར་མཉན་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་མ་ངེས་
པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་སྨོས་པའི་རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་དང་ཡོངས་གཅོད་
ཀྱི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྩོད་
ཕྱིར་ཁྱད་པར་སྤྱི་དག་སྟེ། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། རྣམ་བཅད་ལ་རྗེས་ཁྱབ་
རྐྱང་པ་ཅན་དང་ལྡོག་ཁྱབ་རྐྱང་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་
ལོག་རྟོག་བཀག་ནས། ཡོངས་གཅོད་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་ཕན་ཚུན་མ་འཁྲུལ་

371

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བར་བསྒྲུབས་ཤིང་དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་གཞིར་བྱས་ནས་
བསྒྲུབས་པས་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་མཚོན་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་དེ་ལ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་པར་སྒྲུབ་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་དུ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༥༧ དང་། ཊཱིཀ་ཆེན་ ༦༧༨ དུ་གསལ།
འོ་ན་སྤྱིར་གཞལ་བྱ་སྨོས་པས་རྗེས་ཁྱབ་རྐྱང་པ་ཅན་འགོག་ཚུལ་ནི། དེ་
ཡང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་གཅིག་གཞལ་བྱ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་བརྟེན་ནས་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་རང་མཚན་དང་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་འདོད་པ་ཁ་ཅིག་གིས། གཞལ་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
ལ་མེད་པས་རྗེས་ཁྱབ་འབའ་ཞིག་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར། དེ་དགག་པའི་ཆེད་དུ་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས་གཞལ་བྱའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་

པར་སྒྲུབ་པའི་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་བསྟན་ལ། འོ་ན་དེས་གཞལ་བྱ་
སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་འགོག་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་མཚན་དང་འབྲེལ་གང་ཡོད་ཅེ་ན། དེའི་ཚུལ་ནི། གལ་ཏེ་གཞལ་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་ན། དེ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཀྱང་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་གང་ཞིག །དེ་ལྟ་ན་དེ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་ཀྱང་ཡིན་དགོས་པ་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ཁས། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་འགོག་
པའམ། ཡང་ན་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས་འཁོར་ལོའི་དཔེའི་གཏན་ཚིགས་འགོད་པའི་སྐབས་སུ་དངོས་སུ་གཞལ་བྱའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་

372

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་བཀོད་ཀྱང་དེ་ནི་མཚོན་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་གཞལ་

བྱའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་དེའང་མ་ངེས་པའི་གཏན་
ཚིགས་སུ་གསུངས་པ་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་གཞལ་བྱ་སྒྲྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་
ཁྱབ་འགོག་པའི་ཚུལ་དེ་ལྟར་དུ་ཤེས་པར་བྱའམ་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
ཁྱད་པར་མཉན་བྱ་སྨོས་པས་ལྡོག་ཁྱབ་རྐྱང་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་
འདོད་པ་འགོག་ཚུལ་ནི། རིགས་པ་ཅན་པས། གསོན་ལུས་ཆོས་ཅན། གང་ཟག་གི་བདག་དང་བཅས་ཏེ། སྲོག་ལྡན་གྱི་ལུས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་འདི་ལྡོག་
ཁྱབ་རྐྱང་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་ལ། དེ་འགོག་པ་ལ་སློབ་
དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས། མཉན་བྱའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གསུངས་སོ། །འོ་ན་མཉན་བྱ་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་བསྟན་པས་རིགས་པ་ཅན་པའི་ལུགས་དེ་འགོག་ནུས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་འབྲེལ་གང་ཡོད་ཅེ་ན། དེའི་ཚུལ་ནི། བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོའི་འགྲེལ་པ་རིན་ཆེན་སྒྲོན་མེ་ ༡༣༨ ལས། དེ་ལྟར་བསྟན་པ་ལ་དགོས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་དེ། རིགས་པ་ཅན་པས་གསོན་ལུས་ཆོས་ཅན། གང་ཟག་གི་བདག་དང་བཅས་ཏེ། སྲོག་ལྡན་གྱི་ལུས་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་འདི་རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་ཀྱང་ལྡོག་ཁྱབ་འབའ་ཞིག་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། སྲོག་ལྡན་གྱི་ལུས་གསོན་ལུས་ལས་གཞན་ལ་མེད་པས་མཐུན་
དཔེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་ལ་མི་མཐུན་དཔེ་ཡོད་དེ། བུམ་པའི་སྟེང་དུ་
གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པས་སྲོག་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་སྙམ་དུ་བསམ་

373

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མོ། །དེ་ལ་སློབ་དཔོན་གྱིས་རིགས་པ་ཅན་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྨྲས་པ་དེ་ནི། སངས་རྒྱས་
པ་དག་གིས་མཉན་བྱའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་མཚུངས་པར་རྗེས་
ཁྱབ་དང་ལྡོག་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཡིན་ཞེས་མགོ་མཚུངས་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། །
མགོ་མཚུངས་ཀྱི་རིགས་པ་འདི་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ལ། མཉན་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་དོན་ལ་གོ་བ་ཆགས་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་མཉན་བྱ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་སུ་འགྲོ་བའི་
རྒྱུ་མཚན་ནི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་དཔེ་མི་རྙེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་མཉན་བྱ་སྒྲ་ལས་གཞན་ལ་མེད་པས་སྒྲའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་སུ་གྲུབ། དེའི་
ཕྱིར་མཉན་བྱ་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ངེས་ན། སྒྲ་ཡང་མི་རྟག་པར་ངེས་དགོས་པས། དེས་ན་དུང་སྒྲ་དང་། རྔ་སྒྲ་སོགས་མཐུན་དཔེར་མི་རུང་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་སྲོག་ལྡན་གྱི་ལུས། གསོན་ལུས་ལས་གཞན་ལ་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་
གྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་དཔེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་ལ། རྗེས་ཁྱབ་མེད་པས་
ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱང་མ་གྲུབ་བོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །
གསུངས་ཚུལ་འདི་ལྟ་ན་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས་མཉན་བྱའི་རྟགས་
ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་སུ་བསྟན་པ་ན། རིགས་པ་ཅན་པའི་འདོད་པའི་སྲོག་ལྡན་གསོན་ལུས་གང་ཟག་གི་བདག་བཅས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་གཅིག་པུ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འདོད་པ་འགོག་པའི་རྒྱུ་
མཚན་ནི། རྒྱུ་མཚན་མགོ་མཚུངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཡང་དེ་གཉིས་རྗེས་

374

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཁྱབ་མ་གྲུབ་པ་མགོ་མཚུངས་ཡིན་པ་དང་། རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་ན་ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱང་མ་གྲུབ་བོ་ཞེས་པའི་སྒོ་ནས་འགོག་པར་གསུངས་སོ། །
དེ་ཡང་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༦༨༤ ལས། དང་པོ་ནི། སློབ་དཔོན་གྱིས་ཕྱོགས་ཆོས་
ཅན་གྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་མཉན་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཉིད་སྨོས་པའི་དགོས་པ་ཡང་། ལྡོག་ཁྱབ་འབའ་ཞིག་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་སུ་

རིགས་པ་ཅན་གྱིས་སྨྲས་པ། དེ་དག་མཉན་བྱས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་མཚུངས་པར་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ཞིང་། དེ་ལ་རིགས་པ་ཅན་པ་ནི། གསོན་ལུས་ཆོས་ཅན། བདག་དང་བཅས་ཏེ། སྲོག་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ན། བདག་བཅས་ཡིན་པ་གསོན་ལུས་ལས་གཞན་མེད་པས་མཐུན་དཔེ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྗེས་ཁྱབ་མེད་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་མི་མཐུན་དཔེ་བུམ་པ་ལ་སོགས་
པའི་སྟེང་དུ་བདག་མེད་ལ་སྲོག་དང་མི་ལྡན་པས་ཁྱབ་པ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ལྡོག་ཁྱབ་
འབའ་ཞིག་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །དེས་ན་དེ་ཉིད་ལྡོག་ཁྱབ་འབའ་ཞིག་པའི་རྟགས་ཡིན་པ་བཀག་པའི་སྒོ་ནས། མཉན་བྱ་དང་མཚུངས་པར་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལྷག་མ་གསུམ་གསུངས་པའི་རྣམ་བཅད་དང་ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་
ལས། ལྷག་མ་ལྡོག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྗེས་འགྲོ་གྲུབ་ཙམ་དང་། རྗེས་འགྲོ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་དང་། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་ཆ་མཉམ་པ་གྲུབ་པ་ཙམ་
གྱིས་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་བཀག་ནས། ཡོངས་གཅོད་ལ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་

375

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡང་དག་ཡིན་ན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་ལ་ཡང་མེད་ངེས་ཞིག་དགོས་སོ་ཞེས་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༥༧ ལས། རྗེས་འགྲོ་ཙམ་དང་། རྗེས་འགྲོ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་དང་། རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་ཆ་མཉམ་དུ་གྲུབ་པ་ཙམ་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་གོ་བ་བཀག་ནས། མི་མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་
དག་ལས་ལྡོག་པ་དགོས་པར་བསྟན་པའི་སྒོ་ནས་རྩོད་གཞིའི་སྟེང་དུ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་རྣམ་པར་བཅད་པ། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ནུས་ཡུལ་དུ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་ལྷག་མ་གསུམ་སྨོས་སོ། །ཞེས་གསུངས།
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༦༧༨ ལས། དེ་དག་གི་ལྷག་མ་ཐུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་མི་མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ལས་ལྡོག་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དངོས་སུ་བཀོད་ནས། རྩོད་གཞི་ལ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་རྣམ་པར་བཅད་པ་རྟགས་ཀྱི་ནུས་ཡུལ་དུ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་སྨོས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
གསུངས་སོ། །

འབྲས་རྟགས་ལ་རྩོལ་བྱུང་གི་དཔེར་སྨོས་པའི་དགོས་པ།
འབྲས་རྟགས་ལ་རྩོལ་བྱུང་གི་དཔེར་སྨོས་པའི་དགོས་པ་ནི། འོ་ན་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས་ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོ་ལས་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་དཔེ་སྨོས་
པའི་ཚེ་རྩོལ་བྱུང་དང་ཞེས་རྩོལ་བྱུང་བཀོད་པ་ལ་དགོས་པ་གང་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། རང་རྒྱུ་མི་རྟག་པ་སྔོན་དུ་སོང་བ་ལ་རྩོལ་བྱུང་ཡིན་མིན་གྱི་ཆ་

གཉིས་ཡོད་པས་རྩོལ་བྱུང་དུང་སྒྲ་རང་རྒྱུ་མི་རྟག་པ་སྔོན་དུ་སོང་བར་སྒྲུབ་པའི་

376

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་བཞིན་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཐམས་ཅད་

དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པར་གོ་བའི་ཆེད་དམ་མཚོན་པའི་
ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེ་ལྟར་ཡང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། རང་བཞིན་ཉིད་ལས་གཞན་གྱིས་

ནི། །གོ་བྱ་ལ་ཁྱབ་ཡོད་མིན་ཏེ། །རྒྱུ་ནི་འཁྲུལ་པ་སྲིད་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་འབྲས་

རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག །ཅེས་གསུངས།
དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༥༩ ལས། རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་འབྲས་རྟགས་ཉིད་ཀྱིས་གོ་བྱ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་
ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། རྒྱུ་འབྲས་བུ་ལ་འཁྲུལ་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར།

འབྲས་བུ་དུ་བ་ཆོས་ཅན། མེ་ལ་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་འཇུག་སྟེ། དེ་ལ་འཇུག་པ་གང་ཞིག །ཁྱབ་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པ་དེའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།

ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༦༧༩ ལས། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཉིད་ལས་གཞན་འབྲས་བུའི་རྟགས་ཀྱིས་ནི་གོ་བྱ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་པ་ཡོད་པ་མིན་ཏེ། རྒྱུ་ནི་འབྲས་བུ་ལ་འཁྲུལ་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་

ཐམས་ཅད་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་འཇུག་པས་ཁྱབ་པས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་དཔེར་སྨོས་པའི་རྩོལ་བྱུང་
གི་རྟགས་འདི་ནི། འབྲས་རྟགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་ཚུལ་མཚོན་
པར་ནུས་པའི་དཔེ་ཐུན་མོང་བར་འཐད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལ་ཁོ་ན་རེ། སྐབས་འདིར་ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོ་ལས་སྒྲ་ཆོས་ཅན།

377

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་ལ། དེ་ནི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་

རྟགས་མ་ཡིན་པས་སྐབས་འདིར་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་དཔེ་སྨོས་པའི་དགོས་པ་
བཤད་པ་མི་འཐད་དོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་བདེན་མོད་ཀྱི་འོན་ཀྱང་དེ་ལྟར་བཀོད་པ་ནི་སྐྱ་
ཟིན་གྱི་རི་མོ་ཙམ་ཡིན་གྱི། སྐབས་འདིར་བསྟན་གྱི་འབྲས་རྟགས་དངོས་ནི། དུང་
སྒྲ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་མི་རྟག་པ་སྔོན་དུ་སོང་སྟེ། སྐྱེས་བུའི་རྩོལ་བ་ལས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་ལ། དེ་ནི་འབྲས་རྟགས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པས་སྔར་ལྟར་བཤད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་འཐད་དོ། །
འོ་ན་དེ་ཉིད་ཚིག་གིས་དངོས་སུ་ཟིན་པའི་སྒོ་ནས་མ་བཀོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ལ་སྤྱིའི་དགོས་པ་དང་ཁྱད་པར་གྱི་དགོས་པ་གཉིས་ཡོད་པ་བསྟན་
དར་ལྷ་རམས་པས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་འཁོར་ལོའི་འགྲེལ་པ་རིན་ཆེན་སྒྲོན་མེ་ ༡༣༧ ལས། འོ་ན་ཚིག་ཟིན་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་མ་བཀོད་ཅེ་ན། དགོས་
པའི་དབང་གིས་ཏེ། སྤྱིའི་དགོས་པ་ནི། ལོགས་དང་པོའི་འགལ་རྟགས་ཀྱི་ཆོས་ལོག་
པ་སྟེང་གི་རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་བཀོད་པ་བཞིན་དུ། ལོགས་གཉིས་པའི་
ཆོས་ལོག་པ་འོག་གི་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་བཀོད་པ་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཁྱད་པར་གྱི་དགོས་པ་ནི། འབྲས་རྟགས་ཡིན་ན་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་
སུ་འཇུག་པས་ཁྱབ་ཀྱང་། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་དེ་འདྲ་མི་དགོས་པ་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་གིས། སྟེང་འོག་མི་མཐུན་ལོགས་དང་སྦྱར། །ཡང་དག་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ཡིན་ནོ། །ལོགས་དང་མི་མཐུན་སྟེང་འོག་སྦྱར། །འགལ་

378

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ཡིན་ནོ། །ཟུར་བཞི་ཐ་དད་སྣོལ་མར་སྦྱར། །ཐུན་མོང་མ་ངེས་རྣམ་པ་བཞི། །ལོགས་གཉིས་ཐད་ཀར་སྦྱར་བས་ན། །ཐུན་མོང་མ་ཡིན་མ་ངེས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྦྱར་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱའོ། །
དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ལ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པས་
ཁྱབ་ན། དུ་ལྡན་གྱི་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། དངོས་རྒྱུ་མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་
པའི་རྟགས་དང་། དངོས་རྒྱུ་མེ་དང་ལྡན་པའི་མཚན་མོའི་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། དངོས་འབྲས་དུ་བ་ཡོད་དེ། དངོས་རྒྱུ་མེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཚེ་རྟགས་དེ་དག་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་སླ་ལ། དེ་དག་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཡང་

དག་ཡིན་མིན་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༣༣༧ ལས། གཉིས་པ་ནི། འབྲས་བུ་དང་། རང་བཞིན་
དང་། མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་སོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། མཚན་ཉིད་དང་། རྒྱུ་འབྲས་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཚུལ་གསུམ་གང་
ཞིག །རང་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་དངོས་སུ་གཟུང་བྱ་ཡིན་ན་རང་དང་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༩ ལས། རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་དགག་
སྒྲུབ་གཉིས་སུ་ངེས་ལ། སྒྲུབ་པ་གོ་བར་བྱེད་པ་ལ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་པ་དང་། མི་དད་པ་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་དང་པོ་ནི་འབྲས་བུའི་རྟགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས་ ༢༨༩ ལས། དངོས་འབྲས་དུ་བ་མེད་པ་དེ།

379

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དུ་བས་དབེན་པའི་རྩིག་སྐོར་དུ་དུ་བའི་དངོས་རྒྱུ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་བཞི་པ་ཡིན་
ནོ། །ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྗེ་བཙུན་རྣམ་འགྲེལ་དུའང་གསུངས་པས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །

རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་བྱས་པ་སྨོས་པའི་དགོས་པ།
རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་བྱས་པ་སྨོས་པའི་དགོས་པ་ནི། འོ་ན་སློབ་
དཔོན་གྱིས་ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོ་ལས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་དཔེ་སྨོས་པའི་
ཚེ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བྱས་པ་རང་བཞིན་
གྱི་རྟགས་ཀྱི་དཔེར་སྨོས་པ་མི་འཐད་དེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱུང་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་བརྒྱད་པ་འདིས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་

དཔེར་མཚོན་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་གཏན་ཚིགས་གཉིས་པ་སྒྲ་མི་རྟག་
པར་སྒྲུབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་མཚོན་དཔེ་ལ་བྱས་པ་སྨོས་པ་ལ་དོན་
ནམ་དགོས་པ་མེད་དོ་ཞེ་ན།
གཏན་ཚིགས་བརྒྱད་པས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་མཚོན་ནུས་ཀྱང་གཏན་ཚིགས་དེ་ནི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པས་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཕྱོགས་ཆ་གཉིས་དགོས་སམ་སྙམ་ན། མི་དགོས་ཏེ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་

དག་ཀྱང་ཡོད་དོ་ཞེས་མཚོན་པའམ་གོ་བའི་ཆེད་དུ་གཏན་ཚིགས་གཉིས་པ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་འདི་སྨོས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

380

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དེ་ལྟར་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས། འདི་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རང་བཞིན་ཉིད། །གྲུབ་ཀྱང་ཐ་དད་བྱས་པ་ནི། །འབྲས་དང་ལྷན་ཅིག་བསྟན་པ་ནི། །ཐམས་ཅད་དེ་འདྲར་ཤེས་མི་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །དེའི་ཐད་ཀྱི་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༦༠ ལས། གཉིས་པ་
ནི། བྱས་པ་དཔེར་སྨོས་པ་དོན་མེད་པར་ཐལ། རྩོལ་བྱུང་སྨོས་པ་ཉིད་ཀྱིས་རང་

བཞིན་རྟགས་ཀྱི་དཔེ་ཡང་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་དབྱེ་བ་སྟོན་
པའི་སྐབས་འདིར། རྩོལ་བྱུང་འདི་ཉིད་ཀྱིས་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཉིད་ཀྱི་དཔེ་གྲུབ་ཀྱང་། དེ་ལས་ཐ་དད་དུ་བྱས་པ་དཔེར་སྨོས་པ་ཆོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། འབྲས་རྟགས་ཀྱི་དཔེ་དང་ལྷན་ཅིག་བྱས་པ་དཔེར་བསྟན་པ་ན་རང་བཞིན་གྱི་
རྟགས་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་དེ་འདྲར་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་བར་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་ཡོད་པར་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
གསུངས།
ཊཱིཀ་ཆེན་ ༦༨༡ ལས་ཀྱང་འདི་བཞིན་དུ་གསལ།

གཉིས་ཀ་སྨོས་པའི་དགོས་པ།
གཉིས་ཀ་སྨོས་པའི་དགོས་པ་ནི། ཁོ་ན་རེ། སློབ་དཔོན་གྱིས་འབྲས་རང་གི་
རྟགས་ཡང་དག་ནི་རང་དོན་ལེའུར་རྒྱས་པར་བསྟན་ཟིན་པས། སླར་ཡང་གཞན་དོན་ལེའུར་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པ་ན་འབྲས་རང་གི་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་

དབྱེ་བཤད་པ་ནི་བཟློས་སྐྱོན་ཡོད་ལ་དགོས་པ་མེད་དོ། །གཞན་དུ་ན་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་སྐབས་འདིར་སྨོས་དགོས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ལན་ནི། གཞན་དོན་ལེའུར་འབྲས་རང་གི་རྟགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པ་ལ་དགོས་པ་ཁྱད་

381

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པར་ཅན་ཡོད་དེ། རང་དོན་ལེའུར་འབྲས་རང་གི་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་དང་དེ་དག་གི་
འབྲེལ་པ་རྒྱས་པར་གསུངས་མོད་ཀྱང་། འབྲས་རང་གི་རྟགས་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་
རྣམ་གཉིས་དང་ཁྱབ་བྱེད་འཇུག་པའི་དབྱེ་བའི་རྣམ་གཞག་དང་། དེ་བཞིན་བརྗོད་བྱ་འབྲས་རང་གི་རྟགས་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་ཕྱི་རྒོལ་ལ་བརྗོད་པའི་རྗོད་བྱེད་སྒྲུབ་ངག་གི་
དབྱེ་བ་རྟོགས་པའི་ཆེད་དུ་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ་ཡིན་པས་བཟློས་སྐྱོན་མེད་ལ་དགོས་པ་ཡོད་པ་ཤེས་པར་བྱ་ལ། མཚན་ཉིད་བཤད་པ་ལ་ནི་དགོས་པ་ལྷག་པོ་མེད་པས་སྐབས་འདིར་མ་བཤད་དོ་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། དེ་ལྟར་ཡང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྗེས་སུ་དཔག་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །གཏན་ཚིགས་བརྗོད་བྱས་རྟོགས་དོན་དུ། ། རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཙམ་བཤད་དོ། །ཞེས་སོ། །དེའི་ཐད་
ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༦༠ ལས་ཀྱང་། གསུམ་པ་ནི། རང་དོན་དུ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་སྨོས་ཟིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་འདིར་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་
ཡོད་ཅེ་ན། ཞེས་པ་ནས། ཡང་ན་རང་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བཤད་ཟིན་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་དོན་དེ་དང་ལྡན་པའི་གཏན་ཚིགས་ཕྱི་རྒོལ་ལ་
བརྗོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སྦྱོར་བའི་དབྱེ་བ་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་པའི་བར་གསུངས་ལ།
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༦༨༡ ལས། གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་རྟགས་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བ་ནི། རང་དོན་ལེའུར་བརྗོད་ཟིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་འདིར་སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡོད། གཞན་དུ་ན་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་སྨོས་དགོས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། རང་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བཤད་ཟིན་པའི་དོན་

382

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འབྲས་རང་གི་གཏན་ཚིགས་དེ་ཉིད་སྒྲུབ་ངག་གི་བརྗོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་རྗོད་བྱེད་སྒྲུབ་ངག་གི་སྦྱོར་བའི་དབྱེ་བ་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་བརྗོད་བྱ་འབྲས་རང་གི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ཙམ་འདིར་
བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་ཟློས་པའི་སྐྱོན་མེད་ཅིང་། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་ལ་ནི་སྔར་བཤད་པ་དེ་ལས་ཐ་དད་པ་འདིར་བཤད་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་མ་བཤད་དོ། །
དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། སྔར་རང་དོན་ལེའུར་འབྲས་རང་གི་རྟགས་འཆད་པ་ན། འབྲས་རང་གི་རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་པར་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་

བདག་གཅིག་དང་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་པ་མི་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་རྒྱས་པར་བཤད་ཀྱང་། རྟགས་དེ་གཉིས་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་། ཆ་
གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དབྱེ་བ་མ་བཤད་ལ། འདིར་ནི་སྔར་བཤད་ཟིན་པའི་འབྲས་རང་གི་རྟགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དེ་དག་མ་བཤད་པར་རྗོད་བྱེད་སྒྲུབ་ངག་གི་དབྱེ་བ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ། བརྗོད་བྱ་འབྲས་རང་གི་རྟགས་དེ་དག་གི་མཐུན་
ཕྱོགས་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་དབྱེ་བ་ཙམ་ཞིག་བཤད་པ་ཡིན་པས་བཟློས་པའི་སྐྱོན་
མེད་ཅིང་། རང་དོན་ལེའུར་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་བཤད་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་པ་དེ་ལས་ཐ་དད་པ་འདིར་བཤད་རྒྱུའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཕྱིར། དབྱེ་བ་སྟོན་ན་མཚན་ཉིད་ཀྱང་
སྟོན་དགོས་པ་མི་མཚུངས་སོ་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། ཊཱིཀ་བྱེད་དག་གིས་འདི་ཙམ་
ཡང་འཆད་མ་ཤེས་པར་སྣང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

383

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མདོར་ན་འདིར་འབྲས་རང་གི་རྟགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་བཤད་པ་ནི། བརྗོད་བྱའི་
རྟགས་ཡང་དག་གི་རབ་དབྱེ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་མིན་གྱི། རྗོད་བྱེད་སྒྲུབ་ངག་གི་དབྱེ་
བ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་དང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་འཇུག་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད་པ་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་པས་རང་དོན་ལེའུ་དང་དགོས་པ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པས་བཟློས་སྐྱོན་མེད་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །

སྲོག་ལྡན་ལྡོག་པ་ཅན་དུ་མི་འཐད་པའི་སྐབས་འབྲེལ་པ་ལ་
བརྟགས་ལ་དགག་ཚུལ།
སྲོག་ལྡན་ལྡོག་པ་ཅན་དུ་མི་འཐད་པའི་སྐབས་འབྲེལ་པ་ལ་བརྟགས་ལ་
དགག་ཚུལ་ནི། སྤྱིར་འདིའི་སྐོར་གོང་དུ་ཅུང་ཟད་སོང་ཟིན་ཀྱང་འདིར་འབྲེལ་པ་ལ་བརྟགས་ལ་དགག་ཚུལ་ནི། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། ལྡོག་པ་ཉིད་ནི་ངེས་པ་ཉིད། །མེད་ན་མི་འབྱུང་ཡིན་པར་བརྗོད། །ཅེས་པ་ནས། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལ། །མཐོང་དང་མ་མཐོང་དེ་གྲུབ་མེད། །ཅེས་པའི་བར་གསུངས་ལ། དོན་ནི། སྐབས་འདི་སངས་རྒྱས་པས་རིགས་པ་ཅན་པ་འགོག་ཅིང་དེ་ཡང་རིགས་པ་ཅན་པས། གསོན་ལུས་ཆོས་ཅན། གང་ཟག་གི་བདག་དང་བཅས་ཏེ། སྲོག་ལྡན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་འདི་རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་ཅིང་ལྡོག་ཁྱབ་འབའ་ཞིག་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཟེར། དེ་འགོག་པ་ལ། སངས་རྒྱས་པའམ་དཔལ་ལྡན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་ཚུལ་དེ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པ་ལ་སྔོན་དུ་
རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་གྲུབ་དགོས་པ་གང་ཞིག །ཁྱོད་ཀྱིས་བཀོད་པའི་རྟགས་
དེར་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འབྲེལ་པ་ལ་བརྟགས་ནས་

384

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པར་བསྒྲུབ་ཅིང་། གལ་ཏེ་རིགས་པ་ཅན་པས་དེ་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་

འབྲེལ་པ་གྲུབ་པས་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་ན་རྟགས་དེའི་རྗེས་ཁྱབ་ཀྱང་གྲུབ་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་ན། ལྡོག་ཁྱབ་གཅིག་པུ་ཅན་ཡིན་པ་ཉམས་སོ། །མདོར་ན་དེ་འདྲའི་རྟགས་དེ་ཆོས་ཅན། རྗེས་ཁྱབ་མེད་ཅིང་ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱང་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་ལ་འབྲེལ་པ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་འབྲེལ་པ་གྲུབ་བོ་
ཞེ་ན་དེ་ཡང་མི་འཐད་པར་ཐལ། བདག་གཅིག་པའི་འབྲེལ་པ་ཡང་མ་གྲུབ། དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་པ་ཡང་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། སྲོག་ལྡན་དང་བདག་གི་རྒྱུ་
འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་མ་གྲུབ་སྟེ་དེ་ལ་ཚད་མ་ཕྲུགས་གསུམ་གྱི་རྣམ་
གཞག་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར།

དེ་གཉིས་རྒྱུ་འབྲས་ངེས་བྱེད་ཀྱི་རྗེས་དཔག་མེད་དེ། གལ་ཏེ་བདག་དེ་ཡོད་
ན་གཞལ་བྱ་ཀུན་གྱི་མཐར་ཐུག་པ་དེ་ཡིན་དགོས་པས། དེ་མངོན་སུམ་གྱིས་

དམིགས་པས་ཁྱབ་པ་ཁྱོད་ཀྱི་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། དེ་ཡང་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར།

རྟགས་དང་པོ་མ་གྲུབ་སྟེ། དེ་གཉིས་བདག་གཅིག་འབྲེལ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་འདྲའི་གཏན་ཚིགས་དེའི་རྟགས་ཆོས་གཉིས་བདག་གཅིག་འབྲེལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་རྫས་གཅིག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བདག་རྟག་པ་དང་སྲོག་མི་རྟག་པར་རིགས་པ་ཅན་པས་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །

སྲོག་ལྡན་ལྡོག་པ་ཅན་མི་འཐད་པའི་སྐབས་སུ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་
བརྟགས་ལ་དགག་པའི་ཚུལ།
སྲོག་ལྡན་ལྡོག་པ་ཅན་མི་འཐད་པའི་སྐབས་སུ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་

385

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བརྟགས་ལ་དགག་པའི་ཚུལ་ནི། རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། གཞན་ལ་མཐོང་མེད་ངོ་བོ་ཅན། །བུམ་སོགས་ལ་མེད་ཅེས་གང་ལས། །གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་བདག་མཐོང་ན། ། ཡོད་མེད་ཉིད་ནི་རྟོགས་པར་འགྱུར། །ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །
དོན་ནི་རིགས་པ་ཅན་པས། སྲོག་ལྡན་གསོན་ལུས་གང་ཟག་གི་བདག་བཅས་སུ་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་རྐྱང་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཁས་བླངས་པ་དེ་
ལ། སངས་རྒྱས་པས་དེ་མི་འཐད་དེ། བདག་མེད་ལ་སྲོག་མེད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་དེ་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སམ་མི་མཐུན་དཔེ་གང་གི་སྟེང་དུའང་
མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་རུང་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་ན། བདག་

ལྡོག་པས་སྲོག་ལྡོག་པའི་ཁྱབ་པ་ཇི་ལྟར་གྲུབ་སྟེ་མི་འགྲུབ་པར་ཐལ། སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་

རྒོལ་གྱིས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བདག་ཡོད་མེད་སྣང་དུ་མི་རུང་ཞིང་ཐེ་ཚོམ་ལས་མ་འདས་པས་བདག་མེད་པར་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
དེ་ལྟར་ཡང་མདོ་རང་འགྲེལ་ལས། བདག་བལྟ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། བུམ་པ་

ལ་སོགས་པ་བདག་མེད་ཉིད་དུ་མ་གྲུབ་སྟེ། མ་དམིགས་པ་ཙམ་ནི་ཐེ་ཚོམ་གྱི་རྒྱུ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས།
གལ་ཏེ་ཁོ་ན་རེ། མི་མཐུན་དཔེ་བུམ་པའི་སྟེང་དུ་སྲོག་དང་བློ་མེད་པར་
རྟོགས་པ་བཞིན་དུ་བདག་ཀྱང་མེད་པར་རྟོགས་པར་མཚུངས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། མི་མཐུན་དཔེ་བུམ་པའི་སྟེང་དུ་སྲོག་དང་བློ་ཡོད་མེད་ནི་མངོན་སུམ་ལ་སྣང་དུ་རུང་ཞིང་དེ་དག་མེད་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་ལ། གང་ཟག་གི་བདག་

386

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ནི་མངོན་སུམ་ལ་སྣང་རུང་དུ་ཡོད་ན་གསོན་ལུས་ལ་ཡོད་པ་ཚད་མས་མཐོང་ཞིང་། བུམ་པ་ལ་མེད་པ་ཚད་མས་རྟོགས་དགོས་པའི་རྣམ་དབྱེ་འཐད་དུ་ཆུག་ཀྱང་། བདག་དེ་ནི་གཞི་གང་ལའང་སྣང་དུ་མི་རུང་བས་བུམ་སོགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་སྲོག་བདག་
གཉིས་མེད་པར་རྟོགས་དགོས་པ་མི་མཚུངས་སོ། །

སྲོག་སོགས་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པ་དེ་དང་མཉན་བྱ་མཚུངས་པར་བསྒྲུབ་ཚུལ།སྲོག་སོགས་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པ་དེ་དང་མཉན་བྱ་མཚུངས་པར་བསྒྲུབ་ཚུལ་ནི། འདིའི་སྐབས་སུ་མཚུངས་པའི་ཚུལ་ནི་གོང་དུ་ཅུང་ཟད་བཤད་ཟིན་ཀྱང་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། འཁྲུལ་ཉིད་ཉིད་ཀྱིས་མཉན་བྱ་དང་། །སྲོག་སོགས་འདི་ནི་
མཚུངས་པར་འགྱུར། །ཞེས་པ་ནས། བསྒྲུབ་བྱའི་རྗེས་འཇུག་མིན་དེ་ལྟར། །བརྗོད་འགྱུར་དེ་ནི་གཞན་ལའང་མཚུངས། །ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །དོན་ནི། རིགས་པ་ཅན་པས། སྲོག་སོགས་ཀྱིས། གསོན་ལུས་གང་ཟག་གི་བདག་བཅས་སུ་སྒྲུབ་པ་
དང་མཉན་བྱས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པར་མཚུངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་སྐབས་ཀྱི་ཕྱི་རྒོལ་དེས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་
སྒོ་ནས་ལྡོག་པ་འཁྲུལ་པ་ཅན་ཡིན་པར་འདྲ་བས་སོ། །
གལ་ཏེ་ཁོ་ན་རེ། དེ་གཉིས་མི་འདྲ་སྟེ། སྲོག་སོགས་ནི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པ་ཙམ་ཡིན་ལ། མཉན་བྱ་ནི་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ཀྱང་ལྡོག་པས་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་བོ་ཞེ་ན། འོ་ན་སྲོག་སོགས་ཀྱང་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་ཡང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་མ་ཟད་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ཀྱང་ལྡོག་པ་མཉན་བྱ་དང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་མཚུངས་པས་སོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །དེ་ཡང་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་

387

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བྱེད་ ༥༧༢ ལས། མཉན་བྱས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་། སྲོག་སོགས་ཀྱིས་

གསོན་ལུས་བདག་བཅས་སུ་སྒྲུབ་པ་འདི་ནི་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པར་མཚུངས་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བས་ལྡོག་པ་འཁྲུལ་པ་ཉིད་ཀྱི་
ཕྱིར། མཚུངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྲོག་སོགས་ལྡོག་པ་ཅན་ཡིན་ཡང་མཉན་བྱ་འདི་ནི་ལྡོག་པ་འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། ཅི་ལྟར་འཁྲུལ་དྲིས་པས། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མིན་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ཉིད་ལས་དེ་ལྡོག་པ་མིན་ཏེ། མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ཀྱང་ལྡོག་པའི་ཕྱིར་ཅེ་ན། འོ་ན་དོན་གྱིས་མཉན་བྱ་དེ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་
མིན་པས་ལྡོག་པ་འཁྲུལ་པ་དེ་ལྟར་བརྗོད་པར་འགྱུར་བར་ཐལ། དེ་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་ལྡོག་པས་ལྡོག་པ་འཁྲུལ་བར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྲོག་སོགས་ཀྱང་
ལྡོག་པ་འཁྲུལ་བར་ཐལ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྗེས་སུ་མི་འགྲོ་བ་དེ་ནི་གཞན་སྲོག་སོགས་ལའང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

རྒྱུ་མ་དམིགས་པ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན།
རྒྱུ་མ་དམིགས་པ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། འོ་ན་ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོས་འབྲས་རང་གི་རྟགས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་དངོས་སུ་གསུངས་ནས། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་མཚོན་དངོས་སུ་མ་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རེའུ་མིག་བརྒྱད་པའི་འབྲས་རྟགས་ཀྱིས་རང་རྒྱུ་
མི་རྟག་པ་སྔ་མ་སྔོན་དུ་སོང་བ་ལྡོག་ན། འབྲས་བུ་རྩོལ་བ་ལས་བྱུང་བ་ལྡོག་པར་

388

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བརྗོད་པས། རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་དཔེ་མཚོན་ཤུགས་ལ་རྟོགས་ནུས་པས་རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་མཚོན་དངོས་སུ་མ་བསྟན་ལ། རེའུ་མིག་གཉིས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱིས་བལྟར་རུང་གི་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་མི་རྟག་པ་ལྡོག་པ་
ཉིད་ཀྱིས་ཁྱབ་བྱའི་ངོ་བོ་བྱས་པ་ལྡོག་པར་བརྗོད་པ་ལས། ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཤུགས་ལ་རྟོགས་ནུས་པས་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་དཔེ་མཚོན་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྒྱུ་དང་ངོ་བོ་ལྡོག་ཉིད་ཀྱིས། །དོན་ལྡོག་པར་ནི་བརྗོད་པ་ལས། །མ་
དམིགས་དཔེ་ནི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། །ཐ་དད་པ་ནི་མ་བཤད་དོ། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་
ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༥༩༨ ལས། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དགུར་ཕྱེ་བ་ན། རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པའི་སྐབས་དེར་ཆོས་ཅན། འབྲས་རང་གི་
དཔེར་བརྗོད་པ་ལས་ཐ་དད་པར་མ་དམིགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་དངོས་སུ་མ་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། བལྟར་རུང་གི་རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ལྡོག་པ་
ཉིད་ཀྱིས་འབྲས་བུ་དང་ཁྱབ་བྱའི་དོན་ལྡོག་པར་བརྗོད་པ་ལས་མ་དམིགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དཔེ་ཤུགས་ལ་གྲུབ་ཟིན་པས་དངོས་སུ་མ་བཀོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༧༡༠ ལས། ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་རབ་དབྱེ་
འཆད་པ་ན། རྒྱུ་དང་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཞེ་ན། སྐབས་དེར་དེ་གཉིས་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་འབྲས་རང་གི་དཔེར་བརྗོད་ལས་ཐ་དད་པར་

389

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ནི་དངོས་སུ་མ་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཡོད་ན་ལྟར་རུང་གི་རྒྱུ་དང་། ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ངོ་བོ་ལྡོག་པ་ཉིད་ཀྱིས་འབྲས་བུ་དང་ཁྱབ་བྱའི་དོན་ལྡོག་པར་ནི་བརྗོད་པ་
ལས་མི་དམིགས་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི་དཔེ་ནི་ཤུགས་ལ་གྲུབ་ཟིན་པས་དངོས་སུ་མ་བཀོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་མཚོན་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན།རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་དཔེ་མཚོན་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། འོ་ན་སྐབས་འདིར་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་འཆད་པ་ན། རང་བཞིན་མ་དམིགས་
པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་དཔེ་བརྗོད་དངོས་སུ་མི་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་། སློབ་དཔོན་གྱིས་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་མི་བཞེད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། སློབ་དཔོན་གྱིས་རྟགས་དེ་མི་བཞེད་པ་མིན་ལ། འོན་ཀྱང་སྐབས་འདིར་དཔེ་མཚོན་དངོས་སུ་མ་བཀོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། རེའུ་མིག་གཉིས་པར། རང་བཞིན་གྱི་
རྟགས་ཀྱི་དཔེ་བརྗོད་དངོས་སུ་སྟོན་པ་ན། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ནི་དེའི་ནང་དུ་འདུས་པས་གོ་སླ་བ་ལ་དགོངས་ནས་དེ་ལས་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་དངོས་སུ་མ་བཀོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བུམ་

པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ན་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་མེད་དེ། བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་འདི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་ཚུལ་ནི། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་དེ་ནི་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་ལས། རྣམ་པར་བཞག་པའི་འབྲས་བུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་པས་དེ་ཡི་ནང་དུ་འདུས་པར་གསུངས་སོ། །

390

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དེ་ལྟར་ཡང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྒྱུ་ལས་འབྲས་བུ་བསྒྲུབ་པས་ན། །འདི་ནི་རང་བཞིན་ནང་འདུས་ཕྱིར། །གཏན་ཚིགས་རབ་དབྱེ་བཤད་པ་ལས། །ཐ་དད་པར་ནི་དཔེ་མི་བསྟན། །ཅེས་གསུངས། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༦༠༤ ལས། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རབ་དབྱེ་བཤད་པ་ན།
འབྲས་རང་གི་རྟགས་ལས་ཐ་དད་པར་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་དཔེར་དངོས་སུ་མ་བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། མ་དམིགས་པ་འདི་ནི་རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་པས་གོ་སླ་བར་དགོངས་ནས་དངོས་སུ་མ་
བཤད་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་པར་ཐལ། རྣམ་

འཇོག་གི་རྒྱུ་ལས་རྣམ་པར་བཞག་བྱའི་འབྲས་བུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༧༡༥ ལས། གལ་ཏེ་སློབ་དཔོན་དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་བཞེད་ན། ཅིའི་ཕྱིར་ཆོས་ཅན་གྱི་དབྱེ་
བའི་སྐབས་སུ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དཔེ་མ་བསྟན་ཞེ་ན། འདི་ནི་རྣམ་པར་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་

ལས་རྣམ་གཞག་གི་འབྲས་བུ་སྒྲུབ་པས་ན། རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་དཔེ་སྟོན་པའི་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར། གཏན་ཚིགས་རབ་དབྱེ་བཤད་པ་ལས་རང་བཞིན་རྟགས་ལས་ཐ་དད་པར་ནི། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དཔེར་མ་བསྟན་ནོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །
འདི་དག་ལས་འཕྲོས་ཏེ་ཁ་ཅིག །བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ན་ཆོས་
ཅན། བུམ་པ་མེད་དེ། བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་ཡང་

391

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དག་དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་པར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་ལས་རྣམ་པར་གཞག་བྱའི་འབྲས་བུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། སྔར་གྱི་གསུངས་ཚུལ་དེ་དག་འཐད་པའི་
ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡིན་ན་རྣམ་པར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་དང་གཅིག་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། འདོད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་
དེ། རྣམ་པར་འཇོག་པའི་རྒྱུ་དང་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ།། འདོད་མི་ནུས་སོ། །གོང་དུ་ཁྱབ་སྟེ། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་
བྱས་པ་དང་གཅིག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་སླ་ཞེས་སོགས་ཟེར།
ཡང་ཁ་ཅིག །བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ན་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་མེད་དེ།
བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་
རྟགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་རྟགས་ཡང་

དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་འགྲེལ་ངེས་ཀྱི་ཊཱིཀྐ་དག་ལས། དེ་ལ་གཉིས་ནི་དངོས་པོ་
སྒྲུབ་པ་ཡིན་ལ་གཅིག་ནི་དགག་པའི་གཏན་ཚིགས་སོ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་ཟེར།
དེ་ལ་འགའ་ཞིག །དེ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་སུ་འདུས་ཚུལ་ནི། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་དོན་མ་ཡིན་གྱི། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་དེ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བར་འདུས་པའི་རྒྱུ་
མཚན་གྱིས་ཡིན་ལ། དེ་དེར་འདུས་ཚུལ་ཡང་། འབྲེལ་བ་ལ་དེ་བྱུང་འབྲེལ་དང་། བདག་གཅིག་འབྲེལ་གཉིས་ལས། རང་བཞིན་རྟགས་དང་། རང་བཞིན་མ་དམིགས་

392

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

པའི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གཉིས་བདག་གཅིག་འབྲེལ་ལ་བརྩི་ལ། དེའི་ཕྱིར་རང་

བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་
ནང་དུ་འདུས་སོ་ཞེས་ཟེར།
འདི་ལས་འཕྲོས་ཏེ་ཁ་ཅིག །རྒྱན་སྣང་ལས། འདི་ཉིད་རིགས་པ་ཡིན་ཏེ། གང་དང་གང་ཤེས་པ་ཡིན་པ་དེ་དང་དེ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་བཞིན་སྟོང་པ་
ཉིད་ལ་དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། རྨི་ལམ་དུ་རྟ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྟོང་
པ་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་ལྟ་བུའོ། །རྩོད་པའི་གནས་སུ་གྱུར་པ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་འདི་ཡང་ཤེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་སོ་ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པའི་
རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་

ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་པ་ནི་སྔར་གྱི་རྣམ་

འགྲེལ་རྩ་འགྲེལ་དག་གིས་གྲུབ་བོ་ཞེས་ཟེར།
དེ་ལ་འགའ་ཞིག་གིས། སེམས་ཙམ་པ་དང་རང་རྒྱུད་པ་སོགས་གྲུབ་མཐའ་གོང་མ་བ་རྣམས་ནི། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་མེད་དགག་
གིས་ཁྱབ་པ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། འདིས་ནི་དངོས་ལའང་དངོས་པོའི་ཆ། །ཁས་བླངས་མེད་པར་དགག་པ་ཉིད། །སྒྲུབ་བྱེད་སྔ་མ་དག་གིས་ནི། །མ་ཡིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པས་མ་ཡིན་དགག་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡོད་ལ། ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ལས་ཀྱང་། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་

393

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་མེད་དགག་ཡིན་དགོས་པ། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཞེས་ཟེར།
འོ་ན་ཁྱེད་ཀྱི་ལུགས་ལ། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དེ།
རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནམ་མིན། དེ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་ནང་དུ་

འདུས་ཚུལ་གང་ཞེ་ན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་མིན་ལ། འོན་ཀྱང་རྣམ་འགྲེལ་རྩ་འགྲེལ་དག་ལས། དེ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་པར་གསུངས་པ་ནི། དཔེར་ན། ཕ་མ་
གཅིག་ལས་སྐྱེས་པའི་བུ་སྤུན་གཉིས་ཁྱིམ་སོ་སོར་བཟུང་ཡང་ཕ་མ་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་གཅིག་པའི་ཆ་ནས་ཕན་ཚུན་ནང་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ཟེར་བ་བཞིན། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་

གཉིས་ཀྱང་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་འབྲེལ་བ་གཉིས་ལས་བདག་གཅིག་འབྲེལ་
གཅིག་པ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་དེའི་ནང་དུ་འདུས་པར་གསུངས་སོ། །ཞེས་ཟེར་དགོས་སམ་སྙམ་ཡང་དཔྱད་དགོས་པ་མ་ཟད། རྩ་འགྲེལ་དག་གི་དོན་ལ་སོང་མིན་ཡང་དཔྱད་དགོས་སོ། །ཡང་ན་སྔར་བཤད་པ་ལྟར། རྣམ་པ་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡི་རྟགས་
ཀྱིས། རྣམ་པར་གཞག་བྱའི་འབྲས་བུར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་པ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་བསྡུས་སོ། །

ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་མཇུག་སྡུད་མཛད་པའི་དགོས་པ།
ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་མཇུག་སྡུད་མཛད་པའི་དགོས་པ་ནི། རྒྱས་པའི་

394

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལས། གང་དག་དེ་ཡོད་གཞན་ལྟོས་མེད། །འབྲས་བུའི་ལས་ལ་གེགས་བྱེད་པ། །མེད་པ་ཅན་གྱི་ཚོགས་པ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས།མངོན་སུམ་ལེའུའི་བརྗེད་བྱང་ ༣༧༣ ལས། ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞིའི་ནང་ནས་
འདུ་བྱེད་སྐད་ཅིག་མར་བསྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་མགོ་མཇུག་ཀུན་ཏུ་གཞུང་གཞན་ལས་ཀྱང་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཕུལ་དུ་བྱུང་ཞིང་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་དགོས་པ་ནི་ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་དུ་རྟོགས་པ་ལ་རྟོག་པ་འདི་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ཤིང་། དེ་སོང་ན་ཕུང་པོ་བདག་མེད་པ་དང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་སོགས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་རྟོགས་པའི་དགོས་པ་ཡོད་དོ། །ཞེས་གསུངས།
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༧༢༤ ལས། དེ་ཡང་། དེ་ཕྱིར་མི་རྟག་ལས་སྡུག་བསྔལ། །སྡུག་བསྔལ་ལས་ནི་བདག་མེད་གསུངས། །ཞེས་པ་ལྟར། འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཞི་བའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་འཐོབ་པ་ཡང་། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྲིད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་

བ་འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བའི་རི་བོ་མཐོན་པོ་བཅོམ་པར་བྱས་པ་ཉིད་ལ་རག་ལས་ཤིང་། དེ་ལྟའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་གོ་འཕང་རིན་པོ་ཆེའི་གླིང་དུ་ཕྱིན་པར་བྱ་

བའི་ཕྱིར། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་གྲུ་གཟིངས་དམ་པ་འཚོལ་བར་བྱེད་པ་ཡང་འཁོར་བའི་འབྲོག་དགོན་པ་སྡུག་བསྔལ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མའི་འབྱུང་གནས་སུ་རིག་པའི་རྩ་བ་ཅན་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཕུང་པོ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་པས། བསྟན་བཅོས་འདིར་ལྟ་བ་བཀར་བཏགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་ཀྱང་འདུས་བྱས་མི་རྟག་པ་ཉིད་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ་

395

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཞེས་གོ་བའི་ཆེད་དུ་ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཇུག་བསྡུ་བར་
མཛད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༦༡༥ ལས། བསྟན་བཅོས་འདིར་ལྟ་བ་
བཀར་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་ཀྱང་། འདུས་བྱས་མི་རྟག་པ་ཉིད་རྒྱས་
པར་རིགས་པས་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གོ་བའི་ཆེད་དུ་བལྟོས་མེད་ཀྱི་
རྟགས་ཀྱིས་མཇུག་བསྡུ་བར་མཛད་དོ། །དེའི་དགོས་པ་ཡང་རྟག་དངོས་ཁེགས་ན་གང་ཟག་གི་བདག་ལ་གྲུབ་མཐའ་འཆའ་བ་མི་སྲིད་པས། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པ་རྟོགས་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བ་དང་། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་ཡང་སྔར་རྒྱས་པར་བསྟན་ཟིན་ཏོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྐབས་བཞི་པའི་ལེགས་བཤད་གསེར་ཕྲེང་ ༣༣༢ ལས། དང་པོ་ལ་གསུམ། ཆོས་རྣམས་བདག་མེད་དུ་གཏན་ལ་དབབ། དེ་སྒོམ་པའི་ཚུལ། བསྒོམས་པས་བདག་ལྟ་སྤོང་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། གང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་སྐྱེ་བ་དང་འཇིག་པས་སྟོང་པ་ནི། རྟག་པ་དང་བདག་གི་དངོས་པོར་མེད་པས་ཁྱབ། རི་བོང་གི་རྭ་བཞིན། ཕྱི་ནང་གི་མུ་སྟེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཏགས་པའི་ཤེས་པ་དང་བེམ་པོའི་
བདག་དང་དབང་ཕྱུག་རྣམས་ཀྱང་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་སྐྱེ་འཇིག་གིས་སྟོང་པ་ཁྱོད་ཀྱི་

ཁས་བླངས་སོ། །ཞེས་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཕུང་སོགས་ལ་བདག་རྟག་པ་མེད་པར་གཏན་ལ་འབེབས་སོ། །དེ་ཡང་ཕྱིའི་མུ་སྟེགས་བདག་ཁས་ལེན་པ་གྲངས་ཅན་ལ་སོགས་པས་བདག་རྟག་པ་ཤེས་པའི་ངོ་བོར་སྨྲ་ལ། བྱེ་བྲག་པ་སོགས་ནི་བདག་

396

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རྟག་པ་བེམ་པོའི་ངོ་བོར་འདོད་ཅིང་། རྟག་པ་ཡང་དོན་བྱེད་པའི་ནུས་པ་ཐམས་ཅད་
ཀྱིས་དབེན་པས་སྐྱེ་འཇིག་གིས་སྟོང་པ་དང་། ནང་གི་མུ་སྟེགས་བདག་ཁས་ལེན་པ་གནས་མ་བུ་སོགས་ནི། རྟག་མི་རྟག་གང་དུ་ཡང་བརྗོད་བྲལ་དུ་འདོད་པས། དེ་ལ་ཡང་སྐྱེ་འཇིག་མི་རུང་ངོ་ཞེས་གསུངས་ཤིང་གནས་མ་བུ་སོགས་ནང་གི་མུ་སྟེགས་པ་ཡིན་པ་དང་། གང་ཟག་གི་བདག་ཁས་ལེན་པ་སོགས་གསུངས་སོ། །དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ ༡༨༨ ལས། དགོས་པའི་དབང་གིས་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཡོད་པར་སྟོན་པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་མ་ཟད་ཀྱི། གང་ཟག་ཀྱང་རྫས་སུ་

ཡོད་པར་སྟོན་ཏེ། དེས་གདུལ་བའི་སྐྱེ་བོ་ལ་དེ་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཇི་སྐད་དུ། དགེ་སློང་དག་ཕུང་པོ་ལྔ་ནི་ཁུར་རོ། །ཁུར་འཁུར་བ་ནི་གང་ཟག་གོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་ནི་གང་ཟག་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་ཡོད་དུ་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཞུས་པའི་ངོར་དེ་མེད་པར་མ་བསྟན་པར་ཁུར་འཁུར་བའི་གང་ཟག་ཡོད་པར་གསུངས་པས་ཚིག་ལ་དངོས་སུ་མེད་ཀྱང་དོན་ནི་རྫས་ཡོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྣམ་བཤད་སྙིང་པོའི་རྒྱན་ ༢༥༨ ལས། གཞུག་པ་ལ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་
ནི། གཞན་སྡེ་དང་རང་སྡེ་ཁ་ཅིག་གི་དོན་དུ་གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས།
རྩ་ཤེ་རྣམ་བཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༦༠ ལས། དེ་སྐད་དུ་ཡང་རིན་ཆེན་
ཕྲེང་བ་ལས། ཞེས་པ་ནས། གང་ཟག་ཙམ་དུ་སྨྲ་བ་ནི་རང་སྡེ་གང་ཟག་རྫས་ཡོད་དུ་སྨྲ་བའོ། །ཕུང་པོ་ཙམ་དུ་སྨྲ་བ་ནི། རང་གི་སྡེ་པ་གང་ཟག་རྫས་སུ་མེད་ལ་ཕུང་པོ་

397

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རྫས་སུ་ཡོད་པར་སྨྲ་བའོ་ཞེས་པའི་བར་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༡༥ ལས། གནས་མ་བུ་བ་དང་བཟང་པོའི་ལམ་པ་དང་། ཀུན་གྱིས་བཀུར་བ་དང་བླ་མ་པ་དང་།

ཆོས་སྦས་པ་ལྔས་གང་ཟག་རྫས་སུ་ཡོད་པར་སྨྲ་བར་རྟོག་གེ་འབར་བ་ལས་བཤད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
རྟོག་གེ་འབར་བ་ ༣༡༥ ལས། དེ་རྣམས་ལས་སྔར་བསྟན་པའི་དགེ་འདུན་ཕལ་ཆེན་ལ་སོགས་པ་བརྒྱད་དང་། ཕྱིས་བསྟན་པའི་གནས་བརྟན་པ་དང་། ཐམས་
ཅད་ཡོད་པར་སྨྲ་བ་དང་། ཐམས་ཅད་པ་དང་། ཆོས་མཆོག་པ་དང་། འོད་སྲུངས་པ་རྣམས་ནི་བདག་མེད་པར་སྨྲ་བ་ཡིན་ཏེ། མུ་སྟེགས་པའི་འདོད་པས་བཏགས་པའི་བདག་དང་བདག་གི་དག་ནི་སྟོང་པ་ཡིན་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་པ་ཡིན་པར་སྨྲ་བའོ། །ལྷག་མ་གནས་མའི་བུ་ལ་སོགས་པ་སྡེ་པ་ལྔའི་གང་ཟག་ཏུ་སྨྲ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་ཟག་ནི་ཕུང་པོ་དག་ལས་དེ་ཉིད་དང་གཞན་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་གིས་ཤེས་པར་བྱ་བ་འཁོར་བར་གྱུར་པ་ཡོངས་སུ་གསལ་བར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ལས། ཁ་ཅིག་དེ་ཉིད་གཞན་ཉིད་རྟག་མི་རྟག །ལ་སོགས་བརྗོད་མེད་གང་ཟག་རྫས་ཡོད་འདོད། །རྣམ་ཤེས་དྲུག་གི་ཤེས་བྱ་དེ་འདོད་ཅིང་། །དེ་ནི་ངར་འཛིན་གཞིར་ཡང་འདོད་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་འཇུག་

པའི་ཊཱིཀ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ ༣༠༥ ལས། བཞི་པ་ལ་གཉིས། ཕྱོགས་སྔ་མ་བརྗོད་པ་དང་། ལུགས་དེ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ད་ནི་འཕགས་པ་མང་པོས་བཀུར་བ་དག་གིས་བརྟགས་པའི་གང་ཟག་རྫས་སུ་ཡོད་པར་སྨྲ་བ་བསལ་བའི་ཕྱིར་

398

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བཤད་པ། རང་གི་སྡེ་པ་མང་པོས་བཀུར་བ་ཁ་ཅིག་ནི། ཕུང་པོ་མ་གཏོགས་དེ་འཛིན་མ་གྲུབ་ཕྱིར། །ཞེས་པའི་རིགས་པས་གང་ཟག་ཕུང་པོ་ལས་ངོ་བོ་ཐ་དད་པ་མིན་ལ། ཕུང་པོའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡང་མིན་ཏེ། ཡིན་ན་བདག་དེ་སྐྱེ་འཇིག་དང་ལྡན་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་བདག་གམ་གང་ཟག་ནི་ཕུང་པོ་ལས་དེ་ཉིད་
དང་གཞན་ཉིད་དུ་བརྗོད་དུ་མེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་གང་ཟག་ནི་རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་ཉིད་དུ་ཡང་བརྗོད་དུ་མེད་དོ། །གང་ཟག་དེ་རྫས་སུ་ཡོད་པར་ཡང་འདོད་དེ། ལས་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པ་པོ་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་འབྲས་བུ་བདེ་སྡུག་གི་ཟ་བ་
པོ་ཉིད་དུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་དང་། འཁོར་བར་བཅིངས་པ་དང་མྱང་འདས་ཀྱི་སྐབས་
སུ་ཐར་བ་པོའམ་གྲོལ་བ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །བདག་དེ་རྣམ་ཤེས་དྲུག་གི་ཤེས་
བྱར་ཡང་འདོད་ཅིང་། བདག་དེ་ནི་ངར་འཛིན་པའི་གཞི་སྟེ་དམིགས་པར་ཡང་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཀུན་མཁྱེན་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་བཤད་ ༣༦ ལས། རང་སྡེ་གནས་མ་བུ་བས་
ཀྱང་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་གང་ཟག་ཁས་ལེན་ཀྱང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པར་འདོད་ཅིང་། ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༣༦ ལས། ལྟ་བ་ཡང་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པར་ལྟ་བ་དང་། འདུས་བྱས་མི་རྟག་སོགས་ཕྱག་རྒྱ་བཞིར་ལྟ་བུའི་ལྟ་བ་ཁས་ལེན་མི་ལེན་གྱི་སྒོ་ནས་ཕྱི་ནང་འབྱེད་དགོས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་གྲུབ་མཐའི་རྩ་བ་ ༡ ལས། བསྟན་དང་སྟོན་པ་ལྟ་བས་ཕྱི་ནང་གཉིས། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡ ལས།
བདག་ལྟའི་ཞེན་ཡུལ་སྒྲུབ་འགོག་ཕྱི་ནང་གཉིས། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། དེ་དག་

399

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གི་ཐད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་མོ་ལའང་གཟིགས་དགོས་སོ། །
རྒྱུད་བླ་མའི་དར་ཊཱིཀ་ ༡༠༨ ལས། གཉིས་པ་ལ་གཉིས། ཐབས་མ་ཡིན་པ་ལ་ཞུགས་པ་དང་། ཐབས་ལ་ཞུགས་པའོ། །དང་པོ་ནི། དེ་ལ་ཞེས་ཏེ། གང་ཟག་དང་པོ་ནི་ལྟ་བ་དང་སྤྱོད་པ་གཉིས་ཀའི་སྒོ་ནས་ཆོས་འདི་ལས་ཕྱི་རོལ་ཏུ་གྱུར་པ་ཙ་ར་
ཀ་དང་ཀུན་ཏུ་རྒྱུ་དང་། གཅེར་བུ་པ་ལ་སོགས་པ་ཁ་ཅིག་ཚེ་སྔ་ཕྱིས་བསྡུས་པའི་
མངོན་མཐོ་ལ་ཡང་སྐུར་བ་འདེབས་པ་དང་། མངོན་མཐོ་ཁས་ལེན་ཀྱང་ཐར་པ་ལ་སྐུར་བ་འདེབས་པ་སྤྱོད་པ་བ་ལ་སོགས་པ་རྟག་ཆད་དུ་སྨྲ་བ་རྣམ་པ་དུ་མའི་མུ་སྟེགས་པ་མང་པོ་དང་། གང་ཟག་གཉིས་པ་ནི། པྱི་རོལ་པ་དེ་དང་མཐུན་པར་སྤྱོད་པ་ཆོས་འདི་པ་ཉིད་ལ་དད་པ་ཡོད་ཀྱང་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་ཉེས་པར་གཟུང་བ་
ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པ་སྟེ། དེ་དག་ཀྱང་གང་ཞེ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། དོན་དམ་པ་ལ་མི་མོས་པ་གཞན་སྡེས་བཏགས་པ་ལྟར་ཕུང་པོའི་ཚོགས་པ་དང་རྒྱུན་གང་ལ་ཡང་ ུབཏགས་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་རྫས་སུ་ཡོད་པའི་གང་ཟག་ཏུ་ལྟ་བ་གང་ཟག་གི་བདག་གྲུབ་མཐའ་ཁས་ལེན་པའི་གནས་མ་བུ་པའི་སྡེ་པ་ཁ་ཅིག་ལྟ་བུ་སྟེ་སྔར་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཆོས་འདི་པ་དང་གང་ཟག་གི་བདག་ཁས་ལེན་པར་འདྲ་ཡང་སྔ་མ་ཐར་པ་དོན་གཉེར་མེད་ཅིང་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་སྡང་བ་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་འདི་ཐར་པ་ཙམ་ལ་དོན་གཉེར་ཡོད་ཅིང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ལ་སྐུར་བ་མི་འདེབས་པ་ཁ་ཅིག་གོ །གནས་མ་བུ་པའི་སྡེ་པ་ལ་ཡང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྡེ་ལ་སྐུར་བ་འདེབས་པ་དང་མི་འདེབས་པ་གཉིས་སུ་ཡོད་ལ། ཁ་ཆེ་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་སོགས་ལ་ཡང་གཉིས་སུ་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་རྒྱུད་བླའི་

400

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འགྲེལ་པའི་སྐོར་དཔལ་ལྡན་ཆོས་རྗེའི་གྲུབ་མཆན་ ༢༦༤ དུ་གསལ་བས་གཟིགས།རྒྱུད་སྡེ་སྤྱི་རྣམ་ ༤༡ ལས། སྤྱིར་ལྟ་བ་བཀར་བཏགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་བཞི་ཁས་
ལེན་མི་ལེན་གྱིས། སངས་རྒྱས་པའི་ལྟ་བ་ཁས་ལེན་མི་ལེན་དུ་འཇོག་པ་ལས། ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་མང་པོས་བཀུར་བ་དང་། གནས་མ་བུ་པ་དང་། བླ་མ་པ་
དང་། ཆོས་སྦས་པ་དང་། བཟང་པོའི་ལམ་པ་རྣམས་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་ཁས་ལེན་པས་སངས་རྒྱས་པའི་ལྟ་བ་ཁས་ལེན་པར་མི་འཇོག་ཀྱང་། སྐྱབས་གནས་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སངས་རྒྱས་པར་འཇོག་གོ །ཞེས་
གསུངས་སོ། །
སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་ཀླུ་དབང་རོལ་མཚོ་ ༣༨༥ ལས། དང་པོ་ནི། གཞན་
སྡེ་དང་རང་སྡེ་འགའ་ཞིག་བསྟན་པ་ལ་གཞུག་པའི་ཕྱིར་དུ། ཕུང་པོ་ལྔ་ནི་ཁུར་ཡིན་
ལ། །ཁུར་འཁྱེར་བ་ཡི་གང་ཟག་ཡོད། །རྟག་གམ་མི་རྟག་བརྗོད་མི་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ། ཞེས་གསུངས།
ཡང་གྲུབ་མཐའ་ཉུང་ངུ་ ༤ ལས། དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་གནས་མ་བུ་བས་

རྟག་ཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱིས་སྟོང་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཁས་ལེན་ཞིང་།
རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་ཡོད་ཀྱིས་སྟོང་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཁས་མི་ལེན་ཏེ།
དེས་ཕུང་པོ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་དང་ཐ་དད་དང་རྟག་མི་རྟག་གང་དུའང་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་ཡོད་ཀྱི་བདག་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
གསུངས་སོ། །
སྔགས་རིམ་ཆེན་མོ་ ༨ ལས། གང་ཟག་ལ་ཕྱི་རོལ་པས་བཏགས་པའི་རྫས་

401

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡོད་ཀྱི་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་དོན་དུ་མདོ་སྡེ་པ་དང་། ཁ་ཆེ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་དང་། སེམས་ཙམ་པ་དང་། དབུ་མ་པ་ཁ་ཅིག་འཆད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྟོང་ཐུན་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད་ ༡༢༡ ལས། རང་སྡེ་ཁ་ཅིག་རྟག་གཅིག་
རང་དབང་ཅན་གྱི་གང་ཟག་ཏུ་འཛིན་པ་གང་ཟག་གི་བདག་ལྟ་ལྷན་སྐྱེས་སུ་འདོད་
པ་དང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །
གྲུབ་མཐའ་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་ ༤༦༡ ལས། དེས་ན་ལྟ་བ་བཀར་བཏགས་ཀྱི་
ཕྱག་རྒྱ་བཞི་ཁས་ལེན་པའི་གང་ཟག་དེ། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་མཚན་ཉིད་དུ་འཇོག །ཕྱག་རྒྱ་བཞི་ཡོད་དེ། འདུས་བྱས་༼ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ། ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བ། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པ། མྱ་ངན་ལས་༽འདས་པ་ཞི་བ་རྣམས་སོ། །གལ་ཏེ་གནས་མ་བུ་པས་གང་ཟག་གི་བདག་ཁས་ལེན་པས་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། དེས་ཁས་ལེན་པའི་བདག་ནི་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་ཡོད་ཀྱི་བདག་

ཡིན་ལ། ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ཚན་གྱི་བདག་ནི་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱིས་སྟོང་
པའི་བདག་མེད་ལ་བྱེད་ཅིང་། དེ་ནི་མང་བཀུར་སྡེ་ལྔས་ཀྱང་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་

རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༢༩ ལས། ཆོས་བདག་ཀྱང་གཞི་གྲུབ་པར་ཁས་ལེན་ན་གང་ཟག་གི་བདག་དང་ཆོས་བདག་གཉིས་ཀ་རང་ལུགས་ལ་ཡོད་ངེས་སུ་ཁས་ལེན་པ་ལ་སངས་རྒྱས་པའི་དྲི་ཙམ་ཡང་ལྟ་བྲོ་རེ་སྐན། ཞེས་གསུངས།

402

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཤཀ་ལན་ལྟ་ངན་མུན་སེལ་ ༡༦༣ ལས། གཞན་ཡང་མང་བཀུར་བ་དེས་འཇིག་ལྟ་ལོག་ཤེས་སུ་ཁས་མི་ལེན་པར་ཐལ། མང་བཀུར་བས་འཇིག་ལྟའི་ཞེན་ཡུལ་གང་ཟག་གི་བདག་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེར་ལྟ་བ། །རྫས་ལ་འཇུག་
པས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མི་འགྱུར། །ཞེས་པ་དང་འགལ། གཞན་ཡང་མང་བཀུར་བས་བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཁས་མི་ལེན་པར་ཐལ། མང་བཀུར་བས་གང་ཟག་གི་བདག་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་འདོད་ན། ཁྱོད་
ཀྱིས་རྣལ་འབྱོར་བདག་མེད་མཐོང་བ་ལ། །དེ་ཚེ་ངེས་པར་དངོས་རྣམས་མེད་པར་གྱུར། །རྟག་བདག་སྤོང་ན་དེ་ཚེ་དེའི་ཕྱིར། །ཁྱོད་ཀྱི་སེམས་སམ་ཕུང་པོ་བདག་མི་
འགྱུར། །ཞེས་བཤད་པ་དང་ཇི་ལྟར་མི་འགལ། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༦༤ ལས། ཁོ་བོས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། ངེད་ཀྱི་ལུགས་ལ་སངས་རྒྱས་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་བཞི་ཀས་བདག་ཁས་ལེན་ཅིང་། བདག་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཁས་ལེན་ཀྱང་། བདག་མེད་པར་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཁས་མི་ལེན་ཏེ། དཔེར་ན་བདེན་མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཁས་ལེན་ཀྱང་། བདེན་པ་མེད་པར་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཁས་མི་ལེན་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།སྤྱི་དོན་རྒོལ་ངན་ཚར་གཅོད་ ༡༡༡ ལས། ཁ་ཅིག །ཤེས་རབ་སྙིང་པོས་
ཆོས་ཐམས་ཅད་མེད་པ་སྒྲས་ཟིན་ལ་བསྟན་ཟེར་ན། ཆོས་ཐམས་ཅད་མེད་པར་བསྟན་དགོས་ཀྱི་ཤེས་རབ་སྙིང་པོའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ཡོད་པར་ཐལ། དམ་
བཅའ་འཐད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཆོས་ཐམས་ཅད་མེད་པར་བདེན་ཞེན་གྱིས་འདོད་

403

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པའི་དེ་འདྲའི་གང་ཟག་གཅིག་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། །འདོད་མི་ནུས་ཏེ། དེ་འདྲའི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་མདོ་དེས་གཞི་དེ་བསྟན་ན་མདོ་དེའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ལ་གཞི་དེ་ཁས་ལེན་པ་ཞིག་ཡོད་དགོས་པ་དང་། མདོ་དེའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ལ་ནང་པ་ཡིན་དགོས་པ་ཡང་གསུངས་སོ། །
མདོ་དེ་དང་དེའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ལ་ནང་པ་ཡིན་དགོས་པ་ནི་མདོ་སྡེ་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་གྲུབ་དོན་གྱི་མདོ་དེ་རྣམས་ལས་ཀྱང་ཤེས་པ་མ་ཟད། མདོ་
གང་དང་གང་གི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་གདུལ་བྱ་ལ་ལམ་ཞུགས་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་ལྟ་བུའང་

གསལ་བས། དེ་ལྟ་ན་ལམ་ཞུགས་ཀྱི་གང་ཟག་ལ་མི་རྟག་པ་རྟོགས་པས་ཁྱབ་མ་ཁྱབ་ཀྱང་དཔྱད་པར་བྱ་ཞིང་། མི་རྟག་པ་རྟོགས་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་སྡུག་བསྔལ་བར་རྟོགས་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེ་
ཕྱིར་མི་རྟག་ལས་སྡུག་བསྔལ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གོང་གི་རྟགས་
གྲུབ་སྟེ། ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་བཅོས་མ་མིན་པ་སྐྱེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་སོགས་དྭོགས་པ་གཅོད་ཚུལ་ཡོད་དོ། །
གཞན་ཡང་གནས་མ་བུ་པས་གང་ཟག་གི་བདག་ཁས་ལེན་པ་འཇུག་པ་རྩ་འགྲེལ་དང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྩ་འགྲེལ་དག་དང་། རྟོག་གེ་འབར་བ་སོགས་དབུ་མའི་གཞུང་རྣམས་སུ་ཡང་ཡང་གསུངས་ཤིང་། མཛོད་འགྲེལ་གནས་དགུ་པའི་སྐབས་སུའང་འབྱུང་བས་དེ་དག་ལ་གཟིགས་དགོས་སོ། །
ལྕང་སྐྱའི་གྲུབ་མཐའ་ ༦༩ ལས། དེ་ལྟ་ན་ཕྱི་ནང་གི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་ཁྱད་པར་བདག་མེད་པའི་ལྟ་བ་ཁས་ལེན་དང་མི་ལེན་གྱིས་འཇོག་པ་དང་། མང་བཀུར་

404

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྡེ་ལྔས། གང་ཟག་གི་བདག་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་པར་རྗེ་ཡབ་སྲས་སོགས་སྔོན་བྱོན་པའི་རྒྱ་བོད་ཀྱི་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་མཐའ་དག་གིས་བཞེད་པར་འདུག་པས། སྡེ་པ་
འདི་དག་རང་སྡེ་ཙམ་དང་ནང་པ་ཙམ་ཡིན་ཀྱང་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་དངོས་མིན་ནོ། །ཞེས་སྨྲ་བ་ལ། དངོས་སུ་དབྱུག་པ་སོགས་ཀྱི་གནོད་བྱེད་མ་བྱུང་ཕྱིན།

རིགས་པས་གནོད་པ་འབབ་པ་དཀའ་བར་འདུག་གོ །འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བའི་གནས་མ་ཡིན་མོད་ཀྱང་། ཕྱིས་ཀྱི་མཁས་པ་དག་གིས་ཕྱོགས་གཞན་དང་གཞན་དུ་
བཤད་པ་མང་དུ་མཛད་པར་བརྟེན་ནས་བདག་གིས་གཟུ་བོར་གནས་པས་ཅུང་ཟད་སྤྲོས་པ་ཡིན་གྱི། མང་བཀུར་སྡེ་ལྔས་གང་ཟག་གི་བདག་ཁས་ལེན་པ་དང་མི་ལེན་
པ་གང་གི་ཡང་ཁོ་བོ་ལ་ཕན་པ་དང་གནོད་པར་འགྱུར་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས་ཕྱོགས་གང་ལའང་ཁོ་བོ་ཅག་ཆགས་དོན་དང་སྡང་དོན་མ་མཆིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དཔལ་ལྡན་ཆོས་རྗེའི་གྲུབ་མཐའི་མཆན་འགྲེལ་ ༢༧༣ ལས་འདིའི་སྐོར་རྒྱས་ཙམ་གསུངས་འདུག་པས་གཟིགས་དགོས་སོ། །

ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་གོ་རིམ་ངོས་བཟུང་ཚུལ།
ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་གོ་རིམ་ངོས་བཟུང་ཚུལ་ནི། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་
འཐོབ་པ་ལ། ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས། དེ་རྟོགས་པ་ལ་ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བར་རྟོགས་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས། དེ་རྟོགས་པ་ལ་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ལ། དེའི་ཕྱིར་དང་པོ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པ་དང་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ནི་

405

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཆེས་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་ནས་བསྟན་བཅོས་འདིའི་དབུ་ནས་མཇུག་གི་བར་དུ་དེ་ཉིད་གཙོ་བོར་བསྟན་ཅིང་། མདོ་ལས་ཀྱང་། རྗེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་བ་གླང་

གི་རྗེས་མཆོག་གོ །འདུ་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་མི་རྟག་པའི་འདུ་ཤེས་མཆོག་ཅེས་གསུངས་པ་བཞིན་ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་ཀྱང་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པ་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བར་མཐོང་ནས་སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་ཀྱང་བསྟན་བཅོས་འདི་
ཡི་མཇུག་སྡོམ་མམ་མཇུག་སྡུད་ཀྱང་བལྟོས་མེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་
མཇུག་སྡུད་མཛད་ཡོད་དོ། །
ཕྱག་རྒྱ་བཞི་རྟོགས་པའི་བློ་ཡི་སྐྱེ་རིམ་གྱི་སྐོར།
ཕྱག་རྒྱ་བཞི་རྟོགས་པའི་བློ་ཡི་སྐྱེ་རིམ་གྱི་སྐོར་བཤད་པ་ལ། མྱ་ངན་ལས་
འདས་པ་ཞི་བའམ། ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་རྫོགས་པ་གཅིག་སྐྱེ་བ་ལ་སྔོན་དུ་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པའི་བློ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ལ། དེ་ལ་ཡང་ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བར་རྟོགས་པའི་བློ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ལ། དེ་ལ་ཡང་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་བློ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་སོ། །འདི་ལ་དཔྱད་རྒྱུ་མང་དུ་ཡོད་དོ། །
ཕྱག་རྒྱ་བཞི་ལམ་གཙོ་གསུམ་དང་སྦྱར་ཚུལ།
ཕྱག་རྒྱ་བཞི་ལམ་གཙོ་གསུམ་དང་སྦྱར་ཚུལ་ནི། དེ་ཡང་ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་དང་། ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བར་བསྒོམ་པ་གཉིས་ནི། ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་གསུམ་ལས་ངེས་འབྱུང་དང་བྱང་

406

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་ལ་སྦྱར་ཞིང་། དེའི་ཚུལ་ཡང་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ཡིན་ཕྱིན་

ཆད་འཇིག་རྒྱུ་དོན་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་ཉིད་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རང་

གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་ངེས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་པའི་མི་རྟག་པ་དང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཆོས་

ཡིན་ཕྱིན་ཆད་སྐྱེ་བ་ལ་རང་དབང་མེད་ཅིང་རྒྱུ་ལས་ཉོན་གྱིས་གཞན་དབང་ཅན་དུ་

གྱུར་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་གཞན་གྱིས་དབང་དུ་གྱུར་པའི་སྡུག་བསྔལ་བའི་ཚུལ་དེ་དག་རང་སྟེང་ལ་སྐོར་ཏེ་བསམ་ན་ངེས་འབྱུང་སྐྱེད་པའི་རྒྱུ་བྱེད་དེ། ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་གསུམ་ལས། དལ་འབྱོར་རྙེད་དཀའ་ཚེ་ལ་ལོངས་མེད་པ། །ཡིད་ལ་གོམས་པས་ཚེ་འདིའི་སྣང་ཤས་ལྡོག །ལས་འབྲས་མི་བསླུ་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་
རྣམས། །ཡང་ཡང་བསམ་ན་ཕྱི་མའི་སྣང་ཤས་ལྡོག །དེ་ལྟར་གོམས་པས་འཁོར་
བའི་ཕུན་ཚོགས་ལ། །ཡིད་སྨོན་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་མི་སྐྱེ་ཞིང་། །ཉིན་མཚན་ཀུན་ཏུ་ཐར་པ་དོན་གཉེར་བློ། །བྱུང་ན་དེ་ཚེ་ངེས་འབྱུང་སྐྱེས་པ་ལགས། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། ཚུལ་དེ་སེམས་ཅན་གཞན་རྣམས་ལ་སྦྱར་ཏེ་བསམ་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་

སེམས་སྐྱེད་པའི་རྒྱུར་གྱུར་ཏེ། ལམ་གཙོ་ལས། ངེས་འབྱུང་དེ་ཡང་རྣམ་དག་སེམས་བསྐྱེད་ཀྱིས། །ཟིན་པ་མེད་ན་བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཀྱི། །ཕུན་ཚོགས་བདེ་བའི་རྒྱུ་རུ་མི་
འགྱུར་བས། །བློ་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་མཆོག་བསྐྱེད། །ཤུགས་དྲག་
ཆུ་བོ་བཞི་ཡི་རྒྱུན་གྱིས་ཁྱེར། །བཟློག་དཀའ་ལས་ཀྱི་འཆིང་བ་དམ་པོས་
བསྡམས། །བདག་འཛིན་ལྕགས་ཀྱི་དྲ་བའི་སྦུབས་སུ་ཚུད། །མ་རིག་མུན་པའི་སྨག་ཆེན་ཀུན་ནས་འཐིབས། །མུ་མེད་སྲིད་པར་སྐྱེ་ཞིང་སྐྱེ་བ་རུ། །སྡུག་བསྔལ་གསུམ་
གྱིས་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་མནར། །གནས་སྐབས་འདི་འདྲར་གྱུར་པའི་མ་རྣམས་

407

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།ཀྱི། །ངང་ཚུལ་བསམས་ནས་སེམས་མཆོག་བསྐྱེད་པར་མཛོད། །ཅེས་དང་། གཞན་ཡང་རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས། རང་ཉིད་སྲིད་མཚོར་ལྷུང་བ་ཇི་བཞིན་དུ། །མ་གྱུར་འགྲོ་བ་ཀུན་ཀྱང་དེ་འདྲ་བར། །མཐོང་ནས་འགྲོ་བ་སྒྲོལ་བའི་ཁུར་ཁྱེར་བའི། །བྱང་ཆུབ་སེམས་མཆོག་འབྱོངས་པར་བྱིན་གྱིས་རློབས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །
ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པའི་བློ་ནི། ལམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམ་གསུམ་ལས་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ལ་སྦྱར་ཞིང་། དེ་ཡང་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པ་དང་། རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་ཡོད་ཀྱི་

བདག་གིས་ལོངས་སྤྱོད་བྱར་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟག་ཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱི་བདག་

གིས་ལོངས་སྤྱོད་བྱར་མ་གྲུབ་པ་སོགས་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་དབང་གིས་སྦྱར་ཚུལ་དུ་མ་ཞིག་བྱུང་ངོ་། །མདོ་ལས་ནི། དངོས་བསྟན་གཙོ་བོ་ཡུལ་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་
ཡིན་ཡང་ཡུལ་ཅན་ལམ་གཙོ་རྣམ་གསུམ་གྱི་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ་ནི་སྐབས་
བབས་ཀྱི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡིན་པར་ཤེས་སླའོ། །
ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་ནི། ངེས་འབྱུང་བྱང་སེམས་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་སྟེ་ལམ་དེ་རྣམས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པའི་འབྲས་བུའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། མདོར་ན་ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་རྣམ་པར་བཞག་པ་འདི་ནི། ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་བསྡུ་བའི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་

སྡོམ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

ཕྱག་རྒྱ་བཞི་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་དང་སྦྱར་ཚུལ།
ཕྱག་རྒྱ་བཞི་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་དང་སྦྱར་ཚུལ་ནི། ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་

408

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་བློ་དང་། ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བར་རྟོགས་པའི་བློ་གཉིས་ནི། རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་ལས་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་སྨོན་པ་མེད་པའི་ལམ་ལ་སྦྱར་ཞིང་། ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པའི་བློ་ནི། རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་ལས་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལམ་ལ་སྦྱར་བར་བྱ་ཞིང་། ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་མྱ་
ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བར་རྟོགས་པའི་བློ་ནི། རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་ལས་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་མཚན་མ་མེད་པའི་ལམ་ལ་སྦྱར་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་དག་ཀྱང་མདོ་ལས་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བསྟན་ཀྱང་། ཡུལ་ཅན་ལམ་ཉམས་ལེན་གྱི་ལམ་ལ་སྦྱར་
ཚུལ་སྔར་བཞིན་ནོ། །
གཞན་ཡང་རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་པོ་དེ་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་རྒྱུ་འབྲས་གསུམ་
ལ་སྦྱར་ནས་བཤད་ཚུལ་གཅིག་དང་། གཞན་དབང་ཡོངས་གྲུབ་ཀུན་བརྟགས་ཏེ་མཚན་ཉིད་གསུམ་ལ་སྦྱར་ནས་བཤད་ཚུལ་གཅིག་དང་། བདེན་བཞིའི་ཁྱད་ཆོས་མི་རྟག་སོགས་བཅུ་དྲུག་ལ་སྦྱར་ནས་བཤད་ཚུལ་གཅིག་དང་། གཞན་ཡང་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་ལ་སྦྱར་ནས་བཤད་པ་སོགས་འདོད་པ་འདྲ་མིན་གྱིས་དབང་གིས་བཤད་ཚུལ་དུ་མ་ཞིག་སྣང་ངོ་། །

ཕྱག་རྒྱ་བཞི་བདེན་བཞི་དང་སྦྱར་ཚུལ།
ཕྱག་རྒྱ་བཞི་བདེན་བཞི་དང་སྦྱར་ཚུལ་ནི། ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་འདུས་
བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་དང་། ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བའི་ཚུལ་བསྟན་པ་ནི། བདེན་པ་བཞིའི་ནང་ནས་སྡུག་བསྔལ་བདེན་པ་དང་། ཀུན་འབྱུང་

409

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

བདེན་པ་གཉིས་ལ་སྦྱར་བར་བྱ་ཞིང་། དེའི་ཚུལ་ཡང་ཟག་བཅས་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་འདི་མི་རྟག་ཅིང་རྒྱུ་ལས་ཉོན་གྱིས་གཞན་དབང་གྱུར་པ་ནི་སྡུག་བསྔལ་བའི་
དོན་ཡིན་ལ། རྒྱུ་ལས་ཉོན་གཉིས་པོ་དེ་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པར་འཇོག་པའི་ཕྱིར།

ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པར་བསྟན་པ་ནི། བདེན་པ་བཞིའི་ནང་ནས་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ལ་སྦྱར་བར་བྱ་ཞིང་། དེའི་ཚུལ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ནི་རྒྱུ་ལས་ཉོན་གཉིས་ལས་བྱུང་ཞིང་། ལས་ཀྱང་ཉོན་མོངས་པ་ལས་བྱུང་ཞིང་། ཉོན་མོངས་པའི་དངོས་གཉེན་གྱི་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ནི་སྟོང་ཉིད་མངོན་
སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཉིད་ལ་འཇོག་དགོས་པའི་ཕྱིར།

ཕྱག་རྒྱ་བཞིའི་ནང་ནས། མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་ནི། བདེན་པ་བཞིའི་
ནང་ནས་འགོག་པའི་བདེན་པ་ལ་སྦྱར་བར་བྱ་ཞིང་། དེའི་ཚུལ་ཡང་། མྱ་ངན་ནི་འདིར་ཉོན་མོངས་པ་ཡིན་ལ་དེ་ལས་འདས་པ་ནི་དེ་སྤངས་པའི་འགོག་བདེན་ཉིད་ལ་འཇོག་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
མདོར་ན་ལྟ་བ་བཀར་བཏགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་བཞི་པོ་འདི་ནི། ལམ་གཙོ་རྣམ་
གསུམ་དང་། རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ། བདེན་པ་བཞི་སོགས་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲོམ་གཞི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་སྣང་ལ། ཕྱག་རྒྱ་བཞི་
པོ་དེ་དག་ལས་ཀྱང་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པའི་ཚུལ་འདི་ཐོག་མར་གལ་ཆེ་བར་དགོངས་ནས་རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་ཀྱང་ཚད་མ་རྣམ་
འགྲེལ་གྱི་སྐབས་འདིར་ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་མཇུག་བསྡུ་མཛད་པ་སྣང་ངོ་། །

ཐར་འདོད་ཀྱི་བློ་མཚན་ཉིད་རྫོགས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་

410

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བདག་མེད་རྟོགས་དགོས་མིན་ལ་དཔྱད་པ།
ཐར་འདོད་ཀྱི་བློ་མཚན་ཉིད་རྫོགས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་བདག་མེད་རྟོགས་དགོས་
མིན་དཔྱད་པ་ལ། འོ་ན་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་རྫོགས་པ་གཅིག་སྐྱེ་བ་ལ་བདག་མེད་རྟོགས་དགོས་སམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ངེས་པར་དགོས་ཏེ། མི་རྟག་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་བ་བསམ་པའི་སྒོ་ནས་འཁོར་བ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་ཉེས་དམིགས་
རྣམས་དང་ཁྱད་པར་དུ། སྡུག་བསྔལ་འཁོར་བ་ཅན་ཕུང་པོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཟག་བཅས་ཉེ་བར་ལེན་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་ལ་ཉེས་དམིགས་དུ་མ་བསམ་ནས་
ཐར་འདོད་དང་། དེ་སྤང་བ་ཡང་རྒྱུ་ཀུན་འབྱུང་སྤང་བ་ལ་རག་ལས་པ་དང་། ཀུན་འབྱུང་གི་ལས་ཉོན་གཉིས་ལས་ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་འབྱུང་གཙོ་བོ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཡང་རྩ་བ་བདག་འཛིན་ཡིན་པའི་ཚུལ་དང་། བདག་འཛིན་དེ་ཡང་འཛིན་སྟངས་ཕྱིན་

ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པ་ཡིན་པ་རིགས་པ་ཡང་དག་པའི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་ཕབས་ཏེ། བདག་འཛིན་སྤང་ནུས་སུ་མཐོང་བའི་སྒོ་ནས་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་རྫོགས་པ་སྐྱེ་དགོས་ལ། བདག་མེད་མ་རྟོགས་བར་དུ་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་རྫོགས་པ་གཅིག་བསྐྱེད་ཚུལ་མེད་དོ། །དེ་ལྟར་ཡང་། ལམ་རིམ་བསྡུས་དོན་ལས། སྡུག་བདེན་ཉེས་དམིགས་བསམ་ལ་མ་འབད་ན། །ཐར་པ་དོན་གཉེར་ཇི་བཞིན་མི་སྐྱེ་ཞིང་། །ཀུན་འབྱུང་འཁོར་བའི་འབྱུང་རིམ་མ་བསམ་ན། །འཁོར་བའི་རྩ་བ་གཅོད་ཚུལ་མི་ཤེས་པས། །སྲིད་ལས་ངེས་འབྱུང་སྐྱོ་ཤས་བསྟེན་པ་དང་། །འཁོར་བ་གང་གི་བཅིང་པ་ཤེས་པ་གཅེས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༡༦ ལས། ཐོག་མར་སྡུག་བསྔལ་གྱི་

411

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མཚན་ཉིད་བཞི་པོ་ཤེས་པའི་སྒོ་ནས་ངེས་དགོས་པས། དེ་ལ་མི་རྟག་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་རྟོགས་པའི་ལག་རྗེས་དང་། ཡིད་འབྱུང་མཚན་ཉིད་རྫོགས་པ་བསྐྱེད་པ་ལ་སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་རྟོགས་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་། སྡུག་བསྔལ་བདེན་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྟེང་ནས་བདེན་བཞིའི་རྣམ་གཞག་དཔྱད་པ་དང་། བདག་མེད་སྒྲུབ་
ཚུལ་ལོ་ཞེས་ས་བཅད་བཞིར་ཕྱེ་ནས་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༢༡ ལས། སྡུག་བསྔལ་བདེན་པའི་རྣམ་པ་བཞི་པོ་འདི་དག་ཚང་བར་ཚད་མས་གཏན་ལ་ཕབས་པའི་སྒོ་ནས་མ་རྟོགས་ན་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་པ་རྫོགས་པར་མི་སྐྱེ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་རྗེའི་ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས་ ༡༦ ལས། ཡིད་འབྱུང་མཚན་ཉིད་རྫོགས་
པ་བསྐྱེད་པ་ལ་སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་རྟོགས་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་ཞེས་ས་བཅད་དུ་བགྲང་ནས་གསུངས་པ་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༡༧ ལས། གཉིས་པ་ནི། སྟོང་པ་དང་བདག་མེད་མ་རྟོགས་ན། གང་ཞིག་བདག་མཐོང་དེ་ལ་ནི། །ཞེས་སོགས་ཀྱི་

དོན་སྔར་བཤད་པ་ལྟར། བདག་འཛིན་དེས་ཡིད་ལོག་གི་གེགས་ཀྱི་གཙོ་བོ་སྲེད་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲེན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཚེར་མ་ཟུག་པའི་རྐང་པ་ལ་ཡིད་འབྱུང་སྐྱེ་
ཡང་། དེ་མེད་པའི་རྐང་པ་ལ་དོན་གཉེར་སྐྱེ་བ་ལྟར། སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ལ་
ཡིད་འབྱུང་སྐྱེ་ཡང་། འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལ་ཐར་པར་
འཁྲུལ་ནས་བདག་གི་ཐོབ་བྱར་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༢༡ ལས། སྡུག་བསྔལ་བདེན་པའི་རྣམ་པ་

412

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བཞི་པོ་འདི་དག་ཚང་བར་ཚད་མས་གཏན་ལ་ཕབས་པའི་སྒོ་ནས་མ་རྟོགས་ན་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་པ་རྫོགས་པར་མི་སྐྱེ་སྟེ། འདི་ལྟར་སྡུག་བསྔལ་དུ་རྟོགས་པས་འཁོར་བ་ལས་འབྲལ་འདོད་སྐྱེས་ཀྱང་། མི་རྟག་པར་མ་རྟོགས་ན་ཕུང་པོ་དང་འབྲལ་ངེས་སུ་མི་རྟོགས་པས་ཕུང་པོ་ལ་སྲེད་པ་འགོག་མི་ནུས་ལ། བདག་མེད་མ་རྟོགས་ན་དབང་སོགས་བདག་གི་བ་ལ་སྲེད་པ་ངང་གིས་འདྲེན་པས་མི་རྟག་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་དུ་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས་ཕུང་པོ་ཙམ་ལ་འབྲལ་འདོད་ཀྱི་བློ་སྐྱེས་
པ་ལྟར་སྣང་ཡང་། བདག་འཛིན་དེས་བདག་གི་བདེ་བ་སྒྲུབ་བྱེད་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་

པར་འགའ་ཞིག་ལ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་ངེས་པར་འདྲེན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༢༢༡ ལས། དེས་ན་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པས་འབྲལ་ངེས་སུ་ཤེས་ཤིང་། སྡུག་བསྔལ་དུ་རྟོགས་པས་འབྲལ་འདོད་སྐྱེས་ཀྱང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་

དངོས་པོ་མཐའ་དག་ལ་འདུན་པ་ལོག་པའི་ཐར་པ་དོན་གཉེར་མཚན་ཉིད་ཚང་བ་སྐྱེ་བ་ལ་སྡུག་བསྔལ་བདེན་པའི་རྣམ་པ་རང་བཞིན་གྱི་བདག་དང་བྲལ་བ་ཉིད་ཤེས་
དགོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ ༢༤༠ ལས། དེ་ལྟར་ན་འཁོར་བ་ལ་རྣམ་གྲངས་དུ་མར་
ཉེས་དམིགས་སུ་བརྟགས་ཏེ་བསྒོམས་པས་འཁོར་བའི་ཕུན་ཚོགས་ལ་སྲེད་པ་སུན་
འབྱིན་པའི་གཉེན་པོ་ཡང་མ་རྙེད་བདག་མེད་པའི་དོན་ལ་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་
རབ་ཀྱིས་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡང་མ་དཔྱད། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་གཉིས་ལ་གོམས་པར་
བྱེད་པ་དང་བྲལ་བའི་དགེ་སྦྱོར་རྣམས་ནི་ཞིང་གི་མཐུ་ལ་བརྟེན་པ་འགའ་རེ་མ་གཏོགས་པ་ཀུན་འབྱུང་རང་དགའ་བར་འགྲོ་བས་འཁོར་བའི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་

413

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ ༢༡༠ ལས། སྡུག་བདེན་བསམ་པའི་སྒོ་ནས་འཁོར་བ་ལ་ཞེན་ལོག་རྣལ་མ་ཞིག་མེད་ན་ཐར་པ་ཐོབ་འདོད་ཚིག་ཙམ་དུ་འགྲོ་བས་ཅི་བྱས་ཀུན་འབྱུང་དུ་འགྲོ་ལ། ཀུན་འབྱུང་བསམ་པའི་སྒོ་ནས་འཁོར་བའི་རྩ་བ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ལེགས་པར་མི་ཤེས་ན་འབེན་མ་མཐོང་བར་མདའ་རྡེག་པ་ལྟར་ལམ་གྱི་གནད་རྣམས་ཆད་ཅིང་སྲིད་པ་ལས་གྲོལ་བའི་ལམ་མ་ཡིན་
པར་ལ་ཡིན་པར་བཟུང་ནས་ངལ་བ་འབྲས་བུ་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། སྤང་

བྱ་སྡུག་ཀུན་མ་ཤེས་ན་དེ་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ཐར་པའང་ངོས་མི་ཟིན་པས་ཐར་པ་དོན་གཉེར་ཡང་རློམ་པ་ཙམ་དུ་ཟད་པའི་ཕྱིར་རོ། ། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཚད་མའི་བརྗེད་བྱང་ ༦༩༠ ལས། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྣམ་པ་བཞི་ཁ་མ་རྟོགས་
པར་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་རྫོགས་པར་མི་འགྱུར་བའི་ཚུལ་དང་། ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་དངོས་སོ། །དང་པོ་ནི། སྡུག་བསྔལ་དུ་རྟོགས་པའི་ལག་རྗེས་ལ་འཁོར་བ་ལ་འབྲལ་འདོད་སྐྱེས་ཀྱང་མི་རྟག་པ་མ་རྟོགས་ན་ཕུང་པོ་དང་མི་འབྲལ་བའི་སྲེད་པ་འགོག་མི་ནུས་ཤིང་། དེ་རྟོགས་པ་ལས་འབྲལ་ངེས་དུ་རྟོགས་ནས་མི་འབྲལ་བའི་སྲེད་པ་འགོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །བདག་མེད་མ་རྟོགས་ན་དབང་སོགས་
བདག་གི་བ་ལ་དོན་གཉེར་གྱི་སྲེད་པ་ངང་གིས་འདྲེན་པས་མི་རྟག་པ་དང་སྡུག་བསྔལ་དུ་རྟོགས་པས་ཕུང་པོ་ཙམ་ལ་འབྲལ་འདོད་ཀྱི་བློ་སྐྱེས་པ་ལྟར་སྣང་ཡང་།
བདག་འཛིན་དེ་བདག་གི་བདེ་བ་སྒྲུབ་བྱེད་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འགའ་ཞིག་ལ་
དོན་གཉེར་གྱི་བློ་ངེས་པར་འདྲེན་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ཕུང་པོ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་ལག་རྗེས་ལ་དེ་དང་འབྲལ་ངེས་དང་། སྡུག་བསྔལ་དུ་རྟོགས་པས་འབྲལ་འདོད་

414

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྐྱེས་ཀྱང་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་ཚང་བ་ལ་བདག་མེད་རྟོགས་དགོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ ༥༤༦ ལས། འདི་ཡང་བདག་མེད་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་དང་སྲིད་པ་མཐའ་དག་གི་སྐྱོན་ལེགས་པར་རྟོགས་ནས་འཁོར་བ་ལ་ཡིད་འབྱུང་ཞིང་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པས་ཟིན་ན་ཐར་པའི་ལམ་དུ་འགྱུར་ཞིང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་རིན་པོ་ཆེས་ཟིན་ན་ནི། ཐེག་
པ་ཆེན་པོ་ལམ་དུ་ཡང་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་དེ་ཉིད་ ༧༦༥ ལས། འདིས་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་སྲིད་པའི་རྩ་བ་
གཅོད་བྱེད་དང་། ཐར་པའི་ལམ་གྱི་སྲོག་དང་འདྲ་བར་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་པས་བསྟན་པ་ཡིན་པས་འདི་ལ་ངེས་པར་བརྟན་པོ་རྙེད་པ་དགོས་སོ། །ཞེས་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་དེ་ཐར་ལམ་གྱི་སྲོག་རྩ་ལྟ་བུར་གསུངས་སོ། །
ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ ༢༥༧ ལས། གཉིས་པ་བསམ་པ་དེ་སྐྱེས་པའི་ཚད་ནི།
དེ་ལྟར་སྡུག་བསྔལ་དང་ཀུན་འབྱུང་གཉིས་དང་རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཁོར་བའི་མཚན་ཉིད་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་བྱས་པ་ན། དེ་དག་འདོར་བར་འདོད་པ་དང་དེ་རྣམས་ཉེ་བར་ཞི་བ་ལ་ཐོབ་འདོད་བྱུང་བ་ཙམ་ནས་ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་ཙམ་ཡིན་མོད་ཀྱང་དེ་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་པས། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པའི་འགྲེལ་པ་ལས། ས་གསུམ་མི་རྟག་པ་ཉིད་ཀྱི་མེ་རབ་ཏུ་འབར་བ་ན་འདུག་པ་ནི། ཁྱིམ་རབ་ཏུ་འབར་བའི་ནང་དུ་ཆུད་པ་བཞིན་དུ་ངེས་པར་དེ་ལས་འདའ་བར་འདོད་ཅིང་། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། ཇི་ལྟར་བཙོན་ནི་བཙོན་ར་ལས། །ཞེས་སོགས་སྔར་

415

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དྲངས་པ་ལྟར་མེ་འབར་བའི་ཁྱིམ་དུ་ཆུད་པ་དང་། བཙོན་རར་ཆུད་པའི་བཙོན་གནས་དེ་དག་ལ་མི་འདོད་ཅིང་། དེ་དག་ནས་ཐར་བར་འདོད་པའི་བློ་ཇི་ཙམ་སྐྱེ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་བློའི་ཚོད་ཙམ་དུ་བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་ནས་ཀྱང་ཇེ་འཕེལ་དུ་གཏང་དགོས་སོ། །བསམ་པ་འདི་ཤ་ར་བ་གསུང་བ་ལྟར། སིང་སྐྱུར་ལ་བཏབ་པའི་ཕྱེ་བཞིན་ཁ་ན་ཕར་ཡམ་མེ་བ་ཞིག་ལས་མི་འདུག་ན། འཁོར་བའི་རྒྱུ་ཀུན་འབྱུང་ལ་མི་འདོད་པར་ལྟ་བ་ཡང་དེ་འདྲ་ཞིག་ལས་མི་འོང་། དེ་ལྟར་ན་སྡུག་ཀུན་འགགས་པའི་འགོག་པ་ཐར་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཡང་དེ་དང་འདྲ། དེའི་ཕྱིར་ཐར་པའི་ལམ་ལ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པར་འདོད་པ་ཡང་ཚིག་ཙམ་དུ་འགྲོ་ཞིང་། སེམས་ཅན་གཞན་འཁོར་བར་འཁྱམས་པའི་སྡུག་བསྔལ་མི་བཟོད་པའི་སྙིང་རྗེ་ཡང་འོང་ས་མེད་ལ། བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་མ་བཅོས་པ་ཡིད་སྐུལ་བར་བྱེད་ནུས་པའི་ཤུགས་ཅན་ཡང་མི་སྐྱེ་བས། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཡང་ཚིག་རྗེས་འབྲངས་པའི་གོ་བ་ཙམ་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སྡུག་ཀུན་འདོར་འདོད་དང་། དེ་དག་ཞི་བའི་ཐར་པ་ཐོབ་འདོད་ཙམ་གྱིས་

མི་ཆོག་པ། འཁོར་བ་མེ་འབར་བའི་མེ་དོང་ལྟ་བུར་མཐོང་བའི་སྒོ་ནས་དེ་ལས་ཐར་བར་འདོད་པ་དང་། འཁོར་བ་བཙོན་རྭ་ལྟ་བུ་མཐོང་བའི་སྒོ་ནས་དེ་ལས་ཐར་འདོད་
ཀྱི་བློ་སྐྱེས་པ་དེ་ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་སྐྱེས་པའི་ཚད་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །གཞུང་རྣམས་སུ་འཁོར་བ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་ལྟ་བའི་དཔེ་དུ་མ་
གསུངས་ཏེ་འཁོར་བའི་འདམ་ལས་འགྲོ་བ་དྲངས་མཛད་པ་ཞེས་འཁོར་བ་བརྒལ་དཀའ་བའི་འདམ་དང་འདྲ་བར་གསུངས་ལ། དེ་བཞིན་དུ། མེ་དོང་དང་འདྲ་བ་དང་། བཙོན་རྭ་དང་འདྲ་བ་དང་། འབྲོག་དགོན་པ་དང་འདྲ་བ་དང་། མི་གཙང་བའི་དོང་

416

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

དང་འདྲ་བ་དང་། དུག་གི་རྒྱ་མཚོ་དང་འདྲ་བ་དང་། ཁབ་ཀྱི་རྩེ་མོ་དང་འདྲ་བ་དང་།
གཡང་ས་དང་འདྲ་བ་དང་། དུག་སྦྲུལ་གྱི་ཚང་དང་འདྲ་བ་དང་། ཟོ་ཆུན་གྱི་རྒྱུད་མོ་
དང་འདྲ་བ་སོགས་དཔེ་དུ་མ་གསུངས་ལ། དཔེ་རེ་རེ་ལའང་འདྲ་ཆོས་དུ་མ་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་གི་སྒོ་ནས་འཁོར་བ་ལ་ངེས་འབྱུང་བསྐྱེད་པའི་ཐབས་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པ་གསུངས་སོ། །
ལམ་གཙོ་ལས། དལ་འབྱོར་རྙེད་དཀའ་ཚེ་ལ་ལོངས་མེད་པ། །ཡིད་ལ་གོམས་པས་ཚེ་འདིའི་སྣང་ཤས་ལྡོག །ལས་འབྲས་མི་བསླུ་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་
རྣམས། །ཡང་ཡང་བསམ་ན་ཕྱི་མའི་སྣང་ཤས་ལྡོག །དེ་ལྟར་གོམས་པས་འཁོར་
བའི་ཕུན་ཚོགས་ལ། །ཡིད་སྨོན་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་མི་སྐྱེ་ཞིང་། །ཉིན་མཚན་དུས་ཀུན་ཏུ་ཐར་པ་དོན་གཉེར་བློ། །བྱུང་ན་དེ་ཚེ་ངེས་འབྱུང་སྐྱེས་པ་ལགས། ། ཞེས་ཚེ་འདི་ཕྱིའི་སྣང་ཤས་ལྡོག་ནས་འཁོར་བ་ལས་ཐར་འདོད་ཉིན་མཚན་ཀུན་ཏུ་བྱུང་བ་ངེས་འབྱུང་སྐྱེས་པའི་ཚད་དུ་གསུངས།
ཐར་པ་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་སྔ་རོལ་གྱི་ཁྱབ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དང་བྲལ་
འདོད་ཀྱི་བློ་བཅོས་མིན་བྱུང་ན་ཡང་ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་མཚན་ཉིད་པ་འཇོག་གམ་སྙམ་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། སྡུག་བསྔལ་འཁོར་བ་ཅན་ཕུང་པོ། །ཞེས་དང་། པཎ་ཆེན་བློ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་མཆོག་གིས། འཁོར་བའི་ཉེས་བརྒྱ་སེམས་
པའི་ཚུལ། །མང་ཡང་སྡུག་བསྔལ་སྡུག་བསྔལ་གྱི། །འཇིགས་ནས་ཐར་འདོད་
ཕྱུགས་ལའང་ཡོད། །ཟག་བཅས་ཚོར་བ་བདེ་བ་ལས། །ངེས་འབྱུང་ཕྱི་རོལ་པ་

ལའང་མཆིས། །དེས་ན་འདུ་བྱེད་རང་བཞིན་གྱི། །ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕུང་པོ་འདི།

417

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

།སྡུག་བསྔལ་གྲུབ་དང་སྒྲུབ་པའི་སྣོད། ། དམིགས་ནས་བསྒོམ་ན་བྱིང་གཡོ་
ལ། །ཞེས་གསུངས།
སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༢༣༤ ལས། སྤྱིར་ལམ་ཐམས་ཅད་སྨིན་བྱེད་
ཀྱི་ལམ་དང་གྲོལ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་སྨིན་བྱེད་ཀྱི་

ལམ་ཞེས་པ་ནི་རྒྱུད་ཟག་མེད་ཡེ་ཤེས་རྟོགས་པའི་སྣོད་རུང་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། གྲོལ་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ནི་རྒྱུད་སྤང་བྱ་ཅི་རིགས་པའི་ས་བོན་ལས་གྲོལ་བར་བྱེད་པའི་གཉེན་པོས་བསྡུས་པའི་ཟག་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་རྣམས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་དང་པོར་སྨིན་

བྱེད་ཀྱི་ལམ་མ་བསྒོམས་པར་གྲོལ་ལམ་རྒྱུད་ལ་སྐྱེད་པའི་ཐབས་མེད་དེ། འབྲས་མ་
སྨིན་པར་བརྟོལ་ན་ནད་སྐྱེད་བཞིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་དང་པོར་སྨིན་བྱེད་ཀྱི་ལམ་བསྒོམ་
པ་ལ་འཇུག་པར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ལམ་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་གོ་རིམ་ནི། དང་པོར་འཁོར་བ་ལ་ཡིད་འབྱུང་ནས་འབྲལ་བར་འདོད་པའི་བློ་མཚན་ཉིད་པ་ཞིག་མ་སྐྱེས་ན་ཐར་པ་ལ་ཐོབ་འདོད་མི་སྐྱེ་ཞིང་། དེ་མ་སྐྱེས་ན་ཐར་ལམ་ལ་སློབ་པར་མི་འགྱུར་བས་དང་པོར་འཁོར་བ་ལ་ཡིད་འབྱུང་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པ་ཞིག་སྐྱེ་བ་ལ་འབད་དགོས་པ་ལ། དེ་ལ་ཡང་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ལ་ངེས་པ་འདྲོངས་པ་ཞིག་དགོས་
ཀྱི། འཁོར་བ་ལ་སྙིང་པོ་མེད་ཅེས་པའི་ཚིག་ཙམ་གྱིས་ཡིད་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། ཉེས་དམིགས་མ་མཐོང་ན་དེས་སྐྱོ་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །འཁོར་བའི་སྡུག་
བསྔལ་ཀྱང་གསུམ་སྟེ། དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་དང་། བཀྲེས་སྐོམ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་
ལྟ་བུ་སྐྱེས་ཙམ་ནས་འགྲོ་བ་ཀུན་གྱིས་སྡུག་བསྔལ་དུ་འབད་མེད་ལ་རྟོགས་པར་
འགྱུར་བ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་དང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་བདེ་བ་ལྟ་བུ་འགའ་ཞིག་

418

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སྐྱེ་བ་ན་སྡུག་བསྔལ་དུ་མི་རྟོགས་ཀྱང་། འགྱུར་བ་ན་སྡུག་བསྔལ་དུ་ཀུན་གྱིས་འབད་

མེད་དུ་རྟོགས་ནུས་པའི་འགྱུར་བའི་སྡུག་བསྔལ་དང་། འཁོར་བ་པའི་སྐྱེ་བོ་མཐའ་དག་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པར་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་མི་རྟག་ཅིང་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དང་གསུམ་ལས། འཁོར་བ་སྤྱི་ལ་ཡིད་འབྱུང་མཚན་ཉིད་
པ་ཞིག་སྐྱེ་བ་ལ་ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་རྟོགས་དགོས་ཀྱི། སྡུག་བསྔལ་གཞན་

གཉིས་སྡུག་བསྔལ་དུ་བསྒོམ་མི་དགོས་པར་སྐྱེ་བ་ཕལ་ཆེ་བས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་

བཞིན་དུ་མྱོང་བས་གྲུབ་ཀྱང་། དེ་ཙམ་གྱིས་འཁོར་བ་སྤྱི་ལ་ཡིད་འབྱུང་དངོས་སུ་
འདྲེན་མི་ནུས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་འཁོར་བ་
སྤྱི་ལ་ཡིད་འབྱུང་བའི་བློ་འབད་མེད་དུ་དངོས་སུ་སྐྱེ་བས་ཁྱབ་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་སོགས་རྟོགས་པས་ཡིད་འབྱུང་བ་འཁོར་བ་སྤྱི་ལ་

དམིགས་པ་དངོས་སུ་འདྲེན་མི་ནུས་ལ། ཚངས་པའི་གོ་འཕང་ལྟ་བུ་ཁམས་གོང་གིས་བསྡུས་པའི་འཁོར་བ་བྱེ་བྲག་པ་འབའ་ཞིག་ལ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་སྡུག་བསྔལ་
མེད་པར་མཐོང་ནས་སླར་སྲེད་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་བས་ན་འཁོར་བ་སྤྱི་ལ་

ཡིད་འབྱུང་ཤ་ཐག་པ་ནས་སྐྱེ་བ་ལ་ནི་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱི་མཚན་ཉིད་
ལེགས་པར་རྟོགས་དགོས་པས་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་འདི་ཉིད་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རང་

བཞིན་དུ་བསྒོམ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར། འདུ་བྱེད་སྡུག་བསྔལ་ལ་དགོངས་
ནས། །སྡུག་བསྔལ་བསྒོམས་པར་གསུངས་པ་ཡིན། །ཅེས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས།
དེའི་ཕྱིར་ངེས་འབྱུང་ལ། གང་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་དང་། གང་ལ་ངེས་

419

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པར་འབྱུང་བ། གང་གིས་ངེས་པར་འབྱུང་བ། ཇི་ལྟར་ངེས་པར་འབྱུང་བ་བཅས་སྦྱར་ཚུལ་སོ་སོར་ཕྱེ་དགོས་སོ། །
འདི་དག་ལས་འཕྲོས་ཏེ། ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པ་དང་།
ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་ཚང་བ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མེད་དཔྱད་རྒྱུ་དང་། ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་ཚང་བ་སྐྱེད་པ་ལ་བདག་མེད་རྟོགས་དགོས་ན། ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་གཞིར་གཞོག །བྱེ་བྲག་སྨྲ་བར་གྱུར་པའི་བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་པའི་རྒྱུད་ལ་ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་མཚན་ཉིད་ཚང་བ་མེད་པར་ཐལ། དེའི་རྒྱུད་ལ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་བློ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་དཔྱད་རྒྱུ་ཡོད་ལ། འདི་འགའ་ཞིག་ཐལ་འགྱུར་ལུགས་གཞིར་བྱས་ཚེ་རང་རྒྱུད་པ་མན་
ཆད་ཀྱི་གང་ཟག་ཡིན་ན་ལམ་ཞུགས་ཀྱི་གང་ཟག་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེས་ཟེར་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཇོ་བོ་རྗེའི་བླ་མ་གསེར་གླིང་པ་ལམ་ཞུགས་མིན་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་བར་འགྱུར་ཞིང་། གསོལ་འདེབས་ལམ་མཆོག་སྒོ་འབྱེད་ལས། བྱང་ཆུབ་ཐུགས་ལ་མངའ་བརྙེས་གསེར་གླིང་པ། །ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་མི་འཐད་པར་འགྱུར་རོ། །གཞན་ཡང་། ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པ་དང་། དེ་མཚན་
ཉིད་ཚང་བ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་ན། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བཅོས་མ་མ་ཡིན་པ་
དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་མཚན་ཉིད་ཚང་བ་གཉིས་ལ་ཡང་ཁྱད་པར་ཡོད་པར་
ཐལ་ཞེས་སོགས་དཔྱད་རྒྱུ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡིན་ན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་

སེམས་མཚན་ཉིད་ཚང་བ་རྒྱུད་ལ་ལྡན་པས་ཁྱབ་བམ་མ་ཁྱབ་ཞེས་སོགས་ཡང་ཡང་བརྟག་དཔྱད་བྱའོ། །

420

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གཞན་ཡང་། ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་དང་། མྱང་འདས་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་དང་། ངེས་འབྱུང་གི་བློ་དང་། བྱང་ཆུབ་དོན་གཉེར་གྱི་བློ་རྣམས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མེད་དཔྱད་པར་བྱ་ཞིང་། ཐར་པ་དང་མྱང་འདས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་མེད་ཀྱང་དཔྱད་རྒྱུ་དང་། འགའ་ཞིག་ཐར་པ་དང་མྱང་འདས་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། མྱང་འདས་ལ་ཐར་པས་ཁྱབ་ཀྱང་། ཐར་པ་ཡིན་ན་མྱང་འདས་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལྷག་བཅས་མྱང་འདས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགོག་བདེན་དེ་ཐར་པ་ཡིན་ཡང་མྱང་འདས་མ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དེའི་སྐབས་སུ་ཁྱབ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་མ་སྤངས་པའི་
ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། ཁྱབ་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་མ་སྤངས་བར་དུ་བྱང་ཆུབ་གསུམ་
པོ་གང་ཡང་མི་འཐོབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལྟར་ཀུན་གཞི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར།
སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་དོན་ཀླུ་དབང་རོལ་མཚོ་ ༦༢ ལས། དང་པོ་ནི། ཉོན་
སྒྲིབ་ཟད་པར་སྤངས་པའི་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག །མྱང་འདས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།
ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལྷག་བཅས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགོག་བདེན་དེ། མྱང་འདས་ཡིན་པ་
གསལ་ལོ། །

སྒྲུབ་ངག་གི་ལམ་སྦྱོང་སུན་འབྱིན་བཤད་པ།

བཞི་པ་སྒྲུབ་ངག་གི་ལམ་སྦྱོང་སུན་འབྱིན་བཤད་པ་ནི། སྤྱིར་ཐལ་འགྱུར་
དང་སུན་འབྱིན་གཉིས་དོན་གཅིག་པ་ལྟ་བུར་གསལ་ཏེ། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༨
ལས། གཉིས་པ་སུན་འབྱིན་བཤད་པ་ལ། སུན་འབྱིན་དང་ཐལ་འགྱུར་དོན་གཅིག་
པས་ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རིགས་སྒོ་ལས། མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་དཔག །ལྟར་

421

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྣང་བཅས་པ་བདག་རིག་བྱེད། །སྒྲུབ་པ་དང་ནི་སུན་འབྱིན་ངག །ལྟར་སྣང་བཅས་
པ་གཞན་རྟོགས་ཕྱིར། །ཞེས་དང་།
རིགས་གཏེར་ལས། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་དང་སུན་འབྱིན་གྱི། །རིགས་པའི་གཞུང་
ལུགས་གང་གིས་ཤེས། །མཁས་པ་དེ་ནི་རྫོགས་པ་ཡིས། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནི་བསྟན་པ་འཛིན། །ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སུན་འབྱིན་ནི་ཐལ་འགྱུར་རང་ལ་གསུངས་པ་
ལྟ་བུར་འདུག་ལ། འོན་ཀྱང་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༢༩ ལས། སུན་འབྱིན་

བཤད་པ་ལ། སུན་འབྱིན་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། སྐྱོན་ལས་སྐྱོན་དུ་བརྗོད་པས་སྐྱོན་ཅན་དུ་གོ་ནུས་པའི་ངག །དབྱེ་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་སུན་འབྱིན་ཡང་དག་དང་། ཐལ་
འགྱུར་གྱི་སུན་འབྱིན་ཡང་དག་གཉིས། རང་རྒྱུད་ནི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་པས་
བཤད་ཟིན་ཏོ། །ཞེས་སུན་འབྱིན་ལ་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་མི་དགོས་ཤིང་། དེ་ལ་གཏན་ཚིགས་དང་ཐལ་འགྱུར་གཉིས་ཀའི་ཆ་ཡོད་པ་གསུངས་སོ། །
དེ་བཞིན་དུ། རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༡༠ ལས། དེས་ན། ཐལ་འགྱུར་ལ་
སུན་འབྱིན་གྱིས་ཁྱབ་ཀྱང་། སུན་འབྱིན་ལ་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་མ་ཁྱབ་བོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༡༤༡ ལས། རྩ་བར་འདོད་མི་ནུས་ཏེ། རྟགས་སྦྱོར་དང་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རྟགས་སྦྱོར་དང་ཐལ་འགྱུར་འགལ་བ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །
ཐལ་འགྱུར་ལ་དབྱེ་སྒོ་དུ་མ་ཡོད་དེ། ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། བཀོད་ཚོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་དང་། དཔེ་ཡི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་དང་། འགོད་

422

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་དང་། དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་
ཕྱིར། དེ་ཡང་སྤྱིར་ཐལ་འགྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༤༨ ལས།
དང་པོ་ནི། ཐལ་འགྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་ཕ་རོལ་པོའི་བློ་ངོར་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་འབབ་པའི་རྟགས་སྟོན་པའི་ངག །དེ་ཡང་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་མེད་ན་ཐལ་འགྱུར་དུ་མི་རུང་ལ། ཡོད་ན་ཕྱོགས་ཆོས་མི་འགྲུབ་པས། ཕྱོགས་ཆོས་དང་ཁྱབ་པ་བློ་ངོར་གྲུབ་པ་ཞེས་མ་སྨོས་པར་རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་བློ་ངོར་གྲུབ་པ་ཞེས་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་རྒོལ་བ་གཉིས་ཀས་གྲུབ་པ་མི་དགོས་
ཀྱི་འགོད་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་གྱིས་གྲུབ་པས་ཆོག་པས་ཕ་རོལ་པོའི་བློ་ངོར་གྲུབ་པ་
ཞེས་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཚད་མས་གྲུབ་པ་དང་ཡིད་དཔྱོད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་

ལོག་ཤེས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་གསུམ་ཡོད་པས་བློ་ངོར་གྲུབ་པ་ཞེས་སྨོས་པ་ཡིན་
ནོ། །དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་མེད་ན་ཐལ་འགྱུར་དུ་མི་རུང་བས་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་འབབ་པ་ཞེས་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ། །ངག་མ་ཡིན་ན་ཐལ་འགྱུར་དུ་མི་རུང་བས་རྟགས་སྟོན་པའི་ངག་ཅེས་སྨོས་པ་ཡིན་ཞེས། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་གྲུབ་དགོས་པ་དང་། དེ་ཡང་རྒོལ་བ་གཉིས་ལས་ཕ་རོལ་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་དགོས་པ་
དང་། གྲུབ་ཚུལ་ཡང་ཚད་མས་གྲུབ་ཚུལ་དང་ཡིད་དཔྱོད་དང་ལོག་ཤེས་ཀྱིས་གྲུབ་

ཚུལ་གསུམ་ཀ་ཡོད་པ་དང་། དམ་བཅའ་ལ་གསལ་བ་འབབ་པ་དང་། ངག་ཡིན་པ་ཞེས་མཚན་ཉིད་ཁྱད་ཆོས་ལྔ་ལྡན་དུ་གསལ་ལ། དེ་ལྟར་ན་མཚན་ཉིད་འདི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དང་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད་གང་ཡིན་དཔྱོད། རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༡༠ ལས། ཐལ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་

423

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མཚན་ཉིད། ཅེས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༡༤༣ ལས། དང་པོ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད་
ཡོད་དེ། ཐལ་འགྱུར་དུ་བཀོད་པ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཐལ་འགྱུར་གྱི་དབྱེ་ཚུལ་དང་པོ་ལ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་། ཐལ་འགྱུར་
ལྟར་སྣང་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ནི། རྣམ་ངེས་དར་
ཊཱིཀ་ ༡༡༡༢ ལས། དང་པོ་ནི། རྒོལ་བས་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་འགོད་པར་ཁས་བླངས་ནས་དོན་སྐྱོན་སོགས་ཞུགས་པ་དང་ཁྱབ་པ་སོགས་བརྗོད་པ་མ་ཚང་བ་དང་། ལྷག་པ་བརྗོད་པ་ལ་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་ཁྱབ་པ་མ་ཚང་བ་སོགས་ཀྱི་ཉེས་པ་སྐབས་
དང་འཚམ་པར་བརྗོད་པའི་ངག་ཆོས་ཅན། སུན་འབྱིན་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། རྒོལ་བའི་
མངོན་པར་འདོད་པ་འགྲུབ་པ་ལ་གེགས་བྱེད་པའི་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་གསུངས་སོ། །
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༧༡ ལས། དང་པོ་ནི། རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོས་བློ་ངོར་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་འབབ་པའི་ཐལ་ངག་རྣམ་དག །ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཅེས་གསུངས།རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༡༠ ལས། ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག །དགོས་ནུས་གཉིས་དང་ལྡན་པའི་ཐལ་ངག་དེ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཅེས་གསུངས་སོ། །
དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༣༠ ལས། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ལན་གྱིས་ལྡོག་པར་མི་ནུས་པའི་ཐལ་ངག །དབྱེ་ན། སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པ་དང་།

424

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གཉིས། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༡༣༩ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ལན་གྱིས་ལྡོག་པར་
མི་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་དེ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཆོས་ཅན། ལན་གྱིས་ལྡོག་
པར་མི་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་ཡིན་པར་ཐལ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཁྱབ་པ་ཁས། མ་གྲུབ་ན། དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་ཆོས་ཅན། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པར་ཐལ། རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཚུལ་གསུམ་འཕེན་ནུས་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་སྦྱོར་བ་ཡང་དག་འཕེན་ནུས་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་
ཡང་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་འདྲའི་ཐལ་འགྱུར་ཆོས་ཅན། ལན་
གྱིས་ལྡོག་པར་མི་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ལན་གྱིས་ལྡོག་པར་ནུས་
པའི་ཐལ་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ལན་བཏབ་ན་ལན་དོན་མཐུན་ཐེབས་པའི་ཐལ་ངག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་ཤིང་།
དེ་བཞིན་དུ། རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༣༩༤ ལས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ལན་གྱིས་

ལྡོག་པར་མི་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་དེ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཟེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་དེར་ཐལ། མཚོན་བྱ་དེའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་གསུངས་ཤིང་། དཔལ་ལྡན་ཆོས་
གྲགས་ཀྱིས་ལན་མི་ཐེབས་པའི་རིགས་པ་ཞིག་མེད་པ་གསུངས་སོ། །ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་། སྒྲུབ་བྱེད་མི་

425

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གཉིས་དང་། དེ་དག་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དབྱེ་བ་མཚན་གཞི་སོགས་འོག་ཏུ་གསལ་ལོ། །
ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད། དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༣༡ ལས། ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད། ལན་གྱིས་ལྡོག་པར་ནུས་པའི་ཐལ་
འགྱུར། དཔེར་ན། ཕ་རོལ་པོས། སྒྲ་རྟག་པར་ཁས་བླངས་པ་ལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པར་ཐལ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས།
རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ་ ༡༡༡༥ ལས། དང་པོ་ནི། སྐྱོན་དུ་མི་འགྱུར་བའམ་སྤྱིར་

སྐྱོན་དུ་འགྱུར་ཡང་། སྐབས་སུ་བབ་པའི་སྐྱོན་དུ་མི་འགྱུར་བ་ཕྱི་རྒོལ་གྱིས་རྒོལ་བ་
ལ་སྐྱོན་དུ་བརྗོད་པའི་ངག་ཆོས་ཅན། དེར་སྣང་བ་སྟེ་སུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་ཡིན་ཏེ།
སྐྱོན་མིན་སྐྱོན་དུ་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་རྒོལ་བའི་འདོད་པ་འགྲུབ་པའི་གེགས་མི་བྱེད་པའི་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ལྟག་ཆོད་ཀྱི་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས།
རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ ༤༡༠ ལས། དང་པོའི་ངོ་བོ་ནི། རང་ཉིད་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཏུ་སོང་བའི་གང་ཟག་མེད་པ་གང་ཞིག །ཐལ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་དེ་དེའི་མཚན་ཉིད། ཅེས་གསུངས་སོ། །
འདི་ལས་འཕྲོས་ཏེ། འབྲས་མཚུངས་ཀྱི་ལྟག་ཆོད་ཀྱི་སྐོར་བཤད་དགོས་
མོད་ཀྱི་སྐབས་གཞན་དུ་བཤད་པ་འདོད་ཅིང་། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་ ༢༥༤ སོགས་སུ་བལྟ་བར་བྱའོ། །
དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱོད་ ༨༣ ལས། དེ་ལ་ཁ་ཆེ་ཛྙ་ན་ཤྲཱི་དང་། ལོ་ཆེན་སོགས་ཀྱི་ལུགས་བརྗོད་པ་དང་། རྩང་ནག་པ་དང་། ཆོས་རྗེ་

426

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།
ས་པཎ་གྱི་ལུགས་བརྗོད་པ་དང་། རྒྱལ་ཚབ་ཆོས་རྗེས་དེ་རྣམས་ལ་དགག་བཞག་
མཛད་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། མེ་དང་ཙན་དན་གྱི་མེ་དང་། དུ་བ་དང་། མེའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་ནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞིར། གྲང་རེག་དང་། བ་
མོའི་རེག་པ་དང་། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་དང་། གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་རྒྱུན་ཆགས་སུ་གནས་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པ་རེ་རེ་ལ་ཡང་། མེ་དང་། ཙནྡན་གྱི་མེ་དང་། དུ་བ་དང་། མེའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ཁྱབ་པར་

ནོན་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་དང་། ཚ་རེག་སྐོར་བཞི། གྲང་རེག་སྐོར་བཞི་བཀག་པའི་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་

གི་སྦྱོར་བ་བཅུ་དྲུག་ཡོད་ཟེར།
གཉིས་པ་ནི། ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་ན་རེ། མེའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས། རང་གི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར། གྲང་རེག་སྐོར་
བཞི་འགོག་མི་ནུས་པར་ཐལ། མེའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་མེ་མ་ཡིན་པས་དེ་གྲང་རེག་ལ་དངོས་སུ་གནོད་པ་མིན་ཞིང་། དེ་ལ་རིགས་འདྲ་བའི་རྒྱུན་མེད་པས་དེ་མངོན་སུམ་གྱི་ངེས་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་གཞུང་ལས་རྣམ་གཞག་མང་དུ་
གསུངས་ཀྱང་། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་

ཡང་དག་ལ་བཅུ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་ཏེ། འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་བཞི། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞི། འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞི་རྣམས་སུ་གྲངས་ངེས་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ནི། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་
དམིགས་པ། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་

427

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རང་བཞིན་དམིགས་པ། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་རྣམས་ལ་ཟེར། མཚན་གཞི་ནི། མེས་ཁྱབ་པར་ནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞིར་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་དང་། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་དང་། བ་མོའི་རེག་པ་དང་། གྲང་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་རྒྱུན་ཆགས་སུ་གནས་པ་མེད་པའི་གཞི་ཡིན་ཏེ། མེས་ཁྱབ་པར་ནོན་པའི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞི་ནི། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་རྣམས་ལ་ཟེར། མཚན་གཞི་རིམ་པ་བཞིན། ཙནྡན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པར་ནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞིར་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་དང་། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་དང་། བ་མོའི་རེག་པ་དང་། གྲང་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་རྒྱུན་ཆགས་སུ་གནས་པ་མེད་པའི་གཞི་ཡིན་ཏེ། ཙནྡན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པར་ནོན་པའི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞི་ནི། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབུས་བུ་དམིགས་པ། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་རྣམས་ལ་ཟེར། མཚན་གཞི་རིམ་པ་བཞིན། དུ་བ་དྲག་འཕྱུར་བས་ཁྱབ་པར་ནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞིར་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་དང་། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་དང་། བ་མོའི་རེག་པ་དང་། གྲང་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་རྒྱུན་ཆགས་སུ་གནས་པ་མེད་པའི་གཞི་ཡིན་ཏེ། དུ་བ་དྲག་འཕྱུར་བས་ཁྱབ་པར་ནོན་པའི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དེ་སྐད་དུ་ཡང་། རིགས་གཏེར་ལས། ཚ་རེག་སྐོར་བཞིས་གྲང་རེག་

428

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

བཞི། །བཀག་པས་སྦྱོར་བ་བཅུ་དྲུག་ཟེར། །གཞུང་ལས་རྣམ་གཞག་མང་བཤད་ཀྱང་། །འགོག་ནུས་སྔ་མ་བཅུ་གཉིས་ཡིན། །ཞེས་གསུངས། དེ་བཞིན་དུ་སྔོན་གྱི་

མཁས་པ་ཆེན་པོ་རྩང་ནག་བརྩོན་འགྲུས་སེང་གེ་ཡང་། ཛེ་ཏ་རི་དགྲ་ལས་རྣམ་རྒྱལ་
གྱི་དགོངས་པར་མཛད་ནས། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བཅུ་གཉིས་ཁོ་ནར་གྲངས་ངེས་ཞེས་གསུངས།གསུམ་པ་དེ་རྣམས་ལ་རྒྱལ་ཚབ་ཆོས་རྗེས་དགག་བཞག་མཛད་ཚུལ་ནི། ལུགས་དང་པོ་འགལ་རྒྱུ་དམིགས་པ་བཞིའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་རྣམ་གཞག་མི་འཐད་དེ། མེའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་སྣང་རུང་གི་གཞི་ལ་མེ་སྣང་དུ་མི་རུང་ན། མེའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་ཡང་སྣང་དུ་མི་རུང་བར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལ་མེ་སྣང་དུ་རུང་བའི་ཚེ། རྟགས་སུ་འགོད་དགོས་ན་རང་བཞིན་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་འགོད་རིགས་ཀྱི་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པའི་རྟགས་འགོད་མི་རིགས་པའི་
ཕྱིར། ལུགས་གཉིས་པ་ལ་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གྲངས་ངེས་འབྱེད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། མེས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར། གྲང་རེག་འགོག་པའི་རང་
བཞིན་འགལ་དམིགས་ལས་ལོགས་སུ་ཙནྡན་གྱི་མེས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་
པའི་གཞིར་གྲང་རེག་འགོག་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལོགས་སུ་
སྨོས་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་ཅིང་། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལས་ལོགས་སུ་ཙནྡན་གྱི་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་

དག་སྡེ་བདུན་གྱི་གཞུང་གང་དུ་ཡང་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཙནྡན་གྱི་མེའི་སྤུ་

429

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

རིས་མ་ཟིན་ན། ཙནྡན་གྱི་མེས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར་གྲང་རེག་
འགོག་པའི་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་མི་རིགས་ཞིང་། ཙནྡན་གྱི་མེའི་སྤུ་རིས་ཟིན་པའི་སྒོ་ནས་ཙནྡན་གྱི་མེ་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར་གྲང་རེག་འགོག་བའི་
རྟགས་སུ་སོང་ན་ཡང་། མེས་གྲང་རེག་འགོག་པའི་རང་བཞིན་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་པས། དེ་ལས་ལོགས་སུ་བཤད་པ་ལ་དགོས་པ་ལྷག་པོ་མེད་ཅིང་། གཞན་ལས་ཀྱང་ལོགས་སུ་མ་བཤད་ཅིང་། མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཙནྡན་
གྱི་མེ་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར་གྲང་རེག་འགོག་པའི་འགལ་
དམིགས་ལོགས་སུ་འཆད་དགོས་ན། ཙནྡན་གྱི་དུ་བས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་
པའི་གཞིར་གྲང་རེག་འགོག་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱང་ལོགས་སུ་འཆད་དགོས་པས། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་བཅུ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པར་ཁས་བླངས་པ་དང་ནང་འགལ་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཙནྡན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པར་ནོན་པ་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་
པའི་གཞིར་གྲང་རེག་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ཡིན་ན་༼ཙནྡན་གྱི་དུ་བ་༽ཙནྡན་གྱི་དུ་བ་དང་ལྡན་པའི་ལ་ལ། ཙནྡན་གྱི་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་དགོས་པ་གང་ཞིག །དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཙནྡན་གྱི་མེ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཚེ། ཙནྡན་གྱི་དུ་བའི་སྤུ་རིས་མི་ཟིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཁ་ཆེ་ཛྙཱན་ཤྲཱི་སོགས་ཀྱིས་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་
བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཕྱེ་ནས་དགག་
རྟགས་ཉི་ཤུར་འཆད་པ་དང་། མཁས་པ་ཆེན་པོ་རྩང་ནག་པ་དང་། ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་

430

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སོགས་ཀྱིས་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་

ཡང་དག་ལ་བཅུ་གཉིས་སུ་བཤད་ནས། འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པ་བཞི་བསྣན་ཏེ་བཅུ་དྲུག་གི་གྲངས་ངེས་བཞེད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། སྡེ་བདུན་གྱི་གཞུང་ལས་ལྷན་
ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དྲུག་ཏུ་

བཤད་ཅིང་། དེ་ལས་མང་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་། མེ་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར་གྲང་རེག་འགོག་པའི་
འགལ་རྒྱུ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་ཚད་ལྡན་གྱི་ལུང་འདྲེན་རྒྱུ་
མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། མེས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པའི་གཞིར་གྲང་རེག་འགོག་
པའི་འགལ་དམིགས་ལས་ལོགས་སུ་ཙནྡན་གྱི་མེས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་
པའི་གཞིར་གྲང་རེག་འགོག་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་འཆད་པ་རྟོག་
བཏགས་འབའ་ཞིག་ཡིན་གྱི་སྡེ་བདུན་གྱི་གཞུང་གང་ནས་ཀྱང་བཤད་པ་མེད་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལྟར་མེའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་གྲང་རེག་སྐོར་བཞི་འགོག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་མི་འཐད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ། ཙནྡན་
གྱི་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོའི་ཁྱབ་པ་ནོན་པའི་རྟགས་ཀྱིས། དེ་འདྲའི་གཞིར། གྲང་རེག་སྐོར་བཞི་འགོག་པ་ཡང་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་མི་འཐད་པ་གསུངས་ཤིང་། དེ་ལྟར་ན་དེ་འདྲའི་རྟགས་སྦྱོར་ཡང་དག་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཀྱང་མི་འཐད་པར་གསལ་ལོ། །
འོན་ཀྱང་དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ ༡༡༨ ལས། ཡང་ལྷན་ཅིག་མི་

431

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་བཞི། འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞི། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞི་སྟེ་བཅུ་གཉིས་སུ་བཤད་ཀྱང་འགལ་བ་ཆེར་མེད་དོ། །ཞེས་དང་།
ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༡༤༩ ལས། དེ་ལ་དབྱེ་ན་བཅུ་དྲུག་ཡོད་དེ། ཞེས་ཙནྡན་གྱི་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོའི་ཁྱབ་པ་ནོན་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་རང་རྒྱུད་དང་། དེ་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡོད་པ་གསུངས་འདུག་པས་དཔྱད་དགོས་སོ། །ཡང་ཐལ་འགྱུར་གྱི་དབྱེ་ཚུལ་གཉིས་པ་བཀོད་ཚོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་བཞི་
ཡོད་དེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། རྟགས་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་བཞི་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་སོ་སོའི་མཚན་གཞི་ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༡༥༥ ལས་གསལ་ཞིང་། འདིར་འཇམ་པའི་དབྱངས་མིའི་གར་གྱི་རྣམ་པར་རོལ་པ་
རྗེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་གསུང་མཐར་ཆགས་སུ་བཀོད་ན།
མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ་ ༣༦༣ ལས། དེས་ན་འདིའི་སྐབས་སུ། ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྣམ་གཞག་སྤྱིར་བསྟན་པ་དང་། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་རྣམ་གཞག་བྱེ་
བྲག་ཏུ་བཤད་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ། ཆ་རྩང་གི་ལུགས་བརྗོད་པ། དེ་ལ་རིགས་གཏེར་པས་སྐྱོན་བརྗོད་ཚུལ། སྐྱོན་དེ་འཇུག་མི་འཇུག་དཔྱད་པ། ཐལ་འགྱུར་གྱི་དབྱེ་བ་གཞན་བསྟན་པ་དང་བཞི། དང་པོ་ལ། ཐལ་འགྱུར་ལ་བཀོད་ཚོད་ཀྱི་དབྱེ་བ།
དེ་ལ་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་གཉིས་སུ་འབྱེད་ཚུལ། ཡང་དག་བདུན་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་

432

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འཕེན་མི་འཕེན་འབྱེད་ཚུལ་དང་གསུམ། དང་པོ་ལ། ཐལ་འགྱུར་ལ་རྩ་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་བཞི་ཡོད་དེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར། རྟགས་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར། ཁྱབ་པ་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་བཞིར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཐལ་འགྱུར་དང་པོའི་མཚན་གཞི་
ནི། སངས་རྒྱས་པ་ལ་གཞན་དག་གིས་འཕངས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། སངས་རྒྱས་པ་ལ། གཞན་དག་གིས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི། སངས་རྒྱས་པ་ལ་གཞན་དག་གིས་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ཐལ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། བཞི་པ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། བྱས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །
རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་དེ་ལ་ཡང་དབྱེ་ན། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དེ། དེ་གཉིས་ཀ་ཁས་བླང་གིས་གྲུབ་པའི་དེ། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་པ་དང་། རྟགས་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དེ། རྟགས་ཁས་བླངས་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དེ་དང་བཞི། དང་པོ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དེ་གང་ལ་འཕངས་ཡུལ་གྱི་རྒོལ་
བས། སྒྲ་རྟག་པར་ཁས་བླངས་ན། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་
བཅའ་ལ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་བསལ་བ་འབབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དུ་འགྱུར། དེ་
འཕངས་ཡུལ་གྱི་རྒོལ་བས། སྒྲ་རྟག་པར་ཁས་མ་བླངས་ན། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་
ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་དུ་མེད་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་

433

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

སྣང་དུ་འགྱུར་རོ། །
རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི། སྒྲ་མིག་ཤེས་
ཀྱི་གཟུང་བྱར་ཁས་ལེན་ཞིང་། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ལ་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་ཁས་

ལེན་པའི་གང་ཟག་ལ་འཕངས་པའི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ཐལ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཐལ་འགྱུར་དེ་གང་ལ་འཕངས་ཡུལ་གྱི་རྒོལ་
བས། སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ན། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་

གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་བསལ་འབབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དུ་འགྱུར་རོ། །དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཁས་བླངས་ན་རྟགས་ཁྱབ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་འབབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར།
དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཁས་ཀྱང་མ་བླངས། ཚད་མས་ཀྱང་མ་གྲུབ་ན་རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་དུ་མེད་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་དུ་འགྱུར།

རྟགས་ཚད་མ་དང་ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི། བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་ཁས་ལེན་པའི་གང་ཟག་ལ་འཕངས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟ་བུ། ཐལ་འགྱུར་དེ་གང་ལ་
འཕངས་ཡུལ་གྱི་རྒོལ་བ་དེས། སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ན། རྟགས་ཚད་མ་
དང་། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་བསལ་འབབ་པའི་
ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་རྒོལ་བ་དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཁས་བླངས་ན། རྟགས་ཚད་
མ་དང་ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་བསལ་བ་

434

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འབབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དུ་འགྱུར། རྒོལ་བ་དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཚད་མས་ཀྱང་མ་གྲུབ། ཁས་ཀྱང་མ་བླངས་ན། རྟགས་ཚད་མ་དང་ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་

གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་དུ་མེད་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་དུ་འགྱུར་རོ། །
རྟགས་ཁས་བླངས་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི། སྒྲ་
རྟག་པར་ཁས་ལེན་གྱི་རྒོལ་བ་ལ་འཕངས་པའི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ།
རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟ་བུ། དེས་གང་ལ་འཕངས་ཡུལ་གྱི་རྒོལ་བ་
དེས་སྒྲ་བྱས་པར་ཚད་མས་གྲུབ་ན། རྟགས་ཁས་བླངས་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་འབབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་དུ་འགྱུར། རྒོལ་བ་དེས་སྒྲ་བྱས་པར་ཁས་བླངས་ན། རྟགས་ཁས་བླངས་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་བསལ་བ་འབབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དུ་འགྱུར་རོ། །རྒོལ་བ་དེས་སྒྲ་བྱས་པར་ཚད་མས་ཀྱང་མ་གྲུབ། ཁས་ཀྱང་མ་བླངས་ན། རྟགས་ཁས་བླངས་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་དུ་མེད་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་དུ་འགྱུར་རོ། །
དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་ལ་ཡན་ལག་གི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་བཅུ་བཞི་ཡོད་དེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར། རྟགས་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར། ཁྱབ་པ་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་
བཅའ་ལ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་བསལ་བ་འབབ་པའི་དེ། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་
ནས་མེད་པའི་དེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་

435

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ཚད་མས་བསལ་བ་འབབ་པའི་དེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་དེ་ལྟར་ལ་དམ་བཅའ་ལ་
ཁས་བླངས་ཀྱིས་བསལ་བ་འབབ་པའི་དེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་དེ་ལྟར་ལ་དམ་
བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་དུ་མེད་པའི་དེ། རྟགས་ཚད་མ་དང་། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་
ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་ཁས་ལེན་གྱིས་བསལ་བ་འབབ་པའི་དེ། རྟགས་ཚད་མ་དང་ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་
འབབ་པའི་དེ། རྟགས་ཁྱབ་དེ་ལྟར་ལ་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་མེད་པའི་དེ། ཁྱབ་པ་ཚད་མ་དང་། རྟགས་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་འབབ་པའི་དེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་དེ་ལྟར་ལ། དམ་བཅའ་ལ་ཁས་
བླངས་ཀྱིས་བསལ་བ་འབབ་པའི་དེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་དེ་ལྟར་ལ་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་དུ་མེད་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་བཅུ་བཞིར་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ། དེ་ལ་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་གཉིས་སུ་འབྱེད་ཚུལ་ནི། ཐལ་འགྱུར་བཅུ་བཞི་པོ་དེ་ལ། ཡང་དག་བདུན་དང་། ལྟར་སྣང་བདུན་ཡོད། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར། རྟགས་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པའི་དེ། ཁྱབ་པ་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པའི་དེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་མེད་ཀྱི་དེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་མེད་ཀྱི་དེ། རྟགས་ཚད་མ་དང་། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་

ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་མེད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར། ཁྱབ་པ་ཚད་མ་དང་།
རྟགས་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བསྟན་མེད་ཀྱི་ཐལ་

འགྱུར་རྣམས་ནི། ལྟར་སྣང་བདུན་དང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་ནི་

436

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཡང་དག་བདུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ། ཡང་དག་བདུན་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་མི་འཕེན་འབྱེད་ཚུལ་ནི། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་བདུན་པོ་དེའི་ནང་ནས་སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་ཡོད་དེ། རྟགས་ཁས་བླངས་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་འབབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་དེས་སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ན། སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ཐལ། སྒྲའི་ལྡོག་པ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཕྱིར། དེ་ནི་བདུན་པའི་ཕྱེད་ཀྱིས་འཕེན་
པའི་གོ་དོན་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་རིགས་གཏེར་པས་སྐྱོན་བརྗོད་ཚུལ་ནི། རིགས་གཏེར་ལས། ཐལ་འགྱུར་བཞི་ལ་བཅུ་བཞི་ཞེས། །ཁ་བ་ཅན་པ་དེ་ལྟར་འདོད། །ལྡོག་པར་ནུས་དང་མི་ནུས་ལ། །ཡང་དག་ལྟར་སྣང་བདུན་བདུན་ཡིན། །དྲུག་དང་ཕྱེད་
ཀྱིས་མི་འཕེན་ལ། །བདུན་པའི་ཕྱེད་ཀྱིས་འཕེན་ཞེས་ཟེར། །ཞེས་ཕྱོགས་སྔ་མ་
བརྗོད་ནས། དེ་འགོག་པ་ལ། རང་རྒྱུད་ལ་ཡང་མཚུངས་ཕྱིར་དང་། །རྟགས་མེད་
ཁྱབ་པ་འགལ་ཕྱིར་དང་། །རྟགས་བརྗོད་ངེས་པ་མི་རུང་ཕྱིར། །ཐལ་འགྱུར་བཞིར་
དབྱེར་མི་འཐད་དོ། །མ་གྲུབ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བས་ལྷག །འགལ་བའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་ཆད། །རྟགས་མེད་ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་པ་འཁྲུལ། །དེ་ན་ཐལ་འགྱུར་བཅུ་བཞི་མིན། །ཞེས་བཤད། དེའི་དོན་ནི། གཞན་རྣམས་སླ་ཞིང་། དྲུག་དང་ཕྱེད་ཀྱིས་མི་

འཕེན་ཞིང་། །བདུན་པའི་ཕྱེད་ཀྱིས་འཕེན་ཞེས་ཟེར། །ཞེས་པ་ནི། ཐལ་འགྱུར་བཅུ་
བཞི་པོ་ལ་ཡང་དག་བདུན་དང་ལྟར་སྣང་བདུན་དུ་ཕྱེ་བའི་ཡང་དག་དང་པོ་དྲུག་དང་། ཕྱེད་ཅེས་བཅུ་བཞི་པོའི་ཕྱེད་ལྟར་སྣང་བདུན་དང་། བདུན་པའི་ཕྱེད་ཐལ་

437

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འགྱུར་ཡང་དག་བདུན་པོ་དེའི་ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་བཟུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲུབ་
བྱེད་མི་འཕེན་ལ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་བདུན་པོ་དེའི་ཕྱེད་ཆོས་ཅན་གཞི་གྲུབ་བཟུང་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ། །སྐྱོན་
འཇུག་ཚུལ་སྟོན་པ་ལ། རང་རྒྱུད་ལ་ནི་མཚུངས་ཕྱིར་དང་། །ཞེས་པ་མན་ཆད་ཀྱི་དོན་ནི། ཐལ་འགྱུར་ལ་རྩ་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་བཞི་མི་འཐད་པ་དང་། ཡན་ལག་གི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་བཅུ་བཞི་མི་འཐད་པ་དང་གཉིས། དང་པོ་རྩ་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་བཞི་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་སྦྱོར་ལ་ཡང་རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་
མ་གྲུབ་པ། རྟགས་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཁྱབ་པ་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པ་སོགས་བཞིར་འབྱེད་རིགས་པར་ཐལ། ཐལ་འགྱུར་ལ་དེ་ལྟར་འབྱེད་རིགས་པའི་ཕྱིར། གཞན་

ཡང་། དེ་ལྟར་མི་རིགས་ཏེ། རྟགས་མེད་པ་ལ་ཁྱབ་པ་གྲུབ་མ་གྲུབ་བརྗོད་པ་ནི། དཔེར་ན། སྲོག་གི་དབང་པོ་འགག་ནས་དབང་པོ་གཞན་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པ་ལྟར་འགལ་བའི་ཕྱིར་དང་། སྡེ་བདུན་ནས་མ་བཤད་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་དབྱེ་བ་རྣམས་མུ་
སྟེགས་པས་བཏགས་པའི་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལྟར་ཧ་ཅང་ཐལ་བའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ཐལ་འགྱུར་ལ་ཡན་ལག་གི་སྒོ་ནས་བཅུ་བཞིར་དབྱེ་བ་མི་འཐད་དེ། མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལ། རྟགས་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། ཁྱབ་པ་ཁོ་ན་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བས་ལྷག སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འགལ་བའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་ཆད་པའི་ཕྱིར་

དང་། རྟགས་མེད་པས་ཁྱབ་པ་འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར། གསུམ་པ། སྐྱོན་དེ་འཇུག་མི་འཇུག་དཔྱད་པ་ལ། རིགས་གཏེར་པའི་སྐྱོན་དེ་རྣམས་ཆ་རྩང་ལ་མི་

438

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འཇུག་སྟེ། དང་པོར་ཕྱོགས་སྔའི་དོན། བདུན་པའི་ཕྱེད་ཀྱིས་འཕེན་ཞེས་ཟེར། །ཞེས་
པའི་དོན་ལ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་བདུན་པོ་དེའི་ཕྱེད་ཆོས་ཅན་གཞི་གྲུབ་པ་རྣམས་
ཀྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་ཅན་གཞི་གྲུབ་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མི་
འཕེན་པ་དུ་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ཐལ། སྒྲའི་ལྡོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་སྦྱོར་
ལ་དེ་ལྟར་འབྱེད་རིགས་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང༌། གཞན་སྐྱོན་དེ་རྣམས་
མི་འཇུག་སྟེ། རྟགས་མེད་ཀྱང་། ཁྱབ་པ་གྲུབ་པ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མེད་པར་ཐལ། རྟག་དངོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་རྟགས་མ་གྲུབ་ཅིང་། ཁྱབ་པ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དང་། རིགས་གཏེར་རང་ལུགས་ལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྟགས་མ་གྲུབ་ཅིང་། རྟག་པའི་
རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མ་བྱས་པར་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་གྲུབ་པར་འདོད་པ་དང-འགལ་
བའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་འགལ་བའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་མ་ཆད་དེ། དེ་རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་
ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་འབབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་ནང་

དུ་འདུ་བའི་ཕྱིར།

བཞི་པ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་དབྱེ་བ་གཞན་བསྟན་པ་ལ། ཡང་ཐལ་འགྱུར་ལ་དབྱེ་
ན་བཞི་ཡོད་དེ། རྨ་བྱ་དུག་འཇོམས་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར། དཔའ་པོ་ལག་རྡུམ་གྱི་ཐལ་

འགྱུར། མཚོན་ཆ་ཁྲི་སྐྱོགས་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར། གནམ་ལྕགས་འབར་བའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ནི། སྔར་བཤད་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཅུ་བཞི་པོའི་ནང་

439

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

ནས། བསལ་བ་བསྟན་དུ་མེད་པའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་ལ་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། ཐལ་འགྱུར་དེ་དག་ལ་གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོས་འདོད་ལན་བཏབ་པས། རྨ་བྱས་དུག་ཟོས་པར་ལྟར། གང་ཟག་དེ་ལ་གནོད་པར་མི་ནུས་པས་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཐལ་འགྱུར་བཅུ་བཞི་པོའི་ནང་ནས། རྟགས་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་ལ་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔའ་བོ་ལག་རྡུམ་དེས་གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོ་ཕམ་པར་བྱེད་མི་ནུས་པ་ལྟར། ཐལ་འགྱུར་དེས་ཀྱང་གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོ་ཕམ་པར་བྱེད་མི་ནུས་པས། དེ་ལ་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི་ཐལ་འགྱུར་བཅུ་བཞི་པོའི་ནང་ནས། ཁྱབ་པ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་ལ་བྱ་སྟེ། མཚོན་ཆ་ཁྲི་སྐྱོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཕ་རོལ་པོ་དང་རྩོད་པ་འཕེལ་བ་ལྟར་ཐལ་འགྱུར་དེ་རྣམས་ལ་ཡང་གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོས་དངོས་སྐྱོན་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་རྩོད་པ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བས། དེ་ལ་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི་ཐལ་འགྱུར་བཅུ་བཞི་པོའི་ནང་ནས། འཁོར་གསུམ་ཚང་བའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་ལ་བྱ་སྟེ། གནམ་ལྕགས་འབར་བ་དེ་ལྡོག་པར་དཀའ་བ་ལྟར། འཁོར་གསུམ་ཚང་བའི་ཐལ་འགྱུར་དེ་རྣམས་ཀྱང་གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོས་ལན་གྱིས་

ལྡོག་པར་དཀའ་བས། དེ་རྣམས་ལ་དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་ཁྱད་པར་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ལ་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། ཞར་ལ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་ལན་འདེབས་ཚུལ་
བསྟན་པ་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོའི་བློ་ངོ་བོར་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་འབབ་པའི་ཐལ་ངག་རྣམ་དག །ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ། དེ་ལ་དབྱེ་ན། སྒྲུབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་

440

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འགྱུར་ཡང་དག་དང་དེ་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གང་ཞིག །རང་གི་དངོས་བསྟན་ལྡོག་ན། ཚུལ་གསུམ་འཕེན་པར་མི་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་རྣམ་དག་དེ། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི་སྒྲ་རྟག་པར་ཁས་ལེན་པའི་གང་ཟག་གི་ངོ་བོར་འཕངས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཁྱད་ཆོས་གསུམ་དང་ལྡན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གང་ཞིག །རང་གི་དངོས་བསྟན་ལྡོག་ན། ཚུལ་གསུམ་འཕེན་པར་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་རྣམ་དག་དེ། གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ལྡོག་པ་རང་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། ལྡོག་པ་གཞན་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གཉིས། སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པ་གང་ཞིག །ལྡོག་པ་རང་རྒྱུད་རང་དང་མིང་རིགས་གཅིག་པར་འཕེན་པའི་ཐལ་ངག་རྣམ་དག་དེ་དང་པོའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་རོ། །དང་པོའི་མཚན་གཞི་ནི། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞི་ན་ཆོས་ཅན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་རེག་སྟོབས་ཆེན་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། དུ་བ་དྲག་འཕྱུར་བས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་དངོས་པོ་ཆོས་ཅན། དུ་བ་དྲག་

441

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

འཕྱུར་པའི་ཁྱད་པར་གནོན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་སྟོབས་ཆེན་རྒྱུན་ཆགས་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། གསུམ་པ་ནི་བུམ་པ་ཆོས་ཅན། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་ངེས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཉིད་འཇིག་པ་རང་
ལས་ཕྱིས་འབྱུང་བའི་འཇིག་རྒྱུ་དོན་གཞན་ལ་ལྟོས་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །
ཁོ་ན་རེ། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་ངེས་མིན་པ་དེ། རང་ཉིད་འཇིག་པ་རང་
ལས་ཕྱིས་འབྱུང་བའི་འཇིག་རྒྱུ་དོན་གཞན་ལ་ལྟོས་པའི་དངོས་པོས་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། ཐལ་འགྱུར་དེ་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་

བླངས། འདོད་མི་ནུས་ཏེ། རང་ཉིད་འཇིག་པ་རང་ལས་ཕྱིས་འབྱུང་བའི་འཇིག་རྒྱུ་དོན་གཞན་ལ་ལྟོས་པའི་དངོས་པོ་མེད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་དེ་མི་འཐད་དེ། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་ངེས་ཡིན་པ་དེ། བུམ་པ་རང་ཉིད་འཇིག་པ་རང་ལས་ཕྱིས་

འབྱུང་བའི་འཇིག་རྒྱུ་དོན་གཞན་ལ་ལྟོས་པའི་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བུམ་པ་རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་ངེས་སུ་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་ན། དེ་རང་ཉིད་འཇིག་པ་རང་ལས་ཕྱིས་འབྱུང་

བའི་འཇིག་རྒྱུ་དོན་གཞན་ལ་ལྟོས་པའི་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་ཚད་མས་ངེས་པའི་གང་ཟག་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར། ཐལ་འགྱུར་དང་པོ་ལ་ཁྱབ་པ་རྩ་བ་ནས་མ་བྱུང་ཞིང་། གཉིས་པ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན། བུམ་པ་ནི། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་ངེས་ཡིན་ཏེ། རང་ཉིད་འཇིག་པ་རང་ལས་ཕྱིས་འབྱུང་བའི་འཇིག་རྒྱུ་དོན་

442

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གཞན་ལ་ལྟོས་མེད་ཀྱི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་འདི་ངེས་
པའི་ལྟོས་པ་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་རྟགས་སྦྱོར་མ་ཡིན་དགོས། དེ་ལྟར་ན་ངེས་པས་ལྟོས་པ་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མེད་དགོས། དེ་ལྟར་ན་ལྟོས་པས་ངེས་པ་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཐལ་

འགྱུར་དེ་འགལ་ཁྱབ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་འགལ་ཁྱབ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་མ་ཡིན་ན། རྣམ་ངེས་ལས། འགལ་བའི་ཁྱབ་པ་དམིགས་པ་ནི། དཔེར་ན། དངོས་པོ་བྱུང་བ་ཡང་འཇིག་པར་འགྱུར་བའི་ངེས་པ་མེད་དེ། རྒྱུ་གཞན་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་གང་ཡིན་སོམས་ཤིག །ཡང་རིག་གཏེར་བའི་རྗེས་འབྲང་ཁ་ཅིག །ལྡོག་པ་རང་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལ་ལྔ་ཡོད་དེ། སྔར་བཤད་པ་གསུམ་པོ་དེའི་སྟེང་དུ་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། ཁྱབ་བྱེད་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་

ཡང་དག་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱེད་འགལ་དམིགས་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་དང་ལྔ་ཡོད་དེ།
མཚན་གཞི་ནི། དང་པོ་གསུམ་སྔར་བཞིན། བཞི་པ་ནི། ཙན་དན་གྱི་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞི་ན་ཆོས་ཅན། ཙན་དན་གྱི་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁ་བའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། རྩོད་གཞི་དང་། གསལ་བ་སྔར་བཞིན་ལ། གྲང་རེག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར། སྔ་མ་མི་འཐད་དེ། ཙན་དན་གྱི་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་དེ། ཙན་དན་གྱི་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་ཤར་གཞིར་ཁ་བའི་རེག་པ་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་

443

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་དེར་གྲང་རེག་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། དེ་དེར་གྲང་རེག་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། ཙན་དན་གྱི་དུ་བ་དེ། ཙན་དན་གྱི་དུ་བ་དང་ལྡན་པའི་ལ་ལ་༼ཙནྡན་གྱི་༽མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་དགོས་པ་ལས། དེ་ལྟར་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཙན་དན་གྱི་མེ་ལྐོག་དུ་གྱུར་པ་ན་ཙན་
དན་གྱི་དུ་བའི་སྤུ་རིས་མི་ཟིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་། དེ་མི་རིགས་ཏེ། ཙན་དན་
གྱི་མེ་དེ་དེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་ཤར་གཞིར་གྲང་རེག་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཞིང་། ཐལ་འགྱུར་དེ་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་རིག་གཏེར་པའི་རྗེས་འབྲང་གི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག །ལྡོག་པ་རང་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་སྔ་མ་བཞིའི་སྟེང་དུ་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་ལྔ། མཚན་གཞི་ནི། མེའི་རྒྱུ་ནུས་པ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞི་ན་ཆོས་ཅན། མེའི་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་མེད་པར་ཐལ། གྲང་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཟེར། དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། དེ་ནི་རིགས་གཏེར་ལས། ནུས་པ་ཐོགས་མེད་མེད་མིན་ཞིང་། །རྒྱུ་མེད་ཕྱིར་ན་འགོག་མི་ནུས། །ཞེས་བྱ་བ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར། །

སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པ་གང་ཞིག ལྡོག་པ་རང་རྒྱུད་རང་དང་མིང་རིགས་མི་གཅིག་པ་འཕེན་པའི་ཐལ་ངག་རྣམ་དག་དེ། ལྡོག་པ་གཞན་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་བརྒྱད་ཡོད་དེ། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པ་འདི་བཞི། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་

444

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

འགལ་ལ་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་པའི་དེ་བཞི་དང་བརྒྱད་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ནི། རྒྱུ་
དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་པའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་བཞི། དང་པོའི་མཚན་གཞི་ནི། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞི་ན་ཆོས་ཅན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི་དེ་ཆོས་ཅན། གསལ་བ་སྔར་བཞིན་ལ། ཁ་བའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དུ་བ་དྲག་འཕྱུར་བས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞི་ན་ཆོས་ཅན། དེས་ཁྱད་པར་གནོན་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་རེག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་ཤར་གྱི་གཞི་ན་ཆོས་ཅན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པར་གནོན་པའི་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ། །གཉིས་པ་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་པའི་ལྡོག་པ་གཞན་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཞི་ནི། རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱ་

445

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དམིགས་པའི་དེ། འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། དང་པོའི་མཚན་གཞི། མེ་མེད་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོར་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་པར་ཐལ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པའི་མཚན་གཞི་ནི། ཤིང་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་བྲག་རྫོང་ན་ཆོས་ཅན། ཤིང་ཡོད་པར་ཐལ། ཤ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། དུ་ལྡན་ལ་ཆོས་ཅན། དུ་བ་མེད་པར་ཐལ། མེ་མེད་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། ཤ་པ་སྒུར་སྐྱོག་པོ་ཆོས་ཅན། ཤ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤིང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །
ཡང་ཐལ་འགྱུར་ལ་དབྱེ་ཚུལ་གསུམ་པ་དཔེའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་བཞི་ཡོད་དེ།
རྨ་བྱ་དུག་འཇོམས་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་དང་། དཔའ་བོ་ལག་རྡུམ་གྱི་ཐལ་འགྱུར་དང་།
མཚོན་ཆ་ཁྲི་སྒྱོགས་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་དང་། གནམ་ལྕགས་འབར་བའི་ཐལ་འགྱུར་དང་
བཞི་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ནི། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་མེད་པའི་ཐལ་འགྱུར་
རྣམས་ཏེ། དེ་ལ་ཕ་རོལ་པོས་འདོད་ལན་ཐེབས་པས་གནོད་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར།

དཔེར་ན། རྨ་བྱ་ལ་དུག་སྤྲོད་ཀྱང་དེ་ལ་གནོད་མི་ནུས་པ་བཞིན་ནོ། །
གཉིས་པ་ནི། རྟགས་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་ཕ་རོལ་པོས་རྟགས་མ་གྲུབ་ཀྱི་ལན་ཐེབས་པས་ཕ་རོལ་ཕམ་པ་བྱེད་མི་ནུས་པའི་
ཕྱིར། དཔེར་ན། དཔའ་བོ་ལག་རྡུམ་དེས་ཕ་རོལ་གྱི་དགྲ་ཕམ་པར་བྱེད་མི་ནུས་
པ་བཞིན་ནོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་ལ་བྱ་སྟེ། དེ་ལ་ཕ་

446

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

རོལ་པོས་ཁྱབ་མེད་ཀྱི་ལན་ཐེབས་པས་ཐལ་འགྱུར་དེ་ལ་ཕ་རོལ་པོས་དངོས་སྐྱོན་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་རྩོད་པ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མཚོན་ཆ་ཁྲི་སྒྱོགས་ལ་བརྟེན་ནས་དགྲ་བོའི་རྩོད་པ་འཕེལ་བ་བཞིན་ནོ། །
དེ་གསུམ་གྱིས་ནི་རིམ་པ་བཞིན། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ལ་སྐབས་དེའི་ཕྱི་རྒོལ་གྱི་ལན་གསུམ་པོ་གང་ཡང་མི་ཐེབས་པ་ཞིག་དགོས་ལ། འདོད་ལན་དང་།
རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པའི་ལན་གསུམ་པོ་གང་རུང་ཐེབས་ན་ཕྱི་རྒོལ་དེ་ལ་
ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་དུ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་པའོ། །
ཐལ་འགྱུར་བཞི་པ་ནི། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་རྣམས་ལ་བྱ་སྟེ། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་རྣམས་ལ་ཕ་རོལ་པོས་ལན་གསུམ་པོ་གང་གིས་ཀྱང་ལྡོག་ཏུ་མེད་པའི་
ཕྱིར། དཔེར་ན། གནམ་ལྕགས་ཐོག་མདའ་དེ་གང་ལ་བབས་ཀྱང་སུས་ཀྱང་ལྡོག་ཏུ་མེད་པ་བཞིན་ནོ། །
དེ་ཡང་སྤྱིར་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་རུང་མིན་རུང་ཕྱི་རྒོལ་དེ་ལ་འཁོར་
གསུམ་ཚང་བའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་ན། ཕྱི་རྒོལ་དེ་ལ་ལྟོས་པའི་གནམ་ལྕགས་འབར་
བ་ལྟ་བུའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ཡིན་པས་ཁྱབ་བོ། །
ཡང་ཐལ་འགྱུར་གྱི་དབྱེ་ཚུལ་བཞི་པ་འགོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་ལྔ་ཡོད་
དེ། རྟགས་ཆོས་དོན་གསུམ་རེ་རེ་བའི་འགོད་ཚུལ་དང་། ཆོས་ཅན་དུ་མ་བརྩེགས་པའི་འགོད་ཚུལ་དང་། གསལ་སྤུངས་ཀྱི་འགོད་ཚུལ། རྟགས་སྤུངས་ཀྱི་འགོད་ཚུལ།
སྦུགས་ཚང་གི་འགོད་ཚུལ་དང་ལྔ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་རྣམས་སོ་སོའི་མཚན་གཞི་དང་ལན་འདེབས་ཚུལ་སོགས་ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ་ ༡༢༨ ལས་གསལ་བས་

447

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

དེར་བལྟ་བར་བྱའོ། །
ཡང་ཐལ་འགྱུར་གྱི་དབྱེ་ཚུལ་ལྔ་པ་དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། སྒྲུབ་པའི་
ཐལ་འགྱུར་དང་། དགག་པའི་ཐལ་འགྱུར་གཉིས་སུ་ཡོད། དང་པོ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་དགག་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལ་དབྱེ་ན། འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཞི་དང་། འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དྲུག་བཅས་བཅུ་ཡོད་ལ་དེ་རྣམས་སོ་སོའི་མཚན་གཞི་རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ་ལུང་རིགས་བང་མཛོད་ ༤༡༡ དུ་གསལ་བས་གཟིགས་པ་ཞུ།

སྐབས་འདིར་སུན་འབྱིན་གྱི་སྐོར་བཤད་མ་བཤད་ལ་དཔྱད་པ།
སྐབས་འདིར་སུན་འབྱིན་གྱི་སྐོར་བཤད་མ་བཤད་ལ་དཔྱད་པ་ནི། ཁ་
ཅིག །སྐབས་འདིར་རང་གིས་ངེས་ནས་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཐབས་བཤད་པའི་ལེའུ་བཞི་པའི་སྐབས་སུ་སྒྲུབ་ངག་བཞིན་དུ་སུན་འབྱིན་ཡང་ངེས་པར་དུ་མཐར་ཆགས་སུ་བཤད་རིགས་ཏེ། ཐར་པ་དང་དེར་བགྲོད་པའི་ལམ་རང་གིས་ངེས་པའི་ཐབས་སུ་རྗེས་དཔག་དང་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་དང་བཅས་པ་ལེའུ་སྔ་མ་དག་ལས་བཤད་ཅིང་། ངེས་ནས་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཐབས་སུ་སྒྲུབ་ངག་དང་སུན་
འབྱིན་ལྟར་སྣང་དང་བཅས་པ་ཡོད་ལ་དེ་དག་ནི་སྐབས་འདིར་བཤད་པ་སྐབས་སུ་བབས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྒྲུབ་ངག་གི་རྗེས་སུ་སུན་འབྱིན་ངེས་པར་བཤད་རིགས་
ལ། གཞན་ཡང་རིགས་སྒོ་ལས། མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་དཔག །ལྟར་སྣང་བཅས་པ་བདག་རིག་བྱེད། །སྒྲུབ་པ་དང་ནི་སུན་འབྱིན་ངག །ལྟར་སྣང་བཅས་པ་

448

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

གཞན་རྟོགས་ཕྱིར། །ཞེས་རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་བརྒྱད་བརྗོད་བྱར་གསུངས་པ་བཞིན་
སྐབས་འདིར་སུན་འབྱིན་གྱི་རྣམ་གཞག་ངེས་པར་དུ་བསྟན་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་མ་
ཡིན་ན། རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་བརྒྱད་བརྗོད་བྱར་མ་བྱས་པར་འགྱུར་བ་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལུས་ལྟ་བུའི་བསྟན་བཅོས་སུ་འཇོག་མི་རིགས་པར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐབས་འདིར་སུན་འབྱིན་མ་བསྟན་པ་དང་། རྣམ་འགྲེལ་དུ་རྟོག་གེའི་ཚིག་
དོན་བརྒྱད་བརྗོད་བྱར་མ་བྱས་པའི་སྐྱོན་དང་། བསྟན་བཅོས་རྣམ་འགྲེལ་ལུས་ལྟ་བུའི་བསྟན་བཅོས་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་མེད་དེ། སྐབས་འདིར་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་བཞིན་དུ་སྒྲུབ་ངག་གི་བཤད་པ་རྫོགས་པའི་རྗེས་སུ་སུན་འབྱིན་བཤད་པའི་གོ་
རིམ་མཐར་ཆགས་སུ་གསུངས་པ་དེ་ལྟར་མེད་ཀྱང་། སྔར་སྒྲུབ་ངག་བཤད་པ་དང་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་གཞན་གྱི་ལོག་པར་རྟོག་པ་སུན་འབྱིན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་
དང་། གཞན་གྱིས་རང་ལ་བཀོད་པའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་སུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་དུ་

གཞུང་འདིའི་སྐབས་ཕལ་ཆེ་བར་གསུངས་པས་སྔར་གྱི་སྐྱོན་དེ་རྣམས་མི་འཇུག་
གོ །དེ་ལྟར་ཡང་། རྣམ་འགྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༢༡༥ ལས། གཉིས་པ་མཐའ་གཉིས་སུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟོག་སེལ་བ་སུན་འབྱིན་ལ། ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་

གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་ངེས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་སྒྲུབ་ངག་རྫོགས་པའི་རྗེས་སུ་གོ་རིམ་ངེས་པ་ཅན་དུ་མ་བསྟན་ཡང་། བར་བར་དུ་བསྟན་པས་རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་བརྒྱད་ཀ་ཚང་བར་མ་བསྟན་ནོ་སྙམ་དུ་མ་སེམས་ཤིག །འདི་དག་གི་དོན་བདག་གིས་བྱས་པའི་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་དང་། རིགས་ཐིག་གི་རྣམ་བཤད་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཅུང་ཟད་གོ་སླ་བས་འདིར་མ་བརྗོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

449

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།
ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ༤༦༥ ལས། དེ་ལ་ཡང་སུན་འབྱིན་གྱི་རྣམ་

པར་བཞག་པ་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲེལ་བའི་
དབང་དུ་བྱས་ཏེ། ཚད་མ་རྣམ་པར་ངེས་པར་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་དང་། འདིར་ཡང་
གཞན་གྱི་ལོག་པར་རྟོག་པ་སུན་འབྱིན་པའི་རིགས་པ་དང་གཞན་གྱིས་རང་ཉིད་ལ་
བཀོད་པའི་སུན་འབྱིན་རྣམས་སྐྱོན་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་གཞུང་གི་སྐབས་ཕལ་ཆེ་
བར་བཤད་པ་དག་ལས་ཀྱང་རྟོགས་པར་ནུས་པའི་ཕྱིར། འདིར་གཞན་དོན་ལེའུའི་སྐབས་སུ་སྒྲུབ་ངག་བསྟན་ཟིན་པ་ན་སུན་འབྱིན་གྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་སྟོན་པའི་
མདོའི་ཚིག་རྣམ་པར་འགྲེལ་བའི་གཞུང་ལོགས་སུ་རྩོམ་པར་མ་མཛད་ཅིང་། དེའི་
ཕྱིར་སྒྲུབ་ངག་གི་རྣམ་པར་བཞག་པ་སྟོན་པའི་མདོའི་རྩ་ཚིག་རྣམ་པར་འགྲེལ་བར་བྱེད་པ་ལེའུ་འདི་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་པ་ན་རྗོད་བྱེད་སྒྲུབ་ངག་གི་རང་བཞིན་དང་། དེའི་བརྗོད་བྱ་བསྒྲུབ་བྱ་དང་། གཏན་ཚིགས་རྣམས་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་མདོའི་གཞུང་ཚན་གསུམ་དུ་ཡོད་པས་དེ་ཉིད་རྣམ་པར་འགྲེལ་བར་བྱེད་པའི་ལེའུ་འདིའི་དོན་ཡང་གསུམ་པོ་དེར་འདུས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
དེ་ལ་ཁ་ཅིག །སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་རྣམ་འགྲེལ་མ་རྩོམ་པའི་སྔ་
རོལ་དུ། རྣམ་ངེས་བརྩམས་ཟིན་པར་ཐལ། ཊཱིཀ་ཆེན་ ༤༦༥ ལས། དེ་ལ་ཡང་སུན་
འབྱིན་གྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་མདོ་ལས་ཇི་སྐད་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་
འགྲེལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། ཚད་མ་རྣམ་པར་ངེས་པར་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རྣམ་འགྲེལ་དུ་སྒྲུབ་ངག་གི་རྗེས་སུ་སུན་འབྱིན་མ་སྟོན་པའི་རྒྱུ་མཚན་དུ། རྣམ་ངེས་

450

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

སུ་བཤད་ཟིན་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྡེ་བདུན་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་རྩོམ་པས་བསྟན་བཅོས་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་སྒྲུབ་ངག་རྫོགས་པའི་སྐབས་དེ། རྣམ་ངེས་
སུ་སུན་འབྱིན་གྱི་སྐབས་དེ་རྫོགས་པར་བཤད་ཟིན་པས། དེའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་
སྐབས་འདིར་སུན་འབྱིན་ལོགས་སུ་མ་བཤད་དེ། ལེའུ་དང་པོར། གང་ལ་དངོས་
དང་འབྲེལ་ཡོད་པ། །དངོས་པོ་རྙེད་པའི་རྟེན་ཡིན་ཏེ། །རྗེས་དཔག་ཇི་སྐད་བཤད་ཇི་བཞིན། །ཞེས་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ༡༣༧ ལས། ཁྱབ་པ་ཡོད་དེ། གང་ལ་དངོས་པོ་དང་རྒྱུད་ནས་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཐ་སྙད་དོན་མཐུན་ཡིན་ན། དངོས་པོ་རྙེད་ཅིང་ཐོབ་པའི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྔར་འབྲས་རང་གི་
རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་རང་མཚན་ལ་མི་སླུ་བར་ཇི་སྐད་བཤད་པ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ནོ། །
འདི་གང་དུ་བཤད་ན། གཏན་ཚིགས་དེ་ནི་རྣམ་གསུམ་ཉིད། །ཅེས་པའི་རང་འགྲེལ་དུ། རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བའི་ཤེས་པ་འདི་གཉིས་ནི་དངོས་པོ་ལས་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དེ་སྣང་བ་ཉིད་མ་ཡིན་ཡང་དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དེར་འཁྲུལ་པ་མེད་པ་དག་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་ཚད་མ་ཡིན་ཏེ་མངོན་སུམ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་བཤད་དོ། །རྩ་འགྲེལ་སྔ་ཕྱི་བརྩམས་པ་མ་ཡིན་གྱི། འཇུག་པ་གཅིག་གིས་བརྩམས་པས་ཉེས་པ་
མེད་དོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྩ་འགྲེལ་ཡིན་ཡང་འཇུག་པ་གཅིག་གིས་བརྩམས་པས། རྗེས་དཔག་ཇི་སྐད་བཤད་ཇི་བཞིན། །ཞེས་པའི་རྩ་བའི་སྔ་རོལ་དུ་རང་འགྲེལ་
གྱི་ཆ་འགའ་ཞིག་གསུངས་ཟིན་པ་བཞིན་སྡེ་བདུན་དཀྱུས་གཅིག་ལ་བརྩམས་པས་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་རྫོགས་པར་གྲུབ་མ་ཟིན་པའི་གོང་དུ་རྣམ་ངེས་ཀྱི་སུན་འབྱིན་

451

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།གྱི་སྐོར་བརྩམས་ཟིན་པས་དེའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། སྐབས་འདིར་སུན་འབྱིན་

ལོགས་སུ་མ་བཤད་པ་དང་། ཞལ་འཕང་མཛད་པ་ལ་འགལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་ཟེར་བ་དེ་འཐད་དམ་ཡང་ན་ལན་གཞན་གང་ཡོད་དཔྱད་པར་བྱའོ། །
ཡང་ཊཱིཀ་ཆེན་ ༡༨༤ ལས། ཊཱིཀ་བྱེད་གཞན་དག་རྗེས་དཔག་རང་མཚན་
ལ་མི་སླུ་བ་སྔར་ཇི་སྐད་བཤད་པ་བཞིན་ནོ། །གང་དུ་བཤད་ན། གཏན་ཚིགས་དེ་ནི་རྣམ་གསུམ་ཉིད། །ཅེས་པའི་རང་འགྲེལ་དུ། རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བའི་ཤེས་པ་འདི་གཉིས་ནི། དངོས་པོ་ལས་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་དེ་སྣང་བ་ཉིད་མ་ཡིན་ཡང་། དེ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། དེར་འཁྲུལ་བ་མེད་པ་དག་ཡིན་ཏེ། དེས་ན་ཚད་མ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དེར་བཤད་དོ། །ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། རང་འགྲེལ་མ་བརྩམས་པའི་གོང་དུ་གང་དུ་བཤད་ཁུངས་སྙེག་ས་མེད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །རྩ་བ་དང་རང་འགྲེལ་དུས་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པ་གཅིག་གིས་བརྩམས་པ་ཡིན་པས་སྐྱོན་མེད་ཅེས་པའང་ལན་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཉིད་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་

རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །
སྨྲས་པ།

ཚད་མའི་གཞུང་ཆེན་ལེགས་བཤད་ཆུ་གཏེར་ཆེ། །
རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་དགོངས་དོན་ནོར་བུའི་གཏམས། །
བདག་བློ་སྤར་མོས་གང་བྱུང་བླངས་པ་འདི། །
ནོར་བུ་འཆིང་བུ་གང་ཡིན་མཁས་རྣམས་དཔྱོད། །

དེ་ཡང་ལྷག་བསམ་གཙང་མས་དང་བླངས་ཏེ། །

452

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ཐོག་མེད་སྡིག་ལ་གོམས་པའི་ལུས་ངག་ཡིད། །
ལན་གཅིག་འདི་འདྲའི་ལས་ལ་བཀོལ་གྱུར་པ། །
ངོ་མཚར་སྐལ་བཟང་ལས་སུ་སྙམ་ཏེ་བྲིས། །

ལེགས་བཤད་དཀའ་གནས་ཟུར་བཅད་གཞི་མཆོག་སྟེང་། །ངོ་མཚར་ལེགས་བཤད་ལུང་རིགས་མདའ་སྟོང་སྤྲས། །རྣམ་དཔྱོད་འཕོང་རྩལ་ལྡན་རྣམས་འདི་ལོངས་ཤིག །དཀའ་གནད་དམིགས་འབེན་འབིགས་པར་སོམ་ཉི་མེད། །

དེ་ལྟར་ཁོ་བོས་བརྗེད་བྱང་ཐར་ཐོར་འདིས། །
ཐུབ་དགོངས་རྒྱ་མཚོ་དཀྲུགས་ན་མགོན་ལ་བཤགས། །རིགས་པའི་ལམ་ལས་འདས་ན་མཁས་ལ་འཆགས། །ཕྱོགས་ལྷུང་སྡང་ཟུག་ཅན་རྣམས་རང་གི་ཉེས། །

འདིར་འབད་དགེ་བ་ཀུ་ཤའི་རྩེ་མོའི་ཆུ། །
བདག་གཞན་དགེ་ཚོགས་རྒྱ་མཚོ་ཆེར་བསྡོམས་ཏེ། །
འགྲོ་ཀུན་ཕན་བདེའི་གསོས་སུ་གྱུར་པ་དང་། །
ཀུན་ཀྱང་བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་འཐོབ་ཕྱིར་བསྔོ། །
དེ་ལྟར་ཁོ་བོས་བྱས་པའི་བརྗེད་བྱང་འདི་ནི་གསར་བུ་བློ་གསལ་བ་རྣམས་ལ་དཔྱད་གཞི་དང་གཞུང་ཆེན་གཞན་ལ་བལྟ་བའི་སྒོ་ཙམ་དུ་བྱས་པ་ཡིན་པས། ཚུལ་དེ་ལྟར་དུ་གཟིགས་དགོས་པ་ལས། ཡིག་ཆ་ཚད་ལྡན་བཞིན་དུ་བྱས་ཏེ་རྩོད་

453

རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོགས་གནད་ཟུར་བཀོད།

པའི་སྐབས་སོགས་སུ་ལུང་འདྲེན་གནང་བ་ལ་སོགས་པའི་དྭོགས་པ་ཆེར་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་སྐབས་འགར་དེ་ལྟར་མི་གནང་བའི་ངེས་པ་ཡང་མེད་པས་དེ་དག་ལ་དེ་ལྟར་མི་གནང་བ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། དེ་ལྟར་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་བཞི་པའི་དོན་གནད་འགའ་ཞིག་ཟུར་དུ་བཀོད་པ་གཞན་དོན་ལེའུའི་བརྗེད་བྱང་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་སྒ་ལབ་ལུང་དཔལ་གྱི་ལྷ་སའི་ལུང་པར་སྐྱེས་ཤིང་༸གོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་གཙོས་མཚན་ལྡན་དཔལ་ལྡན་བླ་མ་བཅུ་ཕྲག་ལས་བརྒལ་བ་ལ་བསམ་སྦྱོར་དག་པས་ཚུལ་བཞིན་བསྟེན་པའི་བཀའ་དྲིན་གྱི་བྱིན་རླབས་ཅུང་ཟད་ཐོབ་པ་སེར་
བྱེས་ལྡན་མ་ལྷ་རམས་པ་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༡ ལོའི་དགེ་
ལུགས་རྒྱུགས་སྤྲོད་ཆེན་མོའི་སློབ་དཔོན་ལོ་རིམ་གཉིས་པའི་རྒྱུགས་སྤྲོད་ཀྱི་རང་

སྦྱོང་སྐབས་སུ་མཐོང་ཐོས་བྱུང་བ་རྣམས་མ་བརྗེད་པའི་ཐབས་སུ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཀོད་བསྒྲིགས་བྱས་པ་འདིས་ཀྱང་བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བ་ཡོངས་ལ་ཕན་པའི་རྒྱུར་
གྱུར་ཅིག །དགེའོ། ། དགེའོ། །དགེའོ། །

454

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

ལུང་འདྲེན་ཁུངས་ཀྱི་མཚན།

༡༽ མཛད་པ་པོ། སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས།
༡༽ མདོ་ཏིང་ངེ་འཛིན་རྒྱལ་པོའི་མདོ།
༢༽ མཛད་པ་པོ། མགོན་པོ་ཀླུ་སྒྲུབ།
༡༽ རྩ་བ་ཤེས་རབ།
༢༽ རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པ།
༣༽ མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད།
༡༽ རྟོག་གེ་འབར་བ།
༢༠༡༠ ལོར་སྒོ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༤༽ མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་ཀ་མ་ལ་ཤི་ལ།
༡༽ ཚད་མའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྡུས་པའི་དཀའ་འགྲེལ།༥༽ མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་གྲགས་པ།
༡༽ དབུ་མ་འཇུག་པ།
༢༽ འཇུག་པ་རང་འགྲེལ།
༡༩༩༧ ལོར་ཝཱ་ཎཱ་སྤར་བསྐྲུན་ཁང་ནས་པར།
༦༽ མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན།
༡༽ མཛོད་རྩ་བ།

455

ལུང་འདྲེན་ཁུངས་ཀྱི་

༢༽ མཛོད་རང་འགྲེལ།
༧༽ མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་སེང་གེ་བཟང་པོ།
༡༽ འགྲེལ་པ་དོན་གསལ།
༢༽ རྒྱན་སྣང་།
༢༠༡༠ ལོར་འབྲས་སྒོ་མང་ཕར་ཕྱིན་འཛིན་གྲྭ་ནས་པར།༨༽ མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་།
༡༽ ཚད་མ་ཀུན་བཏུས།
༢༠༡༠ ལོར་རྒྱ་གཞུང་པར་འདེབས་ཁང་ནས་པར།
༢༽ ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ།
༢༠༡༠ ལོར་རྒྱ་གཞུང་པར་འདེབས་ཁང་ནས་པར།
༣༽ ཚད་མ་རིགས་སྒོ།
༩༽ མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས།
༡༽ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ།
༢༠༠༨ ལོར་སྒོ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༽ རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ།
༢༠༠༦ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༡༠༽ མཛད་པ་པོ། ཀུན་མཁྱེན་མཚོ་སྣ་བ་ཤེས་རབ་བཟང་པོ།༡༽ འདུལ་བ་མཚོ་ཊཱིཀ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར།
༢༠༠༧ ལོར་དགའ་བྱང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།

456

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

༡༡༽ མཛད་པ་པོ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ།
༡༽ རྩ་ཤེ་ཊཱིཀ་ཆེན།
༢༠༠༦ ལོར་ཝཱ་ཎཱ་སྤར་བསྐྲུན་ཁང་ནས་པར།
༢༽ འཇུག་པའི་ཊཱིཀ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ།
༡༩༩༩ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༣༽ ལམ་རིམ་ཆེན་མོ།
༢༠༠༠ ལོར་ཐེ་ཝན་ནང་པའི་ཤེས་ཡོན་བདེ་རྩ་ལྷན་ཚོགས་ནས་པར།༤༽ སྔགས་རིམ་ཆེན་མོ།
༢༠༠༡ ལོར་ཐེ་ཝན་ནང་པའི་ཤེས་ཡོན་བདེ་རྩ་ལྷན་ཚོགས་ནས་པར།༥༽ ཚད་མའི་བརྗེད་བྱང་ཆེན་མོ།
༡༩༨༧ ལོར་མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་པར།
༦༽ མངོན་སུམ་ལེའུ་བརྗེད་བྱང་།
༡༩༨༧ ལོར་མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་པར།
༧༽ ཚད་མའི་ལམ་བསྒྲིགས།
༢༠༠༠ ལོར་བློ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༨༽ ལམ་རིམ་བསྡུས་དོན།
༩༽ ལམ་གཙོ་རྣམ་གསུམ།
༡༠༽ ལེགས་བཤད་གསེར་ཕྲེང་།
༢༠༠༡ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༡༡༽ དོན་གཉེར་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ།

457

ལུང་འདྲེན་ཁུངས་ཀྱི་

༡༩༩༧ ལོར་བློ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༡༢༽ དྲང་ངེས་རྣམ་འབྱེད།
༡༩༩༧ ལོར་བློ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༡༣༽ མངོན་སུམ་ལེའུའི་ཊཱིཀྐ
༡༩༨༧ ལོར་མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་པར།༡༤༽ དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་བརྗེད་བྱང་།
༢༠༠༦ ལོར་དགའ་ཤར་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༡༢༽ མཛད་པ་པོ། རྒྱལ་ཚབ་ཆོས་རྗེ།
༡༽ རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་སྟོད།
༢༠༠༡ ལོར་ཝཱ་ཎཱ་སྤར་བསྐྲུན་ཁང་ནས་པར།
༢༽ རྣམ་བཤད་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་སྨད།
༢༠༠༥ ལོར་ཝཱ་ཎཱ་སྤར་བསྐྲུན་ཁང་ནས་པར།
༣༽ རྣམ་ངེས་དར་ཊཱིཀ
༢༠༠༤ ལོར་སེར་སྨད་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༤༽ རྒྱུད་བླ་དར་ཊཱིཀ
༡༩༩༧ ལོར་བློ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༥༽ རྣམ་བཤད་སྙིང་རྒྱན།
ཝཱ་ཎཱ་སྤར་བསྐུན་ཁང་ནས་པར།

༡༣༽ མཛད་པ་པོ། མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེ།
༡༽ ཊཱིཀ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ།

458

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

༡༩༩༨ ལོར་ཝཱ་ཎཱ་སྤར་བསྐུན་ཁང་ནས་པར།
༢༽ སྟོང་མཐུན་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད།
༡༩༩༦ ལོར་སེར་སྨད་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༣༽ རྒྱུད་སྡེ་སྤྱི་རྣམ།
༢༠༡༡ ལོར་རྒྱུད་སྟོད་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༤༽ སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ།
༢༠༠༦ ལོར་བློ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༡༤༽ མཛད་པ་པོ། རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ།
༡༽ ཚད་མ་རིགས་རྒྱན།
༢༠༠༨ ལོར་བློ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༽ ཚད་མའི་ལེགས་བཤད།
༡༩༩༨ ལོར་ཝཱ་ཎཱ་སྤར་བསྐྲུན་ཁང་ནས་པར།
༣༽ མཛོད་ཊཱིཀ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད།
༢༠༠༨ ལོར་ཝཱ་ཎཱ་སྤར་བསྐྲུན་ཁང་ནས་པར།
༡༥༽ མཛད་པ་པོ། རྗེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན།༡༽ རྣམ་འགྲེལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ།
༡༩༩༩ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༢༽ ཕར་ཕྱིན་སྤྱི་དོན་ཀླུ་དབང་རོལ་མཚོ།
༡༩༩༩ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༣༽ དབུ་མ་སྐལ་བཟང་མིག་འབྱེད།

459

ལུང་འདྲེན་ཁུངས་ཀྱི་

༡༩༩༦ ལོར་དགའ་བྱང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༤༽ དྲང་ངེས་རྒོལ་ངན་ཚར་གཅོད།
༡༩༩༨ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༥༽ ཤཀ་ལན་ལྟ་ངན་མུན་སེལ།
༢༠༠༣ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༦༽ གྲུབ་མཐའ་ཉུང་ངུ།
༢༠༠༥ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༧༽ དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་སྤྱི་དོན།
༡༩༩༨ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༨༽ དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་མཐའ་དཔྱོད།
༢༠༠༤ ལོར་ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༩༽ བསམ་གཟུགས་སྤྱི་དོན།
༡༩༩༨ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༡༠༽ རྟེན་འབྲེལ་སྤྱི་དོན།
༡༩༩༨ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༡༡༽ མཉན་བྱའི་དབང་པོའི་ཟུར་བཀོལ།
༡༩༩༨ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༡༦༽ མཛད་པ་པོ། མཆིམས་འཇམ་པའི་དབྱངས།༡༽ མཛོད་འགྲེལ་མངོན་པའི་རྒྱན།
༢༠༠༤ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།

460

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

༡༧༽ མཛད་པ་པོ། ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ།
༡༽ གྲུབ་མཐའཆེན་མོ།
༡༩༩༩ ལོར་སྒོ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༽ ཕར་ཕྱིན་མཐའ་དཔྱོད།
༢༠༠༥ ལོར་ཐེ་ཝན་ནང་པའི་ཤེས་ཡོན་བདེ་རྩ་ལྷན་ཚོགས་ནས་པར།༣༽ དབུ་མ་ལུང་རིགས་གཏེར་མཛོད།
༢༠༠༧ ལོར་སྒོ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༤༽ དྲང་ངེས་བློ་གསལ་མགྲིན་རྒྱན།
༢༠༠༧ ལོར་སྒོ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༡༨༽ མཛད་པ་པོ། པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ།
༡༽ རྣམ་འགྲེལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ།
༡༩༩༩ ལོར་བློ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༽ གྲུབ་མཐའི་རྣམ་གཞག
༡༩༩༩ ལོར་བློ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༡༩༽ མཛད་པ་པོ། མཁས་དབང་བསྟན་དར་ལྷ་རམས་པ།༡༽ རྟགས་རིགས་ཀྱི་དཀའ་གནད་ཟིན་བྲིས།
༢༠༠༥ ལོར་སེར་སྨད་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༽ ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོའི་འགྲེལ་པ་རིན་ཆེན་སྒྲོན་མེ།༢༠༠༥ ལོར་སེར་སྨད་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༠༽ མཛད་པ་པོ། གཉལ་སྟོན་དཔལ་འབྱོར་ལྷུན་གྲུབ།

461

ལུང་འདྲེན་ཁུངས་ཀྱི་

༡༽ གཉལ་སྟོན་དཀའ་འགྲེལ།
༢༠༠༩ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༡༽ མཛད་པ་པོ། ཡོངས་འཛིན་ཕུར་ལྕོག་བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ།༡༽ ཡོངས་འཛིན་བསྡུས་གྲྭ།
༢༠༠༡ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༽ ཡོངས་འཛིན་བློ་རིག
༢༠༠༡ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༣༽ ཡོངས་འཛིན་རྟགས་རིགས།
༢༠༠༡ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༢༽ མཛད་པ་པོ། རྟ་ནག་དགེ་འདུན་བློ་བཟང་།
༡༽ རྟ་ནག་རྣམ་འགྲེལ།
༢༠༠༩ ལོར་བཀྲིས་ལྷུན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།༢༣༽ མཛད་པ་པོ། ལྕང་སྐྱ་རོལ་པའི་རྡོ་རྗེ།
༡༽ གྲུབ་མཐའ་ཐུབ་བསྟན་ལྷུན་པོའི་མཛེས་རྒྱན།༢༠༠༧ ལོར་སྒོ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༤༽ མཛད་པ་པོ། ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་དབང་པོ།༡༽ གྲུབ་མཐའ་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ།
༢༠༠༧ ལོར་སྒོ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༥༽ མཛད་པ་པོ། ཀློང་རྡོལ་བླ་མ་ངག་དབང་བློ་བཟང་།

462

སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་བསོད་ནམས་ཆོས་གྲགས།

༡༽ ཚད་མ་མིང་གི་རྣམ་གྲངས།
༢༠༠༢ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༽ གཏན་ཚིགས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས།
༢༠༠༢ ལོར་སེར་བྱེས་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༦༽ མཛད་པ་པོ། མཁས་དབང་དཔལ་ལྡན་ཆོས་རྗེ།
༡༽ གྲུབ་མཐའི་མཆན་འགྲེལ།
༢༠༠༧ ལོར་སྒོ་མང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༧༽ མཛད་པ་པོ། སེར་ཤུལ་དགེ་བཤེས་བློ་བཟང་ཕུན་ཚོགས།༡༽ དྲང་ངེས་ཟིན་བྲིས་ཟབ་དོན་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེ།
༢༠༠༠ ལོར་བློ་གླིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༨༽ མཛད་པ་པོ། གཙང་པཎྜི་ཏ་བསྟན་པ་རྒྱ་མཚོ།
༡༽ གཙང་རྟགས་ཆོས་གྲགས་དགོངས་རྒྱན།
༡༩༩༨ ལོར་སེར་སྨད་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།
༢༩༽ མཛད་པ་པོ། ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་འབྱོར་དཔལ་བཟང་།༡༽ ཚད་མ་རིགས་རྒྱན་མུན་སེལ།
༢༠༠༠ ལོར་བཀྲིས་ལྷུན་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་པར།

463

པར་བྱང་སྨོན་ཚིགརྣམ་གྲོལ་ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོར་རོ་གཅིག་ཏུ། །
གཞོལ་བའི་མཐའ་ཡས་ཆོས་ཚུལ་དལ་འབབ་ཀླུང༌། །ཚིག་གི་ཟེགས་མ་རེས་ཀྱང་དུག་གསུམ་གྱི། །

དྲི་མ་ཡོངས་འཁྲུད་ལེགས་བཤད་བདུད་རྩི་འདི། །

དཔར་དུ་བསྐྲུན་པའི་རྣམ་དཀར་ཕུང་པོའི་མཐུས། །
ཡང་དག་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་མོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱ། །
གདངས་ཏེ་རྒྱུད་ལྔའི་འགྲོ་བ་མ་ལུས་པ། །
ངེས་ལེགས་ནོར་བུའི་མཛོད་ལ་དབང་འབྱོར་ཤོག །
ཅེས་པ་འདི་ཡང་དེང་དུས་ཡིད་བསྲུབས་ཀྱིས་རྒྱུད་བརླམས་པའི་ཀླ་ཀློའི་སྡིག་སྤྱོད་མི་བཟད་པས་གངས་ལྗོངས་ཆོས་ལྡན་གྱི་ཞིང་དུ་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཉིན་མོའི་སྣང་བ་ལྟར་འབར་བ་དེ་ནི་མིང་གི་ལྷག་མ་ཙམ་དུ་ཉམ་ཉེས་པར་བྱས། ཕྱོགས་དང་ཕྱོགས་ན་རྡུལ་ཕྲན་གྱི་མཚོན་ཆ་སོགས་གདུག་པའི་གནོད་འཚེ་གྱ་གྱུའི་སྦྱོར་བ་ནི་ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་དར་བ་སོགས་སྒོ་ཀུན་ནས་ལྔ་བདོའི་རྒུད་ཚོགས་མཚོ་ལྟར་བརྡོལ་བ་འདི་དག་ལྷག་མེད་དུ་ཞི་ཞིང༌། བྱང་ཕྱོགས་བོད་ཁ་བ་ཅན་དུ་བསྟན་པའི་མེ་རོ་སླར་ཡང་སྔར་བཞིན་གསོས་ཏེ་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ལྗོངས་འདིར་ཡང་ཐུབ་པའི་བཞེད་དགོངས་དྲི་མ་མེད་པ་དར་རྒྱས་སུ་འཕེལ་སླད་དང༌། འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་ཁྱོན་ལ་འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་སྟོན་རྣམ་འདྲེན་ཤཱཀྱ་སེངྒེའི་རིང་ལུགས་སྒོ་ཀུན་ནས་རྒྱས་པ་སོགས་འཕྲལ་ཡུན་ལེགས་ཚོགས་དུ་མའི་ཆེད་དུ་དམིགས། ནང་བསྟན་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་གསུང་རབ་དཔར་དུ་བསྐྲུན་དང་བསྐྲུན་འགྱུར་གང་ལའང་སྦྱར་ཆོག་པའི་དགེ་བསྔོའི་སྨོན་ཚིག་ཏུ་ཤཱཀྱའི་དགེ་སྦྱོང་ཆོས་སྨྲ་བ་ངག་དབང་བློ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས་སྦྱར་བའོ།། །།